Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
MONOGRAFIA 2

Chińska i japońska porcelana eksportowa w dawnym Gdańsku

Materiały z badań archeologicznych
w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku

Agnieszka Pudlis

ARCHEOLOGIA GDAŃSKA
tom X

ARCHEOLOGIA GDAŃSKA

tom X

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

ARCHEOLOGIA GDAŃSKA. MONOGRAFIA 2

CHIŃSKA I JAPOŃSKA PORCELANA EKSPORTOWA W DAWNYM GDAŃSKU

Materiały z badań archeologicznych
w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku

Agnieszka Pudlis

Autorzy aneksów:

Ewa Barylewska-Szymańska,
Maciej Szyszka, Paulina Tymowicz-Grzyb,
Arkadiusz Gąsiński i Agnieszka Antosik

Gdańsk 2024

Redaktor naczelny wydawnictwa:
Ewa Trawicka

Komitet redakcyjny:
Beata Ceynowa, dr hab. Andrzej Janowski prof. IAE PAN, Bogdan Kościński, prof. dr hab. inż. Daniel Makowiecki, Ewa Trawicka

Redaktor naukowy:
dr Ewa Barylewska-Szymańska

Recenzja naukowa:
dr hab. Marcin Majewski prof. US, dr hab. Krystyna Sulkowska-Tuszyńska prof. UMK

Redakcja tekstów i korekta:
Elżbieta Pękała

Skład:
Beata Müller

Zdjęcia w części katalogowej:
Zofia Grunt, Joanna Szmit

Rekonstrukcja rysunkowa dekoracji naczyń:
Joanna Glinkowska-Kowalewska

Projekt okładki:
Sara Podwysocka, Tomasz de Tusch-Lec

Ilustracja na okładce:
Talerzyk porcelanowy ze sceną egzotycznego pejzażu z ptakami i europejską faktorią handlową, Chiny, Jingdezhen, 1. poł. XVIII w. Badania archeologiczne przy ulicy Grząskiej w Gdańsku, Zbiory MAG, nr inw. MAG/GD/255/129/02/734, pełny opis w tomie (poz. II.45)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Copyright by:
Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, 2024
Gdańsk, Poland

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Instytucja Kultury Samorządu Województwa Pomorskiego

Adres redakcji:
Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
ul. Mariacka 25/26
80-833 Gdańsk
www.archeologia.pl

ISSN 3071-8821 online
Gdańsk 2024

Spis Treści

Wstęp 7

Rozdział I 11
Dalekowschodnia porcelana eksportowa w Gdańsku

Rozdział II 25
Porcelana błękitno-biała *qing-hua* 青花

Rozdział III 357
Rzadkie rodzaje technik zdobienia – biała porcelana z Dehua i monochromy

Rozdział IV 361
Farby naszkliwne

Rozdział V 401
Chińskie Imari

Rozdział VI 455
Emalie naszkliwne: *wucai* 五彩 i *falangcai* 珐琅彩

Rozdział VII 531
Japońska porcelana eksportowa

Słownik wybranych terminów i pojęć 555

Bibliografia 566

Aneks 1 571
Porcelana dalekowschodnia w gdańskich inwentarzach mienia domowego i anonsach prasowych
Ewa Barylewska-Szymańska

Aneks 2 581
Charakterystyka wybranych stanowisk archeologicznych z terenu Gdańska z najliczniejszymi zespołami porcelany dalekowschodniej
Maciej Szyszka

Aneks 3a 593
Pomiary składu pierwiastkowego próbek porcelany dalekowschodniej przy pomocy skaningowej mikroskopii elektronowej (SEM) z analizą składu chemicznego w mikroobszarze (EDS)
Paulina Tymowicz-Grzyb, Arkadiusz Gąsiński

Aneks 3b 629
Wyniki analizy porcelany dalekowschodniej ze zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku metodą rentgenowskich badań dyfrakcyjnych (XRD)
Arkadiusz Gąsiński, Agnieszka Antosik

Wstęp

Pamięci mojej babci,
***Walentyny Pudlis z domu Michniewicz** (1935–2018),*
z serca i urodzenia Obywatelce Ziemi Poleskiej,
z wyboru i umiłowania – gdańszczance.

Przyjęta metoda badawcza

O tym, że w Gdańsku dalekowschodnia porcelana musiała występować powszechnie, od dawna była głęboko przekonana dr Maria Jaźwińska, polska badaczka porcelany dalekowschodniej, a prywatnie moja matka. Zachęcała mnie od wielu lat do podjęcia próby zbadania zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku (MAG) i ich opracowania. Prace nad niniejszym projektem odbyły się w dwóch fazach. Pierwszą z nich rozpoczęłam w 2015 r. Dokonałam wtedy wstępnej wizyty studyjnej w magazynie ceramiki MAG przy ul. Rycerskiej w Gdańsku. Skonsultowałam i zrobiłam pierwsze zdjęcia pochodzącym z wykopalisk materiałom ceramicznym niepodzielonym pod względem technologicznym, zawierającym porcelanę dalekowschodnią wraz z europejską oraz innymi rodzajami ceramiki. Przedstawiony mi wtedy materiał – z którym mogłam się zapoznać dzięki uprzejmości i zainteresowaniu starszego kustosza Bogdana Kościńskiego – był na tyle bogaty i różnorodny, że rozpoczęłam prowadzenie usystematyzowanych badań w tym zakresie. Z biegiem czasu coraz więcej obiektów udawało się scalić, a wybieraniem materiału z zasobów MAG zainteresowały się kolejne osoby, dzięki czemu w kartonach w magazynie z roku na rok pudełka ze scalonymi czarkami i talerzykami zaczęły zajmować miejsce woreczków z luźnymi fragmentami porcelany. Bardzo duży wpływ miała na to archeolog i kierownik Działu Zbiorów Gdańskich MAG Agnieszka Ruta. Ostatecznie odbyły się dwie kwerendy przeprowadzone w magazynie muzealnym w Wejherowie, które pomogły wytypować i ocenić znaczącą ilość interesującego mnie materiału. Dzięki temu mogłam w trakcie pisania projektu badawczego, w ramach którego ukazuje się niniejsza książka, potwierdzić istnienie korpusu pozostałości co najmniej 600 naczyń, w zdecydowanej większości importowanych w XVI–XVIII w. z Chin i Japonii. W wytypowanym materiale znalazło się jeszcze około 200 dodatkowych drobnych reliktów naczyń, które jako powtarzalne nie zostały ujęte w niniejszym opracowaniu pod postacią oddzielnych kart katalogowych, ich analiza posłużyła jednak do formułowania tez i wniosków w szerszym kontekście. Badany materiał był bardzo różnorodny, czemu można było dać wyraz już podczas publikacji wstępnych wyników badań[1].

Przyznanie dotacji przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego ostatecznie przyniosło możliwość przeprowadzenia drugiej, intensywnej fazy badań, opracowania materiału i opublikowania jego rezultatów w niniejszym opracowaniu. Jak się okazało, było to zadanie nad wyraz mozolne, przekraczające przewidziane ramy godzinowe pracy nad projektem. Dlatego też tak cenne okazało się wsparcie Katarzyny Drendy, która dołączyła do naszego zespołu w ostatniej fazie prac redakcyjnych.

Mam nadzieję, że wyniki naszych wspólnych działań pozwolą polskiemu czytelnikowi nie tylko na poznanie zbiorów MAG, ale też poszerzą ich wiedzę na temat obecności porcelany dalekowschodniej w Polsce, zapełniając tym samym istotną lukę w tym zakresie w polskojęzycznej literaturze przedmiotu. Dlatego też na końcu opracowania postanowiliśmy umieścić słownik najważniejszych pojęć związanych z zakresem naszych prac oraz nasze starania, by książkę zilustrować materiałem kompletnym, nieuszkodzonym, także tym pochodzącym z innych muzealnych kolekcji w Polsce i za granicą.

Dzięki wspólnemu wysiłkowi możemy w niniejszym opracowaniu ukazać fotografie 505 obiektów ze zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, prezentujące wyklejone i poddane czyszczeniu oraz konserwacji naczynia, wyodrębnione w trakcie badań z materiału rozdrobnionego i nieokreślonego ze względu na technologię wykonania

[1] Pudlis 2021, s. 173–189.

oraz dotację[2]. Dzięki temu powstało około 100 nowych zabytków wydzielonych.

Oczywistością jest, że w trwającym określoną liczbę miesięcy projekcie nie zostało wyczerpane całe bogactwo materiału archeologicznego z Gdańska (szczególnie mam tu na myśli relikty naczyń porcelanowych przechowywane przez inne instytucje naukowo-badawcze), a kolejne lata będę z pewnością przynosić nowe odkrycia i ustalenia, na które czekamy z wielkim zainteresowaniem. Liczymy również na to, że pozycja ta przyczyni się do zwiększenia rozpoznawalności ceramiki dalekowschodniej pochodzącej z wykopalisk.

Bez wielu osób praca ta nie mogłaby się ukazać, lecz w tym miejscu chciałabym złożyć szczególne i gorące podziękowania pracownikom Musée Guimet w Paryżu, Ostasiatiska Museet w Sztokholmie, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Gdańska oraz szczególne podziękowania prof. Christianowi Jörgowi za wyrażenie zainteresowania projektem oraz za konsultacje i wsparcie merytoryczne.

Terminologia

W pracy tej przyjęto jako nadrzędną zasadę konieczność używania nazewnictwa stosowanego obecnie w tzw. nowej standaryzacji. Tak więc w przypadku porcelany chińskiej uznaje się za konieczne zamieszczenie terminów chińskich (w zapisie fonetycznym oraz znakami *hanzi*) obok ich polskich tłumaczeń. Analogicznie w przypadku porcelany japońskiej, obok polskiego tłumaczenia – terminów japońskich (również w zapisie fonetycznym i standardowym pismem *kanji*)[3]. Zapis języków japońskiego i chińskiego ma ten sam rodowód, jednak w swoim rozwoju ulegał przeobrażeniom właściwym dla danej kultury. I tak dla przykładu, biała porcelana zdobiona kobaltem podszkliwnym, zwana potocznie porcelaną błękitno-białą, w przypadku porcelany japońskiej zwana jest *sometsuke* 染付, a w przypadku porcelany chińskiej ta sama technika zdobienia określana jest jako *qing-hua* 青花. W związku z nową standaryzacją opisu nie stosujemy również w nazewnictwie określeń takich jak „rodzina różowych" czy „rodzina zielonych" – pozostają one jednak wspomniane z racji ich historycznego charakteru i przyzwyczajeń wielu czytelników. Dla ich wygody transkrypcję chińskich znaków podajemy w sposób uproszczony, bez zaznaczania wysokości tonów.

Materiał archeologiczny został podzielony na dwie główne grupy: porcelanę chińską, do której zalicza się większość opracowywanych reliktów, oraz zdecydowanie mniej liczną japońską, zawierającą naczynia o dużym znaczeniu. Porcelanę chińską podzielono na grupy wyodrębnione ze względu na zastosowane techniki zdobienia, przy czym – o ile tylko była taka możliwość – całość usystematyzowano chronologicznie. Tak więc na początku została opisana zdobiona kobaltem podszkliwnym wczesna porcelana eksportowa z późnej epoki Ming 明朝 (1368–1644) oraz początków dynastii Qing 清朝 (w większości określana mianem porcelany w typie *kraak*). Okres ten obejmuje zakres od drugiej połowy XVI do początków XVIII w. Następnie zaprezentowano obiekty zdobione tą samą techniką dekoracji, ale powstałe w innej stylistyce, w większości wypadków później. Ponieważ XVIII-wieczna chińska porcelana błękitno-biała *qing-hua* stanowi największą grupę, została ona uporządkowana i podzielona ze względu na rodzaj przedstawień ikonograficznych. Podział taki ułatwia z jednej strony zaobserwowanie mnogości odmian danego przedstawienia ikonograficznego, z drugiej strony pozwala na pokazanie przemian, jakim w kolejnych dziesiątkach lat ulegała stylistyka zdobień na porcelanie.

Prezentacje katalogowe obiektów w tej grupie rozpoczynają się więc od przedstawień figuralnych (ludzi i zwierząt) występujących na obiektach datowanych przeważnie na początek XVIII w. Tym sposobem zbiór ten otwierają wyroby pochodzące z okresu panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722). Kolejno ukazano porcelanę zdobioną motywami *Pejzażu*, następnie *Sceny ogrodowej*, a na końcu umieszczono przedstawienia zdobione typowym dla epoki schematem kompozycyjnym dekoracji, zbudowanym na regularnych podziałach geometrycznych całej powierzchni z monotema-

[2] Z ksiąg inwentarzowych MAG wynika, że przekazany do analizy zbiór porcelany obejmował 1905 fragmentów luźnych i częściowo poddanych rekonstrukcji. Około 1060 z nich było zarejestrowanych jako porcelana dalekowschodnia (symbol grupy technologicznej „PORCH" obecny w inwentarzach był podstawą ich wydzielenia do badań), 561 fragmentów było wyodrębnionych w inwentarzach i określonych jako porcelana bliżej nieokreślona. Jedynie około 280 fragmentów występowało w zespołach pakowanych łącznie z innymi gatunkami ceramiki. Na temat sytemu klasyfikacji ceramiki gdańskiej patrz Kościński 2000, s. 179–187 (przyp. red.).

[3] W tekstach wstępnych oraz opisach katalogowych poszczególnych obiektów pełna forma (obejmująca transkrypcję fonetyczną oraz chińskie lub japońskie znaki) towarzyszy nazwom przywoływanym po raz pierwszy. Przy kolejnym użyciu tych samych terminów pozostawia się jedynie transkrypcję fonetyczną zapisaną kursywą obok polskiej nazwy, natomiast przy dalszych odniesieniach stosuje się już wyłącznie nazwę polską (przyp. red.).

tycznymi bądź też przeplatającymi się przedstawieniami kwiatów, postaci, zwierząt oraz pejzaży.

Dalsze rozdziały ukazują obiekty dekorowane za pomocą technik naszkliwnych i technik mieszanych. W pierwszej kolejności pokazano naczynia zdobione z użyciem czerwieni żelaza i złoceń, dzieląc ten podzbiór na wykonane samą naszkliwną czerwienią żelaza, następnie czerwienią żelaza i złoceniami.

Kolejny rozdział prezentuje obiekty zdobione w technice mieszanej w stylu chińskiego Imari, łączącej kobalt podszkliwny i naszkliwną czerwień żelaza ze złoceniami.

Następnie umieszczono przedmioty dekorowane emaliami naszkliwnymi, a w szczególności bardzo dużą grupę zdobioną emaliami naszkliwnymi, w kulturze europejskiej określanymi niegdyś mianem „rodziny różowych", a przez Chińczyków zwanymi *falangcai* 珐琅彩.

Pewne trudności sprawiało umiejscowienie opisów technik zdobienia reprezentowanych przez pojedyncze obiekty. Na koniec zdecydowaliśmy, by opisy monochromów zdobionych szkliwem kobaltowym umieścić w rozdziale III, traktującym o rzadko występujących w zbiorach archeologicznych MAG obiektach porcelany w typie Swatow oraz białej porcelany z Dehua.

Każdy rozdział zawiera skróconą charakterystykę danej grupy porcelany. Wydaje się to przydatne z racji braku szerszego opracowania tematu w języku polskim. Następnie znajdują się opisy poszczególnych zabytków, które zostały umieszczone w postaci tzw. kart katalogowych. Zasadniczo – zgodnie z praktyką stosowaną przez innych europejskich badaczy – na opis danego obiektu składa się określenie miejsca jego powstania, jeśli jest to możliwe – autor (praktycznie nieznany w przypadku produkcji dalekowschodniej porcelany eksportowej z XVI–XVIII w.), określenie wszystkich technik zdobienia oraz analiza wartości artystycznej danego przedmiotu – szczególnie gdy znacząco wyróżnia się ona na tle całego zbioru bądź ogólnie znanych analogicznych kolekcji jako bardzo wysoka albo bardzo niska. Często z obiektów pozostały tak drobne fragmenty, że nawet określenie, z jakiego rodzaju naczyń pochodzą, stanowiło dużą trudność. Dlatego też w pewnych sytuacjach zdecydowaliśmy się przyjąć określenie „fragment naczynia".

Opisy typu porcelany opracowane zostały możliwie szeroko. W rubryce tej staraliśmy się podać rozmaite nazwy, z którymi może się spotkać czytelnik w obrębie europejskiej literatury przedmiotu, stosując również powszechnie używane terminy obcojęzyczne. I tak, w odniesieniu do przedmiotów zdobionych farbą naszkliwną na bazie tlenku żelaza podano wszystkie najważniejsze określenia występujące w istotnej, obcojęzycznej literaturze przedmiotu: porcelana eksportowa, biało-czerwona, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*.

W niektórych przypadkach podano bibliografię porównawczą – szczególnie gdy udało się wskazać odniesienia do analogicznych obiektów przechowywanych w innych kolekcjach. Dla wygody Czytelnika wyodrębniono także w oddzielnej rubryce skrócone nazwy przedstawień ikonograficznych, czas powstania obiektu oraz informacje na temat sygnatur (bardzo rzadkich w przypadku materiału gdańskiego).

Wreszcie, należy podkreślić, że w założeniu publikacja ta z uwagi na swoje ramy i zakres tylko częściowo podejmuje rozważania nad odbiorcami chińskiej porcelany w dawnym Gdańsku w XVI–XVIII w. W przypadku, gdy mowa jest o recepcji, wyobrażeniach czy poglądach użytkowników porcelany bądź jej twórców, o ile nie zostało to zaznaczone inaczej, mam na myśli wycinek nowożytności wyznaczony przez daty powstania dalekowschodniej porcelany znalezionej w Gdańsku, czyli rozpoczynający się około połowy XVI w., a kończący praktycznie w ostatniej ćwierci XVIII w.[4]

Na końcu tomu umieszczony został niewielki *Słownik wybranych terminów i pojęć*, związanych z zagadnieniem eksportowej porcelany dalekowschodniej, który sporządzono w celu przybliżenia pól semantycznych niektórych problematycznych terminów, jak i wyjaśnienia nowo wprowadzanych do języka polskiego określeń. Prace nad kompletnym słownikiem trwają i prezentowany poniżej fragment można potraktować jako przyczynek oraz początek dyskusji nad kształtowaniem terminologii sztuk pięknych języka polskiego w tym szczególnym przypadku, którym jest zakres badań nad pochodzącą z Dalekiego Wschodu porcelaną.

[4] Niewielka ilość materiału importowanego z Japonii pochodzi z pierwszej połowy XX w. (przyp. red.).

Rozdział I
Dalekowschodnia porcelana eksportowa w Gdańsku

Początki badań nad dalekowschodnią porcelaną z wykopalisk archeologicznych w Polsce

Mniej więcej od lat 80. XX w. archeolodzy zaczęli dostrzegać potencjał badawczy w materiale postśredniowiecznym. Tak więc odnajdywane relikty nowożytnej ceramiki pochodzącej z XVI–XVIII w., niebędące wcześniej przedmiotem zainteresowania archeologów, zaczęły stopniowo trafiać również do muzealnych magazynów, m.in. do MAG.

Był to materiał niezmiernie różnorodny, a proces jego identyfikacji skomplikowany, również z racji dużego rozdrobnienia naczyń oraz często jedynie fragmentarycznego ich zachowania. Z tego też powodu duża część fragmentów ceramiki naczyniowej (w praktyce – pojemników magazynowych zawierających rozmaite rodzaje drobnych torebek z fragmentami ceramiki)[1] do dziś nie została opracowana. Jeszcze do niedawna fakt występowania porcelany dalekowschodniej mogącej pochodzić z wykopalisk archeologicznych w Gdańsku nie był brany pod uwagę przez szersze grono badaczy. Dopiero w drugiej dekadzie XXI w. pojawiły się pierwsze wzmianki w specjalistycznych czasopismach archeologicznych, równocześnie opublikowano pojedyncze znaleziska z Pomorza[2]. W 2016 r. ukazała się większa monografia poświęcona obecności porcelany dalekowschodniej na terenie Elbląga[3]. Autorzy opracowania mieli do dyspozycji zabytki ceramiczne zebrane podczas szerokopowierzchniowych badań, prowadzonych przez wiele lat na całkowicie zrujnowanej w 1945 r. elbląskiej starówce. Z materiału tego wyodrębnili najlepiej zachowane naczynia i opisali je w albumowym dwujęzycznym opracowaniu, podając przy okazji szeroki kontekst archeologiczny znalezisk.

W 2022 r. w spichlerzu zwanym „Błękitny Baranek" (oddziale MAG) stałą ekspozycję „Gdańsk w świetle Hanzy" poszerzono o dodatkową gablotę[4] (ryc. 1-1). Prezentuje ona wybrane obiekty, świadczące o obecności porcelanowych wyrobów dalekowschodnich w dawnym mieście. W gablocie tej udało się już wtedy umieścić wybrane naczynia bądź szczątkowo zachowane fragmenty naczyń, reprezentatywne dla całego zbioru porcelany dalekowschodniej MAG. Obiekty zaprezentowano według tego samego podziału na grupy, który w szerszym zakresie został zastosowany również w niniejszej książce.

Niektóre z naczyń są przykładami typów obiektów do dzisiaj powszechnie odkrywanych w czasie prowadzonych na terenie miasta prac archeologicznych. Inne stanowią dużą rzadkość, jak dawna porcelana japońska czy przedmioty dekorowane w Europie.

Najwcześniejszą eksportową produkcję chińską reprezentuje błękitno-biała porcelana *qing-hua* 青花. Naczynia pochodzą z połowy XVI w. i stanowią przykłady porcelany w typie *kraak* z czasów panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620). Bardzo ciekawe są również naczynia wykonane z porcelany błękitno-białej, z zewnątrz dodatkowo zdobionej jasnobursztynowym szkliwem (np. opisane w tym tomie – poz. II.139), pochodzą one z pierwszej ćwierci XVIII w., czyli okresu panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722). W zbiorach MAG można również podziwiać talerz wykonany z porcelany błękitno-białej *qing-hua* z dekoracją wyciskaną w masie (w typie *anhua* 暗花), datowany na pierwszą ćwierć XVIII w. (poz. II.78). Obok tych przedmiotów ukazano również dobrze zachowane, bogato zdobione emaliami naszkliwnymi w typie *falangcai* 珐琅彩, duże talerze obiadowe z drugiej połowy XVIII w. (poz. VI.3–5) oraz niewielkie, dobrze zachowane

[1] Często elementy jednego naczynia trafiały do różnych worków, a nawet do różnych kartonów.

[2] Kwiatkowski 2011, s. 189–197.

[3] Marcinkowski, Pośpieszna 2016.

[4] Wybór i aranżację obiektów wykonała dr A. Pudlis.

Ryc. 1-1. Gablota z wystawy stałej w oddziale MAG „Błękitny Baranek" z prezentacją porcelany dalekowschodniej. Fot. J. Szmit

czarki (poz. VI.12) w tym samym typie. Jednym z najciekawszych eksponatów jest talerzyk datowany na około 1720 r., zdobiony dodatkowo w Europie wzorem szlifowanym (na podobieństwo kamei) w zewnętrznej warstwie brązowego szkliwa (poz. II.140). Podobne obiekty w tym samym typie znajdują się w wielu muzeach północnoeuropejskich, a w szczególności w Ostaasiatiska Museet w Sztokholmie. W gablocie tej znalazła się również japońska porcelana w typie *ko-Arita* 古有田 oraz porcelana chińska zwana chińskim Imari.

Typy porcelany występujące w dawnym Gdańsku (XVI–XVIII wiek)

Do najstarszego rodzaju porcelany, który z pewnością w dużej liczbie zawitał do Gdańska, zaliczyć możemy porcelanę z XVI–XVII w., określaną jako porcelana w typie (bądź stylu) *kraak*. Niestety zachowały się jedynie fragmenty tych naczyń. W zbiorach MAG jest ich stosunkowo niewiele, wiadomo natomiast, że sporo obiektów tego typu znalazło się w materiale przechowywanym w innych instytucjach.

Aktualnie nie znaleźliśmy jeszcze fragmentów porcelany poświadczających występowanie na terenie Gdańska wszystkich powszechnie znanych w Europie Północnej typów chińskiej i japońskiej porcelany eksportowej. Bardzo skąpa jest również liczba odkrytych reliktów monochromów. Znane są nam pozostałości tylko jednego naczynia zdobionego szkliwem kobaltowym i naszkliwnymi złoceniami.

Najliczniejszą grupę obiektów stanowi porcelana błękitno-biała z XVIII w. (w niniejszym opracowaniu znalazło się blisko 300 obiektów tego typu). Wiele z naczyń zachowało się praktycznie kompletnie, wymagały jedynie konserwacji (w tym scalenia). Bardzo duża grupa obiektów zdobionych jest na zewnętrznych ściankach (w wypadku czarek, mis i miseczek) oraz na spodzie (w wypadku talerzy) szkliwem monochromatycznym na bazie tlenku żelaza. Mimo że może ono przyjmować różne odcienie, na zachowanych obiektach najczęściej występuje barwa od jasno- do ciemnobrązowej. Tego typu szkliwo zwane było „brązem batawskim", a same naczynia „porcelaną batawską", łącząc tym samym tego typu obiekty z porcelaną importowaną przez Holenderską Kompanię Wschodnioindyjską (V.O.C.).

Nie mamy pewności, czy wszystkie tego typu naczynia zostały przywiezione do Europy za sprawą statków holenderskich. Wiele z nich, jak sądzimy, mogło znaleźć się w Gdańsku za pośrednictwem szwedzkiej bądź duńskiej kompanii wschodnioindyjskiej. Dlatego też w niniejszym opracowaniu posługujemy się określeniem technicznym (porcelana zdobiona brązowym szkliwem monochromatycznym na bazie tlenku żelaza), a nie historycznymi nazwami handlowymi, jak: porcelana batawska, brąz batawski czy Batawia.

Na terenie dawnego Gdańska odkryto również wiele naczyń ceramicznych zdobionych w stylu chińskiego Imari. W niniejszym opracowaniu znalazły się 53 tego typu obiekty. Musiał być ten styl bardzo lubiany przez gdańszczan, gdyż w zbiorach MAG znajdują się również liczne naśladownictwa różnego rodzaju ceramiki (w tym fajansów) dekorowanych w tej stylistyce.

Na stołach gdańskich mieszczan poczesne miejsce zajmowała również porcelana chińska zdobiona farbami i emaliami naszkliwnymi. Tylko dwie sztuki porcelany dekorowanej najprawdopodobniej poza Chinami reprezentują porcelanę malowaną emaliami naszkliwnymi w typie *Kangxi wucai* 康熙五彩 (pięć barw Kangxi), zwaną niegdyś „rodziną zielonych". Pozostałe liczne obiekty należą do grupy porcelany barwionej pastelową paletą w typie *falangcai* (75 obiektów prezentowanych w katalogu można zaliczyć do tej grupy).

Kolejnym rodzajem zdobienia powszechnie występującym na porcelanie eksportowej było malarstwo farbami naszkliwnymi. Tak więc wysokiej klasy dekorację podziwiamy również na elementach serwisu do napojów kolonialnych. Serwis ten pierwotnie mógł składać się nawet z kilkunastu sztuk porcelany doskonałej jakości (w tym dzbanka na herbatę i mlecznika). W trakcie prac badawczych doliczyliśmy się pozostałości sześciu naczyń, z których na wystawie zaprezentowano jedną dobrze zachowaną czarkę i fragment talerzyka. W części katalogowej niniejszej publikacji znalazły się wszystkie odkryte elementy tego serwisu: fragmenty dwóch czarek i czterech talerzyków (poz. IV.30). Obiekty wykonane – podobnie jak ten serwis – z cienkościennej, niezmiernie kruchej porcelany często ulegały tak znacznemu rozkruszeniu, że pośród zbiorów archeologicznych należą do rzadkości. Można natomiast sądzić, że były stosunkowo często spotykane na gdańskich stołach, gdyż zbadane wyrywkowo (jak na razie) gdańskie inwentarze mienia domowego[5] zawierały obiekty opisywane jako „delikatna porcelana czarno-złota".

Podkreślić należy, że w przypadku większości obiektów w niniejszym opracowaniu konieczne było wdrożenie specjalnych zabiegów przygotowawczych, a ich stopień uszkodzeń był przeważnie znaczny. Często rozbite na wiele fragmentów i umieszczone w różnych kartonach, wymagały długofalowych działań i cierpliwości, gdyż ich scalanie – szczególnie w przypadku porcelany błękitno-białej z racji jej częstego występowania – przypomina mozolne układanie puzzli z różnych zestawów.

Inny problem wiąże się z opracowywaniem i atrybucją porcelany dekorowanej barwnymi naszkliwnymi technikami zdobienia. Ponieważ cena porcelany zależała od jakości i rodzaju zdobień, zdarzało się, że pewne partie porcelany chińskiej – pierwotnie białe – otrzymywały dodatkową dekorację malarską już w Europie. Przykłady takiej porcelany znajdują się w zbiorach MAG (poz. IV.31–33).

Farby i emalie naszkliwne ulegały niestety często kompletnemu sczernieniu w agresywnym chemicznie środowisku latryn, gdzie znajdowały się przez długi czas, tak więc dziś możemy jedynie podejmować się prób odtworzenia barw przy pomocy

[5] Patrz w tym tomie aneks 1: E. Barylewska-Szymańska, *Porcelana dalekowschodnia w gdańskich inwentarzach mienia domowego i anonsach prasowych*, s. 571–580.

badań laboratoryjnych[6] i rekonstrukcji rysunkowej (por. poz. VI.10, VI.19, VI.21).

Najważniejszym odkryciem w zbiorach gdańskich było potwierdzenie obecności dawnej porcelany japońskiej w typie *ko-Arita* 古有田 (zwanym też *ko-Imari* 古伊万里 – stare Imari). Również jej przykłady można obecnie podziwiać na ekspozycji stałej w „Błękitnym Baranku" (poz. VII.1–2, VII.4–5). W tym niewielkim, ale cennym zespole znajdujemy rozmaite typy zdobień. Podkreślić należy, że ich obecność w Europie wywarła duży wpływ na rodzime sztuki piękne. Dzięki temu, że przypadły do gustu królowi Polski i elektorowi Saksonii Augustowi II, zwanemu Mocnym (1670–1733), japońskie style zdobienia zostały włączone za pośrednictwem wytwórni w Miśni do repertuaru artystycznego porcelany europejskiej. W MAG mamy pojedyncze przykłady zdobień kobaltem podszkliwnym i złoceniami *sometsuke kinrade* 染付金襴手 oraz w stylu, którego początki łączą się ze słynnym rodem ceramicznym Kakiemonów, zwanym *nishiki-de iro-e* 錦手色絵, czyli zdobienia barwnymi naszkliwnymi emaliami. W zbiorach znajduje się też jeden przykład dość dobrze zachowanej czarki do sake w typie dekoracji *hakuji kinrade* 白地金襴手 (porcelana biało-złota), zwanym też złotym Imari (poz. VII.2), oraz czarka zdobiona kobaltem podszkliwnym i złoceniami, powstała w Aricie w erze Edo (1603–1868) około 1690–1720 r. (poz. VII.1).

Kolejna czarka, malowana naszkliwną czerwienią żelaza i złotem, została ozdobiona techniką dekoracji nazywaną *aka-e kinrade* 赤絵金襴手 (poz. VII.3). Na terenie Gdańska poświadczono również obecność porcelany japońskiej w typie (stylu) Imari, zwanej też po prostu japońskim Imari. Powstawała ona kilka dziesiątków lat przed chińskim Imari, które naśladowało styl zdobienia wypracowany w Aricie. Jest on reprezentowany na chwilę obecną tylko przez dwa obiekty: dość dobrze zachowany talerzyk z lat około 1700–1730 (poz. VII.5) oraz fragment porcelany, będący być może pozostałością dzbanka, na którym dodatkowo widoczna jest dekoracja reliefowa (poz. VII.4). Chociaż chińskie Imari – czyli porcelana wykonana w podobnym stylu i przy zachowaniu tej samej gamy kolorystycznej – jest silnie reprezentowane przez znaczną liczbę obiektów, to poświadczenie obecności japońskiego Imari jest niezmiernie istotne w procesach badań nad obecnością wczesnej porcelany *ko-Arita* w Europie, a w szczególności w Gdańsku.

Z badań inwentarzy mienia domowego i anonsów prasowych przeprowadzonych przez Ewę Barylewską-Szymańską[7] w ramach niniejszego projektu wynikają bardzo ważne wnioski. Objęła ona kwerendą około 3000 inwentarzy gospodarstw domowych mieszczan o średnich i niższych dochodach oraz, na potrzeby tej książki, przeprowadziła analizę około 300 wybranych inwentarzy w celu potwierdzenia obecności interesujących nas obiektów. Wyniki kwerendy zostały zamieszczone w Aneksie 1 dołączonym do niniejszego opracowania. Dzięki sporządzonym wypisom (zachowano oryginalny język niemiecki, do którego dołączono przekład na język polski) zostało potwierdzone, iż dalekowschodnie obiekty porcelanowe używane przez gdańszczan w przeważającej większości stanowiły naczynia służące do spożywania gorących napojów kolonialnych (kawy, herbaty i czekolady). Często są więc wymieniane czarki (zwane zawsze *Tasse*, czyli mogące być również filiżankami, przeważnie w parze ze spodkiem, określane wtedy łącznie jako *Paar*), dzbanki do kawy oraz mleka, cukiernice i różnego rodzaju talerzyki, czasem misy do płukania czarek. Warto przypomnieć, że zwyczajowo na przyjęciu mogło być więcej osób niż cennych porcelanowych naczyń i, podobnie jak w Japonii, czekano na swoją kolej, by się napić. W przebadanych do chwili obecnej archiwaliach dość rzadko wspominane są serwisy obiadowe: „Odrębną grupę stanowią naczynia obiadowe, przede wszystkim talerze, zupełnie wyjątkowo uzyskać można informacje, że były to całe serwisy obiadowe. Na uwagę zasługuje chiński serwis przeznaczony dla dzieci oraz chiński garnitur dekoracyjnych waz złożony z pięciu elementów, znajdujący się w gdańskim dobytku generała Nowowiejskiego, są to jednak przykłady odosobnione. Podobnie rzadkie były dalekowschodnie figury porcelanowe bądź grupy figuralne"[8].

Przy okazji należy również wspomnieć inny polskojęzyczny inwentarz domowy Magdaleny Szumanowej, w którym czytamy: „[…] 4 kłęby sznurów do wieszania chust, 20 workuw do legomin y piniedzy. Naczynie **porcelanowe** y olederskię k. 31, 1 myska **porcelanowa**, głęboka; 2 nie tak głebokię. 4 myszeczky **porcelanowe**, 1 głęboka komka y 2 małę, 1 nalywka z miednyczom, ole-

[6] Patrz w tym tomie aneks 3a: P. Tymowicz-Grzyb, A. Gąsiński, *Pomiary składu pierwiastkowego próbek porcelany dalekowschodniej przy pomocy skaningowej mikroskopii elektronowej (SEM) z analizą składu chemicznego w mikroobszarze (EDS)*, s. 593–627; aneks 3b: A. Gąsiński, A. Antosik, *Wyniki analizy porcelany dalekowschodniej ze zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku metodą rentgenowskich badań dyfrakcyjnych (XRD)*, s. 629–633.

[7] Patrz w tym tomie aneks 1, s. 571–580.

[8] Patrz w tym tomie aneks 1, s. 571–572.

derskie, biało y modro malowanę. 2 myszy okrogłe e, olederskie, iednakowę, modro y biało malowanę. 6 myszek ruszny wielkoscy, pstro malowane w kwiaty. 2 tacze do cukru modre y białe, a 1 sama biała. 1 głęboka misa […]”[9]. Dokument ten pochodzi z 1706 r. Jedyna porcelana, o której może być mowa, to porcelana chińska. Nie jest jasne, czy trzy „komki” są również z porcelany, czy też winny być połączone z opisem naczyń „holenderskich”, jednak spis ten potwierdza dokładnie to, co wynika z oglądu i analizy (choćby pobieżnej) ceramiki szlachetnej pochodzącej z wykopalisk: w zamożnych domach gdańskich porcelanie chińskiej towarzyszył holenderski fajans zdobiony kobaltem podszkliwnym („olederskie, biało y modro malowanę”).

Tak więc ze względu na stosunkowo niewielki procent odnalezionych w wykopaliskach archeologicznych pozostałości dużych reprezentacyjnych przedmiotów wykonanych z porcelany dalekowschodniej, pochodzących z XVIII w., można raczej śmiało postawić hipotezę, że duże naczynia oraz porcelana dekoracyjna zastępowane były na terenie Gdańska raczej przez wyroby fajansowe. Faktycznie w materiale ceramicznym, który przejrzałam, pracując nad tym projektem, stwierdziłam istotną obecność pozostałości wielu dużych fajansowych waz z zestawów kominkowych, „olederskich, biało y modro malowanych” wielkich mis (naśladujących chińskie misy na złote rybki) oraz innych naczyń o czysto dekoracyjnym charakterze. Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że produkcja z Delft uzupełniała lokalne zapotrzebowanie na tego typu przedmioty związane z zamiłowaniem gdańszczan do „chińszczyzny”, o którym szerzej pisali już inni badacze[10].

Czym jest chińska porcelana eksportowa?

Wszystkie obiekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu określamy mianem porcelany eksportowej. Różnią się one znacznie od wyrobów produkowanych dawniej w Azji na rodzimy użytek Chińczyków i Japończyków. Nie spotykało się, i przeważnie do dziś nie spotyka, w chińskich ani japońskich domach przedmiotów analogicznych do tych, których przeznaczeniem był transport do Europy czy, w późniejszych latach XVIII w., do obu Ameryk. Tak więc zarówno kształty, zastosowanie, miejsce w kulturze, jak i wszelkie konotacje – od religijnych po literackie – są przeważnie wzajemnie obce[11].

Początki przeznaczonej na eksport produkcji chińskich warsztatów ceramicznych sięgają europejskiego średniowiecza. Pierwsze bardzo ważne obiekty (zarówno ze względu na skalę produkcji, jak i na jej wpływ na rozwój sztuk innych krajów regionu) produkowane były już w XIII w., stając się wyznacznikami kanonów piękna i gustów w dawnej Japonii, Korei i Wietnamie. To jednak dopiero w epoce panowania dynastii Ming 明朝 (1368–1644) interesujący nas proces zintensyfikował się (głównie dzięki rozwojowi produkcji eksportowej do krajów muzułmańskich), by w XVIII w. doprowadzić do powstania pierwszej w historii świata produkcji masowej, gdzie te same modele porcelany wyrabiano w dziesiątkach tysięcy sztuk i eksportowano do spragnionej luksusowych produktów Europy. Przedmioty te – trafiając początkowo tylko na królewskie i magnackie dwory – od końca XVII w. pojawiały się również w domach mieszczańskich, chociaż reprezentowały odmienne modele i typy z racji różnej pozycji społecznej właścicieli. W krajach muzułmańskich, a także później w Europie, naczyniom dodawano niekiedy metalowe okucia lub inkrustowane zdobienia (kameryzowano), przystosowujące tym samym chińskie formy do lokalnych potrzeb.

Historia obecności porcelany eksportowej w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem basenu Morza Bałtyckiego i Gdańska, z przedstawieniem szlaków handlowych, jest złożona. Główne ośrodki produkcji znajdowały się w Aricie i Hirado, jeśli chodzi o stosunkowo wczesną produkcję japońską (XVII–XVIII w.), oraz w ośrodku ceramicznym Jingdezhen w Chinach (od czasów produkcji wczesnych seladonów eksportowych od XIV w. po XIX w.). Ponadto tzw. białą porcelanę produkowano w rejonie Dehua (stąd nazwa: „biała porcelana z Dehua”), a specyficznie zdobioną ceramikę od nazwy portu zwaną „typem Swatow” (Shantou) w chińskim Zhangzhou. Były to trzy duże, znacznie od siebie oddalone ośrodki produkcji ceramiki eksportowanej do wielu krajów świata.

Złotym wiekiem porcelany dalekowschodniej w Europie możemy nazwać XVIII w., gdyż tak wielkie ilości tego produktu docierały wtedy do Europy, że dziś niemal w każdym miejskim ośrodku czy wiejskiej rezydencji możnowładców znajdowane są fragmenty tego typu obiektów – co dobitnie świadczy o ich powszechności. Naczynia porcelanowe znajdowały się na wyposażeniu królewskich

[9] Chodyński, Dwilewicz 1984.

[10] Por. m.in. Łakomska 2008.

[11] Por. Pudlis 2023.

i szlacheckich dworów, mieszczańskich domów oraz rozmaitego rodzaju klasztorów[12] i kongregacji.

Kompanie handlowe i wczesny transport do Europy

Początkowo porcelana chińska – w bardzo małych ilościach – docierała na królewskie i książęce dwory w Europie wraz z innymi towarami drogą lądową, tzw. jedwabnym szlakiem. Były to przedmioty przeważnie dekorowane wyciskanymi wzorami i lekko zielonkawym szkliwem, zwane seladonami. Tą samą drogą docierały również pierwsze naczynia malowane kobaltem podszkliwnym. Wraz z ekspansją Europejczyków, poprzedzoną serią ważnych odkryć geograficznych, pozwalających wyznaczyć nowe drogi morskie, powstały szlaki handlowe, którymi transportowano wiele rozmaitych towarów: przyprawy korzenne, kawę, herbatę, bawełnę, kruszce oraz wyroby rzemiosła artystycznego etc. Cesarstwo Chin (określające się samo jako Państwo Środka), a także Cesarstwo Japonii w tzw. czasach nowożytnych uprawiały politykę izolacji. Z tego powodu sama możliwość przybicia do jednego z portów w tych państwach była problematyczna i wymagała wielkich starań dyplomatycznych. W obu tych ważnych dla produkcji porcelany eksportowej krajach pierwszymi pośrednikami w negocjacjach, zarówno politycznych, jak i handlowych, stali się jezuici, którzy mieli stosunkowo stabilną pozycję na dworze cesarskim Mingów. Dzięki ich wsparciu jako pierwsi przywilej cesarski i monopol na handel chińską porcelaną otrzymali Portugalczycy[13]. Już w XVI w. ruszyła szeroka produkcja na Europę porcelany zdobionej wzorami ustalanymi wspólnie przez portugalskich kupców – protegowanych króla – i chińskich rzemieślników. Przedmioty te przybywały do Europy na statkach zwanych *carraca*. Stąd gdy przez zbrojne działania i przemoc handel ten przejęli holenderscy kupcy, powstała późniejsza nazwa wykształconego wtedy specyficznego stylu porcelany eksportowej określanego jako tzw. typ *kraak*[14].

Holenderska dominacja w handlu porcelaną trwała blisko dwa stulecia i znalazła swój wyraz pod postacią tzw. Wschodnioindyjskiej Kompanii Handlowej (*Vereenigde Oostindische Compagnie*), zwanej w skrócie od nazwy holenderskiej: V.O.C. Działała ona aktywnie od 1602 r. do końca XVIII w. i zajmowała się handlem rozmaitymi towarami kolonialnymi – transportując je również pomiędzy portami Azji, z czego czerpała pokaźne zyski. Ważnym pozaeuropejskim portem przeładunkowym była Batawia (Dżakarta, dzisiejsza stolica Indonezji). Stąd też niektóre typy porcelany chińskiej, przygotowywane specjalnie dla V.O.C., zwane są do dziś „porcelaną batawską"[15].

Na podstawie analizy pozyskanego materiału archeologicznego stwierdzić można, że wszelkie typy ceramiki dalekowschodniej obecne również w Gdańsku transportowane były do Europy w związku z działalnością następujących kompanii handlowych: *British East India Company* (1600), holenderskiej *Vereenigde Oostindische Compagnie* (1602), *Dansk Ostindisk Kompagni* (1616), francuskiej *Compagnie des Indes Orientales* (1664), *Svenska Ostindiska Companiet* (1731), *Königlich-Preußische Asiatische Compagnie in Emden nach Canton und China* (1751). Udział poszczególnych kompanii w interesującym nas zakresie był nierównomierny i nasilał się bądź zanikał w różnych dziesięcioleciach XVII i XVIII w., przy czym niewątpliwie największą rolę przypisać można holenderskiej V.O.C.

Jak widać z zaznaczonych w nawiasach dat powstania kompanii, aż cztery z nich utworzono jeszcze w XVII, po czym tylko dwie ostatnie (szwedzka i pruska) w XVIII w.[16] Przełom wieku XVIII i XIX właściwie wyznaczał koniec kompanii handlowych w takiej formie, w jakiej występowały one wcześniej. Kończyła się również moda oraz zapotrzebowanie na chińską porcelanę eksportową, gdyż masowa produkcja dalekowschodnia została z powodzeniem zastąpiona przez europejskie manufaktury, a z czasem również i fabryki porcelany. Duże znaczenie na rynkach mieszczańskich zdobywał też bardzo atrakcyjny pod względem jakości, wyglądu oraz ceny, produkowany metodami przemysłowymi, fajans (w naszej części Europy szczególnie angielski). Połowa XIX w. wyznaczała jednocześnie początek nowej ery w kontaktach handlowych i wymianie artystycznej z Azją. Wielkie wystawy powszechne, organizowane od połowy wieku, przyniosły modę na japońskie rzemiosło artystyczne, a upadające cesarskie Chiny traciły na znaczeniu. Z tego też względu nie dziwi, że w gdańskim materiale archeologicznym praktycznie nie stwierdzamy obecności porcelanowych importów dalekowschodnich w XIX w., natomiast widzimy rosnącą rolę fajansu angielskiego. Pierwsza połowa XX w. charakteryzuje się natomiast stosunkowo częstym występowaniem masowej eks-

[12] Krahe 2016, s. 251–256.

[13] Varela Santos 2007.

[14] Canepa, Pijl-Ketel 2008.

[15] Volker 1971.

[16] Schönborg 2002, s. 215–223.

portowej porcelany japońskiej. Tendencję tę zresztą można zaobserwować dla całego Pomorza, a także innych większych miast Polski i całej północno-zachodniej Europy[17].

O ile z racji na dość dobry stan zachowania kolekcji królewskich, magnackich i arystokratycznych stosunkowo szeroka jest wiedza współczesnych badaczy na temat typów porcelany i zbiorów najwyższej warstwy społeczeństwa, o tyle niestety zupełnie inny dostęp mamy do poznania zagadnień związanych z obecnością porcelany pośród mieszczan.

W miejskich domach porcelana z pewnością pełniła rolę towaru luksusowego, pełniącego jednakże przede wszystkim funkcję użytkową, w mniejszym stopniu czysto kolekcjonerską. Wiemy, że chińską porcelanę posiadali antwerpscy malarze. Chętnie umieszczali ją na swych kompilacjach, zwanych kunstkamerami (gdzie zostały wręcz umieszczone ich wizerunki), ale są to szczególne przypadki potwierdzenia przez wizerunki wiedzy czerpanej z archeologii. Wnętrza czy tylko same stoły widoczne na obrazach z XVII w. nie tyle bowiem przedstawiały prawdziwe wyposażenie domów właścicieli, ile raczej wyidealizowany, a często wręcz symboliczny zestaw przedmiotów, którymi malarze dysponowali w formie oryginału lub tylko modelu, powielanego na różnych obrazach[18].

Tylko w niektórych przypadkach wiemy o przedmiotach, które z kolekcji mieszczańskich, po kilku wiekach użytkowania, trafiły do istniejących do dziś kolekcji muzealnych. Szczególnie ubogie pod tym względem są współczesne zasoby polskie z uwagi na liczne straty wojenne. W Gdańsku pozostało jedynie kilka chińskich naczyń porcelanowych o potwierdzonej proweniencji, pochodzących z kolekcji miejskiej sprzed 1945 r.[19]

Dla interesującego nas okresu XVI–XVIII w. materiał z miejskich badań archeologicznych skrywa w sobie szeroką i nadal jeszcze nie w pełni wykorzystaną przez historyków sztuki, a nawet i archeologów, wiedzę. Co prawda wcześniejszy brak zainteresowania materiałem nowożytnym, o którym była już mowa, sprawił, że dopiero od niedawna jest on brany pod uwagę, jego ilość jednak pozostaje znacząca. Warto też podkreślić, że również w przypadku miast takich jak Paryż czy Rzym nie wszystkie materiały ceramiczne z XVI–XVIII w. zostały właściwie zmagazynowane, opracowane i znalazły się w publikacjach. Dlatego też na temat dalekowschodniej porcelany użytkowanej przez mieszczan w tych miastach wiemy nadal niewiele. Należy podkreślić, że w wielu przypadkach (również w literaturze niemieckojęzycznej) porcelana ta bywa publikowana z bardzo lakonicznymi, niekiedy błędnymi atrybucjami. Perspektywy badawcze są w tym zakresie bardzo ciekawe, gdyż była to pierwsza masowa produkcja w dziejach ludzkości i tego samego typu porcelanę sprowadzano do Europy w tysiącach egzemplarzy. Roczne zbiorcze transporty mierzone były w dziesiątkach bądź w setkach tysięcy sztuk[20]. Dzięki temu można by prowadzić interesujące badania porównawcze, gdyż w wielu miastach Europy odnajdujemy analogiczny materiał archeologiczny.

W Polsce jak do tej pory najwięcej porcelany dalekowschodniej potwierdzono na terenie Pomorza. Poza Gdańskiem największe znane zbiory pochodzą z Elbląga i przechowywane są w tamtejszym Muzeum Archeologiczno-Historycznym. Sporadycznie okazy porcelany dalekowschodniej odkrywane są w Szczecinie, Pucku, Stargardzie i innych mniejszych miejscowościach jak Kołobrzeg, Koszalin, Darłowo, Słupsk. Z terenu pozostałych miast polskich znamy przykłady porcelany chińskiej odkrytej w trakcie wykopalisk miejskich w Warszawie[21] i Poznaniu[22]. Szczególnie poruszają-

[17] W analizowanym materiale archeologicznym z Polski nie znaleziono znaczących ilości dalekowschodniej porcelany z XIX wieku. Zakupy tego typu obiektów, głównie dekoracyjnych, były wtedy dokonywane przede wszystkim przez kolekcjonerów, zwłaszcza zamożnych obywateli o zainteresowaniach intelektualnych, przemysłowców poszukujących luksusowych przedmiotów do wyposażenia swoich nowych rezydencji oraz tradycyjnie przez arystokrację. Polskie muzea posiadają liczne zbiory dalekowschodniej porcelany z XIX wieku. Jednak trafiła ona tam innymi szlakami handlowymi niż wcześniejsze obiekty transportowane przez kompanie handlowe, należące do masowej produkcji ceramiki użytkowej. Aktualny stan badań nad obecnością dalekowschodniej porcelany w Polsce wskazuje, że zakupy dokonywane były w Paryżu i Wiedniu (zwłaszcza w przypadku obiektów japońskich, których obecność wiązała się z japonizmem) oraz w Berlinie. Najprawdopodobniej trafiły one do muzeów i prywatnych kolekcji, a jedynie nieliczne ich pozostałości znalazły się w najmłodszych warstwach archeologicznych, prawdopodobnie w wyniku działań wojennych w latach 1939–1945. Przedmioty tego typu odkryto w ogrodzie zamkowym w Książu (pozostałości japońskiej dekoracyjnej wazy *Arita-yaki* 有田焼) oraz w ruinach zniszczonej Warszawy, w rejonie Placu Zamkowego (obiekty chińskie i japońskie, obecnie poddawane badaniom).

[18] Pudlis 2020, s. 35–58.

[19] Kilarska 2007, s. 167–219, 223–234; Szymański 2020, s. 486–489, 494, 496, 504–505, 510 i 512, noty XI.2–3, 5, 9, 12, 20–21, 26 i 28.

[20] Dane z rejestrów V.O.C. zostały starannie przeanalizowane w ciągu ostatnich lat.

[21] Zespół badawczy M. Jaźwińskiej i A. Pudlis opracowuje od dłuższego czasu relikty porcelany znajdujące się w zbiorach Muzeum Warszawy.

[22] Poklewska-Kozieł 2013, s. 215.

ce są relikty pochodzące z ruin zburzonej i spalonej przez Niemców w 1944 r. Warszawy[23]. Z kolei duże talerze obiadowe pochodzące z pierwszej połowy XVIII wieku, zdobione podszkliwnym kobaltem, zostały odkryte w starszych warstwach archeologicznych na terenie Pałacu Bruhla, również zniszczonego podczas II wojny światowej[24]. Badanie zasobów pod tym kątem trwa cały czas, tak więc można liczyć na kolejne znaleziska.

Specyfika kontekstu archeologicznego znalezisk porcelany dalekowschodniej z Gdańska

W projekcie przejrzano i wytypowano materiał do badań z 63 stanowisk (tab. 1, ryc. 1-2). Stworzony przez nasz zespół zbiór porcelany dalekowschodniej zawiera trzy typy depozytów powiązanych z poszczególnymi miejscami ich odkrycia[25]. Jednym z nich są materiały pozyskane z wypełnisk latryn, do których użytkownicy stopniowo wyrzucali stłuczone naczynia. W przypadku tego typu stanowisk można było się pokusić o próbę przypisania ich do poszczególnych domów, gdyż znaleziono je w ramach parcel, w obrębie podwórek. Znajdowane na terenie Głównego Miasta fragmenty naczyń porcelanowych z latryn stanowią ich pierwsze miejsce depozytu w „kontekście archeologicznym", co może ułatwić określenie czasu ich użytkowania od produkcji do zniszczenia[26].

Porcelana dalekowschodnia trafiała też wraz z innymi odpadkami do warstw ziemnych używanych do podniesienia poziomu gruntu na podmokłych terenach, stanowiąc część masy warstw niwelacyjnych. Można w tym przypadku badać same warstwy w określonych przedziałach chronologicznych, trudno jednak przypisać dane obiekty do konkretnych właścicieli.

Trzeci rodzaj stanowisk jest całkowicie pozbawiony kontekstu archeologicznego – zalicza się do niego np. namuły kanału Raduni, z których w ramach stanowiska numer 255/16/02 pozyskano bogaty materiał archeologiczny. Nie można jednak powiedzieć nic więcej na jego temat jak tylko, że pochodzi z Gdańska, gdyż cieki wodne z racji swojej specyfiki (możliwość przesuwania materiału, zmian poziomów, warstw etc.), o ile tylko nie ma innych, niezmiernie rzadkich i szczególnych okoliczności, nie dają możliwości określenia – nawet w przybliżeniu – czasu, w którym dany obiekt trafił do zbiornika.

Pośród stanowisk, z których wytypowano materiał do badań, można wskazać kilka, w których stwierdzono wyjątkowo dużą ilość porcelany dalekowschodniej. Podkreślić zarazem należy, że MAG nie jest jedyną instytucją posiadającą w swoich zbiorach porcelanę dalekowschodnią znalezioną na wykopaliskach archeologicznych z terenu tego miasta. Badania prowadzone przez archeologów skupionych wokół innych instytucji również przyniosły bogaty materiał z tego zakresu, częściowo wykorzystany w pracach nad niniejszym opracowaniem. Szczególnie posłużył on jako materiał porównawczy w procesie formułowania szerszych wniosków[27].

Motywy ikonograficzne

W Chinach ceniono (i nadal szczególnie się ceni) zdobienie podszkliwnym kobaltem: przypominało ono bowiem malowanie tuszem na papierze. Duża część początkowo monochromatycznego a później barwnego malarstwa na porcelanie miała swoje wzorce w klasycznym malarstwie. Tak więc znajdujące się na czarkach i talerzach dekoracje, mimo że przekształcone i uproszczone poprzez wiele etapów kopiowania, bardzo często nawiązywały do twórczości wybitnych artystów malarzy. Szukając analogii w dawnej sztuce europejskiej, można je odnaleźć w praktykach malarstwa barwnego znajdującego się na XVI-wiecznych majolikach z Urbino (gdzie nad ceramiką pochylał się również słynny Rafael Santi) czy późniejszej porcelanie z manufaktur europejskich w Miśni, Wiedniu, Sèvres etc.

Repertuar motywów ikonograficznych obecnych w badanym zbiorze naczyń jest bardzo bogaty. Wyróżnić możemy motywy ikonograficzne odwołujące się do rozmaitych sfer i poziomów komunikacji niewerbalnej. Z racji obszerności dostępnego do badań materiału przeważającą liczbę tematów stano-

[23] Birkenmajer, Sobecka, Szarek 1981.

[24] Materiał archeologiczny z terenu Pałacu Bruhla w Warszawie jest obecnie w trakcie opracowywania.

[25] Patrz w tym tomie aneks 2: M. Szyszka, *Charakterystyka wybranych stanowisk archeologicznych z terenu Gdańska z najliczniejszymi zespołami porcelany dalekowschodniej, s. 581–592.*

[26] W niniejszym opracowaniu, którego celem było przedstawienie jak najszerszego materiału dalekowschodniego z wykopalisk, z punktu widzenia historii sztuki, nie skupiono się na kontekście archeologicznym, a jedynie na analizie samych artefaktów. Istotne i ciekawe wnioski wysnute z punktu widzenia archeologii, można znaleźć w takich opracowaniach, jak Oniszczuk-Rakowska 2001, s. 208–209, 220, 222; i in.

[27] Patrz m.in. Polak, Starski 2022. Pozostałe materiały w opracowaniu.

wią motywy ikonograficzne chińskiego pochodzenia[28], które zostały bardziej szczegółowo opisane na poszczególnych kartach obiektów[29].

Chcąc wymienić tylko najciekawsze bądź najbardziej typowe z szerokiego spektrum motywów ikonograficznych występujących na porcelanie pochodzącej ze zbiorów MAG, możemy podzielić je na podgrupy. Jedną z nich są przedstawienia o rodowodzie literackim, których znamienitym przykładem jest *Opowieść o Trzech Królestwach* 三國演義 autorstwa Luo Guanzhonga (1330–1400). W prezentowanym zbiorze znajduje się np. filiżanka dekorowana na zewnątrz przedstawieniem figuralnym, którego ikonografia wywodzi się z tej popularnej chińskiej powieści. Bohaterowie powieści przedstawieni z dużą dokładnością i maestrią miniaturzysty zostali umieszczeni w schematycznie malowanym krajobrazie. To bardzo rzadko stosowany wzór w dekoracji mieszczańskiej porcelany. W zbiorach MAG zachowały się dwie takie same filiżanki z przedstawieniami motywów zaczerpniętych z tej powieści (poz. II.67–68). Innym tematem literackim są ilustracje inspirowane *Poematem Czerwonego Klifu* 赤壁賦 autorstwa Su Shi 蘇軾 (1037–1101), słynnego poety, malarza i kaligrafa z czasów dynastii Song (poz. II.36).

Kolejny rodzaj odniesień stanowią przedstawienia mające swój rodowód w klasycznym chińskim malarstwie pejzażowym. Jedno z nich, zwane potocznie *Ujściem rzeki* (bądź bardziej opisowo: *Uściem rzeki do morza*), występuje w kilku wariantach. Najbliższym tego motywu malarskiego jest przedstawienie widoku dwóch brzegów rzeki porośniętych roślinnością z widocznymi w oddali wpadającymi do morza skałami, spoza których niekiedy wystają maszty europejskich żaglowców (poz. II.101–102, II.105, II.109, II.127). Drugim, podobnym rodzajem przedstawień jest motyw *Pejzażu z ujściem rzeki do morza*, wzbogacony dodatkowym elementem – płynącą po rzece łodzią (poz. II.111). Występują również przedstawienia *Pejzażu z ujściem rzeki do morza*, wzbogacane architekturą (poz. II.114). Z pewnością mamy tutaj do czynienia z adaptacją klasycznych pejzaży chińskich, wzbogaconą o nowe, cudzoziemskie elementy.

Temat ikonograficzny zwany często w literaturze przedmiotu skrótowo *Uczony na moście* ukazuje mędrca, czy po prostu literata, przechodzącego przez mostek. Temat ten zaczerpnięty został z powieści T'ien-chang-ke 天章閣 *Romans Zachodniej komnaty* 西廂記*,* wydanej drukiem w 1640 r. Opowiada ona romantyczną historię miłosną Ts'ui Ying-ying 崔鶯鶯 i Studenta Changa 張生 (poz. II.110). Sposób malowania pejzażu w przypadku tego przedstawienia zbliżony jest do *Pejzażu ujścia rzeki do morza* – brzegiem przechadza się samotny, podpierający się laską mężczyzna (poz. II.104, II.106).

W przypadku analizy porcelany eksportowej możemy również mówić o szczególnych schematach kompozycyjnych. I tak specyficzną grupą przedstawień występujących powszechnie na naczyniach porcelanowych z XVIII w. są rozmaitego rodzaju kwiaty bądź inne przedstawienia, umieszczone w wydzielonych za pomocą cienkich linii rezerwach. Na części porcelany zdobionej schematem dekoracyjnym, którego podstawę stanowi ten podział, występuje często połączenie naprzemiennie umieszczonego tematu malarskiego *Pejzaż* z różnego rodzaju innymi elementami. Mogą być one roślinne, jak np. bambusy (poz. II.317) albo kwitnące krzewy peonii (poz. II.310). Występują również wersje tego przedstawienia z malowanymi liśćmi lotosu oraz pejzaże na zwojach, ukazane w stylistyce *trompe l'oeil*, wkomponowane pomiędzy kompozycje kwiatowe (poz. II.166, II.300–301), albo też po porostu sam *Pejzaż wodny z liśćmi lotosu* (poz. II. 200).

Na porcelanie pochodzącej ze zbiorów MAG najczęstszym, szczególnym rodzajem pejzażu są przedstawienia *Sceny ogrodowej*[30] (ukazującej fragment ogrodu w szerszej bądź węższej perspektywie). W przedstawieniach tych można m.in. wyodrębnić występujący w różnych odmianach motyw zwany *Trzej przyjaciele zimy* (z bambusem, sosną i kwitnącą śliwą – roślinami klasycznie symbolizującymi wytrwałość i piękno podczas zimnej pory roku)[31]. *Scena ogrodowa* występuje też w wersji z powszechnie ukazywaną porowatą skałą *taihu*, peonią, wierzbą (poz. II.151, II.219–220, II.222) albo też w wersji, w której występują skała *taihu*, peonia i śliwa (poz. II.192).

[28] W poznawaniu chińskiej mitologii i symboliki mogą być przydatne następujące pozycje: Eberhard 2007; Hean-Tatt 1999; Yang, Deming 2005. Ostatnia z nich została napisana z perspektywy chińskiego badacza rodzimej mitologii. Japońską kulturę wizualną i wierzenia przybliża: Tubilewicz 1996; Jaźwińska 2007; Davies 2016.

[29] Każda nota zawiera zarówno wizerunek omawianego tutaj w ogólnym kontekście przedstawienia ikonograficznego, jak i jego opis.

[30] Termin *Scena ogrodowa* jako pojemna nazwa dla wielu typów przedstawień ikonograficznych obecnych na eksportowej porcelanie zostaje użyty w niniejszym opracowaniu po raz pierwszy. Wydaje się, że z punktu widzenia teorii sztuki dość dobrze opisuje on obserwowane przez nas modele obrazowania.

[31] Eberhard 2007.

Z tego typu przedstawienia wywodzi się wizerunek samej peonii. Biała peonia *bai mu dan* 白牡丹 jest symbolem utalentowanej, urodziwej i dowcipnej młodej dziewczyny (poz. VI.15). Spośród przedstawień ukazujących różne elementy *Sceny ogrodowej* możemy wymienić: *Kwiaty i pergole* (poz. II.178) – zwane często w literaturze *Kwiaty czterech pór roku*, przeważnie ukazujące peonię *mudan* 牧丹 jako symbol wiosny, lotos *lianhua* 蓮花 jako symbol lata, chryzantemę *yuhua* 菊花 jako symbol jesieni oraz kwitnącą śliwę *mei hua* 梅花 jako symbol zimy. Podkreślić należy, że w okresie Ming symbolem zimy był kwiat kamelii[32]. Takie przedstawienia widzimy w notach pod pozycjami: II.254, II.260, II.272, II.275

Oprócz tego jako lubiane motywy dekoracyjne (także w niemal zgeometryzowanej formie) często spotyka się również motywy liści bananowca (poz. II.62) czy wici kwiatowej (poz. V.8, VI.11) albo też krzewu śliwy (poz. V.11). Elementy roślinne mogą również odnosić się do sfery mitologicznej i religijnej, chociaż nie wszystkie odniesienia były i są proste w odbiorze dla Europejczyka. Dla przykładu, silne konotacje buddyjskie posiada wspomniany już kwiat lotosu *lianhua*. Jego płatki symbolizują tron lotosowy Buddy (poz. II.322). Natomiast sam kosz kwiatów występuje również jako symbol Lan Caihe 蓝采和 – jednej z taoistycznych Ośmiu Nieśmiertelnych (poz. II.96, II.319).

Wśród motywów ikonograficznych częste jest połączenie motywów roślinnych z przedstawieniami zwierząt i owadów. Tak więc na porcelanie ze zbiorów MAG widzimy następujące połączenia: peonia i krzew śliwy, ptak i motyl (poz. II.168), ptak siedzący na gałęzi (poz. II.169), krzew śliwy i ptaki (poz. II.170), motyle i peonia (poz. II.175), konik polny w ogrodzie (poz. II.34), pies goniący motyla wśród kwiatów w ogrodzie (poz. II.56–57), psy wśród kwiatów (poz. II.58), czy jelonek w lesie (poz. II.37)[33]. Porcelana dekorowana tym ostatnim motywem w Chinach przeznaczona była dla odbiorców nazywanych „uczonymi" i symbolizowała najlepsze życzenia kariery jako urzędnika, szczęścia i dobrobytu. W sztuce chińskiej jeleń *lu* 鹿 o cętkowanej sierści bywa też przedstawiany w towarzystwie boginki długowieczności Xi Wangmu 西王母[34].

Szczególne miejsce w dekoracjach obecnych na porcelanie od wielu wieków mają podobizny ptactwa wodnego[35]. Należą do nich: dzikie gęsi *e* 鵝 (często w parach), siedzące pod krzewem kaczki *ya* 鴨 (poz. II.50–51, II.195), siedzące pod prosem przepiórki *chun* 鶉 wyjątkowo możemy podziwiać je zarówno w wersji chińskiej (poz. VI.12, VI.14), jak i japońskiej (poz. VII.2). Często przedstawiany był również ptak siedzący na pniu (poz. II.18–19). Z rzadziej występujących samodzielnie motywów widzimy trawy (poz. II.20), królika *tu* 兔 wśród kwiatów a także żurawie *he* 鶴 (poz. II.49, II.52). Warte uwagi jest również typowo japońskie przedstawienie *Pejzażu ogrodowego z zasłonami* (poz. VII.5).

W wyrobach pochodzących z XVIII w. stosunkowo popularne było połączenie *Sceny ogrodowej* z występującymi w niej postaciami ludzkimi (poz. VI.71). W grupie tej bardzo charakterystyczny jest wizerunek zwany tradycyjnie w Holandii oraz innych północnych krajach *Długą Elizą (*nid. *Longe Lijsen)* lub *Elizą z dzieckiem*. Nawiązując do mitologii chińskiej, można je interpretować jako personifikację jednej z taoistycznych Ośmiu Nieśmiertelnych *Xiangu*. W Holandii dama i chłopiec byli znani jako *Długa Liji i chłopiec* (nid. *Lange Liji i Zotje*) (poz. II.71). Nazwa tego przedstawienia pochodzi od popularnego w handlu określenia chińskiej porcelany eksportowej. Często były na niej obecne wizerunki jednej lub dwóch postaci kobiecych o wydłużonych proporcjach (tzw. *Długa Eliza*) z małym chłopcem[36]. Tradycyjnie przedstawiały one chińskie konkubiny i małżonki z synami, będące wróżbą pomyślności w życiu rodzinnym. Można przyjąć, że europejscy odbiorcy nie mieli świadomości, iż wizerunki te promują szczęśliwe pożycie w poligamii.

Na porcelanie pojawiają się także motywy zwane *Osiem buddyjskich emblematów*, znane również jako *Szczęśliwe znaki* (np. czarka, muszla, parasol, baldachim, lotos, wazon, niekończący się węzeł i dzwonek – poz. II.9, II.33), oraz *Osiem cennych przedmiotów* (np. klejnot, moneta, romb otwarty ze wstążkami, romb zamknięty ze wstążkami, muzyczny kamień, para książek, para rogów, liść artemizji – poz. II.83–84, *Wadżra i cenne przedmioty* – poz. II.86, II.88, II.278, *Wadżra i wić kwiatowa* – poz. II.82, *Wadżra i arabeska* – poz. II.80[37]). Przedstawienia *Ośmiu buddyjskich emblematów* oraz *Ośmiu cennych przedmiotów* bardzo często pojawiają się również na wczesnej porcelanie eksportowej w typie *kraak*.

[32] Hean-Tatt 1999.

[33] Keguan 1993.

[34] Ibid.

[35] Pudlis 2023, s. 24–48.

[36] Gordon 1984.

[37] Komori 2017, s. 108–122.

Motyw nazywany berłem *ruyi* 如意 (przypomina głowicę zakrzywionego berła *ruyi*, czyli ceremonialnego przedmiotu, stanowiącego symbol klasztornej pobożności, noszonego przez bóstwa buddyjskie), pojawia się niekiedy w charakterze ornamentu, czasem wręcz zgeometryzowanego. Motyw ten kształtem zbliżony jest do serca i występuje powszechnie jako powtarzający się rytmicznie wzór (poz. II.35).

Wśród przedstawień zwierząt mitologicznych umieszczanych na porcelanie znalazły się stworzenia takie jak smok *long* 龍 czy ptak feniks *feng* 鳳 (poz. II.48). Ponadto na powierzchni naczyń porcelanowych umieszczano symbol kosmicznej energii *qi* 氣 i pomyślności (poz. II.47). Nie były to jednak motywy chętnie zamawiane przez europejskich mieszczan, którym „zamorskie potwory" źle się kojarzyły.

Inną grupę motywów stanowią przedstawienia geometryczne. Mają one często charakter uzupełniający i powtarzają się w takich elementach zdobienia, jak np. bordiura. Możemy tu wymienić: skorupę żółwia (poz. II.91–92), żabi skrzek (poz. VI.19) czy schematycznie przedstawione płatki kwiatów (poz. VI.58), plecionkę (poz. II.32) oraz motywy architektoniczne zaczerpnięte z elementów dekoracji rytych w drewnie (poz. II.6, II.25).

Do dalekowschodnich środków wyrazu na przestrzeni XVIII w. włączono wiele tematów pochodzenia europejskiego. I tak dla przykładu formę naczyń porcelanowych urozmaicano motywem dekoracyjnym nazywanym falującym brzegiem, nawiązującym do sztuki europejskiej i mającym wyraźne inspiracje stylem rokoko. Element ten występuje jako dekoracja brzegów naczyń często wzbogacanych nieregularną linią kompozycji (poz. VI.40). Po 1740 r., często też na bordiurach, pojawia się inspirowany porcelaną z Miśni wzór „maisenizjujący", czyli *meisende* (poz. II.290), przedstawiający grot lancy. Malowany był on w formie obwódki w kształcie grotu włóczni, zwykle na złoto z czerwonym obramowaniem (poz. VI.5). Repertuar środków zaczerpniętych wprost ze sztuki europejskiej jest bogaty, chociaż w MAG nie mamy wielu przykładów herbów czy kopii grafik. Można natomiast wskazać na malowane zgodnie z europejską stylistyką: liście rzepy (poz. II.141), liście rzepy i kwiaty chryzantemy (poz. VI.4–5) oraz przedstawienia zaczerpnięte z ikonografii europejskiej, jak np. dwugłowy orzeł (poz. V.7), będący symbolem zakonu św. Augustyna (augustianie), czy pejzaż z wołkiem (poz. IV.30).

Ryc. 1-2. Lokalizacja stanowisk archeologicznych ze znaleziskami porcelany dalekowschodniej przechowywanej w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku (stan z 2023 roku). Opracowanie graficzne L. Nadolska, S. Moczyński na podstawie listy stanowisk przygotowanej przez A. Pudlis.

Tabela 1. Lista stanowisk archeologicznych ze znaleziskami porcelany dalekowschodniej przechowywanej w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku (stan z 2023 roku). Oprac. A. Pudlis i B. Kościński

Lp.	Nr stanowiska	Lokalizacja
1	255/01/24	Badania planowe MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rycerska, Wapiennicza i Karpia w Gdańsku (stanowisko 1[1]).
2	255/01/25	Badania planowe MAG w latach 2002–2003 w kwartale ulic Rycerska, Wapiennicza i Karpia w Gdańsku (stanowisko 1).
3	255/03/07	Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2009 u zbiegu ulic Grodzkiej, Wartkiej i Targu Rybnego w Gdańsku (stanowisko 3).
4	255/05/04	Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2001 w piwnicach Hali Targowej przy Placu Dominikańskim w Gdańsku (stanowisko 5).
5	255/05/05	Badania wyprzedzające MAG w 2003 r. przy ulicy Pańskiej w Gdańsku (stanowisko 5).
6	255/16/02	Nadzory i Badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16); materiał luźny.
7	255/19/03	Nadzory MAG w 2009 r. przy ulicy Nowe Ogrody 1–6 w Gdańsku (stanowisko 19).
8	255/20/16	Badania wyprzedzające MAG w latach 1993–1994 przy ulicy Stągiewnej 15 / Spichrzowej 17 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
9	255/20/17	Badania wyprzedzające MAG w latach 1993–1994 przy ulicy Chmielnej 39/40 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
10	255/20/41	Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. w kwartale ulic Chmielna, Stągiewna, Ciesielska w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
11	255/20/44	Badania wyprzedzające MAG w latach 2005–2006 przy ulicy Toruńskiej w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
12	255/20/46	Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
13	255/20/48	Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 w kwartale ulic Żytnia, Spichrzowa, Chmielna w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
14	255/20/50	Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
15	255/20/51	Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
16	255/20/55	Badania wyprzedzające MAG w latach 2009–2010 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów).
17	255/24/06	Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2018 r. przy ulicy Reduta Wyskok 4/5 w Gdańsku (stanowisko 24).
18	255/30/03	Badania sondażowe MAG w 2001 r. przy ulicy Na Stępce 1A w Gdańsku (stanowisko 30).
19	255/30/06	Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2016 r. w kwartale ulic Angielska Grobla, Dziewanowskiego, Na Stępce w Gdańsku (stanowisko 30).
20	255/30/11	Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2019–2020 przy ulicy Sienna Grobla 6 w Gdańsku (stanowisko 30).
21	255/30/12	Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2019–2021 przy ulicy Sienna Grobla 7 w Gdańsku (stanowisko 30).
22	255/33/01	Nadzory MAG w 1998 r. przy ulicy Łąkowej w Gdańsku (stanowisko 33).
23	255/39/02	Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w 1996 r. w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39).
24	255/39/03	Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39).
25	255/39/04	Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39).
26	255/39/07	Badania wyprzedzające MAG w 2006 r. w kwartale ulic Łagiewniki, Heweliusza i Rybaki Górne w Gdańsku (stanowisko 39).
27	255/43/01B	Nadzory MAG w 2000 r. w piwnicach Kaplicy Królewskiej przy ulicy św. Ducha w Gdańsku (stanowisko 43).
28	255/51/02	Badania wyprzedzające MAG w latach 1997–1998 u zbiegu ulic Piwnej i Kaletniczej w Gdańsku (stanowisko 51).
29	255/59/03	Nadzory MAG w 2002 r. na terenie dawnego Bastionu Królik od ul. Chłodnej do ul. Zawodników w Gdańsku (stanowisko 59).
30	255/60/01	Badania wyprzedzające MAG w 1997 r. przy ulicy Okopowej 7 w Gdańsku (stanowisko 60).

[1] numery stanowisk w obrębie historycznego centrum Gdańska zgodne z numeracją Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Lp.	Nr stanowiska	Lokalizacja
31	255/68/02	Badania wyprzedzające MAG w latach 1995–1996 przy ulicy Kładki 24 w Gdańsku (stanowisko 68).
32	255/86/02	Badania ratownicze MAG w 1994 r. w obrębie ulic Łąkowej i Ułańskiej w Gdańsku (stanowisko 86).
33	255/86/03	Badania wyprzedzające MAG w 1994 r. w obrębie ulicy Jaskółczej w Gdańsku (stanowisko 86).
34	255/86/09	Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2015 r. w kwartale ulic Sadowa, Łąkowa i Jaskółcza w Gdańsku (stanowisko 86).
35	255/86/10	Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86).
36	255/86/11	Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2019 r. w kwartale ulic Sadowa, Łąkowa i Jaskółcza w Gdańsku (stanowisko 86).
37	255/91/01	Badania wyprzedzające MAG w 1994 r. przy ulicy Wałowej 24 w Gdańsku (stanowisko 91).
38	255/94/03	Nadzory MAG w 2003 r. u zbiegu ulicy Garncarskiej z Targiem Drzewnym w Gdańsku (stanowisko 94).
39	255/98/01	Badania wyprzedzające MAG w latach 1996–1997 w kwartale ulic Elżbietańska, Karmelicka i Podwale Grodzkie w Gdańsku (stanowisko 98).
40	255/99/04	Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99).
41	255/100/05	Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100).
42	255/100/13	Badania wyprzedzające Firmy Antiqua Bogdan Bobowski w latach 2016–2017 przy ul. Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100).
43	255/102/01	Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w 1997 r. przy ulicy Seredyńskiego 15 w Gdańsku (stanowisko 102).
44	255/102/02	Badania wyprzedzające MAG w 2008 r. przy ulicy Długa Grobla 8/10 w Gdańsku (stanowisko 102).
45	255/103/02	Badania wyprzedzające MAG w 2001 r. w piwnicach Zielonej Bramy przy Długim Targu w Gdańsku (stanowisko 103).
46	255/103/03	Badania wyprzedzające MAG w latach 2001–2002 w piwnicach Zielonej Bramy przy Długim Targu w Gdańsku (stanowisko 103).
47	255/105/02	Badania wyprzedzające MAG w 2006 r. przy ulicy Sieroca 4 w Gdańsku (stanowisko 105).
48	255/108/02	Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108).
49	255/111/04	Badania wyprzedzające MAG w latach 2004–2005 przy ulicy Strzeleckiej w Gdańsku (stanowisko 111).
50	255/111/07	Nadzory MAG w latach 2005–2006 przy ulicy 3 Maja 9 w Gdańsku (stanowisko 111).
51	255/119/02	Badania wyprzedzające i sondażowe MAG w 2009 r. przy ulicy Łagiewniki w Gdańsku (stanowisko 5 – kościół pw. św. Jakuba).
52	255/125/01	Badania wyprzedzające MAG w latach 2000–2001 przy ulicy Bogusławskiego w Gdańsku (stanowisko 125 – Teatr Szekspirowski).
53	255/125/03	Badania wyprzedzające MAG w 2007 r. przy ulicy Bogusławskiego w Gdańsku (stanowisko 125 – Teatr Szekspirowski).
54	255/126/04	Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2016 r. przy ulicy Długi Targ 14–16 w Gdańsku (stanowisko 126).
55	255/127/01	Nadzory MAG w 2001 r. w wykopach liniowych od ulicy Sandomierskiej, poprzez Mostową, Dolna Brama, Żabi Kruk, Toruńską do ulicy Zbytki w Gdańsku (stanowisko 127).
56	255/128/01	Nadzory MAG w 2001 r. przy ulicy Wałowej w Gdańsku (stanowisko 128).
57	255/129/02	Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ul. Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129).
58	255/129/03	Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ul. Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129).
59	255/129/04	Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ul. Kleszej 4–8 w Gdańsku (stanowisko 129).
60	255/133/02	Badania sondażowe MAG w latach 2003–2004 przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133).
61	255/133/03	Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133).
62	255/143/02	Z przekazanej do MAG części kolekcji Herberta Langpohla, złożonej z zabytków znajdowanych w wykopach budowlanych w trakcie odbudowy historycznego centrum Gdańska w latach 1950–1955.
63	255/1000/1000	Zabytek z kolekcji MAG z terenu historycznego centrum Gdańska o bliżej nieokreślonym pochodzeniu i lokalizacji.

Rozdział II
Porcelana błękitno-biała *qing-hua* 青花

Niniejszy rozdział prezentuje 323 wyroby porcelanowe w typie zwanym od zastosowanej techniki dekoracji porcelaną błękitno-białą. Należy ona do najbardziej rozpowszechnionych na świecie. Zwana jest też niebiesko-białą, czasem biało-niebieską. W języku chińskim, gdzie powstała, nazwano ją *qing-hua* 青花 – dosłownie „błękitne kwiaty". W języku angielskim przyjął się termin *blue and white porcelain*.

Wszystkie obiekty zdobione tą techniką dekoracji zostały pomalowane podszkliwnie farbą zawierającą tlenek kobaltu – pierwotnie ciemnobrunatną, po poddaniu działaniom wysokiej temperatury przyjmującą błękitną barwę. Technika ta ma swój rodowód na Bliskim Wschodzie i pierwotnie była stosowana w dekoracji ceramiki wymagającej dużo niższej temperatury wypału niż porcelana. Z tego powodu często używa się również terminu „ceramika błękitno-biała" na określenie wyrobów nie-porcelanowych szkliwionych na biało, a zdobionych malarstwem wykonanym na bazie farb z zawartością tlenku kobaltu.

Pierwsze chińskie wyroby porcelanowe zdobione kobaltem podszkliwnym powstały w XIV w. i były malowane pigmentem pochodzącym z Persji. Później odkryto i zaczęto eksploatować rodzime złoża. Ze względu na to, że podstawą farby podszkliwnej jest minerał pochodzenia naturalnego, a barwa końcowa zależy również od intensywności wypału, możemy spotkać się z rozmaitymi odcieniami błękitu: od barwy jasnoniebieskiej, niemal szarawej, przez błękit o zmiennym natężeniu, aż do ciemnego granatu wpadającego w czerń.

Z czasem dostrzeżono, że malarstwo kobaltem podszkliwnym może przypominać malarstwo tuszem na papierze, a farba podszkliwna daje się rozcieńczać, dzięki czemu na jednym obiekcie można uzyskać wiele gradacji tej samej barwy, wzbogacając tym samym środki wyrazu artystycznego. Do zdobienia naczyń błękitno-białych stosowano również druk, chociaż z tego rodzaju ceramiki w MAG zachowały się przykłady jedynie z grupy porcelany japońskiej pochodzącej z początku XX w. (poz. VII.10, VII.14).

W zbiorze przechowywanym w MAG porcelana błękitno-biała *qing-hua* stanowi największy odsetek całej chińskiej porcelany eksportowej. Można przyjąć, że jest to ponad 50%, natomiast niespełna 50% przypada na wszystkie inne techniki zdobienia. Ponadto, ze względu na obecność warstwy ochronnej przeźroczystego szkliwa pokrywającej warstwę malarską, na wyrobach tego typu dekoracja zachowała się w najlepszym stanie. Bardzo rzadko napotykamy naczynia, w których nastąpiłyby przetarcia bądź uszkodzenia warstwy malarskiej, wykonanej za pomocą kobaltu podszkliwnego. Oczywiście wynika to również z tego, że tlenek kobaltu nakładany jest na porowaty czerep naczynia i poddawany (w przeciwieństwie do innych technik zdobienia) bardzo wysokim temperaturom wypału, oscylującym wokół 1000ºC. Tym sposobem farba wnika głęboko w strukturę naczynia, łącząc się z nią w sposób trwały, a zewnętrzna warstwa szkliwa zapewnia bardzo dobrą ochronę przed uszkodzeniami chemicznymi i większością uszkodzeń mechanicznych, spowodowanych działaniami o ograniczonym zakresie (jak tarcie, przecieranie etc.).

Dzięki pomysłowości i zamiłowaniom artystycznym chińskich artystów-rzemieślników, często z techniką zdobienia kobaltem podszkliwnym stosowano łączenia różnego rodzaju technik dekoracji. Jeśli chodzi o występującą na terenie Europy porcelanę eksportową, to większość przykładów tego typu łączeń pochodzi dopiero z czasów panowania dynastii Qing, a w szczególności z XVIII w.

W zbiorach MAG najczęściej występującym jest połączenie brązowego, monochromatycznego szkliwa wykonanego na bazie tlenku żelaza, stosowanego przeważnie na zewnętrznych częściach naczynia, z malarstwem kobaltem podszkliwnym wykonanym wewnątrz naczyń (np. poz. II.153–155). Występował również wariant z brzegiem naczynia pomalowanym brązowym szkliwem (np. poz. II.170). W sumie w niniejszym katalogu znalazło się 131 przykładów występowania tych połączeń.

Z występujących w Gdańsku technik dekoracji, za pewną odmianę porcelany błękitno-białej można również uznać porcelanę dekorowaną w tzw. stylu Imari[1]. Naczynia, które ozdobiono uprzednio malarstwem kobaltem podszkliwnym i pokryto szkliwem, zostały w tym przypadku dodatkowo pomalowane naszkliwnie malarstwem wykonanym tlenkiem żelaza, często wzbogaconym złoceniami. Jest to również bardzo często występujący w Gdańsku typ zdobień.

Bardzo rzadkie w materiale gdańskim jest samo połączenie malarstwa kobaltem podszkliwnym ze złoceniami. W zbiorach MAG znajduje się tylko jeden fragmentarycznie zachowany obiekt (poz. II.323), co do którego można domniemywać, że cały dekorowany był jedynie kobaltem podszkliwnym ze złoceniami. Nie jest jednak wykluczone, że był to przedmiot zdobiony w stylu chińskiego Imari, a na niezachowanej części naczynia znajdowały się również zdobienia wykonane naszkliwną czerwienią żelaza. Kilka fragmentów porcelany chińskiej zdobionej jedynie kobaltem podszkliwnym i złoceniami przechowywanych jest przez inne instytucje (materiał w opracowaniu). Również tylko jeden fragment naczynia poświadcza występowanie w Gdańsku naczyń, na których widoczne jest połączenie kobaltu podszkliwnego z zieloną emalią naszkliwną (poz. VI.70). Na innym pojedynczym fragmencie kontury kwiatów, uprzednio namalowane kobaltem podszkliwnym i wypalone, uzupełniono barwnymi emaliami naszkliwnymi *falangcai* (poz. VI.29).

Podkreślić należy, że złocenia porcelany błękitno-białej często wykonywano w Europie, by dodatkowo podnieść walory naczynia i uzyskać lepszą kwotę z jego sprzedaży. Z tych samych powodów występowały też próby malowania różnego rodzaju zdobień barwnych.

Porcelana mingowska w typie *kraak* znajdowana jest w wykopaliskach archeologicznych praktycznie na całym świecie. W Europie najwięcej reliktów odkryto w Amsterdamie i innych większych ośrodkach dzisiejszej Holandii, jak Alkmaar, Hoorn czy Haarlem oraz Delft. Obecna jest również w dużych miastach innych państw europejskich. Archeolodzy odkryli pozostałości porcelany w typie *kraak* również poza Europą, w dawnych siedzibach V.O.C., jak Fort Zeelandia na Tajwanie, wyspa Deshima w Japonii czy ruiny zamku Wolio (Wolio Castle Ruins) na Buton Island w Indonezji[2].

Przykłady najwcześniejszej porcelany błękitno-białej, jakie odnaleziono na terenie miasta Gdańska, pochodzą z czasów panowania dynastii Ming. Na podstawie datacji odnalezionych obiektów można przyjąć, że pojedyncze obiekty można datować na czasy panowania cesarza Longqinga 隆慶 (1567–1572)[3]. Nieco powszechniejsza staje się obecność porcelany w czasach panowania kolejnych cesarzy: Wanli 萬曆 (1572–1620), Tianqi 天啟 (1620–1627) i Chongzhena 崇禎 (1627–1644). Tylko pojedyncze egzemplarze zostały wykonane w stylu Okresu Przejściowego (1620–1683). Nie poświadczono natomiast obecności porcelany japońskiej z czasów zamknięcia chińskich portów w latach 1656–1684, podobnej tej na jaką natrafia się podczas wykopalisk archeologicznych w Amsterdamie[4].

Znajdowane w Gdańsku naczynia z wymienionych okresów, oprócz malarstwa kobaltem, nie były dodatkowo zdobione żadnymi innymi technikami, z wyjątkiem bardzo często stosowanej techniki formowania ręcznego lub wyciskanego naczyń uprzednio toczonych na kole, a także jedynie sporadycznie obserwowanej w materiale archeologicznym techniki zdobienia „białe-w białym" (np. poz. II.1).

Pośród naczyń pochodzących z tego okresu (przeważnie koniec XVI i cały XVII wiek), napotykamy relikty takich samych naczyń[5], jakie przywożone były z Azji przez V.O.C. i używane powszechnie w innych miastach europejskich. Porcelana ta była masywna, ciężka, toczona na kole. Często za pomocą specjalnych form nadawano jej dodatkowo pożądane kształ-

[1] Patrz w tym tomie rozdział V.

[2] Canepa, Pijl-Ketel 2008, s. 73.

[3] Jeśli nie zostało to objaśnione inaczej, w nawiasach podano lata panowania cesarzy chińskich.

[4] Fujiwara, Vialle, Baart 2000.

[5] Canepa 2016.

ty, nawiązujące do motywów roślinnych (płatki kwiatu). W początkowym okresie eksportu porcelany przeważały wyroby typowo użytkowe, jednak pełniły one również funkcje ozdobne. Nie spotkano w materiale gdańskim obiektów typowo dekoracyjnych jak figurki (w szczególności wykonane z białej porcelany Dehua, omówione w innymi miejscu[6]) czy typowe zestawy kominkowe[7].

Nie wiadomo, jakich nazw naczyń używali gdańszczanie, można jednak przypuszczać, że z uwagi na bardzo intensywne kontakty gospodarcze i bezpośrednią wymianę towarową, holenderskie nazwy handlowe nie były im obce. Ze względu na obyczaje panujące przy stole, naczynia często osiągały duże rozmiary. Największym spośród nich był duży talerz, rodzaj półmiska z plastycznymi, formowanymi w kształt płatków kwiatu brzegami, o średnicy około 50 cm, zwany *Schootel*[8] *(lub Hele schootel* – „pełen talerz"); talerz z lekko spłaszczonym brzegiem o podobnym kształcie, lecz mniejszych rozmiarach, mający przeważnie średnicę 26–36 cm zwany był *Halve schootel* (połówka talerza); nieco mniejsze głębokie talerze o tym samym kształcie i rozmiarach 21–23 cm były zwane *Een-derd*, „trzeciakami"; a jeszcze mniejsze, o rozmiarach między 10 a 12 cm, zwane były *Een-kwart*, „ćwiartkami".

Występował jeszcze inny rodzaj talerza z okrągłymi, wypukłymi medalionami formowanymi w miejsce prostych paneli, o średnicy wahającej się pomiędzy 20 a 22 cm, zwany *Boterschootel* (talerzem do masła). Większe naczynie o tych samych kształtach nazywano „podwójnym talerzem do masła", *Botershootel dobbe*, a mniejsze, o rozmiarach 14–16 cm, nazywano „pojedynczym talerzem do masła" *Enkel Boterschootel*. Szczególnym naczyniem była misa zwana *Klapmuts* – nazwę tę znamy z inwentarzy sprzedażowych. Najprawdopodobniej opisywała ona dość głęboki talerz, przypominający płytką misę o średnicy 20–24 cm, z brzegiem o szerokim wylewie. Mniejsza niemal o połowę miseczka tego samego typu, mająca wymiary 12–14 cm, nazywana była *Halve Klapmuts* – „połówką *Klapmuts*a".

Ciekawy przypadek stanowi nazewnictwo odnoszące się do rodzaju dość wysokich miseczek o średnicy wylewu mieszczącej się w granicach 15–16 cm. W dawniejszej literaturze przedmiotu bywały one zwane *Kraaikop* „krucze miski" – od często spotykanego w szczytowym okresie ich popularności na dnie tych naczyń rysunku ptaka z rodziny krukowatych, siedzącego na skale *taihu* bądź gałęzi. Dawniej stosowaną nazwą, występującą w spisach inwentarzy i rejestrach handlowych V.O.C., było określenie *Papegaaikop* („papuzia czarka"). Pochodziło ono z błędnej interpretacji tego przedstawienia, dokonanej przez spragnionych orientalnych atrakcji konsumentów. Wśród gdańskich reliktów posiadamy dość dużo fragmentów tego rodzaju czarek (m.in. poz. II.17–19). Tak więc można przypuszczać, że *Papegaaikop* były w Gdańsku w codziennym użyciu.

Pośród holenderskiego nazewnictwa odpowiadającego typologii mingowskiej porcelany eksportowej w typie *kraak* wymienić jeszcze należy mniejsze czarki/miseczki określane mianem *Halve* (połówki), o średnicy mieszczącej się w granicach 12–14 cm, oraz (analogicznie jak w przypadku talerzy) czarki zwane *Een-derde* („jedna trzecia") o średnicy 10–12 cm. Być może odpowiadały one równocześnie powszechnym miarom, np. wina sprzedawanego w gospodach. Z pewnością na terenie Gdańska znajdowały się również butle zwane *Parsiaanse flesi* (butle-gruszki) o wysokości 14–16 cm, używane jako naczynia na alkohol (butelki do brandy). Do rzadziej reprezentowanych należały dzbanki zwane *Kan* bądź *Kendi*. Ta ostatnia nazwa przyjęła się powszechnie w historii sztuki dla opisania rodzaju dzbanków o bardzo specyficznym, rurkowatym wylewie. Ich wysokość wynosiła 17,0–18,5 cm. Miewały one nieraz zabawne kształty, np. żaby czy słonia. Niestety, obecność w Gdańsku tego typu naczyń, tak jak i wielkich, ozdobnych serwisów kominkowych, nie została jak do tej pory potwierdzona w badaniach archeologicznych, chociaż nie można wykluczyć, że niektóre drobne fragmenty pochodziły właśnie od nich, co zostanie zweryfikowane w późniejszej fazie prac.

Jak wynika z powyższego opisu, w zasadzie naczynia te mogły stanowić niemal pełną zastawę stołową konieczną do wspólnego spożywania w możnym domu posiłków składających się z wielu potraw. Sądząc z analizy przedstawień wyobrażanych na niektórych martwych naturach, faktycznie w najbogatszych holenderskich domach mogło to mieć miejsce. Jednakże analizując bardzo bogaty materiał z gdańskich

[6] Patrz w tym tomie rozdział III, s. 357.

[7] Patrz w tym tomie rozdział I, s. 14–15.

[8] Wszystkie terminy podano w języku niderlandzkim.

wykopalisk, wydaje się, że lokalnie chińskie naczynia były użytkowane wraz z ceramiką europejską, naśladującą zarówno kształty, jak i wzory dekoracji naczyń w typie *kraak*, która tym samym często występowała w domostwach razem z fajansami (w dużej ilości holenderskimi), doskonale imitującymi w zakresie form i dekoracji chińską porcelanę.

Możliwe jest jednak również to, że z tego powodu, iż fajans jest dużo bardziej kruchy i szybciej się zużywa, w Gdańsku występowała kilkakrotnie większa ilość wysokiej jakości europejskich naczyń ceramicznych powtarzających dalekowschodnie formy i dekoracje, niż chińskich oryginałów. Mogło się to równocześnie łączyć z wyższymi kosztami, jakie należało pokrywać w celu nabycia „wschodnioindyjskiego" importu.

Naczynia dekorowane w typie *kraak* importowano do Europy przez bardzo długi czas. Analizując długotrwałe występowanie tych samych form naczyń oraz bardzo podobnych wzorów dekoracji, sądzić można, że talerze i misy w typie *kraak* były chętnie i dość powszechnie użytkowane przez około 150 lat. Z tego powodu na rynku istniała potrzeba stałego uzupełniania zbitych naczyń podobnymi modelami. W tzw. Okresie Przejściowym (1620–1683) prywatne warsztaty produkowały co prawda ceramikę dekorowaną innymi schematami dekoracyjnymi, jednakże w tym samym czasie do Holandii oraz innych krajów europejskich importowano japońską porcelanę w stylu *kraak* uzupełniając tym samym braki. Jej obecność nie została jednak jak do tej pory potwierdzona w Gdańsku.

Styl dekoracji *kraak* został wyparty dopiero przez nową i wyrazistą stylistykę, jaka rozwinęła się w wielkoskalowej produkcji porcelany eksportowej w późnym okresie panowania trzeciego z dynastii Qing, cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722). Uważa się, że w czasach panowania tego władcy porcelana błękitno-biała osiągnęła najwyższy poziom wykonania zarówno ze względu na jakość masy ceramicznej, dodatkowych zdobień, ale przede wszystkim samego poziomu malarstwa kobaltem podszkliwnym.

Przez cały XVIII w., w czasach rządów kolejnych cesarzy, stopniowo rozwijały się inne techniki dekoracji naszkliwnych (zdobienia naszkliwnymi farbami, złocenia, styl chińskiego Imari, emalie naszkliwne etc.), które przez atrakcyjność spowodowaną bogactwem złoceń i barw sprawiły, że chińską porcelanę eksportową błękitno-białą zaczęto uważać za pośledniejszy typ porcelany, a ogólny poziom obiektów wykonanych tą techniką obniżył się znacznie, co widać również na przykładzie obiektów przechowywanych w MAG.

Styl błękitno-białej porcelany eksportowej Kangxi nadal bazował na bardzo typowych dla porcelany *kraak* podziałach płaszczyzn obiektu na rezerwy, nawiązujących do kształtu kwiatu lotosu. Wypełniane one były przez pojedyncze elementy dekoracji – jak kwiaty czy postaci ludzkie bądź zwierzęta. Dodatkowo zaczęto zdobić spody talerzy, mis i czarek monochromatycznym brązowym (poz. II.140) bądź bursztynowym (poz. II.139) szkliwem na bazie tlenku żelaza. Równocześnie proces zmniejszania bądź multiplikowania liczby rezerw stopniowo czynił nieczytelnym nawiązanie do wzoru płatków kwiatu. Ostatecznie do końca XVIII w. jako jeden z najbardziej typowych schematów dekoracji obowiązywał podział przestrzeni naczyń na sześć rezerw (rzadziej cztery bądź osiem), z wydzieloną niewielką powierzchnią na środku dna naczynia. Równolegle do niego upowszechnił się inny schemat dekoracji, w którym zupełnie zrezygnowano z podziałów i przedstawień drobnych, powtarzających się motywów w rezerwach, na rzecz jednej dużej sceny centralnej, obwiedzionej niezbyt szeroką, często zgeometryzowaną bordiurą namalowaną przy górnym brzegu naczynia. To ostatnie rozwiązanie zostało utrwalone również w XIX w. i dopiero XX-wieczne modernistyczne projekty odmieniły ten schemat, chociaż jeszcze dziś często, zapominając o jego chińskiej genealogii, stosuje się dekorowanie naczyń za pomocą umieszczonej przy ich brzegu bordiury obwiedzionej dwoma cienkimi paskami.

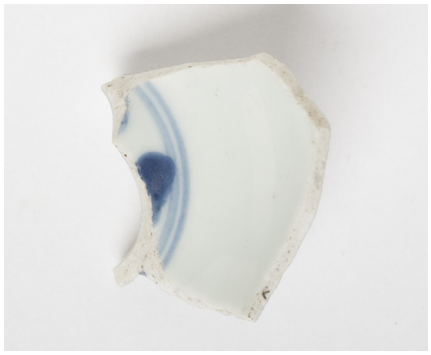
W katalogu zaprezentowano aż 282 przykłady pozostałości naczyń zdobionych kobaltem podszkliwnym, wykonanych w XVIII w. Ich stylistyka różni się od porcelany w typie *kraak*. Pojawiają się też nowe tematy ikonograficzne, a przede wszystkim inne style zdobienia. Dzięki osobistemu zaangażowaniu cesarzy z nowej dynastii Qing, sztuka produkcji porcelany została wyniesiona na bardzo wysoki poziom. Lata panowania pierwszego cesarza z dynastii, Shunzhi 順治 (1644–1661) przypadają na czas trwania Okresu Przejściowego (1620–1683). Następnie rządy objął cesarz Kangxi 康熙 (1661–1722), którego wieloletnie panowanie przyniosło rozkwit produkcji porcelany na bardzo wysokim poziomie. W zbiorach MAG znajduje się wiele obiektów z czasów

panowania cesarzy Yongzhenga 雍正 (1722–1735) oraz jego następcy Qianlonga 乾隆 (1735–1796). Można przyjąć, że ten ostatni okres panowania zamyka czas intensywnego użytkowania importowanej porcelany chińskiej, gdyż praktycznie nie odnotowano w gdańskich wykopaliskach porcelany chińskiej pochodzącej z czasów panowania cesarza Jiaqinga 嘉慶 (1796–1820), którego rządy charakteryzowała również pewna niechęć do obecności cudzoziemców w jego kraju.

Po 1722 r. repertuar ikonograficzny ograniczył się znacząco do kilku stale powtarzających się głównych typów przedstawień: *Scena ogrodowa*, *Pejzaż ujścia rzeki do morza* i połączenie przedstawień kwiatów w rezerwach z pejzażami. Zaniknęły też tak popularne w czasach cesarza Kangxi kształty oktagonalnych talerzy, czarek i salaterek, znane z innych wykopalisk na Pomorzu[9]. Występowały już tylko okrągłe talerze, miski i czarki. Zaprzestano też wyciskania z form na większą skalę i bardzo rzadko dodatkowo je puklowano (występują tylko pojedyncze przykłady tego typu dodatkowych zdobień porcelany błękitno-białej). Nie pojawiał się też już w zasadzie bursztynowy odcień szkliwa, którym barwione były na zewnętrznej stronie czarki i talerze w okresie panowania cesarza Kangxi. Zastąpiło je całkowicie szkliwo ciemnobrązowe (zwane czasem kapucyńskim, od koloru płaszczy zakonnych), niekiedy bardzo słabego gatunku. Coraz częściej też chińska porcelana błękitno-biała była zastępowana przez podobne obiekty wyprodukowane w Europie (Miśnia, Berlin etc.) oraz porcelanę chińską zdobioną barwnie: w stylu chińskiego Imari bądź też zdobioną emaliami naszkliwnymi z palety barwnej *falangcai*, zwanej wcześniej rodziną różowych. Zasadniczo można stwierdzić, że z wymienionych powyżej powodów porcelana błękitno-biała w drugiej połowie XVIII w. stopniowo stawała się towarem tańszym i obniżał się jej poziom artystyczny.

[9] Np. w Stargardzie, Kwiatkowski 2011.

II.1. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/3564

WYMIARY średnica stopki 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA Okres Przejściowy (1620–1683), około 1640–1670 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), dekoracja ukryta w typie *anhua* 暗花

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 11D, warstwa 2003.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, masywna, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na wysokiej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
To jedyny tego typu obiekt w zbiorach MAG. Masywny czerep naczynia został ozdobiony malarstwem kobaltem podszkliwnym, niestety na podstawie zachowanego fragmentu nie udało się ustalić pełnej dekoracji. Niemniej jakość ciasta ceramicznego i szkliwa pozwalają datować go na okres wcześniejszy niż większość zbiorów pozyskanych w trakcie wykopalisk i odgruzowań na terenie starego Gdańska. Na czerepie czarki wyciśnięto dekorację geometryczną o kwiatowych inspiracjach, a później pokryto całość szkliwem. Technika ta zwana jest „ukrytą dekoracją" *anhua*.
W zbiorach MAG znajduje się tylko jeden, późniejszy talerz zdobiony w tym samym typie, nr inw. MAG/GD/255/99/04/1628 (poz. II.78).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.2. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/125/1/1306

WYMIARY średnica 21,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, XVI w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE jezioro z kwitnącymi kwiatami lotosu *lianhua* 蓮花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2000–2001 przy ulicy Bogusławskiego w Gdańsku (stanowisko 125 – Teatr Szekspirowski), parc. 69, wykop 2, warstwa 102.

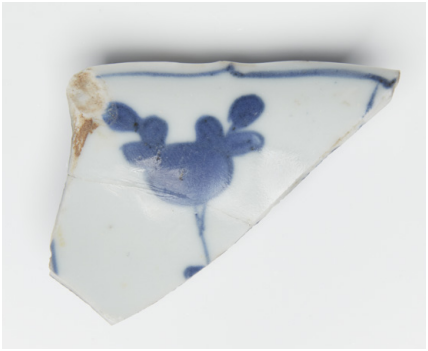
OPIS Porcelana. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Brzeg talerza ręcznie formowany w kształt płatków lotosu.
Ta lekka porcelana zdobiona jasnoniebieskim kobaltem jest jednym z dowodów na wczesną obecność chińskiej porcelany w Gdańsku. Pośród podobnych tego typu obiektów najlepszą analogią zdaje się talerz przechowywany w Topkapi Saray Museum w Stambule, nr inw. TKS 15/2226. Jest on dekorowany główną sceną przedstawiającą krajobraz z trzema sarnami. Zajmuje ona całe dno talerza. Brzeg naczynia ozdobiono bordiurą przedstawiającą kwitnące w stawie kwiaty lotosu *lianhua*. Talerz ten jest datowany na drugą połowę XVI w. Wzór bordiury ukazanej na stambulskim talerzu odbiega nieco od wzoru widocznego na talerzu gdańskim, podobny jest jednak sposób malowania oraz rodzaj użytego kobaltu. Sam wzór – z zaznaczoną sugestywnie przez równoległe kreseczki mieniącą się w słońcu taflą wody – odnajdujemy na innym obiekcie z tej samej kolekcji, nr inw. TKS 15/7772. Niestety, nie zachowały się inne fragmenty naczynia II.2, nie można więc określić, jakiego rodzaju dekoracja widniała na scenie centralnej.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 2, s. 694, il. 1156, 1157 oraz s. 695, il. 1164.

II.3. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2358

WYMIARY 5,0 × 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, połowa XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE sarna, ogniste koło *chakra* 火轮脉, brzoskwinia nieśmiertelności

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 18 (podwórko), warstwa 548.

OPIS Porcelana średniej grubości, toczona na kole i modelowana ręcznie.
Zachowany fragment dokumentuje obecność w dawnym Gdańsku dużego talerza w typie *kraak*. Miał on kształt naśladujący płatki kwiatu lotosu *lianhua* 蓮花. Dekorowany był malarstwem naszkliwnym zarówno od środka, jak i na zewnątrz.
Z dekoracji odczytać możemy jedynie mały fragment przedstawienia sarny w stylizowanej rezerwie, dekorowanej ognistym kołem *chakra*. Z dekoracji, która znajdowała się z tyłu talerza, zachowała się tylko schematycznie malowana brzoskwinia z liśćmi, symbolizująca nieśmiertelność, oraz ślady rezerw świadczących o drobnym podziale całej kompozycji na poszczególne sektory, które z pewnością były wypełnione różnymi elementami dekoracyjnymi.
Motyw sarny z płomienistym kołem *chakra* można spotkać na innych obiektach z epoki. Dla przykładu czarka z tym motywem umieszczonym na dnie naczynia znajduje się w prywatnej kolekcji chińskiej porcelany eksportowej Thomasa H. Lurie.

STAN ZACHOWANIA Zachowany brzeg dużego talerza stanowi około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986; Canepa 2016, s. 154–155.

II.4. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/86/03/11

WYMIARY średnica stopki 13,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, 1. połowa XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, motyl *hudie* 蝴蝶, wzory geometryczne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 1994 r. w obrębie ulicy Jaskółczej w Gdańsku (stanowisko 86), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole.
Główna, środkowa część dekoracji na dnie talerza przedstawiała *Scenę ogrodową* bądź *Pejzaż z motylem*. Na podobnym, pochodzącym z Pałacu Santos (siedziba Ambasady Francji w Lizbonie) talerzu widzimy pejzaż przedstawiający wodno-górski krajobraz z motylem *hudie* umieszczonym po lewej stronie sceny i dwiema ropuchami, co należy do rzadkości. Talerz ten jest starszy od gdańskiego, pochodzi z czasów panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620). Inny talerz w typie *kraak* z tego samego okresu, na którym widnieje również motyl umieszczony głową w dół po lewej w obrębie głównej strony, znajduje się w kolekcji Frist Lugt. Widzimy tam jednak samą *Scenę ogrodową*, bez szerokiego pejzażu. Przedstawia ona pasikonika siedzącego na skale *taihu* 太湖石, znajdującej się w centralnym punkcie sceny, pomiędzy roślinami i kwitnącym kwieciem. Na gdańskim talerzu, prócz uproszczonego w formie względem starszych wzorów motyla, obserwujemy głęboki odcień kobaltu, typowy dla późniejszej produkcji, ale też elementy graficzne, przypominające sposób w jaki malarze sugerowali obecność toni wodnej i skał, tak więc być może scena ta bardziej przypominała pierwszą z omówionych analogii.
W zbiorach MAG znajduje się fragment innego talerza z przedstawieniem motyla i pasikonika, nr inw. MAG/GD/255/39/04/1210 (poz. II.34).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Lion-Goldschmidt 1984, s. 52; Jörg 2023, s. 90–91, il. 42.

II.5. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/125/03/893

WYMIARY 4,2 × 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE swastyka *wanzi wen* 卍字纹 (?), kwiat lotosu *lianhua* 蓮花 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2007 r. przy ulicy Bogusławskiego w Gdańsku (stanowisko 125 – Teatr Szekspirowski), wykop 1, warstwa 15.

OPIS Porcelana grubościenna toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym. Brzeg talerza ręcznie formowany w kształt płatków lotosu.
Na zachowanym brzegu talerza namalowany jest fragment dekoracji ukazujący podział na panele. Zachował się fragment motywu geometrycznego swastyki *wanzi wen*, w drugim panelu widoczny jest fragment płatka kwiatu, prawdopodobnie kwiatu lotosu *lianhua*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.6. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/125/01/1168(1)

WYMIARY średnica 28,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE liście brzoskwini, wzór swastyki *wanzi wen* 卍字纹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2000–2001 przy ulicy Bogusławskiego w Gdańsku (stanowisko 125 – Teatr Szekspirowski), parc. 69, wykop 2, warstwa 163.

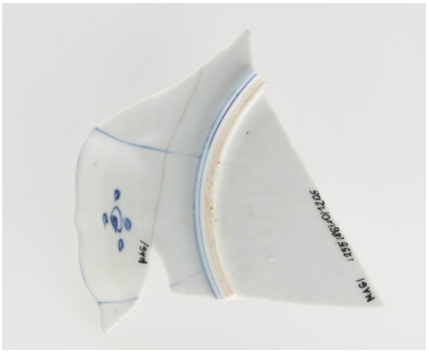
OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym brzegu talerza zachował się fragment dekoracji ukazujący podział na panele z zachowanymi liśćmi brzoskwini, ozdobna szarfa i wzór *wanzi wen,* składający się z rysunku swastyk.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl 2019.

II.7. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1205A

WYMIARY średnica 15,0 cm; średnica stopki 7,8 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, ptak siedzący na skale, kwiaty, owoc brzoskwini

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop III, obiekt K64, warstwa 107.

OPIS Porcelana średniej grubości. Talerz toczony na kole, a następnie modelowany ręcznie, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Na dnie talerza namalowano *Scenę ogrodową*. Jej głównym elementem jest ptak siedzący na skale, którego wizerunek zachował się tylko fragmentarycznie. Przedstawienie to było umieszczone w otoku, utworzonym z półkolistych elementów. Puklowany brzeg talerza zdobiony przedstawieniami kwiatów w rezerwach, a jego tył otokiem malowanym przy stopce i cienkimi liniami, dzielącymi jego puklowane brzegi na segmenty, dekorowane małymi kwiatkami. Zarówno kształt rezerw, jak i wymodelowana forma, nawiązywały do płatków kwiatu lotosu. Był to talerz bardzo wysokiej jakości wykonania.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.8. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/24/06/752(1)

WYMIARY średnica stopki 14,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), porcelana w typie *kraak*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne i geometryczne, swastyka *wanzi wen* 卍字纹

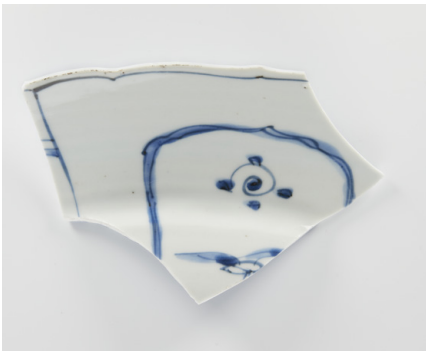
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2018 r. przy ulicy Reduta Wyskok 4/5 w Gdańsku (stanowisko 24), wykop S5, warstwa 101.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zdobiony był kompozycją typową dla porcelany w typie *kraak*, z podziałem na panele.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.9. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/20/51/1117A

WYMIARY 13,0 × 9,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, późny okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE butla w kształcie tykwy

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 5, warstwa 1250.

OPIS Porcelana grubościenna. Bardzo duży talerz-półmisek toczony na kole i modelowany ręcznie, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Zachowany fragment brzegu talerza dekorowany był symbolami pomyślności, zachowało się jedynie przedstawienie butli w kształcie tykwy, będącej taoistycznym symbolem zdrowia. Na zewnątrz, w rezerwie w kształcie płatków lotosu, namalowano przedstawione w sposób schematyczny symbole pomyślności. Całe naczynie mogło mieć około 50 cm średnicy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.10. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490A

WYMIARY 14,0 × 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE symbole pomyślności, brzoskwinia, perła

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Duży talerz toczony na kole, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Zachował się jedynie brzeg talerza, dekorowany symbolami pomyślności umieszczonymi w rezerwach o formie płatków lotosu. Również tylna strona naczynia była dekorowana uproszczonym wzorem rezerw z symbolicznym przedstawieniem pereł.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.11. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/102/02/857(1)

WYMIARY 9,3 × 6,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE geometryczne i roślinne, symbole taoistyczne i buddyjskie

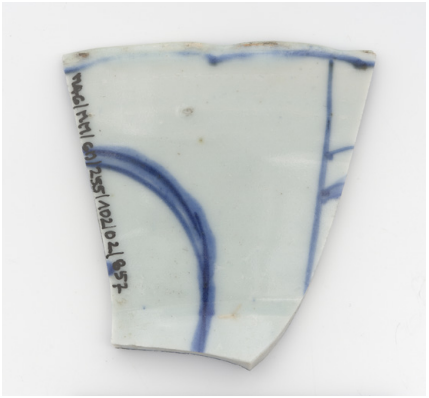
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2008 r. przy ulicy Długa Grobla 8/10 w Gdańsku (stanowisko 102), wykop 1, warstwa 3.

OPIS Porcelana grubościenna toczona na kole, a następnie modelowana ręcznie. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Naczynie zostało ozdobione malarstwem wykonanym kobaltem podszkliwnym w typowej stylistyce porcelany typu *kraak*, z zachowaniem podziału naczynia na panele. Umieszczono w nich nieczytelne – z uwagi na mały fragment zachowanego naczynia – przedstawienia roślin oraz najprawdopodobniej symbole taoistyczne i buddyjskie.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.12. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/102/02/857

WYMIARY 5,8 × 5,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620), pocz. XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE symbole pomyślności, motywy geometryczne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2008 r. przy ulicy Długa Grobla 8/10 w Gdańsku (stanowisko 102), wykop 1, warstwa 3.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Zachował się fragment brzegu dużego talerza na którym widzimy symbole pomyślności malowane w rezerwach w kształcie płatka kwiatu lotosu, zgodnie ze stylistyką porcelany w typie *kraak*, opierającej się na symetrycznych podziałach i geometrycznych motywach dekoracyjnych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.13. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/16/02/503

WYMIARY średnica około 25 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, koniec panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE symbole pomyślności, brzoskwinia, perła

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni, na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Duży talerz toczony na kole, o wyrazistym, formowanym kołnierzu.
Zachowało się tylko kilka fragmentów brzegu, tak więc widać jedynie część dekoracji wykonanej kobaltem podszkliwnym w stylu *kraak*. Schematycznie przedstawione książki symbolizują naukę jako taką, a jednocześnie stanowią jeden z *Czterech znaków uczonego* i należą równocześnie do tradycyjnego zestawu *Ośmiu cennych rzeczy*. Sądzić można, że oprócz powtarzającego się cyklicznie na brzegu talerza kwiatu chryzantemy, na pozostałych, niezachowanych panelach widniały wizerunki innych *Ośmiu cennych rzeczy*: klejnotu (perły), monety, *Lozenge*, muzycznego kamienia *qing*, pary rogów nosorożca oraz liścia artemizji. Talerz był również dekorowany na tylnej stronie, widoczne są ślady podziału na uproszczone, schematycznie ukazane rezerwy, w których przedstawiono symbole pereł.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 175–176.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986.

II.14. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/68/02/2407

WYMIARY 5,9 × 2,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), porcelana w typie *kraak*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE frędzel

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1995–1996 przy ulicy Kładki 24 w Gdańsku (stanowisko 68), wykop 2, warstwa 363/364.

OPIS Porcelana grubościenna toczona na kole i modelowana ręcznie. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym fragmencie widoczny jest element ozdobnego frędzla namalowany za pomocą podszkliwnego błękitu kobaltu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.15. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/108/02/1045

WYMIARY średnica 25,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE owoc brzoskwini, perła

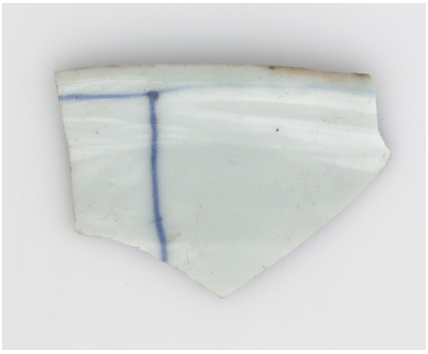
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 3, warstwa 1684.

OPIS Porcelana grubościenna toczona na kole i modelowana ręcznie. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Zachował się fragment brzegu talerza z jednym panelem typowym dla o dekoracji w typie *kraak*. Można rozpoznać dwa motywy ikonograficzne: uproszczone przedstawienie brzoskwini, symbolu nieśmiertelności, oraz uproszczone przedstawienie perły, namalowane na drugiej stronie naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 3% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.16. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/33/01/31(1)

WYMIARY 4,8 × 3,2 cm, średnica prawdopodobnie około 18 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, 1. połowa XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), porcelana w typie *kraak*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE geometryczne i roślinne

POCHODZENIE Nadzory MAG w 1998 r. przy ulicy Łąkowej w Gdańsku (stanowisko 33), wykop 1, warstwa 1.

OPIS Porcelana grubościenna toczona na kole i modelowana ręcznie. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Zachował się fragment brzegu naczynia. Możemy na nim dostrzec wyraźne podziały na panele oraz fragment roślinnej dekoracji przedstawiającej motywy geometryczne i roślinne.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.17. MISA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1437

WYMIARY średnica stopki 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, ptak siedzący na skale

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 157, obiekt 518.

OPIS Porcelana grubościenna toczona na kole i modelowana ręcznie. Na grubej, pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
To charakterystyczne dla epoki naczynie zdobione było na dnie przedstawieniem ptaka siedzącego na skale. Często ptaki te uważano za papugi, a czarki tak zdobione zwane były „czarkami z krukami" (bądź błędnie „czarkami papuzimi"). Na spodzie naczynia zachowały się duże ilości piasku, który przywarł do naczynia podczas wypału.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.18. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/39/03/19355

WYMIARY średnica stopki 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI Malowany kobaltem podszkliwnym stylizowany znak producenta lub kupca, otoczony dwoma okręgami przy podstawie.

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, ptak na skale

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 80, ar 36, warstwa 8282.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, szeroka w dolnej części, lekko rozchylająca się ku górze, na wysokiej pierścieniowatej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Zachowany fragment naczynia dekorowany jest na dnie przedstawieniem ptaka siedzącego na skale. Dno czarki oddzielono od brzuśca dwoma cienkimi otokami, przez co powstała okrągła rezerwa. Brzeg czarki, podobnie jak dno, był również obwiedziony podwójnym otokiem. Na spodzie naczynia zachował się stylizowany znak producenta bądź kupca.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.19. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490D

WYMIARY średnica stopki 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI Malowany kobaltem podszkliwnym stylizowany znak producenta lub kupca, otoczony dwoma okręgami przy podstawie.

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE źdźbła trawy, ptak siedzący na skale

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na wysokiej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zachowany fragment dna czarki dekorowany jest na całej powierzchni przedstawieniem ptaka siedzącego na skale. Obok skały cienkimi kreskami namalowano źdźbła trawy. Ten typ dekoracji był jednym z częściej spotykanych na wyrobach sprowadzanych do Europy przez V.O.C. do tego stopnia, że czarki tak dekorowane doczekały się oddzielnej nazwy „krucze czarki".

STAN ZACHOWANIA Fragment klejony z dwóch fragmentów. Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.20. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1125

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI Znak wytwórni, umieszczony w podwójnym otoku na środku dna.

CZAS POWSTANIA XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty, trawy, peonia *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), odgruzowanie oraz wykop s7, warstwa 205.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na wysokiej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Dekorowana na dnie przedstawieniem pejzażu ogrodowego ze schematycznie malowanym kwiatem peonii *mudan* i trawami. Przedstawienie okolone jest dwoma okręgami oddzielającymi powierzchnię dna od niezachowanego brzuśca czarki. Brzeg czarki dekorowany był również kompozycją kwiatową, z której zachowały się jedynie dolne partie łodyżek.

STAN ZACHOWANIA Zachowany fragment czarki – około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Dierck, Blyberg 2015 etc.

II.21. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/1890

WYMIARY 5,2 × 3,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

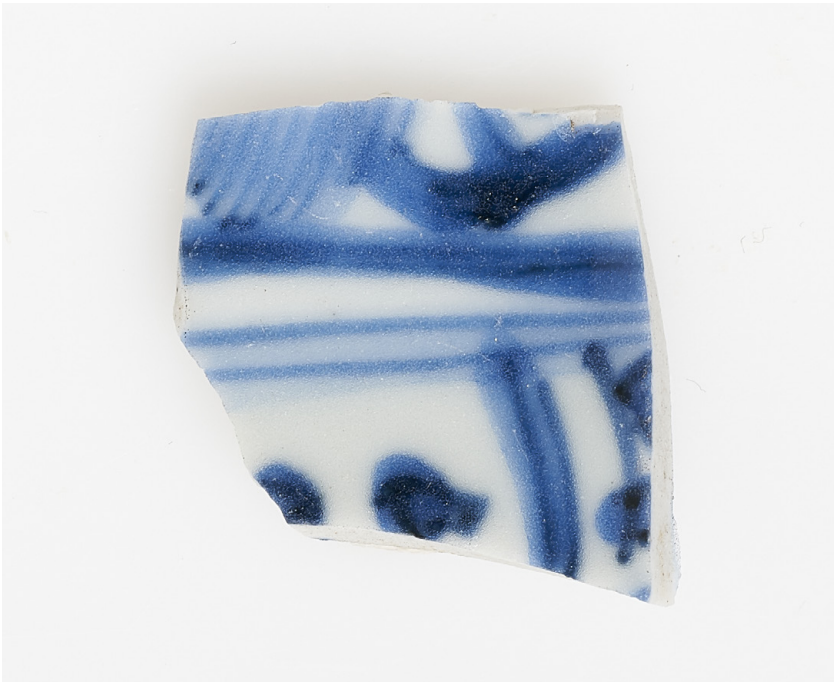
MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 9, sondaż 20, warstwa 1930.

OPIS Porcelana średniej grubości. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Czarka była zdobiona po obu stronach malarstwem wykonanym kobaltem podszkliwnym. Można rozpoznać motywy roślinne. Nie wiadomo, jaką scenę przedstawiono w głównej rezerwie po obu stronach czarki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 3% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.22. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/16472

WYMIARY 2,6 × 2,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), porcelana w typie *kraak*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nie można zidentyfikować

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 9, warstwa 1136, 1408.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Dekoracja znajdująca się na tym drobnym fragmencie potwierdza jedynie podział kompozycji na rezerwy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.23. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/04/4553

WYMIARY średnica stopki 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*

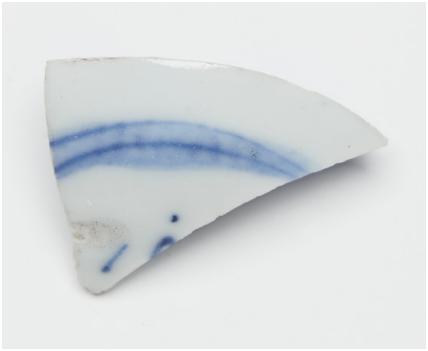
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 31C, warstwa 2523.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na wydatnej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Ten masywny obiekt zdobiony był dużym przedstawieniem *Sceny ogrodowej*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.24. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/3225

WYMIARY 3,5 × 2,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 1, sondaż 1, warstwa 104–448–514.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie malowane energicznymi pociągnięciami pędzla, trzema tonami kobaltu. Pomiędzy nieregularnymi, owalnymi rezerwami można wyróżnić elementy roślinne.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.25. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/20/44/687

WYMIARY średnica stopki 13,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620), pocz. XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, symbole pomyślności, tykwa, swastyka *wanzi wen* 卍字纹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2005–2006 przy ulicy Toruńskiej w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 4, warstwa 312.

OPIS Porcelana grubościenna. Duży talerz toczony na kole, na wyrazistej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, o typowej dla rozwiniętego stylu porcelany *kraak* dekoracji. Został pomalowany kobaltem podszkliwnym o głębokiej barwie w połączeniu z jasnymi tonami. Dekoracja przedstawia schematyczny podział na rezerwy według odniesienia do wzoru rozwiniętego kwiatu lotosu. W centralnej rezerwie znajdowały się buddyjskie symbole pomyślności. W szczególności można rozpoznać fragment tykwy. Trzy szerokie, nieregularne rezerwy wypełnia wzór *wanzi wen*, będący rozwinięciem wzoru swastyki – indyjskiego i chińskiego symbolu pomyślności. Na podstawie zachowanego fragmentu można stwierdzić, że na rezerwach znajdujących się bliżej brzegu talerza przedstawiono wzory roślinne.
Podobne talerze znajdują się w wielu europejskich kolekcjach.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.26. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/50/3671

WYMIARY średnica stopki 13,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620), pocz. XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), sosna (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 27, warstwa 4444.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na wyrazistej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Być może główna scena umieszczona na środku talerza przedstawiała *Scenę ogrodową*. Duże, kuliste elementy mogły być uproszczoną formą przedstawienia chmur. Widoczny jest fragment drzewa (sosny?).
Przykład podobnej sceny znajduje się na talerzu z kolekcji Thomasa Lurie. W zbiorach MAG znajdują się pozostałości innego talerza, który najprawdopodobniej miał taką właśnie dekorację: nr inw. MAG/GD/255/24/06/752(2) (poz. II.27).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 9% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa 2019, s. 129.

II.27. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/24/06/752(2)

WYMIARY średnica stopki 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), drzewa (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2018 r. przy ulicy Reduta Wyskok 4/5 w Gdańsku (stanowisko 24), wykop S5, warstwa 101.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Być może główna scena umieszczona na środku talerza przedstawiała *Scenę ogrodową*. Duże, kuliste elementy mogły być uproszczoną formą przedstawienia drzewa, np. sosny.
Przykład podobnej sceny znajduje się na talerzu z kolekcji Thomasa Lurie. W zbiorach MAG znajdują się pozostałości także innego talerza, który najprawdopodobniej miał taką właśnie dekorację: nr inw. MAG/GD/255/20/50/3671 (poz. II.26).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 9% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa 2019, s. 129.

II.28. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/20/50/3121

WYMIARY 6,8 × 5,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, Okres Przejściowy (1620–1683) bądź przełom panowania cesarzy Tianqi 天啟 (1620–1627) / Chongzhen 崇禎 (1627–1644)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* z siedzącymi postaciami w ogrodzie

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, warstwa 3511.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Naczynie dekorowane malowaną schematycznie, dużymi pociągnięciami pędzlana na dnie, *Sceną pejzażową*. Na środku ogrodu bądź na leśnej polanie, siedzą dwaj mężczyźni w strojach z epoki Ming, trzymający instrumenty strunowe (?). Są to postaci mitologiczne, historyczne bądź bohaterowie literaccy. Przedstawianie postaci ludzkich na naczyniach w typie *kraak* było rzadziej praktykowane. Stylistyka odpowiada porcelanie Okresu Przejściowego.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.29. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/108/02/1291

WYMIARY średnica 29,0 cm; średnica stopki 22,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, *Kaczki na stawie pływające pośród lotosów* (?), *Osiem cennych rzeczy*, kwiat lotosu *lianhua* 蓮花, berło *ruyi* 如意, motywy geometryczne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 3, warstwa 2311.

OPIS Porcelana grubościenna Duży talerz toczony na kole o wyrazistym kołnierzu, pokryty szkliwem przezroczystym.
Na zachowanych fragmentach brzegu talerza namalowana jest dekoracja typowa dla porcelany *kraak*, zachowująca wyraziste podziały na panele. Scena centralna, namalowana na całej powierzchni dna talerza, przedstawiała *Scenę ogrodową*, najprawdopodobniej *Kaczki na stawie pływające pośród lotosów*. Na talerzu z kolekcji MAG zachował się tylko niewielki fragment dolnej części kępy kwiatów lotosu *lianhua*. Na pozostałych kawałkach naczynia widzimy fragmentaryczne przedstawienie jednej z *Ośmiu cennych rzeczy*. W segmencie znajdującym się obok tego przedstawienia znajduje się wzór geometryczny. Na drugim kawałku brzegu naczynia umieszczone zostało przedstawienie ceremonialnego przedmiotu – berła *ruyi*. Przy samym brzegu w sąsiednim panelu talerz dekorowany jest zgeometryzowanym wzorem.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty: nry inw. MAG/GD/255/16/02/490A (poz. II.10), MAG/GD/255/16/02/503 (poz. II.13), MAG/GD/255/86/03/11 (poz. II.4).

STAN ZACHOWANIA Zachowały się trzy fragmenty, co stanowi około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Déléry C. (red.) 2021, s. 307.

II.30. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/133/03/23041

WYMIARY średnica stopki 10,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, ptak, skała *taihu* 太湖石, kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 37, warstwa 4168.

OPIS Porcelana grubościenna. Głęboki talerz toczony na kole, na wyrazistej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Środkowa scena przedstawia ptaka siedzącego na skale *taihu* w ogrodzie. Za ptakiem widoczne są rośliny i kwiaty. Brzeg talerza podzielono na rezerwy, w których znajdowały się różne przedstawienia, prawdopodobnie roślin i symboli.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.31. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/39/03/10302

WYMIARY 6,8 × 5,9 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE berło *ruyi* 如意, swastyka *wanzi wen* 卍字纹 , kwiat

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 58, warstwa 3191.

OPIS Porcelana grubościenna, talerz toczony na kole umieszczony na masywnej, pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Dekoracja w typie *kraak* przedstawia podział na rezerwy. Osiem kolistych rezerw znajdowało się na brzegu talerza. Środkowa scena umieszczona na dnie talerza obwiedziona była szerokim konturem, tworzącym na stykach osiem kątów, kolistych elementów, obwiedzionych po obu stronach cienkimi kreseczkami. W centralnej rezerwie na dnie talerza zachowane zostało przedstawienie berła *ruyi* i swastyki *wanzi wen*, a na rezerwie bocznej zachował się fragment łodyżki kwiatu. Przy stopce zachowały się drobiny piasku formierskiego z wypału.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.32. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/111/04/1283

WYMIARY 11,5 × 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620), pocz. XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, wzory geometryczne, emblematy pomyślności , kwiat lotosu *lianhua* 蓮花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2004–2005 przy ulicy Strzeleckiej w Gdańsku (stanowisko 111), wykop 14, warstwa 283.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiony przezroczystym szkliwem. Stylistyka dekoracji opiera się na symetrycznym i geometrycznym podziale powierzchni talerza na rezerwy o rozbudowanych kształtach. Zostały one wypełnione różnymi motywami geometrycznymi i symbolami pomyślności o konotacjach buddyjskich. Pośrodku talerza – zgodnie z konwencją – znajdowało się jedno duże przedstawienie. Na podstawie zachowanych fragmentów roślin i ich układu można mniemać, że była to *Scena ogrodowa*, z widocznymi kwiatami lotosu *lianhua*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.33. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/51/1154

WYMIARY średnica stopki 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Cenne przedmioty*, wstążki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 29, warstwa 6044.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na masywnej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Centralna scena dekoracji umieszczona na środku talerza przedstawiała *Cenne przedmioty* – obiekty symbolizujące pomyślność. Ich znaczenie wywodzi się z buddyjskich i taoistycznych wierzeń. Wokół przedmiotów z niezwykłą swobodą powiewają ozdobne wstążki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.34. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/39/04/1210

WYMIARY średnica stopki 20,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Wanli 萬曆 (1572–1620) / Tianqi 天啟 (1620–1627)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, pasikonik, motyl *hudie* 蝴蝶, skała *taihu* 太湖石, motywy geometryczne i roślinne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 30 – podwórko, warstwa 2728.

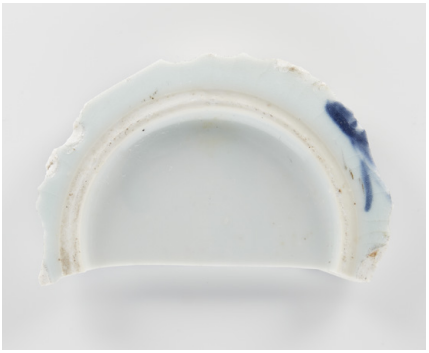
OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na wyrazistej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Jest to jeden z największych zachowanych fragmentów porcelany w typie *kraak* odkrytej na terenie Gdańska. Dzięki temu z pewnością można stwierdzić, jaki typ przedstawienia znajdował się na centralnej scenie, czyli często występujący w epoce motyw *Sceny ogrodowej z pasikonikiem i motylem*.
Podobny obiekt znajduje się w kolekcji Frist Lugt. Widzimy tam pasikonika siedzącego na skale *taihu*, znajdującej się w centralnym punkcie sceny, pomiędzy roślinami i kwitnącym kwieciem – tak samo, jak na gdańskim talerzu. W zbiorach MAG znajduje się fragment jeszcze jednego talerza, który mógł być dekorowany *Sceną ogrodową z pasikonikiem i motylem*: nr inw. MAG/GD/255/86/03/11 (poz. II.4).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Jörg 2023, s. 90–91, il. 42.

II.35. TALERZ/MISA

NR INW. MAG/GD/255/39/03/7341

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, XVI/XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, porcelana w typie *kraak*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE berło *ruyi* 如意, motywy geometryczne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 60, ar 71a, warstwa 3511.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole na grubej wyrazistej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem. Naczynie dekorowane geometrycznymi motywami, w które wpleciony jest okrąg wypełniony schematycznie malowanymi wizerunkami ceremonialnego berła *ruyi* związanego z chińskim buddyzmem, używanego jako talizman, ale też symbol władzy i szczęścia. Naczynie było również dekorowane na zewnętrznej stronie. Nie można jednak rozpoznać elementów tej dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.36. MISA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1205(1)

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI Obecny napis.

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełomowe lata panowania cesarzy Tianqi 天啟 (1620–1627) / Chongzhen 崇禎 (1627–1644)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, znaki chińskie, bordiura z wzorem igieł sosnowych

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop III, obiekt K64, warstwa 107.

OPIS Porcelana grubościenna, bardzo masywna, toczona na kole. Na masywnej, wyrazistej stopce, pokryta szkliwem prze–zroczystym.
Zachowany fragment dolnej części misy dekorowany jest od strony zewnętrznej na stopce wąską bordiurą utworzoną z malowanych schematycznie igieł sosnowych, a powyżej wąskim otokiem. Na zachowanym fragmencie brzuśca misy namalowano znaki pisma chińskiego. Jest to fragment *Poematu Czerwonego Klifu* 赤壁賦 autorstwa Su Shi 蘇軾 (1037–1101). Porównując ten obiekt z innymi zachowanymi z epoki można przypuszczać, że na niezachowanej części misy znajdowało się również, oprócz poematu, przedstawienie trzech postaci siedzących w pawilonie. Na spodzie misy widoczny jest fragment malatury kobaltowej, są to pozostałości sygnatury. Wnętrze misy dekorowane jest szerokim otokiem utworzonym z powtarzających się motywów igieł sosnowych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.37. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/108/02/1471

WYMIARY średnica stopki 10,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE jeleń *lu* 鹿 pośród roślinności

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 4, warstwa 1665.

OPIS Porcelana grubościenna toczona na kole, na masywnej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym fragmencie dna talerza widoczne jest malowane z dużą biegłością przedstawienie jelenia *lu*. Jest to najprawdopodobniej fragment *Sceny pejzażowej z dwoma jelonkami*. Ten popularny motyw dekoracyjny przeznaczony był w Chinach dla grupy odbiorców nazywanych uczonymi. Symbolizował on najlepsze życzenia powodzenia w karierze urzędniczej oraz było symbolem ogólnej pomyślności i dobrobytu. Przedstawienie to, malowane na całej powierzchni talerza, obwiedzione było dwoma cienkimi konturami. Na tym fragmencie porcelany zachował się również element namalowanej na brzegu talerza dekoracji roślinnej.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.38. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/133/03/13897

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Tianqi 天啟 (1620–1627) / Chongzhen 崇禎 (1627–1644)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE jeleń *lu* 鹿, sosna

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 8, obiekt 518, warstwa 503.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Z całej dekoracji naczynia zachowało się jedynie przedstawienie jelonka *lu*, stojącego pod gałęziami sosny. Umieszczono je na grubym dnie talerza. Sądzić można, że cała scena przedstawiała grupę jeleni i saren w sosnowym lesie.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.39. DUŻA MISA

NR INW. MAG/GD/255/102/02/675

WYMIARY średnica stopki 12,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620), koniec XVI w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż górski*, pagoda, pawilon, drzewa, fale morskie

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2008 r. przy ulicy Długa Grobla 8/10 w Gdańsku (stanowisko 102), wykop 2, w pobliżu obiektu K219, warstwa 220.

OPIS Porcelana grubościenna. Misa toczona na kole na wysokiej pierścieniowatej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem. Naczynie dekorowane na dnie przedstawieniem górskiego krajobrazu z pagodą i pawilonem oraz widocznym jeziorem. Wysokie góry porośnięte są drzewami. Zewnętrzna strona misy przy stopce dekorowana jest ornamentem schematycznie malowanych fal morskich.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.40. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/51/791

WYMIARY średnica stopki 9,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI zachowany fragment sygnatury

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, okres panowania cesarza Wanli 萬曆 (1572–1620), około 1600 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE gałęzie i owoc brzoskwini

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2035.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, do której przykleiły się drobiny piasku formierskiego.
Dno talerzyka dekorowane motywami roślinnymi, otoczone dwoma oddalonymi od siebie otokami. Na niewielkim, zachowanym fragmencie dekoracji można wyodrębnić wiszący na gałęzi wraz z listkami owoc brzoskwini.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.41. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/19686

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI kwiatek w podwójnym kobaltowym otoku

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, przełom panowania cesarzy Tianqi 天啟 (1620–1627) / Chongzhen 崇禎 (1627–1644)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

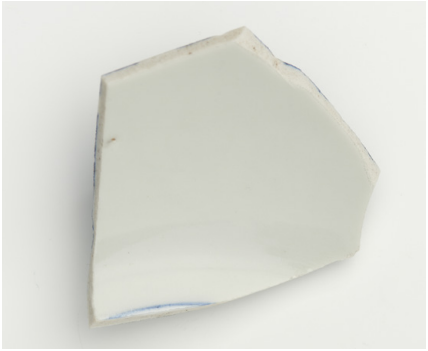
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 3, sondaż 12, warstwa 1000–1002.

OPIS Porcelana cienkościenna, toczona na kole, na wysokiej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zachowany fragment dna czarki wraz ze stopką dekorowany jest przedstawieniem kwiatów w podwójnym otoku. Dno naczynia zostało udekorowane symbolicznie przedstawionym kwiatem w podwójnym otoku. Prawdopodobnie był to znak wytwórcy lub kupca.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.42. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/86/02/824

WYMIARY 5,0 × 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Ming, czas panowania cesarza Chongzhena 崇禎 (1627–1644), około 1643 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 1994 r. w obrębie ulic Łąkowej i Ułańskiej w Gdańsku (stanowisko 86), wykop budowlany, warstwa niwelacyjna.

OPIS Porcelana toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym. Dobrej jakości porcelana o jednorodnej masie ceramicznej oraz wysokiej jakości szkliwienia i malarstwa podszkliwnego.
Dekorowana wzorem symbolicznie przedstawionych kwiatów wraz z liśćmi.

STAN ZACHOWANIA Zachował się jeden fragment – około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.43. MISA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/687B

WYMIARY 4,1 × 5,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA Okres Przejściowy (1620–1683)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

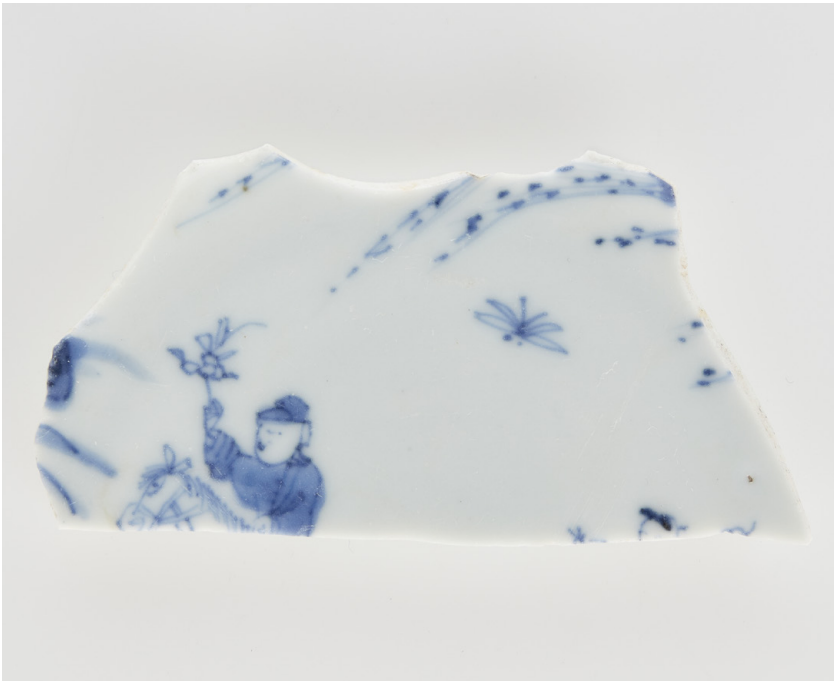
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, architektura, motywy roślinne, postaci ludzkie, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 9, warstwa 1136.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym fragmencie widzimy elementy bogatej dekoracji po obu stronach naczynia. Widać podział na rezerwy: w jednej widnieje fragment budowli, w drugiej trudna do zinterpretowania dekoracja, być może roślinna. Pomiędzy nimi znajduje się zgeometryzowana bordiura. Druga strona naczynia przedstawia pejzaż z postaciami ludzkimi w strojach z epoki Ming.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.44. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490C

WYMIARY średnica stopki 11,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA Okres Przejściowy (1620–1683), około połowy XVII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE jeździec na koniu, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, ważka

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana średniej grubości. Talerz toczony na kole na pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem. Zachowany fragment dna talerza dekorowany jest przedstawieniem jeźdźców na koniach. Jeden jeździec trzyma w dłoni powiewającą na wietrze kwitnącą gałązkę, a nad nim unosi się ważka. Drugi widoczny na pozostałości talerza jeździec znajdował się z tyłu. Z krajobrazu, w którym umieszczona była scena, zachowały się tylko rozwiane gałęzie wierzby *chuiliu*. Jest to jeden z najciekawszych fragmentów porcelany dalekowschodniej ze zbiorów MAG. Wydaje się bowiem, że chińska porcelana z Okresu Przejściowego stosunkowo rzadko pojawiała się w domach mieszczańskich Północnej Europy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.45. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/734

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, egzotyczne ptaki, faktoria handlowa, drzewo, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana średniej grubości. Talerzyk toczony na kole, o gładkiej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem bezbarwnym. Brzeg talerza malowany na brązowo.
Na całej powierzchni dna talerzyka znajduje się scena *Pejzażu*. Na pierwszym planie widoczne cztery egzotyczne ptaki i drzewo. Na drugim planie budynek, który wygląda jak drewniany kościół z krzyżem na wieży. Z boku, na dalszym planie, widać maszty cumujących statków. Niewykluczone, że widok ten przedstawia Batawię bądź inną europejską faktorię handlową (może angielską?) w egzotycznych krajach. Brzeg talerza zdobiony uproszczoną, zgeometryzowaną bordiurą. Tył talerzyka pozbawiony dekoracji. Jest to oryginalny i z pewnością bardzo rzadki wzór, wykonany na podstawie niezidentyfikowanej europejskiej grafiki.
Ze zbiorów muzealnych znanych jest kilka talerzy dekorowanych podobnym typem przedstawienia.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z fragmentów, zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 178.

II.46. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2035B

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE czapla (?), skała *taihu* 太湖石, krzew peonii *mudan* 牡丹, ryba

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 (podwórko), warstwa 4451.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka na małej pierścieniowej stopce o lekko wypukłym brzuścu rozszerzającym się ku górze. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Czarka dekorowana jest na zewnętrznej stronie sceną przedstawiającą ptaka wodnego (czaplę?), stojącego z jedną nogą podniesioną do góry. Obok ptaka znajduje się skała *taihu* oraz przesadnie duży w stosunku do proporcji ptaka kwiat peonii *mudan*. Z drugiej strony krzewu peonii również znajduje się ptak wodny, przedstawiony w takiej samej pozycji. Wnętrze czarki zdobione jest uproszczonym wizerunkiem ryby. W środku przy brzegu czarki namalowano wąską, zgeometryzowaną bordiurę.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.47. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101I

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,3 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE smok *long* 龍 w chmurach *yun* 雲

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

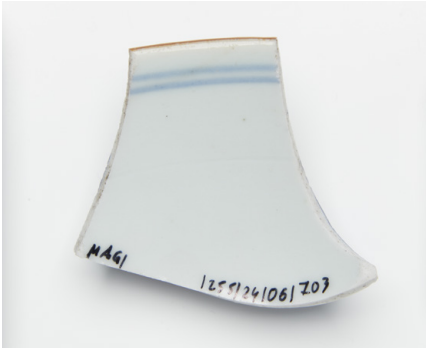
OPIS Porcelana grubościenna. Toczona na kole, masywny czerep na stosunkowo wysokiej stopce, pokryty szkliwem bezbarwnym. Wnętrze czarki wypełnia malowidło przedstawiające dużego smoka *long*, unoszącego się w niebiosach, co zostaje zasugerowane przez symbolicznie zaznaczone chmury *yun*. Zewnętrzna strona czarki ozdobiona pojedynczymi, drobnymi wizerunkami obłoków przedstawionych w schematyczny, typowy dla chińskiej ikonografii sposób. Motyw smoka – tak lubiany na cesarskim dworze w Chinach, z racji bogatej symboliki tego mitologicznego przedstawienia – nieczęsto występuje na użytkowej porcelanie eksportowej przeznaczonej na rynki europejskie. Zdarzało się wręcz, że naczynia zdobione smokami i innymi „bestiami" fantastycznymi bywały zwracane do Chin jako przykład tego, czego Europejczycy nie życzą sobie w swoich domach.
Podobne obiekty znajdują się w kolekcjach skandynawskich. Dla przykładu można wskazać komplet czarki i talerzyka odnalezione podczas wykopalisk w Göteborgu w 1990 r.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z pięciu fragmentów, zachowało się około 75% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Schönborg 2002a, s. 151.

II.48. MISKA

NR INW. MAG/GD/255/24/06/703

WYMIARY średnica 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, brązowa farba naszkliwna na bazie tlenku żelaza

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE feniks *feng* 鳳

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2018 r. przy ulicy Reduta Wyskok 4/5 w Gdańsku (stanowisko 24), wykop S5, warstwa 224.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Brzeg czarki barwiony na brązowo. Na zachowanym fragmencie miski widzimy część rozłożystego ogona, najprawdopodobniej feniksa *feng*. Został on namalowany kilkoma tonami kobaltu podszkliwnego. Brzeg czarki – zarówno zewnątrz, jak i od środka – podkreślono cienkim, podwójnym otokiem. Na porcelanie eksportowej pochodzącej z wykopalisk archeologicznych na terenie Pomorza jest to rzadziej występujący typ dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.49. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/19/03/282

WYMIARY 3,8 × 2,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

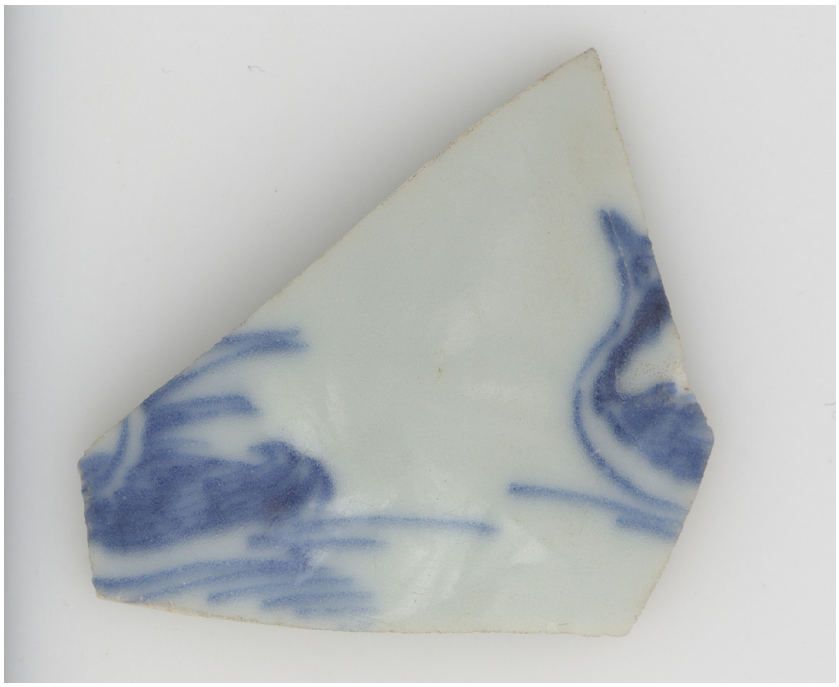
MOTYWY IKONOGRAFICZNE żuraw *he* 鹤

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2009 r. przy ulicy Nowe Ogrody 1–6 w Gdańsku (stanowisko 19), wykop 1, znalezisko luźne.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Czarka zdobiona była obustronnie kobaltem podszkliwnym.
Prawdopodobnie wnętrze czarki podzielone zostało na rezerwy. Na zachowanym fragmencie możemy doszukiwać się przedstawienia ptaka wodnego w krajobrazie oraz śladu drugiej rezerwy. Ze względu na niekompletny stan zachowania nie można podjąć prób interpretacji przedstawienia na zewnętrznej stronie czarki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.50. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/509

WYMIARY 3,2 × 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kaczki *ya* 鸭

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana cienkościenna. Czarka toczona na kole, lekko rozszerzona ku górze, pokryta szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane na zewnętrznej stronie przedstawieniem dwóch kaczek *ya* pływających po wodzie – symbolem przyjaźni i zgodnego pożycia małżeńskiego. Ten dobrej klasy obiekt wykonano z porcelany wysokiej jakości oraz ozdobiono pięknie i staranie wykonaną malaturą.
Podobnej jakości porcelana, również z uwagi na swoją kruchość, jest reprezentowana w zbiorach MAG przez stosunkowo niewielką grupę naczyń.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.51. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/03/188

WYMIARY średnica 6,8 cm; średnica stopki 3,3 cm; wysokość 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI Uproszczone przedstawienie grzyba *lingzhi* 靈芝 w podwójnym otoku, malowany kobaltem podszkliwnym.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, okres panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722), pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), puklowanie

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena pejzażowa*, kaczki *ya* 鴨, lotos *lianhua* 蓮花, tatarak, krzew

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 203, warstwa 205.

OPIS Porcelana cienkościenna. Czarka toczona na kole, na pierścieniowej stopce, następnie puklowana. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Zewnętrzna strona czarki dekorowana malarstwem wykonanym kobaltem podszkliwnym, przedstawiającym rozmieszczone wokół brzuśca dwie powtarzające się *Sceny pejzażowe*. Przedstawiają one kaczki *ya* w wodnej scenerii, pośród lotosów *lianhua* i tataraku. Wewnętrzna strona czarki dekorowana jest na dnie przedstawieniem krzewu obramionego podwójnym, cienkim otokiem. Wokół brzegu czarki malowana jest bordiura utworzona ze schematycznie przedstawionych roślin.
Ten niezmiernie pięknie wykonany obiekt jest rzadkością w zbiorach archeologicznych. Zarówno technika wykonania: delikatność ścianek naczynia, puklowanie, jak i poziom malarskiej dekoracji oraz sygnatura czynią tę czarkę wyjątkową w całej kolekcji porcelany dalekowschodniej MAG.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.52. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/03/214(2)

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 5,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE lecący żuraw *he* 鶴, chmury *yun* 雲, kwiaty śliwy *mei hua* 梅花

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona naczynia szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni dna sceną z żurawiem *he* lecącym wśród chmur *yun*. Szeroki brzeg talerzyka ozdobiono kwiatami śliwy *mei hua* i schematycznie malowanymi chmurami. Można przyjąć, że projekt tego talerza inspirowany był japońskimi wzorami na porcelanie.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.53. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/50/1897(1)

WYMIARY średnica stopki 13,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE dzika gęś

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, warstwa nieznana – hałda.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk na małej pierścieniowatej stopce o jednolitej powierzchni, szkliwiony wewnątrz szkliwem przezroczystym, na zewnątrz szkliwem brązowym.
Prawdopodobnie na całej przestrzeni wnętrza naczynia rozmieszczono jedną scenę ukazującą cztery dzikie gęsi nad wodą. Na zachowanym fragmencie widzimy jedną lecącą dziką gęś. Była to scena symbolizująca powtórne połączenie małżonków bądź przyjaciół. Przeważnie ukazywała cztery ptaki, z których dwa (oczekujące) pływały po stawie bądź jeziorze, a dwa znajdowały się w powietrzu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.54. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1646(2)

WYMIARY 3,3 × 4,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), warstwa 3919, obiekt 3053.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym fragmencie widać jedynie elementy świadczące o tym, że na naczyniu przedstawiono scenę rozgrywającą się w naturze, gdyż trawy i falista kreska wskazują poziom gruntu.

STAN ZACHOWANIA Zachował się fragment dna czarki ze stopką, co stanowi około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.55. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/20205(1)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25C, warstwa 6836.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Naczynie zdobione na dnie *Pejzażem* przedstawionym w bardzo uproszczony sposób. Sugerują to poziome, równolegle umieszczone kreski, które mogły oddawać obecność toni wodnej bądź poziomu gruntu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.56. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101W

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, okres panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722), pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, pies goniący motyla *hudie* 蝴蝶, skała *taihu* 太湖石, kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana cienkościenna, nazywana skorupą jajka. Talerzyk toczony na kole, o szerokim płaskim brzegu, na pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Ten wysokiej jakości obiekt dekorowany był na całej powierzchni *Sceną ogrodową*, z przedstawieniem psa i motyla *hudie*. Na pierwszym planie widać dużych rozmiarów skałę *taihu*, a po prawej stronie pieska w obroży podskakującego wesoło podczas gonitwy za znajdującym się nad jego głową motylem. Scena malowana jest z wielką maestrią, a kompozycja i temat przedstawienia przywodzą na myśl doskonałych chińskich mistrzów pędzla. Być może autorem wzoru, który posłużył do zaprojektowania dekoracji tego zestawu porcelany był znany malarz bądź artysta z kręgu dworu cesarskiego. Sama porcelana (nieoznakowana) z pewnością nie była przeznaczona na dwór (nie jest to porcelana oficjalna), a jednak powstać musiała w warsztatach produkujących porcelanę najwyższej jakości. Nie jest znany na chwilę obecną komplet dekorowany takim samym wzorem. Z uwagi na wyjątkową kruchość tej porcelany i powstałe stąd rozdrobnienie, zachowane elementy są fragmentaryczne.
W zbiorach MAG zachowały się pozostałości kompletu do herbaty składającego się z dwóch talerzyków i jednej czarki: nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101W, MAG/GD/255/99/04/3101X i MAG/GD/255/99/04/3101Y (poz. II.56–II.58). Można sądzić, że cały zestaw składał się pierwotnie co najmniej z dwóch talerzyków i dwóch czarek. Należy on do grupy luksusowej porcelany, spoza oferty masowej przeznaczonej dla średniozamożnych domów mieszczańskich.

STAN ZACHOWANIA Pokruszona porcelana. Zachowało się jedynie około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.57. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101X

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, okres panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722), pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

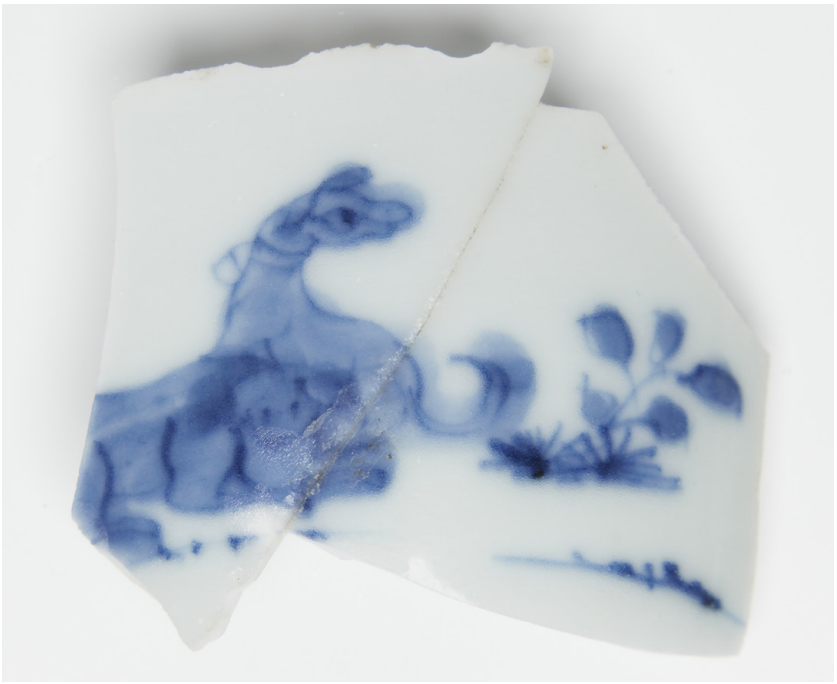
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, pies goniący motyla *hudie* 蝴蝶, skała *taihu* 太湖石, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana cienkościenna, nazywana skorupą jajka. Talerzyk toczony na kole, o szerokim płaskim brzegu, na pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Dalszy opis jak poz. II.56.
W zbiorach MAG zachowały się pozostałości kompletu do herbaty składającego się z dwóch talerzyków i jednej czarki: nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101W, MAG/GD/255/99/04/3101X i MAG/GD/255/99/04/3101Y (poz. II.56–II.58). Można sądzić, że cały zestaw składał się pierwotnie co najmniej z dwóch talerzyków i dwóch czarek. Należy on do grupy luksusowej porcelany, spoza oferty masowej przeznaczonej dla średniozamożnych domów mieszczańskich.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk uległ znacznemu rozkruszeniu. Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.58. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101Y

WYMIARY 4,3 × 4,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, okres panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722), pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, pies goniący motyla *hudie* 蝴蝶, skała *taihu* 太湖石, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana cienkościenna, nazywana skorupą jajka. Czarka toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Ten wysokiej jakości obiekt dekorowany był na całej powierzchni *Sceną ogrodową* z przedstawieniem psa i motyla *hudie*. Na pierwszym planie widać pieska w obroży, podskakującego wesoło podczas gonitwy za znajdującym się nad jego głową motylem. Dalszy opis jak poz. II.56.
W zbiorach MAG zachowały się pozostałości kompletu do herbaty składającego się z dwóch talerzyków i jednej czarki: nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101W, MAG/GD/255/99/04/3101X i MAG/GD/255/99/04/3101Y (poz. II.56–II.58). Można sądzić, że cały zestaw składał się pierwotnie z co najmniej dwóch talerzyków i dwóch czarek. Należy on do grupy luksusowej porcelany, spoza oferty masowej przeznaczonej dla średniozamożnych domów mieszczańskich.

STAN ZACHOWANIA Zachowały się dwa małe fragmenty czarki, co stanowi około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.59. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498(7)

WYMIARY 6,0 × 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE liście bambusa *zhuzi* 竹子

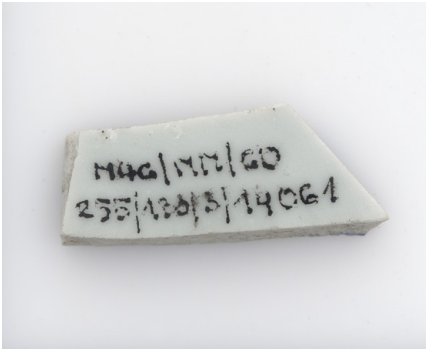
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym fragmencie dna talerza widzimy pośrodku liście bambusa *zhuzi*. Były one namalowane w owalnej rezerwie o nieregularnych kształtach, wydzielonej za pomocą podwójnych linii i szerokiej bordiury, wykonanej jednolitym kolorem jasnego kobaltu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.60. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/133/03/14061

WYMIARY 3,1 × 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 8, obiekt 501, warstwa 508/V mech.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Z całej dekoracji naczynia zachował się fragment kwiatu peonii *mudan* o dużych płatkach, z małym pąkiem. Niemniej na tym niedużym fragmencie naczynia można rozpoznać dużą wprawę malarza i staranność wykonania, charakteryzującą wysoką jakość tego naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.61. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/39/04/1206

WYMIARY 4,7 × 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA Okres Przejściowy (1620–1683)

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 30 – podwórko, warstwa 2728.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie to było bogato zdobione obustronnie starannym malarstwem wykonanym z użyciem kilku odcieni kobaltu. Możemy rozpoznać wzór roślinny, ukazujący rozmaite kwiaty i liście. Po zewnętrznej stronie zachowały się również ślady nieregularnej, owalnej rezerwy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.62. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1643

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w., około 1740 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE liście bananowca, kwiaty i krzewy chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana cienkościenna. Czarka toczona na kole, lekko rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Na zewnętrznej stronie czarka dekorowana dwoma przedstawieniami: drzewem bananowca po jednej stronie oraz kwiatem chryzantemy *yuhua* po drugiej. Wnętrze czarki nie jest dekorowane. Powściągliwa i wykonana z wprawą dekoracja czyni z tej delikatnej porcelany bardzo elegancki przedmiot wysokiej jakości. Drzewo bananowca oraz schematycznie przedstawiony kwiat chryzantemy malowane są co prawda schematycznie, jednakże mocnymi i zdecydowanymi pociągnięciami pędzla oraz z dużym smakiem. Świadczy to o pewnej ręce malarza i jego artystycznej osobowości, wykraczającej – mimo zastosowania tradycyjnych wzorów – poza schematy znane z masowej produkcji.
Taki sam obiekt znajduje się w szwedzkiej kolekcji porcelany przywożonej przez Svenska Ostindiska Companiet (SOIC).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Gyllensvärd 1990, s. 99.

II.63. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/654

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI W podwójnym kwadratowym obramieniu schematycznie pisany pismem pieczętnym znak *long* 隆.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), puklowanie

MOTYWY IKONOGRAFICZNE gałązki i kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzegach rozchylonych na zewnątrz, na pierścieniowatej wysokiej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem. Powierzchnia brzuśca puklowana przy użyciu formy.
Naczynie dekorowane po obydwu stronach przedstawieniami ukwieconej gałązki peonii *mudan*. We wnętrzu czarki dekoracja znajduje się na dnie, w podwójnym otoku. Na zewnątrz powierzchnia czarki dekorowana gałązkami peonii obramowanej dwoma otokami, z których jeden umieszczony jest przy stopce, a drugi przy wylewie czarki.
Podobny obiekt znajduje się w zbiorach MAG: czarka nr inw. MAG/GD/255/129/02/655 (poz. II.64.).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.64. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/655

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny

NAPISY, ZNAKI W podwójnym kwadratowym obramieniu schematycznie pisany pismem pieczętnym znak *long* 隆.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), puklowanie

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza* z pawilonem, kwiat peonii *mudan* 牡丹, pagoda

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, umieszczona na wysokiej pierścieniowatej stopce. Brzusiec czarki puklowany za pomocą odcisku z formy. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Czarka dekorowana na zewnątrz jedną rozmieszczoną wokół brzuśca sceną. Jest to przedstawienie *Pejzażu ujścia rzeki do morza* z pawilonem i schematycznie malowaną pagodą. Uproszczone elementy tej samej kompozycji zostały powtórzone w podwójnym otoku wewnątrz, na dnie czarki. Brzeg czarki nie zachował się.
Podobny obiekt znajduje się w zbiorach MAG, jest to czarka nr inw. MAG/GD/255/129/02/654 (poz. II.63).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.65. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/39/03/18763

WYMIARY 8,8 × 3,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVII/XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* z architekturą fantastyczną (*capriccio*)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 88, ar 66c, warstwa 5780.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Zachowany fragment dna talerza dekorowany jest wyobrażeniem budowli otoczonej murem. Na tym etapie badań wydaje się, że jest to bardzo rzadkie w porcelanie eksportowej przedstawienie miasta lub pałacu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.66. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/16379

WYMIARY 7,0 × 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE drzewo

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 77, ar 39d, warstwa 7535.

OPIS Porcelana cienkościenna, toczona na kole, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Zachowany mały fragment naczynia dekorowany jest fragmentem drzewa z symetrycznie ułożonymi liśćmi malowanymi kobaltem podszkliwnym. Malowidło wykonano stosując technikę łączenia cienkiego, precyzyjnego konturu wypełnianego dwoma jaśniejszymi tonami kobaltu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.67. FILIŻANKA Z USZKIEM

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183A

WYMIARY średnica 5,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 7,0 cm

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE scena z chińskiej powieści *Opowieść o Trzech Królestwach* 三國演義 (?) albo Qin Qiong opuszczający dom rodzinny

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Wąska, wysoka filiżanka, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Doklejono uszko.
Filiżanka dekorowana jest na zewnątrz przedstawieniem figuralnym, którego ikonografia być może wywodzi się z popularnej chińskiej powieści *Opowieść o Trzech Królestwach* autorstwa Luo Guanzhonga (1330–1400). Akcja toczy się w czasach poprzedzających o kilka wieków współczesność autora. Przedstawieni z dużą dokładnością i maestrią miniaturzysty bohaterowie zostali umieszczeni w schematycznie malowanym krajobrazie. Jest to bardzo rzadki wzór w dekoracji miejskiej porcelany. Może też przedstawiać pożegnanie Qin Qionga z żoną i rodzinnym domem na co może wskazywać obecność motywu wierzby.
W zbiorach MAG zachowały się dwie takie same filiżanki.

STAN ZACHOWANIA Filiżanka klejona z fragmentów, stanowi około 80% naczynia. Brak uszka.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Jaźwińska, Pudlis 2016/2017, s. 15, 27.

II.68. FILIŻANKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183H

WYMIARY 4,5 × 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE scena z chińskiej powieści *Opowieść o Trzech Królestwach* 三國演義 (?) albo Qin Qiong opuszczający dom rodzinny

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Wąska filiżanka, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Doklejono uszko.
Dalszy opis jak poz. II.67.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się jedynie około 30% naczynia. Brak uszka.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.69. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3842A

WYMIARY średnica 6,5 cm; średnica stopki 3,7 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI Uproszczony znak składający się z trzech okręgów malowanych podszkliwnie kobaltem.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE postaci w krajobrazie

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 94 – podwórko, warstwa 2549.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, rozszerzająca się ku górze z lekko wywiniętym brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zewnętrznej stronie dekorowana jest przedstawieniem postaci męskiej w stroju wojskowym stojącej obok młodej kobiety.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.70. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/658

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 3,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE muzykant

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana cienkościenna. Czarka toczona na kole, rozszerzająca się ku górze lekko wywiniętym brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zewnętrznej stronie dekorowana przedstawieniem stojącej w ogrodzie postaci muzykanta trzymającego strunowy instrument muzyczny. Mężczyzna ubrany jest w strój z epoki Ming. Malarską dekorację wykonano z dużą werwą i wprawą podszkliwnym kobaltem, stosując kilka tonów barwy, co świadczy o dobrej klasie warsztatu malarskiego.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.71. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/6976

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,8 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Konkubiny z bawiącymi się dziećmi w ogrodzie*, pergola ogrodowa, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, obiekt K2199, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole na wysokiej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Zewnętrzna strona brzuśca czarki dekorowana jest typową dla chińskiej sztuki sceną przedstawiającą konkubiny i bawiące się w ogrodzie dzieci. Widok ten kojarzył się z życzeniem pomyślności w życiu rodzinnym i należał do dobrowróżbnych przedstawień. Postaci kobiet i dzieci ubrane są i uczesane zgodnie z modą panującą w epoce Qing, a scena rodzajowa umieszczona została pomiędzy drzewami i elementami architektury ogrodowej. Prócz tego, artysta projektujący wzór czarki zdecydował się ukazać zwisające gałęzie wierzby, u góry, tuż pod brzegiem czarki. Osiągnięto dzięki temu bardzo ciekawy efekt artystyczny.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.72. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/108/02/862A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

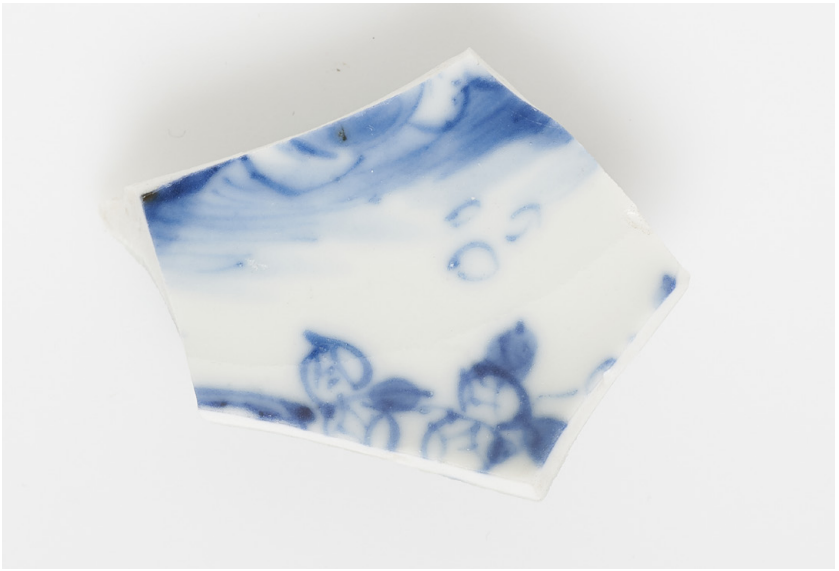
MOTYWY IKONOGRAFICZNE bawiące się dzieci, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem plecionki

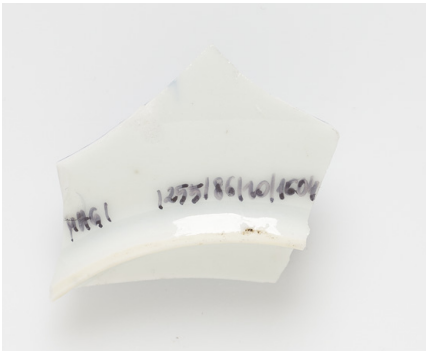
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 1a, obiekt 1335, warstwa 1336.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole o brzuścu równomiernie rozszerzającym się ku górze, na małej cylindrycznej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Dno czarki dekorowane sceną ukazującą m.in. bawiące się dzieci. Z całego przedstawienia zachował się tylko fragment. Okolony jest cienkim otokiem oddzielającym powierzchnię dna od brzuśca czarki. Brzeg czarki dekorowany zgeometryzowaną bordiurą z krzyżujących się linii ułożonych we wzór plecionki.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.73. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1604

WYMIARY 3,7 × 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 204.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie zdobione było wewnątrz dekoracją, z której rozpoznać można jedynie fragmenty roślinności. Reszta przedstawienia nie jest czytelna.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.74. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/511

WYMIARY 2,0 × 4,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Trzej przyjaciele zimy*, skała *taihu* 太湖石, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Zewnętrzna strona czarki dekorowana jest przedstawieniem *Trzej przyjaciele zimy*, z tego popularnego motywu ikonograficznego zachowało się tylko przedstawienie skały *taihu* i krzewu chryzantemy *yuhua*. Wnętrze czarki dekorowane jest cienkimi otokami oddzielającymi dno czarki. Dekoracja malarska została wykonana z wielką starannością, a równocześnie z dużym wyczuciem formy i ze swobodą artystyczną.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.75. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/12744

WYMIARY 2,9 × 3,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nie można zidentyfikować

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25A, warstwa 3709.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie (czarka?) zdobione było pośpiesznie i niedbale wykonaną malaturą, być może przedstawiającą dekorację roślinną. Wnętrze zdobione było przy brzegu podwójnym otokiem.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.76. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/50/3125(1)

WYMIARY średnica 9,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, góry z zaroślami, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 13, warstwa 1376.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, o kształcie lekko rozszerzającym się ku górze, z wyraźnie zaznaczonym szerokim brzegiem wylewu.
Na zachowanym fragmencie widzimy bardzo schematycznie, niemalże symbolicznie przedstawiony pejzaż: nad wodą wznoszą się wysokie góry z zaroślami. *Pejzaż* ten, ze stale powtarzającymi się elementami tego samego wzoru, mógł otaczać całą górną, zewnętrzną część czarki jak rodzaj bordiury. Również poniżej tej sceny było przedstawienie malarskie, którego nie można niestety odczytać. Na płaskim wylewie czarki namalowano zgeometryzowaną bordiurę przedstawiającą wzór jodełkowy (plecionki). Tego rodzaju obiekty należą do rzadziej spotykanych w wykopaliskach na terenie Pomorza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.77. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3197(1)

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), wnętrze pawilonu

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 94 (podwórko), warstwa 2558.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka ta była dekorowana wzorem rzadko występującym w materiale archeologicznym pochodzącym z terenu Pomorza. Na podstawie zachowanego fragmentu można stwierdzić, że na zewnętrznej stronie brzuśca namalowano co najmniej dwa odmienne przedstawienia. Sugerują to również podziały utworzone przez pionowe i poziome linie widoczne na obiekcie. Jedno z przedstawień ukazywało wnętrze mieszkalne z widokiem na ogród – sugeruje to ozdobna belka sufitowa, widoczna w górnej części czarki. Drugie przedstawienie mogło ukazywać rodzaj *Sceny ogrodowej* – widać na nim falistą linię gruntu oraz rodzaj barierki albo płotka widoczne z lewej strony na zachowanym częściowo obiekcie. Naczynie to było bardzo dobrej jakości, zarówno ze względu na jakość wykonania (bardzo dobrej jakości masa ceramiczna i wypał, jednorodne szkliwo etc.), jak i na poziom wykonania dekoracji oraz rzadkość motywu dekoracyjnego.
Czarka nie posiada swoich analogii w zbiorach MAG, a z wykopalisk prowadzonych przez Uniwersytet Warszawski przy ulicy Szklary pozyskano talerz wykonany z porcelany o wysokiej jakości, również przedstawiający scenę figuralną, dziejącą się we wnętrzu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 17% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.78. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1628

WYMIARY średnica 22,5 cm; średnica stopki 13,4 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, *anhua* 暗花 (ukryta dekoracja)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), dekoracja w typie *anhua* (wyciskanie wzoru z formy)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, z niewysoką stopką. Brzeg pomalowano na brązowo. Naczynie zdobione jest za pomocą dwóch odmiennych, uzupełniających się technik: wyciskanego wzoru – tzw. *anhua* (ukryta dekoracja) – oraz malarstwa naszkliwnego. Powściągliwe połączenie tych dwóch rodzajów dekoracji daje bardzo elegancki efekt.
Na powierzchni talerza wydzielono pięć symetrycznie rozmieszczonych okręgów namalowanych kobaltem podszkliwnym. Jeden z nich jest położony centralnie na środku talerza, stanowiąc oprawę dla reliefowej dekoracji, widocznej tylko pod pewnym kątem. Przedstawia ona kwiat chryzantemy *yuhua*. W czterech pozostałych okręgach namalowano kobaltem podszkliwnym niewielkie, przedstawione w uproszczony sposób, kwitnące gałązki chryzantemy. Przy samym brzegu znajduje się wąska bordiura, składająca się z krzyżujących się ze sobą kresek. Tył talerza nie jest zdobiony.
Talerz ten jest wyjątkowy na tle całej kolekcji MAG. Na podstawie oglądu wyników wykopalisk prowadzonych przez inne instytucje można równocześnie stwierdzić, że jest on w kontekście badań gdańskich obiektem unikatowym.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 179, 181.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, s. 1170–1175.

II.79. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184G

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE podwójna buddyjska *wadżra* (skt. *vajra*, tyb. རྡོ་རྗེ), arabeska, *główki kwiatów z ozdobnymi liśćmi*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole z lekko rozszerzającymi się ku górze bokami, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Talerzyk został prawie całkowicie pokryty dekoracją złożoną z roślinnej arabeski. Na środku talerza, w medalionie otoczonym podwójnym otokiem, znajdują się elementy kwiatów i liści mogących odnosić się do symboliki podwójnej *wadżry*. Pozostała powierzchnia talerza podzielona została na osiem rezerw ułożonych koncentrycznie wokół dna. Ten wzór dekoracji określany jest również jako *główki kwiatów z ozdobnymi liśćmi*. Brzeg talerza przy wylewie dekorowany jest pośpiesznie i skrótowo malowaną geometryczną bordiurą, wypełnioną krótkimi kreseczkami ułożonymi we wzór jodełkowy.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z trzech fragmentów. Zachowało się około 95% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1098, il. 2531.

II.80. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184E

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE podwójna buddyjska *wadżra* (skt. *vajra*, tyb. རྡོ་རྗེ), arabeska, *główki kwiatów z ozdobnymi liśćmi*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Cienki czerep porcelanowy. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Naczynie na całej powierzchni dekorowane jest pośrodku przedstawieniem podwójnej *wadżry*, otoczonej dwoma cieniutkimi otokami. Pozostała powierzchnia talerzyka podzielona została na osiem wypełnionych arabeską rezerw, rozmieszczonych koncentrycznie. Ten wzór dekoracji określany bywa też jako *główki kwiatów z ozdobnymi liśćmi*. Brzeg talerzyka jest dekorowany przy wylewie zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z małych kreseczek, układających się we wzór zygzaka.
W zbiorach MAG zachowały się takie same talerzyki: tu prezentowany oraz o nry inw. MAG/GD 255/99/04/2184G (poz. II.79).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów. Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1098, il. 2531.

II.81. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/50/1897(2)

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE arabeska, liście i owoce winorośli, bambus *zhuzi* 竹子, bordiura z wzorem roślinnym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, warstwa nieznana – hałda.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Dno talerzyka dekorowane arabeską utworzoną z winnej latorośli, wraz z kiśćmi owoców. Jest ona okolona pojedynczym cienkim otokiem. Brzeg talerzyka dekorowany szeroką bordiurą z przedstawieniem owoców i liści winorośli oraz pędów bambusa *zhuzi*. Ze względu na niestaranną malaturę są one niemalże nieczytelne.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.82. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1633

WYMIARY średnica 11,7 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE podwójna buddyjska *wadżra* (skt. *vajra*, tyb. རྡོ་རྗེ), kwiaty lotosu *lianhua* 蓮花, bordiura

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), warstwa 3919, obiekt 3053.

OPIS Talerzyk na małej pierścieniowatej stopce o jednolitej powierzchni, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Naczynie dekorowane jest przedstawieniem podwójnej buddyjskiej *wadżry*, zamkniętej w podwójnym otoku. Powyżej niego umieszczono wić roślinną z dużymi kwiatami lotosu *lianhua*, malowanymi dwoma tonami kobaltu i otoczonych konturem. Brzeg talerzyka dekorowany jest bordiurą składającą się z szerokiego otoku z umieszczonymi na nim regularnie ciemniejszymi punktami. Ten typ dekoracji z wyraźnymi odniesieniami do buddyzmu nie występuje zbyt często jako motyw dekoracyjny w chińskiej porcelanie eksportowej.

STAN ZACHOWANIA Dobry, brakuje jedynie małego fragmenty brzegu talerzyka.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 138.

II.83. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3724F

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE symbole pomyślności, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Naczynie było dekorowane buddyjskimi symbolami pomyślności. Brzeg talerza dekorowany zgeometryzowaną bordiurą, złożoną z krzyżujących się linii formujących wzór plecionki.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.84. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/03/218B

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, symbole pomyślności, bordiura

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Na dnie czarki w otoku centralnie malowany jest kwiat. Wokół brzuśca malowane były równomiernie rozłożone gałązki i symbole. Na zachowanym fragmencie malowane są dwie gałązki otaczające duży kwiat, ponad którym umieszczony jest buddyjski symbol pomyślności. Brzeg czarki dekorowany szeroką bordiurą bez motywów dekoracyjnych. Obiekty z podobnym wzorem przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku: nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101C (poz. II.86), MAG/GD/255/99/04/3101(2) (poz. II.87), MAG/GD/255/99/04/3101R (poz. II.88), MAG/GD/255/99/04/3101Z (poz. II.89).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.85. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/09/532

WYMIARY średnica stopki 6,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI W kwadratowej ramce (?), namalowanej kobaltem podszkliwnym, znajduje się nieczytelny znak, otoczony dwoma pierścieniami, najprawdopodobniej będący stemplem prywatnej produkcji.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE wstęgi, symbole pomyślności (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2015 r. w kwartale ulic Sadowa, Łąkowa i Jaskółcza w Gdańsku (stanowisko 86), parcela 9, warstwa 346.

OPIS Porcelana grubościenna, talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Z zachowanego, niewielkiego fragmentu naczynia wnioskować można, że talerzyk dekorowany był symbolami pomyślności, z których zachowały się tylko ozdobne wstęgi. Na środku dna zapewne znajdowało się przedstawienie jednego z symboli otoczone dwoma cienkimi okręgami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.86. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101C

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,3 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE podwójna buddyjska *wadżra* (skt. *vajra*, tyb. རྡོ་རྗེ), kwiat lotosu *lianhua* 蓮花, berło *ruyi* 如意, *Osiem buddyjskich symboli pomyślności*: koło Dharmy *fa lun* 法轮, muszla *luo* 螺, waza *ping* 瓶 i parasol *sam* 伞, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, rozszerzająca się ku górze o brzegach lekko wywiniętych na zewnątrz, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, a od zewnątrz dodatkowo zdobiona szkliwem brązowym, brzeg naczynia barwiony na brązowo.
Kompozycja dekoracji składa się z koncentrycznie rozmieszczonych złożonych symboli ikonograficznych. W centrum znajduje się podwójna *wadżra*, której nadano kształt kwiatu okolonego symetrycznie rozłożonymi liśćmi. Jest ona okolona 10 płatkami kwiatu lotosu *lianhua* oraz powielonymi motywami berła *ruyi*. Powyżej symetrycznie rozmieszczono cztery z *Ośmiu buddyjskich symboli pomyślności*. Ze względu na uszkodzenia, na czarce zachowała się jedynie muszla *luo* i waza *ping*. Kolejno symbolizują one: białą muszlę *luo*, która w buddyzmie reprezentuje instrument muzyczny, mogący wydać dźwięki sprawiające, że Dharma Buddy przeniknie i będzie rozumiana przez każde stworzenie; parasol *sam*, pełniący funkcję baldachimu i używany w procesjach religijnych do osłaniania świętości (np. relikwii) od deszczu i słońca. Parasol symbolizuje też ochronę przed światem, jaką przynosi wiernym wyznawcom nauka Buddy. Waza ma rozmaitą symbolikę. Dla przykładu naczynie na wodę było jednym z nielicznych przedmiotów, jakie mnich buddyjski mógł posiadać na własność. Waza może być też pojemnikiem na skarb jako symbol

długowieczności, dobrego zdrowia i bogactwa. Koło Dharmy *fa lun* według niektórych wierzeń zostało wprawione w ruch przez samego Buddę Śākyamuniego, by pokonać wszelkie przeszkody i błędy, jakie stają na drodze człowieka do Nirwany. Brzeg czarki dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z kreseczek układających się w zygzak. Dekoracja ta jest na swój sposób archaiczna. W XVIII w. symbole buddyjskie przeważnie rzadko występują jako motywy dekoracyjne chińskiej porcelany eksportowej, przeznaczonej do Europy w takim nagromadzeniu.
Na tym samym stanowisku zachowały się pozostałości dwóch takich samych kompletów do herbaty: dwa talerzyki nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101R (poz. II.88) i MAG/GD/255/99/04/3101Z (poz. II.89) oraz dwie czarki nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101C (poz. II.86) i MAG/GD/255/99/04/3101(2) (poz. II.87). Podobnie zdobione obiekty znajdują się w kolekcjach Topkapi Saray Museum w Stambule. Bardzo podobny talerzyk, dekorowany tym samym wzorem w nieco uproszczonej formie, jest przechowywany w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu, nr inw. EM/3551–3558.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 68% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1126, il. 2664; Marcinkowski, Pospieszna 2016, s. 202.

II.87. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101(2)

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,3 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE podwójna buddyjska *wadżra* (skt. *vajra*, tyb. རྡོ་རྗེ), kwiat lotosu *lianhua* 蓮花, berło *ruyi* 如意, *Osiem buddyjskich symboli pomyślności*: koło Dharmy *fa lun* 法轮, muszla *luo* 螺, waza *ping* 瓶 i parasol *sam* 伞, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, rozszerzająca się ku górze o lekko wywiniętych na zewnątrz brzegach, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, a od zewnątrz dodatkowo zdobiona szkliwem brązowym, brzeg barwiony na brązowo.
Kompozycja dekoracji naczynia składa się ze złożonych elementów ikonografii. W centrum znajduje się podwójna *wadżra*, której nadano kształt kwiatu okolonego symetrycznie rozłożonymi liśćmi. Jest to 10 płatków kwiatu lotosu *lianhua* oraz powielone motywy berła *ruyi*. Powyżej pierwotnie symetrycznie rozmieszczono cztery z *Ośmiu buddyjskich symboli pomyślności*, z których na czarce zachowała się jedynie biała muszla *luo* i waza *ping*. Muszlę w buddyzmie reprezentuje instrument muzyczny, mogący wydać dźwięki sprawiające, że Dharma Buddy przeniknie i będzie rozumiana przez każde stworzenie. Parasol *sam* pełni funkcję baldachimu i używany był w procesjach religijnych do osłaniania świętości (np. relikwii) od deszczu i słońca. Symbolizuje też ochronę przed światem, jaką przynosi wiernym wyznawcom nauka Buddy. Waza posiada rozmaitą symbolikę. Dla przykładu naczynie na wodę było jednym z nielicznych przedmiotów, jakie mnich buddyjski mógł posiadać na własność. Waza może być też pojemnikiem na skarb jako symbol długowieczności, dobrego zdrowia i bogactwa. Koło Dharmy *fa lun* według niektórych

wierzeń zostało wprawione w ruch przez samego Buddę Śākyamuniego by pokonać wszelkie przeszkody i błędy, jakie stają na drodze człowieka do Nirwany. Brzeg czarki dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z kreseczek układających się w zygzak. Można przyjąć, że dekoracja ta jest na swój sposób archaiczna. W XVIII w. symbole buddyjskie rzadko występują jako motywy dekoracyjne chińskiej porcelany eksportowej, przeznaczonej do Europy w takim nagromadzeniu.
Na tym samym stanowisku zachowały się pozostałości dwóch takich samych kompletów do herbaty: dwa talerzyki nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101R (poz. II.88) i MAG/GD/255/99/04/3101Z (poz. II.89) oraz dwie czarki nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101C (poz. II.86) i MAG/GD/255/99/04/3101(2) (poz. II.87). Podobnie zdobione obiekty znajdują się w kolekcjach Topkapi Saray Museum w Stambule. Bardzo podobny talerzyk, dekorowany tym samym wzorem w nieco uproszczonej formie, jest przechowywany w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu, nr inw. EM/3551–3558.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1126, il. 2664; Marcinkowski, Pospieszna 2016, s. 202.

II.88. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101R

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE podwójna buddyjska *wadżra* (skt. *vajra*, tyb. རྡོ་རྗེ), kwiat lotosu *lianhua* 蓮花, berło *ruyi* 如意, *Osiem buddyjskich symboli pomyślności*: koło Dharmy *fa lun* 法轮, muszla *luo* 螺, waza *ping* 瓶 i parasol *sam* 伞, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni bez wydzielonego wyraźnie dna i brzegu, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiony przezroczystym szkliwem, a od zewnątrz dodatkowo zdobiony szkliwem brązowym, brzeg talerza barwiony na brązowo.
Dekoracja naczynia jest kompozycją składającą się ze złożonych elementów ikonografii. W centrum znajduje się podwójna *wadżra*, która przyjmuje kształt kwiatu okolonego symetrycznie rozłożonymi listkami. Jest ona otoczona 10 płatkami kwiatu lotosu *lianhua* oraz powielonymi motywami berła *ruyi*. Powyżej znajdują się, rozmieszczone symetrycznie cztery z *Ośmiu buddyjskich symboli pomyślności*: biała muszla (*lou*), która w buddyzmie reprezentuje instrument muzyczny, mogący wydać dźwięki, dzięki którym Dharma Buddy przeniknie i będzie rozumiana przez każde stworzenie. Parasol *sam* pełnił funkcję baldachimu i był używany w procesjach religijnych, by chronić świętości (np. relikwie) od deszczu i słońca. Symbolizuje ochronę przed światem, jaką przynosi wiernym wyznawcom nauka Buddy. Waza *ping* niesie rozmaitą symbolikę, i tak dla przykładu naczynie na wodę było jednym z nielicznych przedmiotów, jakie mnich buddyjski mógł posiadać na własność. Waza może być też pojemnikiem na skarb jako symbol długowieczności, dobrego zdrowia i bogactwa. Koło Dharmy *fa lun* według niektórych wierzeń zostało wprawione

w ruch przez samego Buddę Śākyamuniego, by pokonać wszelkie przeszkody i błędy, jakie stają na drodze człowieka do Nirwany. Brzeg talerza dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z kreseczek układających się w zygzak. W takim nagromadzeniu w XVIII w. symbole buddyjskie nie pojawiają się już często jako motywy dekoracyjne chińskiej porcelany eksportowej. Tego typu dekoracja jest więc na swój sposób archaiczna.
Na stanowisku przy ulicy Tandeta zachowały się też pozostałości dwóch takich samych kompletów do herbaty: dwa talerzyki nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101R (poz. II.88) i MAG/GD/255/99/04/3101Z (poz. II.89) oraz dwie czarki nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101C (poz. II.86) i MAG/GD/255/99/04/3101(2) (poz. II.87). Podobnie zdobione obiekty znajdują się w kolekcjach Topkapi Saray Museum w Stambule. Bardzo podobny talerzyk, dekorowany tym samym wzorem w nieco uproszczonej formie, jest przechowywany w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu, nr inw. EM/3551–3558.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z trzech fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowany

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1126, il. 2664; Marcinkowski, Pospieszna 2016, s. 202.

II.89. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101Z

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE podwójna buddyjska *wadżra* (skt. *vajra*, tyb. རྡོ་རྗེ), kwiat lotosu *lianhua* 蓮花, berło *ruyi* 如意, *Osiem buddyjskich symboli pomyślności*: koło Dharmy *fa lun* 法轮, muszla *luo* 螺, waza *ping* 瓶 i parasol *sam* 伞, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni bez wydzielonego wyraźnie dna i brzegu, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiony przezroczystym szkliwem, a od zewnątrz dodatkowo zdobiony szkliwem brązowym, brzeg talerza barwiony na brązowo.
Dekoracja naczynia jest kompozycją składającą się ze złożonych elementów ikonografii. W centrum znajduje się podwójna *wadżra*, która przyjmuje kształt kwiatu otoczonego symetrycznie rozłożonymi listkami. Jest ona okolona 10 płatkami kwiatu lotosu *lianhua* oraz powielonymi motywami berła *ruyi*. Powyżej, rozmieszczone symetrycznie, znajdują się cztery z *Ośmiu buddyjskich symboli pomyślności*: biała muszla *lou*, reprezentująca w buddyzmie instrument muzyczny, mogący wydać dźwięki, dzięki którym Dharma Buddy przeniknie i będzie rozumiana przez każde stworzenie. Parasol *sam* pełnił funkcję baldachimu i był używany w procesjach religijnych, by chronić świętości (np. relikwie) od deszczu i słońca. Symbolizuje ochronę przed światem, jaką przynosi wiernym wyznawcom nauka Buddy. Waza *ping* ma rozmaitą symbolikę, m.in. to naczynie na wodę było jednym z nielicznych przedmiotów, jakie mnich buddyjski mógł posiadać na własność. Może być też pojemnikiem na skarb jako symbol długowieczności, dobrego zdrowia i bogactwa. Koło Dharmy fa Lun według niektórych wierzeń zostało wprawione w ruch przez samego

Buddę Śākyamuniego, by pokonać wszelkie przeszkody i błędy, jakie stają na drodze człowieka do Nirwany. Brzeg talerza dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą, utworzoną z kreseczek układających się w zygzak.
W takim nagromadzeniu w XVIII w. symbole buddyjskie już nieczęsto pojawiają się jako motywy dekoracyjne chińskiej porcelany eksportowej, przeznaczonej dla Europy. Tego typu dekoracja jest więc na swój sposób archaiczna.
Na stanowisku przy ulicy Tandeta zachowały się też pozostałości dwóch takich samych kompletów do herbaty: dwa talerzyki nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101R (poz. II.88) i MAG/GD/255/99/04/3101Z (poz. II.89) oraz dwie czarki nry inw. MAG/GD/255/99/04/3101C (poz. II.86) i MAG/GD/255/99/04/3101(2) (poz. II.87). Podobnie zdobione obiekty znajdują się w kolekcjach Topkapi Saray Museum w Stambule. Bardzo podobny talerzyk dekorowany tym samym wzorem w nieco uproszczonej formie jest przechowywany w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu, nr inw. EM/3551–3558.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się 33% talerzyka.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1126, il. 2664; Marcinkowski, Pospieszna 2016, s. 202.

II.90. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1590(1)

WYMIARY 4,1 × 2,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE chmury *yun* 雲, liście i kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 211.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole na małej pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Na wewnętrznej stronie talerzyk zdobiony był skomplikowanym motywem dekoracyjnym, składającym się z wystylizowanych motywów chmur *yun* i roślin (liści i kwiatów).
Podobne obiekty znajdują się w zbiorach MAG.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.91. MISA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1629

WYMIARY średnica 14,6 cm; średnica stopki 6,8 cm; wysokość 6,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI W kwadratowej ramce, namalowanej kobaltem podszkliwnym, znajduje się nieczytelny znak, otoczony dwoma pierścieniami, najprawdopodobniej będący stemplem prywatnej produkcji.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, symbole pomyślności, bordiura z wzorem skorupy żółwia

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Misa toczona na kole, szeroka u góry, na pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Dekorowana na zewnątrz szeroką zgeometryzowaną bordiurą, utworzoną z powtarzających się motywów skorupy żółwia. Cztery symetrycznie rozłożone rezerwy wypełnione są gałązkami kwiatowymi. Dół misy przy stopce zdobiony jest schematycznie malowanymi symbolami pomyślności. Cała dekoracja misy zawiera silne odniesienia do buddyzmu.
W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku znajduje się druga, identyczne zdobiona misa. Takie same naczynia znajdowano również w wykopaliskach archeologicznych w Amsterdamie.

STAN ZACHOWANIA Misa klejona z kilku fragmentów, zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.92. MISA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1630

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 5,2 cm; wysokość 6,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI W kwadratowej ramce, namalowanej kobaltem podszkliwnym, znajduje się nieczytelny znak, otoczony dwoma pierścieniami, najprawdopodobniej będący stemplem prywatnej produkcji.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, symbole pomyślności, bordiura z wzorem skorupy żółwia

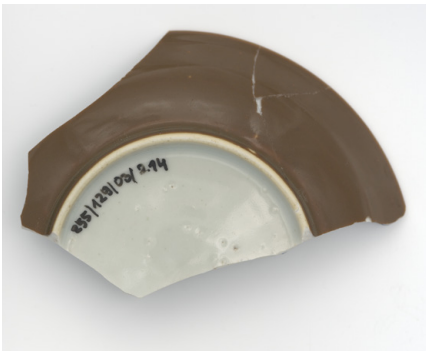
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Misa toczona na kole, szeroka u góry, na pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Dekorowana na zewnątrz szeroką zgeometryzowaną bordiurą, utworzoną z powtarzających się motywów skorupy żółwia. Cztery symetrycznie rozłożone rezerwy wypełnione są gałązkami kwiatowymi. Dół misy przy stopce zdobiony jest schematycznie malowanymi symbolami pomyślności. Cała dekoracja misy zawiera silne odniesienia do buddyzmu.
W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku znajduje się druga, identycznie zdobiona misa. Takie same naczynia znajdowano również w wykopaliskach archeologicznych w Amsterdamie.

STAN ZACHOWANIA Misa klejona z kilku fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.93. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/03/214A

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty lotosu *lianhua* 蓮花, arabeska, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerza barwiony na jasny brąz.
Na środku dna talerzyka w podwójnym otoku namalowano centralnie położoną kompozycję kwiatową, przypominającą pod pewnymi względami zarówno stylizowane, kwiatowe przedstawienie *wadżry*, jak i średniowieczną rozetę: wokół jednego, dużego kwiatu symetrycznie rozmieszczone zostały mniejsze kwiatki i listki. Całą przestrzeń pomiędzy wąską, złożoną z ukośnych kresek formujących zygzak bordiurą a otokiem wypełnia dekoracja roślinna z kilkoma medalionami o podwójnych liniach. Na zachowanym fragmencie talerzyka występuje tylko jeden medalion z kwiatem peonii *mudan* w środku. Arabeska roślinna wypełniająca przestrzeń pomiędzy medalionami składa się z liści i kwiatów lotosu *lianhua* oraz peonii. Dekoracja ta stanowi ewidentne odniesienie do symboliki buddyjskiej. Jest to rzadziej spotykany wzór dekoracji, o nieco archaizującym stylu. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.
Podobne przedmioty możemy spotkać również w innych kolekcjach europejskich.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986.

II.94. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1645

WYMIARY średnica 8,5 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, waza, wić roślinna, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053. warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na pierścieniowej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Wnętrze czarki dekorowane na dnie schematycznie namalowanym kwiatem okolonym dwoma cienkimi otokami. Brzeg naczynia ozdobiono zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z półkolistych elementów. Na zewnętrznej stronie czarki znajduje się przedstawienie rytualnych waz oplecionych wicią roślinną.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z kilku fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.95. TALERZYK

NR INV. MAG/GD/255/99/04/2184I

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty śliwy *mei hua* 梅花, waza (?), *Sto cennych starożytności*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5902.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Zachował się nieduży fragment naczynia, na podstawie którego trudno jest odtworzyć pełen wzór dekoracji. Możemy na niej wyodrębnić kwiaty oraz symbole pomyślności – tutaj najprawdopodobniej widzimy cenną wazę, jedną ze *Stu cennych starożytności*. Były one rzadziej stosowanym, jedynie sporadycznie pojawiającym się motywem dekoracji na porcelanie eksportowej z pierwszej połowy XVIII w.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 12% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.96. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/20/50/3121A

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE waza z kwiatami i owocami cytryny, symbole pomyślności

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, warstwa 3511.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Zachowała się jedynie część talerzyka, pozwalająca na rozpoznanie fragmentu dekoracji znajdującej się na dnie po stronie wewnętrznej. Widać na niej przedstawienie stojącej na stoliku wazy z kwiatami i owocami cytryny, zwanej „ręką Buddy". Są to symbole pomyślności. Reszta kompozycji nie zachowała się. Prawdopodobnie składały się na nią inne podobne elementy z zestawu stu kosztowności bądź innych tradycyjnych chińskich symboli będących nośnikami dobrych życzeń i wróżb. Cała środkowa scena otoczona była szeroką podwójną bordiurą, przypominającą w stylistyce dekoracje z wcześniejszej epoki typu *kraak*. Dwa wąskie otoki przecinały przestrzeń pomiędzy dużą rezerwą zamykającą centralną kompozycję a brzegiem naczynia. Nie wiadomo, jak był on dekorowany.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% obiektu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.97. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3788

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 6,2 cm; wysokość 2,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny

NAPISY, ZNAKI Nieczytelny znak malowany kobaltem podszkliwnym.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVII/XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, drzewa, elementy architektury, łódź z rybakiem

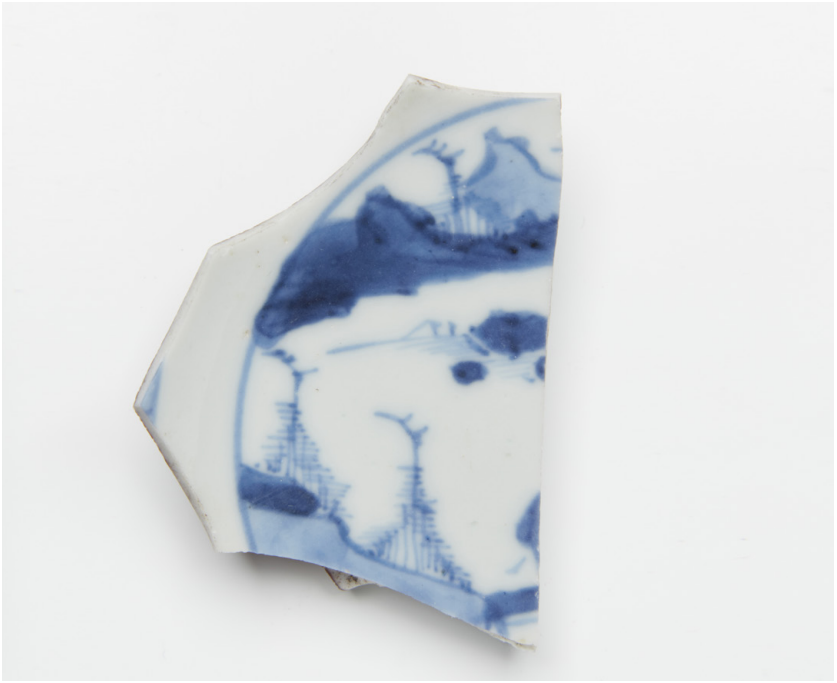
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 114, Szafarnia 19, warstwa 3187.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Dekorowany na całej powierzchni przedstawieniem uproszczonej i schematycznej wersji *Pejzażu rzecznego*. Na pierwszym planie widać namalowane silnymi pociągnięciami pędzla drzewa i elementy architektury. Na rzece płynie łódź z rybakiem. Położone na drugim brzegu wzgórza zostały zaznaczone mocnymi, ciemnymi plamami. Cechy stylistyczne i techniczne tego obiektu wskazują na pochodzenie spoza typowego kręgu produkcji Jingdezhen.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Marcinkowski, Pośpieszna 2016, s. 194 (bardzo podobne obiekty odkryto w trakcie wykopalisk archeologicznych na terenie Elbląga. Dla przykładu talerz nr inw. EM/3557, INC 2426, datowany przez badaczy na 1725 r. wg analogii do ceramiki pozyskanej z wraku Ca Mau, który zatonął w tym samym roku); Krahl, Ayers 1984, t. 3, s. 1141, il. 2734 (inny podobny obiekt datowany jest na połowę XVII w.; należy podkreślić, że fakt zatonięcia okrętu w danym roku nie pozwala na pewne datowanie porcelany, gdyż mogła być ona wyprodukowana dużo wcześniej i składowana w magazynach – zarówno chińskich, jak i europejskich kupców).

II.98. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/50/2006

WYMIARY średnica stopki 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*

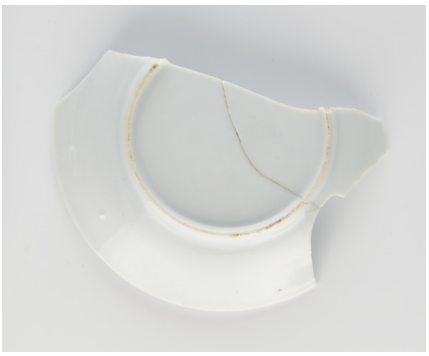
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, warstwa 2903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Dno talerzyka na całej powierzchni w kobaltowym otoku dekorowane jest sceną *Pejzażu ujścia rzeki do morza*. Zachował się fragment lewej strony tej kompozycji.
Talerz ten i przedstawienie ikonograficzne posiada liczne analogie w zbiorach MAG.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.99. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184D

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, pawilon, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, drzewa, ptaki

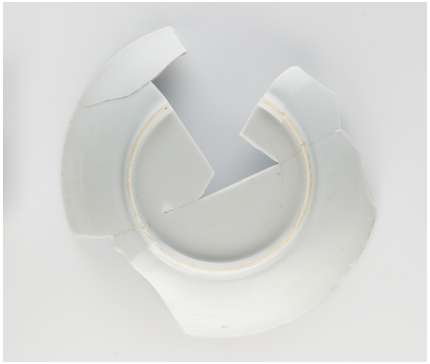
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem. Centralnym elementem widocznej na zachowanym fragmencie talerza dekoracji jest ukryty pośród dużych drzew mały pawilon nadrzeczny. Mimo tego, że całość została przedstawiona w bardzo schematyczny sposób, można rozróżnić pośród drzew dużą, rozłożystą wierzbę płaczącą *chuiliu* i dwa inne drzewa różnych gatunków.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty zdobione tym samym przedstawieniem ikonograficznym: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2184A (poz. II.112), MAG/GD/255/129/02/1738 (poz. II.100), MAG/GD/255/100/05/3724E (II.127) oraz MAG/GD/255/20/50/2006 (poz. II.98).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.100. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1738

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 7,8 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, pawilon, krzewy i sosna

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2, warstwa 481.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, z wysokimi brzegami, na małej pierścieniowej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Dekorowany na całej powierzchni przedstawieniem *Pejzażu ujścia rzeki*. Jej brzegi porośnięte są drzewami, a na pierwszym planie znajduje się mały pawilon, obok którego rosną krzewy i sosna. Brzeg talerza dekorowany jest szeroką bordiurą ujętą w dwa okręgi. Ten typ przedstawienia pawilonu bywa potocznie określany w literaturze przedmiotu jako *Chiński pawilon* Imari, gdyż ten sposób przedstawiania architektury zaczerpnięty został z porcelany produkowanej w Aricie wcześniejszego okresu (XVII w.) – tzw. *ko-Arita* 古有田. Obiekt ten – mimo typowego przedstawienia ikonograficznego – wyróżnia się szerokim pasem okalającym brzeg talerzyka. Jest to odmienne rozwiązanie kompozycji dekoracji niż miało to miejsce w większości innych tego typu naczyń, gdzie umieszczony centralnie pejzaż okalała wąska, zgeometryzowana bordiura w formie np. zygzaka. Z pewnością rozwiązanie to było stosowane w konkretnym warsztacie, którego produkty charakteryzowały się nieco odmienną stylistyką niż przeważająca masa produkcji z Jingdezhen.
Pod pewnymi formalnymi względami talerz ten przypomina obiekt nr inw. MAG/GD/255/99/04/2184D (poz. II.99) z kolekcji MAG.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk sklejony z czterech fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA *The Nanking Cargo* 1986, s. 239.

II.101. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/385C

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, pagoda o czterech piętrach, pawilon, elementy fortyfikacji (?), wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳 (?), sosna (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni i płaski, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Dekoracja tego talerzyka powtarza w bardzo schematyczny i uproszczony sposób wzór dekoracji obecnej na talerzu nr inw. MAG/GD/255/100/05/319 (poz. II.102). Niektóre elementy zostały uproszczone do tego stopnia, że trudno jest je jednoznacznie zidentyfikować – ma to np. miejsce w przypadku roślinności.
W zbiorach MAG znajdują się również inne obiekty mające tę samą ikonografię: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2184D (poz. II.99), MAG/GD/255/99/04/2184A (poz. II.112), MAG/GD/255/100/05/3724E (poz. II.127) oraz MAG/GD/255/20/50/2006 (poz. II.98).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów. Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.102. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/319

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, pagoda o pięciu piętrach, pawilon, elementy fortyfikacji (?), wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, sosna

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty z tym samym przedstawieniem ikonograficznym: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2184D (poz. II.99), MAG/GD/255/100/05/385C (poz. II.101), MAG/GD/255/100/05/3724E (poz. II.127) oraz MAG/GD/255/20/50/2006 (II.98) i MAG/GD/255/39/04/5839 (poz. II.105).

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z dwóch fragmentów, brakuje kilku, zachowało się około 75% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.103. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490H

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 11,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, pawilony, sosna, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Dekorowany pejzażem przedstawiającym dwa brzegi rzeki porośnięte drzewami, pośród których znajdują się pawilony. Z prawej strony widać wyraźnie wysoką sosnę. Motyw *Pejzażu ujścia rzeki do morza* zaczerpnięty został z klasycznego malarstwa chińskiego. Brzeg talerza dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą.
Typ przedstawienia pejzażu wodnego – pozwalający na perspektywiczne ukazania dużego zakresu krajobrazu – jest częstym motywem dekoracji chińskiej porcelany eksportowej i występuje w wielu odmianach. W zbiorach MAG znajdują się dwa takie same talerzyki: nry inw. MAG/GD/255/99/04/1632 (poz. II.111) oraz MAG/GD/255/99/04/1637 (poz. II.114).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.104. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/17974A

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż z wędrującym uczonym*, *Pejzaż ujścia rzeki do morza*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona naczynia pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Dno czarki dekorowane jest schematycznie malowanym *Pejzażem ujścia rzeki do morza*, brzegiem której wędruje samotny uczony. *Scena pejzażowa* malowana jest schematycznie, zachowując równocześnie główne składowe innej odmiany podobnego ikonograficznego przedstawienia, nazywanego *Pejzaż z uczonym na moście*. W obu typach występują te same elementy krajobrazu, chociaż odmienny jest sposób ich malowania. Na omawianym naczyniu pewne obiekty zostały ukazane w tak uproszczony sposób, że stały się trudne do zidentyfikowania. Na prawym brzegu rzeki znajdują się wysokie drzewa, a za skałami na lewym brzegu, bliskim już morza, namalowano żagle okrętu. Blisko, po lewej stronie uczonego, znajduje się niewielki pawilon. Z prawej strony postaci widać drzewa iglaste i liściaste.
Omawianą ikonografię porównać można z przedstawieniem *Pejzaż z uczonym na moście*, znajdującym się na innym talerzyku ze zbiorów MAG nr inw. MAG/GD/255/99/04/2184F (poz. II.110).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.105. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/04/5839

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, bordiura z wzorem geometrycznym

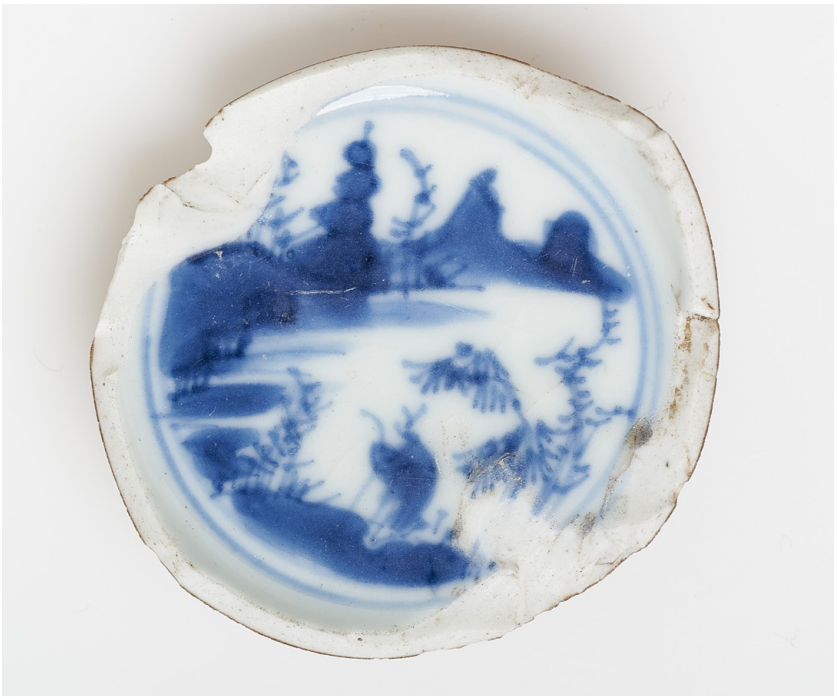
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 14H, warstwa 4558.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, z wyraźnie zaznaczonym płaskim dnem, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na jaśniejszy brąz.
Talerzyk dekorowany jest na całej powierzchni przedstawieniem pejzażu, ukazującego rzekę wpływającą do morza. Na zachowanej połowie na pierwszym planie widać pawilon wśród zieleni, w dali widoczna jest pagoda, a obok niej maszt (europejskiego?) statku ze zwiniętym żaglem. Brzeg talerzyka dekorowany zgeometryzowaną bordiurą z zygzakiem uformowanym z ukośnie krzyżujących się kreseczek. Kompozycja przedstawienia oraz niektóre jego elementy (jak np. schematycznie, ledwie zaznaczony maszt) przejawia pewne wpływy pejzażowego malarstwa holenderskiego.
Podobny obiekt znajduje się w zbiorach MAG: talerzyk nr inw. MAG/GD/255/20/50/2006 (poz. II.98).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Madsen, White 2009, s. 78, il. 33.

II.106. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/687A

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 9, warstwa 1136.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Zachowany fragment czarki dekorowany jest wewnątrz na dnie przedstawieniem *Pejzażu ujścia rzeki do morza*. Na pierwszym planie kompozycji znajduje się postać wędrowca spoglądającego na przeciwległy brzeg rzeki. *Pejzaż* okolony jest dwoma cienkimi okręgami, które jednocześnie oddzielają powierzchnię dna od fragmentarycznie zachowanych ścianek czarki. Nie można ustalić, w jaki sposób był zdobiony wewnętrzny brzeg czarki.
Ten motyw pejzażu był niezmiernie popularny w epoce i powtarza się na wielu obiektach przechowywanych w zbiorach MAG: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2184D (poz. II.99), MAG/GD/255/99/04/2184A (poz. II.112), fragment podobnej sceny znajdował się również na zachowanym fragmencie talerzyka nr inw. MAG/GD/255/20/50/2006 (poz. II.98).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.107. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/362

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 10, warstwa 984.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Talerzyk na dnie dekorowany przedstawieniem *Pejzażu ujścia rzeki do morza*, umieszczonym w dużej rezerwie, otoczonej pojedynczym cienkim otokiem. Na pierwszym planie znajduje się łódź z przewoźnikiem, a w oddali widać schematycznie malowany przeciwległy brzeg z małą pagodą i drzewami. Temat przedstawienia został zaczerpnięty z malarstwa chińskiego i występuje w wielu odmianach, przy równoczesnym zachowaniu stałej kompozycji ukształtowania brzegów rzeki. Zachował się fragment brzegu talerza, bez wylewu, tak więc możemy jedynie częściowo zrekonstruować pokrytą kreskami bordiurę, która go zdobiła. Prawdopodobnie kreski formowały zygzak bądź plecionkę.
W zbiorach MAG znajduje się bardzo podobny talerzyk o tym samym typie dekoracji: nr inw. MAG/GD/255/99/04/2184A (poz. II.112).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.108. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/10621

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 60, ar 61B, warstwa 3600.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Stan zachowania obiektu, a w szczególności brak środkowych elementów, nie pozwala odtworzyć w pełni dekoracji naczynia. Z pewnością było ono zdobione na całej powierzchni przedstawieniem *Pejzażu rzecznego*. Na zachowanym dolnym fragmencie naczynia, po lewej stronie, widać namalowany skalisty brzeg. Na drugim górnym kawałku talerza zachował się fragment przedstawienia, ukazujący niebo, a po prawej stronie drzewa i schematycznie malowaną pagodę. Brzeg talerzyka dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą złożoną z krzyżujących się rombów.

STAN ZACHOWANIA Brak środkowej części talerzyka. Dwa elementy nie są scalone. Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.109. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/50/3595

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, pagoda, łódka, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, warstwa 2903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, z lekko podniesionym brzegiem, na małej pierścieniowej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane jest na całej powierzchni dna przedstawieniem *Pejzażu ujścia rzeki do morza*. Zachował się górny fragment talerzyka, po lewej stronie widać na nim góry, a po prawej przesmyk z zaznaczoną w dali pagodą i masztem (europejskiego?) okrętu ze zwiniętym żaglem. Brzeg talerzyka dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą z zygzakiem uformowanym z ukośnie krzyżujących się kreseczek. Kompozycja przedstawienia oraz niektóre jego elementy (jak np. schematycznie, ledwie zaznaczony maszt okrętu) przejawiają pewne wpływy pejzażowego malarstwa holenderskiego.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.110. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184F

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż z uczonym na moście*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, z wyraźnie zaznaczonym płaskim dnem, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na jaśniejszy brąz.
Cała powierzchnia talerzyka, aż po okalającą brzeg schematycznie malowaną zgeometryzowaną bordiurę, wypełniona jest sceną przedstawiającą *Pejzaż z uczonym na moście*. Motyw ten został zaczerpnięty z malarstwa chińskiego, a jego pierwowzorem była ilustracja do książki autorstwa Hsu Wei *Romans Komnaty Zachodniej*, wydanej po raz pierwszy w 1611 r. Motyw ten, powtarzany wielokrotnie w malarstwie, stał się jednym z ulubionych motywów ikonograficznych, używanym do zdobienia również w innych gałęziach rzemiosła. Stojąca na mostku postać trzymająca parasol to uczony, niekiedy przedstawiany w otoczeniu uczniów. Ten typ dekoracji porcelany w Chinach przeznaczony był dla grupy odbiorców zwanej uczonymi (czyli dla intelektualistów). Przeważnie byli to urzędnicy państwowi, którym stawiano bardzo wysokie wymagania odnośnie do wiedzy z zakresu literatury klasycznej i sztuk. Przedstawienie to spodobało się również i zyskało sobie dużą popularność w Europie.
Obiekt dekorowany według tego samego wzoru – z pewnymi odmianami – znajduje się w zbiorach Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu. Taki sam wzór jest widoczny na czarce nr inw. MAG/GD/ 255/100/05/3724E (poz. II.127).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się tylko około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 141, il. 188; Marcinkowski, Pospieszna 2016, s. 282.

II.111. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1632

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w., około 1750 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny* z przewoźnikiem, dzikie gęsi (?), bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Płaski talerz toczony na kole, o jednolitej powierzchni z brzegiem lekko wygiętym ku górze, na pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Dekorowany pejzażem przedstawiającym dwa brzegi rzeki porośnięte drzewami, pośród których znajdują się pawilony. Motyw ikonograficzny zaczerpnięty został z klasycznego malarstwa chińskiego. Na pierwszym planie znajduje się łódź z przewoźnikiem. Na brakującym fragmencie talerza znajdowały się lecące ptaki w kluczu – najprawdopodobniej dzikie gęsi. Brzeg talerza dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą. Prezentowany typ przedstawienia pejzażu wodnego – pozwalający na perspektywiczne ukazania dużego zakresu krajobrazu – jest częstym motywem dekoracji chińskiej porcelany eksportowej i występuje w wielu odmianach.
W zbiorach MAG znajduje się drugi taki sam talerzyk: nr inw. MAG/GD/255/99/04/1637 (poz. II.114).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z dwóch fragmentów, brak fragmentu brzegu. Zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 120, il. 160; Madsen, White 2009, s. 80.

II.112. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184A

WYMIARY średnica 13,5 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, rybak, pagoda, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, płaski, na małej pierścieniowatej stopce o jednolitej powierzchni. Pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo. Scena główna dekoracji obejmuje całą powierzchnię talerzyka. Motyw ikonograficzny *Pejzażu rzecznego* został wzbogacony dodatkowymi elementami, nadającymi formę narracyjną przedstawieniu: na pierwszym planie siedzi Chińczyk łowiący ryby, a w oddali widać schematycznie malowaną pagodę i lecące ptaki. Pusta zazwyczaj w podobnych przedstawieniach przestrzeń rzeki wypełniona jest w tej kompozycji skałkami i maleńkimi dżonkami. Brzeg talerza okolony jest geometryczną bordiurą ze schematycznie malowanych ukośnych kreseczek.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk jest sklejony z dwóch fragmentów. Zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowany

II.113. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101L

WYMIARY średnica 10,0 cm; średnica stopki 5,5 cm; wysokość 1,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny u podnóża czerwonego klifu*, pawilon, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej płaskiej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg barwiony na brązowo.
Główne przedstawienie wypełnia całą powierzchnię talerzyka i jest uproszczonym przedstawieniem *Pejzażu rzecznego u podnóża czerwonego klifu* – jednego z ulubionych motywów malarstwa w dawnych Chinach. Scena przedstawia dwa daleko od siebie położone brzegi, porośnięte drzewami, z małym pawilonem z prawej strony. Lecące nad drzewami ptaki dopełniają kompozycji. *Pejzaż* malowany jest bardzo schematycznie, mocnym konturem i dwoma tonami kobaltu. Brzeg talerza okolony jest również schematycznie dekorowaną bordiurą: składa się ona z krzyżujących się linii i punktów ułożonych w krótkich segmentach.
Obiekty referencyjne, dekorowane podobnym typem dekoracji były bardzo typowe dla epoki i zachowały się w wielu kolekcjach. W zbiorach MAG można wskazać m.in. obiekty opisane w notach katalogowych poz. II.111, II.112, II.114.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk jest klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowany

II.114. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1637

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około 1750 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny* z przewoźnikiem, pawilony, dzikie gęsi (?), bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Płaski talerz toczony na kole, o jednolitej powierzchni, z brzegiem lekko wygiętym ku górze, na pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Dekorowany pejzażem przedstawiającym dwa brzegi rzeki porośnięte drzewami, pośród których znajdują się pawilony. Motyw ikonograficzny zaczerpnięty został z klasycznego malarstwa chińskiego. Na pierwszym planie znajduje się łódź z przewoźnikiem. Na brakującym fragmencie talerza znajdował się fragment krajobrazu. Brzeg talerza dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą. Typ przedstawienia pejzażu wodnego – pozwalający na perspektywiczne ukazywanie dużego zakresu krajobrazu – jest częstym motywem dekoracji chińskiej porcelany eksportowej i występuje w wielu odmianach.
W zbiorach MAG znajduje się drugi taki sam talerzyk: nr inw. MAG/GD/255/99/04/1632 (poz. II.111).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk sklejony z czterech fragmentów, zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowany

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 120, il. 160; Madsen, White 2009, s. 80.

II.115. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/8631

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzażu ujścia rzeki do morza*, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 64, warstwa 4524.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Cała powierzchnia talerzyka jest dekorowana przedstawieniem *Pejzażu ujścia rzeki do morza*. Ikonografia tego przedstawienia została zaczerpnięta z pejzażowego malarstwa chińskiego. Przedstawia daleko od siebie oddalone dwa brzegi – po prawej stronie drzewa rosnące na skałach, drugi górzysty brzeg rzeki także porośnięty jest drzewami. Przedstawienie to okolone jest cienkim okręgiem. Brzeg talerza dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą z krzyżujących się linii ułożonych we wzór plecionki.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty mające tę samą ikonografię: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2184F (poz. II.110), MAG/GD/255/20/50/2006 (poz. II.98).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.116. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/20205(3)

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, postać w łodzi, skały

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25C, warstwa 6836.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Dekorowany był przedstawieniem sceny pejzażowej. Można rozpoznać postać ludzką w łodzi na środku wodnej tafli oraz skały. Był to typowy temat ikonograficzny.
Podobnego typu sceny znajdują się na wielu przedmiotach w zbiorach MAG.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.117. FRAGMENT NACZYNIA (TALERZ?)

NR INW. MAG/GD/255/20/46/2680

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza* (?), elementy architektury

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 13, warstwa 1843, obiekt 1842.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Talerz (?) był zdobiony schematyczną dekoracją w popularnym na XVIII-wiecznej chińskiej porcelanie eksportowej stylu, przedstawiającym pejzaż. Prawdopodobnie był to *Pejzaż ujścia rzeki do morza*. Na zachowanym fragmencie widać wodę i brzeg (rzeki?) oraz skały i zbudowane na nich domy bądź pawilony.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.118. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2083E

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 6,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, bordiura z wzorem rombów

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5902.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, nieznacznie rozszerzający się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Fragmenty pagody i bordiury znajdujące się na zachowanej części talerzyka pozwalają na odtworzenie przez porównanie z innymi znanymi obiektami typu przedstawienia, którym był on ozdobiony. Niemalże identycznie malowana bordiura i pagoda znajdują się na czarce i talerzyku wydobytym z wraku statku „Geldermalsen" holenderskiej Kompanii Wschodnioindyjskiej, który zatonął w 1752 r. Na tej podstawie można mniemać, że na gdańskim talerzyku znajduje się takie samo przedstawienie *Pejzażu ujścia rzeki do morza*. Na pierwszym planie, na skalistym brzegu, znajduje się pagoda otoczona drzewami i krzewami. Talerzyk i czarka dekorowane są taką samą bordiurą, utworzoną z krzyżujących się kreseczek, układających się w romby.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 106, il. 141.

II.119. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2417

WYMIARY średnica stopki 9,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny* z pawilonem

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 886.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Naczynie to malowane było pośpiesznie, przy zastosowaniu dość znaczących uproszczeń. Zachował się jedynie większy fragment dna talerzyka, na którym bardzo schematycznie przedstawiony został wycinek wodnego pejzażu, z widocznym na drugim brzegu pawilonem. Obecność toni wodnej sugerowana jest przez poziome kreski, pośród których widać elementy roślinności wodnej.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.120. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490I

WYMIARY średnica stopki 11,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

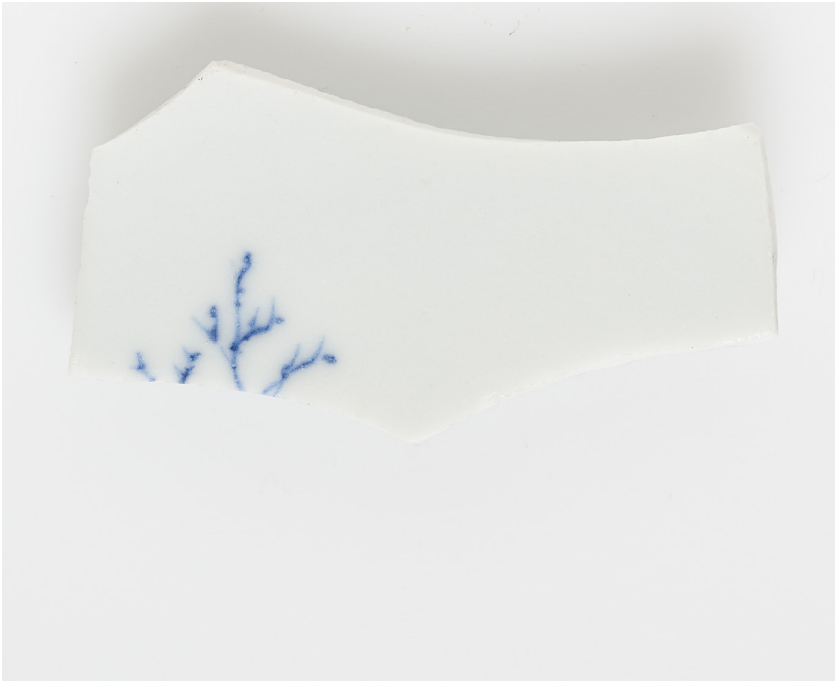
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny* z pawilonem

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, z szerokim i prostym kołnierzem, pokryty szkliwem przezroczystym. Naczynie dekorowane jest na całej powierzchni dna przedstawieniem *Pejzażu rzecznego*, z którego zachował się fragment ukazujący lewy brzeg z pawilonem, nazywanym przez badaczy „japońskim", ponieważ jego kształt został zapożyczony z dekoracji malowanych na porcelanie japońskiej.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.121. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1630(2)

WYMIARY 4,6 × 2,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* (?), *Scena ogrodowa* (?), drzewo (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 157, obiekt 518.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zachował się bardzo mały fragment dekoracji malarskiej. Można na jego podstawie stwierdzić, że talerz malowany był pewną kreską, wyrównanym tonem kobaltu. Być może jest to fragment drzewa z przedstawienia *Pejzażu* bądź *Sceny ogrodowej*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.122. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1042B

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, pawilon, bordiura z wzorem roślinnym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 366.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu lekko rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana jest na całej powierzchni dna przedstawieniem *Pejzażu ujścia rzeki do morza*. Na zachowanym fragmencie czarki po prawej stronie widać na porośniętym drzewami brzegu przedstawienie pawilonu. Brzeg naczynia zdobi szeroka bordiura utworzona z motywów roślinnych.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.123. CZARKA

NR INW. MAG/GD 255/129/02/1042A

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, bordiura

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 366.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzegiem lekko wywiniętym na zewnątrz, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem z dodatkiem tlenku żelaza.
Wnętrze dekorowane jest bardzo skrótowo i schematycznie przedstawionym na dnie *Pejzażem rzecznym*, malowanym na całej powierzchni dna okolonego okręgiem. Na pierwszym planie widać pawilon otoczony drzewami, na dalszym planie umieszczono pagodę. Brzeg czarki od wewnątrz dekorowany jest szeroką, namalowaną mało precyzyjnie bordiurą. Jest to typowy obiekt produkcji masowej, przeznaczony na eksport do Europy, zamawiany zwłaszcza przez duże korporacje (rodzaje dawnych stowarzyszeń) i klasztory.
Taki sam obiekt: nr inw. MAG/GD/255/129/02/659C (poz. II.126).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona jest z dwóch fragmentów. Zachowało się blisko 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Howard 2003, t. 2, s. 151; Sheaf, Kilburn 1988, s. 117.

II.124. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/39/04/1401A

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, pawilon, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, sosna

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 30 – podwórko, warstwa 5383.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dno dekorowane schematycznie malowaną sceną pejzażową, ujętą w otok tworzący okrągłą rezerwę. *Scena pejzażowa* przedstawia brzeg rzeki porośnięty drzewami, z pawilonem na pierwszym planie. Pomiędzy drzewami można wyodrębnić wierzbę płaczącą *chuiliu* oraz sosnę.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Keguan 1993, s. 64, 66.

II.125. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/385A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki*, pawilon, łódź, sosna, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dno dekorowane jest sceną przedstawiającą *Pejzaż ujścia rzeki* z pawilonem i łodzią. Jest on przedstawiony bardzo schematycznie, niemniej dostrzec można jeden brzeg rzeki z niewielkim pawilonem i rosnącą obok niego sosną oraz przycumowaną do brzegu łódź służącą do przeprawy. Nie zachowało się drugie pół czarki, z tego powodu nie można odtworzyć całej dekoracji. Brzeg czarki zdobiony jest wąską bordiurą z ukośnych kresek, układających się w zygzak.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.126. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/659C

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzegiem lekko wywiniętym na zewnątrz, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem z dodatkiem tlenku żelaza.
Wnętrze czarki dekorowane jest bardzo skrótowo i schematycznie przedstawionym *Pejzażem ujścia rzeki do morza*, malowanym na całej powierzchni dna okolonego okręgiem. Na pierwszym planie widać pawilon otoczony drzewami, na dalszym planie umieszczono pagodę. Brzeg czarki od wewnątrz dekorowany jest szeroką, namalowaną mało precyzyjnie bordiurą składającą się z drobnych kreseczek.
Taki sam obiekt przechowywany jest w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, nr inw. MAG/GD/255/129/02/1042A (poz. II.123).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.127. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3724E

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż z uczonym na moście*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z lekko wywiniętym na zewnątrz brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem z dodatkiem tlenku żelaza.
Dzięki bardzo małemu zachowanemu fragmentowi brzegu czarki można odczytać wzór geometryzującej bordiury. Środek czarki, zaznaczony cienkim otokiem, wypełnia scena przedstawiająca *Pejzaż z uczonym na moście*. Motyw ten został zaczerpnięty z malarstwa chińskiego, a pierwowzorem jego była ilustracja do książki autorstwa Hsu Wen-Chin *Romans Komnaty Zachodniej* (*Xixiangji*), wydanej po raz pierwszy w 1611 r. Ten wielokrotnie powtarzany w chińskim malarstwie motyw ikonograficzny stał się jednym z bardziej lubianych, a używany był nie tylko w wyrobach porcelanowych. Stojąca na mostku postać, trzymająca parasol, to uczony. Bardzo często jest on przedstawiany w otoczeniu uczniów. Na falach można rozpoznać schematycznie zaznaczoną łódź, a na dalszym planie pagodę na drugim brzegu i przedstawiony w maksymalnym uproszczeniu żagiel statku.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.128. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101H

WYMIARY średnica 9,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Czarka na dnie dekorowana jest sceną *Pejzażu ujścia rzeki do morza*. Zachował się jedynie dolny fragment tego przedstawienia, na którym możemy dostrzec zadrzewiony brzeg położony z prawej strony pejzażu i pawilon leżący po lewej stronie rzeki. Przedstawienie okolone jest cienkim otokiem. Brzeg czarki dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z krzyżujących się kreseczek tworzących romby.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.129. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1737B

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, skały, zarośla, bordiura z wzorem rombów i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2, warstwy 481, 466.

OPIS Porcelana cienkościenna. Czarka toczona na kole, o lekko rozszerzającym się brzuścu, z wywiniętym na zewnątrz brzegiem, na pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka na zewnątrz dekorowana jest scenami przedstawiającymi pejzaż. Wnętrze przy brzegu dekorowane jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z krzyżujących się rombów, z namalowanymi wewnątrz pojedynczymi pąkami kwiatów.
Podobnie dekorowana czarka znajduje się w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku: nr inw. MAG/GD/255/99/04/3101S (poz. II.131).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.130. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1737A

WYMIARY średnica 7,2 cm; średnica stopki 3,6 cm; wysokość 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, drzewa, skała, bordiura z wzorem rombów

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2, warstwa 481.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu lekko rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Naczynie dekorowane jest na całej powierzchni zewnętrznej pejzażem z wysokimi drzewami i znajdującą się pośród nich skałą. Strona wewnętrzna czarki dekorowana jest przy brzegu bordiurą utworzoną z krzyżujących się rombów.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.131. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101S

WYMIARY średnica 8,5 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż z pawilonem*, *Pejzaż brzegu rzeki*, bordiura z wzorem rombów

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, szeroka, lekko rozchylająca się ku górze, na pierścieniowatej, wysokiej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Czarka dekorowana jest na zewnątrz, po obu stronach, przedstawieniem: *Pejzażu z pawilonem* i *Pejzażu brzegu rzeki*. Wnętrze czarki dekorowane przy brzegu zgeometryzowaną bordiurą, utworzoną z krzyżujących się kreseczek formujących romby.
W zbiorach MAG znajduje się podobna czarka, nr inw. MA/GD/255/99/04/1642 (poz. II.132).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 90% naczynia.

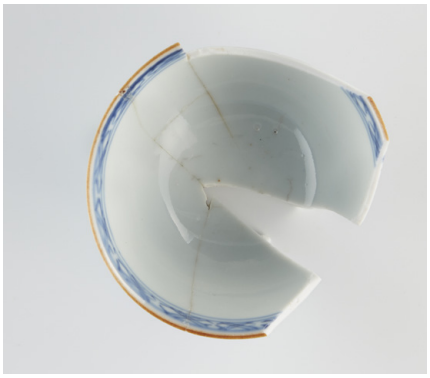
BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 114, il. 153.

II.132. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1642

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż z pawilonem*, drzewa, skały, budynek (pawilon), bordiura z wzorem rombów i kwiatów

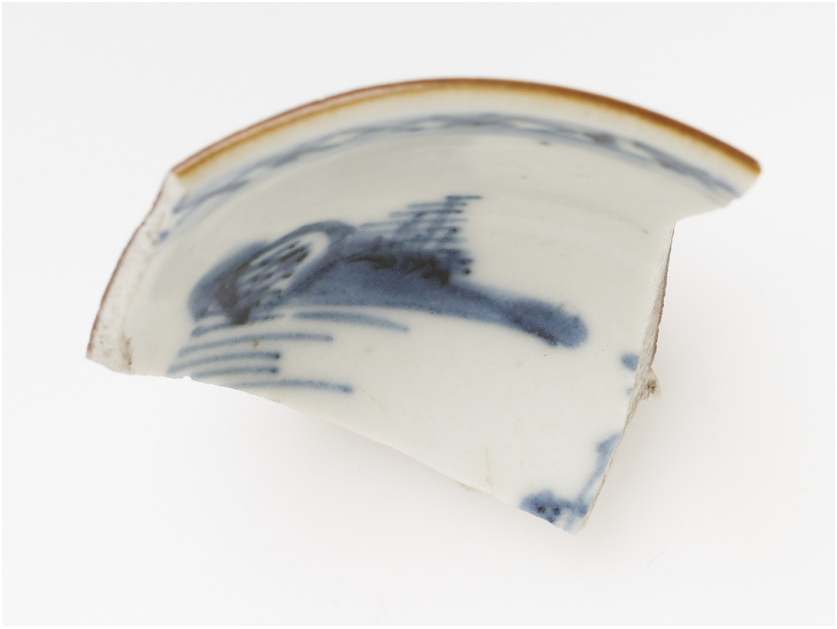
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o lekko wypukłym brzuścu rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Czarka od strony zewnętrznej dekorowana po obu stronach *Pejzażem z pawilonem*. Przedstawienie to dzięki swoim rozmiarom zajmuje tylko część powierzchni czarki, dzięki czemu wyraźnie odcina się od jaśniejącej bieli porcelany. Wnętrze przy wylewie zdobione jest zgeometryzowaną bordiurą, złożoną z siatki rombów umieszczonych naprzemiennie z wizerunkiem pojedynczego kwiatu w rezerwie.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia, są duże ubytki brzuśca czarki oraz brzegu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 114, il. 153.

II.133. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/15458A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż wodny*, bordiura z wzorem rombów

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Ze-wnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki dekorowane schematycznie malowanym pejzażem. Wokół brzegu umieszczono zgeometryzowaną bordiurę utworzoną z krzyżujących się kreseczek tworzących małe romby.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.134. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/119/02/222

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające i sondażowe MAG w 2009 r. przy ulicy Łagiewniki w Gdańsku (stanowisko 5 – kościół pw. św. Jakuba), wykop 2, warstwa 94.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, następnie lekko puklowana, o równomiernie rozszerzającym się ku górze brzuścu, na wysokiej, pierścieniowatej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Dno czarki dekorowane jest malowanym w bardzo uproszczony sposób schematycznym pejzażem. Na zachowanym fragmencie widać prawy brzeg z symbolicznie zaznaczonym drzewem, na środku rzeki płynie łódź. Na zewnętrznej stronie naczynia znajduje się podobny pejzaż. Można wyodrębnić fragment brzegu (wyspy?), schematycznie namalowany krzew oraz zasugerowaną z pomocą kilku poziomych kresek taflę wodną.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.135. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101E

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona dodatkowo zdobiona monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Główna scena przedstawienia wypełnia całe dno czarki, wyodrębnione dodatkowo cienkim otokiem. Na podstawie zachowanych fragmentów możemy odtworzyć dekorację, która przedstawiała często powtarzany, w tym ujęciu schematycznie przedstawiony *Pejzaż ujścia rzeki do morza*. Brzeg czarki zdobiony jest wąską bordiurą z ukośnych kresek, układających się w zygzak. Podobna czarka znajduje się w zbiorach MAG, nr inw. MAG/GD/255/100/05/385A (poz. II.125).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z pięciu fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Howard 2003, t. 2, s. 151; Sheaf, Kilburn 1988, s. 117.

II.136. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3757(1)

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny* z pagodą, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 859.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo zdobiona monochromatycznym szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza, brzeg czarki barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana jest na dnie przedstawieniem *Pejzażu rzecznego* z pagodą. Uproszczona i schematyczna dekoracja pozwala się jedynie domyślać istnienia drzew na odległym brzegu. Pagoda występuje w wersji trzypiętrowej. Brzeg czarki dekorowany był wewnątrz wąską, zgeometryzowaną bordiurą nawiązującą do wzoru plecionki.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.137. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1440

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż z wędrowcem*, *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, sosny

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 1.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz, umieszczona na pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Dekoracja malarska został wykonana pośpiesznie i przy zastosowaniu wielu uproszczeń. Wewnątrz czarki, na dnie, namalowano *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, na którym widać wędrowca stojącego pod sosną. Scenę tę umieszczono w pojedynczym otoku. Drugi taki otok podkreśla brzeg czarki. Na zewnątrz, na zachowanym fragmencie, widać postać wędrowca stojącego obok grupy zieleni, pośród której można rozróżnić sosnę. Obok niej znajdują się inne rośliny, być może kwitnące peonie przedstawione w innej skali. Wydaje się, że ów *Pejzaż z wędrowcem* jest tylko rozwinięciem sceny *Pejzażu ujścia rzeki do morza*, której dalsze elementy mogły widnieć na nie zachowanym fragmencie. Kształt naczynia został dodatkowo podkreślony przez dwa otoki również na zewnętrznej stronie: jeden delikatnie malowany przy stopce, drugi mocniejszy przy wylewie czarki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.138. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/20682(1)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, chmury *yun* 雲, bordiura (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 11, warstwa 1550.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Czarka zdobiona była na środku dna umieszczonym w otoku przedstawieniem *Pejzażu*. Można rozróżnić wyobrażenie wzgórza oraz schematycznie i w uproszczeniu przedstawionego drzewa. Scena środkowa malowana jest z małą starannością i pospiesznie. Ponad otokiem znajdowała się bordiura bądź dalsze rozwinięcie dekoracji, składające się m.in. z motywu chmur *yun*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.139. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/823

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, okres panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722), pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne szkliwo w kolorze bursztynowym na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 112, obiekt K615, warstwa 737.

OPIS Porcelana średniej grubości, wysokiej jakości. Talerzyk toczony na kole, o wyraźnie zaznaczonym wylewie, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym, jasnobursztynowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Dno talerzyka dekorowane elegancko przedstawioną *Sceną ogrodową*, której centralnym motywem jest zachowany fragmentarycznie duży krzew peonii *mudan*, z małymi krzewami rosnącymi po jego dwóch stronach. Przedstawienie to zamykają dwa cienkie otoki. Szeroki brzeg talerzyka dekorowany jest trzema ukwieconymi gałązkami peonii rozmieszczonymi w równych odległościach. Brzeg okolony jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z ukośnych kreseczek w formie zygzaka, przypominającego wzór maty plecionej z ryżowej słomy. Ta dobrej klasy porcelana z końcowego okresu panowania cesarza Kangxi stanowi doskonały przykład wysokiej jakości, jaką osiągnęły cesarskie warsztaty w Jingdezhen pod jego panowaniem. Na uwagę zasługuje zarówno poziom wykonania i wypału masy ceramicznej, czerep o precyzyjnym, eleganckim kształcie, poziom malatury i wysoka jakość i głębia użytego kobaltu, jak i piękny, ciepły, bursztynowy kolor monochromatycznego szkliwa na spodzie talerza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 65% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986.

II.140. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101P

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen, Europa, Amsterdam (?)

NAPISY, ZNAKI Znak w podwójnym otoku.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, okres panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722), pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, Amsterdam bont

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza, szlifowanie (wykonane w Europie)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty europejskie

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Mały, głęboki talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem bezbarwnym, a dodatkowo na zewnątrz brązowym szkliwem zawierającym tlenek żelaza.
Wnętrze naczynia jest malowane kobaltem podszkliwnym w kwiaty i gałązki peonii *mudan*. Na zewnątrz, w Europie (Amsterdam?), za pomocą szlifierki wyrzeźbiono kwiaty europejskie, wycinając wzory w warstwie brązowego szkliwa aż do białej porcelany, techniką przypominającą tworzenie kamei i gemm. Zadanie to wymagało dużej precyzji, doświadczenia i dobrego sprzętu. Obiekt typowy, masowa produkcja, przeznaczony na eksport do Europy. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.
Podobne obiekty, zdobione dodatkowymi nacięciami na brązowym szkliwie, znajdują się w kolekcjach Östasiatiska Museet w Sztokholmie – dla przykładu nry inw. BS-2251-B, BS-0503-A.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 48% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 180–181, 183.

II.141. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1627

WYMIARY średnica 23,0 cm; średnica stopki 12,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w., lata 1730–1750

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, liście rzepy, motyl *hudie* 蝴蝶

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053 – latryna, warstwa 3919.

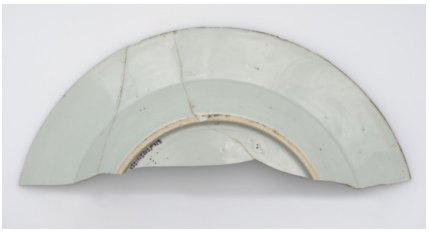
OPIS Porcelana grubościenna. Duży talerz toczony na kole, z wyraźnie wyodrębnionym dnem i szerokim, niemal płaskim brzegiem w formie kołnierza. Szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Naczynie dekorowane jest na dnie przedstawieniem liści rzepy, kwitnącej peonii *mudan* oraz motyla *hudie*. Brzeg talerza został podkreślony jednym wyrazistym otokiem oraz ozdobiony dużymi, równomiernie rozłożonymi gałązkami kwitnących peonii.
Ta elegancka i starannie namalowana kobaltem podszkliwnym kompozycja była inspirowana malarstwem akwarelowym pochodzącym z XVIII-wiecznego europejskiego zielnika. Specyficzny wzór liści rzepy rozpowszechnił się w wielu manufakturach i dziś możemy oglądać go na wielu innych naczyniach eksportowych z XVIII w., zarówno w wersji barwnej (patrz dla przykładu poz. VI.5), jak i monochromatycznej. Sposób przedstawienia kwiatów peonii oraz motyla nie wybiega poza standardowe schematy chińskiej konwencji malarskiej. W Gdańsku duże talerze obiadowe, prawdopodobnie składające się na serwisy przeznaczone dla większej liczby osób, datowane są przeważnie na drugą połowę XVIII w. Ten typ naczyń stosunkowo rzadko występuje na terenie Polski w kontekście miejskim, chociaż były stałym elementem wyposażenia wielu magnackich rezydencji, o czym świadczą zarówno inwentarze, jak i wykopaliska archeologiczne.
Podobne obiekty znajdują się licznie w wielu kolekcjach europejskich, zarówno muzealnych, jak i prywatnych.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z fragmentów, zachowało się blisko 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Jörg 1982.

II.142. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/125/03/129

WYMIARY średnica 23,0 cm; średnica stopki 15,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem rombów, kwiatów i rezerwami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2007 r. przy ulicy Bogusławskiego w Gdańsku (stanowisko 125 – Teatr Szekspirowski), wykop 1, obiekt 27, warstwa 79.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, o szerokim płaskim brzegu, na pierścieniowatej stopce. Szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Prawdopodobnie talerz ten dekorowany był przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, umieszczonym pośrodku dna. *Scena* została okolona bordiurą złożoną z siatki rombów, z umieszczonymi naprzemiennie w rezerwach uproszczonymi wizerunkami kwiatów. Brzeg talerza dekorowany jest rozmieszczonymi równomiernie dużymi gałązkami kwiatów chryzantemy i peonii. Było ich zapewne sześć, umieszczonych naprzemiennie. Na zachowanym fragmencie znajduje się gałązka z kwiatem peonii *mudan* i gałązka z kwiatem chryzantemy *yuhua*.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z trzech fragmentów, zachowało się około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.143. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1168

WYMIARY średnica 23,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 2. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE winne grono, pędy bambusa *zhuzi* 竹子 (?), bordiura z wzorem liści i kiści winogron

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s3, warstwa 154.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole z szerokim płaskim brzegiem, pokryty szkliwem przezroczystym. Zachował się jedynie fragment brzegu talerza, który dekorowany był bordiurą przedstawiającą liście i owoce winogron. Być może w dalszej części wzoru występowały również pędy bambusa *zhuzi*, gdyż było to typowe i modne połączenie. Bordiurę została wpisana w pojedynczy otok biegnący przy samym brzegu talerza oraz podwójny, podkreślający początek wgłębienia. Na maleńkim, zachowanym fragmencie dna możemy zauważyć, że zostało ono podkreślone również przez podwójny otok, za którym rozpoczynała się główna część dekoracji, której nie można niestety zrekonstruować.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Madsen, White 2009, s. 80

II.144. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1656(2)

WYMIARY 4,1 × 2,9 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE liście peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 211.

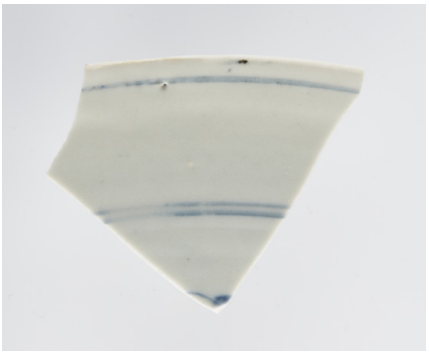
OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym, brzeg barwiony na brązowo tlenkiem żelaza.
Z zachowanego fragmentu bardzo trudno jest odtworzyć całą dekorację. Przy samym wewnętrznym brzegu naczynia znajduje się regularna, starannie malowana bordiura. Taka forma bordiury w uproszczonym wydaniu pojawia się w porcelanie z okresu Ming w latach 1573–1630. Ponownie wróciła do użycia około 1750 r. Można sądzić, że dalszą część dekoracji zajmowały kwitnące gałązki peonii. Również zewnętrzna strona naczynia była zdobiona malowidłem.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa 2016, s. 255, fig. III, 156.

II.145. WAZON (?)

NR INW. MAG/GD/255/005/05/444

WYMIARY 8,0 × 6,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVII/XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2003 r. przy ulicy Pańskiej w Gdańsku (stanowisko 5), wykop 1, warstwa 79.

OPIS Porcelana grubościenna. Toczona na kole, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Naczynie dekorowane jest po zewnętrznej stronie kwiatami malowanymi w rezerwach. Być może jest to wylew dużej, dekoracyjnej wazy. Obecność tego typu naczyń w materiale pochodzącym z wykopalisk w Gdańsku nie została do tej pory potwierdzona.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.146. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1521

WYMIARY 3,7 × 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 204.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, wysoka, pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym fragmencie widzimy bardzo dobrej jakości malarstwo wykonane kobaltem podszkliwnym. Cała dekoracja najprawdopodobniej przedstawiała *Scenę ogrodową*, z której możemy podziwiać kwiaty malowane pięknie i z dużą wprawą oraz charakterem. Z pewnością naczynie to pochodzi z warsztatu produkującego obiekty o wyższej klasie niż przeciętna, masowa produkcja, popularnie występująca na terenie historycznego Gdańska.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.147. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/18087

WYMIARY 3,6 × 3,9 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 9, sondaż 20, warstwa 1628.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Czarka (?) dekorowana była przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, z której zachował się schematycznie malowany krzew peonii oraz linia gruntu z drobnymi trawami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.148. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1084(1)

WYMIARY 4,5 × 2,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwitnący krzew śliwy *mei hua* 梅花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s1, warstwa 154.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie było zdobione dekoracją kwiatową, przedstawiającą kwitnące gałązki śliwy *mei hua* oraz kwiat peonii *mudan*. Malatura została wykonana z dużą wprawą i starannością, w dobrym warsztacie produkującym naczynia wyższej klasy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.149. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/18037A

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 7,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza, puklowanie

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3719.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o puklowanych bokach, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Z zachowanego fragmentu wywnioskować można, że talerzyk dekorowany był na całej powierzchni dna motywami kwiatowymi obramionymi cienkim otokiem. Puklowane boki talerzyka dekorowane były girlandą z kwiatów chryzantemy *yuhua* i peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.150. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1640

WYMIARY średnica 8,5 cm; średnica stopki 3,8 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, *Trzej przyjaciele zimy*, skała *taihu* 太湖石, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, krzew peonii *mudan* 牡丹, pergola, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, tylko nieznacznie rozszerzająca się ku górze, o małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym wewnątrz i szkliwem brązowym zawierającym tlenek żelaza na zewnątrz. Krawędzie stopki nieszkliwione. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dekorowana na całej powierzchni dna przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, ukazującej wizerunki skały *taihu*, wierzby płaczącej *chuiliu*, krzewu peonii *mudan* i fragmentu pergoli ogrodowej, obramionych dwoma kręgami ograniczającymi powierzchnię dna. Brzeg czarki dekorowany jest przy samej krawędzi geometryczną bordiurą schematycznie malowaną, okoloną od góry i dołu otokiem, składającą się z nachodzących na siebie elementów przypominających pętelki. Ten motyw ikonograficzny zaczerpnięty został z japońskiej eksportowej porcelany wcześniejszego okresu. Obiekt typowy, masowa produkcja przeznaczona na eksport do Europy. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona jest z siedmiu fragmentów, brakuje dużego fragmentu brzegu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowany

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 113, il. 150.

II.151. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1634

WYMIARY średnica 13,2 cm; średnica stopki 7,6 cm; wysokość 2,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, pergola ogrodowa, swastyka *wanzi wen* 卍字纹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o wyraźnie zaznaczonych wysokich brzegach, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiony obustronnie (z wyjątkiem krawędzi stopki) szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnątrz. Brzeg talerzyka barwiony na kolor brązowy.
Na dnie znajduje się przedstawienie sceny ogrodowej, ograniczające się do przedstawienia skałki *taihu*, wierzby płaczącej *chuiliu*, krzewu peonii *mudan* i fragmentu pergoli ogrodowej, zdobionej wzorem swastyki *wanzi wen*. Cała scena obramiona jest dwoma kręgami. Brzeg talerza dekorowany jest przy samej krawędzi zgeometryzowaną bordiurą, składającą się z nachodzących na siebie elementów przypominających pętelki, zaczerpniętych z japońskiej eksportowej porcelany wcześniejszego okresu. Obiekt bardzo typowy, przeznaczony na eksport do Europy, produkcja masowa. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, brakuje dwóch fragmentów brzegu. Zachowało się około 95% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 143.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 113, il. 150.

II.152. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1740A

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, pergola, swastyka *wanzi wen* 卍字纹, bordiura z wzorem roślinnym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2, warstwa 481.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o płaskich brzegach, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym i dodatkowo szkliwem brązowym na zewnętrznej stronie naczynia. Brzeg wylewu talerzyka barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni dna przedstawieniem sceny ogrodowej ze skałką *taihu*, wierzbą płaczącą *chuiliu*, krzewem peonii *mudan* i fragmentem pergoli ogrodowej, złożonej z deseczek układających się we wzór swastyki *wanzi wen* – symbolu pomyślności. Cała scena obramiona jest dwoma kręgami ograniczającymi powierzchnię dna. Brzeg talerza dekorowany jest szeroką bordiurą malowaną schematycznie w motywy roślinne naprzemiennie z dużymi powierzchniami jedynie zaznaczonymi plamami kobaltu. Bordiura pokrywa prawie całą powierzchnię brzegu talerzyka.
Obiekt typowy, masowa produkcja przeznaczony na eksport do Europy.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z pięciu fragmentów, brakuje około 33% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 113, il. 150.

II.153. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/13/1193

WYMIARY średnica 13,5 cm; średnica stopki 8,3 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo w kolorze kawy z mlekiem (*café ou lait*) na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, chryzantema *yuhua* 菊花, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Antiqua Bogdan Bobowski w latach 2016–2017 przy ulicy Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop 2, warstwa 451.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, płaski o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym wewnątrz, a dodatkowo szkliwem na bazie tlenku żelaza w jasnym kolorze brązowym zwanym *café ou lait* na zewnątrz. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Talerzyk dekorowany jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Na zachowanym fragmencie po lewej stronie namalowano niewielkie, schematycznie przedstawione krzewy chryzantemy *yuhua* i peonii *mudan* oraz wierzbę płaczącą *chuiliu*, której gałęzie wypełniają całą górną część kompozycji. Na brakującym fragmencie naczynia zapewne znajdowała się skała *taihu* 太湖石 i duży krzew peonii. Brzeg dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z krzyżujących się rombów.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z dwóch fragmentów, brakuje około 33% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.154. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/15458(2)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwitnący krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, płotek, swastyka *wanzi wen* 卍字纹, bordiura (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a na zewnętrznej stronie naczynia dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Wnętrze czarki zdobione było przedstawienie *Sceny ogrodowej*. Środkową część kompozycji zajmowała skała *taihu*, płotek dekorowany wzorem swastyki *wanzi wen*, za którym ukazano duży krzew peonii *mudan*. Być może brzeg czarki dekorowany był zgeometryzowaną bordiurą.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.155. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1610B

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem rombów i kwiatów

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Na zachowanym fragmencie talerzyka znajduje się dekoracja wypełniająca całą powierzchnię dna. Przedstawia schematycznie malowaną *Scenę ogrodową*, ograniczającą się do ukazania skały *taihu* i krzewu peonii *mudan*. Bordiura okalająca brzeg talerzyka po obu stronach otoczona jest wąskim okręgiem i składa się z krzyżujących się rombów, umieszczonych naprzemiennie z wizerunkami pojedynczych kwiatów.

STAN ZACHOWANIA Zachowany fragment stanowi około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.156. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1740B

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 5,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2, warstwa 481.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o wysokich brzegach, na małej pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Dekorowany przedstawieniem skały *taihu*, obok której rośnie krzew chryzantemy *yuhua*, a po drugiej jej stronie kwitnący krzew peonii *mudan*. Jest to typowe przedstawienie *Sceny ogrodowej* z kwiatami symbolizującymi gorącą porę roku (lato). Brzeg talerzyka przy samej krawędzi dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z małych ukośnych kreseczek, formujących wzór zygzaka. Tył talerza nie jest zdobiony. Jest to typowy obiekt masowej produkcji, przeznaczony na eksport do Europy. Malatura jest pospieszna i mało precyzyjna. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z pięciu fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.157. POJEMNIK NA PĘDZLE

NR INW. MAG/GD/255/30/11/151A

WYMIARY średnica 6,3 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 6,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z rezerwami

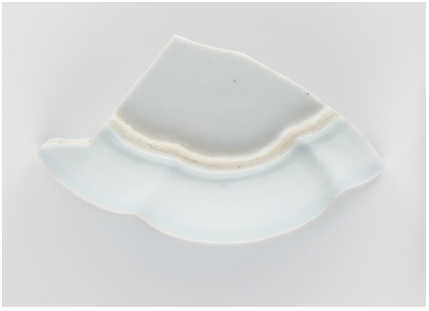
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2019–2020 przy ulicy Sienna Grobla 6 w Gdańsku (stanowisko 30), warstwa 10.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, o długim, cylindrycznym kształcie, pokryty szkliwem przezroczystym. Naczynko zostało ozdobione w sposób typowy dla XVIII-wiecznej porcelany eksportowej: na zewnętrznej stronie drobnymi gałązkami kwitnących peonii *mudan*. Brzeg zdobi zgeometryzowana bordiura z rezerwami.
Jest to jedyny tego typu obiekt w zbiorach MAG.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.158. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/04/1401B

WYMIARY średnica 15,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 30 – podwórko, warstwa 5383.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o brzegach modelowanych ręcznie w kształt płatków kwiatu, na pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Talerzyk dekorowany jest na całej powierzchni dna kwiatami. Jego brzegi uformowano w kształt płatków kwiatu oraz ozdobiono dodatkowo zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z małych kreseczek tworzących wzór plecionki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.159. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183(1)

WYMIARY średnica stopki 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia.
Czarka dekorowana jest wewnątrz nieregularnie rozplanowanymi gałązkami kwitnącej peonii *mudan*.
Podobnie dekorowana czarka znajduje się w zbiorach MAG, nr inw. MAG/GD/255/100/05/304A (poz. II.207).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 28% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.160. FILIŻANKA Z USZKIEM

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1644

WYMIARY średnica 6,5 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 5,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), warstwa 3919, obiekt 3053.

OPIS Porcelana grubościenna. Filiżanka toczona na kole na wysokiej pierścieniowatej stopce z doklejanym uszkiem, pokryta szkliwem przezroczystym.
Filiżanka dekorowana była kilkoma gałązkami kwiatów rozmieszczonymi wokół naczynia po zewnętrznej stronie. Głównym elementem dekoracji był duży kwiat peonii *mudan*, umieszczony od przodu. Wewnątrz naczynia, wokół brzegu, namalowano uproszczoną, wąską bordiurę.
W zbiorach MAG znajdują się podobne filiżanki: nry inw. MAG/GD/255/99/04/1646C (poz. II.163) oraz MAG/GD/255/99/04/1646B (poz. II.171).

STAN ZACHOWANIA Filiżanka klejona z pięciu fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.161. FILIŻANKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1610C

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 2. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty europejskie, bordiura

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Filiżanka toczona na kole, umieszczona na pierścieniowatej stopce. Doklejane uszko. Naczynie szkliwione przezroczystym szkliwem.
Dekorowane na zewnątrz ukwieconymi gałązkami w stylu europejskim. Brzeg filiżanki od wewnątrz został okolony szeroką bordiurą nawiązującą do stylistyki rokoko.
W zbiorach MAG znajduje się podobna filiżanka: nr inw. MAG/GD/255/99/04/1610(2) (poz. II.238).

STAN ZACHOWANIA Filiżanka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.162. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1646D

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem liści bambusa *zhuzi* 竹子 i winnego grona

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), warstwa 3919, obiekt 3053.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, z wyraźnie oddzielonym dnem, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Talerzyk ten dekorowany był w środku swobodnie rozmieszczonymi gałązkami kwitnących kwiatów peonii *mudan*. Brzeg zdobiła niedbale malowana bordiura, która w wielkim uproszczeniu ukazywała liście bambusa *zhuzi* oraz kiście winogron. Są one niemal nieczytelne dla niewprawnego obserwatora. Nie wiadomo, czy na niezachowanej części talerza występowały inne motywy ikonograficzne.
W zbiorach MAG znajduje się podobny talerzyk: nr inw. MAG/GD/255/100/13/28 (poz. II.174).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.163. FILIŻANKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1646C

WYMIARY średnica 6,5 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 5,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

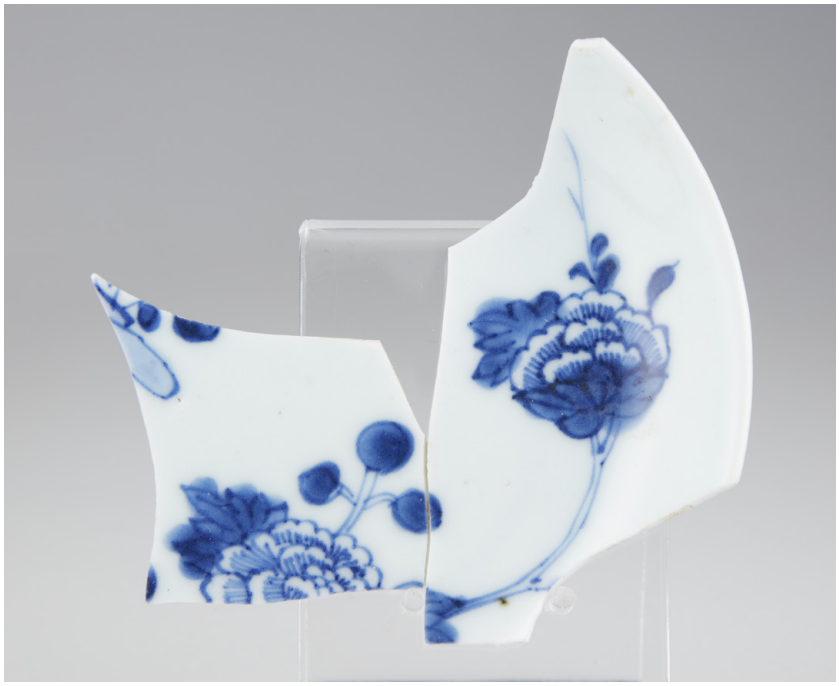
MOTYWY IKONOGRAFICZNE krzew peonii *mudan* 牡丹 (?), bordiura z wzorem plecionki

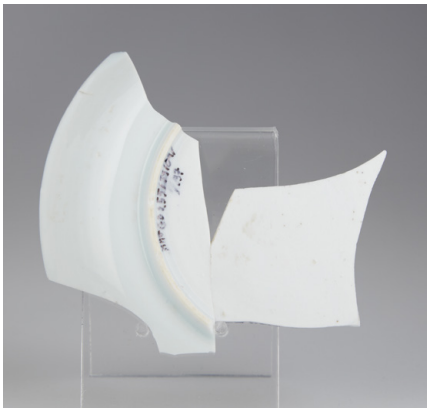
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Filiżanka toczona na kole, na lekko wklęsłej, pierścieniowej stopce, z doklejanym uszkiem. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Naczynie dekorowane na zewnątrz przedstawieniami kwitnących krzewów i gałązek. Brzeg wnętrza filiżanki okolony jest szeroką, bardzo niestarannie namalowaną bordiurą z wzorem plecionki.

STAN ZACHOWANIA Filiżanka klejona z kilku fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.164. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3197A

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwitnący krzew peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 94 (podwórko), warstwa 2558.

OPIS Porcelana grubościenna. talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Prawdopodobnie dekoracja przedstawiała jedną, rozłożystą gałązkę kwitnących peonii *mudan*.
Podobne obiekty znajdują się w zbiorach MAG: nry inw. MAG/GD 255/39/03/19498 oraz MAG/GD/255/20/50/3034 (poz. II.183).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 113, il. 151.

II.165. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184(1)

WYMIARY 4,3 × 4,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty śliwy *mei hua* 梅花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka zdobiona schematyczną i mało staranną malaturą wykonaną jasnoniebieskim kobaltem. Brzeg czarki dekorowany był wąską, zgeometryzowaną bordiurą przedstawiającą wzór ukośnych kreseczek. Na zewnątrz czarka zdobiona była dekoracją kwiatową. Można rozróżnić w pełni rozkwitłe kwiaty peonii *mudan* oraz kwitnącą gałązkę śliwy *mei hua*.

STAN ZACHOWANIA Zachował się fragment brzuśca czarki z brzegiem, co stanowi około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.166. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183D

WYMIARY średnica 7,6 cm; średnica stopki 3,6 cm; wysokość 4,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Sceny ogrodowej*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwitnąca śliwa *mei hua* 梅花, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, bordiura z wzorem diamentów i żabiego skrzeku

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka na małej pierścieniowej stopce, o lekko wypukłym brzuścu rozszerzającym się ku górze. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Dekoracja została wykonana w sposób bardzo schematyczny i pośpieszny, przy użyciu kobaltu o jaśniejszym tonie. Na zewnętrznej stronie czarki widzimy rodzaj *Sceny ogrodowej*, przedstawiającej kwiat peonii otoczony gałązkami kwitnącej śliwy *mei hua*. Z lewej strony kwiatu peonii *mudan* znajduje się wierzba płacząca *chuiliu*, przedstawiona w zaburzonych proporcjach. Ponad *Scenę ogrodową*, przy brzegu czarki, znajduje się lambrekinowa bordiura. Jej rezerwy wypełnione są naprzemiennie wzorem diamentów i żabiego skrzeku. Wnętrze czarki zdobił jeden kwiat umieszczony pośrodku dna czarki, które zostało otoczone pojedynczym otokiem. Taki sam cienki otok podkreśla od środka brzeg czarki.
W zbiorach MAG znajdują się czarki mające taką samą dekorację: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2183C (poz. II.265) i MAG/GD/255/99/04/2183F (poz. II.167). Pierwotnie stanowiły komplet.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z czterech fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.167. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183F

WYMIARY średnica 7,2 cm; średnica stopki 3,6 cm; wysokość 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, gałązka kwitnącej śliwy *mei hua* 梅花, bordiura z wzorem diamentów i żabiego skrzeku

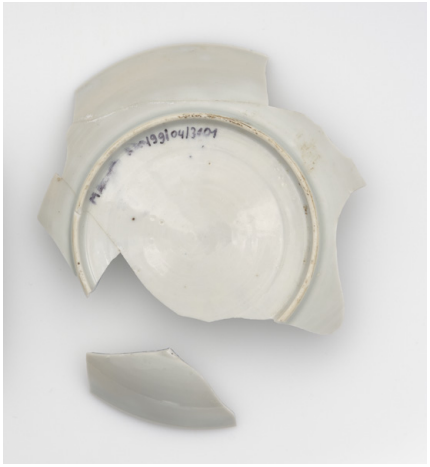
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka na małej pierścieniowej stopce, o lekko wypukłym brzuścu rozszerzającym się ku górze. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Dekoracja została wykonana w sposób bardzo schematyczny i pośpieszny, przy użyciu kobaltu o jaśniejszym tonie. Na zewnętrznej stronie czarki widzimy rodzaj *Sceny ogrodowej*, przedstawiającej kwiat peonii *mudan*, otoczony gałązkami kwitnącej śliwy *mei hua*. Ponad nią znajduje się lambrekinowa bordiura. Jej rezerwy wypełnione są na przemiennie wzorem diamentowym i wzorem żabiego skrzeku. Wnętrze czarki zdobił jeden kwiat umieszczony pośrodku dna czarki, które zostało otoczone pojedynczym otokiem. Taki sam cienki otok podkreśla od środka brzeg czarki.
W zbiorach MAG znajdują się czarki mające taką samą dekorację: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2183C (poz. II.265) i MAG/GD/255/99/04/2183D (poz. II.166).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.168. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101U

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwitnąca magnolia *yulan* 玉蘭, skała *taihu* 太湖石, ptak, motyl *hudie* 蝴蝶

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Wysokiej jakości porcelana cienkościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane jest przedstawieniem kwitnącej magnolii *yulan* i ptaszka siedzącego na gałęzi. Po prawej stronie kompozycji zachowała się górna część skały *taihu* oraz fragment kwitnącej peonii *mudan*. Ponad skałą przedstawiono motyla *hudie* w locie, w którego kierunku spogląda siedzący ptak. Cała kompozycja malowana jest z wielką wprawą, cienkim konturem uzupełnionym dwoma skontrastowanymi tonami kobaltu. Obiekt ten reprezentuje wyższy poziom artystyczny niż wiele innych malowanych schematycznie naczyń ze zbiorów MAG, ponadprzeciętny dla zwykłej produkcji chińskiej na europejskie rynki. Kompozycja jest stosunkowo oryginalna, a także malowana w sposób bardziej zindywidualizowany, pozwalający ukazać temperament artysty dekorującego talerz. Grupa cienkościennej porcelany wysokiej jakości, do której należy ten obiekt, stanowi nieduży odsetek pośród całej kolekcji porcelany dalekowschodniej pochodzącej z wykopalisk na terenie Gdańska.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z trzech fragmentów, zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.169. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/51/718

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE gałązka magnolii *yulan* 玉蘭 (?), ptak (sroka *xieque* 喜鵲 ?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 7, warstwa 2414.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Zachowany fragment dekorowany jest siedzącym na gałęzi ptakiem. Być może jest to scena przedstawiająca srokę *xieque* na gałązce magnolii *yulan*. Połączenie magnolii ze sroką symbolizuje pomyślność.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.170. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/385B

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE przedstawienie *shi shi bao xi* 喜喜報喜 (sroki *xieque* 喜鵲 pośród kwiatów śliwy), bordiura z wzorem geometrycznym oraz rezerwami i kwiatami peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, bez wyraźnie zaznaczonego dna, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, brzeg barwiony na brązowo.
Kompozycja dekoracji składa się z dwóch umieszczonych naprzeciw siebie drzewek kwitnącej śliwy, pomiędzy którymi latają dwie sroki *xieque*. Jest to bardzo uproszczona wersja znanego z klasycznego malarstwa chińskiego przedstawienia zwanego *shi shi bao xi*. Na przedstawieniu tym znajdują się kwiaty i ptaki, będące odniesieniem do znaków chińskich układających się w życzenie szczęścia. Wokół brzegu talerzyka umieszczono wąską, zgeometryzowaną bordiurę, składającą się z naprzemiennie ułożonych segmentów wypełnionych krzyżującymi się kreskami, układającymi się w zygzak, oraz rezerwami, na których namalowano pojedyncze kwiaty peonii.
Jest to rzadszy typ przedstawienia na porcelanie eksportowej, chociaż również w zbiorach MAG znajdują się obiekty z motywem sroki, np.: nr inw. MAG/GD/255/129/02/1343A (poz. V.10).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z czterech fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3.

II.171. FILIŻANKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1646B

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, wróbel, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), warstwa 3919, obiekt 3053.

OPIS Porcelana grubościenna. Filiżanka toczona na kole, na wysokiej pierścieniowatej stopce z doklejanym uszkiem. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Prawdopodobnie główna część dekoracji znajdowała się na niezachowanej części filiżanki. Na pozostałym fragmencie możemy jedynie stwierdzić istnienie wąskiej, zgeometryzowanej bordiury przy wylewie po wewnętrznej stronie filiżanki, jednego małego kwiatu pośrodku dna i niewielkiego ptaka w locie, przedstawionego po zewnętrznej stronie naczynia.
W zbiorach MAG znajdują się podobne filiżanki: nry inw. MAG/GD/255/99/04/1644 (poz. II.160), MAG/GD/255/99/04/1646C (poz. II.163).

STAN ZACHOWANIA Filiżanka klejona z sześciu fragmentów, zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.172. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1646(3)

WYMIARY 2,7 × 2,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), warstwa 3919, obiekt 3053.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Nie można określić rodzajów dekoracji na podstawie zachowanego fragmentu naczynia, być może dekorowane było motywem kwiatowym.

STAN ZACHOWANIA Zachował się tylko mały fragment, co stanowi około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.173. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/03/214(3)

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwitnąca gałązka śliwy *mei hua* 梅花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerza pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane w otoku ograniczającym powierzchnię dna motywami kwiatowymi: gałązką kwitnącej śliwy *mei hua* i krzewem peonii *mudan*. Brzeg talerzyka okolony jest zgeometryzowaną bordiurą, utworzoną z krzyżujących się linii i leżących pomiędzy nimi kropek.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.174. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/13/28

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

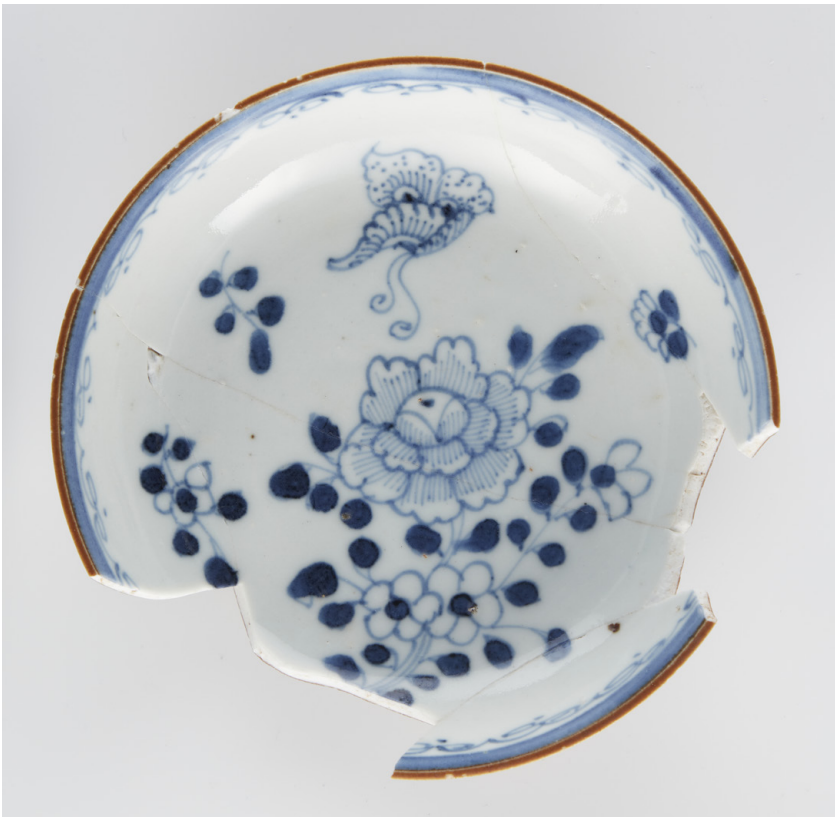
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Trzej przyjaciele zimy*, *Scena ogrodowa*, bambus *zhuzi* 竹子, kwitnąca śliwa *mei hua* 梅花, bordiura z wzorem roślinnym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Antiqua Bogdan Bobowski w latach 2016–2017 przy ulicy Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop 2, warstwa 7.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerza szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka wyraźnie barwiony na brązowo.
Talerzyk dekorowany na dnie *Sceną ogrodową*, okoloną dwoma cienkimi otokami, oddzielającymi powierzchnię dna od brzegu talerzyka. Zachowała się górna część tego przedstawienia, na której widzimy ukwiecone gałązki śliwy *mei hua* i wierzchołki bambusów *zhuzi*. Ikonografia ta jest odwołaniem do typowego przedstawienia tematu *Trzech przyjaciół zimy*. Brzeg naczynia dekorowany bordiurą utworzoną z niewyraźnie malowanych motywów roślinnych – najprawdopodobniej jest to skrajnie uproszczona wersja typowej bordiury, składającej się z przedstawienia winnej latorośli z owocami i pędów bambusa.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.175. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/108/02/2815

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, motyl *hudie* 蝴蝶, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 5, warstwa 1810.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, bez wyraźnie wyodrębnionego dna, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka dodatkowo pokryta monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Talerzyk dekorowany jest niezmiernie uproszczonym przedstawieniem kwitnącego krzewu peonii *mudan* i latającego nad nim motyla *hudie*. Brzeg zdobiony bordiurą, składającą się z namalowanego przy samym brzegu szlaczka, składającego się z pętelek połączonych z regularnie rozmieszczonymi kropkami – być może jest to skrajnie uproszczona wersja wzoru lilii, jakie pojawiały się na wielu obiektach porcelanowych *Chine de commande*.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.176. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1646A

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (?), bordiura z wzorem morskich fal (?)

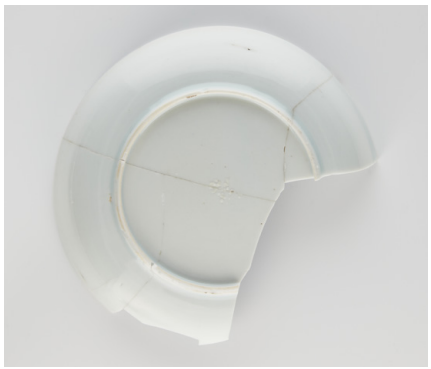
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane wewnątrz na całej powierzchni kompozycją kwiatową – zachował się niewielki jej fragment. Brzeg dekorowany szeroką bordiurą złożoną z nakładających się na siebie półkolistych elementów, prawdopodobnie inspirowanych motywem ikonograficznym fal morskich. Pierwowzorem takiego przedstawienia mogły być graficzne oznaczenia morza na starych mapach chińskich.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z czterech fragmentów, zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.177. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/19498

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 11,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat magnolii *yulan* 玉蘭, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 80, ar 36, obiekt 1112, warstwa 8287.

OPIS Porcelana cienkościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Całą powierzchnię dna naczynia pokrywa kompozycja składająca się z kwiatu peonii *mudan* i gałązki kwitnącej magnolii *yulan*. Brakuje pozostałej części przedstawienia – być może widniała na niej skała *taihu* albo trzecia roślina. Kwiaty malowane są z dużą wprawą: najpierw namalowany został kontur, a następnie niektóre elementy wypełniono dwoma różnymi tonami kobaltu: jasnym i ciemnym. Brzeg talerza dekorowany jest przy samej krawędzi zgeometryzowaną bordiurą. Kwiat magnolii należy do roślin rzadziej przedstawianych na porcelanie eksportowej, a jego występowanie na porcelanie chińskiej przeznaczonej na rodzimy użytek (również na porcelanie oficjalnej) jest szeroko potwierdzone.

STAN ZACHOWANIA Naczynie klejone jest z czterech fragmentów, brak dwóch fragmentów brzegu. Zachowało się około 85% talerzyka.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.178. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/641

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, pergola, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, drzewo kwitnącej śliw *mei hua* 梅花y, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie.
Talerzyk dekorowany jest na całej powierzchni *Sceną ogrodową*. Można wyodrębnić pergolę, drzewo kwitnącej śliwy *mei hua* i schematycznie przedstawiony krzew chryzantemy *yuhua*. Brzeg talerzyka dekorowany jest przedstawioną w sposób schematyczny zgeometryzowaną bordiurą. Śliwy i krzew chryzantemy stanowią dwie dominanty całej kompozycji, co jest dość nietypowym rozwiązaniem. Przedstawienie malowane jest z dużą wprawą konturem, a w ten sposób powstały rysunek podmalowany jest dwoma tonami kobaltu.
Bardzo podobny obiekt o prawie identycznym wzorze dekoracji znajduje się w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu, nr inw. EM/3215.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z trzech fragmentów. Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Marcinkowski, Pospieszna 2016, s. 134.

II.179. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/102/02/881B

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż wodny* z dzikimi gęsiami, kwiat peonii *mudan* 牡丹, pędy bambusa *zhuzi* 竹子, drzewo iglaste, kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2008 r. przy ulicy Długa Grobla 8/10 w Gdańsku (stanowisko 102), wykop 2, warstwa 68.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z lekko wywiniętym na zewnątrz brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Na zewnątrz dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem z dodatkiem tlenku żelaza.
Na całej powierzchni talerza, obwiedziona cienką, zgeometryzowaną bordiurą, znajduje się scena przedstawiająca *Pejzaż wodny* z dzikimi gęsiami. Na zachowanym fragmencie czarki widać jedną gęś w locie nad akwenem i drugą wyciągającą szyję. Ptaki z pewnością namalowane były parami, co symbolizowało w kulturze chińskiej połączenie dawno niewidzących się małżonków bądź przyjaciół. Najprawdopodobniej przedstawiono dwie pary ptaków. Na brzegu widać też charakterystyczne, przygięte do ziemi drzewo oraz kwiat peonii *mudan*. Brzeg czarki zdobiony jest bordiurą składającą się z jednego prostego otoku oraz kwiatów, liści i pędów bambusa *zhuzi*. Malarstwo jest uproszczone, a wręcz nieporadne. Przypomina pospolite wyroby przeznaczone na chiński rynek rodzimy.
Talerzyk o bardzo podobnym wzorze dekoracji, ale w innym typie, jeśli chodzi o jakość wykonania przedmiotu i rodzaj malatury, znajduje się w Muzeum Archeologicznym w Elblągu, nr inw. EM/1049. Dzięki porównaniu obu obiektów można domyślić się, jak wyglądała dalsza część dekoracji, a równocześnie dostrzec znaczne różnice w interpretacji tego samego wzoru.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Marcinkowski, Pospieszna 2016, s. 243.

II.180. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1435

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

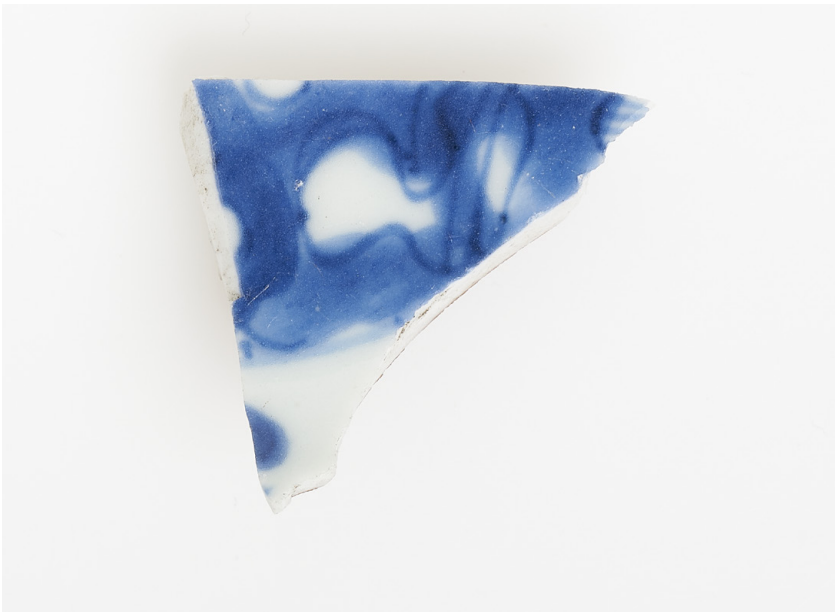
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, skała *taihu* 太湖石, krzewy, sosna, staw, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, obiekt 518, warstwa 157.

OPIS Porcelana grubościenna, talerzyk toczony na kole o wysokich brzegach, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane wewnątrz *Sceną ogrodową*. Z prawej strony widoczna jest część ogrodu z dużą, starą i malowniczo wykręconą sosną. Wyraźnie ukazano porowatą strukturę jej pnia. Obok znajduje się skała *taihu* i krzewy. Z lewej strony kompozycji można rozpoznać elementy wskazujące na obecność stawu bądź rzeki. Brzeg talerzyka dekorowany zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z krzyżujących się kreseczek. Cała scena malowana jest dość schematycznie, lecz z dużą werwą. Z analizy kompozycji obrazu oraz sposobu przedstawienia niektórych elementów (jak sosna i skała *taihu*) można poznać, że w miejsce utartego modelu powielanego w większości manufaktur, wzorem do tej wersji *Sceny ogrodowej* było klasyczne malarstwo chińskie wykonane przez utalentowanego artystę tuszem bądź tuszem i farbami. Na spodzie talerza widać również niewielki, nie dający się zinterpretować fragment malarstwa kobaltem podszkliwnym. Ten typ przedstawienia jest rzadko spotykany na porcelanie pochodzącej z wykopalisk z terenu historycznego centrum Gdańska.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.181. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/19609

WYMIARY średnica stopki 11,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), skała *taihu* 太湖石

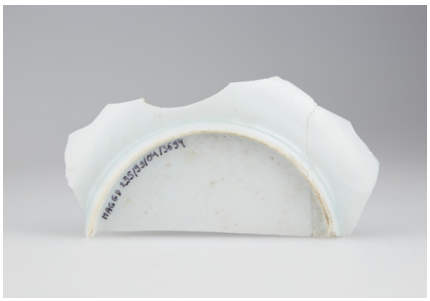
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3709.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Na zachowanym fragmencie widzimy skałę *taihu*, będącej być może częścią typowego przedstawienia *Sceny ogrodowej*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 9% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.182. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3694

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość około 2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), kwiaty i krzew peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 859.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o szerokim płaskim brzegu, na pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Zachowany fragment talerzyka dekorowany jest dużym kwiatem peonii *mudan* z ukwieconymi gałązkami. Prawdopodobnie cała powierzchnia dekorowana była *Sceną ogrodową*. Układ kwitnących gałązek pozwala sądzić, że być może była to typowa i często powtarzana kompozycja ze skałą *taihu* w centrum kompozycji i innymi typowymi roślinami.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.183. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/50/3034

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzak peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, bambus *zhuzi* 竹子

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, warstwa 2900.

OPIS Talerzyk na małej pierścieniowej stopce o jednolitej powierzchni, pokryty szkliwem przezroczystym i dodatkowo szkliwem brązowym na zewnątrz. Brzeg barwiony na jasny brąz.
Talerzyk dekorowany na całej powierzchni przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Centralny element kompozycji stanowi skała *taihu*. Po prawej stronie umieszczono krzew peonii *mudan* z jednym bardzo dużym kwiatem i drobnymi pączkami, po lewej stronie widać mały krzew chryzantemy *yuhua* przylegający do skały, a za nią – rosnące w pewnej odległości – pędy bambusa *zhuzi*. Przedstawienie namalowano z zastosowaniem techniki, w której wyrysowany wcześniej kontur wypełniony zostaje zróżnicowanymi tonami kobaltu. Jest to ta sama metoda, która była i jest do tej pory stosowana w malarstwie chińskim tuszem i farbami wodnymi. Przedstawienie to zostało namalowane dwoma tonami kobaltu, najwyższy stopień doskonałości polegał na stosowaniu siedmiu tonów barwy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 113, il. 151.

II.184. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3428

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, pergola, swastyka *wanzi wen* 卍字纹, bordiura z liśćmi i owocami winorośli

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 89, warstwa 1400.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu lekko rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem i dodatkowo na zewnątrz brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana na dnie przedstawieniem umieszczonej w podwójnym otoku schematycznie malowanej *Sceny ogrodowej*. Na zachowanym fragmencie widać element pergoli ogrodowej zdobionej wzorem swastyki *wanzi wen*. Za ogrodzeniem znajduje się kwiat o dużych płatkach – jest to prawdopodobnie schematycznie przedstawiona peonia *mudan*. Brzeg czarki dekorowany jest szeroką bordiurą, utworzoną z dość niestarannie malowanych elementów roślinnych – jest to często stosowany motyw winorośli wraz z kiściami owoców, które tutaj zostały zredukowane tylko do plamy. Taki typ wzoru bordiur popularny był w latach 1710–1730. Precyzja wykonania bywała różna, w zależności od jakości obiektu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Howard 2003, t. 2.

II.185. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/14430A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem chmur *yun* 雲 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3719.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane wewnątrz motywem uproszczonych kwiatów peonii *mudan* oraz szeroką bordiurą przy brzegu, prawdopodobnie przedstawiającą motyw chmur *yun*. Jest to typowy obiekt masowej produkcji, przeznaczony na eksport do Europy. Przeważnie tego typu czarki znajdowały się w zestawach z talerzykiem i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.186. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1088A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 401.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu lekko rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, dodatkowo na zewnątrz brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana jest przedstawieniem schematycznie malowanej skały *taihu* i krzewu peonii *mudan*. W tym przypadku przedstawienie tego często powtarzającego się motywu ikonograficznego zajmuje nie tylko dno czarki, ale rozpościera się również na wewnętrzne brzegi naczynia. Brzeg czarki nie został dodatkowo podkreślony żadną dekoracją, brak jest typowej dla tego typu wyrobów bordiury.

STAN ZACHOWANIA Czarka sklejona z trzech fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.187. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/652

WYMIARY średnica 5,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, bambus *zhuzi* 竹子, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, tylko nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane jest na dnie przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, której centralnym motywem dekoracyjnym jest duży, kwitnący krzew chryzantemy *yuhua*, rosnącej obok skały *taihu* i niewielkiego bambusa *zhuzi*. Przedstawienie okolone jest cienkim otokiem. Brzeg czarki dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z małych kreseczek, układających się w typowy dla tego okresu wzór zygzaka.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się blisko 100% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.188. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184H

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

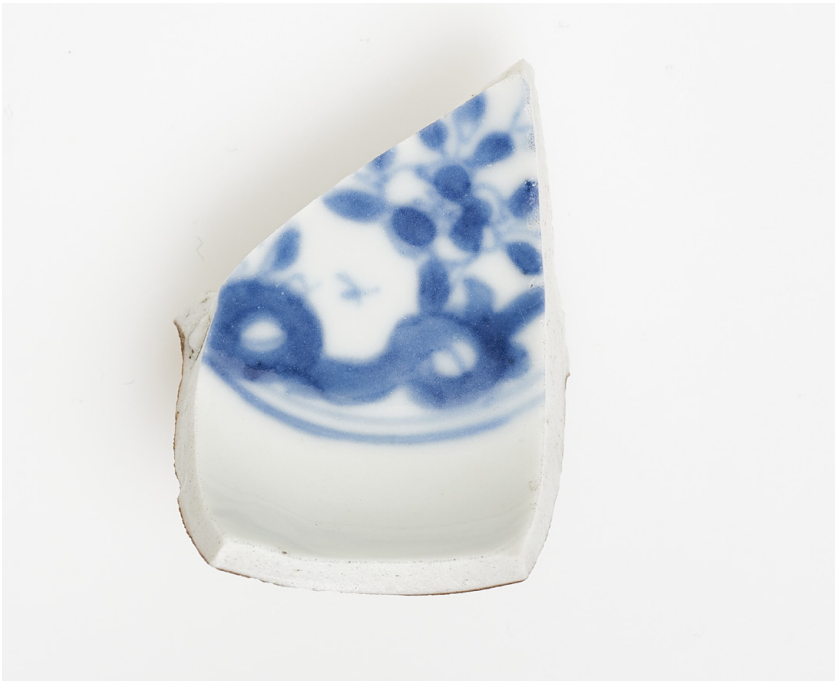
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, pędy bambusa *zhuzi* 竹子, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Talerzyk zdobiony był dużą *Sceną ogrodową* rozmieszczoną na całej jego powierzchni. Widzimy skałę *taihu*, kwitnący krzew chryzantemy *yuhua*, pojedyncze kwiaty peonii *mudan* i młode, schematycznie zaznaczone pędy bambusa *zhuzi*. Brzeg talerzyka otoczony był zgeometryzowaną bordiurą układającą się w rodzaj plecionki.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z czterech fragmentów, zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.189. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/11755

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwitnące krzewy peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 18D, warstwa 3602.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia.
Bardzo uproszczona i malowana jasnym kobaltem w sposób niedbały *Scena ogrodowa* przedstawia skałę *taihu* oraz kwitnące krzewy peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.190. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1646(1)

WYMIARY 2,2 × 2,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), warstwa 3919, obiekt 3053.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym fragmencie widać fragment malatury przedstawiający skałę *taihu*. Być może było to przedstawienie *Sceny ogrodowej*.

STAN ZACHOWANIA Zachował się mały fragment brzuśca, stanowiący około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.191. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/09/519

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwitnący krzew peonii *mudan* 牡丹 (?), skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2015 r. w kwartale ulic Sadowa, Łąkowa i Jaskółcza w Gdańsku (stanowisko 86), wykop – parcela 3, warstwa 47, obiekt K90.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia.
Wnętrze czarki zdobione było przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Można wyodrębnić takie elementy jak skała *taihu* oraz kwitnący krzew, najprawdopodobniej peonii *mudan*. Malatura jest uproszczona i mało staranna.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.192. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1635

WYMIARY średnica 11,7 cm; średnica stopki 6,9 cm; wysokość 2,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, pergola ogrodowa, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym i dodatkowo szkliwem brązowym na zewnątrz. Brzeg barwiony na jaśniejszy brąz.
Talerzyk dekorowany na całej powierzchni przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Skała *taihu* znajduje się w centrum kompozycji, po prawej stronie umieszczono duży, kwitnący krzew peonii *mudan*. Po drugiej stronie skały *taihu* namalowano krzew chryzantemy *yuhua*. Na samym dole na zachowanym fragmencie znajduje się przedstawienie niewielkiej pergoli ogrodowej. Brzeg talerzyka przy samej krawędzi okala geometryczna bordiura utworzona z symetrycznie krzyżujących się rombów.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z pięciu fragmentów. Zachowało się około 95% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 146.

II.193. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/14003(1)

WYMIARY 5,0 × 2,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3719.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo. Niewielki fragment dna czarki ze stopką malowany jest kobaltem podszkliwnie.
Można rozpoznać skałę *taihu*, która jest jedynym elementem zachowanym z całej kompozycji, najprawdopodobniej przedstawiającej *Scenę ogrodową*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.194. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2246

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 6 – podwórko, warstwa 6002.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, stosunkowo wąska, na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Naczynie dekorowane jest na dnie schematycznymi przedstawieniami kwiatów peonii *mudan*, rosnących obok porowatej skały *taihu*. Przy samym brzegu naczynia namalowano wąską, zgeometryzowaną bordiurę. Jest to typowy obiekt masowej, chińskiej produkcji, przeznaczonej na eksport do Europy. Malarstwo jest niestaranne i pośpiesznie wykonane.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.195. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/143/02/25

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, *Pejzaż wodny*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, kaczka *ya* 鸭, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Z przekazanej do MAG części kolekcji H. Langpohla, dawny nr inw. Sz–F/593/23X54, ulica Szeroka – róg U Fury, obiekt „ustępy".

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dno zdobione jest *Sceną ogrodową*, na której widzimy staw bądź sadzawkę z pływającą pośrodku kaczką *ya*. Na brzegu, obok skały *taihu*, rosną kwitnące krzewy peonii *mudan*. Brzeg czarki okala od środka wąska bordiura złożona z krzyżujących się kresek. Malatura jest uproszczona i wykonana pospiesznie.
Podobne obiekty znajdują się w wielu kolekcjach europejskich, chociaż przedstawienie *Sceny ogrodowej* połączonej z *Pejzażem wodnym* należy do rzadszych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 65% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.196. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3724D

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni i płaski, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Główna scena, zajmująca całą środkową część talerza i umieszczona w pojedynczym, cienkim otoku oddzielającym równocześnie rant talerza, przedstawia uproszczoną *Scenę ogrodową*. Na środku, pośród innych roślin i kwiatów znajduje się skała *taihu*, z jej lewej strony duży kwiat peonii *mudan*, a z prawej wierzba płacząca *chuiliu*. Brzeg talerza dekorowany jest uproszczoną, zgeometryzowaną bordiurą.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty z bardzo podobnym przedstawieniem ikonograficznym: nry inw. MAG/GD/255/129/02/1071A (poz. II.225) oraz MAG/GD/255/133/03/24013 (poz. II.208).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z czterech fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.197. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2035A

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,0 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, bambus *zhuzi* 竹子, bordiura z wzorem geometrycznym z rezerwami i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 – podwórko, warstwa 4451.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o wyraźnie wyodrębnionym dnie, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Dekoracja rozplanowana na całej powierzchni przedstawia scenę ogrodową, główny motyw ikonograficzny to skałka *taihu* z peoniami *mudan*. Centralnym elementem kompozycji jest duży kwiat peonii w pełni rozkwitu. Po prawej stronie, w oddali, widać stosunkowo schematycznie malowane bambusowe drzewka *zhuzi*. Cała scena obramiona jest dwoma kręgami ograniczającymi powierzchnię dna talerza. Brzeg przy samej krawędzi dekorowany jest geometryczną bordiurą z siatki rombów ze skrótowo i schematycznie przedstawionymi pąkami kwiatów oraz z podłużnymi rezerwami z motywem kwiatowym.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów. Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.198. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1610D

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, bambus *zhuzi* 竹子, pergola ogrodowa (płotek), bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o wyraźnie wyodrębnionym dnie, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Dekorowany na całej powierzchni lustra i otoku przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Na zachowanym fragmencie talerzyka widoczny fragment dekoracji przedstawiającej pergolę, z rosnącymi za nią w tyle bambusami *zhuzi*, a po prawej stronie dużym krzewem peonii *mudan*. Otok talerza dekorowany jest przy samej krawędzi zgeometryzowaną bordiurą ze wzorem zygzaka. Jest ona precyzyjniej namalowana niż bordiury na wielu innych talerzach z tego samego okresu, znajdujących się w zbiorach MAG.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z pięciu fragmentów. Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.199. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1626

WYMIARY średnica 23,0 cm; średnica stopki 13,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, bambus *zhuzi* 竹子, grzyb *ling zhi* 靈芝, pergola ogrodowa, bordiura z wzorem geometrycznym i kwiatami

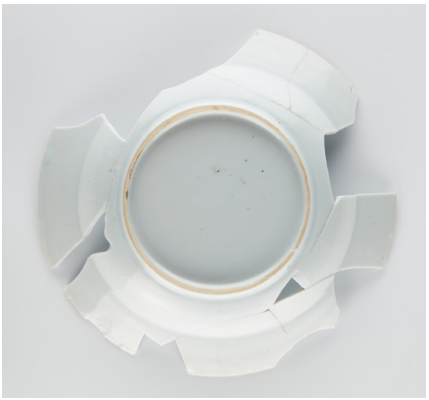
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole o wyraźnie wyodrębnionym dnie, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Cała powierzchnia dna talerza dekorowana jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, obramowanym cienkim otokiem. U dołu kompozycji po prawej stronie znajduje się ogrodowa pergola, pośrodku której rośnie grzyb długowieczności *ling zhi*, obok niej widać skałę *taihu*, a za nią – duży ukwiecony krzew peonii *mudan*. Za pergolą znajdują się drzewa bambusowe *zhuzi* (zagajnik), wypełniające całą górną część kompozycji. Brzeg talerza okolony jest zgeometryzowaną bordiurą złożoną z siatki rombów, umieszczonych naprzemiennie z przedstawionymi skrótowo wizerunkami pojedynczych kwiatów. Znajdujące się na tym naczyniu przedstawienie *Sceny ogrodowej* ze skałą *taihu* jest częstym motywem dekoracyjnym chińskiej porcelany eksportowej. Występuje ono w wielu różniących się między sobą wariantach.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z piętnastu fragmentów. Zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.200. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101B

WYMIARY średnica 23,0 cm; średnica stopki 13,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, *Pejzaż wodny*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, kwiaty lotosu *lianhua* 蓮花, bambus *zhuzi* 竹子, staw, pergola ogrodowa, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, umieszczony na małej, pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, o wyraźnie zaznaczonym dnie okolonym dwoma otokami.
Dekorowany jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, połączonej z *Pejzażem wodnym*. Po prawej stronie, na brzegu, za pergolą ogrodową (czy też po prostu ogrodzeniem), obok schematycznie malowanej skały *taihu*, znajduje się krzew peonii *mudan* i krzew chryzantemy *yuhua*, a w tle rosną wysokie bambusy *zhuzi*. Po lewej stronie kompozycji widać liście lotosu wraz z kwiatem *lianhua*. Brzeg talerza dekorowany bordiurą złożoną z nakładających się na siebie ukośnych kresek, tworzących zygzak. Talerze tych rozmiarów występują w mniejszej ilości (patrz np. poz. V.1, VI.3–5) niż typowe zestawy do napojów kolonialnych. Używane były do spożywania posiłków i prawdopodobnie, jeśli występowały w domostwie, znajdowały się w kompletach – co najmniej po kilka sztuk. Potwierdzają to wykopaliska na niektórych stanowiskach. Mimo tego, że scena ta jest utrzymana w stylistyce typowo chińskiej, widać pewną nieumiejętność malarza w rozplanowaniu przestrzeni, a niektóre elementy (jak np. kwiaty i liście lotosu czy też skały i rośliny na wyspie) zdają się rozchwiane i malowane niewprawną ręką.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z trzech fragmentów, zachowane około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Madsen, White 2009.

II.201. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/407

WYMIARY średnica 13,5 cm; średnica stopki 8,5 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE gałązki i kwiaty peonii *mudan* 牡丹, motyl *hudie* 蝴蝶, bordiura z wzorem kwiatowym (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 112, obiekt K615, warstwa 737.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, bez wyraźnie wyodrębnionego dna, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka dodatkowo pokryta monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Talerzyk dekorowany jest niezmiernie uproszczonym przedstawieniem kwitnącego krzewu peonii *mudan*, nad którym lata motyl *hudie*. Brzeg talerza ozdobiono bordiurą składającą się z namalowanego przy samym brzegu szlaczka złożonego z pętelek, dodatkowo regularnie wzbogaconego kropkami – być może jest to skrajnie uproszczona wersja wzoru lilii, jakie pojawiały się na wielu obiektach porcelanowych *Chine de commande*.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.202. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/133/03/24705

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 8, warstwa 510.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozchylająca się ku górze, o małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnątrz. Brzeg czarki barwiony na kolor brązowy.
Wnętrze czarki zdobione dekoracją kwiatową wpisaną w okrąg. Składa się ona ze schematycznie przedstawionych kwiatów chryzantemy *yuhua* pośród drobnych gałązek i listków. Brzeg zdobiony wąską bordiurą, składającą się z ukośnych kreseczek formujących zygzak. Obiekt typowy (masowa produkcja) przeznaczony na eksport do Europy. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.203. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/133/03/24704

WYMIARY średnica 15,0 cm; średnica stopki 9,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat hibiskusa *furong hua* 芙蓉花 (?), motyl *hudie* 蝴蝶, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 8, warstwa 510.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona naczynia szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Talerzyk dekorowany był prawdopodobnie na dnie przedstawieniem *Sceny ogrodowej* z kwiatami peonii *mudan* i hibiskusa *furong hua* oraz motyla *hudie*. Być może znajdowały się na nim również inne elementy, jak np. skała *taihu* bądź jedynie rośliny. Brzeg czarki zdobiony bordiurą złożoną z ukośnych kreseczek formujących zygzak. Była to masowa produkcja, przeznaczona na eksport do Europy. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.204. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1148

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bambus *zhuzi* 竹子

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s6, odgruzowanie.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Wnętrze czarki zdobione było *Sceną ogrodową*, przedstawiającą m.in. pędy bambusa *zhuzi* oraz kwitnące krzewy chryzantemy *yuhua*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.205. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498(5)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, płotek, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Cały środek czarki wypełniała *Scena ogrodowa*, w której wyodrębnić można było takie elementy, jak: płotek, duże drzewo wierzby płaczącej *chuiliu*, duży kwitnący krzew peonii *mudan* oraz jeden mały krzew peonii w oddali. Pośpiesznie wykonana malatura i niewielki poziom staranności sugerują masową produkcję niższej jakości.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.206. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498(6)

WYMIARY średnica stopki 7,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹 (?), skała *taihu* 太湖石, śliwa *mei hua* 梅花 (?), płotek, trawy

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym fragmencie dna naczynia można rozpoznać centralną część *Sceny ogrodowej* przedstawiającej zgeometryzowaną i symbolicznie przedstawioną skałę *taihu*, płotek ogrodowy, trawy, pień drzewa (prawdopodobnie śliwy *mei hua*) i dolną część krzewu (prawdopodobnie peonii *mudan*).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.207. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/304A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, pędy bambusa *zhuzi* 竹子, krzew wiśni *yinghua* 櫻花, skała *taihu* 太湖石

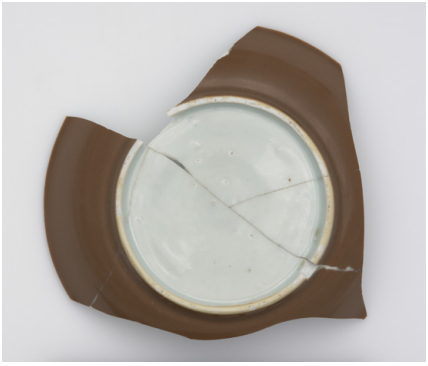
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, stopniowo rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Czarka na całej powierzchni dekorowana przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Obok dużej skały *taihu* malowanej bardzo schematycznie, wyrasta krzew kwitnącej wiśni *yinghua*, a za nim rośnie krzew peonii *mudan* z dużym kwiatem. Po drugiej stronie skały widzimy pędy bambusa *zhuzi*.
W zbiorach MAG znajduje się fragment talerzyka, prawdopodobnie będącego uzupełnieniem całego kompletu, czyli czarki i talerzyka nr inw. MAG/GD/255/100/05/304B (poz. II.212).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.208. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/133/03/24013

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty śliwy *mei hua* 梅花, kwiaty wiśni *yinghua* 櫻花, skała *taihu* 太湖石, owoc cytryny, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 32, obiekt 935, warstwa 936.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerza pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni kompozycją kwiatową złożoną z dużego kwiatu peonii *mudan* i kwitnącej gałązki wiśni *yinghua*. Pomiędzy ich łodygami centralnie namalowano owoc cytryny, zwanej „ręka Buddy". Brzeg talerzyka okolony jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z krzyżujących się kresek.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z czterech fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.209. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101F

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

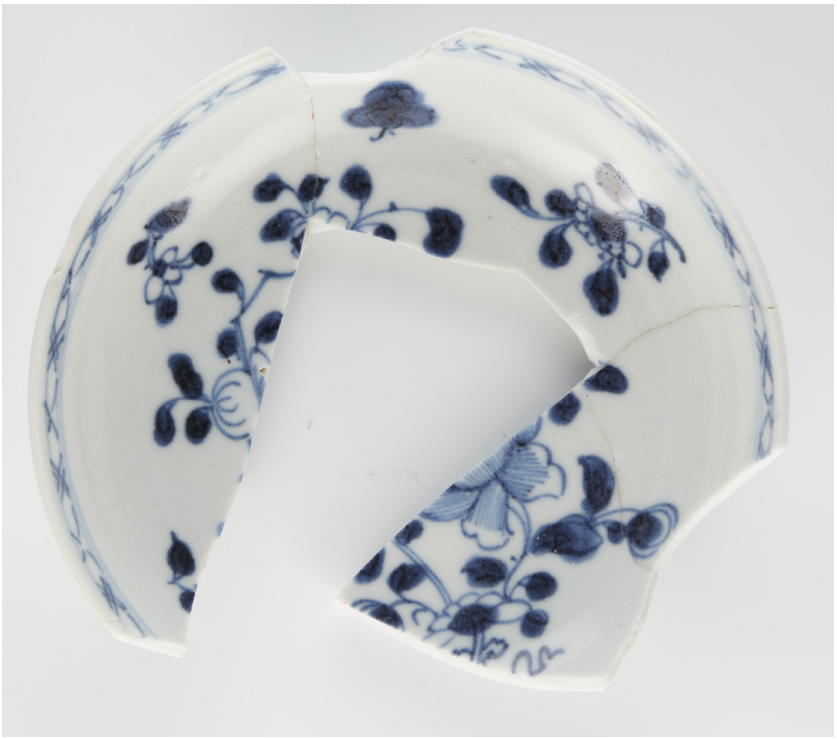
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Na całej powierzchni talerzyka przedstawiono *Scenę ogrodową*. W centralnej części rośnie duży krzew peonii *mudan*. Za pomocą plam malowanych jasnym tonem zaznaczono linię gruntu. Brzeg talerzyka podkreśla schematycznie malowana, cienka, zgeometryzowana bordiura.
W zbiorach MAG zachowały się talerzyki o podobnym ornamencie: nry inw. MAG/GD/255/99/04/1635 (poz. II.192), MAG/GD/255/39/03/19498 (poz. II.177), MAG/GD/255/100/05/407 (poz. II.201).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z trzech fragmentów. Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.210. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101G

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole umieszczony na małej, pierścieniowatej stopce o jednolitej powierzchni, pokryty szkliwem przezroczystym.
Główny element kompozycji stanowi duży, kwitnący krzew peonii *mudan*, wokół którego zakomponowano swobodnie rozłożone drobne gałązki schematycznie przedstawionych, kwitnących chryzantem *yuhua*. Brzeg talerzyka zdobi zgeometryzowana uproszczona bordiura.
W zbiorach MAG zachowały się talerzyki o tym samym typie dekoracji: nry inw. MAG/GD/255/99/04/1635 (poz. II.192), MAG/GD 255/39/03/19498 (poz. II.177), MAG/GD/255/100/05/407 (poz. II.201) oraz MAG/GD/255/99/04/3101F (poz. II.209).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z czterech fragmentów. Zachowało się około 65% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.211. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2797(2)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

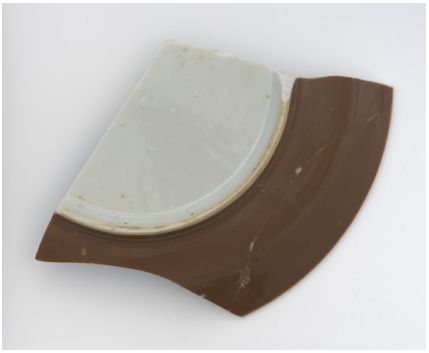
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 88, warstwa 2464.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia.
Na zachowanym fragmencie widzimy schematycznie przedstawione i uproszczone kwiaty peonii *mudan*.
Podobna czarka znajduje się w zbiorach MAG nr inw. MAG/GD/255/20/46/5301 (poz. II.276).

STAN ZACHOWANIA Zachował się jeden fragment dna czarki ze stopką, co stanowi około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.212. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/304B

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, skała *taihu* 太湖石, drzewo kwitnącej śliwy *mei hua* 梅花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Zachowana cześć talerzyka dekorowana jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, ze stanowiącą dominantę kompozycji skałą *taihu*, krzewami oraz kwitnącym drzewem śliwy *mei hua*. Na podstawie porównania tej dekoracji z czarką nr inw. MAG/GD/255/100/05/304A (poz. II.207) ze zbiorów MAG, której dekorację wykonano według tego samego wzoru, wnioskować można, jak wyglądała niezachowana część malowidła. Na czarce, prócz dużej skały *taihu*, obok której wyrasta ukwiecony krzew kwitnącej wiśni i krzew peonii *mudan* z dużym kwiatem, namalowano również bambus *zhuzi* 竹子, przez co ikonografia przedstawienia nawiązywała do słynnego tematu *Trzech przyjaciół zimy*. Niewykluczone, że podobnie wyglądała również dekoracja tego talerza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.213. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/133/03/24287

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, pergola, kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 8, obiekt 501, warstwa 500.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Prawdopodobnie cała powierzchnia dna talerzyka zdobiona była przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Na zachowanym elemencie widać namalowany fragment ogrodu. Jednorodną barwą pokryto dolną część przedstawienia, wydzielając tym samym symbolicznie płaską przestrzeń podłoża. Wrażenie trójwymiarowości zostało zbudowane dzięki obecności drewnianej pergoli, za którą rosną schematycznie przedstawione kwiaty peonii *mudan*. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się jedynie około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.214. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/5338A

WYMIARY wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, bordiura z wzorem geometrycznym

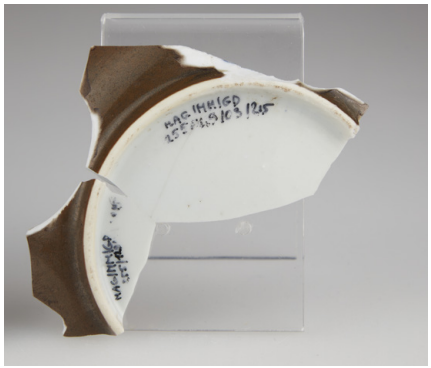
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 10, obiekt 1351, warstwa 1352.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu lekko rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana była wewnątrz *Sceną ogrodową*, z której na zachowanym górnym fragmencie przedstawienia zobaczyć możemy gałęzie wierzby *chuiliu* i dwa fragmenty krzewów kwitnącej chryzantemy *yuhua*. Cała powierzchnia dna okolona była otokiem, a brzeg czarki został podkreślony zgeometryzowaną bordiurą obramioną u dołu dodatkowym otokiem.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.215. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/03/215A

WYMIARY średnica stopki 7,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Naczynie było dekorowane na środku dużym przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Można rozpoznać kwitnące kwiaty peonii *mudan* i wierzbę płaczącą *chuiliu*. Scena ta była wpisana w podwójny otok.
W zbiorach MAG znajdują się obiekty, na których występuje bardzo podobne przedstawienie: talerzyk nr inw. MAG/GD/255/100/05/3724A (poz. II.221) oraz czarka nr inw. MAG/GD/255/20/46/5338A (poz. II.214).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.216. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/910

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,4 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen (?)

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE para ptaków wodnych, kwiat peonii *mudan* 牡丹, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, liście lotosu *lianhua* 蓮花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, na zewnątrz szkliwem brązowym, brzeg talerzyka szkliwiony na brązowo.
Talerzyk dekorowany jest na całej powierzchni jedną sceną przedstawiającą parę kaczek mandarynek siedzących pod kwitnącym krzewem peonii *mudan* i wierzbą płaczącą *chuiliu*. Obecność schematycznie malowanych liści lotosu *lianhua* sugeruje, że scena rozgrywa się nad brzegiem wody. W tym przedstawieniu występuje połączenie dwóch motywów ikonograficznych: *para kaczek* i *trzej przyjaciele*. W klasycznym przedstawieniu kaczki siedzą przeważnie pod liściem lotosu. Przedstawienie to symbolizuje wierność małżeńską i harmonię. Malatura kobaltem podszkliwnym jest wykonana pośpiesznie i zgodnie z pospolitym gustem, jaki można obserwować na wyrobach gorszego gatunku, pochodzących niekiedy z manufaktur spoza Jingdezhen.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z sześciu fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Pierson 2001.

II.217. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/19988

WYMIARY średnica 10,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, krzew peonii *mudan* 牡丹 (?), bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25A, warstwa 3706.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Dno talerzyka było dekorowane na całej powierzchni przedstawieniem *Sceny ogrodowej* w otoku. Z całej kompozycji zachował się tylko fragment wierzby *chuiliu* z rozwianymi gałęziami oraz liście innej rośliny, najprawdopodobniej kwitnącego krzewu peonii *mudan*. Brzeg talerzyka był dekorowany cienką bordiurą z motywem geometrycznym.
Ten motyw ikonograficzny powtarza się na talerzykach i czarkach w zbiorach MAG: nry inw. MAG/GD/255/99/04/1631 (poz. II.222), MAG/GD/25599/04/1634 (poz. II.151) i MAG/GD/255/99/04/1640 (poz. II.150).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 113, il. 150.

II.218. CZARKA

NR INV. MAG/GD/255/99/04/3101V

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 6,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki malowane kobaltem podszkliwnym. Na środku dna naczynia znajduje się schematycznie przedstawiona *Scena ogrodowa*, z której zachowała się tylko wierzba płacząca *chuiliu*. Z powodu uszkodzenia obiektu nie widać pozostałych elementów przedstawienia. Brzeg czarki ozdobiony jest podwójnym otokiem, zamykającym w sobie wąską bordiurę zdobioną zgeometryzowanym szlaczkiem składającym się z ułożonych naprzemiennie ukośnych kresek i kropek. Czarka ta jest niskiej jakości nie tylko jeśli chodzi o poziom wykonania malowidła, ale również jakość jasnobrązowego szkliwa, którym naczynie zostało pokryte od zewnątrz. Wyraźnie widać też niestarannie wykończony czerep czarki, na którym pozostały niewygładzone ślady toczenia na kole.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z kilku fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.219. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/441B

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 2,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne jasno brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, pergola ogrodowa, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 113, warstwa 990.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, bez wyraźnie zaznaczonego dna, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka dodatkowo pokryta monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, zajmującej niemal całą powierzchnię wewnętrznej strony. Została ona namalowana w dużym uproszczeniu. Przedstawiono skałę *taihu*, obok której rosną krzewy peonii *mudan*. Za nią, w pewnej odległości, rośnie wierzba płacząca *chuiliu*. Obok skały znajduje się niewielka pergola czy też płotek, zza którego również wyrasta krzew peonii w pełnym rozkwicie. Za pomocą kilku pospiesznych pociągnięć pędzla zasugerowano istnienie gruntu i trawy. Brzeg dekorowany jest uproszczoną bordiurą, złożoną ze szlaczka utworzonego z wygiętych, krzyżujących się kresek.
W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku znajduje się czarka od tego samego kompletu, nr inw. MAG/GD/255/100/441A (poz. II.220). Należy jednak podkreślić, że oba naczynia różnią się między sobą intensywnością barwy brązowego szkliwa monochromatycznego – sądzić można, że pochodziły z różnych partii masowej produkcji. Ten sam wzór, w nieco innej odmianie, widzimy również na talerzyku nr inw. MAG/GD/255/100/13/1193 (poz. II.153).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z 11 fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.220. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/441A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, pergola ogrodowa, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 113, warstwa 990.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, która zajmuje niemal całą powierzchnię wewnętrznej strony czarki. Została ona namalowana schematycznie i w dużym uproszczeniu. Przedstawiono skałę *taihu*, obok której rosną krzewy peonii *mudan*. Za skałą, w pewnej odległości, rośnie wierzba płacząca *chuiliu*. Obok skały znajduje się niewielka pergola czy też płotek, zza którego również wyrasta krzew peonii w pełnym rozkwicie. Za pomocą kilku pospiesznych pociągnięć pędzla zasugerowano istnienie gruntu i trawy. Brzeg talerzyka dekorowany jest uproszczoną bordiurą dekorowaną szlaczkiem utworzonym z wygiętych, krzyżujących się kresek.
W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku znajduje się talerzyk od tego samego kompletu, nr inw. MAG/GD/255/100/441A (poz. II.220). Należy jednak podkreślić, że oba naczynia różnią się między sobą intensywnością barwy brązowego szkliwa monochromatycznego – sądzić można, że pochodziły z różnych partii masowej produkcji. Ten sam wzór, w nieco innej odmianie widzimy również na talerzyku nr inw. MAG/GD/255/100/13/1193 (poz. II.153). Tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z kilku fragmentów, zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.221. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3724A

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, skała *taihu* 太湖石, pergola ogrodowa, kwitące chryzantemy *yuhua* 菊花, kwitnąca peonia *mudan* 牡丹, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Głęboki talerzyk toczony na kole, z wyraźnie zaznaczonym płaskim dnem, na pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na jaśniejszy brąz.
Uproszczonym i noszącym cechy wtórne stylem malarskim przedstawiono *Scenę ogrodową*, która wydaje się kompilacją wcześniejszych rozwiązań ikonografii w tym zakresie. Została ona umieszczona zgodnie z tradycyjną konwencją w otoku. Widoczny jest niezbyt starannie oddany wizerunek płotka – pergoli ogrodowej, a szczególnie skały *taihu* – tak jakby malarz nie do końca rozumiał istotę odwzorowywanych przez siebie przedmiotów. Z tego powodu to przedstawienie chińskiej *Sceny ogrodowej* posiada pewne cechy malarstwa europejskiego. Być może wzór ten Chińczycy stworzyli wtórnie, opierając się na europejskich kopiach chińskich wzorów dekoracji na porcelanie, co było praktyką potwierdzoną w innych przypadkach.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.222. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1631

WYMIARY średnica 13,2 cm; średnica stopki 7,6 cm; wysokość 2,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, wierzba, pergola, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Na dnie talerza znajduje się przedstawienie sceny ogrodowej, ukazującej skałkę *taihu*, wierzbę, krzew peonii *mudan* i fragment pergoli (ogrodzenia). Cała scena obramiona jest dwoma kręgami (otokami). Brzeg talerza dekorowany jest przy samej krawędzi geometryczną bordiurą, składającą się z nachodzących na siebie elementów przypominających pętelki, zaczerpniętych z wzorów występujących na japońskiej eksportowej porcelanie wcześniejszego okresu.
Podobne obiekty znajdują się w większości kolekcji europejskich. Talerzyk ten pochodzi z produkcji masowej, przeznaczonej na eksport do Europy, tzw. porcelany mieszczańskiej. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty bądź innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z trzech fragmentów, brakuje jedynie bardzo małego fragmentu brzegu. Zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 113, il. 150.

II.223. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490G

WYMIARY średnica stopki 6,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwitnące krzewy peonii *mudan* 牡丹 i bambusy *zhuzi* 竹子, skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem. Zachowane dno talerzyka dekorowane jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Obok skały *taihu* po prawej stronie rośnie bambus *zhuzi* i kwitnący krzew peonii *mudan*. Wokół skały namalowane są bambusy i inne krzewy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.224. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3098C

WYMIARY średnica 8,5 cm; średnica stopki 4,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew i kwiat peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 112, obiekt K615, warstwa 737.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, lekko rozszerzającą się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dno zdobi *Scena ogrodowa* z przedstawieniem dużego kwitnącego krzewu peonii *mudan* i skały *taihu*. Jest to rzadszy typ przedstawienia, gdzie widoczny jest jeden rodzaj ozdobnej rośliny ogrodowej. Brzeg czarki zdobiony jest uproszczoną, zgeometryzowaną bordiurą składającą się z krzyżujących się kresek i kropek.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z fragmentów, zachowało się około 65% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.225. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1071A

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, pergola ogrodowa, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4 – podwórko, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Głęboki talerzyk toczony na kole, z wyraźnie zaznaczonym płaskim dnem, na pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym.
Talerz zdobiony przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Jej centralny punkt stanowi wysoka, podłużna i przedstawiona w nieco manierystyczny sposób skała *taihu*. Obok znajdują się duże krzewy kwitnącej peonii *mudan*. Za skałą umieszczono pergolę ogrodową i drobne kwiaty chryzantemy *yuhua*. Brzeg talerza zdobiony jest wąską, zgeometryzowaną bordiurą, składającą się z dwóch otoków i namalowanych pomiędzy nimi krzyżujących się kresek i kropek.
Tył talerza niezdobiony.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.226. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/50/2034

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, płotek, bordiura (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 6a, warstwa 420.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Zachował się tylko fragment dna talerzyka, na którym widać umieszczoną w podwójnym otoku *Scenę ogrodową* z przedstawieniem dużego krzewu peonii *mudan*, skały *taihu* oraz typowej pergoli ogrodowej. Nie zachowały się elementy brzegu naczynia, dzięki którym można byłoby poznać, jakiego rodzaju zdobienia pokrywały jego brzeg po wewnętrznej stronie. Można przyjąć, że był to jakiś rodzaj bordiury.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.227. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/659B

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 2. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

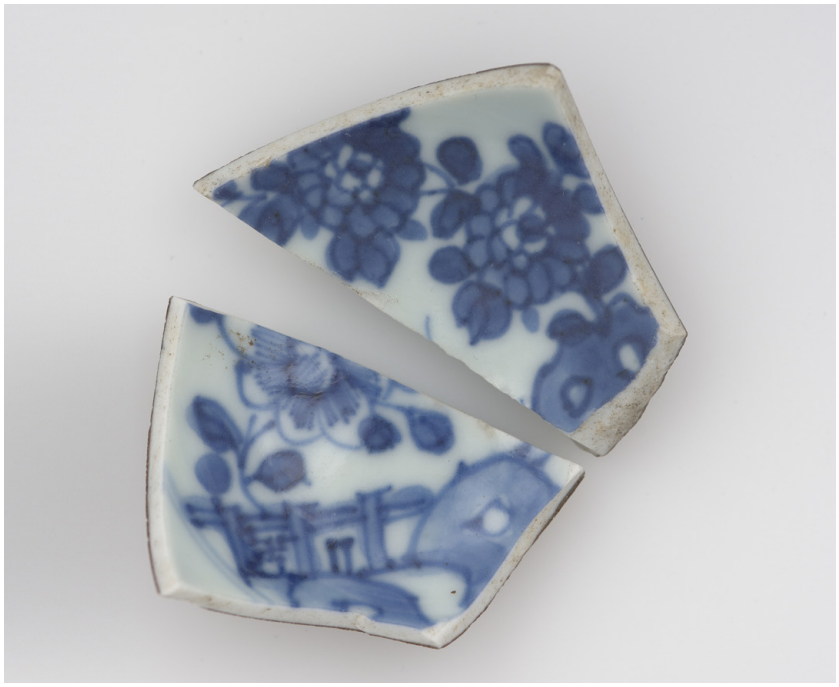
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, płotek, bordiura z wzorem winorośli i bambusa *zhuzi* 竹子

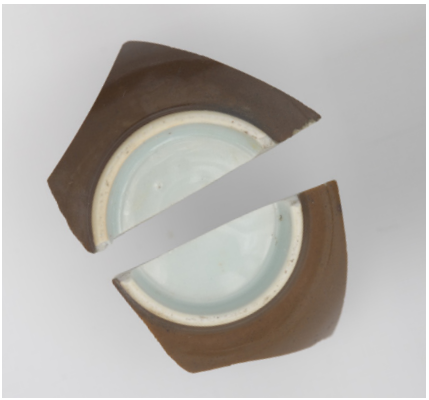
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki zdobione jest umieszczoną w podwójnym otoku *Sceną ogrodową*. Na zachowanym fragmencie widzimy część krzewu peonii *mudan*, skałę *taihu* i płotek. Brzeg czarki zdobiony jest schematycznie oraz niestarannie malowaną bordiurą. Składały się na nią niemal całkowicie nieczytelne wizerunki liści i owoców winogron oraz pędy i liście bambusa *zhuzi*.
W zbiorach MAG znajduje się bardzo podobna czarka, nr inw. MAG/GD/255/86/10/1498(5) (poz. II.205).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.228. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1771

WYMIARY średnica stopki 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

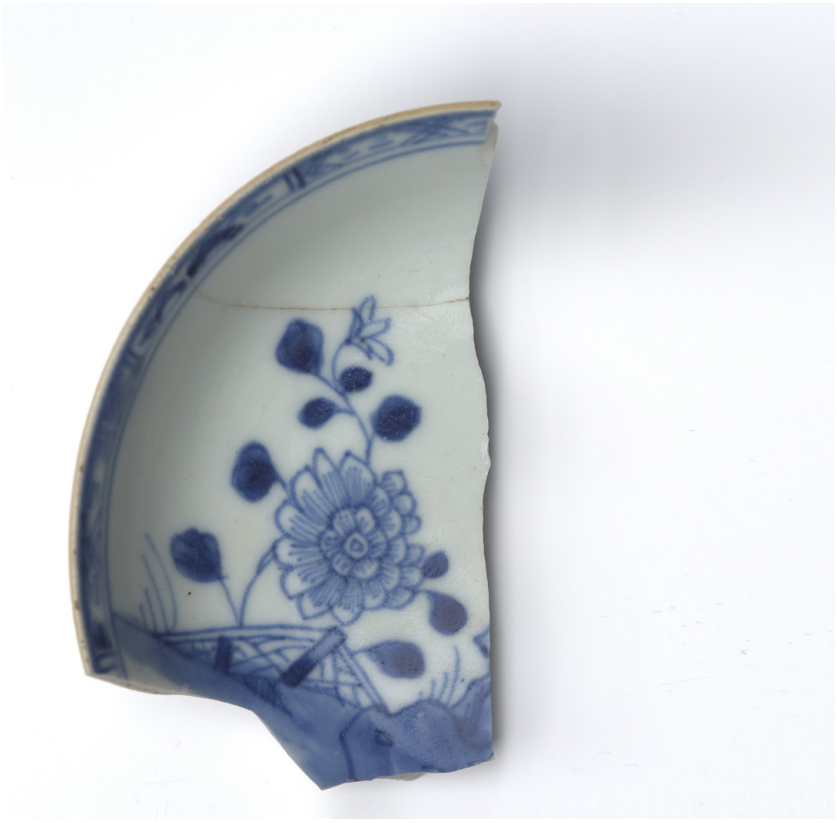
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 363a.

OPIS Porcelana grubościenna, czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, a na zewnątrz dodatkowo brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Czarka dekorowana jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, malowanej z dużą precyzją i wprawą kobaltem podszkliwnym w głębokim odcieniu granatu. Na zachowanym fragmencie dna czarki widoczna jest skała *taihu*, obok której rosną krzewy peonii *mudan* i chryzantemy *yuhua*. Nie zachował się element czarki pozwalający na określenie, jak był dekorowany brzeg naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.229. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1153

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 6,0 cm; wysokość 2,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

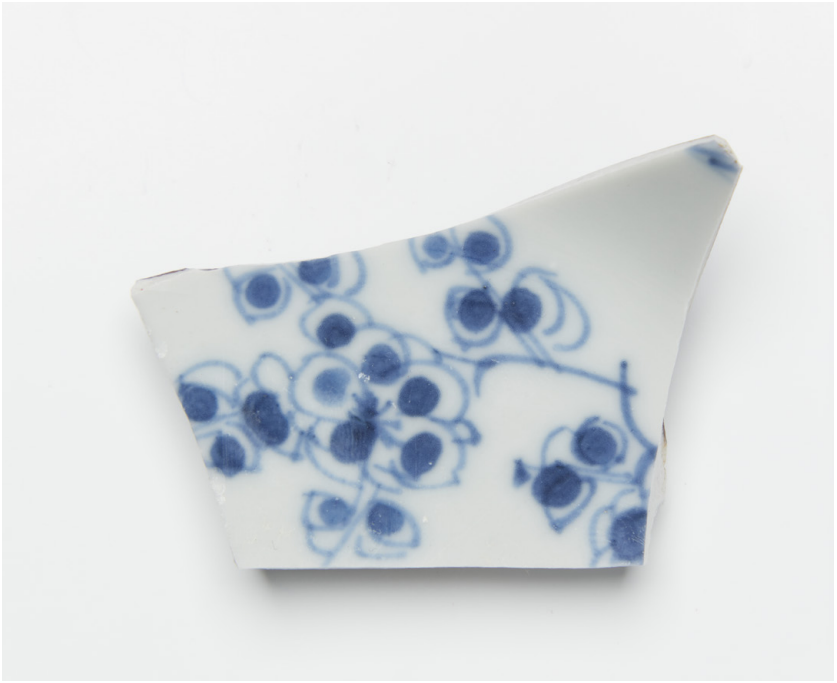
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, bambusy *zhuzi* 竹子 (?), skała *taihu* 太湖石, ogrodzenie, drzewo (?), bordiura z wzorem geometrycznym

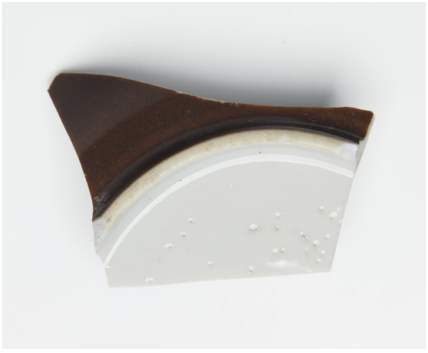
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 3, warstwa 262.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowej stopce. Szkliwiony przezroczystym szkliwem, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na brązowo.
Talerzyk dekorowany jest przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Na zachowanej części naczynia widać krzew chryzantemy *yuhua*, przed którym znajduje się fragment ogrodzenia. Tuż obok widać fragmenty skały *taihu*, z której położenia wnioskować można, że była centralnym punktem kompozycji. Prawdopodobnie po jej drugiej stronie znajdowała się inna większa roślina – kwitnący krzew, bambusy *zhuzi* bądź drzewo (np. wierzba). Wokół brzegu talerzyka namalowano bordiurę utworzoną ze schematycznie malowanych motywów, podzielonych za pomocą podwójnej linii na segmenty.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.230. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/51/1152(1)

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

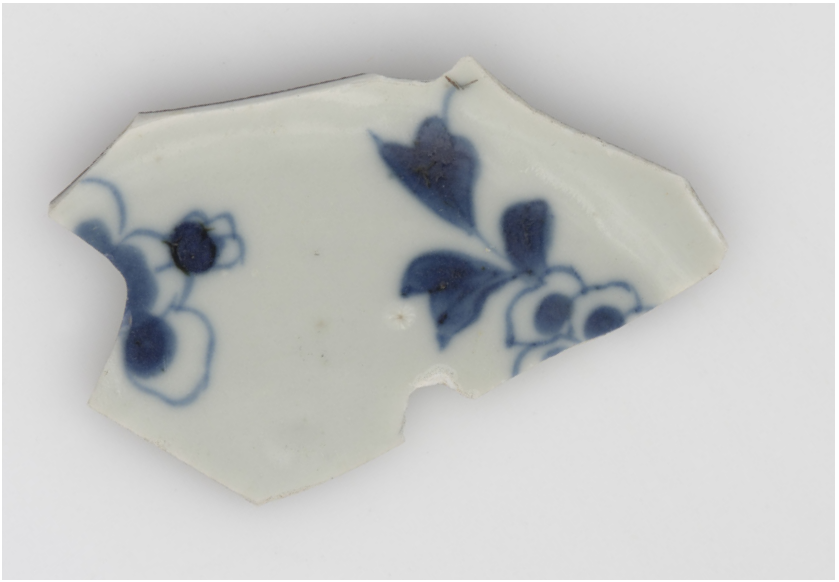
MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 29, warstwa 6044.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Na zachowanym fragmencie widać ukwieconą gałązkę. Została ona przedstawiona w schematyczny i uproszczony sposób: okręgi z ciemniejszymi plamami w środku zostały zastosowane zarówno do oddania płatków kwiatu, jak i liści. Prawdopodobnie cała powierzchnia tego talerzyka pokryta była podobną dekoracją, przedstawiającą kwitnące gałązki. Tego typu talerzyki przeważnie znajdowano na terenie Gdańska w zestawach z czarką, a służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.231. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/7726

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty i gałązki peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 64, warstwa 2497.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Talerzyk dekorowany na całej powierzchni schematycznie przedstawionym motywem gałązek i kwiatów peonii *mudan*. Ciemne plamy grubo kładzionego tlenku kobaltu odcinają się od białej porcelany, tworząc wyrazisty kontrast, który podobał się na Starym Kontynencie, a przez co był powtarzany w produkcji wielu manufaktur europejskich. Znalazł np. swoje zastosowanie w tzw. wzorze cebulowym Meissena.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.232. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/11640

WYMIARY średnica 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 57, ar 50A, warstwa 3033.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Zachował się niewielki fragment talerza, dzięki któremu można stwierdzić jedynie, że był dekorowany po stronie wewnętrznej na dnie dekoracją kwiatową, obramioną podwójnym otokiem, a brzeg talerzyka został podkreślony podwójnym otokiem (cienkim i grubym) w kolorze kobaltu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.233. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/86/09/459

WYMIARY 5,7 × 3,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2015 r. w kwartale ulic Sadowa, Łąkowa i Jaskółcza w Gdańsku (stanowisko 86), warstwa 7.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Brzeg naczynia barwiony na brązowo. Naczynie wewnątrz było zdobione przedstawieniem kwiatów peonii *mudan*, być może *Sceną ogrodową* z większą różnorodnością roślin. Brzeg zdobiony bordiurą składającą się z drobnych kreseczek formujących zygzak (plecionkę).
Masowa produkcja, niższej jakości malarstwo.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.234. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183(4)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Czarka dekorowana była wewnątrz schematycznym przedstawieniem kwiatów, malowanych głębokim kobaltem. Można przyjąć, że były to kwiaty peonii *mudan*. Nie wiadomo, czy brzeg czarki był podkreślony przez bordiurę.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.235. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/24/06/823(1)

WYMIARY średnica stopki 9,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nie można zidentyfikować

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2018 r. przy ulicy Reduta Wyskok 4/5 w Gdańsku (stanowisko 24), wykop S1, warstwa 47, obiekt 45.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony wewnątrz szkliwem przezroczystym, na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Wewnątrz zdobiony malaturą podszkliwną, wykonaną kobaltem.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.236. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/51/1435(2)

WYMIARY 4,2 × 2,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, sosna (?), kwiaty, trawy

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 29, materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Na naczyniu tym widać mniej typowy dla masowej XVIII-wiecznej chińskiej produkcji eksportowej wzór. Dekoracja była z pewnością podzielona na co najmniej dwie części. Na dnie czarki, w otoku, znajdowało się główne przedstawienie, prawdopodobnie ukazujące *Scenę ogrodową*. Można łatwo rozpoznać kwiat i trawy. Górna część czarki zdobiona była przedstawieniem innego rodzaj, na którym m.in. widniała sosna. Świadczyć o tym mogą okrągłe skupiska kreseczek, być może wyobrażających igliwie.
Nie znaleziono obiektu o podobnej dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.237. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/15458(1)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem bursztynowym na bazie tlenku żelaza.
Czarka zdobiona była wewnątrz dekoracją kwiatową. Prawdopodobnie jej centralna część, przedstawiająca większą gałązkę, znajdowała się na niezachowanej części naczynia. Brzeg czarki mógł być zdobiony zgeometryzowaną bordiurą.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.238. CZARKA (FILIŻANKA?)

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1610(2)

WYMIARY 3,1 × 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz. Pokryty szkliwem przezroczystym.
Wewnętrzny brzeg naczynia zdobiony był zgeometryzowaną bordiurą podkreśloną dodatkowym otokiem. Na zewnątrz widniały wizerunki kwiatów.

STAN ZACHOWANIA Fragment naczynia klejony z dwóch części, zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.239. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498(4)

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka dekorowana była przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, z którego zachowała się duża, kwitnąca gałąź.
Brzeg naczynia zdobi zgeometryzowana bordiura, składająca się z krzyżujących się rombów.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.240. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1646(4)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?)

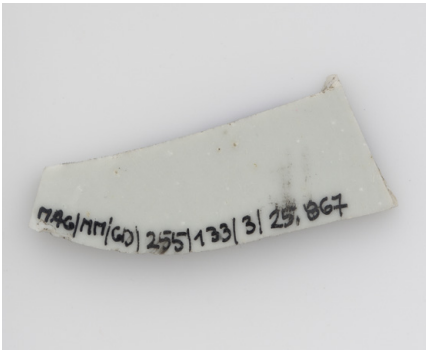
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 (podwórko), warstwa 3919, obiekt 3053.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Z zachowanych elementów można jedynie domyślać się istnienia linii sugerującej poziom gruntu oraz roślinność.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.241. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/133/03/25867

WYMIARY 4,9 × 1,9 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwitnąca gałązka śliwy *mei hua* 梅花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 62, obiekt 6504, warstwa 6500.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Zachowany niewielki fragment dekorowany jest gałązką śliwy *mei hua* z dużym kwiatem otoczonym listkami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.242. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/102/02/732

WYMIARY 6,6 × 2,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2008 r. przy ulicy Długa Grobla 8/10 w Gdańsku (stanowisko 102), wykop 1, warstwa nieokreślona.

OPIS Porcelana grubościenna. Toczona na kole, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Dekorowana na wewnętrznej stronie schematycznie malowanymi motywami roślinnymi. Z całego wzoru, który trudno odtworzyć, zachował się jedynie fragment kwiatu z listkami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.243. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/33/01/31

WYMIARY 2,7 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Nadzory MAG w 1998 r. przy ulicy Łąkowej w Gdańsku (stanowisko 33), wykop 1, warstwa 1.

OPIS Naczynie o cienkim czerepie. Czarka toczona na kole, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Dekorowana wewnątrz cienkim okręgiem oddzielającym dno czarki od brzuśca. W górnej części brzuśca, w okolicy położonej blisko brakującego brzegu, zachował się mały fragment cienkiego otoku. Po stronie zewnętrznej czarka dekorowana jest gałązką w kwiatach.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.244. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/41/469

WYMIARY średnica stopki około 7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. w kwartale ulic Chmielna, Stągiewna, Ciesielska w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop Ciesielska 4, warstwa 102.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Zachowany fragment dna talerzyka dekorowany jest drobnymi kwiatami chryzantemy *yuhua*, malowanymi kobaltem podszkliwnym.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.245. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1486(4)

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 205.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o ściankach równomiernie rozszerzających się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane jest na wewnętrznej stronie kompozycją kwiatową. Brzeg dekorowany zgeometryzowaną, uproszczoną bordiurą, utworzoną z krzyżujących się kreseczek. U spodu bordiury znajduje się dodatkowy otok.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.246. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/04/4761

WYMIARY 4,2 × 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 27 – podwórko, warstwa 2651.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk o jednolitej powierzchni szkliwiony wewnątrz szkliwem przezroczystym, na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Talerzyk zdobiony był pośrodku dekoracją roślinną. Brzeg talerzyka okala uproszczona bordiura składająca się z kreseczek formujących zygzak (rodzaj plecionki), podkreślona podwójnym otokiem. Kwiaty malowane są dwoma tonami kobaltu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.247. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184(2)

WYMIARY 3,5 × 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Na podstawie zachowanego fragmentu czarki można jedynie stwierdzić, że brzeg jej po wewnętrznej stronie był ozdobiony zgeometryzowaną bordiurą, a wnętrze czarki zdobiła dekoracja kwiatowa (zachował się tylko jeden listek).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.248. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/5320

WYMIARY 3,3 × 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花, Batawia, wyroby z Batawii

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

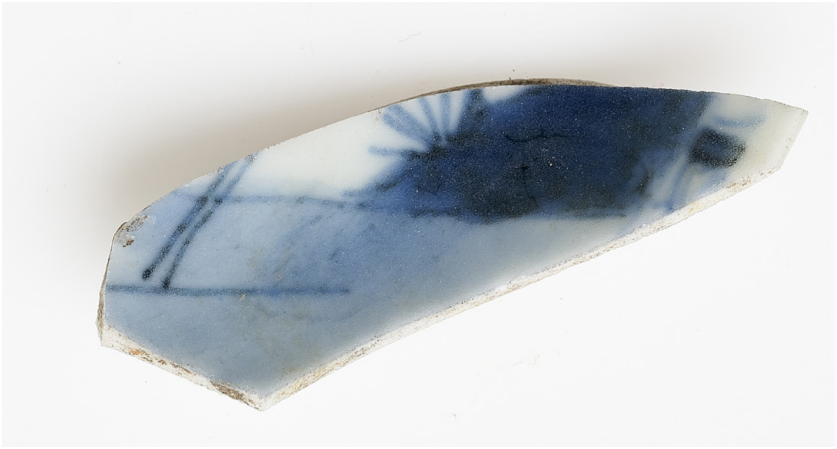
MOTYWY IKONOGRAFICZNE nie można zidentyfikować

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 8, podczyszczanie – znalezisko luźne.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, zachowany jest fragment brzuśca rozszerzającego się równomiernie ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym, na zewnętrznej stronie dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Zachowany fragment brzegu czarki dekorowany jest kobaltem podszkliwnym, ale niestety nie pozwala na odtworzenie malatury. Stwierdzić jedynie można że dekoracja występowała na dnie czarki, a brzegi nie były wewnątrz zdobione bordiurą.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.249. FRAGMENT NACZYNIA (TALERZYK?)

NR INW. MAG/GD/255/20/46/20205(2)

WYMIARY 5,4 × 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25C, warstwa 6836.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym i malowany kobaltem podszkliwnym. Na podstawie bardzo małego zachowanego fragmentu trudno jest odtworzyć dekorację. Można jednak przyjąć, że była do scena przedstawiająca roślinność – z prawej strony widać drobne kępki traw.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.250. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/39/03/15610

WYMIARY średnica 7,5 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, narcyz, bordiura z rezerwami i wzorem kwiatowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 73, ar 47C – 46B, warstwa 6751.

OPIS Czarka toczona na kole garncarskim, o lekko rozszerzającym się brzuścu i brzegu nieznacznie wywiniętym na zewnątrz ku górze. Naczynie znajduje się na małej pierścieniowej stopce, jest szkliwione przezroczystym szkliwem, a po zewnętrznej stronie dodatkowo brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Dekoracja pokrywa całą powierzchnię wnętrza czarki. Na dnie przedstawiono schematycznie namalowany kwiat w cienkim otoku. Brzusiec czarki dekorowany jest wyobrażeniami kwitnących narcyzów. Brzeg dekorowany skomplikowaną bordiurą z wici kwiatowej z regularnie rozmieszczonymi rezerwami, w których również namalowano schematycznie przedstawiony pojedynczy kwiat narcyza. Narcyz – chociaż występuje na porcelanie dalekowschodniej, zarówno chińskiej, jak i japońskiej – należy do stosunkowo rzadko spotykanego motywu ikonograficznego.

STAN ZACHOWANIA Naczynie zachowane prawie w całości. Brakuje jedynie dwóch drobnych fragmentów brzegu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.251. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3098A

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kogut, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bambus *zhuzi* 竹子, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem chmur *yun* 雲

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 112, obiekt K615, warstwa 737.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, równomiernie rozszerzająca się ku górze, na pierścieniowatej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na jaśniejszy brąz. Dekoracja wykonana dość niedbale podszkliwnym kobaltem.
We wnętrzu czarki, na dnie w otoku, namalowano pojedynczy kwiat peonii *mudan*. Brzegi podzielono na cztery rezerwy, z których w dwóch – o kształcie zwoju tradycyjnego malarstwa chińskiego – umieszczono wizerunek koguta, a dwie pozostałe wypełniają wyobrażenia bambusów *zhuzi* i peonii. Kogut został przedstawiony w symbolicznie zaznaczonym pejzażu – zdaje się, że siedzi wśród gałęzi. Kwiaty peonii i pędy bambusa potraktowano w sposób abstrakcyjny, tworząc z nich powtarzający się szlaczek. Brzeg czarki zdobi niedbale wykonana bordiura, złożona z elementów przypominających chmury *yun*. Została ona umieszczona jedynie w rezerwach przedstawiających koguta. Kogut, jak i inne ptaki, jest jednym z powtarzających się motywów na XVIII-wiecznej chińskiej porcelanie eksportowej.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.252. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1639

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, kwiaty i krzewy peonii *mudan* 牡丹

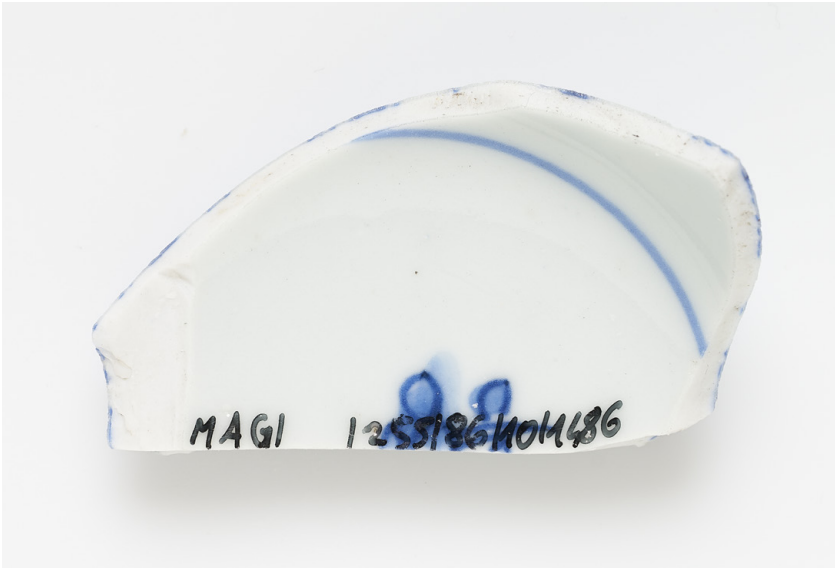
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, z brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia, brzeg czarki barwiony na brązowo.
Czarka ma prostą i elegancką, a zarazem niezmiernie typową dekorację. Cała powierzchnia dna została wydzielona otokiem, w jej centrum namalowano mały, schematycznie przedstawiony kwiatek peonii *mudan*. Wokół brzuśca rozmieszczono symetrycznie ukwiecone krzewy peonii z wijącymi się gałązkami. Jest to uproszczona forma przedstawienia *Kwiatów czterech pór roku*, gdzie mogły występować symbole różnych pór roku: śliwka – zimę, peonia – wiosnę, kwiat lotosu – lato, a chryzantemy – jesień. Brzeg czarki okolony jest wąskim otokiem. Występujący wzór wywodzi się z tradycyjnych wzorów dekoracji na porcelanie wypracowanych w okresie panowania dynastii Ming.
Podobne obiekty znajdują się w wielu kolekcjach, m.in. w Topkapi Saray Museum w Stambule. Jest to przykład typowej, masowej produkcji, przeznaczonej na eksport do Europy.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, brakuje dwóch fragmentów brzuśca. Zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3; Sheaf, Kilburn 1988, s. 146, il. 191; Gyllensvärd 1990, s. 99, il. 202.

II.253. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1486(3)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 205.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, o ściankach lekko rozszerzających się ku górze, pokryta szkliwem przezroczystym. Wewnątrz czarki, na dnie, w otoku, przedstawiono schematycznie namalowany kwiat. Powierzchnię dna od brzuśca oddzielał otok, na którym prawdopodobnie znajdowały się jeszcze inne elementy dekoracji. Czarka była dekorowana również na zewnątrz.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.254. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3394A

WYMIARY średnica 6,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w., około 1725–1745 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z motywem winorośli i bambusa *zhuzi* 竹子

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 112, obiekt K615, warstwa 737.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, wyraźnie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Dno czarki dekorowane pojedynczym kwiatem umieszczonym pośrodku otoku, okalającego dno czarki. Na brzuścu naczynia rozmieszczono w proporcjonalnych odstępach krzewy peonii *mudan* różnej wielkości. Zostały one namalowane schematycznie, tak samo jak bordiura przy brzegu czarki. Utworzono ją z ułożonych naprzemiennie, powtarzających się regularnie, dwóch różnych elementów roślinnych. Jest to skrajnie uproszczona, *de facto* nieczytelna, wersja bordiury złożonej z winorośli i bambusa *zhuzi*.
W zbiorach MAG znajduje się talerzyk do kompletu służącego do picia kawy bądź innych napojów kolonialnych, nr inw. MAG/GD/255/100/05/3394B (poz. II.255).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1657.

II.255. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3394B

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 5,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w., około 1725–1745 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem roślinnym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 112, obiekt K615, warstwa 737.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Dno talerzyka dekorowane jest na środku pojedynczym kwiatem peonii *mudan* w otoku, powyżej którego rozmieszczono w proporcjonalnych odstępach krzewy peonii różnej wielkości. Zostały one namalowane schematycznie, tak samo jak bordiura przy brzegu talerzyka. Utworzono ją z ułożonych naprzemiennie, powtarzających się regularnie, dwóch różnych elementów roślinnych. Jest to skrajnie uproszczony wzór bordiury składającej się z winorośli i pędów bambusa.
W zbiorach MAG znajduje się czarka do kompletu, który służył do picia kawy bądź innych napojów kolonialnych, nr inw. MAG/GD/255/100/05/3394A (poz. II.254).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1657.

II.256. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/03/214(1)

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo. Powierzchnia dna naczynia okolona była cienkim otokiem. Zachował się tylko jego fragment. Prawdopodobnie w środku tego okręgu namalowany był pojedynczy, schematycznie przedstawiony kwiat. Wokół brzuśca czarki rozmieszczone były symetrycznie krzewy peonii *mudan* i kwiaty chryzantem *yuhua*. Zachował się jeden krzew peonii z kwiatem chryzantemy. Brzeg talerzyka dekorowany jest zgeometryzowana bordiurą, której elementy układają się we wzór plecionki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.257. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/03/214C

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 9,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE krzewy i kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o gładkiej powierzchni, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Dno naczynia dekorowane jest ukwieconą gałązką umieszczoną w centrum i okoloną dwoma cienkimi otokami. Brzusiec dekorowany jest symetrycznie rozmieszczonymi kwitnącymi krzewami. Brzeg ozdobiono zgeometryzowaną bordiurą, której elementy układają się we wzór plecionki.
W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku przechowywany jest niemal identyczny talerzyk nr inw. MAG/GD/255/129/03/214(1) (poz. II.256).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.258. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/03/218

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem rozszerzającym się równomiernie ku górze, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
W centrum dna czarki namalowano kwiatek okolony okręgiem. Brzusiec dekorowany jest symetrycznie rozmieszczonymi krzewami chryzantemy *yuhua*, rozmieszczonymi na przemian z kwitnącymi gałązkami peonii *mudan*. Brzeg dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą, której elementy układają się we wzór plecionki.
W Muzeum Archeologicznym Gdańska przechowywany jest bardzo podobny obiekt, nr inw. MAG/GD/255/129/02/218A (poz. II.272).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.259. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2495(1)

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, trawy

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95 (podwórko), warstwa 891.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Na podstawie zachowanego fragmentu można stwierdzić, że środek czarki dekorowany był pojedynczym kwiatem peonii *mudan*, umieszczonym w podwójnym otoku, a na zewnątrz przedstawiono *Scenę ogrodową*. Można wyraźnie wyodrębnić elegancką skałę *taihu* oraz schematycznie przedstawiony kwitnący kwiat peonii i trawy. Linia gruntu została zasugerowana przez pojedynczy otok namalowany u dołu brzuśca czarki, przed wiodącym w kierunku stopki przewężeniem.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.260. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2495A

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, pocz. XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, krzew peonii *mudan* 牡丹, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石, trawy

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95 (podwórko), warstwa 891.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Pośrodku talerzyka, w podwójnym otoku, znajduje się pojedynczy kwiat peonii *mudan*. Wokół równomiernie rozplanowano cztery duże kwitnące krzewy ze skałami *taihu*. Naprzemiennie można wyodrębnić elegancko malowane chryzantemy *yuhua* i peonie pośród drobnych traw.
Podobny motyw dekoracyjny występuje się na talerzyku znajdującym się w zbiorach MAG, nr inw. MAG/GD/255/39/03/17821 (poz. II.273).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z trzech fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3; *The Nanking Cargo* 1986, s. 239.

II.261. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/4034(2)

WYMIARY 2,7 × 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE krzew peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 (podwórko), warstwa 4451a.

OPIS Porcelana cienkościenna, toczona na kole i formowana ręcznie, pokryta szkliwem przezroczystym.
Typ dekoracji wywodzi się ze stylu *kraak*. W tym przypadku zachowano tendencję do podziałów powierzchni na niewielkie, naśladujące kształty płatków kwiatów rezerwy, w których namalowano schematycznie przedstawione kwitnące gałązki peonii *mudan*. Czarka dekorowana była zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty, np. nr inw. MAG/GD/255/86/10/1205.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Canepa, Pijl-Ketel 2008; Canepa 2016; Canepa 2019; Harrisson 1981; Corrigan, Campen, Diercks, Blyberg 2015 etc.

II.262. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/13/39

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI Malowany kobaltem podszkliwnym, stylizowany znak producenta lub kupca, otoczony dwoma okręgami przy podstawie.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, inne kwiaty (?), bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Antiqua Bogdan Bobowski w latach 2016–2017 przy ulicy Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop 2, warstwa 112.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole o jednolitej powierzchni z lekko podniesionym brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Naczynie dekorowane jest na dnie rozetą okoloną dwoma otokami. W rzeczywistości jest to uproszczone przedstawienie kwiatu chryzantemy *yuhua*, najprawdopodobniej zapożyczone z japońskich wzorów. Boki talerzyka są dekorowane równomiernie rozmieszczonymi kwitnącymi gałązkami. Brzeg talerza dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą złożoną z krzyżujących się linii formujących wzór plecionki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.263. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/102/01/128(1)

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 9,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, owoc granatu *shiliu* 石榴 (?), bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w 1997 r. przy ulicy Seredyńskiego 15 w Gdańsku (stanowisko 102), wykop III, warstwa 27.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk na małej pierścieniowatej stopce, o jednolitej powierzchni, szkliwiony wewnątrz szkliwem przezroczystym, na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Talerz dekorowany był na środku dużym przedstawieniem schematycznie przedstawionej i uproszczonej *Sceny ogrodowej*. Można rozpoznać duży krzew peonii *mudan* i owoc granatu *shiliu* (?). Wokół talerza namalowano zgeometryzowaną bordiurę symbolizującą wzór plecionki.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.264. CZARKA

NR INV. MAG/GD/255/39/03/19556

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE podwójna buddyjska *wadżra* (skt. *vajra*, tyb. རྡོ་རྗེ), krzewy peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 80, ar 36, obiekt 1112, warstwa 8287.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, równomiernie się rozszerzająca ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dekorowana w środkowej części dna przedstawieniem podwójnej buddyjskiej *wadżry*. Na brzuścu czarki malowane są symetrycznie rozmieszczone krzewy peonii *mudan*. Brzeg dekorowany zgeometryzowaną bordiurą (por. np.: poz. II.88–89).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.265. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183C

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE krzewy peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

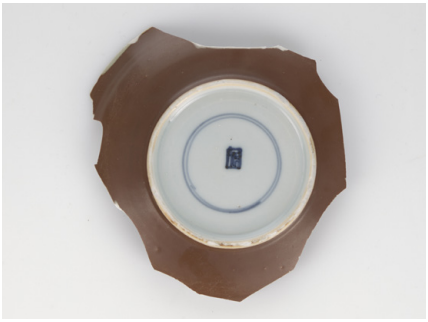
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5902.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na pierścieniowej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane wewnątrz umieszczonym centralnie na dnie pojedynczym kwiatem, okolonym cienkim otokiem. Brzeg dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą. Na zewnątrz, wokół brzuśca, namalowano kompozycję kwiatową utworzoną z krzewów peonii *mudan* o dużych kwiatach i falujących liściach.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.266. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490E

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI W prostokątnym obramowaniu malowana kobaltem podszkliwnie nieczytelna sygnatura obramiona dwoma otokami, najprawdopodobniej znak prywatnej wytwórni.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
W centrum dna talerzyka malowany jest kwiat obramiony dwoma otokami. Na pozostałej powierzchni malowane są równomiernie rozłożone dwie kwitnące gałązki. Brzeg talerzyka okolony jest dwoma cienkimi otokami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.267. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183B

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Wnętrze czarki dekorowane na środku dna przedstawieniem małego kwiatka w wąskim otoku okalającym całe dno. Wokół brzuśca były równomiernie rozmieszczone rezerwy w kształcie rozłożonego wachlarza, z namalowanymi w ich obrębie kompozycjami ukwieconych gałązek śliwy. Brzeg czarki dekorowany zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z małych kreseczek układających się we wzór zygzaka. Jest to rzadziej spotykany typ dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z kilku fragmentów, zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.268. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/506

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 6,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, arabeska, bordiura z wzorem geometrycznym i kwiatami

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna, czarka toczona na kole, o płaskim dnie i ściankach lekko rozszerzających się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana umieszczonym w otoku pośrodku dna niewielkim kwiatem peonii *mudan*. Całą powierzchnię brzuśca zdobiła arabeska utworzona z dużych kwiatów i małych listków. Brzeg czarki okolony był bordiurą utworzoną z elementów geometrycznych z rezerwami wypełnionymi kwiatami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.269. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/19377

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem spiralnym

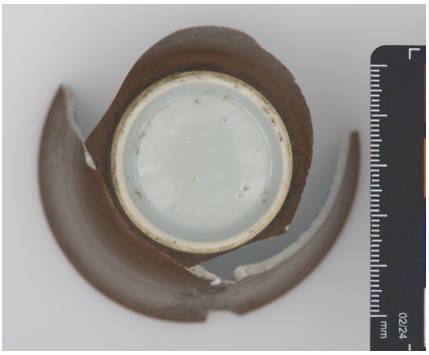
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 26a/32, warstwa 4965/4813.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
W dekoracji tego naczynia występuje typowy i powtarzający się na wielu innych obiektach schemat kompozycyjny. Na środku dna talerzyka, w otoku, znajdował się najprawdopodobniej pojedynczy, schematycznie przedstawiony kwiat peonii *mudan*. Pozostała powierzchnia dekorowana była czterema ukwieconymi krzewami rozmieszczonymi symetrycznie wokół otoku. Na zachowanym fragmencie naczynie możemy dziś zobaczyć tylko dwa z nich: krzew peonii i krzew chryzantemy *yuhua*. Na talerzyku tym występuje rzadsze rozwiązanie, gdyż krzewy osadzone są nie wokół otoku ograniczającego dno talerzyka, lecz wokół bordiury zdobiącej i podkreślającej brzeg naczynia. Bordiura ta utworzona jest ze spirali prawdopodobnie symbolizujących morskie fale.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z trzech fragmentów, zachowało się około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.270. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/659D

WYMIARY średnica 6,5 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE wachlarz, gałązki kwitnącej śliwy *mei hua* 梅花, kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Na zewnętrznej stronie czarki dodatkowo monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza.
Wnętrze czarki dekorowane jest na dnie przedstawieniem małego kwiatka otoczonego wąskim otokiem, okalającym całe dno. Wokół brzuśca równomiernie rozmieszczone były rezerwy w kształcie rozłożonego wachlarza z namalowanym w ich obrębie kompozycjami ukwieconych gałązek śliwy. Brzeg czarki dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z małych kreseczek układających się we wzór zygzaka. Jest to stosunkowo rzadko spotykany typ dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z czterech fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.271. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2797(1)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty i krzewy peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 88, warstwa 2464.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Dekorowana po stronie zewnętrznej kompozycją przedstawiającą *Scenę ogrodową*. Widać kwitnący krzew peonii *mudan* oraz skałę *taihu*. Na zachowanym fragmencie, we wnętrzu czarki, można dostrzec jedynie okalający całą powierzchnię dna cienki otok, w środku którego z pewnością znajdował się element dekoracyjny.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.272. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/03/218A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE ukwiecone gałązki peonii *mudan* 牡丹, ukwiecone gałązki chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki dekorowane na dnie kwiatem peonii *mudan*, umieszczonym w kobaltowym otoku, tworzącym okrągłą rezerwę. Brzusiec zdobiony wewnątrz na całej powierzchni umieszczonymi naprzemiennie ukwieconymi gałązkami peonii i chryzantemy *yuhua*. Przy samym brzegu czarka dekorowana jest geometryczną bordiurą, utworzoną z małych kreseczek układających się we wzór zygzaka.
Podobny obiekt znajduje się w zbiorach MAG: talerzyk nr inw. MAG/GD/255/129/02/1739 (poz. II.274).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.273. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/17821

WYMIARY średnica stopki 6,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 84, ar 69B, warstwa 9049.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Na dnie talerzyka malowany jest kwiatek obramiony dwoma otokami. Na pozostałej powierzchni namalowano kompozycję kwiatową związaną z tematem ikonograficznym *Kwiatów czterech pór roku*. Składają się na nią kwitnące krzewy rosnące obok schematycznie malowanych skał *taihu*: naprzemiennie krzew peonii *mudan* i chryzantemy *yuhua*. Powierzchnia całego talerzyka dekorowana była czterema takimi kompozycjami kwiatowymi, rozłożonymi symetrycznie wokół środkowej rezerwy. Analogicznie dekorowane obiekty były dość typowe dla późnego okresu panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722) i powtarzane również w okresie późniejszym.
Przykłady naczyń o podobnym wzorze znajdują się również w kolekcji MAG: nry inw. MAG/GD/255/100/05/3394B (poz. II.255), MAG/GD/255/99/04/2495A (poz. II.260).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3.

II.274. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1739

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2, warstwa 481.

OPIS Porcelana grubościenna, talerzyk toczony na kole o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce. Szkliwiony przezroczystym szkliwem, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na brązowo.
Pośrodku dna w okrągłej rezerwie okolonej pojedynczą linią namalowano pojedynczy kwiat peonii *mudan*. Wokół symetrycznie rozmieszczono kwiaty symbolizujące ciepłe pory roku: naprzemiennie krzew peonii i krzew chryzantemy *yuhua*. Przy samym brzegu talerzyk dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z ukośnych kreseczek formujących zygzak. Malarstwo jest precyzyjne i dobrej jakości. Ten typ dekoracji był bardzo popularny i sprowadzany często przez różne kompanie handlowe. Podobne obiekty znajdują się w wielu kolekcjach na terenie Europy.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z wielu fragmentów. Zachowało się około 65% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Gyllensvärd 1990, s. 99, il. 203; Krahl, Ayers 1986, t. 3.

II.275. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/911

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 9,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku* (?), krzew peonii *mudan* 牡丹, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grzą skiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o gładkiej powierzchni, na małej pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo od zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka wyraźnie barwiony na brązowo.
Widoczny kawałek otoku znajdujący się na dnie zachowanego fragmentu talerzyka wskazuje na to, że również ten obiekt, jak wiele innych podobnych, dekorowany był kwiatkiem pośrodku dna w otoku oraz równomiernie rozmieszczoną wokół niego kompozycją kwiatową. Można rozróżnić namalowany krzew peonii *mudan* i krzew chryzantemy *yuhua*. Przy samym brzegu talerzyk dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z kreseczek układających się w zygzak, tak typowy dla wyrobów z tego okresu. Z zachowanych fragmentów dekoracji wnioskować można, że albo było to przedstawienie *Kwiatów czterech pór roku*, albo tylko uproszczona wersja tego przedstawienia, ograniczająca się do dwóch gatunku kwiatów (peonii i chryzantemy).

STAN ZACHOWANIA Zachowane dwa fragmenty talerzyka nie przylegają do siebie, stanowią one około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.276. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/5301

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE gałązki i kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 10, warstwa 1352.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Na zachowanym fragmencie widać ukwiecone gałązki peonii *mudan*. Nie zachował się fragment brzegu i wylewu naczynia. Można przyjąć, że prawdopodobnie był zdobiony bordiurą. Jest to masowa produkcja wykonana według typowych schematów.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.277. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1610A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole z brzegiem lekko wywiniętym na zewnątrz, na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym zawierającym tlenek żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dekoracja wnętrza czarki jest bardzo uproszczona. Ograniczono się do wydzielenia tylko jednej okrągłej rezerwy przez umieszczenie cienkiego otoku u nasady ścianki czarki. Pośrodku znajduje się mały, schematycznie przedstawiony kwiatek peonii *mudan*. Brzusiec czarki dekorowany jest rozmieszczonymi symetrycznie przedstawieniami kwitnących gałązek peonii. Zapewne były cztery powtarzające się wizerunki kwiatów. Od góry kompozycję zamyka wąska, stylizowana bordiura namalowana przy samym brzegu czarki. Bordiura ta, bardzo uproszczona, składa się z małych ukośnych kreseczek formujących rodzaj zygzaka. W Europie odbiorcami tego typu obiektów schematycznie dekorowanych i szkliwionych szkliwem brązowym były często duże korporacje (ówczesne związki, stowarzyszenia) i klasztory.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.278. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2461(2)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiat śliwy *mei hua* 梅花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 839.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, szeroko rozchylająca się ku górze, na małej pierścieniowej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Zachowany fragment dna dekorowany jest schematycznym przedstawieniem kwiatu śliwy *mei hua* w otoku, podobnie jak widzimy to dla przykładu na niektórych innych obiektach ze zbiorów MAG (np. w obiekcie nr inw. MAG/GD/255/99/04/2184G – poz. II.79). Na zachowanym elemencie ścianki bocznej naczynia, po zewnętrznej stronie, widać fragment dekoracji przedstawiającej gałązki kwitnących kwiatów peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowały się niesklejone dwa kawałki czarki, co stanowi około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.279. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184C

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż wodny* z pagodą, kwiat peonii *mudan* 牡丹, zwój malarski

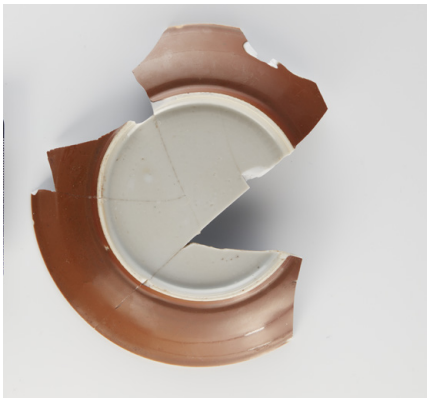
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, bez wyraziście wyodrębnionego dna, na małej pierścieniowej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Dekoracja rozmieszczona jest na całej powierzchni dna talerzyka. Na środku w otoku umieszczono kwiat, a na pozostałej powierzchni wokół otoku – symetryczne przedstawienia kwitnących kwiatów, okalających rezerwę w kształcie papierowego zwoju. Na zwoju tym ukazano krajobraz wodny z pagodą. Kwitnące gałązki malowane są w następujący sposób: kontur wykonano cienką kreską, a następnie wypełniono go jednym tonem kobaltu. Pagoda malowana jest natomiast dość schematycznie, dodatkowo z zastosowaniem ciemnych plam kobaltu. Ta forma kompozycji z wpleceniem w ukwiecone gałęzie zwoju pełniącego funkcję kartusza z wymalowaną sceną pejzażową nawiązuje do dekoracji zaczerpniętych ze sztuki europejskiej, w tym również porcelany. Kolor kobaltu podszkliwnego jest jaśniejszy niż na wielu innych obiektach – lekko wpada w odcień błękitny.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z dwóch fragmentów. Brakuje dużego fragmentu brzegu. Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.280. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1636

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 9,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE krzewy i kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, na zewnętrznej stronie naczynia dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Cała powierzchnia dna jest pokryta dekoracją. Na środku w otoku znajduje się kwiat chryzantemy *yuhua*. Wokół niego namalowano ukwiecone krzewy z wijącymi się gałązkami rozmieszczonymi symetrycznie wokół otoku. Brzeg dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z kreseczek układających się w zygzak.
Bardzo podobna kompozycja kwiatowa znajduje się na talerzyku pochodzącym z wraku statku odkrytego i wydobytego latach 1998 i 1999 blisko wybrzeży Cap Ca Mau w Wietnamie. Porcelanę pochodzącą z jego załadunku datuje się na lata 1723–1735.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z czterech fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Nguen dinh Chien 2002, s. 215, il. 52.

II.281. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3284

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 6,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykopy Tandeta 7 i Szeroka 88, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, bez wyraźnie wyodrębnionego dna, na małej pierścieniowej stopce szkliwiony przezroczystym szkliwem, a od zewnątrz dodatkowo ciemnobrązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Zachowany fragment dna pozwala na jedynie częściowe odtworzenie jego pierwotnej dekoracji. Centralny motyw stanowił kwiat peonii *mudan*, otoczony okręgiem, wokół którego rozmieszczone były symetrycznie cztery krzewy peonii. Namalowano je schematycznie, dwoma tonami kobaltu. Nie zachował się brzeg talerzyka, co uniemożliwia odtworzenie dekoracji tej części naczynia. Być może był on dekorowany zgeometryzowaną bordiurą, jak na wielu innych podobnych obiektach. Przedstawienie kwiatu peonii malowane jest w bardzo uproszczonej formie, dużymi plamami koloru.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z trzech fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sheaf, Kilburn 1988, s. 146, il. 191.

II.282. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/133/03/16429

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 11,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVII/XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty i liście lotosu *lianhua* 蓮花, bordiura z wzorem geometrycznym i roślinnym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 61, warstwa 5502.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole o jednolitej powierzchni z lekko podniesionym brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Cała kompozycja talerzyka wzorowana jest na schematycznie przedstawionym kwiecie lotosu *lianhua*. W środkowej części na dnie talerza znajduje się okrągła rezerwa, w której zachował się fragment dekoracji roślinnej. Wokół tego okręgu równomiernie rozłożone są rezerwy w kształcie płatków lotosu. W rezerwach tych na przemian malowane są motywy roślinne i kwiaty lotosu z liśćmi. Brzeg dekorowany jest szeroką bordiurą utworzoną z elementów geometrycznych i roślinnych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.283. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183(3)

WYMIARY 5,0 × 2,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem wywiniętym na zewnątrz. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka zewnątrz dekorowana była motywami kwiatowymi oraz pojedynczym otokiem przy wylewie naczynia. Zachował się jeden fragment kwiatu peonii *mudan*. Wewnątrz, przy brzegu, wąska zgeometryzowana bordiura składająca się z ukośnych kreseczek formowała wzór zygzaka (plecionki), z jednej strony podkreślonego pojedynczym, z drugiej podwójnym otokiem.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.284. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2495(2)

WYMIARY 3,5 × 2,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95 (podwórko), warstwa 891.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka na zewnętrznej stronie zdobiona była wzorem kwiatu chryzantemy *yuhua* oraz pojedynczym otokiem o głębokim, kobaltowym odcieniu. Wewnętrzna strona czarki zdobiona była podwójnym otokiem. Reszty dekoracji nie można odtworzyć z racji braku zachowanych elementów.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.285. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1084(2)

WYMIARY 2,5 × 3,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s1, warstwa 154.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz. Pokryta szkliwem przezroczystym, brzeg czarki barwiony na brązowo.
Na zachowanym fragmencie widzimy dekorację gęsto pokrywającą całą powierzchnię szkliwa, być może przedstawiała ona motywy roślinne.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.286. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3649

WYMIARY 3,7 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty kamelii, bordiura z wzorem żabiego skrzeku i peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 836.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane było na zewnątrz wzorem kamelii z listkami, a wewnątrz bordiurą składającą się z rytmicznie powtarzających się motywów żabiego skrzeku oraz kwiatów i liści. Ten pospiesznie wykonany rodzaj dekoracji można powiązać ze stylistyką europejskiego rokoko.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.287. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3757(2)

WYMIARY 3,5 × 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

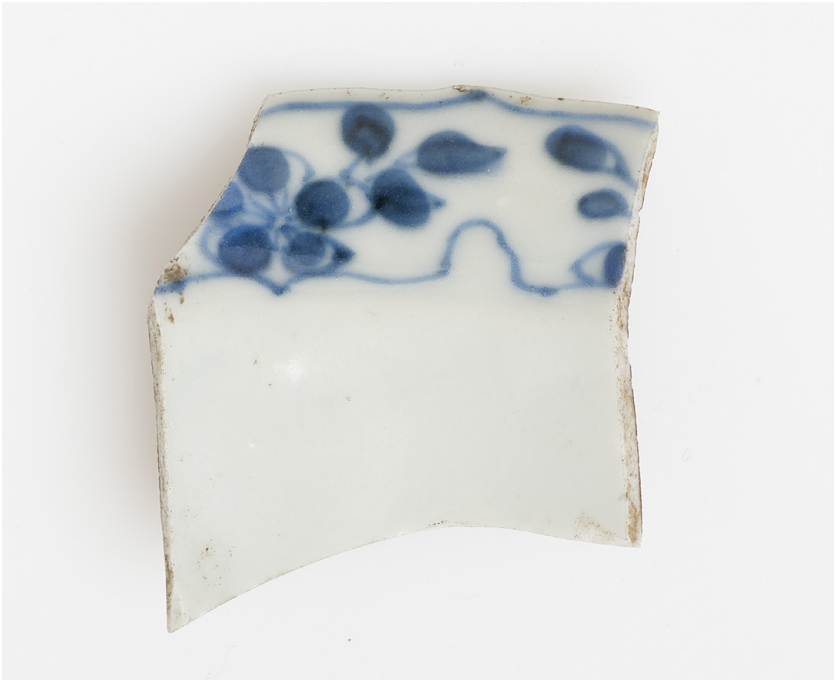
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 859.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka zdobiona była malarstwem kobaltem podszkliwnym w jasnym tonie. Wewnątrz zachował się fragment podwójnego otoku, jakim podkreślono dno naczynia. Być może pośrodku czarki znajdował się pojedynczy, schematycznie przedstawiony kwiat peonii *mudan*. Zewnętrzna strona czarki zdobiona była bardziej złożoną dekoracją, być może przedstawiającą ogród.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.288. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/5234

WYMIARY 3,6 × 4,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE bordiura z wzorem lambrekinowym i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 9, warstwa 1136, odgruzowanie.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem wywiniętym na zewnątrz. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia.
Na zachowanym fragmencie naczynia widać, że przy brzegu, po wewnętrznej stronie było zdobione bordiurą o nieregularnym, lambrekinowym kształcie, z namalowanymi pośrodku kwiatami. Malarstwo jest pośpieszne i stosunkowo schematyczne.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.289. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/24/06/812

WYMIARY 4,9 × 3,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne szkliwo barwy bursztynowej na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2018 r. przy ulicy Reduta Wyskok 4/5 w Gdańsku (stanowisko 24), wykop S1–3, warstwa 103.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym i dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem bursztynowym na bazie tlenku żelaza.
Wewnątrz czarka dekorowana była wzorem kwiatowym. Na zachowanym fragmencie widzimy kwitnące kwiaty peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.290. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/11/110(2)

WYMIARY średnica stopki 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, wzór z „grotem lancy"

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2019 r. w kwartale ulic Sadowa, Łąkowa i Jaskółcza w Gdańsku (stanowisko 86), warstwa 3.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Pospiesznie i nieco niedbale malowana dekoracja przedstawiała motywy roślinne (m.in. kwiat peonii *mudan*) oraz zgeometryzowane szlaczki, w tym np. rozpoznawalny wzór z „grotem lancy", będący przekształceniem europejskiego wzoru lambrekinowego.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Goldsmith 1956.

II.291. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/4034(1)

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 (podwórko), warstwa 4451a.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, z brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka dekorowana była na zewnątrz dekoracją przedstawiającą *Scenę ogrodową*. Na zachowanym fragmencie widzimy kwitnący krzew chryzantemy *yuhua*. Wewnątrz prosta dekoracja przedstawiała prawdopodobnie jeden schematycznie przedstawiony kwiatek umieszczony pośrodku dna czarki, w cienkim otoku. Taki sam otok podkreśla od wewnątrz brzeg czarki. Wewnątrz z dekoracji zachowały się ślady jedynie dwóch cienkich otoków – jeden umieszczony przy samym brzegu czarki, drugi przy dnie. Prawdopodobnie pośrodku dna, wewnątrz czarki, namalowano pojedynczy kwiat.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty, np. nr inw. MAG/GD/255/99/04/2183(2) (poz. II.292).

STAN ZACHOWANIA Zachowały się dwa kawałki brzuśca czarki bez stopki, co stanowi około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.292. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183(2)

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z rezerwą i kwiatem peonii

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem wywiniętym na zewnątrz, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Na pozostałości czarki widzimy duży, częściowo zachowany kwiat peonii *mudan* na zewnętrznej stronie czarki. Wewnątrz naczynia znajdował się pojedynczy otok przy dnie i bordiura z wyodrębnioną rezerwą, zawierającą jeden, schematycznie przedstawiony kwiat peonii.

STAN ZACHOWANIA Zachował się fragment czarki z wylewem i stopka, co stanowi około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Gyllensvärd 1990, s. 91, il. 202, 203.

II.293. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/13173

WYMIARY 3,0 × 1,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nie można zidentyfikować

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25A, warstwa 3710.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym, dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Naczynie wewnątrz było zdobione malarstwem wykonanym podszkliwnym kobaltem, pośpiesznie wykonaną i schematyczną malaturą.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.294. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/13277

WYMIARY średnica 14,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

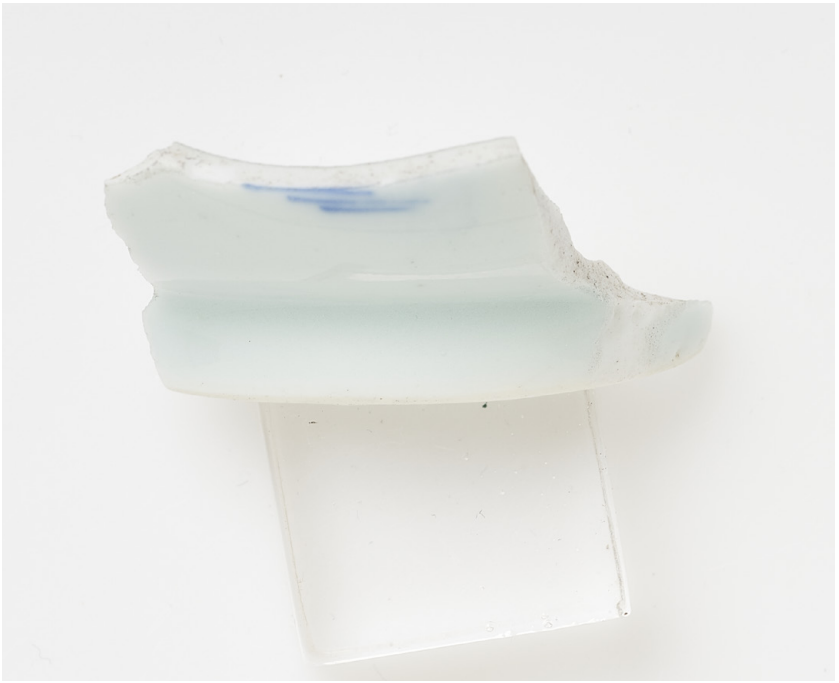
MOTYWY IKONOGRAFICZNE bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 4255.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo. Naczynie wewnątrz zdobione było malaturą wykonaną kobaltem podszkliwnym.
Brzeg zdobiła schematyczna, zgeometryzowana bordiura wpisana w pojedynczy otok od góry, a podwójny otok od dolnej części. Krzyżujące się kreseczki uformowały zygzak (plecionkę). Ze względu na wymiary zachowanego fragmentu nie można odtworzyć dalszej części dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.295. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/16044(1)

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nie można zidentyfikować

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3728.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na wysokiej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Kształt czarki został podkreślony za pomocą otoku przy stopce. Na zewnętrznym brzegu czarki znajdowały się dekoracje, których nie można odczytać.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.296. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/17974(3)

WYMIARY 6,7 × 2,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą malowaną kobaltem podszkliwnym. Składa się ona z niedbale namalowanych, krzyżujących się kresek.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.297. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/51/1117

WYMIARY średnica 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE bordiura z wzorem arabeskowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 5, obiekt 1250.

OPIS Porcelana cienkościenna. Czarka toczona na kole, szeroka w dolnej części, stopniowo rozszerzająca się ku górze, na pierścieniowatej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Na podstawie zachowanego fragmentu czarki nie można odtworzyć głównego motywu ikonograficznego, którym z pewnością dekorowane było wewnątrz jej dno. Pozostał jedynie ślad po tworzącym okrągłą rezerwę otoku. U góry, przy samym brzegu, czarka była dekorowana szeroką bordiurą utworzoną z esowatych pętelek formujących rodzaj arabeski.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.298. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/5338(1)

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, drzewo i owoce granatu *shiliu* 石榴, chiński zwój malarski

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 15, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na wysokiej pierścieniowatej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem. Naczynie to dekorowane było złożonym przedstawieniem ikonograficznym, łączącym wpływy różnych kultur. Główna dekoracja znajduje się na zewnętrznej stronie naczynia. Mimo tego, że wydaje się, że jest to znana z innych typowych obiektów *Scena ogrodowa*, występują w niej elementy, które każą szukać pierwowzoru tego przedstawienia w innych źródłach niż tradycyjne malarstwo chińskie. Namalowano pień drzewa z liśćmi i owocem granatu *shiliu*, a w konarach drzewa widoczny jest chiński zwój malarski z przedstawieniem pejzażu. Przy stopce czarki malowany jest cienki otok.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.299. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/2179(1)

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty i owoce granatu *shiliu* 石榴

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, obiekt 1726, warstwa 1728.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Talerz jest dekorowany na dnie kwitnącym krzewem z owocami granatu *shiliu*. Na podstawie zachowanego fragmentu nie można odtworzyć pełnego projektu dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.300. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183E

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

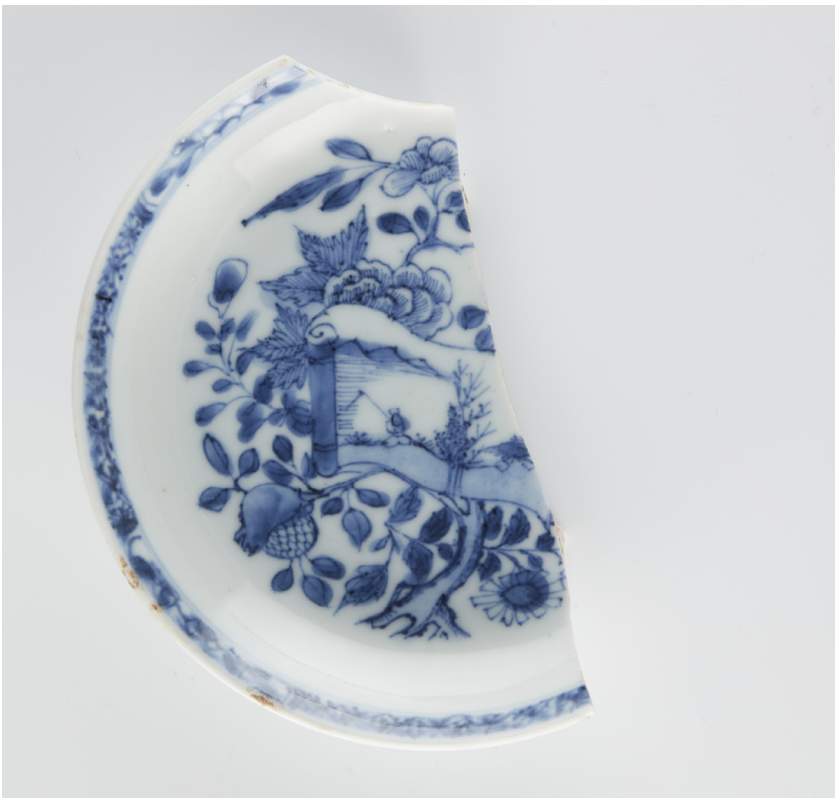
MOTYWY IKONOGRAFICZNE zwój z *Pejzażem rzecznym* z rybakiem, pawilon, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, chryzantemy *yuhua* 菊花, drzewo i owoc granatu *shiliu* 石榴, bordiura z wzorem geometrycznym i kwiatowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka na małej pierścieniowej stopce o lekko wypukłym brzuścu, rozszerzającym się ku górze. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Na drzewie z dojrzałymi owocami granatu *shiliu* umieszczono zwój przedstawiający *Pejzaż rzeczny* z rybakiem. Na zwoju, który zajmuje dużą powierzchnię czarki, przedstawiono siedzącego na brzegu starego mężczyznę łowiącego ryby. Za jego plecami widać drzewa oraz bardzo mały, wadliwie przedstawiony z punktu widzenia perspektywy, pawilon. Wokół zwoju rozmieszczono kwiaty – peonie *mudan* i chryzantemy *yuhua*. Wnętrze czarki zdobione było pośrodku jednym schematycznie przedstawionym kwiatem peonii w otoku oraz zgeometryzowaną bordiurą, w której wydzielono rezerwy z przedstawieniem kwiatu peonii.
W zbiorach MAG znajdują się naczynia mające taką samą dekoracje: talerzyk nr inw. MAG/GD/255/99/04/2184B (poz. II.301) oraz czarka nr inw. MAG/GD/255/99/04/2183G (poz. II.306).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.301. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184B

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE zwój z *Pejzażem rzecznym*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, drzewo i owoc granatu *shiliu* 石榴, chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z rezerwami i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem. Na dużym drzewie z dojrzałymi owocami granatu *shiliu* umieszczono zwój przedstawiający *Pejzaż rzeczny*. Wokół zwoju rozmieszczono kwiaty – peonie *mudan* i chryzantemy *yuhua*. Brzeg talerza podkreślono zgeometryzowaną bordiurą, w której pozostawiono rezerwy zapełnione przez wzór kwiatów peonii.
W zbiorach MAG znajdują się czarki mające taką samą dekorację: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2183E (poz. II.300), MAG/GD/255/99/04/2183G (poz. II.306).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.302. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/650

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny* z pawilonem, kwitnący krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, peonia *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo. Wnętrze naczynia jest zdobione kobaltem podszkliwnym.
Na środku dna umieszczono wizerunek jednej, schematycznie namalowanej chryzantemy *yuhua* w podwójnym otoku. Brzeg czarki został podzielony na sześć rezerw w kształcie płatków kwiatu lotosu, w których znajduje się, przedstawiony w dużym uproszczeniu, *Pejzaż rzeczny* z pawilonem, powtarzający się naprzemiennie z kwitnącym krzewem chryzantemy. Brzeg czarki zdobiony zgeometryzowaną bordiurą składającą się z kreseczek układających się w zygzak. Ten bardzo typowy dla produkcji masowej wzór występował powszechnie w kilku wariantach. Obiekty podobne znajdowane są w wykopaliskach archeologicznych w większości miast europejskich, a także w położonych peryferyjnie skupiskach ludzkich, np. klasztory.
W zbiorach MAG znajduje się wiele podobnych czarek, w tym kilka o tym samym wzorze w różnych jego wariantach. Bardzo podobne obiekty przedstawiono w notach katalogowych: nry inw. MAG/GD/255/129/02/643 (poz. II.317) i MAG/GD/255/129/02/640 (poz. II.318) oraz MAG/GD/255/100/05/3724C (poz. II.308) i MAG/GD/255/100/05/3724B (poz. II.311).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Pudlis 2021, s. 176–177.

II.303. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490(1)

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż wodny*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał bez kontekstu.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, lekko rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane wewnątrz typowym dla użytkowej porcelany miejskiej wzorem używanym w XVIII w. do kompletów przeznaczonych do herbaty i innych napojów kolonialnych. Kompozycja wzoru przedstawionego w skrajnie uproszczonej wersji składa się z jednego, umieszczonego w środku dna czarki, w otoku, schematycznie przedstawionego kwiatu peonii *mudan*. Wokół niego umieszczone są liczne rezerwy (najczęściej sześć albo osiem) o kształcie płatków kwiatu lotosu. W rezerwach tych naprzemiennie z kwitnącymi gałązkami peonii umieszczono powtarzające się przedstawienia krajobrazu.
W zbiorach MAG znajduje się bardzo podobny obiekt ze staranniejszą malaturą: nr inw. MAG/GD/255/129/02/643 (poz. II.317).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Pudlis 2021, s. 176–177.

II.304. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/20682(2)

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, *Kwiaty czterech pór roku*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 11, warstwa 1550.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk na małej pierścieniowatej stopce o jednolitej powierzchni, szkliwiony wewnątrz szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Główna kompozycja składała się z sześciu bądź ośmiu paneli, w których naprzemiennie umieszczono sceny przedstawiające dwa tematy malarskie: *Pejzaż rzeczny* i *Kwiaty czterech pór roku*. Talerzyk jest malowany pośpiesznie i w uproszczony sposób.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty: nry inw. MAG/GD/255/129/02/643 (poz. II.317), MAG/GD/255/129/02/640 (poz. II.318), MAG/GD/255/129/02/651 (poz. II.312), MAG/GD/255/129/659E (poz. II.313) oraz MAG 100/05/3098A (poz. 251).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.305. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/14003(2)

WYMIARY 3,0 × 4,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3719.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowej stopce, szkliwiony przezroczystym szkliwem. Na podstawie zachowanego fragmentu dekoracji można jedynie porównać ten obiekt z innym przechowywanym w zbiorach MAG – jest to czarka o podobnej dekoracji, szkliwiona na zewnątrz brązowym szkliwem, nr inw. MAG/GD/255/16/02/490(1) (poz. II. 303).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.306. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2183G

WYMIARY średnica 9,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE zwój z *Pejzażem rzecznym* z rybakiem, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, owoc granatu *shiliu* 石榴, pawilon, bordiura z rezerwami i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka na małej pierścieniowej stopce o lekko wypukłym brzuścu, rozszerzającym się ku górze. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Na drzewie z dojrzałymi owocami granatu *shiliu* umieszczono zwój przedstawiający *Pejzaż rzeczny* z rybakiem. Na zwoju, który zajmuje dużą powierzchnię czarki, przedstawiono siedzącego na brzegu starego mężczyznę łowiącego ryby. Za jego plecami widać drzewa oraz bardzo mały pawilon, wadliwie przedstawiony z punktu widzenia perspektywy. Wokół zwoju rozmieszczono kwiaty – peonie *mudan* i chryzantemy *yuhua*. Wnętrze czarki zdobione było pośrodku jednym schematycznie przedstawionym kwiatem peonii w otoku oraz zgeometryzowaną bordiurą, w której wydzielono rezerwy z przedstawieniem kwiatu peonii.
W zbiorach MAG znajdują się talerzyk i czarka mające taką samą dekorację: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2184B (poz. II.301), MAG/GD/255/99/04/2183E (poz. II.300).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z pięciu fragmentów, zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.307. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/2179(2)

WYMIARY 4,3 × 4,3 cm; średnica stopki 10,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (?), kwitnący krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, ptaki, łódź, drzewa

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 1728, obiekt 1726.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Najprawdopodobniej na środku talerza znajdował się pojedynczy, schematycznie przedstawiony kwiat peonii *mudan* w pojedynczym otoku, wokół którego symetrycznie rozmieszczono sześć rezerw zawierających naprzemiennie scenę przedstawiającą *Pejzaż rzeczny* i rośliny. Na zachowanym fragmencie widzimy dwie rezerwy: w jednej, pejzażowej scenie widzimy przedstawione w schematyczny, w zasadzie już zgeometryzowany sposób ptaki, łódź i drzewa. Ciemniejszymi plamami zasugerowano jedynie istnienie wzgórz. W rezerwie zawierającej wzór roślinny widzimy jeden kwitnący krzew chryzantemy *yuhua*.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty: nry inw. MAG/GD 255/129/02/640 (poz. II.318), MAG/GD/255/129/02/651 (poz. II.312).

STAN ZACHOWANIA Zachował się mały fragment dna talerzyka ze stopką, stanowiący około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.308. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3724C

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż wodny* z pawilonem, *Pejzaż wodny* z uczonym, liście i kwiaty lotosu *lianhua* 蓮花, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Cała kompozycja dekoracji inspirowana była wzorem kwiatu. W środkowej okrągłej rezerwie, na dnie talerza, namalowany jest również mały kwiat. Wokół centralnego okręgu równomiernie rozłożone są rezerwy w kształcie płatków lotosu, w których naprzemiennie namalowano sceny pejzażu nadwodnego i kwiaty lotosu *lianhua* z liśćmi. Co ciekawe, sceny te różnią się między sobą drobnymi szczegółami: na jednej występuje pawilon, na drugiej uczony z parasolem. Różnic na innych rezerwach nie można stwierdzić, z powodu braku zachowania pozostałej części talerza. Brzeg naczynia dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą z krzyżujących się linii ułożonych we wzór plecionki.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 75% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.309. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/1000/1000/NN09

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, pawilon, drzewa, symbole pomyślności, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE zabytek z kolekcji MAG z terenu historycznego centrum miasta Gdańska o bliżej nieokreślonym pochodzeniu i lokalizacji.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Dno dekorowane jest pejzażem przedstawiającym brzeg rzeki z pawilonem, dużą skałą *taihu* i drzewami. Scena ta okolona jest kobaltowym otokiem. Pozostała powierzchnia dekorowana jest rozdysponowanymi równomiernie wokół otoku trzema kwitnącymi gałązkami peonii *mudan* i symbolami pomyślności. Brzeg talerza dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą z krzyżujących się linii ułożonych we wzór plecionki.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk zachował się w około 70%.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.310. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3098B

WYMIARY średnica 13,5 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, pagoda, ptaki, zwój malarski, bordiura z wzorem roślinnym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 112, obiekt K615, warstwa 737.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, z płaskim dnem, na pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg naczynia barwiony na jaśniejszy brąz.
Dekoracja talerzyka skomponowana jest w typowy sposób: dno dekorowane jest jednym, schematycznie przedstawionym kwiatem peonii *mudan* w otoku. Brzegi naczynia po wewnętrznej części podzielono na sześć paneli, w których naprzemiennie przedstawiono powtarzające się: *Pejzaż ujścia rzeki do morza* i krzewy kwitnącej peonii oraz krzewy kwitnącej chryzantemy *yuhua*. *Pejzaż* wzbogacony jest o wizerunek – *de facto* jedynie symbolicznie zaznaczonej za pomocą kilku krzyżujących się linii – pagody i lecącego klucza ptaków. Został on namalowany w niemal prostokątnej rezerwie, umieszczonej na tle arabeski utworzonej z kwitnących krzewów peonii. Rezerwa ma kształt tradycyjnego chińskiego zwoju malarstwa wykonanego farbami wodnymi. Widać to z lewej strony, gdzie znajduje się zwinięta część zwoju. Brzeg czarki – jedynie nad przedstawieniami *Pejzażu* – został wzbogacony o niewielką, schematycznie namalowaną bordiurę z trudnym do odczytania przedstawieniem winorośli.
Na tym samym stanowisku odkryto pozostałości czarki o tym samym wzorze (poz. II.311), jednak nie ma na niej klucza ptaków, inne też skróty rysunkowe zostały użyte w dekoracji. Taki sam wzór widnieje natomiast na obiekcie nr inw. MAG/GD/255/129/02/659A (poz. II.315).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z fragmentów, zachowało się około 86% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.311. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3724B

WYMIARY średnica 8,5 cm; średnica stopki 4,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, krzew kwitnącej peonii *mudan* 牡丹, zwój malarski, bordiura

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu lekko rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dekoracja czarki skomponowana jest w typowy sposób: dno zdobione jest jednym, schematycznie przedstawionym kwiatem peonii *mudan* w otoku, a brzegi naczynia po wewnętrznej części podzielono na sześć paneli, w których naprzemiennie przedstawiono *Pejzaż ujścia rzeki do morza* i krzewy kwitnącej peonii. *Pejzaż* został namalowany w niemal prostokątnych rezerwach, umieszczonych na tle arabeski utworzonej z kwitnących krzewów peonii. Rezerwy to tak naprawdę zwoje malarstwa wykonanego farbami wodnymi. Widać to z lewej strony, gdzie znajduje się zwinięta część zwoju. Brzeg czarki – jedynie nad przedstawieniami pejzażu – został wzbogacony o niewielką, schematycznie namalowaną bordiurę z trudnym do odczytania przedstawieniem. Taki sam wzór czarki widnieje na obiekcie nr inw. MAG/GD/255/129/02/659A (poz. II.315).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.312. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/651

WYMIARY średnica 7,5 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny* z pawilonem, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo. Wnętrze czarki malowane kobaltem podszkliwnym.
Środek naczynia został ozdobiony na dnie wizerunkiem jednej, schematycznie namalowanej, chryzantemy *yuhua*, umieszczonej w podwójnym otoku. Wewnętrzną stronę brzegu czarki podzielono na sześć rezerw w kształcie płatków kwiatu lotosu, w których umieszczono przedstawiony w dużym uproszczeniu *Pejzaż rzeczny* z pawilonem, powtarzający się naprzemiennie z kwitnącym krzewem peonii *mudan*. Brzeg czarki zdobiony zgeometryzowaną bordiurą, składającą się z kreseczek układających się w zygzak. Ten bardzo typowy dla produkcji masowej wzór występował powszechnie w kilku wariantach. Obiekty podobne znajdowane są w wykopaliskach archeologicznych w większości miast europejskich, a także w położonych peryferyjnie skupiskach ludzkich, jak np. klasztory.
W zbiorach MAG znajduje się wiele podobnych czarek, kilka o tym samym wzorze oraz w różnych jego wariantach: nry inw. MAG/GD/255/100/05/3724B (poz. II.311), MAG/GD/255/129/02/659A (poz. II.315). Przeważnie tego typu czarki znajdowały się w zestawach z talerzykiem i były używane do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch części, zachowało się blisko 98% naczynia, z drobnym ubytkiem.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 140; Pudlis 2021, s. 176–177.

II.313. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/659E

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, gałązki kwitnącej peonii *mudan* 牡丹, drzewa, maszty okrętów

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Krawędzie stopki nieszkliwione. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem, na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Zachowany fragment brzegu talerzyka dekorowany jest w rezerwach na przemian gałązkami peonii *mudan* i schematycznie malowanym *Pejzażem ujścia rzeki do morza*. Można wyodrębnić pawilon oraz schematycznie i bardzo skrótowo ukazane przedstawienia drzew i masztów okrętu. Obiekt typowy, masowa produkcja, przeznaczony na eksport do Europy. Przeważnie tego typu talerzyki znajdowały się w zestawach z czarką i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.
W zbiorach MAG znajdują się tak samo dekorowane obiekty: talerzyki nry inw. MAG/GD/255/129/02/643 (poz. II.317), MAG/GD/255/129/02/640 (poz. II.318) oraz czarka nr inw. MAG/GD/255/129/02/659A (poz. II.315).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1103; Gyllensvärd 1990, s. 98.

II.314. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/39/04/5974

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, łódź, liście i owoce winogron, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 19 H, warstwa nieznana.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu lekko rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Brzeg czarki nieznacznie wywinięty na zewnątrz. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na jasny brąz.
Wnętrze pokrywa dekoracja utworzona z pnączy i kiści winogron tworzących rodzaj arabeski, pośród której wydzielono trzy rezerwy, w których namalowano uproszczone, schematyczne przedstawienia rzecznego pejzażu z łodzią. Na dnie czarki, w otoku, namalowano dużą kiść winogron z liśćmi. Brzeg czarki jest dekorowany bordiurą składającą się z kreseczek formujących wzór zygzaka. Czarki tego typu znajdowały się w zestawach z talerzykami pełniącymi funkcję spodków.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z czterech fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.315. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/659A

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

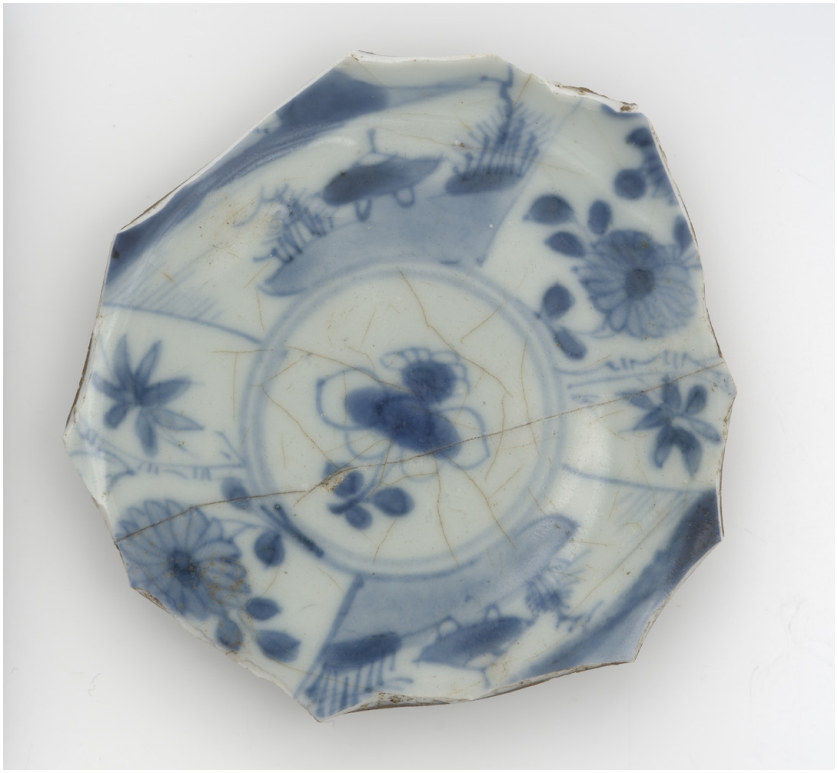
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, zwój malarski, roślinna arabeska, bordiura z wzorem roślinnym

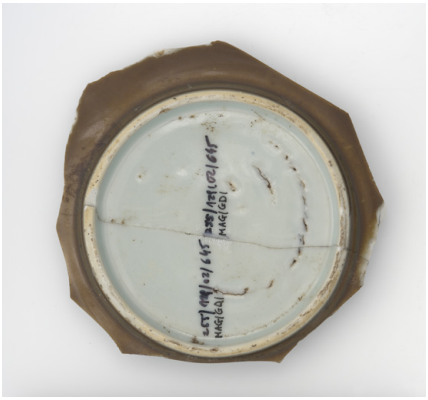
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grzą skiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grzą ska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu lekko rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowej stopce. Szkliwiona przezroczystym szkliwem, na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dno dekorowane jest namalowanym schematycznie pośrodku kwiatem peonii *mudan*, umieszczonym w otoku. W środku zachowanej części czarki przedstawiono *Pejzaż ujścia rzeki do morza*. Jest on namalowany w niemal prostokątnej rezerwie umieszczonej na tle arabeski utworzonej z wici roślinnej. Rezerwa jest tak naprawdę zwojem tradycyjnego malarstwa chińskiego, które wykonywano farbami wodnymi. Z lewej strony można zauważyć zwiniętą część zwoju. Nad nim znajduje się wąska bordiura z niemal nieczytelnym wzorem liści i owoców winogron.
Taki sam wzór czarki widnieje na obiekcie MAG/GD/255/100/05/3724 (poz. II.311).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.316. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/645

WYMIARY średnica stopki 6,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny* z pawilonem, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bambus *zhuzi* 竹子

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Na zachowanym fragmencie dna talerzyka, pośrodku, w okrągłej rezerwie okolonej dwoma okręgami, umieszczony został schematycznie przedstawiony kwiat peonii *mudan*. Pozostałą powierzchnię wokół otoku podzielono na sześć rezerw, wypełnionych na przemian kwiatami chryzantemy *yuhua* i *Pejzażem rzecznym* z pawilonem. Jest to typowy sposób dekorowania porcelany przeznaczonej na rynek europejski. Kompozycja dekoracji jest kompilacją dwóch przedstawień ikonograficznych: pejzażu *Rozlewiska rzeki wpadającej do morza* z przedstawieniem *Kwiatów letniej pory roku*. Oba motywy zostały ukazane bardzo schematycznie, a połączenie ich wynikało z typowo europejskiego gustu zamawiających. Nieregularność rozmiarów rezerw – szerszych w przypadku przedstawienia pejzażu (co oczywiście wynika z jego specyfiki) – pozwala zasugerować istnienie zwoju, na którym ukazano „malarstwo z natury".

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.317. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/643

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,2 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w., około 1720–1740 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花, bambus *zhuzi* 竹子, zwój z malarstwem

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo. Centrum kompozycji dekoracji talerzyka stanowi okrągła rezerwa ograniczona otokiem, z namalowanym schematycznie kwiatkiem peonii *mudan* pośrodku. Pozostała powierzchnia talerzyka została podzielona na rezerwy o różnej szerokości. Dwie są węższe, jedna z nich zawiera przedstawienie bambusów *zhuzi*, a druga – kwitnących peonii. Jeden rodzaj jest szeroki, o kształcie rozłożonego papierowego zwoju z malarstwem i został udekorowany przedstawieniem krajobrazu rzecznego. Zestaw trzech rezerw zostaje powtórzony, co daje symetryczną kompozycję – wszystkich rezerw w sumie jest sześć. Brzeg talerza obwiedziony jest cienkim otokiem. Ten typ kompozycji powtarza się na wielu obiektach chińskiej porcelany eksportowej i stanowi kompilację tradycyjnego rozplanowania przestrzeni dekoracji kwiatowej i roślinnej w połączeniu z popularnym *Pejzażem rzecznym*. Przy okazji w kompozycji można dostrzec odległe echa sposobów podziału przestrzeni dekorowanych naczyń, jakie występowały na dawniejszej, mingowskiej porcelanie w typie *kraak*. Tutaj liczba rezerw (6) pokrywa się z często występującym podziałem na sześć rozplanowanych w ten sam sposób rezerw, których układ i forma nawiązywała do kwiatu lotosu. Ten sam wzór dekoracji widzimy na innym talerzu z MAG: nr inw. MAG/GD/255/129/02/640 (poz. II.318).

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z trzech fragmentów, zachowało się około 75% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 177.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1103; Gyllensvärd 1990, s. 98; Dąbal 2020, s. 139.

II.318. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/640

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,2 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwitnące krzewy chryzantemy *yuhua* 菊花, bambus *zhuzi* 竹子, zwój z malarstwem, winorośl, bordiura z wzorem roślinnym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo. Centrum symetrycznej kompozycji dekoracji talerzyka stanowi okrągła rezerwa ograniczona otokiem, z namalowanym pośrodku schematycznie przedstawionym kwiatkiem peonii *mudan*. Pozostała powierzchnia została podzielona na rezerwy o różnej szerokości. W jednym typie rezerwy umieszczono przedstawienie bambusów *zhuzi*, a w drugim – kwitnących peonii. Trzeci rodzaj szerokich rezerw ma kształt rozłożonego papierowego zwoju z malarstwem i został udekorowany przedstawieniem *Pejzażu rzecznego*. Na brzegu talerza, nad rezerwami w trzecim typie, znajduje się bordiura wypełniona niedbale wykonanym wzorem winorośli. Ten typ kompozycji powtarza się na wielu obiektach chińskiej porcelany eksportowej i stanowi kompilację tradycyjnego rozplanowania przestrzeni dekoracji kwiatowej i roślinnej w połączeniu z popularnym *Pejzażem rzecznym*. W kompozycji można dostrzec ślad sposobów podziału przestrzeni dekorowanych naczyń, jaki występował na dawniejszej, mingowskiej porcelanie typu *kraak*. Przeważnie kształt rezerw nawiązywał do wyglądu płatków kwiatu, w szczególności lotosu.
To ostatnie rozwiązanie jest widoczne również w kompozycji wielu innych obiektów z MAG. Taki sam wzór dekoracji, jak opisany powyżej, znajduje się na innym obiekcie: nr inw. MAG/GD/255/129/02/643 (poz. II.317).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z trzech fragmentów. Zachowało się około 95% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 139.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Pudlis 2021, s. 177.

II.319. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/642

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w., około 1725–1745 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE waza ogrodowa z *Kwiatami czterech pór roku*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwitnące krzewy chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony wewnątrz szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Talerzyk został pomalowany wewnątrz dekoracją pokrywającą niemal całą jego powierzchnię. Pośrodku dna znajduje się jeden – umieszczony w okrągłej rezerwie otoczonej okręgiem – schematycznie przedstawiony kwiat peonii *mudan*. Pozostała część kompozycji składa się z dwóch przedstawień rozmieszczonych naprzemiennie wokół centralnego otoku: wazy ogrodowej stojącej na stoliku i kwitnących gałązek chryzantem *yuhua* i peonii. Brzeg talerzyka dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą składającą się z ukośnych kreseczek tworzących zygzak, co stanowi element typowy dla chińskich wyrobów eksportowych pochodzących z tego okresu.
Podobne obiekty znajdują się w Topkapi Saray Museum w Stambule.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony jest z pięciu fragmentów. Brakuje dwóch fragmentów brzegu. Zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, s. 1092.

II.320. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/653

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

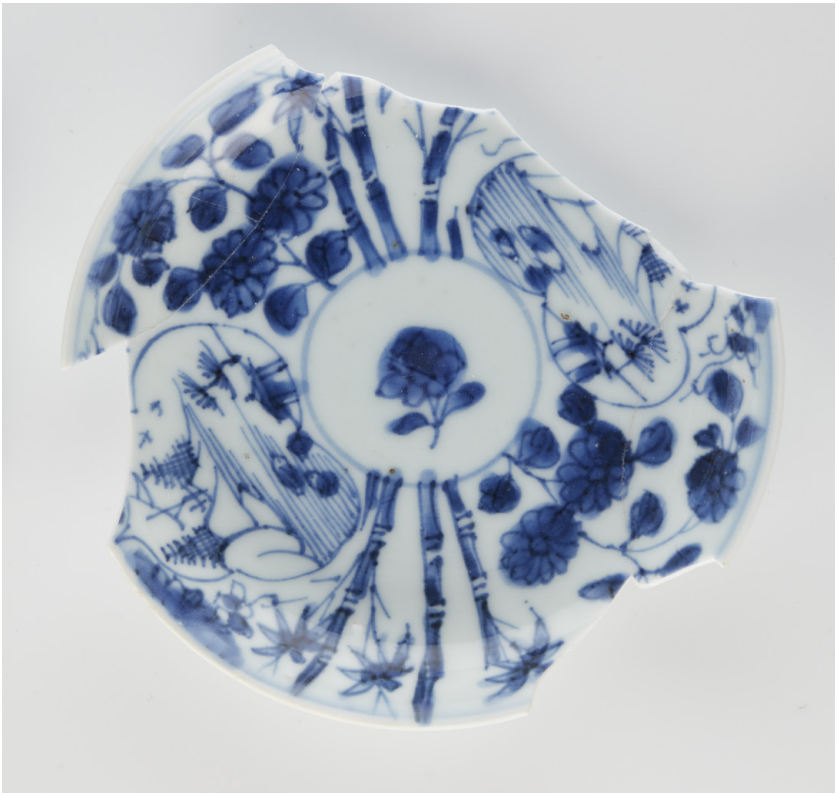
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

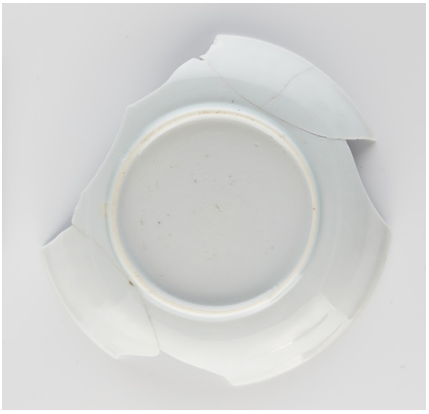
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, na zewnętrznej stronie dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana w środku na dnie małym kwiatkiem, a na całej powierzchni brzuśca umieszczono przedstawienie, zwane *Kwiaty czterech pór roku*. W czterech rezerwach obwiedzionych konturem rozdzielającym poszczególne przedstawienia znajdują się kwiaty peonii *mudan*, symbolizujące ciepłą porę roku. Brzeg czarki okolony jest zgeometryzowaną bordiurą, składającą się ze schematycznie malowanych kreseczek formujących zygzak.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona jest z sześciu fragmentów. Zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.321. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101A

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około 1740–1760 r.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż rzeczny*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, bambus *zhuzi* 竹子

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

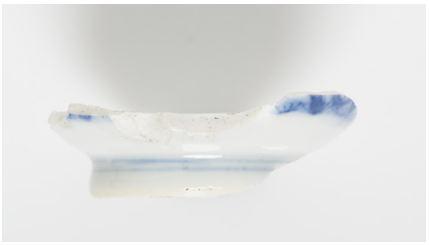
OPIS Porcelana grubościenna. Płaski talerz toczony na kole, o jednolitej powierzchni z lekko wygiętym brzegiem ku górze, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
W centrum kompozycji talerzyka, w okrągłej rezerwie otoczonej otokiem, znajduje się schematycznie przedstawiony kwiat peonii *mudan*. Pozostała powierzchnia dekorowana jest na przemian *Pejzażem rzecznym* w rezerwie o kształcie wachlarza i krzewami peonii oraz bambusami *zhuzi*. Brzeg talerzyka dekorowany jest tylko wąskim otokiem

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z trzech fragmentów. Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowany

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 1103; Gyllensvärd 1990, s. 98; Dąbal 2020, s. 139.

II.322. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1295

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI Grzybek *lingzhi* 靈芝 w podwójnym otoku, malowany podszkliwnie kobaltem.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat lotosu *lianhua* 蓮花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s4, warstwa 157.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, umieszczona na pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym. Dekorowana na dnie centralnie położonym, stylizowanym kwiatem lotosu *lianhua*, umieszczonym w podwójnym otoku.
Obiekt ten należy do nielicznej grupy w zbiorach porcelany dalekowschodniej w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, na którym stwierdzono istnienie sygnatury.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

II.323. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2184(3)

WYMIARY 4,1 × 2,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, błękitno-biała *qing-hua* 青花

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Talerzyk zdobiony był przy brzegu wąską, zgeometryzowaną bordiurą wpisaną w podwójny otok, zdwojony na dolnej krawędzi. Środek talerza zdobiła nie dająca się zinterpretować dekoracja wykonana malarstwem podszkliwnym, kobaltem ze złoceniami. Nie wiadomo, czy występowały jeszcze inne techniki naszkliwnego zdobienia (np. farby naszkliwne).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

Rozdział III

Rzadkie rodzaje technik zdobienia – biała porcelana z Dehua i monochromy

W wykopaliskach gdańskich zachowało się bardzo mało świadectw archeologicznych poświadczających obecność na terenie miasta w XVII–XVIII w. tzw. monochromów oraz białej porcelany z Dehua 德化 (poz. III.1–2). Oprócz dwóch obiektów, które do tej pory udało się zidentyfikować w zbiorach MAG, znane są jedynie pojedyncze fragmenty pochodzące z kolekcji innych instytucji. Są one obecnie opracowywane. Monochromami (ang. *monochroms*) zwykło się nazywać porcelanę zdobioną jednobarwnym szkliwem. „Białą porcelaną z Dehua" nazywa się niezdobioną porcelanę pochodzącą z tego ośrodka ceramicznego.

Biała porcelana z Dehua, zwana również często pochodzącym z języka francuskiego terminem *blanc de Chine* (biała [porcelana] z Chin), od czasów dynastii Song była wytwarzana w rejonie miasta Dehua, leżącego w prowincji Fujian. Glina używana w tym ośrodku cechowała się bardzo dużą plastycznością, dzięki czemu wytwarzano z niej obiekty ozdobione plastycznym detalem, często również filigranem. Dzięki temu, prócz naczyń użytkowych i ozdobnych, produkcja Dehua znana była z licznych figurek i pełnoplastycznych przedstawień, zarówno zwierząt i ludzi, jak i bóstw (znane są tworzone od czasów poprzedzających eksport do Europy wyjątkowo wysokiej klasy buddyjskie figurki sakralne). W XVII w. zaczęto specjalizować się w produkcji porcelany na rynek europejski. Bardzo popularne były rozmaite figurki, a jednym ze szczególnie lubianych przedstawień była tzw. *Długa Eliza* (*long Elza*) – wysoka postać kobiety o wydłużonych proporcjach. W XVIII w. ten typ porcelany miał tak wielu odbiorców, że nowo powstające wytwórnie europejskie kopiowały go wielokrotnie. Były jednak o wiele mniej plastyczne niż autentyczna porcelana Dehua, wypalana w temperaturze nieco niższej od stosowanej w Jingdezhen 景德镇 oraz posiadająca inny skład masy ceramicznej. Zawierała stosunkowo mało żelaza, ale dużo potasu, a po wypalaniu osiągała świetlistość z różowym lub mlecznym odcieniem[1].

Chińczycy w ciągu wieków wypracowali bogaty repertuar szkliw barwnych, tworzących gładkie powierzchnie na zewnętrznych stronach naczyń bądź na figurkach. W Europie największą popularność zdobyły sobie dwa rodzaje szkliwa: głęboki granat, tworzony na bazie błękitu kobaltu, oraz rozmaite rodzaje seladonów *qingci* 青瓷. Spośród seladonów szczególnie lubiane były te o barwie lekko zielonkawej, pastelowej. Pojedyncze egzemplarze importowano do Europy jeszcze w średniowieczu. Ilość seladonów na królewskich i arystokratycznych dworach zwiększyła się szczególnie w XVIII w., gdyż ich barwa bardzo dobrze wkomponowywała się w rokokowe, a później również klasycystyczne wnętrza. Często obiekty te otrzymywały dodatkową oprawę w formie brązowych okuć. Prace te wykonywano w Europie zgodnie z aktualnie panującą modą. Okucia były srebrzone bądź złocone. Do dziś w wielu ważnych kolekcjach znajdują się przykłady obiektów tego typu. Szczególnie lubiane i cenione były na terenie Francji. Nie jest znany żaden obiekt zdobiony seladonowym szkliwem pochodzący z wykopalisk w Gdańsku. Nie spotkano również do chwili obecnej żadnego zapisu inwentarzowego, pozwalającego potwierdzić obecność tego typu porcelany w gdańskiej kolekcji.

Dla odmiany w drugiej połowie XVII w. na dworach europejskich popularność zdobyły sobie dużych rozmiarów naczynia dekoracyjne (wazy, misy) oraz naczynia użytkowe, zdobione monochromatycznym szkliwem kobaltowym. W okresie panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722) przedmioty te były bardzo często sprowadzane do Europy. Początkowo naczynia zdobiono, nakrapiając kobalt na zewnętrzne powierzchnie, później zaczęto nadmuchiwać kobaltowy proszek, a następnie szkliwić. Zabieg taki pozwalał uzyskać bardziej

[1] Donnelly 1969.

równomierną barwę. Podobnie jak w przypadku monochromatycznego szkliwa na bazie tlenku żelaza, zaczęto stosować technikę zaklejania partii naczynia papierkami przed naniesieniem kobaltowego proszku. W ten sposób powstawały białe rezerwy, na które później można było nanieść innego rodzaju zdobienia. Szczególnie częstym ich rodzajem bywały emalie naszkliwne *Kangxi wucai* 康熙五彩. Ich mocne kolory dobrze łączyły się z wyrazistym błękitem. Obiekty, w których występowały obie techniki zdobienia, nie są zaliczane do monochromów, tylko do palety barwnej *Kangxi wucai*, z zastosowaniem dodatkowej techniki zdobienia[2]. Chińczycy rozróżniali wiele określeń na subtelne odcienie i rozmaicie nakładane powierzchnie monochromatycznych kobaltów (niebieski płatek śniegu, niebieski ikry rybiej etc.). W Europie zwane były również „błękitem Mazarina" (fr. *bleu Mazarin*), co zawdzięczały faktowi, że kardynał Mazarin był wielkim kolekcjonerem chińskiej porcelany zdobionej szkliwem pokrytym kobaltem. Inną popularną nazwą była nazwa „błękit pudrowy" (ang. *powder blue*).

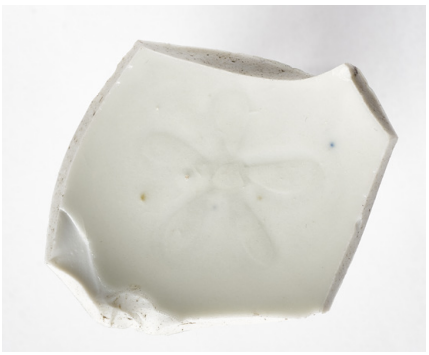
Tak dekorowane naczynia były następnie często zdobione złotym malarstwem naszkliwnym. Połączenie głębokiego błękitu kobaltu ze złotem było z jednej strony powściągliwe, z drugiej szlachetne i eleganckie. W Europie tego typu przedmioty otrzymywały często bogato złocone oprawy z brązowych okuć.

W kolekcji MAG zachował się jeden fragment naczynia zdobionego tą techniką (poz. III.2). Niestety, naszkliwne malarstwo złotem uległo przetarciu do tego stopnia, że nie można rozpoznać zdobiących go tematów malarskich.

W pewnym sensie za monochromy można uważać również naczynia zdobione jednolitym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Nie są one jednak włączane do tej grupy i raczej określa się je – podążając za tradycyjnymi, handlowymi określeniami – „brązem batawskim".

[2] Pudlis 2023, s. 24–48.

III.1. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1057

WYMIARY średnica stopki 3,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Dehua

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, *blanc de Chine*, biała porcelana z Dehua

TECHNIKI DEKORACJI wyciskana w masie przed szkliwieniem

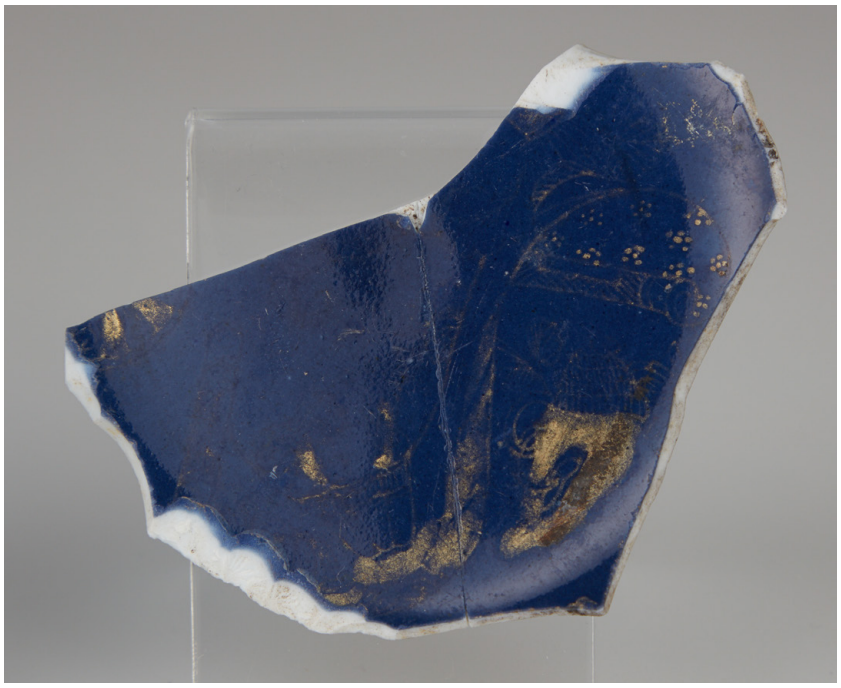
MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s2, warstwa 157.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, następnie ręcznie modelowana, pokryta szkliwem przezroczystym.
Stopka naczynia bardzo gruba, doklejana do czerepu, o krawędzi lekko wywiniętej do środka. Brzusiec czarki lekko żebrowany, z płytkim, słabo widocznym reliefem. Drobne ciemnoniebieskie zanieczyszczenie, które można w formie plamki zaobserwować na czerepie świadczy o tym, że w tym samym warsztacie najprawdopodobniej produkowano również wyroby zdobione kobaltem. Mimo tego, że wyroby z Dehua w większości nie miały dekoracji malarskiej, istnieje jednak niewielka grupa obiektów pochodzących z tego ośrodka ceramicznego, dekorowanych podszkliwnie na niebiesko. Być może jest to więc właśnie niewielka plamka kobaltu, a przedmiot wykonany został w warsztacie produkującym takie wyroby.
Na podstawie zachowanego fragmentu nie można rozpoznać motywów dekoracyjnych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

III.2. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/50/2490

WYMIARY średnica stopki 6,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVII/XVIII w., około 1700 r.

TYP porcelana monochromatyczna, zdobiona kobaltem, powder blue, błękit Mazarina, bleu Mazarin

TECHNIKI DEKORACJI porcelana dekorowana kobaltem prószonym podszkliwnie, złocona

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, przedmiot symboliczny (?), architektura (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, obiekt K2756.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na pierścieniowatej stopce, kobalt prószony podszkliwnie, pokryta szkliwem przezroczystym.
Dekoracja malowana złotem naszkliwnie została mocno przetarta, rysunek pozostaje nieczytelny. Zachowały się słabo widoczne motywy kwiatowe i być może fragmenty przedstawienia jakiegoś symbolicznego przedmiotu bądź elementu architektury.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

Rozdział IV
Farby naszkliwne

Farby naszkliwne stosowano na powierzchni wypalonego, szkliwionego naczynia – aby zostały utrwalone i przyjęły właściwą barwę, naczynie po raz kolejny trafiało do pieca. Temperatura odpowiednia do takiego wypału była dużo niższa od temperatury wypału farb podszkliwnych, tak więc w przypadku technik mieszanych często kładziono je w ostatnim etapie zdobienia. Po nich nakładane były i wypalane ostatni, trzeci raz (wł. *terzo fuoco*, „trzeci ogień") złocenia.

Do najczęściej występujących typów zdobień porcelany dalekowschodniej pochodzącej z wykopalisk w Gdańsku należy porcelana dekorowana naszkliwną czerwienią żelaza. Aktywnym składnikiem barwiącym i stosunkowo nietrwale przywierającym do szkliwa jest czerwony tlenek żelaza, zwany potocznie „czerwienią żelaza". W przypadku wyrobów obecnych w Gdańsku stwierdzić można, że ten typ zdobienia często występował w połączeniu z zastosowaniem monochromatycznego, brązowego szkliwa na zewnętrznej stronie naczyń, przez co bywają one czasem nazywane „naczyniami w stylu batawskim"[1]. W pewnych przypadkach do tego typu zdobień bywa zaliczana również porcelana dekorowana uprzednio podszkliwnym malarstwem farbami z użyciem tlenku kobaltu (styl japońskiego i chińskiego Imari)[2]. Zdarzają się również w materiale z MAG przypadki łączenia barwnych emalii naszkliwnych *falangcai* 珐琅彩 z naszkliwną czerwienią żelaza (np. poz. IV.8), często również towarzyszyło im uprzednio wykonane malarstwo podszkliwnym błękitem kobaltu. W takim wypadku można mówić o połączeniu chińskiego Imari z emaliami naszkliwnymi *falangcai* (patrz poz. V.49–53).

Naszkliwną czerwienią żelaza zdobiono obiekty o bardzo różnej klasie. W dość dużej masie porcelany niższego gatunku (poz. IV.6–7 etc.) występują również naczynia malowane w sposób niezmiernie precyzyjny, często złocone. Na szczególną uwagę zasługują piękna cienkościenna czarka (poz. IV.1) oraz talerzyk (poz. IV.2).

Wiele naczyń dodatkowo zostało wzbogaconych złoceniami (poz. IV.3–4 etc.). Porcelana taka zwana bywa „czerwień ze złotem" (ang. *Red and Gold*), „czerwień żelaza ze złotem" (ang. *Iron Red and Gold*). W przypadku naczyń niezłoconych często tak dekorowaną porcelanę zwano chińską czerwienią żelaza (fr. *Rouge-de-fer China*) lub porcelaną „krew z mlekiem" (nl. *Melk en Bloed* oraz ang. *Milk and Blood*). Nierzadko określenie „porcelana biało-czerwona" nadawane było niezależnie od występowania złoceń, traktowanych drugorzędnie, i nie wpływało na zmianę nazewnictwa.

W XVIII w. w niezmiernie bogatej i dostosowanej do różnych typów odbiorców produkcji chińskiej porcelany występowały wyroby w kilku gatunkach, prezentujące różną jakość wykonania – dotyczyło to również obiektów malowanych farbami naszkliwnymi. Produkowano nie tylko luksusową porcelanę codziennego użytku, ale też obiekty czysto dekoracyjne, jak duże wazy, często występujące w zestawach, tzw. garniturach. Przedmioty najwyższej klasy trafiały na dwory królewskie i arystokratyczne. Wiele takich waz i naczyń znajdowało się w kolekcji króla Polski i elektora Saksonii Augusta Mocnego (1670–1733)[3]. Był to również typ porcelany popularny w Niderlandach i pozostałej części Europy. Często przy tworzeniu wzorów i motywów dekoracyjnych Chińczycy inspirowali się tkaninami

[1] Porcelana batawska – nazwa stosowana czasem na określenie wyrobów, których zewnętrzna strona została dodatkowo pokryta brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Przyzwyczajono się, że podobna stylistyka występowała w przypadku wyrobów holenderskich sprowadzanych przez V.O.C. Jednak zdobienia brązowym szkliwem (*glaze*) stosowano również w produkcji przedmiotów sprowadzanych przez inne kompanie handlowe – angielską, francuską, duńską i szwedzką. Batawia (dzisiejsza Dżakarta) była portem przeładunkowym dla licznych holenderskich towarów, stąd nazwa.

[2] Patrz w tym tomie rozdział V.

[3] Reichel 1993; Pietsch, Loesch, Ströber 2006.

indyjskimi i japońskimi. Tak więc na wielu naczyniach widzimy wici roślinne i kwiaty, a stosunkowo rzadziej postaci ludzkie czy zwierzęce. Pięknymi przykładami takich obiektów pochodzących z królewsko-elektorskiej kolekcji są dwie dość wysokie butle, powściągliwie dekorowane prostymi motywami spirali i drobnych kwiatów chryzantemy, datowane na lata około 1710–1725, czyli na przełom epoki panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722) i cesarza Yongzhenga 雍正 (1722–1735), oraz duży talerz z ażurowym brzegiem i dużą sceną przedstawiającą domostwo z ogrodem, datowany na lata 1700–1720, czyli drugą połowę panowania cesarza Kangxi[4].

Podkreślić należy, że w procesie dekoracji porcelany eksportowej często łączono więcej niż jedną technikę zdobienia. Pośród często stosowanych technik mieszanych (prócz wymienionego wcześniej połączenia kobaltu podszkliwnego, naszkliwnej czerwieni żelaza, złoceń z emaliami naszkliwnymi *falangcai*) spotykamy łączenie farb bądź emalii naszkliwnych z barwnym, monochromatycznym szkliwem. Tak więc zdobienia czerwienią żelaza były również często umieszczane w białych rezerwach, pozostawionych na wewnętrznej stronie talerza bądź zewnętrznych stronach czarek i misek. W ten sposób dekoracja stawała się bogatsza i bardziej urozmaicona. W zbiorach MAG wskazać można, zachowany w stosunkowo dobrym stanie, fragment talerzyka zdobionego we wzory przedstawiające motyle i kwiaty, z centralną rezerwą ozdobioną wzorem kosza kwiatów (poz. IV.27), oraz niewielki fragment innego talerzyka (poz. IV.26), na którym zachował się subtelnie malowany fragment ukwieconej gałązki na białym tle. Ciemnobrązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza bardzo dobrze komponowało się z miękkimi odcieniami naszkliwnej czerwieni żelaza, często wpadającej w lekko różowe tony.

W katalogu prezentujemy dwa obiekty, w których fragment dekoracji malowanej naszkliwną czerwienią żelaza uległ niemal całkowitemu zniszczeniu, bardzo dobrze natomiast zachowały się wyraziste złocenia. Są to pozostałości kompletu do herbaty (poz. IV.28–29) o bogatej, puklowanej formie naczyń. Malarska dekoracja, ale i sama forma naczyń wykazują wyraźne wpływy europejskiego rokoka – rozpoznajemy jego cechy w falujących wstążkach, oplatających wdzięczne bukieciki kwiatów, rozdysponowanych w pozornym nieładzie na całej powierzchni naczyń.

Dzisiejszy wygląd tego kompletu, w którym niemal całkowicie wytarła się część dekoracji wykonanej czerwienią żelaza, przywołuje wyjątkowo rzadki, ale niezmiernie wytworny typ dekoracji biało-złotej. W MAG nie stwierdzono jednak tego typu naczyń chińskiego pochodzenia, a tylko jeden przykład biało-złotej porcelany japońskiej. Jest to czarka w typie *ko-Arita* 古有田*,* zdobiona techniką *hakuji kinrade* 白地金襴手 (poz. VII.2). Ten rodzaj malatury w Chinach bywał wykonywany za pomocą dodawanego do spoiwa pigmentu, zwanego *miao jin* 描金, i według chińskich źródeł[5] składać się miał z jednej części sproszkowanego ołowiu i dziesięciu części złota. Po zmieszaniu ze spoiwem powstawała złota pasta, którą malowano naszkliwnie, a następnie utrwalano w wysokiej temperaturze – dbając jednak, by złoto nie utleniło się, a tym samym nie sczerniało. Japońska technika produkcji złotej farby naszkliwnej różniła się pod pewnymi względami od złoceń chińskich, pozwalała jednakże osiągnąć podobne efekty artystyczne.

Wyjątkowym i charakterystycznym typem dekoracji, do dziś kojarzonym z chińską porcelaną eksportową, czyli „chińszczyzną na zamówienie" (fr. *Chine de commande*), było łączenie naszkliwnej czerni żelaza ze złoceniami. Porcelana taka zyskała wiele nazw, które do dziś przeplatają się w literaturze przedmiotu, przynosząc czasem trudności czytelnikom, zagubionym pomiędzy różnymi określeniami tego samego rodzaju zdobień. Porcelana ta nazywana jest czarno-złotą, czasem również „[zdobioną] atramentem z Chin" (fr. *encre de Chine*) albo też „porcelaną Kompanii Indyjskiej" (fr. *porcelain des Compagnie des Indes*). W MAG ten rodzaj dekoracji reprezentowany jest przez kilka większych i mniejszych fragmentów naczyń, pierwotnie należących do jednego serwisu do herbaty (poz. IV.30).

Naszkliwna czerń żelaza pozwala osiągnąć wiele odcieni: od szarości aż do głębokiej czerni. Z racji tej gradacji barwienia ten rodzaj malatury zwany bywał również skrótowo „tuszem z Chin" (fr. *encre de Chine*), a moda na tak zdobione obiekty przypadała na lata 1725–1755. Nie bez powodu ten typ dekoracji, sprawiający, że wygląd białej porcelany przywodził na myśl zadrukowane karty papieru, bardzo mocno kojarzy się z porcelaną sprowadzaną z Chin na zamówienie. Często – jak widzimy również na gdańskich przykładach – jako wzorce stosowano europejskie druki (drzeworyty, miedzio-

[4] Butle: wysokość 27,5 cm, nr inw. P.O. 8023, oraz wysokość 26 cm, nr inw. P.O. 6843. Patrz Pietsch, Loesch, Ströber 2006, s. 30–31.

[5] *Nan yao bi ji* 南窑笔记 – notatki na temat wyrobów południowych, spisane w latach 1730–1740.

ryty etc.), zapełniając całe powierzchnie naczyń dużymi, starannie oddanymi przedstawieniami postaci europejskich dam w dworskich strojach z czasów Ludwika XV, przedstawień religijnych o chrześcijańskich konotacjach, scen rodzajowych (poz. IV.30) czy wręcz półnagich postaci mitologicznych. W Gdańsku na chwilę obecną potwierdzono obecność tej grupy porcelany jedynie na przykładzie prezentowanego serwisu z przedstawieniem pejzażu.

Z uwagi na fakt, że szczególna grupa zdobień przedstawiała tematykę religijną i była wykonywana na zamówienie katolickich misjonarzy przebywających w Bejing (Pekinie, stolicy cesarstwa), porcelana zdobiona motywami ikonograficznymi o chrześcijańskim rodowodzie zwana była również „porcelaną jezuitów" (*porcelain de Jesuites*). Na naczyniach wykonywanych na zamówienie współbraci Ignacego Loyoli bardzo często pojawiały się przedstawienia o tematyce religijnej, wzorowane na grafikach reprodukujących obrazy wybitnych malarzy europejskich. Dość często pojawiał się temat *Ukrzyżowania*, *Zwiastowania* i *Adoracji Dzieciątka Jezus*.

Technika zdobienia naszkliwną czernią żelaza i złoceniami (o wiele łatwiejsza w wykonaniu niż zdobienia emaliami naszkliwnymi czy innymi barwnymi farbami naszkliwnymi) prędko przyjęła się w europejskiej produkcji pierwszych wytwórni porcelany: Królewsko-Elektorskiej Manufaktury Porcelany w Miśni oraz wiedeńskiej wytwórni du Paquier. Czarna dekoracja zwana była z języka niemieckiego *Schwarzlot* i stosowana przez europejskich rzemieślników również w tworzeniu dodatkowych zdobień na importowanych białych wyrobach chińskich w celu zwiększenia ich atrakcyjności.

Podkreślić należy, że z pewnością styl malowania naszkliwną czernią żelaza miał duży wpływ na rozwinięcie się jednego z najbardziej rozpoznawalnych stylów, czyli wczesnej wiedeńskiej porcelany du Paquier (1719–1744), drugiej w kolejności powstania europejskiej manufaktury porcelany[6]. W jej produkcji czarny pigment nakładany na szkliwo uzyskiwał często tak błyszczący efekt, że przypominał azjatycką lakę bądź lakier. Połączenie atrakcyjności techniki zdobienia z ciekawymi kształtami naczyń czyniło styl du Paquier wyjątkowym na tle całej znanej europejskim odbiorcom porcelany – zarówno dalekowschodniej, jak i wczesnej europejskiej. Należy podkreślić, że technika wiedeńska była bardziej trwała niż chińska, gdyż wykonywane w Chinach farby naszkliwne (czerwień żelaza i czerń żelaza) bardzo łatwo się ścierały, co doskonale można obserwować na przykładzie uszkodzeń wielu obiektów prezentowanych w niniejszej książce (np. poz. IV.24–25).

Chińskie wyroby czarno-złote często były cienkościenne. Delikatne i subtelne malarstwo oraz doskonała jakość cienkościennej porcelany z jednej strony sprawiały, że należały one do „górnej półki" towarów kolonialnych, z drugiej zaś, że kruszyły się łatwo, niemalże jak skorupki jajka. Nawet po dostaniu się do warstw ziemi rzadko kiedy dotrwały w dostatecznie dobrym stanie, by mogły zostać przez archeologów wyodrębnione i poddane właściwej identyfikacji – co również może pośrednio tłumaczyć tak rzadkie ich występowanie w materiale MAG. Chociaż bardzo mało jest analogicznych przykładów z wykopalisk gdańskich, sądzić można, że obiektów tego typu w bogatym portowym mieście było więcej. Pogląd ten wynika nie tylko z porównania z innymi miastami handlowymi w basenie Morza Bałtyckiego, ale też z wiedzy płynącej z dokumentów historycznych (inwentarzy)[7].

[6] Lehner-Jobst 2005, s. 32–52, s. 573–582.

[7] Patrz w tym tomie aneks 1: E. Barylewska-Szymańska, *Porcelana dalekowschodnia w gdańskich inwentarzach mienia domowego i anonsach prasowych*, s. 571–580.

IV.1. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1610(3)

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, berło *ruyi* 如意

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Na zewnętrznej stronie malowana czerwienią żelaza w kwiaty symbolizujące cztery pory roku. Brzeg czarki dekorowany powtarzającymi się motywami uproszczonego wizerunku rodzaju talizmanu, nazywanego berłem *ruyi*, ceremonialnego przedmiotu noszonego przez niektóre bóstwa chińskie, a także symbolu klasztornej pobożności.

STAN ZACHOWANIA Czarka zachowana w dwóch fragmentach – około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.2. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2083A

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 5,5 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień i czerń żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE koszyk z kwiatami *xianhua lan* 鮮花籃, kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5902.

OPIS Talerzyk porcelanowy toczony na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Dekorowany przedstawieniem kosza kwiatów *xianhua lan* – atrybutu Lan Caihe 藍采和, jednej postaci z Ośmiu Nieśmiertelnych. To rzadszy typ dekoracji, szczególnie z racji obecności naszkliwnej czerni żelaza.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z fragmentów, zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.3. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/59/03/11

WYMIARY 3,3 × 3,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat lotosu *lianhua* 蓮花

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2002 r. na terenie dawnego Bastionu Królik od ulicy Chłodnej do ulicy Zawodników w Gdańsku (stanowisko 59), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zewnętrznej stronie czarki dodatkowo monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Wnętrze dekorowane malowanym czerwienią żelaza i bogato złoconym wzorem kwiatów i liści lotosu *lianhua*. Zachowany obiekt prezentuje wysoką klasę dekoracji naszkliwnej. Malatura zachowała się w wyjątkowo dobrym stanie.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.4. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1511(1)

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat hibiskusa *furong hua* 芙蓉花, bordiura (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s8, warstwa 207.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce.
Pokryty szkliwem przezroczystym, dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Dekorowany z dużą precyzją motywem kwiatowym z widocznym przedstawieniem kwiatu hibiskusa *furong hua*. Prawdopodobnie całą wewnętrzną stronę czarki pokrywał podobny wzór, a jej brzeg był podkreślony za pomocą bordiury.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.5. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/493(3)

WYMIARY średnica 11,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984, prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Brzeg zachowanego fragmentu naczynia dekorowany jest bordiurą malowaną naszkliwnie czerwienią żelaza – jest to uproszczona wersja wzoru nawiązującego do jednego z typowych zdobień bordiur miśnieńskiej porcelany, nazywanego „grotem lancy", albo w uproszczony sposób *meisende* (jako nawiązanie do nazwy wytwórni w Meissen). Był on wykonywany przeważnie za pomocą naszkliwnych technik zdobienia. Według pierwowzoru poszczególne koliste elementy w miejscach, w których się łączą, powinny mieć jeszcze domalowane zakończenia w kształcie grotu strzały. Jest to typowy przykład zdobień inspirowanych stylistyką europejską.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.6. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/17/1

WYMIARY średnica stopki 9,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1993–1994 przy ulicy Chmielnej 39/40 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), ar 25 – część W, warstwa 2.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, o jednolitej powierzchni, pokryty szkliwem przezroczystym.
Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Wewnątrz talerzyk dekorowany był schematycznie malowanymi łodygami z fragmentami kwiatów, widocznymi na całej zachowanej powierzchni obiektu. Bordiura nie występuje, brzeg talerza został podkreślony przez sam układ kompozycji malarskiej. Obiekt ten można uznać za rzadki w kolekcji MAG. Mimo że został wykonany naszkliwną czerwienią żelaza, zastosowano tu – niewystępujący na innych obiektach z MAG – sposób kładzenia malatury i kompozycję dekoracji, widoczne jedynie w poz. IV.7.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.7. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/14003(4)

WYMIARY 4,8 × 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, kwitnąca gałązka śliwy *mei hua* 梅花 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3719.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Na podstawie tego fragmentu czarki można domniemywać, że naczynie na całej powierzchni dekorowane było przedstawieniem roślin. Z całej kompozycji zachowała się jedna ukwiecona gałązka. Jej kontur namalowano cienkimi pociągnięciami pędzla, a na płatkach kwiatów naprzemiennie zaznaczono pręciki bądź równomiernie zamalowaną całą ich powierzchnię. Być może jest to gałązka kwitnącej śliwy *mei hua*.
Podobny obiekt poz. IV.6.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.8. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/16697(2)

WYMIARY 4,6 × 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona paletą barwną *falangcai* 珐琅彩, Batawia, wyroby z Batawii

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai* 珐琅彩, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* (?), drzewa

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3733.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o owalnym brzuścu, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona dodatkowo pokryta monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Zachowany fragment naczynia nie pozwala na odtworzenie pełnej dekoracji. Na podstawie obecności malowanej naszkliwnie czerwienią żelaza korony drzewa można przypuszczać, że czarka dekorowana była przedstawieniem pejzażu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.9. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/50/2557

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, biało-czerwona, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), krzew peonii *mudan* 牡丹, skały *taihu* 太湖石 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńskiej 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 17, materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym, na zewnętrznej stronie czarki dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Zachował się mały fragment dna czarki wraz ze stopką. Czarka dekorowana była wewnątrz motywami roślinnymi. Można domniemywać, że zdobiona była przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, z której na zachowanym fragmencie dostrzec możemy jedynie krzew peonii *mudan* oraz najprawdopodobniej fragment skały *taihu*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.10. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/51/1435(1)

WYMIARY 3,5 × 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, biało-czerwona, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, arabeska, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 29, materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole. Pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki dodatkowo szkliwiona monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Zachował się niewielki fragment naczynia. Jego brzeg zdobiła szeroka zgeometryzowana bordiura. Całe wnętrze czarki najprawdopodobniej dekorowane było arabeską z elementami roślin i kwiatów.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.11. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/51/1152(2)

WYMIARY średnica stopki 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, biało-czerwona, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *wadżra* (tyb. རྡོ་རྗེ), grzyb *lingzhi* 靈芝, kwiat peonii *mudan* 牡丹, arabeska

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w 2008 r. przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 29, warstwa 6044.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole. Pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Czarka malowana w bardzo uproszczony sposób. W centrum kompozycji znajdowała się podwójna *wadżra* (dordże, broń Indry), która przyjęła kształt kwiatu okolonego symetrycznie rozłożonymi listkami (albo symbolicznie przedstawionym grzybem długowieczności *lingzhi*).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.12. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/493(5)

WYMIARY 2,5 × 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nie można zidentyfikować

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984, prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Naczynie toczone na kole, pokryte szkliwem przezroczystym. Brzeg naczynia dekorowany geometryczną bordiurą, malowaną naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 1% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.13. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/16/2/494(2)

WYMIARY 2,6 × 2,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty magnolii *yulan* 玉蘭

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984, prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, o jednolitej powierzchni, pokryty szkliwem przezroczystym.
Dekorowany malarstwem wykonanym jasnym odcieniem naszkliwnej czerwieni żelaza z przedstawieniami kwiatów magnolii *yulan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.14. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/497(1)

WYMIARY 2,9 × 2,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Naczynie toczone na kole, pokryte szkliwem przezroczystym.
Przy wylewie dekorowane cienkim złotym szlaczkiem, dekoracja kwiatowa malowana naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.15. TALERZYK

NR INW. MAG 255/16/02/499(1)

WYMIARY 3,1 × 2,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (?)

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984, prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Naczynie toczone na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie przy wylewie dekorowane cienkim złotym szlaczkiem, starannie wykonana dekoracja kwiatowa malowana czerwienią żelaza. Można zaobserwować bardzo typowe dla klasycznego stylu chińskiego Imari wzory liści i fragmentów kwiatów, najprawdopodobniej peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.16. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/15298(3)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, biało-czerwona, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nie można zidentyfikować

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 2b, warstwa 4221, obiekt 4220.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Zachował się drobny fragment malarstwa naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.17. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/09/508

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwitnące śliwy *mei hua* 梅花, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2015 r., w kwartale ulic Sadowa, Łąkowa i Jaskółcza w Gdańsku (stanowisko 86), parcela 3, warstwa 44.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Wnętrze dekorowane było najprawdopodobniej przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, z której zachował się mały fragment z elegancko przedstawioną skałą *taihu* i kwitnącymi gałęziami śliwy *mei hua*. Brzeg czarki dekorowany bordiurą w typie *meisende*, inspirowaną porcelaną europejską.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.18. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1630(1)

WYMIARY 3,1 × 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne jasnobrązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 157, obiekt 518.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem jasnobrązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Na podstawie zachowanego fragmentu można stwierdzić, że przy wewnętrznym brzegu czarki namalowano z pomocą naszkliwnej czerwieni żelaza bordiurę, w której pozostawiono rezerwy zawierające pojedyncze, schematycznie przedstawione kwiaty peonii *mudan*. Bordiura składała się z podwójnego otoku umieszczonego w dolnej części i pojedynczego u góry, przy samym brzegu naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.19. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101K

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana wewnątrz na całej powierzchni dna kompozycją kwiatową, przedstawiającą drobne bukieciki. Brzeg czarki zdobiony bordiurą, malowaną naszkliwną czerwienią żelaza. Jest skrajnie uproszczona wersja pierwowzoru pochodzącego z miśnieńskiej porcelany. Wzór ten nazywany był „grotem lancy" albo *meisende*. Jest to typowy przykład porcelany eksportowej inspirowanej stylistyką europejską, w wersji uproszczonej.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.20. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2185

WYMIARY 3,0 × 3,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z rezerwami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dekoracja przedstawia schematycznie wyobrażone kwiaty peonii *mudan*. Na brzegu czarki widać ślady po przetartej bordiurze, która prawdopodobnie składała się z kilku wydzielonych rezerw, wypełnionych pojedynczymi kwiatami peonii, ukazanymi na przemian z motywem geometrycznym.
W zbiorach MAG znajduje się podobna czarka: nr inw. MAG/GD/255/20/50/2557 (poz. IV.9).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia. Farby naszkliwne uległy dużym przetarciom i odbarwieniom, przez co dekoracja jest częściowo niewidoczna lub mało wyraźna.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.21. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2461(1)

WYMIARY 4,0 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), kwiaty magnolii *yulan* 玉蘭

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 839.

OPIS Porcelana grubościenna wysokiej jakości, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Prawdopodobnie dekorowana przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, z której na zachowanym fragmencie zobaczyć można tylko część bardzo precyzyjnie malowanego krzewu kwitnącej magnolii *yulan*. Z wielką maestrią użyto kilku tonów czerwieni żelaza i złocenia. Obiekt ten z racji jakości malatury oraz porcelany posiada duże walory artystyczne. Był to z pewnością wyrób najwyższej jakości – wyjątkowy nie tylko w kolekcji MAG, ale też w innych kolekcjach zawierających materiał z wykopalisk miejskich. Obiekt ten prawdopodobnie uległ dość prędko rozbiciu, przez co dostał się na kilka wieków do środowiska wykazującego właściwości ochronne względem naszkliwnej warstwy malarskiej. Dzięki temu podziwiać możemy malaturę i złocenia o wyjątkowym stanie zachowania, praktycznie niewystępujące w niearcheologicznych kolekcjach.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.22. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/03/219(1)

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Obiekt zdobiony był malarstwem naszkliwną czerwienią żelaza i złoceniami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.23. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/143/02/24

WYMIARY średnica 6,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty śliwy *mei hua* 梅花, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Z przekazanej do MAG części kolekcji Herberta Langpohla, dawny nr Kl/527/24VIII54a, ulica Kaletnicza, znalezisko luźne.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem rozszerzającym się stopniowo ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki dekorowane jest czterema kompozycjami złożonymi z różnej wielkości kwiatów i liści peonii *mudan* równomiernie rozplanowanymi na brzegach naczynia. Na dnie, w otoku, *Pejzaż ujścia rzeki do morza*. Brzeg czarki dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z linii, które krzyżując się tworzą maleńkie rezerwy w kształcie płatków kwiatów. W równych odległościach, bardziej wyrazistymi liniami niż pozostała część bordiury, namalowano niewielkie, schematycznie przedstawione kwiatki o pięciu płatkach. Prawdopodobnie są to kwiaty śliwy *mei hua*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się ponad 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.24. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/646

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 6,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki* z pawilonem, zwój z malarstwem, kwiat hibiskusa *furong hua* 芙蓉花, kwiat magnolii *yulan* 玉蘭, kwiat chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Na zewnętrznej stronie talerzyka dodatkowo monochromatyczne, brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Cała powierzchnia dekorowana jest kompozycją niesymetrycznie ułożonych kwiatów malowanych naszkliwnie złotem. Pozostałe elementy malatury uległy całkowitemu zatarciu. Jedynie pod pewnym kątem można dopatrzeć się wzoru dekoracji, który zajmował całą przestrzeń wnętrza talerza. Głównym elementem kompozycji był chiński zwój malarski z przedstawieniem *Pejzażu ujścia rzeki* z pawilonem, wokół zwoju rozmieszczono duże kwiaty hibiskusa *furong hua*, magnolii *yulan* i chryzantemy *yuhua*.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z trzech fragmentów, zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.25. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3724G

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 110, warstwa 3200.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Naczynie dekorowane na całej powierzchni przedstawieniem motywów kwiatowych. Niestety mimo tego, że zachował się stosunkowo duży procent naczynia, malarstwo naszkliwne uległo dużemu przetarciu i zniszczeniu. Zamieszczony powyżej rysunek przedstawia barwną rekonstrukcję dekoracji talerzyka.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 75% naczynia, klejone z fragmentów. Farby naszkliwne uległy przetarciom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.26. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/510(2)

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984, prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Naczynie toczone na kole, pokryte szkliwem przezroczystym.
Obustronnie zdobione szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza, przy czym na wewnętrznej stronie pozostawiono białe rezerwy, które następnie zostały ozdobione malarstwem naszkliwnym, wykonanym czerwienią żelaza. Jest to stosunkowo rzadki w zbiorach MAG przypadek łączenia tych dwóch technik dekoracji.
Podobne obiekty z kolekcji MAG to nry inw. MAG/GD/255/129/02/733 (poz. IV.27) oraz MAG/GD/255/16/02/508 (poz. VI.66).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.27. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/733

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 2. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, koszyk kwiatów *xianhua lan* 鮮花籃, motyl *hudie* 蝴蝶, bordiura z wzorem żabiego skrzeku

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, bez wyraźnie zaznaczonego dna, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym. Na wewnętrznej stronie talerzyka dodatkowo monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza.
Przed pokryciem wnętrza talerza barwionym szkliwem zaklejono papierkami część jego powierzchni – tak powstały cztery białe rezerwy na bokach i jedna centralna w środku. W kolejnym etapie zdobienia, przed następnym wypałem, namalowano naszkliwnie dekorację przedstawiającą naprzemiennie motyle *hudie* w mniejszych rezerwach oraz gałązki i kwiaty peonii *mudan* w większych. W rezerwie położonej centralnie namalowano koszyk kwiatów *xianhua lan*, będący atrybutem Lan Caihe 藍采和, jednej postaci z Ośmiu Nieśmiertelnych. Brzeg tej rezerwy został udekorowany bordiurą wypełnioną motywem dekoracyjnym zwanym żabi skrzek. Kształt środkowej rezerwy zbliżony jest do formy ośmioramiennej gwiazdy.
Tego typu dekoracja łączącego brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza z innymi technikami dekoracji wykonanymi w rezerwach występuje na niewielu obiektach w zbiorach MAG: poz. VI.64–68 oraz IV.26, jest natomiast często spotykana w innych kolekcjach europejskich – szczególnie we Włoszech, Belgii i Francji.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 183–184.

IV.28. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/2/656A

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 2. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI puklowanie, farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE bukiety kwiatów, peonie *mudan* 牡丹, chryzantemy *yuhua* 菊花, wstążki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na wysokiej stopce, rozszerzająca się ku górze, następnie puklowana. Szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Elegancka dekoracja tej czarki jest wynikiem wzajemnych wpływów i wymiany kulturalnej pomiędzy Europą a Chinami w czasach panowania dynastii Qing. Szczególną rolę pełniła ona na polu rzemiosła artystycznego. Całość dekoracji wykonano malarstwem naszkliwną czerwienią żelaza i złotem na białym tle.
Wokół brzuśca naczynia rozmieszczono duże bukiety kwiatów, związane dekoracyjną wstążką. Jest to wyraźny wpływ europejskiego rokoko, chociaż kwiaty umieszczone w bukietach są przedstawione w chińskiej konwencji. Możemy wyróżnić m.in. peonie *mudan*, chryzantemy *yuhua* oraz drobniejsze ukwiecone gałązki.
W zbiorach MAG znajduje się talerzyk, który prawdopodobnie stanowił parę z tym obiektem: nr inw. MAG/GD/255/129/02/656B (poz. IV.29).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 60% naczynia. Niemal całkowitemu uszkodzeniu uległa malatura wykonana naszkliwną czerwienią żelaza.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.29. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/656B

WYMIARY średnica 15,0 cm; średnica stopki 7,8 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 2. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, czerwono-złota, *Red and Gold*, *Iron Red and Gold*, *Rouge-de-fer China*, *Melk en Bloed*, *Milk and Blood*

TECHNIKI DEKORACJI puklowanie, farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE bukiety kwiatów, peonie *mudan* 牡丹, chryzantemy *yuhua* 菊花, wstążki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na wyrazistej stopce, następnie puklowany, przez co brzeg naczynia uformowano w kształt płatków kwiatu. Szkliwienie przezroczystym szkliwem.
Elegancka dekoracja tego talerzyka jest taka sama, jak na czarce (poz. IV.28), która najprawdopodobniej stanowiła komplet z tym naczyniem. Falujący brzeg talerzyka podkreślono za pomocą wyrazistej złotej linii.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z fragmentów, zachowało się około 80% naczynia. Niemal całkowitemu uszkodzeniu uległa malatura wykonana naszkliwną czerwienią żelaza.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.30. SERWIS DO HERBATY

WYMIARY
Czarka nr inw. MAG/GD/255/99/04/2185B: średnica 5,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm
Czarka nr inw. MAG/GD/255/99/04/2185C: średnica 8,0 cm
Talerzyk nr inw. MAG/GD/255/99/04/2083D: średnica stopki 7,0 cm
Talerzyk nr inw. MAG/GD/255/99/04/2083B: 6,0 × 3,0 cm
Talerzyk nr inw. MAG/GD/255/99/4/3120: średnica stopki 5,0 cm
Talerzyk nr inw. MAG/GD/255/99/04/2083C: średnica stopki 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, biała zdobiona naszkliwnie, *encre de Chine*, porcelana Kompanii Indyjskiej, *porcelain des Compagnie des Indes*, „chińszczyzna na zamówienie", *Chine de commande*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerń żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* z pasącym się bydłem, wół chiński, drzewa

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana cienkościenna najwyższej jakości, toczona na kole, czarki o ściankach rozszerzających się ku górze i lekko wywiniętych przy brzegu na zewnątrz. Biała porcelana pokryta szkliwem przejrzystym, wypalana, po czym malowana farbami naszkliwnymi (czernią żelaza), tzw. *encre de Chine* (błędnie nazywanym czasem sepią). Po kolejnym wypale naczynia złocone i wypalane po raz trzeci (tzw. *terzo fuoco*).
Ten typ porcelany powszechnie łączony jest z V.O.C. – dlatego też zwie się go również *porcelain des Compagnie des Indes* (porcelaną Kompanii Indyjskiej), albo po prostu *Chine de commande* („chińszczyzną na zamówienie"). Wzory tego typu dekoracji były przygotowywane w Europie i wysyłane do chińskich manufaktur. Często za wzorniki służyły grafiki, a użycie czerni żelaza pozwalało imitować na porcelanie efekt druku. Pierwowzór tego pejzażu z pewnością powstał w Europie, przy czym chiński artysta zinterpretował go po swojemu, nadając zwierzęciu pociągowemu wygląd wołu chińskiego.
Produkcja tego typu cienkościennej porcelany była bardzo kosztowna, a przedmioty – kruche i delikatne – łatwo ulegały zniszczeniu. Dlatego też tylko nieliczni mogli sobie pozwolić na posiadanie podobnych naczyń. Obecność tego typu porcelany w wykopaliskach na terenie dawnego Gdańska świadczy o dużej zamożności, statusie społecznym oraz wyrobionym guście mieszkańców królewskiego miasta. Podkreślić należy, że z racji delikatności obiekty tego typu są trudno identyfikowalne w wykopach, gdyż bardzo łatwo ulegają dalszej defragmentacji. Dlatego też obiekty z tego zespołu należą do jedynych znanych tego typu w Polsce pozyskanych drogą badań archeologicznych.
W zbiorach MAG zachowały się także pozostałości czterech takich samych talerzyków i dwóch czarek od kompletu: nry inw. MAG/GD/255/99/04/2083B, MAG/GD/255/99/04/2083C, MAG/GD/255/99/04/2083D i MAG/GD/255/99/04/3120, MAG/GD/255/99/04/2085B, MAG/GD/255/99/04/2085C, które pierwotnie służyły prawdopodobnie do picia kawy. Najprawdopodobniej serwis ten składał się z takiej samej liczby czarek co spodków, tak więc w jednym domostwie znajdowało się co najmniej sześć naczyń tego typu. Być może była to część serwisu składającego się w sumie z 12 części (sześć kompletów czarek ze spodkami).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 75% jednej czarki oraz 5–10% pozostałych naczyń z tego serwisu.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 184–185.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Howard 1997, s. 111, 117, il. 143.

CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2185B

CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2185C

TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2083D

TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2083B

TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/4/3120

TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2083C

IV.31. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2035F

WYMIARY średnica 8,3 cm; średnica stopki 3,8 cm; wysokość 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona farbami naszkliwnymi o europejskich wzorach

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, girlanda kwiatowa, stylizowana bordiura

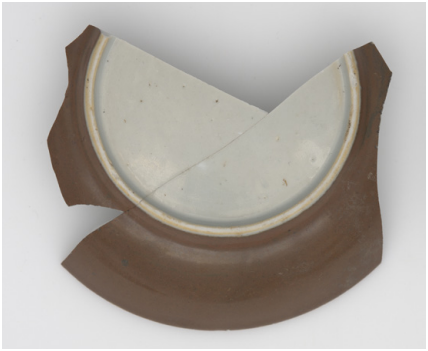
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 – podwórko, warstwa 4451.

OPIS Porcelana grubościenna. Toczona na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Czarka wewnątrz dekorowana jest motywami pochodzącymi z europejskiej porcelany: należą do nich zarówno stylizowana bordiura, jak i bogata dekoracja kwiatowa, składająca się z bukietów i girland, namalowana na dnie i ściankach naczynia. Wzory te stylem przynależą do europejskiego rokoko. Zdobienie naszkliwne – pierwotnie wielobarwne – sczerniało.
W zbiorach MAG znajdują się podobne obiekty: talerzyk poz. IV.32, i czarka poz. IV.33.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 45% naczynia. Farby naszkliwne uległy całkowitemu przebarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.32. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2035E

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona farbami naszkliwnymi o europejskich wzorach

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, girlanda kwiatowa

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 – podwórko, warstwa 4451.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Dekoracja talerzyka jest malowana barwnymi farbami naszkliwnymi w bukieciki i girlandy kwiatowe. W centrum kompozycji znajdują się duże kwiaty peonii *mudan* otoczone girlandą drobniejszych kwiatów, z wplecionymi motywami z półkolistych elementów (girland z liści?). Brzeg talerzyka okolony jest symetrycznie ułożonymi bukietami kwiatów, większymi i mniejszymi na przemian. Patrz dla porównania również opis poz. IV.31.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z fragmentów, zachowało się około 70% naczynia. Farby naszkliwne uległy całkowitemu przebarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

IV.33. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2035C

WYMIARY średnica 6,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona farbami naszkliwnymi o europejskich wzorach

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, girlanda kwiatowa

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 – podwórko, warstwa 4451.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Na zewnętrznej stronie czarki dodatkowo monochromatyczne, brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza.
Opis taki sam jak dla poz. IV.32. Dla porównania – patrz opis poz. IV.31.
W zbiorach MAG znajduje się talerzyk do kompletu nr inw. MAG/GD/255/99/04/3101E (poz. IV.32).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z fragmentów, zachowało się około 80% naczynia. Farby naszkliwne uległy całkowitemu przebarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

Rozdział V
Chińskie Imari

Tak zwany styl Imari, który powstał w Japonii[1], spodobał się w Europie na tyle, że również Chińczycy zaczęli tworzyć przedmioty zdobione japońskimi wzorami, których pierwowzory powstały w Aricie[2]. Połączenie podszkliwnego kobaltu, naszkliwnej czerwieni żelaza i złoceń stało się wyznacznikiem nowego gustu i elegancji. Z pewnością połączenie barw: białej (porcelana), błękitnej w różnych odcieniach (kobalt podszkliwny) oraz delikatnej, niekiedy niemal różowej, naszkliwnej czerwieni żelaza wzbogacało i urozmaicało wygląd stołów zamożnych mieszczan. Wraz z rozwojem handlu (w XVIII w. kilka kompanii handlowych dostarczało chińską porcelanę do krajów basenu Morza Bałtyckiego) wzrastała ilość i powszechna dostępność porcelany. Często – ze względu na masowość produkcji – rezygnowano nawet ze złoceń. Tak właśnie narodziło się tzw. chińskie Imari.

W późniejszych latach stylistyka ta zaczęła być stosowana również do zdobienia obiektów europejskich, co stało się źródłem jednej z wielu trudności w procesie atrybucji i badań nad dalekowschodnią porcelaną eksportową w Europie. Podkreślić należy, że również w dawnych wiekach często mylono się odnośnie do proweniencji porcelany w stylu Imari, nie rozróżniając chińskiej od japońskiej. Mieli na to często wpływ również i kupcy, nie chcący pokazać prawdziwych źródeł zakupu. Okresowo bowiem mody na porcelanę chińską lub japońską zmieniały się, a kupującym oferowano ten towar, którego pragnęli bardziej.

Obiekty pochodzące z gdańskich wykopalisk miejskich reprezentują bardzo zróżnicowany poziom porcelany w stylu chińskiego Imari. Zachowały się obiekty malowane w sposób bardzo staranny, z pięknymi, bogatymi złoceniami uzupełniającymi rysunek dodatkowymi detalami. Widzimy też przedmioty o przeciętnej jakości, malowane pospiesznie, słabej jakości farbami naszkliwnymi.

Ryc. 5-1. Czarka, Chiny, dynastia Qing, 1. połowa XVIII w., zdobiona dekoracją typu chińskie Imari, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu, nr inw. EM/3316. Fot. R. Korsak

Można domniemywać, że w inwentarzach mienia gdańszczan często chińskie Imari było mylone z japońskim. Tak więc wtedy, gdy znajdujemy informację na temat porcelany, np.: *niebiesko-barwno malowana*, najprawdopodobniej chodzi o styl Imari jako taki, nie można natomiast mieć pewności co do pochodzenia obiektów tylko i wyłącznie na podstawie opisu. Równocześnie to jeden z najlepiej rozpoznawalnych i kojarzonych z Dalekim Wschodem stylów zdobienia porcelany. Jego popularność trwa praktycznie do czasów dzisiejszych.

[1] Patrz w tym tomie rozdziały I oraz VII.

[2] Objaśnienia podstawowych terminów oraz historii narodzin stylu Imari: Zenone Padula 1992, s. 167–171; Pudlis 2021; Pudlis 2024.

V.1. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/30/12/608

WYMIARY średnica 23,0 cm; średnica stopki 13,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w., około 1740–1750 r.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, liście lotosu *lianhua* 蓮花, ptaki na gałęzi (papugi), staw, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2019–2021 przy ulicy Sienna Grobla 7 w Gdańsku (stanowisko 30), wykop s3, obiekt K167, warstwa 716.

OPIS Porcelana grubościenna. Głęboki talerz toczony na kole o wyrazistym dnie, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Bogata i elegancka kompozycja dekoracji talerza z racji sposobu przedstawienia flory nawiązuje częściowo do tzw. stylu *Merian* oraz do popularnych chińskich motywów ikonograficznych wcześniejszego okresu, łącząc w jedną kompozycję dwa różne tematy: przedstawienie *Trzej przyjaciele zimy* i przedstawienie *Pejzażu wodnego*. Duży krzew peonii *mudan* oraz wierzbę *chuiliu* ze zwisającymi gałęziami namalowano kobaltem podszkliwnym i bogato złocono. Kwiaty i siedzący ptak malowane są naszkliwną czerwienią żelaza, a znajdujące się u dołu kompozycji liście lotosu *lianhua* są nawiązaniem do pejzażu wodnego. Otaczająca szeroki brzeg talerza zgeometryzowana bordiura malowana jest kobaltem podszkliwnym, a kwiaty w trzech rezerwach namalowano naszkliwną czerwienią żelaza. Trzy bukiety kwiatowe na brzegu talerza mają kobaltowe gałązki i listki, a malowane czerwienią żelaza kwiaty. Cały ten bogaty i mieniący się tylko kilkoma barwami talerz przedstawia dzięki zabiegom artystycznym i zmyślnemu połączeniu tematów ciekawy i rzadki przykład w miejskich zbiorach archeologicznych.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony z kilku fragmentów, zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.2. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/261

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 5,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, wierzba płacząca *chuiliu* 垂柳, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), odgruzowanie – znalezisko luźne.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Na zachowanym fragmencie widzimy kawałek skały *taihu*, gałęzie wierzby płaczącej *chuiliu* i krzew peonii *mudan*. Brzeg talerzyka dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z krzyżujących się kresek, pomiędzy którymi pozostawiono rezerwy. Z racji braku dużej części naczynia zachował się tylko fragment jednej z nich. Dekoracja talerza została namalowana połączeniem kobaltu podszkliwnego z naszkliwną czerwienią żelaza. Szczególnie ciekawy efekt artystyczny osiągnięto w przedstawieniu wierzby, której gałęzie są ukazane naprzemiennie w dwóch barwach: jedne ciemnobłękitne, inne czerwone.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.3. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/128/01/227(1)

WYMIARY średnica 7,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z rezerwami i kwiatami

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2001 r. przy ulicy Wałowej w Gdańsku (stanowisko 128), wykop 3, warstwa 10.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, rozchylająca się ku górze z lekko wywiniętym brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Ten pięknie wykonany przedmiot z dobrej jakości malaturą jest zdobiony jedną z najbardziej klasycznych wersji chińskiego stylu Imari. Zewnętrzna strona czarki dekorowana jest wicią kwiatową z wplecionymi w nią kwiatami peonii *mudan*. Wewnętrzną stronę, przy brzegu, ozdobiono bordiurą składającą się ze zgeometryzowanych motywów z rezerwami wypełnionymi przedstawieniami kwiatów. Zachowały się elementy dobrej jakości złoceń, które podkreślają urodę malatury.
Podobny obiekt znajduje się w zbiorach MAG pod nr. inw. MAG/GD/255/99/04/2035D (poz. V.8).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.4. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/19/03/78

WYMIARY średnica 7,5 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

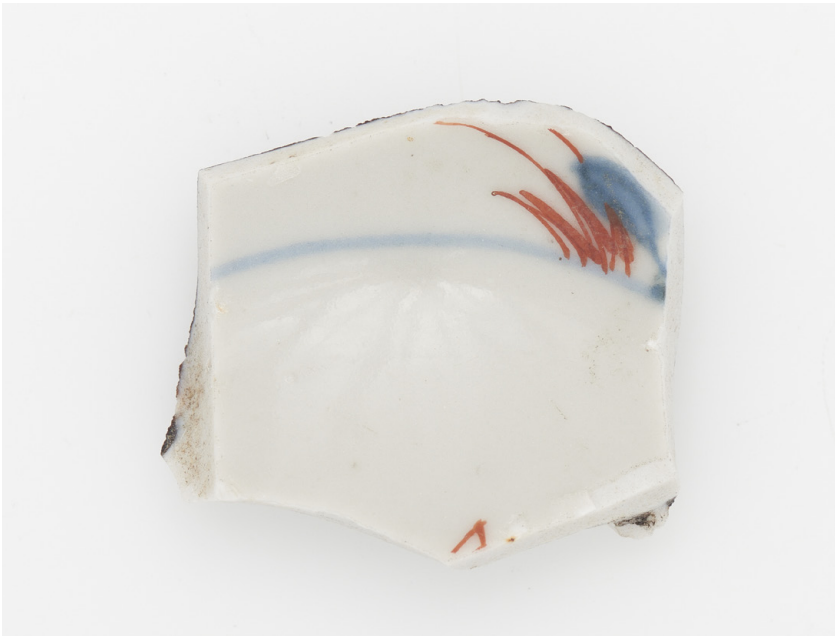
MOTYWY IKONOGRAFICZNE gałązki z owocami granatu *shiliu* 石榴, kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura z rezerwami i kwiatami

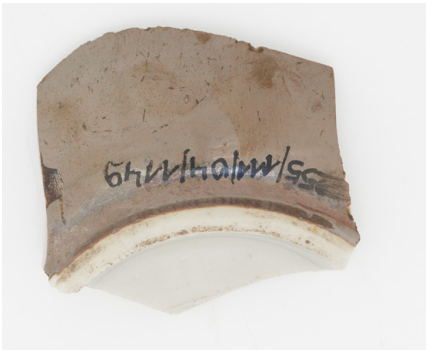
POCHODZENIE Nadzory MAG w 2009 r. przy ulicy Nowe Ogrody 1–6 w Gdańsku (stanowisko 19), wykop 1, warstwa 5.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Zachowany fragment wewnątrz, na brzuścu, dekorowany jest przedstawieniem gałązki z owocami granatu *shiliu* i liśćmi. Gałązki owocu granatu, część listków oraz elementy bordiury namalowano kobaltem podszkliwnym, pozostałą część kompozycji wykonano farbami naszkliwnymi: czerwienią żelaza i złotem. Brzeg czarki wewnątrz zdobi szeroka bordiura z umieszczonymi naprzemiennie schematycznie namalowanymi kwiatami peonii *mudan* w rezerwach.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.5. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/111/04/1149(1)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2004–2005 przy ulicy Strzeleckiej w Gdańsku (stanowisko 111), świadek 6, warstwa 283.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na wysokiej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona zdobiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Wnętrze czarki dekorowane było dekoracją kwiatową. Zachował się fragment linii wyznaczającej rezerwy i drobne fragmenty płatków.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.6. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/100/05/972

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 1,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, wić roślinna, bordiura z rezerwami i kwiatami

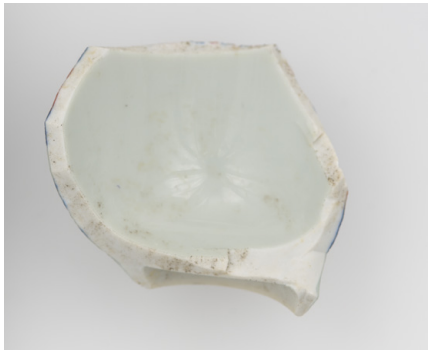
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009 przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Plac X, warstwa 339.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, umieszczony na małej, pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Wnętrze talerzyka dekorowane wicią roślinną, złożoną z kwiatów malowanych czerwienią żelaza oraz z liści malowanych kobaltem podszkliwnym. Naczynie zostało wykonane i ozdobione dobrej klasy malaturą oraz dobrze zachowanymi, wyrazistymi złoceniami. Zachował się fragment brzegu naczynia, pozwalający dostrzec pozostałości bordiury złożonej z – wpisanych pomiędzy dwa otoki – krzyżujących się rombów, pomiędzy którymi umieszczone zostały rezerwy zdobione schematycznie przedstawionymi kwiatami peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.7. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/108/02/862B

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE orzeł, kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 1a, obiekt 1335, warstwa 1336.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, stosunkowo wąska i wysoka, na wysokiej pierścieniowatej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem.
Naczynie dekorowane na brzuścu przedstawieniem orła pośród bliżej niezidentyfikowanych elementów roślinnych. Porównując ten wizerunek z przedstawieniami występującymi na chińskiej porcelanie eksportowej, można by przypuszczać, że jest to np. dwugłowy orzeł Habsburgów. Mógłby to jednak być również orzeł z jedną głową – będący herbem albo godłem innego państwa, np. Polski. Fakt ten czyniłby z tej czarki niezmiernie rzadki i ciekawy obiekt pośród innych pozyskanych z miejskich wykopalisk na terenie Europy Północno-Wschodniej. Orzeł malowany jest kobaltem podszkliwnym, z detalami wykonanymi naszkliwną czerwienią żelaza. Nie zachowała się górna połowa czarki, tak więc brakuje części orła i pozostałych elementów dekoracji, w tym brzegu i wylewu. Przy stopce malowany jest kobaltowy otok.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Sargent 2014, s. 70–71, il. 6.

V.8. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2035D

WYMIARY średnica 8,5 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiaty hibiskusa *furong hua* 芙蓉花 (?), wić roślinna (arabeska), bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 – podwórko, warstwa 4451.

OPIS Porcelana cienkościenna. Czarka toczona na kole, o lekko rozszerzającym się brzuścu z wywiniętym na zewnątrz brzegiem, na pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka na zewnątrz dekorowana jest girlandą kwiatową ujętą w dwa kobaltowe otoki. Girlanda ta ma formę częściowo abstrakcyjnej arabeski, gdyż spleciona jest z liści i różnych kwiatów, m.in. hibiskusa *furong hua*. Gałązki i część dużych liści wykonano za pomocą kobaltu podszkliwnego, a drobne listki i pąki kwiatów – przy użyciu naszkliwnej czerwieni żelaza z dodatkowymi złoceniami. Na dnie czarki, w kobaltowym otoku, namalowano jeden kwiat, przedstawiony bardzo schematycznie. Wewnątrz brzeg czarki dekorowany jest szeroką bordiurą, w której prostokątne rezerwy malowane kobaltem wypełnione są na przemian geometryczną plecionką wykonaną z pomocą czerwieni żelaza i złoceń oraz kobaltowymi kwiatami, z płatkami malowanymi czerwienią żelaza i złoconymi. Identyczna czarka, datowana na lata 1720–1745, znajduje się w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Elblągu, nr inw. EM/3316 (ryc. 5-1).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Marcinkowski, Pośpieszna 2016, s. 137; Fachechi 2009, s. 339–345.

V.9. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2186(1)

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, bambus *zhuzi* 竹子, skała *taihu* 太湖石

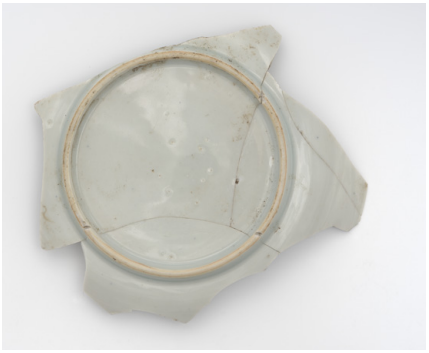
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelanowy talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni przedstawieniem ukazującym *Scenę ogrodową* ze skałą *taihu* i krzewem peonii *mudan* oraz bambusem *zhuzi*.
W zbiorach MAG znajduje się wiele podobnych obiektów o tym samym typie.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.10. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1343A

WYMIARY średnica stopki 6,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty śliwy *mei hua* 梅花, sroka *xieque* 喜鵲, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana średniej grubości. Talerz z szerokim brzegiem, toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym.
Gałązki i liście kwiatów śliwy *mei hua* i peonii *mudan*, srokę *xieque* oraz bordiurę i środkowe otoki namalowano kobaltem podszkliwnym, płatki kwiatów naszkliwną czerwienią żelaza ze złoceniami. Centralnym motywem dekoracji talerzyka jest kwiat otoczony dwoma kobaltowymi otokami. Na pozostałej powierzchni namalowano dwie kompozycje kwiatowe, składające się z ułożonych dookoła kwitnących gałązek śliwy, z latającą pomiędzy nimi wesoło sroką. Brzeg talerzyka dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z krzyżujących się kreseczek.
Podobny obiekt znajduje się w zbiorach MAG: nr inw. MAG/GD/255/129/02/647 (poz. V.11).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z czterech fragmentów, zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.11. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/647

WYMIARY średnica 13,5 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem plecionki i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Toczony na kole talerzyk z szerokim brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na jaśniejszy brąz.
Wewnętrzna strona talerzyka dekorowana motywami kwiatowymi *mudan*. Na dnie w kobaltowym otoku namalowano kobaltem podszkliwnym gałązkę kwiatową z kwiatami barwionymi czerwienią żelaza ze złoceniami. Na pozostałej powierzchni znajdują się dwie duże, ukwiecone gałązki, malowane tak samo jak kwiat na dnie. Brzeg talerzyka dekorowany jest szeroką bordiurą, w której prostokątne rezerwy malowane kobaltem podszkliwnym zdobione są na przemian geometryczną plecionką malowaną czerwienią żelaza ze złoceniami oraz wykonanymi kobaltem podszkliwnym i umieszczonymi w rezerwach kwiatami, z płatkami malowanymi czerwienią żelaza i złotem.
Podobne obiekty znajdują się w zbiorach MAG: nry inw. MAG/GD/255/129/02/648 (poz. V.12) i MAG/GD/255/129/02/1343A (poz. V.10).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk zachował się w około 80%.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 141.

V.12. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/648

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 3,8 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z rezerwami i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki dekorowane jest na całej powierzchni. Pośrodku znajduje się ukwiecona gałązka, umieszczona w okrągłej rezerwie wyznaczonej okręgiem. Wokół brzuśca rozmieszczono symetrycznie cztery kompozycje kwiatowe. Ich kobaltowe gałązki i liście wzbogacone są – malowanymi naszkliwnie czerwienią żelaza – kwiatami peonii *mudan*, które dodatkowo pozłocono. Brzeg czarki dekorowany szeroką bordiurą, w której prostokątne rezerwy malowane kobaltem wypełnione są na przemian raz geometryczną plecionką malowaną czerwienią żelaza, złoceniami, raz kobaltowymi kwiatami peonii z płatkami malowanymi czerwienią żelaza ze złotem.
Identyczny obiekt znajduje się w zbiorach MAG: nr inw. MAG/GD/255/129/02/649 (poz. V.13).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.13. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/649

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 3,8 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

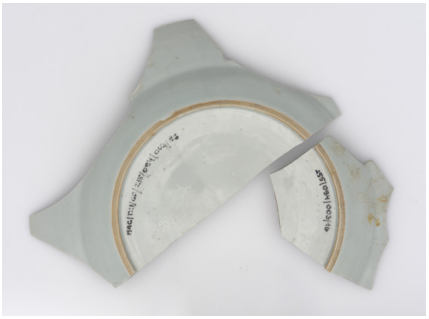
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Taki sam opis dekoracji jak poz. V.12.
Identyczny obiekt znajduje się w zbiorach MAG: nr inw. MAG/GD/255/129/02/648 (poz. V.12).

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 75% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 142.

V.14. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/94/03/16

WYMIARY średnica stopki 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2003 r. u zbiegu ulicy Garncarskiej z Targiem Drzewnym w Gdańsku (stanowisko 94), znalezisko luźne.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, z wywiniętym brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Brzeg talerza dekorowany bogatą bordiurą składającą się z dwóch elementów: stosunkowo szerokiego pasa zdobionego pojedynczymi kwiatami oraz umieszczonego przy samym wylewie naczynia cienkiego, zgeometryzowanego pasa dekoracji (mniejszej bordiury). Składa się ona z krzyżujących się rombów. Dno talerza podkreślone podwójnym otokiem wykonanym kobaltem naszkliwnym. Zachowały się dwie kwitnące gałązki. Talerz był bogato zdobiony złoceniami, które zachowały się w bardzo dobrym stanie.

STAN ZACHOWANIA Zachowały się dwa fragmenty talerza, około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.15. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/14430(2)

WYMIARY 2,3 × 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne jasnobrązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (?), bordiura z wzorem geometrycznym

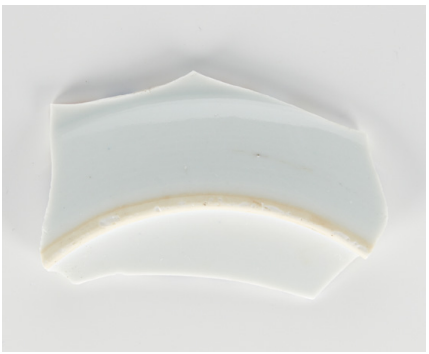
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3719.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole. Szkliwiona wewnątrz szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Wnętrze naczynia dekorowane malaturą przedstawiającą motywy kwiatowe: czerwienią żelaza namalowano kwiaty, a listki kobaltem podszkliwnym. Przy samym wylewie znajdowała się bordiura, składająca się z krzyżujących się kreseczek, malowanych bardzo delikatnymi liniami wykonanymi naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 3% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.16. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/133/03/28567

WYMIARY średnica stopki 13,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty w rezerwach

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 62, warstwa 6517.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Brzeg dekorowany umieszczonymi na przemian w rezerwach, schematycznie malowanymi motywami kwiatowymi i geometrycznymi. Rezerwy wyznaczono za pomocą cienkich linii namalowanych błękitem kobaltu.
W zbiorach MAG znajduje się obiekt o podobnej dekoracji, nr inw. MAG/GD/255/39/03/7726(1) (poz. V.17).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.17. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/7726(1)

WYMIARY średnica stopki 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 64, warstwa 2497.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Brzeg talerza dekorowany umieszczonymi w rezerwach, typowymi dla stylistyki chińskiego Imari, motywami kwiatowymi. Rezerwy wyznaczono za pomocą cienkich linii namalowanych błękitem kobaltu.
W zbiorach MAG znajduje się obiekt o zbliżonej stylistyce dekoracji, nr inw. MAG/GD/255/133/03/28567 (poz. V.16).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.18. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/493(4)

WYMIARY średnica 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), jasnobrązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Na niewielkim fragmencie naczynia widać bordiurę złożoną z dwóch cienkich kobaltowych otoków, pomiędzy którymi namalowano drobne, przedstawione w sposób schematyczny, kwiaty peonii *mudan*. Taka sama dekoracja występuje na czarce poz. V.24.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.19. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/30/11/153(2)

WYMIARY 2,4 × 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2019–2020 przy ulicy Sienna Grobla 6 w Gdańsku (stanowisko 30), wykop brak danych, warstwa 10.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane na wewnętrznej stronie wzorem przedstawiającym kwiaty malowane naszkliwną czerwienią żelaza i liście wykonane za pomocą kobaltu podszkliwnego.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.20. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/98/01/755

WYMIARY 6,5 × 4,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

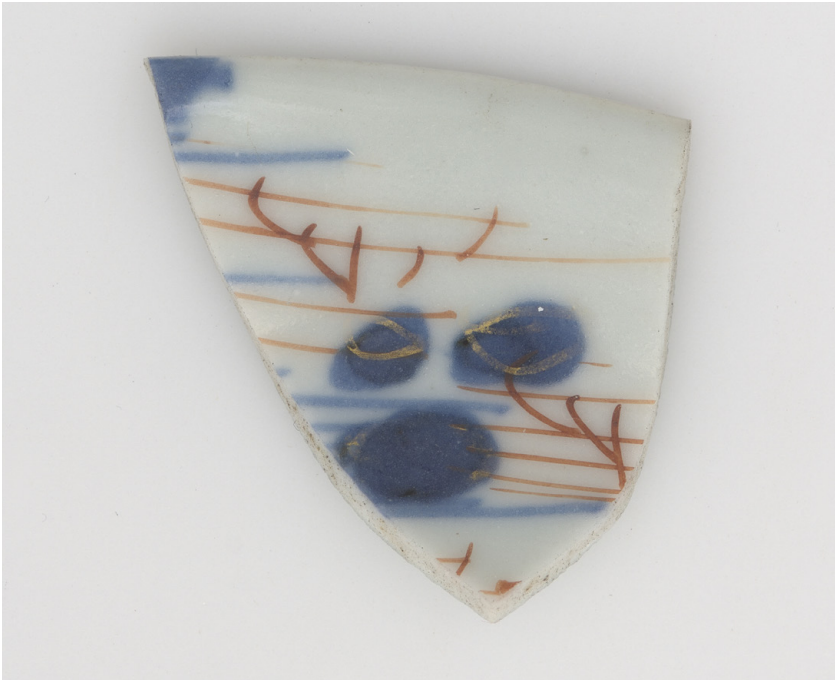
MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1996–997 w kwartale ulic Elżbietańska, Karmelicka i Podwale Grodzkie w Gdańsku (stanowisko 98), sektor P1, warstwa 304.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Dekorowany przedstawieniami kwiatów, namalowanymi kobaltem podszkliwnym (listki) i naszkliwną czerwienią żelaza (płatki). Przy brzegu naczynie ozdobiono bordiurą składającą się z krzyżujących się kreseczek (motyw plecionki).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.21. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/133/03/14057

WYMIARY 2,5 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 8, warstwa 508, obiekt 501.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Dekorowany schematycznie malowaną roślinnością, być może był to fragment *Pejzażu*, gdyż z pomocą poziomych kresek malarz mógł sugerować widok nieba znajdującego się w oddali, na dalszym planie. Większe, duże plamy podszkliwnego kobaltu z namalowanymi naszkliwnie czerwienią żelaza kreseczkami mogły stanowić część znajdującej się na pierwszym planie roślinności.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.22. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/128/01/241(1)

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 5,5 cm; wysokość 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem plecionki i rezerwami

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2001 r. przy ulicy Wałowej w Gdańsku (stanowisko 128), wykop 3, warstwa 11.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo. Wnętrze czarki dekorowane ukwieconymi gałązkami, kwiaty malowane czerwienią żelaza, a listki kobaltem podszkliwnym. Brzeg naczynia zdobiony był bordiurą składającą się z dwóch cienkich otoków wykonanych kobaltem podszkliwnym, ponad którymi, przy samym wylewie, namalowano motyw plecionki, naprzemiennie z umieszczonymi w rezerwach drobnymi kwiatkami peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.23. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/509(1)

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

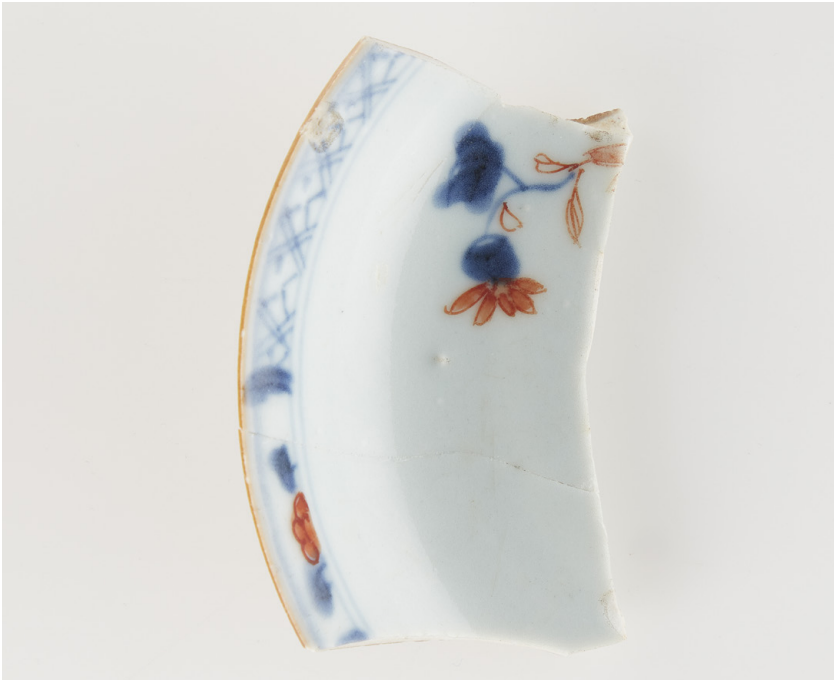
MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* (?), architektura

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Wnętrze czarki najprawdopodobniej było dekorowane przedstawieniem sceny pejzażowej. Zachował się fragment przedstawiający najprawdopodobniej elementy architektury oraz fragmenty przedstawionej schematycznie roślinności.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.24. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/493(1)

WYMIARY średnica 13,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, *Scena ogrodowa* (?), bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Zachował się jedynie nieduży fragment naczynia, na podstawie którego nie można odtworzyć pełnego wzoru dekoracji. Być może przedstawiała ona większą *Scenę ogrodową*, albo kompozycję składającą się z rozmieszczonych na całej powierzchni dna talerza gałązek kwiatów. Brzeg zdobiony był zgeometryzowaną bordiurą, utworzoną z krzyżujących się małych kreseczek. Bordiurę oraz gałązki i liście namalowano kobaltem podszkliwnym. Drobne listki i płatki kwiatu wykonano naszkliwną czerwienią żelaza.
Taki sam talerzyk (poz. V.18) ma nieco jaśniejsze szkliwo na zewnętrznej stronie naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.25. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/494

WYMIARY średnica 13,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE wić roślinna

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, pokryty szkliwem przezroczystym. Brzeg barwiony na brązowo.
Dekorowany dość szeroką bordiurą przy brzegu, ze wzorem wici roślinnej, której gałązki i listki malowane są kobaltem podszkliwnym; płatki kwiatów i listki namalowano naszkliwną czerwienią żelaza. Nie można zinterpretować pozostałej części dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.26. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/499(2)

WYMIARY średnica stopki 6,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Talerzyk porcelanowy toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Dekorowany stosunkowo często występującym wzorem: na środku dna w podwójnym kobaltowym otoku najprawdopodobniej umieszczono pojedynczy kwiat peonii *mudan*. Na pozostałej powierzchni, wokół otoku, rozmieszczono starannie malowane kwiaty chryzantemy *yuhua* i peonii. Listki namalowano podszkliwnym kobaltem, a płatki kwiatów chryzantemy i peonii naszkliwnie, czerwienią żelaza ze złoceniami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.27. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/5338(2)

WYMIARY 2,4 × 3,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, wić kwiatowa, bordiura z rezerwami i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 10, obiekt 1351, warstwa 1352.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Wewnątrz naczynia, przy brzegu, znajdowała się bordiura z rezerwami, w których naprzemiennie namalowano pojedyncze kwiaty peonii *mudan* bądź motywy geometryczne (wzór plecionki). Pozostałą powierzchnię naczynia zdobiła dekoracja kwiatowa.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia. Złocenia uległy przetarciu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.28. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/16731

WYMIARY średnica stopki 7,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE wić roślinna, symbole pomyślności (?)

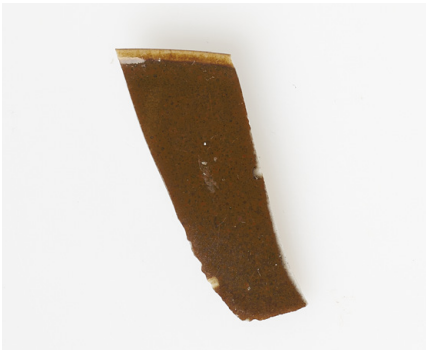
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3745.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony kole, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym. Naczynie było dekorowane malarstwem kobaltem podszkliwnym oraz naszkliwną czerwienią żelaza w dwóch odcieniach. Na podstawie zachowanego fragmentu można sądzić, że prócz dekoracji kwiatowej były również inne elementy (być może buddyjskie symbole pomyślności), jednak trudno czytelne z racji złego stanu zachowania obiektu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 6% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.29. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/17974(2)

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty (?), bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Przy brzegu zachował się fragment bordiury malowanej kobaltem podszkliwnym, utworzonej z krzyżujących się kreseczek. Wewnątrz czarki namalowano najprawdopodobniej dekorację kwiatową. Nie wiadomo, czy czarka była złocona.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.30. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/20/46/18946

WYMIARY 2,8 × 3,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem kwiatowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 60, warstwa 6918.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Z całego naczynia zachował się jedynie mały fragment wylewu talerza. Jego rant malowany był na brązowo, a brzeg zdobiony kobaltowym otokiem. Poniżej, kobaltem podszkliwnym, namalowano gałązki i listki, a naszkliwną czerwienią żelaza płatki kwiatów. Z fragmentu zachowanej dekoracji wnioskować można, że albo naczynie dekorowane było szeroką kwiatową bordiurą przy brzegu, albo na całej powierzchni namalowano kompozycję kwiatów. Jest to klasyczny przykład typu porcelany określanego mianem chińskie Imari.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.31. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/50/2006A

WYMIARY średnica 7,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* z pawilonem, drzewa, bordiura z wzorem rezerwami i kwiatami peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńska 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 20, warstwa 2903.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym i dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni przedstawieniem *Pejzażu* z pawilonem. Skały malowane kobaltem podszkliwnym, pawilon i drzewo naszkliwną czerwienią żelaza, a następnie złocone. Brzeg czarki zdobi bordiura z rezerwami, w których namalowano pojedyncze, schematycznie przedstawione kwiaty peonii *mudan*. Warto zwrócić uwagę, że złocenia nie tylko podkreślają wzór dekoracji, ale wręcz stanowią istotne uzupełnienie pewnych szczegółów rysunku, jak np. kształtu dachu i ścian budynku. Złocenia tego typu bywały wykonywane również w Europie.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z dwóch fragmentów, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.32. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/24/06/876

WYMIARY średnica stopki 9,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, pergola, arabeska

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2018 r. przy ulicy Reduta Wyskok 4/5 w Gdańsku (stanowisko 24), wykop S1, warstwa 12.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Dekorowana pośrodku dna pojedynczym kwiatem peonii *mudan*, przedstawionym w sposób schematyczny. Kwiat umieszczony jest w otoku, wokół którego rozmieszczone były rezerwy. Zachował się fragment jednej rezerwy przedstawiającej *Scenę ogrodową*. Główny schemat kompozycji (otok, rezerwy, łodyżka i listki peonii) zostały namalowane kobaltem podszkliwnym, pozostałe elementy natomiast – naszkliwną czerwienią żelaza i złoceniami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.33. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/306

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

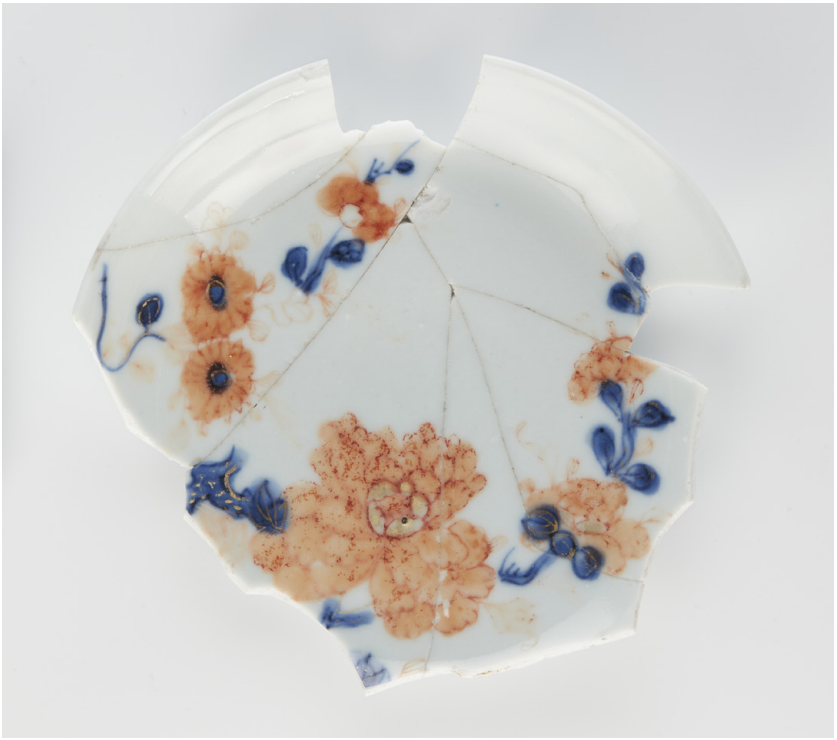
MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwitnące krzewy hibiskusa *furong hua* 芙蓉花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998, w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 30, warstwa 6.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym bardzo małym fragmencie zachował się jedynie fragment krzewu malowany podszkliwnym kobaltem oraz malowane naszkliwną czerwienią żelaza i złocone kwitnące krzewy hibiskusa *furong hua* oraz kwiat peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.34. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/4/3153A

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 15H, warstwa 3262.

OPIS Porcelana cienkościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej równej powierzchni, na małej cylindrycznej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni przedstawieniem kompozycji kwiatowej, składającej się z kwiatów peonii *mudan* oraz kwiatów chryzantemy *yuhua*. Duże gałązki i liście namalowano kobaltem podszkliwnym, a drobne listki i płatki kwiatów naszkliwną czerwienią żelaza. Zarówno ze względu na elegancką kompozycję, jak i dobry stan zachowania naszkliwnej malatury talerz ten jest bardzo dobrym przykładem wymiany artystycznej między Wschodem i Zachodem.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z kilku fragmentów, zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.35. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/4/3153

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 7,5 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, drzewo kwitnącej wiśni *yinghua* 櫻花

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 15H, warstwa 3262.

OPIS Porcelana toczona na kole. Talerzyk na małej pierścieniowatej stopce, o jednolitej powierzchni, pokryty szkliwem przezroczystym.
Całą powierzchnię pokrywała dekoracja nawiązująca do *Sceny ogrodowej*. Z kompozycji zachował się tylko fragment kwitnącej wiśni *yinghua*. Na uwagę zasługuje bardzo dobrze zachowane złocenie pnia kwitnącego drzewa, którego rysunek nawiązuje do europejskiej sztuki malarskiej.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia. Naszkliwna czerwień żelaza uległa częściowemu odbarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.36. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490F

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o brzuścu równomiernie rozszerzającym się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Dno czarki dekorowane kwiatem, którego łodyżka i listki malowane są kobaltem podszkliwnym, a płatki kwiatków naszkliwnie czerwienią żelaza. Brzeg dekorowany jest zgeometryzowaną bordiurą, okoloną dwoma cienkimi okręgami, a jej kontury namalowano podszkliwnym kobaltem. Krzyżujące się elementy (wzór plecionki) wykonano naszkliwnie czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.37. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1303

WYMIARY średnica 7,3 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwitnący krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s4, warstwa 152.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Czarka dekorowana na zewnętrznej stronie brzuśca przedstawieniem uproszczonej *Sceny ogrodowej*. Na zachowanym fragmencie kobaltem podszkliwnym namalowano skałę *taihu* oraz pień krzewu z gałęziami i liśćmi. Naszkliwną czerwienią żelaza namalowano drobne listki, trawy i duży kwiat. Przy samym brzegu naczynia kobaltem podszkliwnym malowane są dwa otoki. Wewnątrz czarki, przy samym wylewie, znajduje się wykonany podszkliwnym kobaltem jeden bardzo cienki otok. Na opisywanym fragmencie naczynia można stwierdzić wyjątkowo dobry stan zachowania naszkliwnej czerwieni żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.38. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1417(1)

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 5,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, symbole pomyślności, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Cała powierzchnia wewnątrz naczynia dekorowana była kompozycją kwiatową połączoną z malowanymi schematycznie symbolami pomyślności. Gałązki i liście namalowano kobaltem podszkliwnym, a płatki kwiatów naszkliwną czerwienią żelaza. Brzeg talerzyka był dekorowany zgeometryzowaną bordiurą utworzoną z krzyżujących się rombów, z punktami malowanymi czerwienią żelaza, pomiędzy którymi na całej powierzchni naczynia znajdowały się cztery rezerwy zawierające schematycznie malowane, pojedyncze kwiaty peonii *mudan*. Zachował się fragment talerzyka, na którym widzimy dwie rezerwy oraz fragment symbolu pomyślności.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.39. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498(2)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
W centrum dna czarki namalowano naszkliwną czerwienią żelaza pojedynczy kwiat, powierzchnia dna okolona jest cienkim otokiem, malowanym kobaltem podszkliwnym. Na zachowanym fragmencie brzuśca widać kwiaty, które mają malowane kobaltem podszkliwnym gałązki, a naszkliwną czerwienią żelaza listki. Dekorację wykonano wprawną ręką, a malatura zachowała się w dobrym stanie, dzięki czemu stanowi w zbiorach MAG przykład chińskiej produkcji dobrej jakości, przeznaczonej na miejskie rynki Europy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 45% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.40. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1511(2)

WYMIARY 2,8 × 5,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

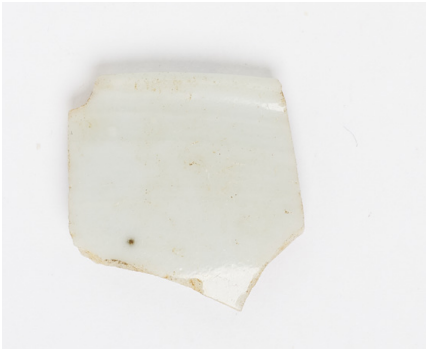
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s8, warstwa 207.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Czarka dekorowana była motywami roślinnymi. Płatki i łodyżki namalowano kobaltem podszkliwnym. Później, w kolejnym etapie, wymalowano naszkliwną czerwienią żelaza płatki kwiatów oraz pojedyncze listki. W końcowym etapie raz jeszcze wypalono złocenia, które uzupełniały rysunek całości kompozycji. Nie wiadomo, czy czarka przy brzegu była od środka zdobiona bordiurą, jest to jednak bardzo prawdopodobne.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 6% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.41. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/509(2)

WYMIARY 2,0 × 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, pokryty szkliwem przezroczystym.
Brzeg talerzyka dekorowany bordiurą składającą się z kwiatów ułożonych w rzędzie pomiędzy dwoma kobaltowymi otokami. Powierzchnia była dekorowana kwiatami malowanymi czerwienią żelaza, a listki namalowano kobaltem podszkliwnym.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.42. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/505

WYMIARY średnica 13,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty (?), bordiura z wzorem plecionki

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Brzeg naczynia barwiony na jasnobrązowo.
Naczynie dekorowane było przy brzegu bordiurą złożoną z dwóch podwójnych linii, wykonanych kobaltem podszkliwnym, pomiędzy którymi naszkliwną czerwienią żelaza namalowano cieniutkie, krzyżujące się kreseczki, nawiązujące do wzoru plecionki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 3% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.43. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/001/24/389

WYMIARY 3,2 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE gałązki kwiatów

POCHODZENIE Badania planowe MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rycerska, Wapiennicza i Karpia w Gdańsku (stanowisko 1), wykop 1, warstwa 24.

OPIS Porcelana grubościenna. Naczynie toczone na kole, pokryte szkliwem przezroczystym.
Na zachowanym, niewielkim fragmencie naczynia widać dekorację przedstawiającą gałązki kwiatów.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.44. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/128/1/227(2)

WYMIARY średnica 7,5 cm; średnica stopki 3,7 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2001 r. przy ulicy Wałowej w Gdańsku (stanowisko 128), wykop 3, warstwa 10.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Czarka była dekorowana wewnątrz bogatą malaturą. Na zachowanym fragmencie naczynia widać krzew peonii *mudan*, kwiaty malowane czerwienią żelaza oraz listki malowane podszkliwnym kobaltem.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.45. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/499(3)

WYMIARY średnica stopki 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Naczynie toczone na kole, pokryte szkliwem przezroczystym.
Dekorowane czerwienią żelaza i kobaltem podszkliwnym.
Zachował się jedynie drobny fragment dekoracji przedstawiającej motywy kwiatowe.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.46. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/499(4)

WYMIARY 2,5 × 1,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Naczynie toczone na kole, pokryte szkliwem przezroczystym.
Drobny fragment dekoracji przedstawia motywy roślinne, namalowane czerwienią żelaza i kobaltem podszkliwnym ze złoceniami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.47. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1088

WYMIARY średnica 10,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, drzewa, krzewy, ptaki, bordiura z wzorem plecionki z pustymi rezerwami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 401.

OPIS Porcelana cienkościenna. Czarka toczona na kole, szeroka, na pierścieniowatej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem. Naczynie dekorowane po stronie zewnętrznej przedstawieniem drzewa i krzewów. Wewnątrz, przy wylewie, namalowano bordiurę, utworzoną z krzyżujących się rombów oraz podłużnych pustych rezerw. Zwyczajowo na podobnych niewielkich obiektach (czarkach, miskach) na bordiurze znajdowało się około czterech–sześciu takich samych rezerw, w których malowano pojedyncze, schematycznie przedstawione pąki kwiatów. Na zachowanym fragmencie rezerwa nie jest wypełniona żadnym przedstawieniem, co należy do rzadkości. Czarka dodatkowo zdobiona była naszkliwną czerwienią żelaza i złoceniami.

STAN ZACHOWANIA Czarka zachowana we fragmencie stanowiącym około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.48. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2083F

WYMIARY średnica 8,5 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa w typie Imari (chińskie Imari)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5902.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o lekko rozszerzającym się brzuścu z wywiniętym na zewnątrz brzegiem, na pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane na zewnątrz schematycznie malowaną *Sceną ogrodową* z przedstawieniem skały *taihu* i kwitnącego krzewu peonii *mudan*. Gałązki i część dużych liści wykonano za pomocą kobaltu podszkliwnego, a kwiaty – naszkliwną czerwienią żelaza. Wewnątrz czarki, przy samym brzegu, wąska bordiura złożona ze zgeometryzowanych motywów zygzaka.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 65% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.49. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2186(2)

WYMIARY średnica stopki 7,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, w typie Imari (chińskie Imari) zdobione dodatkowo emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai* 珐琅彩, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwitnący krzew, wierzba, ptak

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelanowy talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni przedstawieniem ukazującym *Scenę ogrodową* z kwitnącą gałązką krzewu na pierwszym planie oraz ukazanym w dynamicznym locie ptakiem. Połączenie emalii naszkliwnych *falangcai* z malarstwem kobaltem podszkliwnym i naszkliwną czerwienią żelaza można również interpretować jako odmianę stylu Imari, wzbogaconego o dodatkowe barwy. Dekoracja tego obiektu byłaby również pełna, gdyby nie pojawiły się barwne emalie (dziś sczerniałe). Najprawdopodobniej pod nimi znajduje się rysunek wykonany kobaltem podszkliwnym, co wskazywałoby na fakt, że był to pierwotnie wzór dekoracji w stylu Imari, wzbogacony emaliami naszkliwnymi. Tak więc – podobnie jak w wypadku obiektów V.50–53 – przy analizie stylistycznej dekoracji należy brać pod uwagę szersze konotacje. Na marginesie należy wspomnieć, że również w japońskim pierwowzorze stylu Imari, na naczyniach powstających w wytwórni Arita, stosowano w niewielkim stopniu dodatki barwnych emalii naszkliwnych: zielonej, błękitnej etc.

STAN ZACHOWANIA Zachowane w około 20% naczynie. Emalie naszkliwne uległy silnym przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.50. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/910(1)

WYMIARY średnica stopki 3,9 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, w typie Imari (chińskie Imari) zdobiona dodatkowo emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai* 珐琅彩, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, sroki *xieque* 喜鵲

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni przedstawieniem *Sceny ogrodowej*. Można wyodrębnić skałę *taihu* oraz wyobrażenia różnych ptaków (sroki, ptactwo wodne), umieszczone dość schematycznie pośród drzew, krzewów i kwitnącej peonii *mudan*. Typowa dekoracja w stylu chińskiego Imari została wzbogacona niewielkimi akcentami malowanymi za pomocą emalii naszkliwnych w palecie barwnej *falangcai*. Opis tej odmiany stylu chińskiego Imari dotyczy także poz. V.49.
W zbiorach MAG znajduje się tak samo dekorowany talerzyk nr inw. MAG/GD/255/129/02/910(2) (poz. V.52) oraz czarka nr inw. MAG/GD/255/129/2/910(3) (poz. V.51).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.51. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/910(3)

WYMIARY średnica stopki 4,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, w typie Imari (chińskie Imari) zdobiona dodatkowo emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai* 珐琅彩, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, ptactwo wodne

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczone na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Taki sam opis dekoracji jak wcześniejszy, dla obiektu poz. V.50.
W zbiorach MAG znajduje się tak samo dekorowany talerzyk nr inw. MAG/GD/255/129/02/910(2) (poz. V.52) oraz czarka nr inw. MAG/GD/255/129/2/910(1) (poz. V.50).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.52. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/910(2)

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, w typie Imari (chińskie Imari) zdobiona dodatkowo emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai* 珐琅彩, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, ptak wodny

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Na podstawie zachowanego fragmentu dekoracji można przyjąć, że całość naczynia dekorowana była na dnie przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, z której zachowała się centralnie położona skała *taihu* i siedzący na niej ptak oraz kwiaty peonii *mudan*. Malatura jest uproszczona i dość schematyczna. Jest to rzadziej spotykany w porcelanie eksportowej przykład połączenia różnych technik zdobienia: malarstwa podszkliwnym kobaltem, którym wykonano główną część kompozycji, z naszkliwnymi emaliami *falangcai*, którymi namalowano listki. Pąki kwiatów wykonano bardzo cienko położonymi emaliami naszkliwnymi albo naszkliwną czerwienią żelaza.
Podobne obiekty łączące elementy dekoracji w typie chińskiego Imari z barwnymi emaliami naszkliwnymi należą do rzadkości (patrz poz. V.49–53). Prawdopodobnie ten sam wzór i typ dekoracji zdobił dwie czarki – poz. V.50–51.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia. Malarstwo naszkliwne uległo silnym przetarciom oraz przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

V.53. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1239

WYMIARY średnica 8,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, w typie Imari (chińskie Imari) zdobiona dodatkowo emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai* 珐琅彩, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty, skała *taihu* 太湖石, bordiura z motywem plecionki i rezerwami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 3, warstwa 266.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana była na całej powierzchni jednym przedstawieniem kwiatów, schematycznie malowanych podszkliwnym kobaltem. Ich płatki wykonano naszkliwną czerwienią żelaza i pozłocono. Brzeg czarki ozdobiony geometryzującą bordiurą, z rezerwami wypełnionymi uproszczonymi wizerunkami kwiatów.
Podobne obiekty łączące elementy dekoracji w typie chińskiego Imari z barwnymi emaliami naszkliwnymi należą do rzadkości (patrz poz. V.49–53). Prawdopodobnie ten sam wzór i typ dekoracji zdobił dwie czarki – poz. V.50–51.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Jaźwińska, Pudlis 2016/2017, s. 46, il. 69.

Rozdział VI

Emalie naszkliwne: *wucai* 五彩 i *falangcai* 珐琅彩

Zastosowanie emalii naszkliwnych w procesie produkcji porcelany dalekowschodniej było ważnym etapem rozwoju i pozwoliło na znaczne wzbogacenie artystycznych środków wyrazu poprzez wprowadzenie rozszerzonej skali barw. Jednakże nim chińscy ceramicy nauczyli się tej technologii, miało miejsce wiele etapów pośrednich. Najtrudniejszym zagadnieniem technologicznym było wypracowanie metod pozwalających na osiągnięcie wielobarwnych zdobień na jednym naczyniu[1]. Główny problem tkwił w tym, że tlenki metalu, pozwalające osiągnąć zróżnicowaną kolorystykę, wymagały różnych temperatur wypału i gdy jedne (np. tlenek kobaltu) nadal nie były odpowiednio utrwalone, inne (np. tlenek żelaza) ulegały spaleniu. W rozwoju technik zdobienia emaliami naszkliwnymi ważną rolę odegrała wymiana naukowa między europejskimi chemikami i rzemieślnikami produkującymi barwne szkło a chińskimi twórcami porcelany[2]. Przebywający na chińskim cesarskim dworze jezuici przekazali tamtejszym ceramikom m.in. receptę na barwnik powstały na bazie chlorku złota, tzw. róż Kasjusza. Dzięki zmodyfikowaniu znanych już od kilkudziesięciu lat emalii z palety barwnej *Kangxi wucai* 康熙五彩 uzyskano miękkie pastelowe kolory, które sprawiły, że zdobiona nimi porcelana cieszyła się wielkim powodzeniem.

Z występujących powszechnie w europejskich muzeach dwóch typowych technik zdobienia chińskimi emaliami naszkliwnymi: *wucai* 五彩 („pięć barw"), zwanej tradycyjnie „rodziną zielonych" (fr. famille verte), oraz *falangcai* 珐琅彩 („barwne emalie"), zwanej tradycyjnie „rodziną różowych" (fr. *famille rose*), w kolekcji porcelany dalekowschodniej MAG stwierdzić można przewagę tej drugiej, późniejszej chronologicznie grupy obiektów. Była ona również preferowana przez Augusta II, króla Polski i Elektora Saksonii, a w jego kolekcji zachowało się dużo przykładów wysokiej jakości obiektów zdobionych w stylistyce określanej powstałym w XIX w. terminem „rodzina różowych"[3].

Można przypuszczać, że w domach gdańskich mieszczan, a szczególnie patrycjuszy, znajdowały się również obiekty wysokiej klasy, które nie trafiały do składowania w ziemi bądź w latrynach, gdyż pełniąc funkcje ozdobne, rzadziej ulegały zniszczeniu. Jednym z przykładów tego typu porcelany jest talerz[4] pochodzący z przedwojennych zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku, zdobiony emaliami naszkliwnymi z palety *Kangxi wucai*, białą emalią naszkliwną i *sgrafitto* (bordiura) oraz naszkliwną czerwienią żelaza i złoceniami (ryc. 6-1).

W materiale przechowywanym w MAG stwierdzono obecność tylko dwóch obiektów zdobionych emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *wucai* (poz. VI.1–2). Odnaleziono też jeden obiekt, w którym połączono technikę zdobienia kobaltem podszkliwnym z niewielką ilością emalii naszkliwnych (poz. VI.70). Nie można jednak stwierdzić, jakiego typu była to dekoracja, gdyż zachował się jedynie niewielki jej fragment. Mało analogicznych obiektów pochodzi z wykopalisk w Elblągu, niemniej kilka naczyń budzi zainteresowanie – szczególnie czarka dekorowana naszkliwnymi emaliami o dość nietypowym zestawieniu barw (patrz ryc. 6-2) oraz zachowany niemal w całości dzbanuszek z przykrywką (patrz ryc. 6-3), w którym na uwagę zasługuje błękitna emalia naszkliwna.

W zbiorach MAG znajduje się niewielka, stosunkowo dobrze zachowana czarka z dynastia Qing, około połowy XVIII w., na której przedstawiono przepiórki *anchun* 鹌鹑 (kurczęta?), biegające pośród kwitnących kwiatów lotosu *lianhua* 蓮花 (poz. VI.12). Wykonano ją ze szkliwionej białej porcelany,

[1] Pudlis 2023.

[2] Beurdeley 1962, s. 34–35; Zenone Padula 1992, s. 187–192 i 195–201.

[3] Reichel 1993.

[4] Szczegółowy opis tego talerza wraz z analizą przedstawień ikonograficznych: Pudlis 2023, s. 29–36.

Ryc. 6-1. Talerz, Chiny, pocz. XVIII w., emalie naszkliwne Kangxi wucai 康熙五彩, naszkliwna czerwień żelaza, biała emalia naszkliwna i złocenia, Muzeum Narodowe w Gdańsku, nr inw. MNG/SD/1529/CS. Fot. G. Nosorowski

Ryc. 6-2. Czarka do herbaty, Chiny, XVIII w., zdobiona emaliami naszkliwnymi, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu, nr inw. EM/1909, 1912. Fot. R. Korsak

Ryc. 6-3. Imbryk do herbaty z pokrywką, Chiny, XVIII w., zdobiony emaliami naszkliwnymi falangcai 珐琅彩, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu, nr inw. EM/3186, INC 1563. Fot. R. Korsak

zdobionej barwnymi emaliami naszkliwnymi *falangcai*. Pośród podobnych schematów dekoracji motyw kurcząt w ogrodzie był bardzo chętnie przedstawiany na tzw. cesarskiej porcelanie. Współcześnie wysokiej klasy obiekty tego typu budzą wyjątkowe zainteresowanie pośród miłośników porcelany chińskiej i jej kolekcjonerów.

Podczas badań prowadzonych nad zbiorami MAG, niespodziankę przyniósł niewielki talerzyk pochodzący z okresu panowania cesarza Yongzhenga 雍正 (1722–1735), który ozdobiono emaliami naszkliwnymi *falangcai*, a spód brązowym, monochromatycznym szkliwem na bazie tlenku żelaza (poz. VI.11). Pośród mnogości przedmiotów wykonanych tą techniką ten jeden pozwala obcować z wysokiej klasy emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*, zachowanymi w wyjątkowo dobrym stanie. Prawdopodobnie stosunkowo krótko po wyprodukowaniu talerzyk ten uległ rozbiciu i trafił do środowiska, w którym był chroniony przed czynnikami korodującymi (a należy do nich zaliczyć również zwykłe domowe warunki atmosferyczne). Dzięki temu, że nie był ani długotrwale używany, ani też poddawany żadnym innym szkodliwym czynnikom, możemy podziwiać na kilku fragmentach rozbitego naczynia wibrujące, żywe, niemal fosforyzujące barwy, takie, jakie widzieli jego pierwsi użytkownicy. Tak dobrze zachowanych emalii naszkliwnych typu *falangcai* nie stwierdza się nawet na obiektach przechowywanych w warunkach muzealnych. Co ciekawe, dzięki temu, że fragmenty tego naczynia były rozsypane na dość dużej przestrzeni (kompletowanie talerzyka trwało kilka lat, w kolejnych fazach prac nad projektem), trafiły one do różnych warstw archeologicznych o odmiennym środowisku fizyko-chemicznym, co pozwoliło zaobserwować różnice w wyglądzie, powstałe podczas procesów starzenia i korozji emalii naszkliwnych w zależności od tego, w jakim otoczeniu znajdował się przez ponad 200 lat dany fragment obiektu. Część kawałków zachowała żywotność koloru i blask, podczas

Ryc. 6-4. Fragmenty jednego talerzyka (nr inw. MAG/GD/255/99/04/4034A, poz. VI.11) złożonego z fragmentów o różnym stopniu korozji emalii naszkliwnych. Fot. A. Pudlis

gdy pozostałe ściemniały nieco i zmatowiały (ryc. 6-4).

W sumie w prezentowanym zbiorze znajduje się 67 sztuk naczyń zdobionych emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*, co pozwala mniemać, że faktycznie był to (po chińskim Imari) najczęściej stosowany styl dekoracji naszkliwnej. Gdańszczanie z pewnością jadali obiady na tak dekorowanych naczyniach, gdyż w zbiorach MAG występują również liczne przykłady fragmentów dużych talerzy obiadowych (poz. VI.3–8) oraz mis (poz. VI.21).

Obiekty różniły się między sobą jakością wykonania. Za niezmiernie pięknie zdobiony można uznać talerz dekorowany *Sceną ogrodową*, przedstawiającą skałę *taihu* 太湖石 oraz kwitnące kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (poz. VI.9) i podobny do niego, silnie uszkodzony talerz o takiej samej dekoracji (poz. VI.10).

Innym ciekawym przedmiotem jest fragment talerzyka (poz. VI.29), będący jedynym znanym z wykopalisk gdańskich przykładem łączenia dekoracji wykonanej kobaltem podszkliwnym z barwnymi emaliami naszkliwnymi. Podobny obiekt pochodzi z wykopalisk na terenie Elbląga (patrz ryc. 6-5).

Należy podkreślić, że wiele naczyń zdobionych wewnątrz barwnymi emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* było dodatkowo na zewnętrznej stronie barwionych monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. W nielicznych przypadkach zachowały się również przykłady jaśniejszej odmiany tego szkliwa (barwy kawy z mlekiem bądź lekko żółtobursztynowej). Niestety, również w przypadku tej techniki zdobienia obiekty cienkościenne, najwyższej jakości, pokruszyły się w bardzo dużym stopniu. Należy więc przypuszczać, iż prezentowane relikty stanowią jedynie nikłe świadectwo dawnej, powszechnej obecności. Przykłady tego typu cienkościennych naczyń stanowi poz. VI.10 oraz VI.37. Emalie naszkliwne w typie *falangcai* stosowano również w niewielkich ilościach w dekoracji obiektów należących do typu chińskiego Imari[5] (poz. V.49–53).

[5] Patrz w tym tomie rozdział V.

Ryc. 6-5. Talerzyk, Chiny, XVIII w., zdobiony kobaltem podszkliwnym i emaliami naszkliwnymi w typie falangcai 珐琅彩, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu, nr inw. EM/349, 350, INC 1806. Fot. R. Korsak

VI.1. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/707A

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,8 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen
NAPISY, ZNAKI Sześć kropek malowanych naszkliwnie czerwienią żelaza w formie przypominającej kwiat.

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, koniec panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722), około 1720 r.

TYP porcelana eksportowa zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *Kangxi wucai* 康熙五彩, rodzina zielonych, *famille verte*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień i czerń żelaza), emalie naszkliwne *wucai* 五彩

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, motyl *hudie* 蝴蝶

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole.
Jeden z nielicznych obiektów z wykopalisk archeologicznych na terenie Gdańska zdobiony emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *Kangxi wucai*. Podobnie zdobiona czarka, ze śladem podobnego znaczenia na spodzie (patrz ryc. 6-2) została odnaleziona w Elblągu. Można przypuszczać, że naczynie pierwotnie było przeznaczone na rynki Azji Południowo-Wschodniej – stąd nietypowe cechy dekoracji, nieznane w produkcji przeznaczonej na europejskie rynki zbytu. Zewnętrzna strona czarki została podzielona na trzy pasy o nierównej szerokości. Dwa z nich zajmują bordiury, w których pozostawiono rezerwy wypełnione przez pojedyncze kwiatki i liście. Środkowy pas dekoracji, najszerszy, zajmują powtarzające się przedstawienia kwitnącej gałązki peonii *mudan* i motyla *hudie*. Z palety barwnej *Kangxi wucai* zastosowano barwy: czerwoną, zieloną, żółtą, oraz dwa rodzaje konturów: wykonane naszkliwną czernią żelaza i naszkliwną czerwienią żelaza. Wnętrze czarki również zostało podzielone na części. Za pomocą cienkiej czerwonej kreski wyodrębniono dno i brzeg czarki. Na środku dna namalowano uproszczony wizerunek kwiatu w trzech barwach: żółtej, zielonej i czerwonej.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Marcinkowski, Pośpieszna 2016, s. 171; Zenone Padula 1992, s. 192–193, il. 43.

VI.2. TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/20/46/20319

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *Kangxi wucai* 康熙五彩, rodzina zielonych, *famille verte*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *wucai* 五彩, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty czterech pór roku*, kwiat peonii *mudan* 牡丹, chmury *yun* 雲, motyle *hudie* 蝴蝶, grzyb *lingzhi* 靈芝

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 3 sondaż 12, warstwa 1081.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Talerz zdobiony na całej powierzchni dekoracją kwiatową malowaną emaliami naszkliwnymi w kolorach czerwieni i zieleni.
Przedstawienia kwiatów malowane w rezerwach. Nie jest pewne, w którym warsztacie została wykonana dekoracja naszkliwna. Kompozycja składa się z umieszczonego pośrodku naczynia dużego kwiatu o symetrycznie namalowanych płatkach, wokół którego umieszczono motyle *hudie*, znajdujące się w rezerwach stworzonych ze schematycznie przedstawionych chmur *yun*. Kolory emalii naszkliwnych uległy częściowym uszkodzeniom oraz przebarwieniom. W dobrym stanie, chociaż z licznymi przetarciami, zachowała się czerwień. Chociaż można przypisać temu obiektowi przynależność do stylistyki powiązanej z paletą barwną *Kangxi wucai*, to różni się on znacznie od typowych obiektów tego typu. Ogólny estetyczny odbiór może jednak również wynikać ze znacznych uszkodzeń malatury.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.3. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/126/04/45

WYMIARY średnica 21,0 cm; średnica stopki 12,0 cm; wysokość 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w., około 1750 r.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzew peonii *mudan* 牡丹, buddyjskie symbole pomyślności

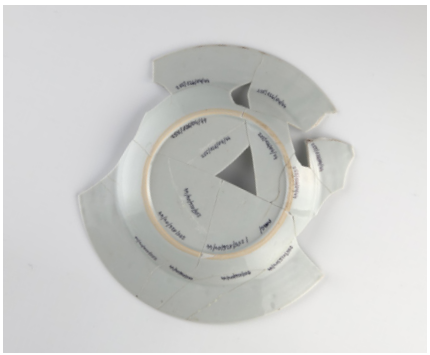
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2016 r. przy ulicy Długi Targ 14–16 w Gdańsku (stanowisko 126), wykop s5, obiekt K258, warstwa 286.

OPIS Porcelana grubościenna. Głęboki talerz toczony na kole, z wyraźnie zaznaczonym dnem na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Duży talerz obiadowy, dekorowany na całej powierzchni dna z pomocą barwnych emalii naszkliwnych drobiazgowym przedstawieniem ukwieconych krzewów peonii *mudan*. Liście krzewu namalowano zieloną emalią, a kwiaty emalią w kolorach głębokiego różu i niebieskim. Na bokach talerza symetrycznie rozmieszczone trzy girlandy kwiatowe w kolorze zieleni i głębokiego różu. Brzeg talerza zdobiony jest szeroką bordiurą z czterema rezerwami, wypełnionymi malowanymi w dużym uproszczeniu buddyjskimi symbolami pomyślności. Kolory emalii na bordiurze uległy przebarwieniom, a częściowo sczerniały, co utrudnia identyfikację przedstawienia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.4. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/126/04/44

WYMIARY średnica 23,0 cm; średnica stopki 12,2 cm; wysokość 2,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w., około 1740–1750 r.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE liście rzepy *wujing* 蕪菁, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2016 r. przy ulicy Długi Targ 14–16 w Gdańsku (stanowisko 126), wykop s5, obiekt K258, warstwa 286.

OPIS Porcelana grubościenna. Głęboki talerz toczony na kole, o wyraziście zaznaczonym dnie, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Talerz z serwisu obiadowego dekorowany emaliami naszkliwnymi. Dno zdobione kompozycją roślinną składającą się z dużych liści rzepy *wujing* w kolorach zielonym i złotym oraz krzewu chryzantemy *yuhua* z zielonymi listkami i kwiatami w kolorze głębokiego różu. Kompozycja obwiedziona jest delikatną, złotą bordiurą, nazywaną „grotem lancy" albo „grotem strzały", bądź wzorem *meisende*. Na szerokim brzegu talerza rozmieszczono trzy gałązki z kwiatami peonii *mudan*. Ten typ dekoracji zwany jest „stylem Merian", a jego pierwowzorem było wydanie albumu z owadami i kwiatami *Metamorphosis Insectorum Surinamensium* (Amsterdam 1705) autorstwa Marii Sybilli Merian (1647–1717), badaczki natury i autorki ilustracji naukowych. Album w cesarskiej manufakturze Jingdezhen służył jako wzornik do produkcji porcelany eksportowej. MAG przechowuje dwa talerze z tego samego serwisu obiadowego oraz jeden talerz obiadowy o bardzo podobnym wzorze dekoracji, wykonanej malarstwem kobaltem podszkliwnym.

STAN ZACHOWANIA Talerz klejony, zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Merian 1705; Bruner 1966, il. 37; Coleman 1992, s. 112, il. 85; Goldsmith 1956, il. 37.

VI.5. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/126/04/43

WYMIARY średnica 23,0 cm; średnica stopki 12,3 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w., około 1740–1750 r.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE liście rzepy *wujing* 蕪菁, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, krzew chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2016 r. przy ulicy Długi Targ 14–16 w Gdańsku (stanowisko 126), wykop s5, obiekt K258, warstwa 286.

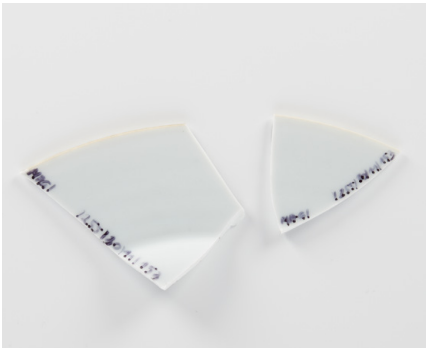
OPIS Porcelana grubościenna. Głęboki talerz toczony na kole, o wyraziście zaznaczonym dnie, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Duży talerz z serwisu obiadowego dekorowany emaliami naszkliwnymi, najprawdopodobniej pochodził z tego samego serwisu, co opisany w poz. VI.4.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Merian 1705; Bruner 1966, il. 37; Coleman 1992, s. 112, il. 85; Goldsmith 1956, il. 37.

VI.6. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/30/11/153(1)

WYMIARY średnica 24,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, wzór fali *bolang wen* 波浪紋

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2019–2020 przy ulicy Sienna Grobla 6 w Gdańsku (stanowisko 30), warstwa 10.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, z szerokim płaskim brzegiem, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Zachowała się niewielka część brzegu talerza, pozwalająca dostrzec niezwykłej urody malaturę, która razem ze złoceniami zachowała się w doskonałym stanie. Można zaobserwować łączenie technik dekoracji: malarstwo naszkliwnymi farbami (czerwień żelaza) z barwnymi emaliami naszkliwnymi *falangcai* i złoceniami. Brzeg talerza zdobiony był m.in. barwnie malowanymi ukwieconymi gałązkami peonii *mudan* i chryzantemy *yuhua*. Przy samym rancie namalowano naszkliwnie wąski ciemnobrunatny pasek, na który za pomocą złotej farby naniesiono zgeometryzowany wzór fal morskich *bolang wen*. Z pewnością talerze takie (podobnie jak poz. VI.3–5) kupowane były i używane w większych zestawach, na których wspólnie spożywano posiłki.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.7. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1572

WYMIARY średnica stopki 23,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹, kwiaty, bordiura z rezerwą i wzorem roślinnym

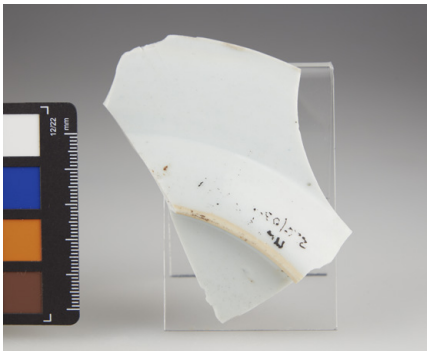
POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 157, obiekt 518.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole z szerokim płaskim brzegiem, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naszkliwna, malarska dekoracja talerza uległa uszkodzeniu. Jednym z dających się wyodrębnić elementów jest bordiura z rezerwą, w której namalowano pojedynczy pąk peonii *mudan* z wicią roślinną. Brzeg talerza był prawdopodobnie dekorowanym przedstawieniami kwiatów, z których zachowały się tylko drobne fragmenty wraz z liśćmi. Na zachowanym fragmencie można dostrzec ślady zielonej emalii naszkliwnej, co sprawia, że mimo – być może pozornej z racji zachowanego niewielkiego fragmentu naczynia – przewagi dekoracji wykonanej naszkliwną czerwienią żelaza, talerz ten można zaliczyć do grupy porcelany zdobionej emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia. Naszkliwne farby i emalie uległy licznym przetarciom i odbarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.8. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/39/04/621

WYMIARY średnica 18,0 cm; średnica stopki 9,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena rodzajowa* (?), kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 28–29, warstwa 2452.

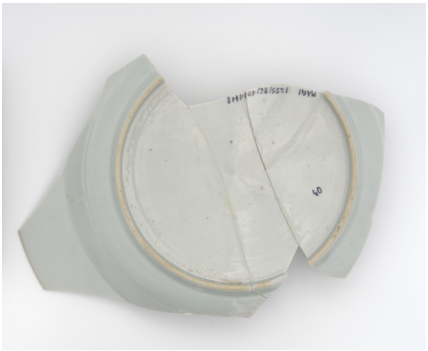
OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, z szerokim płaskim brzegiem, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Brzeg talerza dekorowany bordiurą utworzoną z powtarzających się motywów kwiatowych. Listki kwiatów malowane zieloną emalią naszkliwną, a ich pąki – różową. U nasady brzegu talerza umieszczono bordiurę przypominającą wzór kwiatów lilii. W uproszczony sposób naśladuje ona bordiurę rozpropagowaną przez Królewsko-Elektorską Manufakturę Porcelany w Miśni, nazywaną „grotem lancy" bądź *meisende*. Prawdopodobnie cały środek talerza był dekorowany przedstawieniem dużej, barwnej *Sceny rodzajowej* z postaciami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia. Barwy emalii naszkliwnych częściowo uległy przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Goldsmith 1956, s. 112.

VI.9. DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1418

WYMIARY średnica stopki 11,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerń i czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石, płotek, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana cienkościenna, wysokiej jakości, toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym.
Głęboki talerz z serwisu obiadowego z szerokim brzegiem, dekorowany na dnie atrakcyjnym malarsko przedstawieniem *Sceny ogrodowej* z dużymi, barwnymi krzewami kwitnących peonii *mudan* i płotkiem, dzięki któremu kompozycja uzyskała efekt głębi. Łodygi krzewów i liście malowane są zieloną emalią naszkliwną, a duże kwiaty silnie sczerniałą emalią, która pierwotnie mogła mieć intensywną ciemnoróżową barwę wpadającą w fiolet. Małe kwiaty i płotek malowane są naszkliwną czerwienią żelaza. Tak samo namalowano zgeometryzowaną, okalającą to przedstawienie, bogato złoconą bordiurę. Można przypuszczać, że poz. VI.7 prezentuje fragment bardzo podobnego talerza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 80% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.10. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/04/3153B

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, krzewy peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 15H, warstwa 3262.

OPIS Porcelana cienkościenna. Talerz na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym.
Ten bardzo atrakcyjny wizualnie obiekt był bogato zdobiony barwnym przedstawieniem *Sceny ogrodowej*, umieszczonej na całej powierzchni dna naczynia. Ze względu na to, że zostało ono wykonane z cienkościennej porcelany, jest bardzo kruche – co przyczyniło się do dużego rozdrobnienia. Fragmenty talerza trafiły do różnych środowisk, dzięki czemu możemy obserwować odmienny stan zachowania emalii naszkliwnych z racji działania różnych czynników korodujących. Mimo wystąpienia uszkodzeń szczególną uwagę warto zwrócić na bardzo dobrą jakość błękitnej emalii naszkliwnej. Zamieszczony powyżej rysunek przedstawia próbę rekonstrukcji kolorystyki tego naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.11. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/4034A

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem geometrycznym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 90 – podwórko, warstwa 4451a.

OPIS Porcelana grubościenna wysokiej jakości. Talerzyk toczony na kole, bez wyraźnie zaznaczonego dna, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka dodatkowo pokryta monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka wyraźnie barwiony na brązowo. Wnętrze zdobione emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*.
Przy samej krawędzi talerza namalowano cienką bordiurę, zdobioną wzorem geometrycznym i drobnymi, schematycznie przedstawionymi kwiatami peonii *mudan*. Zachowana w bardzo dobrym stanie malatura ukazuje wysoki poziom warsztatu zdobniczego. Jakość wibrujących barw emalii naszkliwnych, jak i staranna malatura wyróżniają ten obiekt na tle masowej produkcji, stanowiącej większość w zbiorach MAG. Jest to obiekt szczególny z racji doskonałego zachowania zarówno dekoracji, jak i dużej części naczynia. Na szczególną uwagę zasługuje obecność błękitnej emalii naszkliwnej, która – obok różowej i zielonej – stanowi mocną dominantę kolorystyczną w całej kompozycji malarskiej. Gałązki peonii układają się w wieniec wokół brzegu talerza, a w jego środku namalowano jeden duży, centralnie położony kwiat w pełni rozkwitu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 182–184.

VI.12. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/03/189

WYMIARY średnica 9,0 cm; średnica stopki 4,3 cm; wysokość 4,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE przepiórka *anchun* 鵪鶉, kwiaty lotosu *lianhua* 蓮花, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 203, warstwa 205.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole o brzuścu równomiernie rozszerzającym się ku górze, na wysokiej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym.
Dekorowana na zewnątrz przedstawieniem przepiórek *anchun*, otoczonych liśćmi i kwiatami lotosu *lianhua*. We wnętrzu czarki namalowano naszkliwnie złoty otok z europejskimi geometrycznymi elementami „grotu lancy". Niektórzy badacze interpretują przedstawienie ptaków jako kurczęta.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z trzech fragmentów, zachowało się około 75% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Corbeiller, Frelinghuysen 2003, s. 33, 36.

VI.13. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/126/04/42

WYMIARY średnica 13,5 cm; średnica stopki 7,6 cm; wysokość 2,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty, owoce i liście lotosu *lianhua* 蓮花, bordiura

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w 2016 r. przy ulicy Długi Targ 14–16 w Gdańsku (stanowisko 126), wykop s5, obiekt K258, warstwa 286.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Tył talerzyka dodatkowo barwiony brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Brzeg naczynia podkreślony przez delikatnie malowaną naszkliwną czerwienią żelaza bordiurę, nawiązującą do wzorów europejskich. Wnętrze zdobione na całej powierzchni przedstawieniem *Sceny ogrodowej* z widokiem kępy kwitnących lotosów *lianhua*. Na zachowanym fragmencie naczynia widzimy centralną część kompozycji ukazującej duże liście, kwiaty i owoce lotosu. Talerz był również bogato złocony. Emalie naszkliwne sczerniały, przez co trudno jest zinterpretować wszystkie elementy przedstawionego obrazu, tym niemniej pozostałości malatury pozwalają dostrzec stosunkowo wysoki poziom artystyczny obiektu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia. Emalie naszkliwne uległy przebarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.14. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/102/02/881A

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa* (?), przepiórki *anchun* 鵪鶉

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2008 r. przy ulicy Długa Grobla 8/10 w Gdańsku (stanowisko 102), wykop 2, warstwa 68.

OPIS Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo – na zewnętrznej stronie naczynia – szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Z całego przedstawienia zachowały się jedynie dwie przepiórki *anchun*, namalowane za pomocą farb naszkliwnych (m.in. czerwień żelaza) i złoceń. Emalie naszkliwne, którymi namalowano otaczające je roślinność (ogród?), uległy całkowitemu przetarciu i sczernieniu.

STAN ZACHOWANIA Zachowała się dolna cześć czarki ze stopką, co stanowi około 30% naczynia. Przebarwienia i przetarcia emalii naszkliwnych.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.15. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/735A

WYMIARY średnica 7,0 cm; średnica stopki 3,0 cm; wysokość 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, około połowy XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki dekorowane przedstawieniem kwiatów peonii *mudan*, wykonanym emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*. Przeważnie tego typu czarki, bardzo często spotykane na terenie wykopalisk Gdańska, znajdowały się w zestawach z talerzykami i służyły do picia herbaty oraz innych napojów kolonialnych.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 60% naczynia. Emalie naszkliwne uległy przetarciom i uszkodzeniom.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 182–184.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Jaźwińska, Pudlis 2016/2017, s. 46, il. 66.

VI.16. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/735B

WYMIARY średnica 11,5 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem lambrekinowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane na całej powierzchni kwiatami peonii *mudan*, malowanymi emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*. Listki malowane zieloną emalią naszkliwną, a kwiaty peonii różową emalią na bazie chlorku złota.
W zbiorach Muzeum Archeologicznym w Gdańsku znajduje się bardzo podobna czarka, o nr. inw. MAG/GD/255/129/02/735A (poz. VI.15). Być może naczynia te stanowiły komplet.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z kilku fragmentów, zachowało się około 90% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.17. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/751A

WYMIARY średnica 7,5 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

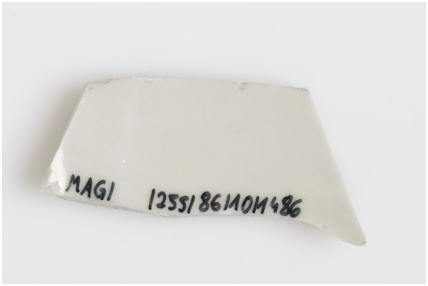
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 401.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na wysokiej pierścieniowej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. We wnętrzu dekorowana drobnymi kwiatkami umieszczonymi na środku dna. Na zewnątrz czarka zdobiona kwiatami malowanym emaliami naszkliwnymi *falangcai*, całkowicie sczerniałymi. Wzór przedstawiał duże, z pewnością wielobarwne kwiaty peonii *mudan*. Wewnątrz brzeg czarki zdobiony bordiurą naszkliwną, namalowaną naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Czarka klejona z kilku fragmentów, zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.18. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1486(2)

WYMIARY 3,5 × 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 205.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Płatki w pełni rozkwitłego, dużego kwiatu peonii *mudan* namalowano różową emalią naszkliwną *falangcai*, stosując gradację odcieni. Widoczny jest fragment (uprzednio) zielonego liścia i drugiego kwiatu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia. Emalie naszkliwne uległy częściowemu sczernieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.19. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2185A

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem żabiego skrzeku

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Świętojańska 24, warstwa 5903.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, nieznacznie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki dekorowane kolorowymi emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*: prawdopodobnie zielenią, żółcią oraz być może dwoma odcieniami różu i ewentualnie rzadziej występującym błękitem. Niestety, dekoracja naszkliwna uległa całkowitemu sczernieniu. W kompozycji nie wyodrębniono rezerw, a na dnie czarki został namalowany bukiet peonii *mudan*. Brzeg talerzyka ozdobiono szeroką bordiurą, składającą się z powtarzających się niewielkich, ukwieconych gałązek peonii oraz zgeometryzowanego motywu dekoracyjnego zwanego żabi skrzek. Zamieszczony powyżej rysunek przedstawia próbę rekonstrukcji kolorystyki tego naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 80% naczynia. Emalie naszkliwne uległy całkowitemu sczernieniu w wyniku zalegania w latrynie.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 181–183.

VI.20. MISA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1610E

WYMIARY średnica 16,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem kwiatowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Misa toczona na kole, umieszczona na pierścieniowatej stopce, z brzuścem równomiernie rozszerzającym się ku górze; pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona naczynia pokryta dodatkowo monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Wnętrze misy, na środku dna, dekorowane pojedynczym kwiatem malowanym naszkliwną czerwienią żelaza. Przy brzegu za pomocą emalii naszkliwnych *falangcai* i naszkliwnej czerwieni żelaza namalowano szeroką bordiurę, sczerniałą na tyle, że trudno jest odtworzyć jej pierwotną kolorystykę. Zachowały się tylko barwy czerwonawych płatków kwiatów, malowanych naszkliwnie czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Misa klejona z czterech fragmentów, zachowało się około 20% naczynia. Liczne przebarwienia emalii naszkliwnych.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.21. MISA

NR INW. MAG/GD/255/100/05/3394C

WYMIARY średnica 24,0 cm; średnica stopki 15,0 cm; wysokość 12,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Fundacji Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2008–2009, przy ulicach Szafarnia i Długie Ogrody w Gdańsku (stanowisko 100), wykop Długie Ogrody 112, obiekt K615, warstwa 737.

OPIS Porcelana grubościenna. Misa toczona na kole, znacznie rozszerzająca się na boki, na pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Na zewnątrz dodatkowo barwiona monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Wewnątrz misa zdobiona naszkliwnymi emaliami w palecie barwnej *falangcai*. Na samym środku dna misy oraz wokół brzegu namalowano, schematycznie przedstawione, kwiaty i liście peonii *mudan* w barwach: zielonej, różowej i obecnie jasnopomarańczowej (wszystkie emalie uległy przebarwieniu). Wzór dekoracji jest częściowo nieczytelny ze względu na uszkodzenie warstwy malarskiej. Ten typowy, uproszczony wzór często pojawia się na innych obiektach chińskich pozyskiwanych na terytorium Pomorza. Duże naczynia (które mogły być przeznaczone do płukania czarek do herbaty) – w tym również miski podobne rozmiarami do tej – występowały w Gdańsku rzadziej niż niewielkie czarki do herbaty. Zamieszczony powyżej rysunek przedstawia próbę rekonstrukcji kolorystyki tego naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się blisko 90% naczynia. Nieznaczne przebarwienia emalii naszkliwnych.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.22. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/15475

WYMIARY 6,2 × 2,7 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Naczynie wewnątrz zdobione dekoracją kwiatową malowaną emaliami naszkliwnymi *falangcai*. Na zachowanym fragmencie widzimy kwitnącą gałązkę w kolorach zieleni, żółci oraz różu. Zielona i biała emalia naszkliwna uległy przebarwieniu. Stosunkowo dobrze zachowały się inne barwy: różowa w dwóch odcieniach i żółta.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia. Częściowe przebarwienie emalii naszkliwnych.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.23. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/4/3101J

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem lambrekinowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze i brzegiem nieznacznie wywiniętym na zewnątrz, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a na zewnętrznej stronie dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Wnętrze naczynia było bogato dekorowane barwnymi emaliami naszkliwnymi we wzory kwiatowe. Brzeg czarki po wewnętrznej stronie dodatkowo ozdobiony bordiurą o europejskich konotacjach. Przedstawia ona wzór lambrekinowy w uproszczonej formie. W zbiorach MAG znajduje się talerz, na którym występuje podobny wzór bordiury: nr inw. MAG/GD/255/99/04/3101T, poz. VI.24.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Goldsmith 1956, s. 112.

VI.24. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101T

WYMIARY średnica 13,2 cm; średnica stopki 7,6 cm; wysokość 2,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem lambrekinowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, z niską stopką, szkliwiony przezroczystym szkliwem. Spód naczynia zdobiony monochromatycznym brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Talerzyk dekorowany wewnątrz malaturą wykonaną emaliami naszkliwnymi w palecie barw *falangcai*. Dekoracja przedstawia swobodnie ułożone kwiaty, pośród których dominują peonie *mudan*. Zostały one rozmieszczone na całej powierzchni talerza w kilku grupach. Jeden z bukiecików jest nieco większy i staje się głównym elementem kompozycji, której charakter ukazuje silne wpływy europejskiej sztuki dekoracyjnej w stylu rokoko. Brzeg talerza był obwiedziony mocno już przetartą i wyblakłą farbą naszkliwną, tworzącą rodzaj bordiury z uproszczonym wzorem lambrekinowym, prawdopodobnie malowanej naszkliwną czerwienią żelaza. Ze względu na przebarwienia i przetarcia, z barw emalii naszkliwnych można dziś rozpoznać tylko dwa odcienie różu i zieleń.
W zbiorach MAG znajdują się czarki i talerze, na których występuje podobny wzór bordiury: poz. VI.16 i poz. VI.23.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z kilku fragmentów, zachowało się około 90% naczynia. Dekoracja malowana emaliami naszkliwnymi uległa częściowemu sczernieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Jaźwińska, Pudlis 2016/2017, s. 27, il. 36.

VI.25. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/108/02/1222A

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 8,5 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (?), bordiura

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 7, warstwa 2511.

OPIS Talerzyk toczony na kole, z niską stopką, szkliwiony przezroczystym szkliwem.
Wewnątrz dekorowany malaturą wykonaną emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*. Dekoracja przedstawia swobodnie ułożone kwiaty, pośród których dominują najprawdopodobniej ukazane schematycznie peonie *mudan*. Brzeg talerza obwiedziony bordiurą wykonaną naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z kilku fragmentów. Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.26. MISA

NR INW. MAG/GD/255/108/02/2816

WYMIARY średnica 14,6 cm; średnica stopki 6,3 cm; wysokość 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

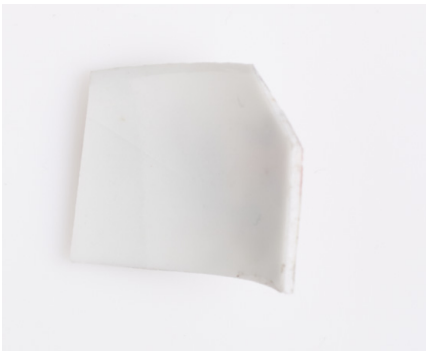
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 9, warstwa 357.

OPIS Porcelana grubościenna. Miska toczona na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a na zewnątrz dodatkowo szkliwem brązowym. Brzeg naczynia barwiony na kolor jasnego brązu.
Prosta a zarazem elegancka dekoracja tego misy pasowała do gustu europejskiego rokoko. Drobne, ukwiecone gałązki peonii *mudan* zostały równomiernie rozmieszczone na jej wewnętrznej stronie. Pierwotnie były one w żywych barwach zieleni oraz głębokiego i jasnego różu.
Podobne obiekty o numerach inw. MAG/GD/255/99/04/3101T (poz. VI.24) oraz MAG/GD/255/129/02/657 (poz. VI.39) przechowywane są w zbiorach MAG.

STAN ZACHOWANIA Misa klejona z siedmiu fragmentów, zachowało się około 80% naczynia. Emalie naszkliwne częściowo uległy przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.27. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/15298(1)

WYMIARY 2,5 × 3,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*, *coquilles d'oeuf*, skorupka jajka

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień i czerń żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwitnące gałązki peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 2b, warstwa 4221, obiekt 4220.

OPIS Porcelana cienkościenna wysokiej jakości. Czerep toczony na kole. Biała porcelana pokryta szkliwem przezroczystym, wypalana, po czym malowana naszkliwnie czerwienią i czernią żelaza oraz emaliami naszkliwnymi *falangcai*, następnie złocona. Tego typu porcelana cienkościenna, z racji na kruchości i delikatności nazywana też skorupką jajka (fr. *coquilles d'oeuf*), występowała często za panowania cesarza Qianlonga 乾隆 (1735–1796). W zbiorach MAG znajdują się również inne przykłady cienkościennej porcelany w typie *falangcai* (np. poz. VI.10) oraz porcelany *coquilles d'oeuf*, zdobionej innymi technikami, np. kobaltem podszkliwnym – nr inw. MAG/GD/255/99/04/3101W (poz. II.56) i nr inw. MAG/GD/255/99/04/3101X (poz. II.57).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% całego naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.28. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/108/2/1286

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 3, obiekt 1701, warstwa 1702.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, umieszczona na pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym i dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Czarka do herbaty, wewnątrz zdobiona przedstawieniami kwiatów, malowanych za pomocą emalii naszkliwnych *falangcai* i naszkliwnej czerwieni żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia. Emalie naszkliwne uległy lekkiemu odbarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.29. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498(9)

WYMIARY 4,2 × 4,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), emalie naszkliwne w typie *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z rezerwami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo. Naczynie zdobione po wewnętrznej stronie wicią kwiatową, która powstała przez rzadkie połączenie dwóch technik dekoracji: malarstwa kobaltem podszkliwnym z naszkliwnymi emaliami w typie *falangcai*. Kobaltem podszkliwnym namalowano gałązki i liście oraz elementy geometryczne, a emaliami naszkliwnymi – płatki kwiatów (być może były pierwotnie w odcieniu róży) oraz zieleń listków. Jest to równocześnie jeden z nielicznych przykładów zdobień, w którym cały wzór został zaznaczony konturem wykonanym kobaltem podszkliwnym, następnie częściowo uzupełnionym emaliami naszkliwnymi. W zbiorach MAG znajdują się inne przykłady łączenia kobaltu podszkliwnego z emaliami naszkliwnymi (poz. VI.30–32). Malarstwo kobaltem nie służyło jednak w tamtych przypadkach wykonaniu konturu. Brzeg talerza ozdobiono wąską bordiurą, składającą się z podwójnego, błękitnego otoku namalowanego podszkliwnie; zachował się fragment bordiury zdobiącej brzeg naczynia, na której rezerwy umieszczono na przemian ze zgeometryzowaną plecionką. W rezerwie mogły być namalowane schematycznie przedstawione drobne kwiaty.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.30. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498(3)

WYMIARY 4,5 × 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai* w kolorze zielonym, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, bordiura z wzorem geomtrycznym i kwiatowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, pokryta szkliwem przezroczystym. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
Naczynie zdobione zgeometryzowaną bordiurą, namalowaną naszkliwnie czerwienią żelaza, złożoną z krzyżujących się rombów z pąkami kwiatów o pięciu płatkach umieszczonymi w rezerwach. Zewnętrzną stronę czarki zdobiły barwne kwiaty ze złoceniami. Listki kwiatów oraz otoki wyznaczające granice bordiury namalowano wcześniej podszkliwnym błękitem kobaltu. Dzięki zastosowaniu kilku technik zdobienia naczynie to ma niezmiernie ciekawą i bogatą dekorację, łączącą rzadko spotykane połączenie podszkliwnego kobaltu z emaliami i farbami naszkliwnymi.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.31. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/02/493(2)

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), barwne emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, pędy bambusa *zhuzi* 竹子, skała *taihu* 太湖石, bordiura z wzorem geometrycznym

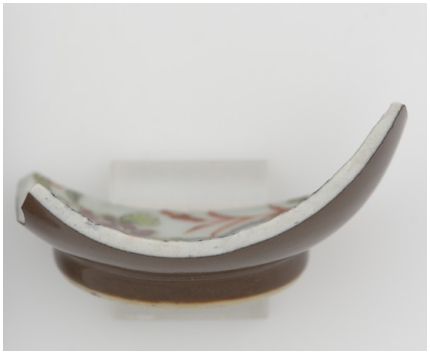
POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Talerzyk dekorowany łączonymi technikami dekoracji: malarstwem kobaltem podszkliwnym (zgeometryzowana bordiura w podwójnym otoku wokół brzegu naczynia), emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* i naszkliwną czerwienią żelaza (główne przedstawienie na środku talerza). Przedstawienie *Sceny ogrodowej* zachowało się jedynie fragmentarycznie. Można zidentyfikować skałę *taihu* oraz roślinność (pędy młodego bambusa *zhuzi*). Prawdopodobnie z lewej strony kompozycji, u dołu, namalowano staw. Tego typu dekoracja należy do rzadko występującej na terenie wykopalisk archeologicznych z Pomorza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia. Emalie naszkliwne uległy częściowemu uszkodzeniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.32. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498(1)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*, porcelana w typie Batawia

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), barwne emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bukiet kwiatów, kokardy i wstążki

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki szkliwiona dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Czarka dekorowana wewnątrz wzorem przedstawiającym bukiet kwiatów, których łodyżki i niektóre listki malowane są kobaltem podszkliwnym, a pozostałą część dekoracji, w tym kwiaty peonii *mudan*, namalowano emaliami naszkliwnymi w kolorze ciemnego różu, z listkami malowanymi zielenią. Wywiązaną w kokardę wstążkę oplatającą łodygi kwiatów namalowano naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.33. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/17974(1)

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI barwne emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, owoce

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk na małej pierścieniowatej stopce, szkliwiony wewnątrz szkliwem przezroczystym, na zewnątrz szkliwem brązowym.
Talerzyk dekorowany schematycznie malowanymi za pomocą emalii naszkliwnych *falangcai* kwiatami i owocami. Barwy częściowo ściemniały, w dobrym stanie natomiast zachowały się: różowa, czerwona i zielona.
Obiekt był zdobiony bardzo podobną dekoracją, jak poz. VI.34.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia. Emalie naszkliwne uległy częściowemu przebarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.34. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/50/3125(2)

WYMIARY 3,2 × 3,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI barwne emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE owoce (?), kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2007–2008 przy ulicy Toruńskiej 10A w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 13, warstwa 1376.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza na zewnętrznej stronie naczynia. Powierzchnia dekorowana kompozycją kwiatową malowaną emaliami naszkliwnymi *falangcai*. Można wyróżnić barwę różową w dwóch odcieniach, żółtą, białą oraz zieloną. Prawdopodobnie były to kwiaty peonii *mudan*, połączone z przedstawieniami owoców.
Obiekt był zdobiony bardzo podobną dekoracją, jak poz. VI.33.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia. Emalie naszkliwne uległy nieznacznym przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.35. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/629

WYMIARY średnica 13,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998, w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 36, warstwa 1001.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo. Fragment dekorowany jest farbami oraz emaliami naszkliwnymi *falangcai*, z których najlepiej zachowała się biała emalia i naszkliwna czerwień żelaza.
Przy brzegu talerzyka widoczny jest listek i fragment płatka kwiatu, prawdopodobnie peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.36. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/11/110(1)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *mudan* 牡丹, skała *taihu* 太湖石 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Azupiranu Jakub Prager w 2019 r. w kwartale ulic Sadowa, Łąkowa i Jaskółcza w Gdańsku (stanowisko 86), warstwa 3.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem lekko rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Zachowała się dekoracja kwiatowa w barwach: różowej, białej (częściowo sczerniałej), czerwonej i zielonej. Było to prawdopodobnie przedstawienie *Sceny ogrodowej* ze skałą *taihu* i kwitnącymi krzewami kwiatów peonii *mudan*. Kontury przedmiotów namalowano czerwienią i czernią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia. Emalie naszkliwne uległy częściowym przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.37. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/01/25/207A

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 9,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania planowe MAG w latach 2002–2003 w kwartale ulic Rycerska, Wapiennicza i Karpia w Gdańsku (stanowisko 1), wykop XXIV/1, warstwa 48.

OPIS Porcelana cienkościenna. Talerz toczony na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Naczynie zdobione na wewnętrznej stronie rozmieszczonymi na całej powierzchni wielobarwnymi przedstawieniami ukwieconych gałązek. Kontury wykonano naszkliwną czerwienią żelaza, a wypełniono je barwnymi emaliami *falangcai*. Talerzyk został wykonany z wysokiej klasy cienkościennej porcelany i z tego powodu uległ dużym zniszczeniom. Emalie naszkliwne zachowały się w dość dobrym stanie.

STAN ZACHOWANIA Zachowały się trzy fragmenty stanowiące około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.38. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1303(1)

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s4, warstwa 152.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Na białej powierzchni porcelany umieszczono barwne emalie naszkliwne.
Kompozycja dekoracji przedstawiała luźno rozrzucone gałązki z dużymi kwitnącymi kwiatami peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.39. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/02/657

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grzą skiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 585.

OPIS Porcelana grubościenna, talerzyk toczony na kole, o jednolitej powierzchni, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona talerzyka pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Naczynie dekorowane jest wzorem kwiatów peonii *mudan* malowanych częściowo sczerniałymi emaliami naszkliwnymi, przez co trudne jest określenie ich pierwotnej barwy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia. Emalie naszkliwne uległy przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.40. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/13831

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w., około 1730–1745 r.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty chryzantemy *yuhua* 菊花, bordiura z wzorem falującego brzegu i żabiego skrzeku

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 12, warstwa 2000.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym. Dodatkowo na zewnątrz zdobiona brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Zachowany fragment talerza dekorowany jest szeroką bordiurą nazywaną falujący brzeg, której stylistyka jest inspirowana ornamentyką europejskiego rokoko. Przebarwione kolory emalii naszkliwnych uniemożliwiają dokładne rozróżnienie użytych barw. Głównym motywem ikonograficznym tła bordiury był zatarty już motyw zwany żabi skrzek. Z całego przedstawienia najlepiej zachował się kwiat chryzantemy *yuhua* z płatkami malowanymi białą emalią, ze środkiem kwiatu wypełnionym żółtą emalią.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia. Emalie naszkliwne uległy częściowemu uszkodzeniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Krahl, Ayers 1986, t. 3, s. 953.

VI.41. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/20/46/14003(3)

WYMIARY 2,5 × 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, kwiat peonii *mudan* 牡丹 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3719.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Wnętrze talerzyka zdobione było barwnymi emaliami naszkliwnymi, wypełniającymi kontury wykonane naszkliwną czerwienią żelaza.
Z racji silnego uszkodzenia warstwy malarskiej i niewielkich rozmiarów zachowanego fragmentu nie można zrekonstruować wyglądu dekoracji tego naczynia. Być może było to przedstawienie dużych kwiatów peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia. Emalie naszkliwne uległy uszkodzeniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.42. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/15298(2)

WYMIARY 2,1 × 2,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 2B, warstwa 4221, obiekt 4220.

OPIS Porcelana grubościenna, czerep toczony na kole. Pokryty szkliwem przezroczystym, dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza. Emalie naszkliwne uległy przebarwieniu.
Z całej kompozycji kwiatowej zachował się tylko niewielki fragment. Listki kwiatów w kolorze zielonym obwiedzione zostały brązowym konturem, najprawdopodobniej wykonanym farbą naszkliwną na bazie tlenku żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia. Liczne przetarcia i wyblaknięcie emalii naszkliwnych.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.43. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3540

WYMIARY 2,5 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE wić roślinna, kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 839.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Naczynie było z pewnością bogato zdobione dekoracją malarską, wykonaną emaliami naszkliwnymi w palecie barw *falangcai*. Zachował się fragment dekoracji brzegu czarki, przedstawiający bordiurę kwiatową, składającą się z przeplatających się gałązek peonii *mudan*. Naczynie było również bogato dekorowane grubo kładzionymi złoceniami.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.44. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/103/02/1002

WYMIARY średnica stopki 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2001 r. przy budynku Zielonej Bramy – ulicy Długi Targ 24 w Gdańsku (stanowisko 103), wykop 1B, warstwa 290.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym, dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Dekorowana motywami kwiatów, namalowanymi zarówno na dużej, owalnej rezerwie, zajmującej całe płaskie dno naczynia, jak i na wewnętrznych ściankach. Z racji stanu zachowania obiektu można wyróżnić jedynie kwiaty peonii *mudan* oraz kontury wykonane naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia. Emalie naszkliwne uległy przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.45. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/02/1343

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE ukwiecone gałązki, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2, warstwa 46.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, równomiernie rozszerzająca się ku górze, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Czarka dekorowana emaliami naszkliwnymi *falangcai*, przedstawiającym ukwiecone gałązki. Barwy uległy częściowej zmianie na skutek kontaktu z korodującym środowiskiem. Dno czarki dekorowane małymi bukiecikami kwiatów. Przy brzegu namalowana stosunkowo dobrze zachowaną naszkliwną czerwienią żelaza bordiura *meisende*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.46. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/16697(1)

WYMIARY 4,0 × 3,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3733.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym, zewnętrzna strona czarki dodatkowo pokryta monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Zachowany fragment czarki świadczy o tym, że była ona dekorowana barwnymi emaliami naszkliwnymi *falangcai* i naszkliwną czerwienią żelaza. Widać mały kwiat peonii *mudan* malowany czerwienią żelaza oraz listki malowane zieloną emalią. Przy samym brzegu naczynia namalowano szeroką kreskę za pomocą białej naszkliwnej emalii.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.47. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/03/218F

WYMIARY średnica 9,0 cm; średnica stopki 4,0 cm; wysokość 4,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, warstwa 42, obiekt 201.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym i dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Wnętrze czarki zdobione kwitnącymi gałązkami peonii *mudan*, malowanymi za pomocą naszkliwnych emalii w palecie barw *falangcai*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 12% naczynia. Emalie naszkliwne uległy częściowemu przebarwieniu.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.48. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/129/02

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ul. Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), warstwa 481.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym, dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Wewnątrz zdobiona była motywami kwiatów, malowanych naszkliwnymi emaliami *falangcai*. Na dnie naczynia zachował się pojedynczy, schematycznie przedstawiony kwiat peonii *mudan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia. Emalie naszkliwne uległy silnym przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.49. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/129/2/751

WYMIARY średnica 13,0 cm; średnica stopki 6,5 cm; wysokość 2,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 4, warstwa 366.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym i dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Naczynie było zdobione wewnątrz barwnymi przedstawieniami kwiatów, wykonanych naszkliwnymi emaliami *falangcai*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia. Naszkliwne emalie uległy przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.50. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/2/917

WYMIARY średnica 8,0 cm; średnica stopki 3,5 cm; wysokość 4,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne jasnobrązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwitnące gałązki peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE: Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2007 przy ulicy Grząskiej w Gdańsku (stanowisko 129), wykop Grząska 2 – podwórko, warstwa 466.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym i dodatkowo na zewnątrz szkliwem jasnobrązowym na bazie tlenku żelaza, brzeg barwiony na brązowo.
Wnętrze czarki dekorowane przedstawieniami kwitnących gałązek peonii *mudan*, malowanymi naszkliwnymi emaliami w typie *falangcai*. Delikatne, wyjątkowo dobrze zachowane barwy harmonizują z jasnobrązową barwą szkliwa, zwanego kawa z mlekiem (fr. *café au lait*).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.51. GŁĘBOKI DUŻY TALERZ

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1498

WYMIARY średnica 20,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 209.

OPIS Porcelana toczona na kole. Brzeg barwiony na brązowo.
Przy brzegu talerz zdobiony był przedstawieniem kwitnących gałązek. Prawdopodobnie jest to uproszczone przedstawienie kwiatów peonii *mudan*. Z racji niewielkiego zachowanego fragmentu nie można stwierdzić, jak wyglądała centralna dekoracja talerza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia. Emalie naszkliwne uległy przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.52. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/108/02/1291(1)

WYMIARY 3,6 × 3,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹 (?)

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 3, warstwa 2311

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym i dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Wnętrze naczynia było zdobione przedstawieniem kwiatów malowanych za pomocą naszkliwnych emalii w palecie barw *falangcai*. Zachowany fragment malowidła można interpretować jako uproszczone przedstawienie kwiatów peonii *mudan*. Kontury wykonano naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.53. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/2957

WYMIARY 5,3 × 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 4, warstwa 2.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, umieszczona na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Na środku zachował się jeden niewielki, schematycznie przedstawiony kwiat peonii *mudan*, malowany farbami naszkliwnymi i emaliami naszkliwnymi *falangcai*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 10% naczynia. Farby i emalie naszkliwne uległy przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.54. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/4/2246(1)

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 2,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż ujścia rzeki do morza* (?), brzeg rzeki, pawilon, wzgórza, sosna

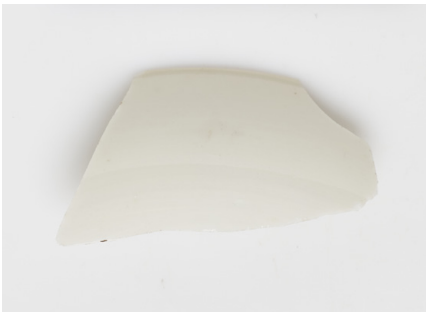
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 6 – podwórko, warstwa 6002.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerz toczony na kole, na pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Widoczny fragment dekoracji przedstawia *Pejzaż*, prawdopodobnie przedstawiający *Ujście rzeki do morza*. Na zachowanym fragmencie widzimy oddalony brzeg rzeki z małym pawilonem, wzgórzami, sosną i inną roślinnością.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 25% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.55. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3694(1)

WYMIARY 5,2 × 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 859.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym.
Zachował się tylko fragment brzegu talerzyka, na którym widać uproszczoną, zgeometryzowaną bordiurę *meisende*, malowaną naszkliwną czerwienią żelaza, oraz pozostałości innych zdobień (przedstawiających rośliny?) malowanych naszkliwnymi emaliami *falangcai*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 8% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.56. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/20/46/14430(1)

WYMIARY 2,2 × 1,6 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩 (?), rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai* (?), monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 25B, warstwa 3719.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg barwiony na brązowo.
Na zachowanym fragmencie naczynia namalowano naszkliwną czerwienią żelaza pojedynczy drobny kwiat. Prawdopodobnie czarka była zdobiona również emaliami naszkliwnymi. Nie można stwierdzić z całą pewnością, czy należały one do palety barwnej *falangcai*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 3% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.57. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1656(1)

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień i brąz żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne jasnobrązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), wykop s7, warstwa 211.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, z brzuścem rozchylającym się ku górze, umieszczona na małej pierścieniowej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, a na zewnętrznej stronie naczynia dodatkowo szkliwem jasnobrązowym na bazie tlenku żelaza. Szkliwo to należy do rzadziej występującej, atrakcyjnej wizualnie, odmiany w kolorze ciepłego, żółtawego bursztynu. Czarka zdobiona była farbami naszkliwnymi (czerwoną i brązową) oraz emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai*. Na zachowanym fragmencie widzimy pojedynczy kwiat. Jego kontury wykonano farbami naszkliwnymi, a wnętrze wypełniono wypukłymi emaliami naszkliwnymi. Można rozpoznać barwę czerwoną oraz zieloną.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia. Farby i emalie naszkliwne uległy przebarwieniom i przetarciom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.58. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/2441

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem plecionki z rezerwami i kwiatami

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 95, warstwa 877.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnątrz szkliwem brązowym.
Na zachowanym fragmencie widać dekorację przedstawiającą duży, czerwony kwiat peonii *mudan* z zielonymi liśćmi. Brzeg talerzyka zdobiła malowana naszkliwną czerwienią żelaza bordiura złożona z kreseczek formujących wzór plecionki, z pozostawionymi rezerwami. W zachowanej rezerwie, również naszkliwną czerwienią żelaza, namalowano pojedynczy, schematycznie przedstawiony kwiat peonii. Płatki kwiatu namalowano naszkliwną czerwienią żelaza, a zielone listki – niezbyt grubo kładzionymi emaliami naszkliwnymi w typie *falangcai*.

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z dwóch fragmentów, zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.59. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/4/2035

WYMIARY średnica 13,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩 (?), rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai* (?), monochromatyczne jasnobrązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym. Brzeg naczynia barwiony na brązowo. Na zachowanym fragmencie można dostrzec całkowicie sczerniałą, roślinną dekorację wykonaną najprawdopodobniej emaliami naszkliwnymi *falangcai*. Niedający się dobrze zinterpretować wzór dekoracji miał rodowód europejski, być może był wykonany gęstymi farbami naszkliwnymi w typie innym niż *falangcai*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 5% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.60. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/86/10/1127

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej M.K. Kocińska w latach 2015–2017 przy ulicy Łąkowej 35/38 w Gdańsku (stanowisko 86), warstwa 1 – odgruzowanie.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, na wysokiej pierścieniowej stopce, szkliwiona przezroczystym szkliwem. Wnętrze czarki dekorowane na dnie kompozycją kwiatową, z której zachował się tylko fragment przedstawiający najprawdopodobniej peonię *mudan*. Na zewnętrznej stronie ścianki naczynia namalowano duże ukwiecone łodyżki. Listki wykonano zieloną emalią naszkliwną, a kwiaty – naszkliwną czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 40% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.61. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/39/04/1401

WYMIARY średnica 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1999–2000 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Wodopój i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 30 – podwórko, warstwa 5383.

OPIS Porcelana toczona na kole. Pokryta szkliwem przezroczystym.
Naczynie zdobione dekoracją naszkliwną w kolorze, który dziś można odczytać jako pomarańczowy (czerwień żelaza) i zielonym. Delikatny wzór przedstawia dekorację kwiatową.

STAN ZACHOWANIA Zachowały się trzy fragmenty, stanowiące około 10% naczynia. Farby i emalie naszkliwne *falangcai* uległy silnym przetarciom oraz odbarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.62. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/2/494(3)

WYMIARY 5,0 × 4,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen
NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE roślinne, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Naczynie toczone na kole, pokryte szkliwem przezroczystym.
Brzeg naczynia dekorowany bordiurą zwaną *meisende*, nawiązującą do europejskich motywów zdobniczych. Na zewnętrznej stronie czarki zachował się fragment dekoracji wykonanej emaliami naszkliwnymi *falangcai*, przedstawiający subtelnie malowane motywy roślinne.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 20% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.63. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/03/4728

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty, złota rybka *jinyu* 金魚

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop 52, warstwa 2157.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym i dodatkowo na zewnątrz brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
Dno talerzyka dekorowane było rzadko występującą na porcelanie eksportowej kompozycją. Jest to na chwilę obecną jedyny znany przykład występowania na miejskiej chińskiej porcelanie eksportowej, pochodzącej z wykopalisk archeologicznych w Gdańsku, motywu złotej rybki *jinyu*. Motyw ten dość często pojawia się w sztuce Dalekiego Wschodu, jednak spośród ponad 800 wyodrębnionych w MAG do badań artefaktów wystąpił tylko jeden raz. Niestety, dekoracja naszkliwna emaliami w typie *falangcai* uległa bardzo dużym uszkodzeniem i przebarwieniom. Dopiero przy bliskim oglądzie można zauważyć bardzo subtelne złocenia, które podkreślały, a zarazem uzupełniały delikatny rysunek ryb.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 35% naczynia. Wystąpiły bardzo duże przetarcia i bardzo silne przebarwienia emalii naszkliwnych.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.64. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/129/03/215B

WYMIARY średnica stopki 4,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

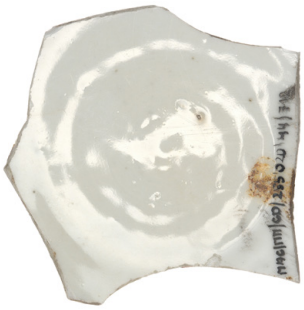
POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, obiekt 201, warstwa 42.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole, na małej pierścieniowatej stopce. Pokryta szkliwem przezroczystym, na zewnątrz dodatkowo brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Podczas procesu szkliwienia brązowym szkliwem, zaklejono papierkami część powierzchni czerepu czarki, dzięki czemu po zakończeniu szkliwienia i usunięciu papierków pozostały białe rezerwy w formie owalnej. Tę samą technikę stosowano względem obiektów: poz. VI.65–69 oraz analogicznie zdobionych obiektów pokrytych farbami naszkliwnymi (poz. IV.26–27).
Obiekt typowy, masowa produkcja przeznaczona na eksport do Europy.
W zbiorach MAG znajduje się bardzo podobna czarka nie ujęta w niniejszym opracowaniu, o nieznacznie zmienionym wykroju rezerwy, nr inw. MAG/GD/255/39/03/19649.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 35% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.65. NAKRYWA DO MISY

NR INW. MAG/GD/255/20/44/712

WYMIARY 7,0 × 6,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, złocenia, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

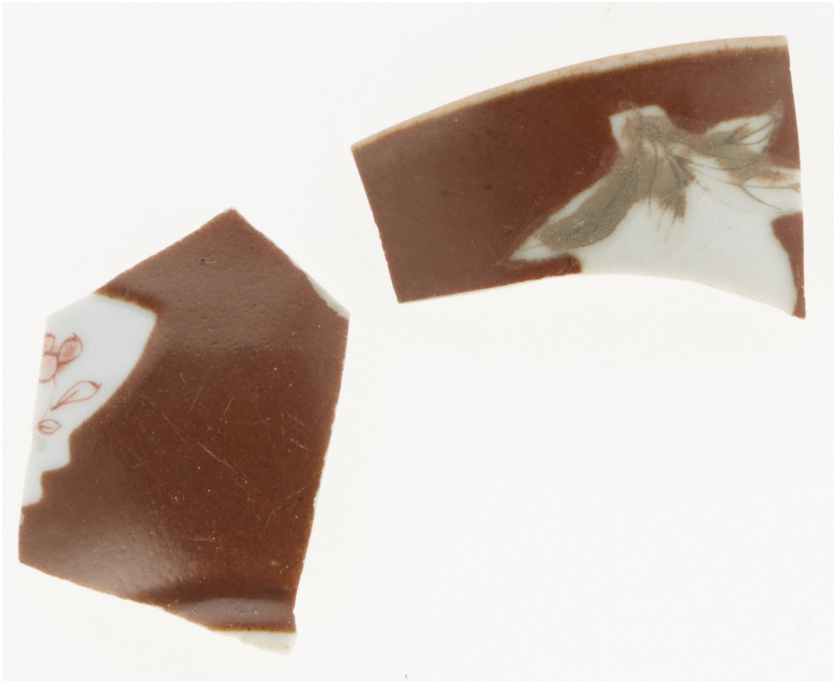
MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

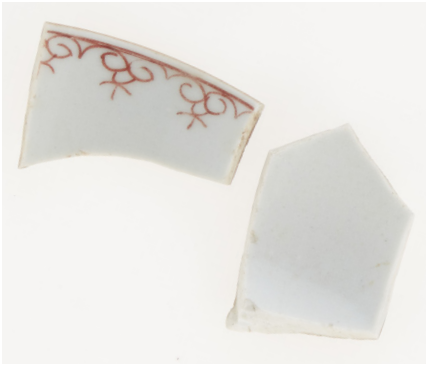
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2005–2006 przy ulicy Toruńskiej w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 4, warstwa 200.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole. Pokryty szkliwem przezroczystym, a dodatkowo na zewnętrznej stronie naczynia brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza.
W środku brak dekoracji (biała porcelana). Na zewnętrznej stronie pokrywy, w białych rezerwach, barwnymi emaliami naszkliwnymi *falangcai* namalowano uproszczone kwiaty peonii *mudan*. Płatki kwiatów malowane naszkliwnie czerwienią żelaza zostały dodatkowo obwiedzione ciemniejszym konturem. Zielone emalie naszkliwne uległy przebarwieniu. Środkową część nakrywy, w środku odwróconej stopki, ozdobiono pojedynczym, dużym kwiatem.
Nakrywa ta stanowiła komplet z misą, która niestety nie zachowała się. Służyły one do spożywania gorących posiłków.
Podobne obiekty spotykamy w wielu europejskich muzeach, m.in. w Östasiatiska Museet (nr inw. BS-1308-B) zachował się w bardzo dobrym stanie komplet misy z nakrywą. Dla porównania patrz opis poz. VI.64.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% przykrywki.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.66. CZARKA

NR INW. MAG/GD/255/16/02/508

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹, bordiura z wzorem *meisende*

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Czarka toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona czarki dodatkowo pokryta monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg czarki barwiony na brązowo.
W rezerwach wykonano emaliami naszkliwnymi *falangcai* dekorację malarską, która uległa licznym uszkodzeniom. Wnętrze czarki przy wylewie dekorowane było delikatną bordiurą malowaną czerwienia żelaza, na której widać europejski wzór nazywany *meisende*. Być może oba fragmenty należały do tego samego naczynia. Dla porównania patrz opis poz. VI.64.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 30% naczynia. Liczne uszkodzenia malatury w tym przebarwienia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.67. NAKRYWA DO MISY

NR INW. MAG/GD/255/16/02/490B

WYMIARY średnica 9,0 cm; wysokość 3,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG, w latach 1983–1984 prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

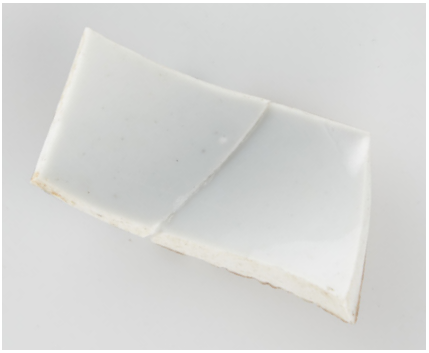
OPIS Porcelana grubościenna. Nakrywa toczona na kole, pokryta szkliwem przezroczystym. Zewnętrzna strona pokryta dodatkowo monochromatycznym, brązowym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Brzeg nakrywy i brzeg uchwytu (górnej stopki) barwione na brązowo.
Zewnętrzna strona, barwiona brązowym szkliwem, dekorowana w rezerwach malarstwem wykonanym emaliami naszkliwnymi *falangcai*. Pojawia się motyw roślinny z przedstawieniem peonii *mudan* w kolorach zielonym i czerwono-fioletowym (przebarwionym), mniejsze elementy malowane są naszkliwną czerwienią żelaza. Kwiaty namalowano na białym tle rezerw o owalnych kształtach. Trudno jest odtworzyć pierwotne kolory i malaturę, gdyż emalie naszkliwne uległy licznym uszkodzeniom mechanicznym i chemicznym przebarwieniom. Dla porównania patrz opis poz. VI.64.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 50% naczynia. Liczne przetarcia i przebarwienia malatury.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Jaźwińska, Pudlis 2016/2017.

VI.68. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/129/3/217

WYMIARY 5,0 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty peonii *mudan* 牡丹

POCHODZENIE Badania ratownicze MAG w 2007 r. przy ulicy Chlebnickiej 35–37 w Gdańsku (stanowisko 129), wykop 1, warstwa 42, obiekt 201.

OPIS Porcelana grubościenna. Czerep toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym, na zewnętrznej stronie dodatkowo szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
W pozostawionych rezerwach, za pomocą emalii naszkliwnych w palecie barwnej *falangcai*, namalowano kwitnące peonie *mudan*. Mimo uszkodzenia kolorów można przyjąć, że były one wykonane w następujących barwach: głębokiego różu, zieleni i bieli. Tego typu zdobienie było bardzo typowe dla porcelany powszechnie zwanej w Europie „rodziną różowych".
W zbiorach MAG znajduje czarka MAG/GD/255/16/02/508 (poz. VI.66) zdobiona taką samą techniką dekoracji i wzorem. Dla porównania patrz opis poz. VI.64.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia. Emalie naszkliwne uległy silnym przebarwieniom.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.69. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/16/2/510(1)

WYMIARY 3,4 × 3,1 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi w palecie barwnej *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI emalie naszkliwne *falangcai*, monochromatyczne brązowe szkliwo na bazie tlenku żelaza

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nieczytelne

POCHODZENIE Nadzory i badania ratownicze MAG w latach 1983–1984, prowadzone w obrębie Kanału Raduni na odcinku między ulicą Rajską a Targiem Siennym w Gdańsku (stanowisko 16), materiał luźny.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, pokryty szkliwem przezroczystym i dodatkowo obustronnie szkliwem brązowym na bazie tlenku żelaza.
Naczynie po wewnętrznej stronie dekorowane było malarstwem emaliami naszkliwnymi, umieszczonymi w białych rezerwach. Zachował się niewielki, nieczytelny fragment dekoracji, malowany błękitną emalią naszkliwną. Jest to stosunkowo rzadki przykład występowania w kolekcji MAG obiektów dekorowanych tą barwą emalii w typie *falangcai*.
Dla porównania patrz opis poz. VI.64 oraz poz. VI.68.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.70. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1610(1)

WYMIARY średnica stopki 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona zieloną emalią naszkliwną w typie *wucai* 五彩, porcelana błękitno-biała *qing-hua* 青花 (?)

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), emalie naszkliwne *wucai* 五彩, złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż*, chmury *yun* 雲

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana cienkościenna, talerzyk toczony na kole, na małej pierścieniowatej stopce, pokryty szkliwem przezroczystym. Z zachowanego fragmentu talerzyka wraz z malaturą podszkliwnym kobaltem, emaliami naszkliwnymi oraz złoceń domyślać się można, że naczynie to najprawdopodobniej było dekorowane sceną *Pejzażu*. Jest to jeden z nielicznych w zbiorach MAG przykładów porcelany błękitno-białej, zdobionej dodatkowo emaliami naszkliwnymi i złoceniami. Nie można stwierdzić, czy na naczyniu wystąpiła pełna paleta barw *wucai*, czy tylko (stosowana również sporadycznie do dekoracji porcelany błękitno-białej oraz porcelany w typie Imari) zielona emalia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia. Na powierzchni występują przebarwienia emalii naszkliwnych, mimo to złocenie jest w bardzo dobrym stanie.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VI.71. MISA

NR INW. MAG/GD/255/108/02/2327

WYMIARY średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Chiny, Jingdezhen

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA dynastia Qing, 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, zdobiona emaliami naszkliwnymi *falangcai* 珐琅彩, rodzina różowych, *famille rose*

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), emalie naszkliwne *falangcai*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Pejzaż* z postaciami, kwiat

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2008–2009 przy ulicach Stara Stocznia i Wałowa w Gdańsku (stanowisko 108), wykop Stara Stocznia 2, obiekt 2627, warstwa 2628.

OPIS Porcelana grubościenna, toczona na kole na wysokiej pierścieniowatej stopce, pokryta szkliwem przezroczystym. Dekorowana wewnątrz na dnie malowanym czerwienią żelaza naszkliwnie uproszczonym wzorem kwiatu. Na zewnętrznej stronie czarki przedstawiono scenę z postaciami w krajobrazie. Malatura naszkliwna w kolorze zieleni i czerwieni żelaza. U dołu misy przy stopce znajduje się otok, namalowany czerwienią żelaza.

STAN ZACHOWANIA Misa klejona z dwóch kawałków, zachowało się około 30% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

Rozdział VII
Japońska porcelana eksportowa

Wczesna porcelana japońska *ko-Arita* 古有田

Na podstawie analizy stosunkowo skromnego materiału archeologicznego, który podczas kwerendy w MAG[1] udało się przypisać do grupy porcelany japońskiej, można stwierdzić, że na terenie Gdańska występowały następujące jej typy: *sometsuke kinrade* 染付金襴手, czyli porcelana błękitno-biała ze złoceniami (poz. VII.1); *hakuji kinrade* 白地金襴, czyli porcelana biało-złota (poz. VII.2), obiekty zdobione malarstwem wykonanym farbami naszkliwnymi *iro-e* 色絵 (poz. VII.6–9; VII.11), a także typ zwany *aka-e kinrade* 赤絵金襴手 ze złoceniami (poz. VII.3), czyli porcelana wielobarwna. Ponadto zachowały się relikty obiektów utrzymanych w stylu *kakiemon-yōshiki* 柿右衛門様式 (również poz. VII.3) oraz japońskiego Imari – *sometsuke iro-e jiki* 染付色絵磁器 (poz. VII.4–5). Wszystkie te typy dekoracji występowały na porcelanie *ko-Arita* 古有田[2]. W zbiorach MAG stosunkowo często występuje natomiast XX-wieczna porcelana zdobiona malarstwem naszkliwnym (poz. VII.6–9; VII.11); drukiem wykonanym kobaltem podszkliwnym (poz. VII.10; VII.14); drukiem podbarwianym farbami naszkliwnymi (poz. VII.15–17), a także zdobiona reliefowo, techniką *moriage* 盛上げ (poz. VII.12–13).

Do tej pory w trakcie badań materiału pozyskanego z wykopalisk nie brano pod uwagę występowania na terenie Gdańska porcelany japońskiej w typie *ko-Arita* 古有田, spodziewać się więc można nie tylko nowych znalezisk, ale też poprawionej identyfikacji atrybucji dawniej pozyskanych porcelanowych naczyń. Podobnie ma się rzecz w przypadku innych typów porcelany japońskiej. Nie stwierdzono dotąd obecności seladonów *seiji* 青磁, porcelany białej w typie Arita 白有田, ani typowej wielobarwnej dekoracji figuralnej, roślinnej i zwierzęcej w stylu Kakiemon 柿右衛門. Nie można jednak wykluczyć, że występowały one w dawnym Gdańsku.

Ciekawe wnioski w tym zakresie płyną z analizy starych inwentarzy gdańskich[3]. Pojawiają się w nich trzy określenia, które możemy wyróżnić jako opisujące porcelanę dalekowschodnią: „chiński", „japoński" oraz „wschodnioindyjski". Należy przypuszczać, że obiekty określane mianem „wschodnioindyjskich" mogły być zarówno wyprodukowane w Chinach, jak i w Japonii (według ich właścicieli pochodziły bowiem ze statków, które przypłynęły z Indii).

Wyjątkowo dużo wyrobów określanych jako „japońskie" zostało wymienionych w inwentarzu pośmiertnym Sophii Sittart z 1780 r. Posiadała ona w swoim sklepie całe serwisy i zestawy naczyń, m.in.: „biało-[wielo]barwny japoński serwis: 1 dzbanek do kawy, 1 mlecznik, 1 imbryk do herbaty, 1 puszk[ę] na krusz herbaciany, 1 cukiernic[ę], 12 filiżanek"[4].

Określenie „biało-wielobarwny" może opisywać przedmioty dekorowane w stylu Kakiemon albo Imari. Trudno niestety ocenić jednoznacznie, jakiego rodzaju były to naczynia, pewne jest natomiast, że były one liczne. Warto zwrócić uwagę, że choć spisu dokonano w ostatniej ćwierci XVIII w., zamożna kupcowa mogła posiadać również naczynia kilkadziesiąt lat starsze (wtedy być może byłyby to wczesne wyroby eksportowe wytwórni Kakiemon). Wydaje się bardziej prawdopodobne, że opisywane

[1] Szczegółowo zagadnienie to zostało omówione w: Pudlis 2024, s. 252–268. W wyżej wymienionym tekście opisano jedynie dawną porcelanę japońską, pomijając naczynia wyprodukowane w pierwszej połowie XX w.

[2] Typologia i nazewnictwo porcelany japońskiej ze zbiorów MAG zostały szczegółowo wyjaśnione i opisane w: Pudlis 2024, s. 252–268.

[3] Patrz w tym tomie aneks 1. E. Barylewska-Szymańska, *Porcelana dalekowschodnia w gdańskich inwentarzach mienia domowego i anonsach prasowych*, s. 571–580.

[4] Barylewska-Szymańska 2024, s. 269–291.

„biało-wielobarwne" naczynia ozdobiono powszechnie obecnym w miejskich domach stylem Imari, niż że były to ekskluzywne, przeważnie importowane na przełomie XVII i XVIII w. z przeznaczeniem na królewskie i wielkopańskie dwory, „kakiemony".

Ciekawym zjawiskiem, potwierdzającym uzus w epoce, okazało się też opisanie jako przynależących do jednego serwisu naczyń przeznaczonych zarówno do kawy, jak i herbaty. Łączącym je elementem pozostaje z pewnością rodzaj dekoracji. Filiżanki (czarki?) różniły się między sobą wielkością i kształtem, ale posiadające tę samą dekorację dzbanki do mleka mogły być używane zarówno przy piciu herbaty, jak i kawy. Idąc dalej tym tropem, można przypuszczać, że gusta europejskie miały wpływ na wprowadzenie do japońskiej produkcji eksportowej innych wymiarów naczyń oraz na wycofanie z oferty tak maleńkich obiektów, jak czarki do sake.

Spis dóbr kupcowej zawiera wyjątkowo wiele informacji na temat interesujących nas obiektów. W innej rubryce tego samego inwentarza zostało opisanych aż 171 japońskich filiżanek (czarek?) ze spodkami o różnych typach dekoracji. Dalej wymieniono też rozmaite japońskie talerze, w tym: „z barwną malaturą i przedstawieniami osób", „czerwonobarwne", „czerwonobarwne ze złoconymi kwiatami". Czy wymienione zaraz za nimi naczynia „niebiesko-barwne ze złoceniem" mogły mieć dekorację w stylu japońskiego Imari? Czy raczej było to *sometsuke kinrade*? O ile nie doszło do pomyłki i autor inwentarza faktycznie opisywał japońskie przedmioty, to obiekty nazwane „niebiesko-barwne" mogły być wyrobami „barwy niebieskiej", a więc porcelaną w typie *sometsuke* 染付, czyli zdobioną kobaltem podszkliwnym porcelaną błękitno-białą, następnie złoconą.

W tym samym inwentarzu wymieniono wiele innych przedmiotów „japońskich". Nie możemy mieć pewności, czy wszystkie atrybucje były prawidłowe, gdyż również osoba sporządzająca inwentarz mogła się mylić i pomieszać obiekty chińskie z japońskimi, a nawet z ich imitacjami z Berlina czy Miśni. Niemniej przyjąć należy, że popularność porcelany japońskiej w dawnym Gdańsku została na podstawie inwentarza wdowy Sittart potwierdzona[5].

Z analizy innych dostępnych inwentarzy możemy się również dowiedzieć, że w XVIII-wiecznym Gdańsku znajdowały się następujące rodzaje wyrobów porcelanowych określanych jako „japońskie": filiżanki, filiżanki do czekolady, dzbanki do kawy, mleczniki, talerze, salaterki, puszki na herbatę, szalki na cukier, imbryczki do herbaty, misy do płukania czarek, cukiernice, czarki do ponczu[6]. Nie posiadają odniesienia do proweniencji sporadycznie wymieniane figurki porcelanowe bądź zwierzątka oraz garnitury waz (5 sztuk)[7].

Nowe zwyczaje konsumpcyjne w XIX wieku

Sytuacja uległa zmianie na początku kolejnego stulecia. Na podstawie analizy materiału pochodzącego z wykopalisk można przyjąć, że analogicznie do porcelany pochodzącej z Chin, również import porcelany japońskiej na szerszą, zauważalną skalę praktycznie nie występował w XIX w. Fakt ten należy łączyć m.in. z obniżeniem się statusu ekonomicznego mieszczan gdańskich w następstwie włączenia Gdańska do państwa pruskiego w 1793 r. na mocy drugiego rozbioru Polski – porozumienia zawartego pomiędzy trzema absolutystycznymi monarchiami: Austrią, Prusami i Rosją. Gdańsk, przestając przynależeć do Rzeczpospolitej Obojga Narodów, tracił przywileje królewskiego miasta, głos podczas demokratycznego wyboru króla i inne liczne profity. Mimo tego, że wielu mieszczan należało do kultury języka niemieckiego, z punktu widzenia ekonomii oraz sytuacji prawnej był to upadek, z którego miasto *de facto* nigdy się już nie podniosło. Dodatkowym ciężarem stały się w pierwszej połowie XIX w. kontrybucje wojenne, którymi miasto zostało obciążone w związku z wojnami napoleońskimi. Zmieniały się też zwyczaje konsumenckie. Między innymi na rynku Europy Północnej coraz większe powodzenie miały fajans delikatny (w szczególności angielski) oraz porcelana, produkowana na szeroką skalę w Europie[8]. Prócz tego polityka merkantylna królestwa Prus ograniczała import w ogólności na rzecz promocji rodzimej produkcji (np. wyrobów porcelanowych z królewskiej manufaktury w Berlinie).

Europejskie naśladownictwo i inspiracje

Chińczycy zaczęli kopiować japoński styl Imari, tworząc bardzo ciekawą i piękną odmianę – tzw. chińskie Imari. Wzory japońskie zainspirowały również twórców europejskich.

[5] Łakomska 2008.

[6] Oniszczuk-Rakowska 2007, s. 409.

[7] Patrz w tym tomie aneks 1, s. 571–580.

[8] Patrz w tym tomie rozdział I, s. 15–16.

Pierwszą porcelanę japońską nie tylko naśladowała, ale wręcz kopiowała wytwórnia w Miśni. Z czasem stworzono tam własny styl naśladownictwa porcelany dalekowschodniej, a w szczególności japońskiego stylu Kakiemon. Te same tendencje można było zaobserwować w kolejnych latach XVIII w. nie tylko w produktach innych dużych, nowo powstających manufaktur porcelany, jak Berlin czy Sevres, ale i wielu pomniejszych.

Analogicznie jak w przypadku produkcji porcelany chińskiej istniały również europejskie warsztaty zdobnicze (zwane malarniami), gdzie naśladowano, a często wprost imitowano porcelanę japońską. Kopiowano dwa główne style: Imari oraz Kakiemon. Przetwarzając wzory japońskiego Imari, zachowano typową kolorystykę: biel, czerwień, kobalt i złoto. Odmiana naśladownictwa tego stylu, tzw. Imari angielskie, zapoczątkowała swoiste wariacje w sposobie prowadzenia dekoracji podobnych w kompozycji do indyjskich batików, złożonych z wici oraz wzorów gęsto zapełniających powierzchnię naczyń. Styl wytwórni Kakiemon imitowano pod kilkoma aspektami: kolorystyki emalii bądź farb naszkliwnych oraz kompozycji. Zachowywała ona równowagę pomiędzy przestrzenią śnieżnej bieli porcelany a powściągliwym rysunkiem, tworzonym przez jasną zieleń, żywą czerwień, błękit, żółć i czerń konturów. Jeśli wręcz nie kopiowano japońskich talerzy czy czarek, to w każdym wypadku starano się chociaż naśladować delikatność i niemal symboliczną lekkość kompozycji, przedstawiających wyimaginowane sceny z życia zwierząt i ludzi.

W ogólnym wymiarze moda na Japonię (a w przyszłości nowy nurt sztuki zwany japonizmem) znacznie rozpowszechniła się w XIX w. Japonia jawiła się przedstawicielom kultury Zachodu jako kraj ciekawszy i bardziej zagadkowy od wielkich, stopniowo upadających Chin. W Wielkiej Brytanii uważa się rok 1810 za czas powstania nowego stylu w modzie wystroju wnętrz, zwanego japońskim. Wiązało się to z budową pawilonu, który król Anglii Jerzy IV kazał sobie wybudować w Brighton. Przejawem tego stylu było fantastyczne połączenie różnych inspiracji, a w szczególności motywów japońskich z indyjskimi – co znalazło swój wyraz m.in. w wyglądzie angielskich fajansów (zdobionych stylem angielskiego Imari).

Źródła kompilacji stylów „ogólnoazjatyckich" tkwiły w praktykach handlowych – towary sprowadzane z położonych daleko od siebie krajów po kolejnych przeładunkach docierały do Europy tymi samymi transportami. Równocześnie zapotrzebowanie na oryginalne rzemiosło artystyczne sprawiało, że np. również w Indiach powstawały małe manufaktury produkujące imitacje wyrobów japońskich, a angielska wytwórnia w Derby przez wiele dziesięcioleci produkowała porcelanę dekorowaną kompilacją orientalnych motywów zdobniczych, nazywanych potocznie stylem japońskim.

Można postawić ostrożną hipotezę, że gdańszczanie przechowali zamiłowanie do egzotycznych wzorów również w XIX w., choć w postaci przetworzonej. Być może stosunkowo niedrogą japońską i chińską porcelanę zastąpiły wtedy dobrej jakości fajanse angielskie, często zdobione „chińskimi" i „japońskimi" oraz „indyjskimi" wzorami. Materiał ten oczekuje jeszcze na przebadanie.

XX wiek

Po dłuższej nieobecności porcelana japońska zagościła ponownie na gdańskich stołach w pierwszej połowie XX w. Miało to związek z modą na „japońszczyznę" i równoczesnym wzrostem stosunkowo taniego importu z Japonii. Pod koniec XIX w. nastąpiły liczne przemiany w organizacji importu porcelany z Dalekiego Wschodu. Wraz z zaprzestaniem działalności wielkich europejskich kompanii wschodnioindyjskich zmniejszył się import z Chin, a po oficjalnym otwarciu Japonii na mocy (wymuszonego) traktatu z Kanagawy (*Kanagawa Jōyaku* 神奈川条約), podpisanego pomiędzy Japonią a Stanami Zjednoczonymi 31 marca 1854 r.[9], coraz większa część produkcji krajowej ceramiki była nakierowywana na tworzenie wzorów i modeli przeznaczonych do Europy i Ameryki Północnej.

Na przełomie XIX i XX w. już wszyscy wykształceni Europejczycy i Amerykanie kojarzyli japońskie motywy zdobnicze. Ich wpływ na zachodnią sztukę objawił się najpierw pod postacią kapryśnej secesji[10], a później – chociaż nurt ten był pod wieloma względami przeciwieństwem *art nouveau* – powściągliwego modernizmu.

Dwudziestowieczna japońska porcelana, którą odkryto w Gdańsku, produkowana była masowo z przeznaczeniem na eksport do Europy. Przeważnie znane nam z innych zbiorów, analogiczne naczynia stanowiły części serwisu do herbaty (rzadziej kawy). Serwisy te składały się z wielu sztuk, m.in.: dzbanka do herbaty, mlecznika, cukiernicy i sześciu albo pięciu filiżanek ze spodkami. Często

[9] Jego pełna nazwa brzmiała: Traktat o pokoju i przyjaźni pomiędzy Japonią i Stanami Zjednoczonymi *Nihon-koku Merikan Gasshūkoku Washin Jōyak-u* 日本國米利堅合衆國和親條約.

[10] Kwiatkowski 2011, s. 189–197.

do serwisów tych włączano również talerzyki deserowe i jedno duże naczynie na słodycze (talerz bądź rodzaj koszyczka). Z racji panujących w XX w. przekonań Europejczyków, że cienka porcelana jest cenniejsza, lubowano się w niezmiernie kruchych filiżankach. Ich produkcja była tańsza, gdyż na skalę przemysłową wytwarzano je z formy, a ponadto wypał cienkościennych wyrobów trwał krócej. Ze względu na ich wagę tańszy był również transport. Naczynia te charakteryzowały się niestety kruchością[11]. Można sądzić, że porcelana japońska z lat 20. i 30. XX w. znajdowała się w wielu gdańskich domach, a jej obecność potwierdzono również w kolekcjach muzealnych i zbiorach prywatnych na terenie całej Polski[12].

[11] Goraj 2009, s. 352–354.

[12] W opracowaniu znajdują się analogiczne obiekty ze Szczecina, Poznania, Warszawy i innych dużych miast.

VII.1. CZARKA DO SAKE

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1638

WYMIARY średnica 6,4 cm; średnica stopki 2,9 cm; wysokość 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia, Arita

NnapisY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA epoka Edo 江戸時代 (1603–1868), przełom XVII i XVIII w., około 1690–1720 r.

TYP *Imari-yaki* 伊万里焼, *Arita-yaki* 有田焼, porcelana błękitno-biała ze złoceniami *sometsuke kinrade* 染付金襴手

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), złocenia; *sometsuke kinrade*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Kwiaty jesieni*, orchidea *ran* 蘭

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Czarka charakteryzuje się wyjątkowo cienkim czerepem toczonym na kole, równomiernie rozszerzającym się ku górze. Idealne proporcje i precyzja wykonania tego naczynka świadczą o pochodzeniu z jednego z najdoskonalszych warsztatów w Arycie. Cała powierzchnia naczynia została pokryta złoconą dekoracją, z motywami *Kwiatów jesieni* namalowanymi w białych rezerwach wykonanych uprzednio ciemnym kobaltem podszkliwnym. Technika ta w języku japońskim zwana jest *sometsuke kinrade*. Farba kobaltowa, zwana *gosu* 呉須, kładziona była na powierzchnię wysuszonego czerepu naczynia szerokimi pociągnięciami pędzla, pozwalającymi osiągnąć efekt jednolitej barwnej powierzchni. Kompozycja dekoracji zewnętrznej strony czarki składa się z pięciu rezerw namalowanych podszkliwnym kobaltem, w których pojedyncze gałązki kwiatów wykonano za pomocą złoceń. Na jednej z zachowanych rezerw widzimy kwiat orchidei *ran*. Wnętrze czarki zdobione jest niedużym kwiatem namalowanym na dnie, umieszczonym w okrągłej rezerwie.
Podobne obiekty znajdują się jedynie w niewielu kolekcjach europejskich i pozaeuropejskich. Jest to jeden z najcenniejszych przedmiotów z całego zbioru porcelany dalekowschodniej w Gdańsku.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 75% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 187; Pudlis 2024, s. 256–258.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Fujiwara, Vialle, Baart 2000, s. 123; Barry 1997; Impey 2002.

VII.2. CZARKA DO SAKE

NR INW. MAG/GD/255/99/04/3101N

WYMIARY średnica 5,2 cm; średnica stopki 2,3 cm; wysokość 3,4 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia, Arita

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA epoka Edo 江戸時代 (1603–1868), pocz. XVIII w., około 1700 r.

TYP *Imari-yaki* 伊万里焼, *Arita-yaki* 有田焼, porcelana biało-złota *hakuji kinrade* 白地金襴, *złote Imari* (ang. *golden Imari*)

TECHNIKI DEKORACJI złocenia na białej porcelanie; *hakuji kinrade*

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Malarstwo ptaków pośród kwiatów kachouga* 花鳥画, *Jesienne trawy pod prosem*, przepiórka *usura* 鶉 w prosie *kibi* 黍, motyl *chō* 蝶, trawy *kusa* 草, kłosy zbóż *kokumontsu-no ho* 穀物乾穂

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Tandeta 7, warstwa 1939.

OPIS Porcelana cienkościenna najwyższego gatunku. Toczona na kole, z lekko wywiniętą górną krawędzią i małą stopką. Brzusiec czarki stopniowo rozszerza się ku górze.
Na białym szkliwie, po uprzednim wypaleniu, namalowano wzór wykonany z bogatych złoceń. Dekoracja ukazuje motyw ikonograficzny przedstawiający przepiórki *usura*, siedzące pod prosem *kibi*. Wyobrażenie to określane bywa również jako *Jesienne trawy pod prosem*. Zostało ono zaczerpnięte z motywów i stylistyki malarstwa Tosa Mitsuoki 土佐光起 (1617–1691), jednego z najważniejszych przedstawicieli szkoły Tosa. Ten temat jest typowym przykładem przedstawienia motywu ptactwa pośród kwiatów, określanego jako *kachouga – Malarstwo kwiatów i ptaków*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 70% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2024, s. 256–262.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Fujiwara, Vialle, Baart 2000, s. 123; Barry 1997; Impey 2002.

VII.3. CZARKA DO SAKE

NR INW. MAG/GD/255/20/46/11210

WYMIARY średnica 8,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia, Arita

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA epoka Edo 江戸時代 (1603–1868), 1. połowa XVIII w., około 1700 r.

TYP porcelana *Imari-yaki* 伊万里焼, *Arita-yaki* 有田焼, i styl *kakiemon-yōshiki* 柿右衛門様式

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia; *aka-e kinrade* 赤絵金襴手

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat peonii *botan* 牡丹, chryzantema *kiku* 菊 (?), bambusowy płotek

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 przy ulicy Jaglanej 3/5 w Gdańsku (stanowisko 20 – Wyspa Spichrzów), wykop 9, sondaż 20, warstwa 1928.

OPIS Porcelana cienkościenna wysokiej jakości. Czarka toczona na kole.
Szkliwiona kremowym szkliwem, po wypaleniu zdobiona malarstwem naszkliwnym (czerwień żelaza) i wypalana kolejny raz, a później, przed trzecim wypałem (wł. *terzo fuoco*), złocona. Brzeg czarki został zabarwiony brązowym tlenkiem żelaza na jasnobrązowy kolor. Naczynie to dekorowane jest w stylu *kakiemon-yōshiki*, zdobione techniką *aka-e kinrade*. Ze względu na ciepłą barwę i wysoką jakość masy ceramicznej, obiekt ten można wstępnie zaliczyć do wąskiej grupy określanej mianem *nigoshide* 濁手 (lub 乳白手). Czarka dekorowana jest malarstwem naszkliwnym – czerwienią i złotem. Na zachowanym niewielkim fragmencie naczynia widać subtelny wzór ogrodowej pergoli z bambua, oraz schematycznie przedstawionych kwiatów – najprawdopodobniej chryzantemy *kiku* i peonii *botan*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2024, s. 262–263.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Fujiwara, Vialle, Baart 2000, s. 123; Barry 1997; Impey 2002.

VII.4. CZAJNICZEK (?), MLECZNIK (?)

NR INW. MAG/GD/255/133/3/14762

WYMIARY 3,6 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia, Arita

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA epoka Edo 江戸時代 (1603–1868), 1. połowa XVIII w.

TYP porcelana eksportowa, japońskie Imari, *Imari-yaki* 伊万里焼, *Arita-yaki* 有田焼, porcelana błękitno-biała z farbami naszkliwnymi – *sometsuke iro-e jiki* 染付色絵磁器

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia; *sometsuke iro-e jiki* 染付色絵磁器, *kinrade* 金襴手

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiat chryzantemy *kiku* 菊

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 31, warstwa 733.

OPIS Porcelana grubościenna, zdobiona reliefem. Naczynie toczone na kole, dodatkowo zdobione przed szkliwieniem nakładanymi wypukłymi aplikacjami. Malowane kobaltem podszkliwnym i farbami naszkliwnymi.
Trudno jest na podstawie tak niewielkiego zachowanego fragmentu ustalić, jak wyglądał cały obiekt. Dzięki obecności reliefowej aplikacji przyjmuje się, że naczynie to należało do starszej, klasycznej i dużo rzadszej wersji japońskiego Imari. Podobnych przedmiotów zachowało się w kolekcjach europejskich stosunkowo mało. Były one produkowane na eksport do Europy jedynie w krótkim okresie. Zamieszczony powyżej rysunek rekonstrukcyjny przedstawia prawdopodobny wygląd naczynia.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 4% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2024, s. 262–264.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Fujiwara, Vialle, Baart 2000, s. 123; Barry 1997; Impey 2002.

VII.5. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/99/04/1751

WYMIARY średnica 13,7 cm; średnica stopki 8,5 cm; wysokość 2,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia, Arita

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA epoka Edo 江戸時代 (1603–1868), około 1700–1730 r.

TYP porcelana eksportowa, japońskie Imari, *Imari-yaki* 伊万里焼, *Arita-yaki* 有田焼, błękitno-biała z farbami naszkliwnymi *sometsuke iro-e jiki* 染付色絵磁器

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia; *sometsuke iro-e* 染付色絵

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, kwiaty peonii *botan* 牡丹, bambusowa żaluzja, kwiat chryzantemy *kiku* 菊

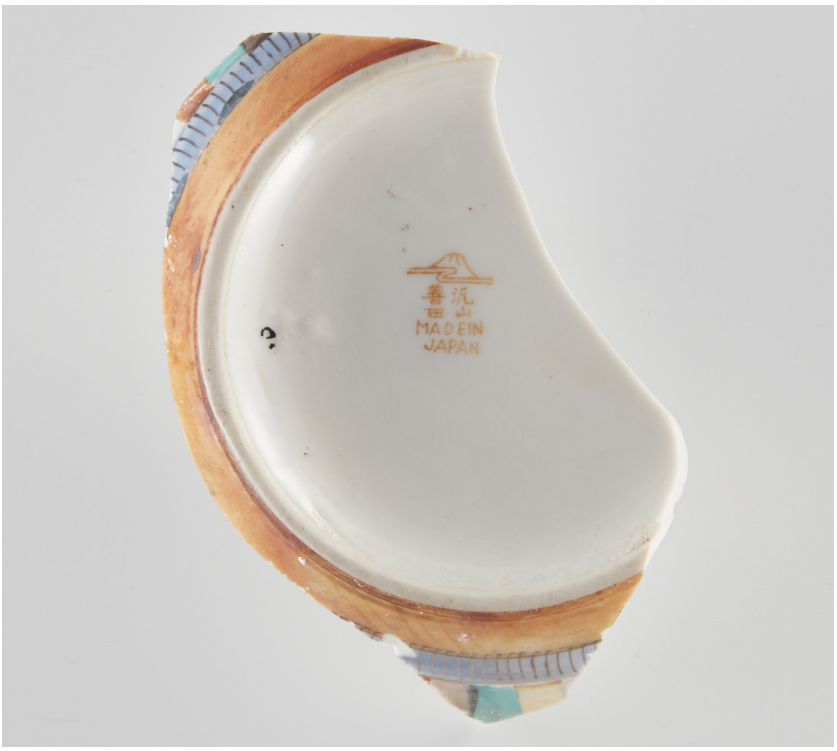
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2008 w kwartale ulic Szeroka, Tandeta, Świętojańska w Gdańsku (stanowisko 99), wykop Szeroka 91 – podwórko, obiekt 3053, warstwa 3919.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole, umieszczony na owalnej stopce. Szkliwiony na biało, brzeg talerzyka barwiony na brązowo.
Naczynie bogato dekorowane na wewnętrznej stronie. Jest to często powtarzany, typowy dla japońskiego Imari wzór, dzięki czemu możemy z pewnością stwierdzić, że w środku talerza, w okrągłej rezerwie umieszczonej w kobaltowym otoku, znajdował się pojedynczy kwiat chryzantemy *kiku*. Cała kompozycja dekoracji podzielona była na trzy duże rezerwy takiej samej wielkości, w których namalowano krzewy chryzantemy *kiku* i powiewające na wietrze bambusowe żaluzje. Przedstawienie to sugeruje letnią *Scenę ogrodową*. Bardzo podobny wzór dekoracji występował również w chińskim Imari.
Obiekty analogiczne znajdują się w innych kolekcjach europejskich, m.in. w Museo del Settecento Ca' Rezzonico w Wenecji (nr inw. Cl. V, n. 92).

STAN ZACHOWANIA Talerzyk klejony z fragmentów, zachowało się około 50% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Pudlis 2021, s. 185–187; Pudlis 2024, s. 264–267.

BIBLIOGRAFIA PORÓWNAWCZA Jaźwińska, Pudlis 2016/2017, s. 53; Impey 2002.

SERWIS DO HERBATY
VII.6. CUKIERNICA

NR INW. MAG/GD/255/043/01B/47(2)

WYMIARY średnica stopki 9,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI Napis w języku angielskim „MADE IN JAPAN" oraz symboliczne przedstawienie góry Fuji z rzeką i cztery japońskie znaki wytwórni bądź dystrybutora porcelany: 善汎 田山.

CZAS POWSTANIA era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w., przed 1945 r.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (zieleń, błękit, pomarańcz, czerwonorudy, granat), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE dekoracja geometryczna

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2000 r. w piwnicach Kaplicy Królewskiej przy ulicy św. Ducha w Gdańsku (stanowisko 43), wykop 9, warstwa 54.

OPIS Porcelana cienkościenna, z formy.
Zachowały się trzy fragmenty naczyń pochodzące z tego samego serwisu. Fragment talerzyka (poz. VII.8), fragment naczynia, prawdopodobnie cukiernicy (poz. VII.6) oraz jedna nakrywka (poz. VII.7). Serwis ten mógł składać się z sześciu filiżanek ze spodkami, dużego dzbanka, mlecznika oraz cukiernicy. Na podstawie zachowanych elementów z tego samego kompletu można przyjąć, że naczynia zostały pokryte malaturą wykonaną farbami naszkliwnymi, prawdopodobnie dodatkowo złoconymi. Dekorację podzielono na pasy zamalowane farbami naszkliwnymi, ułożone naprzemiennie: pomarańczowe, zielone, granatowe i bordo.
Znajdujące się na obiektach sygnatury (znaki) najprawdopodobniej wskazują na sprzedawcę (dystrybutora) porcelany. Widoczny na porcelanie wzór pojawiał się stosunkowo często na wyrobach importowanych do Europy w latach 30. XX w., znaczonych różnymi sygnaturami.
Pozycje VII.6–8 należały do tego samego serwisu do herbaty bądź kawy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 7% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.7. POKRYWKA DO CUKIERNICY

NR INW. MAG/GD/255/043/01B/47A

WYMIARY średnica 8,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w., przed 1945 r.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (zieleń, błękit, pomarańcz, czerwonorudy, granat), złocenia

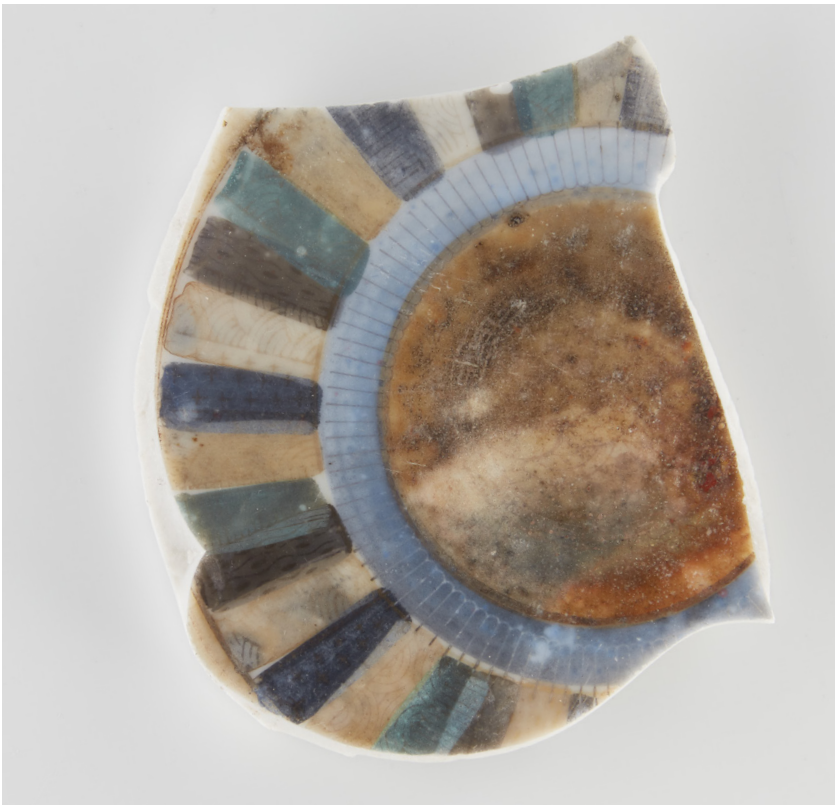
MOTYWY IKONOGRAFICZNE dekoracja geometryczna

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2000 r. w piwnicach Kaplicy Królewskiej przy ulicy św. Ducha w Gdańsku (stanowisko 43), wykop 9, warstwa 54.

OPIS Patrz opis obiektu poz. VII.6.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się prawie 70% pokrywki.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.8. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/43/01B/47(1)

WYMIARY średnica stopki 11,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI Wizerunek góry Fuji z rzeką, angielski napis „IMPORT" oraz dwa japońskie znaki *kanji*, z których jeden nieczytelny: 善[...].

CZAS POWSTANIA era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w., przed 1945 r.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (zieleń, błękit, pomarańcz, czerwonorudy, granat), złocenia

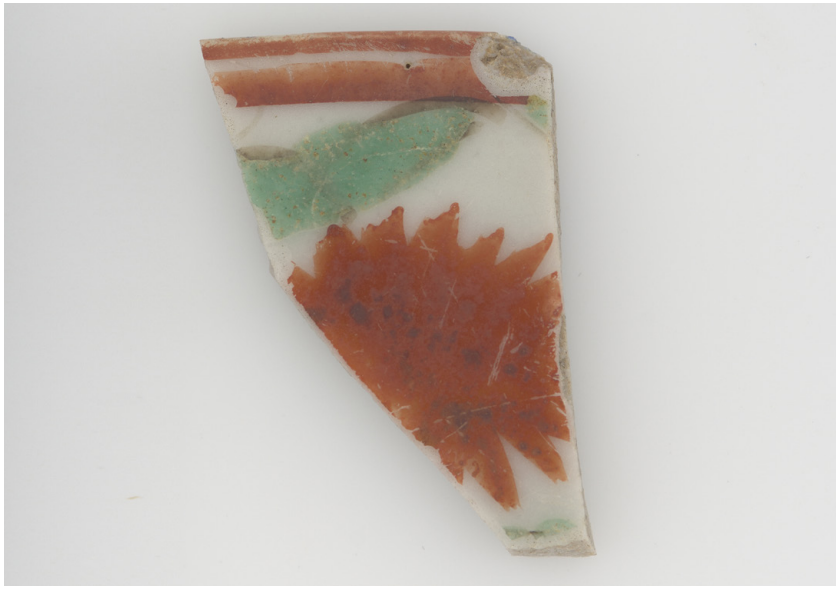
MOTYWY IKONOGRAFICZNE dekoracja geometryczna

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2000 r. w piwnicach Kaplicy Królewskiej przy ulicy św. Ducha w Gdańsku (stanowisko 43), wykop 9, warstwa 54.

OPIS Patrz opis obiektu poz. VII.6.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 12% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.9. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/068/02/324

WYMIARY 1,8 × 2,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w., przed 1945 r.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (zieleń, czerwień żelaza)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE kwiaty

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 1995–1996 przy ulicy Kładki 24 w Gdańsku (stanowisko 68), wykop między M8 i M10, warstwa 53.

OPIS Porcelana grubościenna. Talerzyk toczony na kole. Spód biały.
Talerzyk zdobiony był przy brzegu wzorem kwiatowym. Nie można określić, jak wyglądała pozostała część dekoracji.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.10. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/128/01/241

WYMIARY 3,0 × 2,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Taishō 大正時代 (1912–1926) / era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI druk kobaltem podszkliwnym

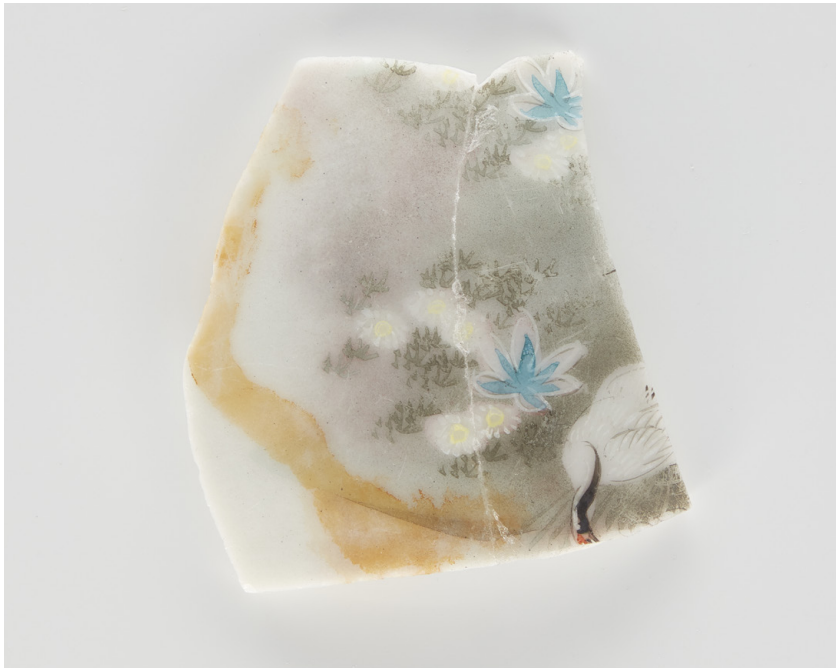
MOTYWY IKONOGRAFICZNE wzór skorupy żółwia *kikkoumon* 亀甲文, roślinna arabeska

POCHODZENIE Nadzory MAG w 2001 r. przy ulicy Wałowej w Gdańsku (stanowisko 128), wykop 3, warstwa 11.

OPIS Porcelana cienkościenna, z formy.
Talerzyk zdobiony za pomocą druku. Zachowała się tylko część naczynia, przedstawiająca kwiaty i wici roślinne. Górną część naczynia ozdobiono motywem geometrycznym przedstawiającym skorupę żółwia *kikkoumon*. Brzeg talerzyka barwiony na brązowo.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.11. FRAGMENT NACZYNIA (CUKIERNICA?)

NR INW. MAG/GD/255/133/03/28509

WYMIARY 5,0 × 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Taishō 大正時代 (1912–1926) / era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (zieleń, czerń, biel, żółć, czerń żelaza, błękit, szarość)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE liście i kwiaty, żuraw *tsuru* 鶴

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2004 r. przy ulicy Lastadia w Gdańsku (stanowisko 133), wykop 62, warstwa 6519.

OPIS Porcelana cienkościenna. Naczynie wykonane z formy.
Zdobione farbami naszkliwnymi. Dekoracja przedstawiała łąkę lub park, w którym widać lubiany w Japonii motyw żurawia *tsuru* pośród kwiatów i roślin. Z pewnością był to element większego serwisu do herbaty.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 4% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.12. FRAGMENT NACZYNIA (DZBANEK? CUKIERNICA?)

NR INW. MAG/GD/255/03/07/873(2)

WYMIARY 4,0 × 3,8 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Taishō 大正時代 (1912–1926) / era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (jasna zieleń) oraz zdobienia wypukłym reliefem *moriage* 盛上げ (błękit kobaltu, biel, czerń i dwa odcienie zieleni), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nieczytelne

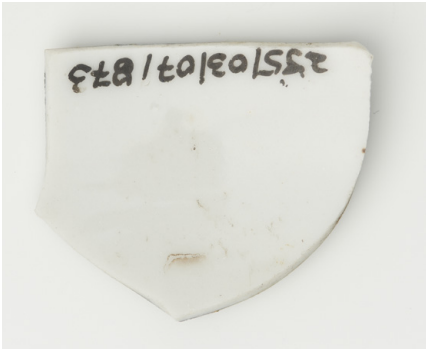
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2009 u zbiegu ulic Grodzkiej, Wartkiej i Targu Rybnego w Gdańsku (stanowisko 3), wykop Wartka 2, warstwa 100.

OPIS Porcelana cienkościenna, z formy.
Większe naczynie od serwisu do kawy bądź herbaty. Mógł to być dzbanek bądź cukiernica, bogato choć bardzo pospiesznie zdobiona barwnymi dekoracjami reliefowymi w typie *moriage*.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.13. FRAGMENT NACZYNIA

NR INW. MAG/GD/255/03/07/873(1)

WYMIARY 3,0 × 3,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Taishō 大正時代 (1912–1926) / era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne oraz zdobienie wypukłym reliefem *moriage* 盛上げ (błękit, kobalt, biel, czerń, zieleń), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE nieczytelne

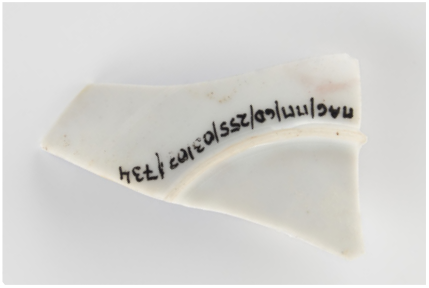
POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2009 u zbiegu ulic Grodzkiej, Wartkiej i Targu Rybnego w Gdańsku (stanowisko 3), wykop Wartka 2, warstwa 100.

OPIS Porcelana cienkościenna. Z formy.
Całe naczynie było dekorowane połączeniem techniki wypukłych reliefów *moriage*, z malarstwem naszkliwnym.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 2% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.14. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/03/07/734

WYMIARY średnica 11,0 cm; średnica stopki 7,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Taishō 大正時代 (1912–1926) / era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI druk kobaltem podszkliwnym

MOTYWY IKONOGRAFICZNE paulownia *kiri* 桐, wić roślinnej arabeski, bordiura z wzorem lambrekinowym

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w latach 2006–2009 u zbiegu ulic Grodzkiej, Wartkiej i Targu Rybnego w Gdańsku (stanowisko 3), wykop Targ Rybny 46, warstwa 165.

OPIS Porcelana cienkościenna z formy.
Prawdopodobnie cała powierzchnia talerzyka pokryta była drukowanym wzorem roślinnej wici z motywami paulowni *kiri*. Brzeg talerzyka zdobił geometryczny motyw lambrekinu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 3% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.15. TALERZYK DESEROWY

NR INW. MAG/GD/255/39/03/248(1)

WYMIARY średnica 15,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 1,2 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI Zachowany fragmentarycznie, nieczytelny.

CZAS POWSTANIA era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w., przed 1945 r.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI druk ręcznie kolorowany farbami naszkliwnymi (ciemna i jasna zieleń, róż, czerwień), farby naszkliwne (czerwień żelaza)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, młode piękne kobiety i dziewczęta *bijin* 美人, kwiaty glicynii *fuji* 藤の花, irysy *kōsai* 虹彩

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w latach 1997–1998 w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop Gnilna 7, odgruzowanie.

OPIS Porcelana cienkościenna z formy.
Biała porcelana, brzeg barwiony grubą linią namalowaną czerwienią żelaza. Główna dekoracja jest naniesiona za pomocą druku czerwienią żelaza, następnie ręcznie zabarwionego mocno zeszkliwionymi farbami naszkliwnymi (dwa odcienie żółci, dwa odcienie zieleni, róż, biel, błękit, czerń żelaza). Scena przedstawia dziewczęta i młode kobiety podziwiające kwitnące irysy *kōsai* i glicynie *fuji*. Ten typ przedstawienia młodej piękności nazywany jest *bijin*. Glicynie *fuji* rosną na pergoli ogrodowej. Nad wodą widać pawilon.
Na drugim fragmencie zauważyć można kwitnącą glicynię *fuji* pnącą się po pergoli.
Obiekt typowy, przeznaczony na eksport do Europy, masowa produkcja. Przeważnie naczynia tego typu stanowiły część składającego się z wielu sztuk serwisu do herbaty. Typowymi elementami takiego serwisu były: dzbanek do herbaty, mlecznik, cukiernica i sześć albo pięć filiżanek ze spodkami. Często włączano do nich również talerzyki deserowe i jedno większe naczynie na słodycze (duży talerz bądź rodzaj koszyczka).

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 15% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.16. SPODEK

NR INW. MAG/GD/255/039/07/371

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w., przed 1945 r.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI druk ręcznie kolorowany farbami naszkliwnymi (ciemna i jasna zieleń, róż, błękit, czerwień), farby naszkliwne (czerwień żelaza), złocenia

MOTYWY IKONOGRAFICZNE *Scena ogrodowa*, irysy *kōsai* 虹彩, młode piękne kobiety *bijin* 美人

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 2006 r. w kwartale ulic Łagiewniki, Heweliusza i Rybaki Górne w Gdańsku (stanowisko 39), wykop Łagiewniki 38, warstwa 1476.

OPIS Porcelana cienkościenna z formy.
Biała, lekko zielonkawa porcelana, dekorowana wzorem podobnym jak w opisie poz. VII.15, przedstawiającym piękne kobiety *bijin* podziwiające wiosną w ogrodzie kwitnące kwiaty irysa *kōsai*.
Obiekt poz. VII.15 pochodzi z bardzo podobnego serwisu.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 4% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.17. TALERZYK

NR INW. MAG/GD/255/39/02/286

WYMIARY średnica 12,0 cm; średnica stopki 7,0 cm; wysokość 1,5 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Taishō 大正時代 (1912–1926) / era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby podszkliwne (błękit kobaltu), kalkomania naszkliwna, ręczne kolorowanie farbami naszkliwnymi (błękit, zieleń, żółć)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE piękne kobiety *bijin* 美人

POCHODZENIE Badania wyprzedzające Firmy Archaios D. Mikłaszewicz w 1996 r. w kwartale ulic Rajska, Heweliusza, Gnilna i św. Bartłomieja w Gdańsku (stanowisko 39), wykop Paradiesgasse 3, pomieszczenie 28, poziom posadzki.

OPIS Porcelana grubościenna.
Dekoracja została wykonana w trzech etapach: najpierw grubą linią kobaltem podszkliwnym namalowano szeroki pas wokół brzegu talerza. Następnie, po uprzednim szkliwieniu i wypale, nałożono kalkomanię (druk) przedstawiającą grupę młodych japońskich dziewcząt w kolorowych kimonach. Tego typu przedstawienia noszą nazwę *bijin* (przedstawienia pięknych kobiety). Zostały one ukazane perspektywicznie – poprzez zmniejszenie postaci umieszczonych w drugim rzędzie zasugerowano istnienie w oddali drugiego planu. Pierwszy rząd postaci ręcznie podkolorowano naszkliwnymi farbami w stonowanych barwach błękitu, zieleni i żółci.
Ten typ dekoracji (połączenie kobaltu podszkliwnego z naszkliwnymi farbami i drukiem) oraz wzór są wyjątkowo rzadkie. Mimo tego można domniemywać, iż również ten talerzyk już w chwili produkcji przeznaczony był na eksport do Europy i prawdopodobnie należał do większego serwisu do herbaty bądź kawy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się około 85% naczynia.

BIBLIOGRAFIA niepublikowane

VII.18. FILIŻANKA DO HERBATY

NR INW. MAG/GD/255/52/01/28A

WYMIARY średnica 10,0 cm; średnica stopki 4,5 cm; wysokość 5,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Taishō 大正時代 (1912–1926) / era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w.

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza, zieleń, brąz, róż, szarość, żółć)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE wróble *suzume* 雀, kwiaty chryzantemy *kiku* 菊, *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, pawilony

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 1991 r. przy ulicy Pocztowej 1 w Gdańsku (stanowisko 52), wykop budowlany pod przyłącze, warstwa gruzowa.

OPIS Porcelana cienkościenna, naczynie z formy z doklejanym uszkiem.
Zachował się jeden komplet filiżanki (poz. VII.18) ze spodkiem (poz. VII.19) do herbaty oraz wiele innych drobnych fragmentów serwisu (nr inw. MAG/GD/255/52/01/28-29). Naczynia malowane są naszkliwnymi farbami, z dużym udziałem czerwieni żelaza, nawiązują do stylu *aka-e Kutani* 赤絵九谷. Barwne malowidło wykonane jest szerokimi, pewnymi pociągnięciami. Urocza, typowa dla gustów europejskich „japońska" kompozycja przedstawia wróble *suzume* siedzące na pergoli ogrodowej pośród kwitnących kwiatów chryzantemy *kiku*. Druga część dekoracji przedstawia dobrze pokazujący szeroką przestrzeń, pochodzący z kultury chińskiej *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, z widokiem małych pawilonów-herbaciarni. Przedstawione – niemal schematycznie – lecące w oddali klucze ptactwa tworzą wrażenie głębi. Z pewnością zestaw ten stanowił część większego serwisu, składającego się zapewne z sześciu bądź dwunastu filiżanek ze spodkami, dzbanka do herbaty, mlecznika oraz cukiernicy.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się 100% naczynia.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 155.

VII.19. SPODEK

NR INW. MAG/GD/255/52/01/29A

WYMIARY średnica 14,0 cm; średnica stopki 8,0 cm; wysokość 2,0 cm

MIEJSCE POWSTANIA Japonia

NAPISY, ZNAKI brak

CZAS POWSTANIA era Taishō 大正時代 (1912–1926) / era Shōwa 昭和時代 (1926–1989), 1. połowa XX w.,

TYP porcelana eksportowa

TECHNIKI DEKORACJI farby naszkliwne (czerwień żelaza, zieleń, brąz, róż, szarość i żółć)

MOTYWY IKONOGRAFICZNE wróble *suzume* 雀, kwiaty chryzantemy *kiku* 菊, *Pejzaż ujścia rzeki do morza*, pawilony

POCHODZENIE Badania wyprzedzające MAG w 1991 r. przy ulicy Pocztowej 1 w Gdańsku (stanowisko 52), wykop budowlany pod przyłącze, warstwa gruzowa.

OPIS Porcelana cienkościenna, naczynie z formy.
Zachował się komplet do herbaty: filiżanka (poz. VII.18) ze spodkiem (poz. VII.19). Opis patrz poz. VII.18.

STAN ZACHOWANIA Zachowało się 80% naczynia. Talerzyk klejony z kilku fragmentów.

BIBLIOGRAFIA Dąbal 2020, s. 154.

Słownik wybranych terminów i pojęć

Prezentowany poniżej zestaw haseł został opracowany na potrzeby niniejszej książki i w założeniu służy przybliżeniu Czytelnikom podstawowych pojęć w znaczeniu, w jakim zostały w niniejszej książce zastosowane. Zestaw ten nie wyczerpuje bogatych i złożonych zagadnień dotyczących obecności chińskiej i japońskiej porcelany eksportowej w Europie.

aka-e – jap. 赤絵 – rodzaj zdobienia porcelany japońskiej farbami naszkliwnymi w barwie czerwonej (*aka*) bądź przy przeważającej ilości tego barwnika.

aka-e kinrade – jap. 赤絵金襴手 – wielobarwne motywy i złocenia wykonywane za pomocą farb naszkliwnych na białym tle.

angielska porcelana kościana – wysokiej klasy porcelana produkowana w Europie (Anglii), w której pewien procent masy ceramicznej stanowią sproszkowane kości zwierząt. Porcelana ta charakteryzuje się bardzo dużą twardością, dźwięcznością oraz przejrzystością – można wykonywać z niej cienkie naczynia. W potocznym języku nazywana bywa również „bone China".

anhua – chiń. 暗花 *ukryta dekoracja* – typ dekoracji wyciskanej z matryc w porcelanie zdobionej przezroczystym szkliwem, pozwalającym dostrzec delikatny, reliefowy rysunek widoczny pod pewnym kątem.

Arita-yaki – jap. 有田焼 *wyroby z Arity* – porcelana pochodząca z rejonu ceramicznego Arita na wyspie Kiusiu, pierwszego ośrodka produkcji porcelany w Japonii.

arkanum – *tajemnica*, *sekret* (łac. *arcanum*) – określenie potoczne, nadane w Europie zespołowi wiedzy teoretycznej i umiejętnościom praktycznym potrzebnym do uruchomienia produkcji porcelany.

batawska porcelana – **zob. porcelana w typie Batawia**

błękit naszkliwny – rodzaj farby, częściej emalii naszkliwnej zawierającej tlenek kobaltu, stosunkowo trudny do uzyskania, używany sporadycznie w XVIII-wiecznej chińskiej porcelanie w typie *falangcai* 珐琅彩. Doskonały przykład błękitu naszkliwnego zachował się na talerzyku przechowywanym w Gdańsku (nr inw. MAG/GD/255/99/4/4034A, poz. VI.11).

błękitno-biała porcelana – porcelana zdobiona malarstwem wykonanym kobaltem podszkliwnym. W Chinach nazywana *qing-hua* 青花 (błękitne kwiaty), a w Japonii – *sometsuke* 染付.

bombonierka – przeważnie niewielkie, płaskie naczynie z pokrywką. Bombonierki mogły przyjmować rozmaite kształty (fr. *Bonbon* – cukierek).

Boterschootel – flam. „talerz do masła" – talerz o rozmiarach wahających się pomiędzy 20 a 22 cm. Opisany jako talerz służący „do serwowania, z wyciskanymi medalionami w miejsce podłużnych paneli" („saucer dish with moluded round medallions instead of straight panels"). Duże naczynie tego typu bywało nazywane podwójnym talerzem do masła (*Botershootel dobbe*); mniejsze, o tej samej formie, ale rozmiarach 14–16 cm, zwano pojedynczym (*Enkel Boterschootel*). Jeden z typów naczyń często spotykanych w porcelanie eksportowej typu *kraak*, pochodzącej z czasów później dynastii Ming.

brąz batawski – **zob. porcelana w typie Batawia**

brzeg w kształcie płatków kwiatu – jedna z wielu znanych już od najwcześniejszych wieków form ceramicznych, m.in. stosowanych powszechnie w naczyniach należących do grupy porcelany eksportowej typu *kraak*, pochodzącej z czasów późnej dynastii Ming.

butla w kształcie tykwy – naczynie do przechowywania płynów (przeważnie wina bądź wody)

i spożywania ich podczas posiłków, wzorowane na kształcie jednorocznej rośliny dyniowatej (*lagenaria*), wydającej owoc o charakterystycznym kształcie i właściwościach. Wydrążone, wysuszone tykwy stanowiły doskonały, naturalny pojemnik do przechowywania płynów. Stały się modelem do produkcji naczyń metalowych i ceramicznych.

butla, butelka – naczynie do przechowywania płynów, przeważnie zwężające się ku górze, z niewielkim kołnierzem i praktycznie uformowanym wylewem. Butle nie posiadały uchwytów.

carraca – port. *karaki* – czteromasztowe żaglowce portugalskie, którymi w XVI w. wożono do Europy pierwsze duże transporty chińskiej porcelany eksportowej.

celadon – **zob. seladon**

ceramika szkliwiona – ceramika pokryta w procesie produkcji szkliwem, które zabezpiecza jej powierzchnię przed zabrudzeniami, czyni ją nieprzepuszczalną dla płynów, a równocześnie podnosi walory estetyczne naczynia (jej przeciwieństwo to ceramika nieszkliwiona).

chińska porcelana eksportowa – ang. *chine export porcelain*, *fr. Chine de commande* – nazwa ta jest używana na określenie porcelany produkowanej specjalnie na potrzeby europejskich kupców. Najwcześniejsza eksportowa porcelana chińska reprezentowana jest przez porcelanę błękitno-białą *qing-hua* 青花. Do Europy, poza nielicznymi sztukami seladonów, które przywożono drogą lądową wraz z innymi towarami luksusowymi, jak np. jedwab, większe partie porcelany eksportowej zaczęły docierać z Chin za pośrednictwem Portugalczyków na początku XVI w. Wtedy też, w trakcie współpracy między kupcami chińskimi i europejskimi, wykształcił się ten typ porcelany.

chryzantema – chin. *yuhua* 菊花, jap. *kiku* 菊 – jeden z najczęściej stosowanych motywów zdobniczych na porcelanie eksportowej.

cienkościenna porcelana „skorupka jajka" – nazwą tą określane są naczynia o bardzo cienkich ściankach. Ten rodzaj porcelany, z racji dużej maestrii, potrzebnej do wykonania tak delikatnych naczyń, oraz niebezpieczeństwa uszkodzenia w transporcie był nie tylko uważany za niezmiernie wartościowy z estetycznego punktu widzenia, ale była to też porcelana kosztowna.

czarka – rodzaj niewielkiej miseczki, często o lekko wydłużonym kształcie. Na Dalekim Wschodzie służyła do picia napojów oraz spożywania posiłków. W Europie początkowo pito z nich herbatę i inne napoje kolonialne. Ze względu na odmienne obyczaje przy stole, czarki do herbaty poprzez dodanie im uchwytów wyewoluowały do formy filiżanek.

datowanie porcelany – proces, w którym na podstawie oglądu i analizy cech fizycznych (technika produkcji, widoczne ślady użytkowania, cechy poszczególnych składowych obiektu etc.) oraz estetycznych ustala się przybliżony czas jej powstania.

dekoracja „kosz kwiatów" – jeden z typowych chińskich motywów dekoracyjnych, przedstawiający w scenie centralnej kosz kwiatów. Jest on uważany za uproszczone przedstawienie ikonograficzne jednego z Ośmiu Nieśmiertelnych, Lan Caihe (chiń. 藍采和, Lán Cǎihé). Płeć tego bóstwa jest nieznana. Zazwyczaj uważany jest za hermafrodytę, rzadziej za kobietę. Jego atrybutem jest kosz z kwiatami/owocami i flet. Często źródłem danej wersji przedstawienia było klasyczne malarstwo chińskie, a kompozycja kwiatowa spełnia wysokie wymagania artystyczne kultury dworskiej. Motyw ten – również z powodu istotnej funkcji społecznej jednej ze sztuk uprawianych pośród wykształconych elit społeczeństwa, ikebany (czyli „drogi kwiatów") – znalazł się pośród najchętniej przedstawianych tematów ikonograficznych na japońskiej porcelanie, w ramach stylu dekoracji nazywanego „japońskim Imari".

dekoracja lambrekinowa – rodzaj motywu dekoracyjnego o przebiegu liniowym, nawiązujący do draperii wykonanej z tkaniny bądź do powiewających brzegów baldachimu.

dekoracja „smoki w chmurach" – jeden z typowych chińskich motywów dekoracyjnych, nawiązujący do rodzimej mitologii, przedstawia smoka bądź smoki latające wysoko na

niebie, co jest oddawane za pomocą umieszczenia bardziej lub mniej uproszczonych symbolicznych przedstawień chmur.

dzbanek – naczynie służące do przechowywania i serwowania w czasie posiłków wody i innych płynów spożywczych, zaopatrzone w ucho bądź inny rodzaj uchwytu. Z czasem, w trakcie przemian sposobów serwowania napojów i posiłków, wykształciły się odmienne formy dzbanków używane w różnych sytuacjach, często bardzo specjalistyczne (jak np. mlecznik).

dzbanuszek do mleka (mlecznik) – mały porcelanowy dzbanek stosowany w Europie do podawania ciepłego mleka w trakcie spożywania napojów kolonialnych (kawy, herbaty bądź czekolady).

Een-derd – flam. „jedna trzecia" – głęboki talerz z płaskim wylewem, nieco mniejszy niż *halve schootel* – o rozmiarach 21–23 cm; *Een-kwart* – „ćwiartka" – talerzyk o rozmiarach 10–12 cm. Jeden z typów naczyń często spotykanych w porcelanie eksportowej typu *kraak*, pochodzącej z czasów później dynastii Ming.

efekt podwójnej obcości – zjawisko estetyczne występujące w przypadku eksportowej porcelany chińskiej i japońskiej. Spowodowane jest tym, że za pomocą technologii i przy stosowaniu elementów dekoracyjnych jednej odległej kultury (tutaj chińskiej i japońskiej) wytwarza się obiekty na zamówienie i według wzorów innej odległej kultury (tutaj europejskiej). Dlatego przedmiot taki pod wieloma względami jest obcy kulturowo zarówno dla swoich twórców, jak i użytkowników.

emalie naszkliwne – zdobienie porcelany emaliami naszkliwnymi ma swój początek w czasach panowania chińskiej dynastii Ming, chociaż technika ta rozwinęła się dopiero pod wpływem kontaktów z europejskim rzemiosłem artystycznym i naukowymi odkryciami z dziedziny chemii. Relacje te odbywały się za pośrednictwem Jezuitów, w czasach panowania cesarzy z dynastii Qing. Za pierwszy typ masowo występujących obiektów dekorowanych emaliami naszkliwnymi uważa się tzw. *Kangxi wucai* 康熙五彩, czyli „pięć barw Kangxi". Były to mocne i kontrastujące kolory: ciemnozielony, czerwony, żółty, niebieski oraz fioletowy. Często do malowania konturów wzorów używano dodatkowo czerni żelaza. W Europie tę paletę barw zwano rodziną zielonych (fr. *famille verte*). Drugą najważniejszą, odmienną w charakterze paletą barwną, stała się odkryta w drugiej kolejności paleta *falangcai* 珐琅彩 (zwana kolorami zachodnimi, miękkimi, pastelowymi). Dzięki nowemu pigmentowi, barwiącemu emalie naszkliwne na piękny, żywy róż, oraz obecności bieli ołowiowej, powstała paleta uzyskana poprzez zmieszanie kolorowych emalii ze „szklistą bielą", składająca się z odcieni zieleni, żółci, bieli, różów oraz niekiedy błękitów. Paletę tę w XIX w. nazwano w Europie „rodziną różowych", „rodziną zielonych" (fr. *famille rose*, *famille verte*) etc.

fajans – rodzaj ceramiki wypalanej w stosunkowo niskiej temperaturze. Fajanse, występujące w różnej twardości i jakości wykonania, w Europie osiągały bardzo wysoki poziom artystyczny, często też wykonywano w tym rodzaju ceramiki imitacje porcelany właściwej. Szczególnie wysoki poziom artystyczny osiągnęły pod tym względem w XVII i XVIII w. fajanse z Delft. Niestety, wyroby fajansowe charakteryzują się dużo większą kruchością i mniejszą odpornością na zabrudzenia (penetrację substancji agresywnych) niż porcelana. Przez to są dużo niżej cenione.

falangcai – **zob. emalie naszkliwne**

famille rose – fr. „rodzina różowych" – zob. emalie naszkliwne

famille verte – fr. „rodzina zielonych" – zob. emalie naszkliwne

filiżanka (czarka) do czekolady – naczynie o specjalnej, wydłużonej formie, przeznaczone do picia czekolady. Wczesne naczynia miały formę wydłużonych czarek, pozwalających łatwiej pić gęsty, gorący płyn. W późniejszej fazie rozwoju dodano jedno, a potem dwa uszka. Szczególną formą filiżanek do czekolady były tzw. *trembleuse* (fr. *trembler* – trząść się), były to filiżanki z dwoma uszkami, które można było umieszczać na spodku zaopatrzonym w rodzaj koszyczka. Chodziło o to, by napój przygotowywany daleko od

sypialni bądź salonu, gdzie go spożywano, nie wylał się podczas niesienia na tacy, ani też podczas picia go w porannym negliżu w łóżku. Ten rodzaj naczyń znany był również w Chinach.

gabinet porcelanowy – w kulturze europejskiej jedna z sal bądź kompleks pomieszczeń w rezydencji (zamku, pałacu), w którym głównym elementem dekoracyjnym jest dalekowschodnia porcelana. Moda na gabinety porcelanowe rozwinęła się w północnej Europie pod koniec XVII w., w związku z dużą aktywnością handlową V.O.C., przez to dużą dostępnością porcelany chińskiej, a później japońskiej na rynkach europejskich.

glina – jeden z podstawowych składników tzw. masy ceramicznej. W zależności od szerokości geograficznej i warunków lokalnych, stopnia przetworzenia elementów organicznych i obecności innych zanieczyszczeń, otrzymuje się specyficzne cechy wyrobów ceramicznych. Skład gliny i jej forma fizyczna w połączeniu z technologią produkcji, a w szczególności z temperaturą wypału, mają wpływ na kolor, plastyczność oraz jakość i trwałość wypalonego wyrobu.

Halve – flam. „połówki" – mniejsze czarki/miseczki o średnicy mieszczącej się w granicach 12–14 cm oraz (analogicznie jak w przypadku talerzy) *Een-derde* („jedna trzecia"), o średnicy 10–12 cm. Jeden z typów naczyń często spotykanych w porcelanie eksportowej typu *kraak*, pochodzącej z czasów późnej dynastii Ming.

Imari – szczególny język środków wyrazu powstał w Aricie, w ramach stylu dekoracji nazywanego „japońskim Imari". Elementy tego języka plastycznego, opartego na dekoracji „kosz kwiatów", zostały przyjęte również w Europie, stając się podstawą stylów rodzimych. Dla przykładu można wskazać tzw. angielskie Imari bądź stylistykę wyrobów włoskiej fabryki porcelany w Capodimonte.

Imari-yaki – jap. 伊万里焼 – wyroby z Imari. Równorzędny termin na określenie *Arita-yaki* 古有田焼 (wyrobów z Arity), nazwa ta obejmuje porcelanę pochodzącą z Arita, prefektura Saga w prowincji Hizen (dawna nazwa departamentu Saga i Nagasaki).

iro-e – jap. 色絵 – dosłownie: barwne malarstwo. Ogólne określenie techniki barwnego, naszkliwnego zdobienia porcelany japońskiej.

kadzielnica – naczynie ceramiczne, przeważnie na trzech nóżkach bądź niewielkich podstawkach zapewniających izolację od podłoża, przeznaczone do spalania kadzidła i innych wonności, stosowane zarówno w praktykach religijnych Azji, jak i w celach dezynfekcji domów czy strojów, poprawiania zapachu powietrza i odstraszania owadów.

Kakiemon – jap. 柿右衛門 – japoński ród artystów ceramików działający w Aricie. Zasłynęli wprowadzeniem do japońskiej produkcji barwnych emalii naszkliwnych. Stworzyli bardzo specyficzną stylistkę dekoracji, tzw. styl Kakiemon, która została w pierwszej połowie XVIII w. włączona do europejskich środków wyrazu artystycznego pierwotnie przez Królewsko-Elektorską Manufakturę Porcelany w Miśni (za czasów panowania Augusta II), a później również przez inne manufaktury europejskie.

kamionka – rodzaj ceramiki wypalanej w wysokiej temperaturze, osiąga dużą twardość i wytrzymałość oraz stosunkowo niską porowatość, dzięki czemu doskonale nadaje się do przechowywania płynów. Nie zawiera kaolinu.

kaolin – od nazwy góry, chiń. 高嶺山, *Gāolǐng shān*, znajdującej się około 50 km od Jingdezhen, głównego ośrodka produkcji porcelany w Chinach. Kaolin ($Al_2Si_2O_5(OH)_4$) to jeden z podstawowych surowców do produkcji porcelany, nazywany też „glinką porcelanową". Jest to rodzaj skały osadowej zawierającej kaolinit (minerał z gromady krzemianów) oraz kwarc i mikę. W Polsce występuje głównie w okolicach Świdnicy, Bolesławca, Strzelina, Turoszowa i Strzegomia.

kartusz – **zob. rezerwa**

Kendi / Kan – rodzaj naczynia porcelanowego przypominającego butlę z dwoma dzióbkami, jego specyficzna forma wywodzi się najprawdopodobniej z naczyń o charakterze sakralnym. Była to jedna z form spotykanych we wczesnej porcelanie eksportowej od XVI do XVII w. w typie *kraak*, pochodzącej z cza-

sów późnej dynastii Ming. Wysokość tych naczyń wynosiła 17–18,5 cm. Dolna część butli często formowana była w kształty zoomorficzne, dla przykładu słonia bądź żaby.

kinrade – jap. 金襴手 – rodzaj dekoracji stosowany na porcelanie, terminem tym określa się wszelkie złocenia, zarówno prószone, malowane, jak i nakładane za pomocą płatków złota.

Klapmuts – flam., szczególny rodzaj misy – nazwa ta znana jest z inwentarzy sprzedażowych, najprawdopodobniej odpowiada ona dość głębokiej czarce z szerokim wylewem, miały średnicę 20–24 cm; o połowę mniejsza miseczka nazywana była „połówką" – *Halve klapmuts*, a wymiary to mniej więcej 12–14 cm. Jeden z typów naczyń często spotykanych w porcelanie eksportowej typu *kraak*, pochodzącej z czasów później dynastii Ming.

kloaka – w zabudowaniach mieszkalnych głęboki dół, często wyłożony deskami, przeznaczony na fekalia oraz inne nieczystości. Zawartość kloaki była okresowo wybierana i wywożona na wysypiska. W kloakach odnajdywane są stosunkowo dobrze (z punktu widzenia archeologii) zachowane i często kompletne (dające się wykleić) zespoły porcelany eksportowej.

ko-Imari – jap. 古伊万里 – inaczej „stare imari", zwane też *shoki-Imari* 初期伊万里 „dawne imari". Powszechnie podawane jest, iż pierwsze wyroby porcelany tego typu produkowane były w latach 1610–1640.

ko-sometsuke – jap. 古染付 – „dawne sometsuke", porcelana zdobiona kobaltem podszkliwnym. W zasadzie ta grupa porcelany zawiera się w porcelanie określanej mianem *ko-Arita* (dawna Arita).

Kraaikop – flam., rodzaj dość wysokich miseczek o średnicy wylewu mieszczącej się w granicach 15–16 cm. Ciekawe kwestie łączą się z zagadnieniem ich nazewnictwa. W dawniejszej literaturze przedmiotu bywały one zwane *Kraaikop* „krucze miski" – od często spotykanego na dnie tych naczyń (w szczytowym okresie ich popularności) rysunku ptaka z rodziny krukowatych, siedzącego na skale *taihu* bądź gałęzi. Jednak nazwą faktycznie występującą dawniej w spisach i rejestrach bywało określenie *papegaaikop* („papuzia czarka"), co wynikało z błędnej interpretacji tego przedstawienia. Pośród gdańskich reliktów znajduje się dość dużo fragmentów tego rodzaju czarek. Musiały być one w codziennym użyciu.

kraak dekoracja – **zob. kraak porcelana**

kraak porcelana – jeden z typów naczyń często spotykanych w porcelanie eksportowej typu *kraak*, pochodzącej z czasów później dynastii Ming. Nazwa ta pochodzi najprawdopodobniej od portugalskich okrętów, karak, które Holendrzy złupili, sprzedając następnie w Amsterdamie wielkie ilości porcelany eksportowej chińskiej, które stały się bardzo popularne w Europie Północnej. Nastąpiła asocjacja między nazwą statków a specyficznym stylem tej porcelany, który tak się spodobał, że mimo widocznych przemian, jakim ulegał, można przyjąć, że był obecny w chińskiej porcelanie eksportowej XVI i XVII w.

Kutaniyaki – jap. 久谷焼 (wyroby z Kutani) – termin ten pochodzi z około 1803 r. Do wcześniejszych wyrobów używana jest nazwa: *ko-Kutani* 古久谷 – stare Kutani, z pieca Kutani prefektura Ishikawa. Wyroby te znane są z palety pięciu kolorów (czerwony, zielony, żółty, purpura, pruski błękit), malowanych emaliami naszkliwnie.

medalion – rodzaj okrągłej bądź częściej jeszcze owalnej rezerwy. Element dekoracji często stosowany w zdobieniu porcelany XVIII-wiecznej, zarówno chińskiej, jak i europejskiej w stylu rokoko oraz klasycystycznej. Zob. też – rezerwa.

Ming (dynastia) – 明朝 *Ming chao*, zwana też 大明帝国 „wielkie cesarstwo Mingów" – dynastia władców chińskich panująca w latach 1368–1644. W okresie panowania dynastii Ming powstał typ porcelany błękitno-białej, rozwinęła się produkcja porcelany eksportowej. Cesarze dynastii Ming utrzymywali bliskie kontakty z kulturą europejską za pośrednictwem Jezuitów, bardzo dobrze widzianych na ich dworze.

mlecznik – **zob. dzbanuszek do mleka**

Nabeshima – jap. 鍋島 – ród japońskich daimyō (panów feudalnych). Nabeshima był to klan, który skonsolidował i zreorganizował produkcję w piecach Arita 有田, nadając im przemysłowy charakter. W początkowej fazie produkcja wzorowała się na wyrobach koreańskich. Wyróżniają się one techniką wypału: wypalane były jeden raz w piecu w temperaturze 1300 stopni Celsjusza. Nazwa handlowa tej porcelany to Imari-yaki 伊万里焼, od nazwy portu Imari na Kiusiu. Lord Nabeshima założył również niedaleko Arity prywatną wytwórnię porcelany, słynącą z wysokiej jakości wczesnych wyrobów porcelanowych (XVII/XVIII w.). Wyroby te nie były przeznaczone na sprzedaż. Wykonywano je na potrzeby i zamówienie lorda, który przekazywał je innym rodom w formie darów. Do dziś dawne przedmioty z tamtej wytwórni uchodzą za wielką rzadkość.

naczynia dekoracyjne – przedmioty, których nie wykorzystywano do celów praktycznych (jak spożywanie posiłków czy przechowywanie pokarmów), lecz znajdowały się w przestrzeni domowej jako obiekty czysto dekoracyjne, pozbawione funkcji użytkowej. Należały do nich dla przykładu tzw. garnitury (czyli komplety) waz kominkowych. Z czasem wiele naczyń pierwotnie użytkowych zaczęło przyjmować funkcje czysto dekoracyjne.

naczynia do napojów kolonialnych (spodki, czarki, filiżanki) – grupa naczyń użytkowych przeznaczonych do spożywania napojów kolonialnych: kawy, herbaty bądź czekolady. Początkowo były to tylko zestawy złożone z czarek, spodków i większej misy przeznaczonej do płukania czarek (co było pochodną azjatyckiego sposobu spożywania tego napoju). Z czasem doszło do powstania serwisów naczyń do picia poszczególnych rodzajów tych napojów (serwisy do herbaty, serwisy do kawy, filiżanki do czekolady).

naczynia obiadowe (porcelanowe) – grupa naczyń przeznaczonych do spożywania głównych posiłków, jak obiad czy kolacja, w taki sposób, że każdy uczestnik wspólnego posiłku posiadał własny zestaw naczyń (talerzy, mis do zupy etc.). Rozwój i upowszechnienie się zwyczaju korzystania z tego typu naczyń w kulturze europejskiej kojarzone jest ze zmianami społeczno-kulturalnymi, jakie nastąpiły w Europie XVIII w. Zwyczaje tego typu na początku wprowadzano w domach arystokratycznych, dalej mieszczańskich, a najpóźniej chłopskich.

nishiki-de iro-e – jap. 錦手色絵 – technika malowania naszkliwnie barwnymi emaliami.

ośmioboczna czarka, ośmioboczny talerzyk – jedna z form naczyń znanych dużo wcześniej, została wprowadzona do powszechnego repertuaru form porcelany eksportowej za czasów panowania cesarza Kangxi 康熙 (1661–1722). Jej regularny, ośmioboczny (rzadziej sześcioboczny) kształt wywodził się z podziału i ukształtowania naczynia z płatków kwiatu. Ta forma naczyń przyjęła się również w Japonii i często była stosowana, np. przez wytwórnie w rejonie Arita. Szczególnie słynne tego typu czarki wyprodukowała manufaktura Kinkozan, a ich wzór powtarzany był przez manufakturę w Miśni.

Parsiaanse flesi – flam., „butle-gruszki" – o wysokości 14–16 cm. Używane były jako naczynia na alkohol (*bottle for brandy*). Jeden z typów naczyń często spotykanych w porcelanie eksportowej typu *kraak*, pochodzącej z czasów późnej dynastii Ming.

peonia – chin. *mudan* 牡丹, jap. *botan* 牡丹 – jeden z najczęściej spotykanych motywów dekoracyjnych na porcelanie dalekowschodniej.

podszkliwny (błękit) kobalt – określenie „kobalt podszkliwny" jest używane na określenie rodzaju dekoracji malarskiej stosowanej na porcelanie przed ostatecznym wypałem w wysokiej temperaturze, pozwalającej na uzyskanie witryfikacji szkliwa. Farbę podszkliwną w postaci ciemnobrunatnej zawiesiny nakładano na porowaty, nieszkliwiony czerep naczynia, a po wysuszeniu pokrywano szkliwem i wypalono. W bardzo wysokiej temperaturze zawarty w tej zawiesinie tlenek kobaltu przechodził przemianę barwy, uzyskując dobrze rozpoznawalny, wibrujący błękit o głębokiej tonacji. Farbą podszkliwną wykonaną na bazie tlenku kobaltu można było malować walorowo – to znaczy stosować różne jego nasycenie, co dawało możliwość uzyskania bogatego modelunku przedstawianego malowidła. W wysokiej jakości porcelanie wyróżnia się po kilka do

kilkunastu stopni nasycenia barwy, dzięki czemu uzyskuje się barwy od lekkiej, błękitnawej szarości do ciemnego, bliskiego czerni granatu. Malarstwo kobaltem podszkliwnym wykształciło się jako naśladownictwo malarstwa tuszem na papierze. Wymagało pewnej ręki (nie było możliwości usunięcia raz postawionej kreski) i dobrej umiejętności obrazowania za pomocą bardzo określonych, w pewnym stopniu ograniczonych środków wyrazu. Najlepsze obiekty porcelanowe w Chinach, a później w Japonii, malowane były bądź na podstawie słynnych obrazów jako kopie bądź też wręcz wykonywane przez słynnych malarzy, dzięki czemu zaliczane były i są do dziś do grupy wybitnych dzieł sztuki. Do Chin technika malowania ceramiki tlenkiem kobaltu przybyła z Persji we wczesnym okresie panowania dynastii Ming. W Europie jednym z pierwszych ośrodków, gdzie zaczęły powstawać wybitne dekoracje malarskie wykonane tą techniką było Delft.

piec – (fr. *four*) według tradycji przyjętej w literaturze przedmiotu miejsce, warsztat produkcji ceramiki dalekowschodniej. Często oznacza tyle co „manufaktura". Tradycyjnie piec był najważniejszym elementem infrastruktury zakładów produkujących ceramikę. Zbudowanie go oraz utrzymanie trwającego wiele dni wypału wymagało bardzo dużych umiejętności organizacyjnych, wielkich nakładów środków oraz pracy. Wielokomorowe piece do wypału porcelany budowano na zboczach wzgórz, wykorzystując naturalne pochylenie terenu, co umożliwiało osiągnięcie zróżnicowanej temperatury w poszczególnych strefach pieca.

porcelana cesarska – porcelana produkowana w Chinach, w Cesarskiej Manufakturze w Jingdezhen z przeznaczeniem na dwór cesarza Chin. Potocznie określa się tak przedmioty wykonane na najwyższym poziomie, w odróżnieniu od porcelany na użytek powszechny w rodzimym kraju. Porcelana eksportowa stanowiła trzeci gatunek, gdyż przeznaczona była na rynki cudzoziemskie. Przez wiele wieków funkcjonowały rygorystyczne ograniczenia uniemożliwiające swobodny handel dowolnymi kategoriami porcelany.

porcelana „herbowa" – rodzaj chińskiej porcelany eksportowej, wyróżniony ze względu na dekorację wykonaną z zastosowaniem motywów przedstawiających herby rodowe (szlacheckie) bądź inne znaki zgromadzeń czy korporacji. Wyroby tego typu szczególnie upowszechniły się w drugiej połowie XVIII w. w krajach anglosaskich. W Ameryce Północnej serwisy z dekoracją herbową zamawiano chętnie jeszcze w pierwszej ćwierci XIX w.

porcelana mieszczańska – rodzaj porcelany eksportowej masowo produkowanej na potrzeby europejskich mieszczan oraz korporacji takich jak klasztory czy różnego rodzaju organizacje cechowe. Porcelana mieszczańska charakteryzowała się niższym poziomem wykonania i dekoracji oraz niższą ceną niż porcelana, jaka trafiała do królewskich i arystokratycznych domów. W porcelanie mieszczańskiej przeważają obiekty użytkowe, często niewielkich rozmiarów (jak czarki i spodki do herbaty itp.).

porcelana miękka – w odróżnieniu od porcelany „właściwej", zwanej twardą, rodzaj ceramiki posiadający cechy wizualne zbliżone do wysokiej klasy wyrobów porcelanowych, różniący się jednak składem ciasta (25–40% kaolin, 25–40% skaleń, 30–45% kwarc) i temperaturą wypału (1280ºC–1320ºC). Już w 1575 r. we Florencji, dzięki staraniom i mecenatowi Franciszka I Medyceusza, który miał zamiłowania alchemiczne, stworzono recepturę produkcji miękkiej porcelany, będącej imitacją porcelany chińskiej. Ten rodzaj ceramiki do dziś zwany jest „porcelaną medycejską" i uchodzi za wyjątkową rzadkość antykwaryczną. Produkcja porcelany medycejskiej nie była kontynuowana po śmierci jej twórcy. W 1673 r. we francuskim Rouen rozpoczęto produkcję tzw. porcelany frytowej, której receptę stworzył Louis Poiterat. Porcelana miękka (fr. *teindre porcelain*) kojarzy się przede wszystkim z wczesną produkcją francuską, sprzed czasów odkrycia *arcanum* porcelany właściwej w Miśni.

porcelana twarda (właściwa) – rodzaj ceramiki określany potocznie mianem „porcelany", w którego skład wchodzi m.in. skaleń i kaolin (40–60% kaolin, 25–30% skaleń, 20–30% kwarc). Porcelana charakteryzuje się bardzo dużą wytrzymałością na działanie agresywnych substancji chemicznych, niską porowatością oraz wymaga bardzo wysokiej tempe-

ratury wypału, zbliżonej do 1350ºC–1460ºC. Uważa się, że porcelanę wynaleziono w Chinach, przy czym nie ma jednoznacznej zgody na temat tego, jakie grupy naczyń uważa się już za porcelanę właściwą. Pierwsze naczynia, należące do fazy przejściowej w procesie powstawania tego nowego gatunku miały kolor szarawy, określa się mianem „protoporcelany". Datowane są na VI–VII w. n.e. Z całą pewnością porcelanę produkowano w czasach dynastii Tang (618–907). W czasach panowania kolejnej dynastii, Song (960–1279) produkcja porcelany osiągnęła doskonałość. W czasach panowania dynastii Ming (1368–1644) porcelana stała się jednym z narodowych produktów Chin, osiągając – dzięki rozbudowie ośrodka Jingdezhen – możliwości produkcji na skalę przemysłową i zaopatrując rynek, który po raz pierwszy w historii świata można było nazwać rynkiem globalnym. Recepty na produkcję porcelany przez wiele wieków pozostawały domeną chińskich artystów, a porcelana stała się jednym z głównym (obok jedwabiu) produktów eksportowych chińskiego rzemiosła. Drugim krajem, w jakim około 1100 r. pojawiła się umiejętność tworzenia porcelany, była Korea (szczególnie słynne są seladony z okresu panowania dynastii Goryeo 918–1392), po czym, dopiero pod koniec XVI w., ta umiejętność dotarła aż do Japonii. Po odkryciu w 1616 r. złóż kaolinu na wzgórzach położonych w miejscowości Arita (wyspa Kiusiu), za pośrednictwem koreańskich mistrzów-ceramików porcelanę zaczęto produkować na szerszą skalę.
W Europie pierwszą porcelanę uzyskano na początku XVIII w. w Miśni, pod auspicjami i na zlecenie Augusta II. Baron Ehrenfried Walther von Tschirnhaus (1651–1708), przy współpracy alchemika Johanna Friedricha Böttgera, odkrył w 1707 r. sekret produkcji porcelany zawierającej kaolin. Stopniowo *arcanum* rozprzestrzeniło się na inne kraje europejskie, a pod koniec XVIII w. produkcja europejska zastąpiła w dużym stopniu import dalekowschodni. Na poznanie sekretów produkcji porcelany i techniki, a także rozwój technik zdobienia porcelany w samych Chinach bardzo duży wpływ mieli katoliccy misjonarze, ojcowie Jezuici.

porcelana w typie Batawia – Batavia (dziś Dżakarta) – był to przeładunkowy port V.O.C. W miejscu tym porcelanę umieszczano na okrętach płynących do Europy. Tak więc w powszechnej wyobraźni to właśnie na „statkach z Batawii" przypływała do Europy chińska porcelana. W XVIII w. często wyroby zamawiane przez V.O.C. zdobione były na zewnętrznej stronie (czarki, miski) bądź od spodu (talerzyki i talerze) monochromatycznym szkliwem na bazie tlenku żelaza. Kolor tego szkliwa mógł mieć barwę od żółto-bursztynowej, przez jasny brąz (zwany *caffe-latte*) po ciemny brąz (zwany też *brązem kapucyńskim*). W dawniejszej literaturze przedmiotu przyjęła się dość powszechnie asocjacja tego typu zdobienia z nazwą portu, tak więc pojawia się czasem określenie „brąz batawski", albo też „porcelana w typie Batawia". Niemniej jest to jedynie nazwa handlowa. Podobnie zdobione naczynia powstawały zarówno w wiekach wcześniejszych, jak i na zamówienia innych kompanii handlowych (nie tylko V.O.C.). Dlatego też przyjęto, by szkliwo to określać mianem „monochromatycznego szkliwa na bazie tlenku żelaza". Można sądzić, że nazwa „Batawska porcelana" był równoznaczna z określeniem „porcelana wschodnioindyjska" bądź po prostu „indyjska", stosowanym w inwentarzach gdańskich w XVIII w.

przeświecanie – przepuszczanie światła – cecha masy ceramicznej po wypale. Cecha ta była szczególnie pożądana w przedmiotach kolekcjonerskich, o wysokim stopniu poziomu artystycznego, zwanych skorupką jajka z racji wyjątkowej cienkości ścianek naczynia. Cienkość naczynia – nie zawsze pożądana ze względu na praktyczną stronę jego użytkowania (nadmierna temperatura naczynia po wlaniu do niego gorącej cieczy, prędkie wychładzanie napojów, nadmierna kruchość) – pośród europejskich odbiorców aż do czasów współczesnych uznawana za wyznacznik wysokiej jakości.

puchar – naczynie służące do picia napojów biesiadnych, w tym wina i innych rodzajów alkoholu.

purpura Kasjusza – związek chemiczny służący do otrzymywania farb naszkliwnych bądź emalii naszkliwnych. W zależności od stopnia utlenienia żelaza, można uzyskać rozmaite odcienie intensywnego różu i rubinu. Purpurę Kasjusza można otrzymać działaniem

chlorku cyny (II) na roztwór kwasu chlorozłotowego lub chlorku złota (III).

Qing (dynastia) – 清朝 *Qing chao* – dynastia mandżurska, ostatnia dynastia cesarska Chin, władała Państwem Środka w latach 1644–1912.

rezerwa – inaczej z fr. kartusz – element dekoracji: fragment powierzchni dekorowanego naczynia wydzielony poprzez szczególne zaznaczenie (linię, odmienną barwę etc.). W rezerwach przeważnie umieszczano pojedyncze elementy dekoracyjne (symbole, kwiaty etc.) bądź też przedstawiano całe sceny figuralne i rodzajowe oraz pejzaże. Rezerwy mogły mieć bardzo różne kształty, czysto geometryczne lub nawiązujące do rozmaitych form, np. fauny czy flory: rezerwa w kształcie chmury, motyla, płatków lotosu etc.

scena ogrodowa – przedstawienie ikonograficzne o rodowodzie wywodzącym się z chińskiego malarstwa klasycznego tuszem na papierze. Przedstawiało w różnych ujęciach widoki eleganckiego, pałacowego ogrodu. Scena ta przeważnie zawierała następujące podstawowe elementy: skałę *taihu*, kwitnące krzewy peonii, bambusy etc. W XVIII w. ten temat ikonograficzny niemalże zdominował porcelanę mieszczańską.

Schootel – flam., zwany też *Hele schootel* (cały, pełen talerz) – był to głęboki talerz, a w zasadzie duża misa, o średnicy 50 cm; *Halve schootel* – talerz ze spłaszczonym brzegiem, o podobnym kształcie, lecz mniejszych rozmiarach, miał średnicę przeważnie 26–36 cm. Jeden z typów naczyń często spotykanych w porcelanie eksportowej typu *kraak*, pochodzącej z czasów później dynastii Ming.

Schwarzlot – niem., rodzaj dekoracji naszkliwnej, wykonanej za pomocą farb naszkliwnych na bazie tlenku żelaza (czerń żelaza). Nazwa ta stosowana jest przede wszystkim do określenia porcelany pochodzącej z wczesnych niemieckojęzycznych wytwórni porcelany w Europie: Miśni i Wiednia.

seladon – w języku chińskim zwane *qingcí* 青瓷, w japońskim *seiji* 青磁. Ceramika w typie tzw. monochromów, czyli przedmiotów zdobionych za pomocą jednobarwnego szkliwa, którego zielonkawa barwa, jak się uważa, miała nawiązywać do nefrytu, ale w rzeczywistości występowała w kolorach od bursztynowego przez brąz oraz od błękitu do zieleni (w zależności od składu chemicznego szkliwa oraz stopnia redukcji, jakie ono osiągnęło w procesie wypalania). Porcelanę barwioną szkliwem uważa się za pierwszy produkt chiński, ceramiczny, wysyłany do Europy. Formy najwcześniejszych naczyń seladonowych nawiązywały do wzorów starożytnych chińskich brązów, często o charakterze rytualnym. Występowały również naczynia bardziej współczesne, o charakterze czysto użytkowym. W Japonii produkcję porcelany zdobionej seladonowym szkliwem po raz pierwszy rozpoczęto w Aricie. Europejska nazwa pochodzi z niezmiernie popularnej w XVII w. francuskiej powieści Honoriusza d'Urfe (1567–1625) *Astrea*, w której jeden z sentymentalnych bohaterów o imieniu Celadon słynął z tego, że ubierał się w zielonkawo-błękitnawe szaty. Seladony stały się popularne w Europie w XVII w. na dworach królewskich i arystokratycznych. W XVIII w. panowała moda na oprawianie monochromów w złocone brązy, z czego szczególnie słynęli artyści-rzemieślnicy paryscy. Tak więc seladony otrzymywały oprawy wpierw o charakterze rokokowym, później często klasycystycznym. Tego typu przedmioty nie należały do tzw. *porcelany mieszczańskiej*.

shoki-Imari – **zob. ko-Imari**

sometsuke – jap. 染付 – typ zdobienia. Nazwa stosowana w odniesieniu do japońskiej porcelany błękitno-białej, zdobionej malarstwem wykonanym farbami podszkliwnymi, zawierającymi jako główny składnik tlenek kobaltu.

sometsuke kinrade – jap. 染付金襴手 – mieszana technika dekoracji wykonywana przez umieszczenie złocenia na błękitno-białej porcelanie.

spodek – niewielkich rozmiarów talerzyk, naczynie używane w Europie jako podstawka pod czarkę bądź filiżankę. Różnica pomiędzy spodkiem a talerzykiem jest często czysto formalna.

stopka – dolna (spodnia) część naczynia, uformowana przeważnie w kształcie kolistego

walca, służy stworzeniu warstwy izolującej pomiędzy naczyniem przeznaczonym na gorące płyny bądź pokarmy a powierzchnią mebli czy dłońmi człowieka. Jej wysokość i proporcje mają wpływ na estetykę naczynia. W dalekowschodniej porcelanie eksportowej XVI–XVIII w. przeważnie występowały stopki formowane na kole garncarskim za pomocą nożyka.

Swatow (porcelana w typie) **– zob. Zhangzhou**

szkliwo – płynna substancja, którą po skończeniu formowania i utwardzania czerepu pokrywa się wyroby ceramiczne, a następnie, po wysuszeniu, poddaje wypałowi w celu uzyskania procesu witryfikacji (przeszklenia). Szkliwa pełnią funkcje techniczne: zabezpieczają porowatą masę ceramiczną przed penetracją zanieczyszczeń i agresywnych substancji chemicznych, zmniejszają bądź całkowicie niwelują przenikanie wilgoci przez pory masy ceramicznej. Szkliwo pełni również funkcje estetyczne. W porcelanie dalekowschodniej praktykowano stosowanie szkliw barwionych w masie.

szyjka (szyja) – w naczyniach przeznaczonych do przechowywania płynów (dzbany, wazony etc.) przewężenie znajdujące się w górnej części naczynia przed wylewem.

talerz – płaskie naczynie do serwowania potraw; porcelanowe pełniły i pełnią również funkcje czysto dekoracyjne.

terakota – ceramika o stosunkowo niskiej temperaturze wypału i dużej porowatości oraz wytrzymałości na działanie warunków zewnętrznych (temperaturę, agresywne substancje chemiczne i uszkodzenia mechaniczne).

tlenek chromu – Cr_2O_3, związek chemiczny służący do otrzymywania farb naszkliwnych bądź emalii naszkliwnych. W zależności od stopnia utlenienia chromu, można uzyskać różne odcienie zieleni i żółci.

tlenek kobaltu – CoO, związek chemiczny służący do otrzymywania farb naszkliwnych bądź emalii naszkliwnych. W zależności od stopnia utlenienia kobaltu, można uzyskać barwę od bladej jasnoniebieskiej, przez granaty aż do niemal czarnego. Różne rodzaje złóż dostarczały kobalt o rozmaitych odcieniach. Związek ten wymaga bardzo wysokiej temperatury wypału, co jednocześnie sprawia, że można było usprawnić proces produkcji wypalając go podszkliwnie, w temperaturze potrzebnej do uzyskania dobrej jakości szkliwa, i nie ulegał przepaleniu (sczernieniu).

tlenek żelaza – Fe_2O_3, związek chemiczny służący do otrzymywania farb naszkliwnych bądź emalii naszkliwnych. W zależności od stopnia utlenienia żelaza, można uzyskać barwę od intensywnie czerwonej, przez brązy i odcienie brunatne do szarości i czerni (tlenek żelaza FeO) włącznie; jeden z pierwszych w historii barwników ceramicznych.

uchwyt – wystający element naczynia, przeważnie pokrywy, pozwalający w wygodny sposób posługiwać się tym naczyniem (np. otwierać i zamykać gar zasobowy). Nie wszystkie naczynia składające się z większej liczby części posiadały uchwyty (patrz np. herbatnice). Istnienie uchwytu (często wykonanego w ozdobnej formie) jest elementem mającym bardzo duży wpływ nie tylko na praktyczną stronę, ale też na wygląd estetyczny naczynia.

V.O.C. – skrót od: *Vereenigde Oostindische Compagnie* (Zjednoczona Kompania Indii Wschodnich) – Holenderska Kompania Wschodnioindyjska. Napis ten bywał również umieszczany na wczesnej japońskiej porcelanie eksportowej, a także na chińskiej porcelanie eksportowej.

wić lotosu – chin. *bao xiang hua* 宝相花 – jeden z najstarszych motywów dekoracyjnych w kulturze Azji. Posiada nie tylko walory estetyczne, ale też bardzo rozbudowaną symbolikę, nawiązując do elementów kultury duchowej, a w szczególności buddyzmu (np. w kontekście „Sutry lotosu").

wrak statku – w historii badań nad dziejami dalekowschodniej porcelany eksportowej (oraz ceramiki eksportowej w ogólności) wraki statków, które zatonęły razem z towarem stanowią bardzo ważne źródło poznania losów obiektów; badanie ich zawartości jest również jednym z elementów datowania porcelany.

wylew – część naczynia położona przy jego brzegu, uformowana w taki sposób, by wygodnie

było nalewać z niego płyny. Przeważnie wylewy są lekko wywinięte na zewnątrz, duże wazony miewają wylewy uformowane w postaci dużych, wyraziście odznaczających się tzw. kołnierzy.

wyroby seladonowe – ang. *celadon ware* – zob. seladon

wyroby z porcelany błękitno-białej **– ang. *blue and white ware* – zob. błękitno-biała porcelana**

youlihong – chin. 釉里红 (podszkliwna czerwień miedzi) – określenie rodzaju zdobienia za pomocą malarstwa podszkliwnego, osiągającego po wypale barwę czerwoną o lekko brązowawym zabarwieniu. Porcelana tak zdobiona należy do rzadkości. Czasem można napotkać mieszane zdobienia wykonane zarówno kobaltem podszkliwnym, jak i podszkliwną czerwienią miedzi.

wucai – zob. emalie naszkliwne

Zhangzhou (porcelana) – nazwą porcelana z Zhangzhou określa się typ chińskiej porcelany eksportowej produkowanej głównie w czasach trwania dynastii Ming, przeznaczonej przede wszystkim na rynek azjatycki. Stosowana na tę samą grupę produktów nazwa Swatow (dzisiejsze Shantou) pochodzi od nazwy portu w prowincji Guangdong, skąd jak uważano, porcelana ta była wysyłana. Port ten rozwinął swoją dużą aktywność dopiero w XIX w. Jednak najprawdopodobniej piece (manufaktury) znajdowały się wzdłuż całego wybrzeża, rozproszone w okolicach Zhangzhou i Fujian. Pozostałości pieców odkryto w tych rejonach podczas prac archeologicznych około 1990 r.

Bibliografia

BARRY D.

1997 *Oriental Art, Ko-Imari Porcelain from The Collection of Olivier Impey*, London.

BARYLEWSKA-SZYMAŃSKA E.

2024 *Sklep z porcelaną Charlotty Sophii von Sittart. Kilka uwag o gdańskim rynku wyrobów ceramicznych w drugiej połowie XVIII w.*, [w:] E. Kizik, K. Grabowski (red.), *Rzeczy piękne. Studia z dziejów kultury i rzemiosła artystycznego dedykowane pamięci Doktora Jacka Kriegseisena*, Gdańsk, s. 269–291.

BEURDELEY M.

1962 *Porcelaine de La Compagnie Des Indes*, Fribourg.

BIRKENMAJER E., SOBECKA Ł., SZAREK I.

1981 *„Niczego mi, proszę pana, tak nie żal jak porcelany" – Wystawa porcelany i fajansu – zbiorów zniszczonych w czasie Powstania Warszawskiego i wydobytych z gruzów w latach odbudowy Starego Miasta,* Warszawa, wrzesień 1981. Katalog wystawy.

BRUNER H.

1966 *Chinesisches Porzellan im Residenzmuseum München. Kunstschätze aus bayerischen Schlössern*, München.

CANEPA T.

2016 *Silk, Porcelain and Lacquer China and Japan and their Trade with Western Europa and the New World 1500–1644*, London.

2019 *Jingdezhen to the World, Lurie Collection of Chinese Export Porcelain from the Late Ming Dynasty*, London.

CANEPA T., PIJL-KETEL VAN CH.

2008 *Kraak porcelain. The rise of global trade in the late 16th and early 17th centuries*, London.

CHODYŃSKI A.R., DWILEWICZ H. (RED.)

1984 *Gdański inwentarz mienia domowego Magdaleny Szumanowej z 1706 roku*, Wrocław.

COLEMAN C.

1992 *Chinese export porcelain*, Madison, Wisconsin.

CORBEILLER C.L., FRELINGHUYSEN A.

2003 *Chinese Export Porcelain*, *Metropolitan Museum of Art Bulletin*, vol. 60, nr 3, New York, s. 1–48.

CORRIGAN K.H., CAMPEN VAN J., DIERCKS F., BLYBERG J.C.

2015 *Asia in Amsterdam. The culture of luxury in the Golden Age*, Salem, Massachusetts–Amsterdam.

DAVIES R.J.

2016 *Japanese Culture. The Religious and Philosophical Foundations*, North Clarendon.

DĄBAL J.

2020 noty katalogowe, [w:] B. Ceynowa (red.), *Kawa czy herbata? Archeologiczne świadectwa konsumpcji napojów w dawnym Gdańsku*, Gdańsk, s. 138–143, 146, 154–155.

DÉLÉRY C. (RED.)

2021 *Porcelaines chinoises du palais de Santos*, Paris.

DONNELLY P.J.

1969 *Blanc de Chine, the porcelain of Tê̍hua in Fukien*, New York.

EBERHARD W.

2007 *Symbole chińskie: słownik: obrazkowy język Chińczyków*, Kraków.

FACHECHI G.M.

2009 *George Washington Wurts, Henriette Tower – una Collezione di curiosità e opera d'arte e una villa "Magnificent the Handomest evere Bestowed on Rome"*, Roma, s. 339–345.

FUJIWARA T., VIALLE C., BAART J.M.

2000 *The voyage of Old-imari Porcelains*, Arita.

GOLDSMITH P.J.

1956 *China Trade Porcelain*, Cambridge.

GORAJ J.

2009 *Luksusowa ceramika naczyniowa pochodząca z okresu nowożytnego pozyskana w trakcie badań wykopaliskowych na terenie Gdańska*, [w:] H. Pa-

ner, M. Fudziński, Z. Borcowski (red.), *Stan badań archeologicznych miast w Polsce*, Gdańsk, s. 352–354.

GORDON E.

1984 *Treasures from the East. Chienese Export Porcelain for the Collector*, New Jersey.

GYLLENSVÄRD B.

1990 *Porslinet Från Kina*, Västerås.

HARRISSON B.

1981 *Kraakporcelein*, Leeuwarden.

HEAN-TATT O.

1999 *Chinese Plant Symbolisms: A Guide to the Symbolic Value of Plants in Chinese Culture*, Boston.

HOWARD D.S.

1997 *A Tale of Three Cities Canton, Shanghai & Hong Kong. Three Centuries of Sino-British Trade in the Decorative arts*, London.

2003 *Chinese Armorial Porcelain*, t. 2, London.

IMPEY O.

2002 *Japanese export porcelain*, Amsterdam.

JAŹWIŃSKA M.J.W.

2007 *Główne motywy ikonograficzne w japońskiej sztuce użytkowej*, mpis, Warszawa.

JAŹWIŃSKA M.J.W., PUDLIS A.

2016/2017 *Le porcellane orientali nelle collezioni dei Musei Civici Veneziani*, "Bolletino dei Musei Civici Veneziani" III seria, Venezia, s. 8–59.

JÖRG C.J.A.

1982 *Porcelain and the Dutch China trade*, Hague.

2023 *Chinese and Japanese Porcelain in the Frits Lugt Collection*, Paris.

KEGUAN BI

1993 *La pittura popolare cinese su porcellana*, Faenza.

KILARSKA E.

2007 *Straty wojenne Muzeum Miejskiego w Gdańsku i Muzeum Rzemiosł Artystycznych w Gdańsku*, t. 2: *Straty w dziedzinie ceramiki*, Gdańsk.

KOMORI T.

2017 *Comparative Study of the Chinese Porcelain Finds of Ottoman Buda and the Castle of Eger*, praca magisterska, [in:] *Comparative History, with a specialization in Interdisciplinary Medieval Sudies*, Central European University, Budapest, pp. 108–122.

KOŚCIŃSKI B.

2000 *Kolekcja referencyjna ceramiki gdańskiej,* [w:] W. Brzeziński (red.), *Metody badań wykopaliskowych*, Warszawa, s. 179–187.

KRAHE C.

2016 *Chinese Porcelain in Habsburg Spain*, Madrid.

KRAHL R.

2019 Introduction, [w:] R.M. Chiat (red.), *Tianminlou: Selected Imperial Ceramics from the Tianminlou Collection, Hong Kong, 3 April 2019*, Hong Kong.

KRAHL R., AYERS J.

1986 *Chinese Ceramics in the Topkapi Saray Museum Istanbul a Complete Catalogue*, t. 1–3, London–New York.

KWIATKOWSKI K.

2011 *Motywy azjatyckie na ceramice nowożytnej ze Stargardu. Zarys problematyki*, [w:] J. Kochanowska (red.), *Trzebiatów – spotkania pomorskie*, Trzebiatów, s. 189–197.

LEHNER-JOBST C.

2005 *Porcelain from imperial Vienna. Baroque ornament at the du Paquier manufactory*, [w:] *Liechtenstein Museum Vienna. Baroque Luxury Porcelain. The manufactories of du Paquieru in Vienna and Carlo Ginori in Florence*, Munich–Berlin–London–New York, s. 32–52.

LION-GOLDSCHMIDT D.

1978 *Les Poteries et Porcelaines Chinoises*, Paris.

1984 *Les porcelaines chinoises du palais de Santos*, „Arts Asiatiques", nr 39, Paris, s. 5–72.

ŁAKOMSKA B.

2008 *Miłośnicy „chińskości" w dawnej Polsce*, Warszawa.

MADSEN A.D., WHITE C.L.

2009 *Chinese Export Porcelains*, London–New York.

MARCINKOWSKI M., POŚPIESZNA B.

2016 *Porcelana dalekowschodnia z badań archeologicznych na Starym Mieście w Elblągu*, Elbląg.

MERIAN M.S.

1705 *Metamorphosis Insectorum Surinamensium*, Amsterdam.

NGUEN DINH CHIEN

2002 *The Ca Mau Shipwreck 1723–1735*, Hanoi.

ONISZCZUK-RAKOWSKA A.

2001 *Ceramika nowożytna latryn posesji przy ulicy Szklary 2–5 w Gdańsku*, [w:] *Światowit*, Supplement Series P: *Prehistory and Middle Ages*, Warszawa, s. 207–272.

2007 *Ceramika naczyniowa w Gdańsku w XVII i XVIII w. Materiały z wykopalisk na terenie przyszłego Centrum Dominikańskiego i hotelu „Rezydent" a inwentarze pośmiertne*, [w:] G. Nawrolska (red.), *XV Sesja Pomorzoznawcza*, Elbląg, s. 401–416.

PIERSON S.

2001 *Decoration and Chinese Ceramics, Percival David Foundation*, London.

PIETSCH U., LOESCH A., STRÖBER E.

2006 *Die Porzellansammlung Zu Dresden: China – Japan – Meissen*, Dresden.

POKLEWSKA-KOZIEŁŁ M.

2013 *Ceramika naczyniowa*, [w:] P. Pawlak (red.), *Średniowieczny system obronny miasta Poznania. Odcinek północno-zachodni. Wyniki badań archeologicznych*, Poznań, s. 97–161.

POLAK Z., STARSKI M.

2022 *Znaleziska archeologiczne z Głównego Miasta w Gdańsku. Katalog z wykopalisk przy Długim Targu i ul. Powroźniczej / Archaeological Finds from the Main Town in Gdańsk. A Catalogue from Excavations at Długi Targ and Powroźnicza Street*, Warszawa.

PUDLIS A.

2020 *Kunstkamera „Gabinet sztuki królewicza Władysława Zygmunta Wazy" i jej antwerpskie konotacje*, „Kronika Zamkowa – Roczniki" nr 7 (73), s. 35–58.

2021 *Chińska i japońska porcelana eksportowa z wykopalisk na terenie historycznego centrum Gdańska (wstępne wyniki badań)*, [w:] B. Kościński (red.), *Archeologia Gdańska*, t. 8, Gdańsk, s. 173–189.

2023 *Powstanie i cechy palety barw „Kangxi wucai* 康熙五彩*" oraz „falangcai* 珐琅彩*" – spotkanie kultur a estetyka podwójnej obcości*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej", z. 23, s. 24–53.

2024 *Przykłady dawnej porcelany japońskiej ko-Arita* 古有田 *(stara Arita) w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku*, [w:] E. Kizik, K. Grabowski (red.), *Rzeczy piękne. Studia z dziejów kultury i rzemiosła artystycznego dedykowane pamięci Doktora Jacka Kriegseisena*, Gdańsk, s. 252–268.

REICHEL F.

1993 *Die Porzellansamlung Augusts des Starken, porzellankunst aus China Die Rosa Familie*, Dresden.

SARGENT W.R.

2014 *Porcelana china en la colección Conde*, Espana.

SCHÖNBORG N.G.

2002 *Kinesiskt porslin i Stockholm. Jordfunna skärvor herättar om 1600-och 1700 talens kinahandel*, [w:] S. Benneth, M. Källström, K. Söderlund, B. Århem (red.), *Arkeologi i Stockholm inför 2000-talet, Sankt Eriks ärshok*, Stockholm, s. 215–223.

2002a *Kinesiskt porslin, ostindiehandel och arkeologi i Göteborg: Porslinsskärvor berättar om 1600-och 1700-talets Kinahandel*, „In Situ Archaeologica", t. 3, Göteborg, s. 147–156.

SHEAF C., KILBURN R.

1988 *The Hatcher Porcelain Cargoes. The Complet Record*, Oxford.

SZYMAŃSKI W.

2020 *Dom Uphagena w Gdańsku. Straty wojenne,* Gdańsk.

THE NANKING CARGO

1986 *The Nanking Cargo. Chinese Export Porcelain and gold. Auction catalogue Christie's Amsterdam, from 28-th April to 2-th May*, Amsterdam.

TUBILEWICZ J.

1996 *Kultura Japonii: Słownik*, Warszawa.

VARELA SANTOS A.

2007 *Portugal in Porcelain from China, 500 Years of Trade*, Lisboa.

VOLKER T.

1971 *Porcelain and the Dutch East India Company*, Leiden.

YANG L., DEMING A.

2005 *Handbook of Chinese Mythology*, Oxford.

ZENONE PADULA L.

1992 *Viaggio in Occidente*, Milano.

Polecana literatura przedmiotu

DĄBAL J.

2015 *Wyroby ceramiczne*, [w:] J. Dąbal, K. Krawczyk, T. Widerski (red.), *Gdańsk, Twierdza Wisłoujście. Badania archeologiczno-architektoniczne w latach 2013–1014*, Gdańsk, s. 221–264.

2018 *Naczynia lokalnej produkcji oraz importowane użytkowane od XVI wieku*, [w:] A. Pudło (red.), *Jatki rzeźnicze Głównego Miasta Gdańska w świetle badań archeologicznych*, Gdańsk, s. 301–334.

2019 *Porcelana azjatycka z badań archeologicznych przy ulicy Podwale Przedmiejskie DZ. Nr 168/4, w Gdańsku. Uwagi o konsumpcji herbaty w kontekście źródeł materialnych*, [w:] J. Dargacz, K. Kurkowska (red.), *Historie gdańskich dzielnic*, t. 2: *Stare Przedmieście, Gdańsk*, s. 69–91.

GAWRONSKI J. (RED.)

2012 *Amsterdam Ceramics. A city's history and an archeological ceramics catalogue 1175–2011*, Amsterdam.

GAWRONSKI J., KRANENDONK P.

2018 *STUFF. Catalogue Archaelogical Finds Amsterdam's North'South Metro Line*, Amsterdam.

GRZYBKOWSKA T.

1997 *Aurea Porta Rzeczypospolitej*, Gdańsk.

HEARN M.K.

1996 *Splendors of Imperial China : treasures from the National Palace Museum, Taipei*, New York.

JÖRG C.J.A., CAMPEN VAN J.

1997 *Chinese Ceramics in the Collection of the Rijksmuseum Amsterdam. The Ming and Qing Dynasties*, Amsterdam, s. 28–29.

KUBIAK HO-CHI B. (RED.)

2006 *Japonia okresu Meiji. Od tradycji do nowoczesności*, Zalesie Górne.

OCZKO P.

2024 *Wnętrza, których nikt już nie wymienia. Holenderskie flizy w dawnym Gdańsku i Prusach Królewskich*, [w:] E. Kizik, K. Grabowski (red.), *Rzeczy piękne. Studia z dziejów kultury i rzemiosła artystycznego dedykowane pamięci Doktora Jacka Kriegseisena*, Gdańsk, s. 235–251.

ONISZCZUK A.

2013 *Życie odbite w naczyniu. Konsumpcja luksusowa i codzienna w Gdańsku w XVII–XIX wieku na podstawie naczyń ceramicznych z terenu Centrum Dominikańskiego i kwartału Długi Targ–Powroźnicza*, t. II: *Katalogi*, Warszawa.

2022 *Nowożytne i współczesne naczynia ceramiczne z badań archeologicznych przy Długim Targu i ul. Powroźniczej w Gdańsku*, [w:] K. Blusiewicz, M. Starski (red.), *Między Długim Targiem a Powroźniczą. Parcele mieszczańskie na Głównym Mieście w Gdańsku w świetle badań archeologicznych*, Warszawa, s. 199–284.

PIERSON S.

2018 *Chinese Porcelain, the East India Company and British Cultural Identity, 1600–1800*, London.

PIETRZAK J., PUDLIS A., WAWRZYNIAK P.

[w druku] *Imbryczek z ulicy Garbary i kilka innych porcelanowych drobiazgów z Poznania*, [w:] W. T. Bochnak, K. Trybała-Zawiślak (red.), *Pasja i działanie: studia Silvestro Czopek diem natalem quintum et sexagesimum celebranti oblata*, Rzeszów

PIJL-KETEL VAN DER CH.

1982 *The Ceramic Load of the "Witte Leeuw" (1613)*, Amsterdam.

POLANOWSKA J.

2016 *Powązki – „Un jardin de plaisance, à la mode ou coutume anglaise"*, „Biuletyn Historii Sztuki : Kwartalnik Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk" 78, nr 3, s. 513–557.

POPE J.A.

1981 *Chinese Porcelains from the Ardebil Shrine*, London.

PUDLIS A.

2024a *Porcelana europejska i dawna porcelana chińska*, „Archeologia Stargardu" 2, s. 341–346.

[w druku] *Chińska porcelana eksportowa czasów później dynastii Ming z wykopalisk archeologicznych w Polsce*.

SCHÖNBORG N.G.

2001 *Kinesiskt importporslin i Göteborg sett ur ett arkeologiskt perspektiv (I Urbaniseringsprocesser i Västsverige. En utvärdering av uppdragsarkeologins möjligheter att belysa historiska processer)*, „Arkeologiska Skrifter" 39, Göteborg.

STANIFORTH M.

1996 *Tracing artefact trajectories – following Chinese export porcelain*, "Bulletin of the Australian Institute for Maritime Archeology" 20, nr 1, s. 13–18.

SWALE A.

2023 *A Cultural History of Late Meiji Japan. Empire and Decadence*, London.

TOTMAN C.

2010 *Historia Japonii*, Kraków.

WÄSTFELT B., GYLLENSVÄRD B., WEIBULL J.

1991 *Porcelain from the East Indiaman "Götheborg"*, Danemark.

Aneks 1

Porcelana dalekowschodnia w gdańskich inwentarzach mienia domowego i anonsach prasowych

Ewa Barylewska-Szymańska

Kwerendą objęto zespoły Akt urzędu prezydującego burmistrza oraz Akt Urzędu Sędziego. W sumie to 87 jednostek archiwalnych (wykaz poniżej), nierzadko liczących ponad 1000 stron i zawierających dziesiątki, a niekiedy setki inwentarzy mienia domowego gdańszczan. Spisy mienia sporządzano ręcznie w języku niemieckim. Akta przechowywane są w gdańskim Archiwum Państwowym (dalej APG). Zakres kwerendy znacząco przekroczył przyjęte początkowo założenia (przebadanie 100 inwentarzy mienia).

Kolejnym przebadanym materiałem źródłowym były anonse prasowe, wymieniające dalekowschodnie wyroby porcelanowe oferowane na rynku pierwotnym i rynku wtórnym, które ukazywały się w gdańskiej gazecie ogłoszeniowej „Danziger Erfahrungen" (gazeta wydawana była pod zmieniającymi się tytułami – wykaz poniżej). Kwerendą objęto wybrane roczniki od 1739 (pierwszy rok wydawania gazety) do 1800. Na przestrzeni omawianego okresu zmieniała się częstotliwość wydawania gazety i jej objętość[1].

Na podstawie przytoczonych źródeł można stwierdzić, że porcelana dalekowschodnia występowała w gdańskich domach rzadko, dla XVII stulecia nie odnaleziono żadnych informacji na jej temat w inwentarzach mienia, natomiast w źródłach z kolejnego stulecia informacje są sporadyczne.

Nie odnotowano w przebadanych źródłach także żadnych przykładów dalekowschodnich wyrobów w domach osób ubogich i źle sytuowanych. Pojedyncze egzemplarze znajdowały się w dobytku osób lepiej sytuowanych, w tym mistrzów różnych rzemiosł oraz osób zamożnych (np. kupców, duchownych, polskiej szlachty przebywającej bądź mieszkającej w Gdańsku).

Ważne dla ogólnego obrazu wyposażenia domów gdańskich w przedmioty porcelanowe jest spostrzeżenie na temat spisywanych przedmiotów. Rejestrujący je bardzo często nie wskazywali proweniencji, podawano jedynie materiał – porcelana. Jako przykład podać można spis dobytku wdowy po pastorze Sylvestrze Lärseniusie, Marii Philippiny z domu Schumacherin, który sporządzono w początku 1788 r.[2] Posiadała ona 86 różnych porcelanowych naczyń i garnitury ozdobnych waz, jednak w spisie miejsce wytworzenia żadnego z tych przedmiotów nie zostało wskazane. Podobnie było w przypadku porcelany znajdującej się w początku lat 60. XVIII stulecia w dobytku Balthasera Ephraima Willetsa. Żaden z 54 porcelanowych przedmiotów nie posiadał adnotacji wskazującej na miejsce jego powstania[3]. Przykładów tego typu można wskazać dużo więcej. Być może zatem wśród tego typu nieopisanych bliżej przedmiotów porcelanowych znajdowały się również wyroby dalekowschodnie.

W skład użytkowanej w Gdańsku porcelany dalekowschodniej w świetle przeanalizowanych źródeł wchodziły przede wszystkim naczynia służące do spożywania ciepłych napojów, sporadycznie korzystano z całych serwisów, częściej były to pojedyncze filiżanki ze spodkami, określane w źródłach jako „para" („Paar"). Służyły one głównie do herbaty i kawy, ale występowały także filiżanki/czarki do czekolady. Czasem zestaw ten uzupełniała misa lub misy do płukania filiżanek, a także imbryki do herbaty oraz różnej wielkości mleczniki, cukiernice i talerze deserowe (niekiedy z ażurowym kołnierzem).

Odrębną grupę stanowią naczynia obiadowe, przede wszystkim talerze, zupełnie wyjątkowo uzyskać można informacje, że były to całe serwisy obiadowe. Na uwagę zasługuje chiński serwis prze-

[1] Na temat gazety zob. monograficzne opracowanie Piotra Paluchowskiego, *Danziger Ehrfahrungen w latach 1739–1793. Studium z dziejów gdańskiego czasopiśmiennictwa*, Warszawa 2013, passim.

[2] APG 300, 1/168, s. 1564.

[3] APG 300, 1/310, s. 12.

znaczony dla dzieci oraz chiński garnitur dekoracyjnych waz złożony z pięciu elementów[4], znajdujący się w gdańskim dobytku generała Nowowiejskiego, są to jednak przykłady odosobnione. Podobnie rzadkie były dalekowschodnie figury porcelanowe bądź grupy figuralne.

Na tym tle wyjątkowy jest inwentarz zawierający spis porcelany znajdującej się w sklepie wdowy von Sittart, w którym było kilka tysięcy przedmiotów porcelanowych, w tym sporo ceramiki japońskiej i znacznie mniej chińskiej, podczas gdy w inwentarzach mienia domowego i w anonsach prasowych ta proporcja jest zdecydowanie odwrotna.

W wypisach archiwalnych podano zapisy zgodnie z pisownią źródeł, dlatego obok siebie znajdują się różnie zapisywane nazwy tego samego przedmiotu bądź materiału i stosowanych zdobień.

Niektórych nazw przedmiotów nie udało się jednoznacznie określić w języku polskim, dlatego dla dalszych prac badawczych ważna jest możliwość odwołania się do niemieckiego oryginału.

Kwerendą objęto następujące jednostki:

Akta urzędu prezydującego burmistrza:
300, 1/143 C; 300, 1/154; 300, 1/156; 300, 1/157; 300, 1/158; 300, 1/162; 300, 1/163; 300, 1/164; 300, 1/165; 300, 1/166; 300, 1/167; 300, 1/168; 300, 1/169; 300, 1/171; 300, 1/172; 300, 1/173; 300, 1/174; 300, 1/175; 300, 1/179; 300, 1/221; 300, 1/222; 300, 1/227; 300, 1/229; 300, 1/231; 300, 1/259; 300, 1/272; 300, 1/279; 300, 1/283; 300, 1/284; 300, 1/287; 300, 1/289; 300, 1/293; 300, 1/298; 300, 1/299; 300, 1/300; 300, 1/310; 300, 1/315; 300, 1/316; 300, 1/317; 300, 1/319; 300, 1/320; 300, 1/321; 300, 1/325; 300, 1/327; 300, 1/328; 300, 1/332; 300, 1/335; 300, 1/336; 300, 1/337; 300, 1/338; 300, 1/339; 300, 1/340; 300, 1/342; 300, 1/344; 300, 1/349; 300, 1/350; 300, 1/351; 300, 1/353; 300, 1/354; 300, 1/360; 300, 1/367; 300, 1/368; 300, 1/369; 300, 1/370.

Akta Urzędu Sędziego:
300, 6/161; 300, 6/162; 300, 6/163; 300, 6/164; 300, 6/165; 300, 6/164; 300, 6/165; 300, 6/166; 300, 6/167; 300, 6/168; 300, 6/169; 300, 6/170; 300, 6/171; 300, 6/172; 300, 6/173; 300, 6/174; 300, 6/175; 300, 6/177; 300, 6/178; 300, 6/181; 300, 6/182; 300, 6/183; 300, 6/184.

[4] Garnitury tego typu, najczęściej pochodzące z Delft, ustawiano w Gdańsku bardzo często na szafach, zwłaszcza sieniowych.

Wypisy z akt w Archiwum Państwowym w Gdańsku

(*układ chronologiczny*)

APG 300, 1/259

Actum (…) 26. October 1736. Zu wißen, daß ich Notar (…) auf regusition Herrn Joachim Wilhelm Junck, Kauff- und Handel-Mannes (…) in der langen Gaße gelegenen Behausung (…) notierte und darüber folgende Spezifikation verfertiget habe.

Akta 26 października 1736 r. Do wiadomości, że ja notariusz zarekwirowane panu Joachimowi Wilhelmowi Junckowi, kupcowi i handlowcowi (…) w domostwie przy ul. Długiej zanotowałem i o tym następującą specyfikację sporządziłem.

Auf dem unteren Saal	W dolnej sali
<s. 82>	<s. 82>
1 Contoir mit gläsernen Fenstern zu Porcellain auf einem kleinen schwarz gebeitzten Tisch verschiedenes darin befindliches Japanisches Thee- und andere Geräthe	1 kantorek z przeszklonymi drzwiami na porcelanę na niewielkim bejcowanym na czarno stole, różne tam znajdujące się japońskie sprzęty do herbaty i inne sprzęty
<s. 82>	<s. 82>
1 nußbaumen Contoir mit 2 Thüren 1 Japanisches Aufsatz darauf von 5 St[ück]	1 orzechowy kantorek z dwojgiem drzwi, na nim 1 japoński garnitur waz [złożony] z 5 sztuk

APG 300, 1/316

Inventarium meines gantzen Vermögens so ich besaßen nach dem abgestorben meiner seel[igen] Frauen Florentina Renata Rhoden geborenen Willeten, [ohne Datum, 1763]

Inwentarz mojego całego dobytku, który posiadałem po śmierci mojej zmarłej św. pamięci żony Florentyny Renaty Rhoden z domu Willeten [bez daty, 1763 r.[5]]

An Spiegel, Porcelain, Uhren und Gläser	Lustra, porcelana, zegary i szkło
<S. 144>	<s. 144>
4 Paar feine Japan Thee-Tassen – 4 fl. 15 gr.	4 pary delikatnych japońskich filiżanek do herbaty – 4 fl. 15 gr.

APG 300, 6/164

Inventarium derer Gütter des E. Friedrich Wittwerck (…) den 20. Febr[uar] 1775

[5] Znajdujące się w tym poszycie inwentarze pochodzą z 1763 r., dlatego można założyć, że również ten inwentarz sporządzono w tym samym roku.

Inwentarz dóbr Johanna Friedricha Wittwercka (…) 20 lutego 1775

< S. 526>	< s. 526>
Saal	Sala
12 ditto [Tassen], Ostindische	12 takich samych [tj. filiżanek] wschodnioindyjskich

APG 300, 6/168

Inventarium derer Gütter des seel[igen] Abraham Kressing (…) Actum d[en] 13 Martii 1775

Inwentarz dóbr św. pamięci Abrahama Kressinga, (…) akta 13 marca 1775 r.

<S. 223>	<s. 223>
An Meubles	Umeblowanie
12 weiß und rothe Tassen; 6 Ostindische ditto [porcellaine] ditto [Tassen]	12 biało-czerwonych filiżanek; 6 wschodnioindyjskich takich samych [tj. porcelanowych] takich samych [tj. filiżanek]

APG 300, 6/164

Inventarium derer Gütter des Daniel Hanau (…) d[en] 12. April 1775

Inwentarz dóbr Daniela Hanaua (…) 12 kwietnia 1775 r.

<S. 316>	<s. 316>
Vor dem Saal	Przed salą [w przedsionku]
4 Dousin Ostindische Porcellaine Teller; 6 ditto Thee--Taßen; 4 ditto Schüsselchen; 4 ditto Zucker-Dosen	4 tuziny wschodnioindyjskich talerzy; 6 takich samych filiżanek do herbaty; 4 takie same miseczki; 4 takie same cukiernice

APG 300, 1/154

Inventarium des gantzen Verlassenschaft des d[en] 22 Oct[ober] 1775 in Gott entschlafenen [Pastor] Herrn Nathanael Friedrich Kautz

Inwentarz całej spuścizny zgasłego w Panu 22 października 1775 r. [pastora] pana Nathanaela Friedricha Kautza

An Porcellain und Irdenzeug	Porcelana i wyroby ceramiczne
<S. 962>	<s. 962>
1 Chinesisches ganz defectes Theeservice, schwartz und weis – 18 fl.; 10 Paar bunte Chocolade Tassen dito – 8 fl.	1 chiński całkowicie uszkodzony serwis do herbaty, czarno-biały – 18 fl.; 10 par barwnych filiżanek do czekolady takich samych – 8 fl.

APG 300, 1/157

Inventarium von dem Nachlaße des unteren 24 Aprill 1779 verstorbenen Johann Frantz Humann, wie auch seiner unterm 4 May deßelben Jahres darauf verstorbenen Frauen Constantia geb. Siegmund

Inwentarz spadku zmarłego 24 kwietnia 1779 Johanna Frantza Humanna, jak również jego zmarłej 4 maja tego samego roku żony Konstancji z domu Siegmund

An Glaß und irrden Zeug	Szkło i wyroby ceramiczne
<S. 422>	<s. 422>
8 porcellaine japanische bunte Teller	8 porcelanowych japońskich barwnych talerzy

APG 300, 6/169

Inventarium derer Güttern des Erasmus Gottlieb Grön (…) Actum d[en] … [ohne Tagesdatum] Februarii 1780

Inwentarz dóbr Erasmusa Gottlieba Gröna (…) [brak daty dziennej] luty 1780 r.

<S. 333>	<s. 333>
In der Stube eine Treppe hoch nach hinten	W izbie na piętrze z tyłu [w tylnym trakcie kamienicy]
1 complet Ostindisch Caffee- und Thee-Service weiß mit schwarzen Figuren	1 kompletny wschodnioindyjski serwis do herbaty i kawy biały z czarnymi [przedstawieniami] postaci

APG 300, 1/158

Inventarium von dem Nachlaße, der unternm 4 Märtz 1780 verstorbenen Frau Charlotta Sophie, geb. Köhnin Vid[ua] seel[igen] Jacob von Sittart

Inwentarz spadku zmarłej 4 marca 1780 pani Charlotty Sophii, z domu Köhnin, wdowy po świętej pamięci Jacobie von Sittart

Verzeichniß einer zum Verkauf der Frau Charlotta Sophia von Sittart geb. Köhne gehörigen Parthey Meißner, Japanischen, chinesischen und ordinairen feinere Porcellain (...).	Spis, należącej do pani Charlotty Sophii von Sittart z domu Köhne, przeznaczonej do sprzedaży partii miśnieńskiej, japońskiej, chińskiej i ordynaryjnej delikatnej porcelany (…).
<S. 1670>	<s. 1670>
[No] 21. Ein weiß bunter Japanischer Service: 1 Coffe-[Kanne]; 1 Milch-Kanne; 1 Thee-Pott; 1 Thee-Dose; 1 Spühl-Kumme; 1 Zucker--Dose; 12 Paar Tassen.	[Nr] 21. biało-[wielo]barwny japoński serwis: 1 dzbanek do kawy; 1 mlecznik; 1 imbryk do herbaty; 1 puszka na krusz herbaciany; 12 filiżanek.

[No] 22. Ein weiß bunter Chinesischer Thee-Service: 1 Thee-Pott mit Untersatz; 1 Milch-Kanne; 1 Thee--Flasche; 1 Spühl-Kumme; 1 Zucker-Schaale; 12 Paar Thee-Tassen; 6 Paar Chocolade-[Tassen].	[Nr] 22. biało-[wielo]barwny chiński serwis do herbaty: 1 imbryk do herbaty z podgrzewaczem; 1 dzbanek do mleka; 1 pojemnik na krusz herbaciany; 1 misa do płukania filiżanek; 1 szalka na cukier; 12 filiżanek do herbaty; 6 do czekolady.
<S. 1672>	<s. 1672>
An diversen japanischen porcellain Tassen: 16 Paar blau und weiß bunte Japanische Tassen; 6 Paar gestreifte ditto; 18 Paar rothbunte dito; 18 Paar bunte ditto; 32 Paar weißbunte ditto; 24 Paar weiß und rothbunte ditto; 20 paar kleinere dergleichen ditto; 12 Paar bunte Chocolad Tassen ditto; 9 Paar große bunte Tassen dito; 3 Paar große feine ditto; 12 Paar blau und weiß gereifte ditto; 5 Paar dito chinesische bunte dito.	Różnorodne japońskie porcelanowe filiżanki: 16 par niebieskich i biało--[wielo]barwnych japońskich filiżanek; 6 par w paski takich samych; 18 par czerwono--barwnych takich samych; 18 par barwnych takich samych; 32 pary biało-barwnych takich samych; 24 pary białe i czerwono-barwne takie same; 20 par mniejszych tego rodzaju takich samych; 12 par barwnych do czekolady takich samych; 9 par dużych barwnych filiżanek takich samych; 3 pary dużych delikatnych takich samych; 12 par niebieskich i białych w paski takich samych; 5 par takich samych chińskich barwnych [w paski].
<S. 1673>	<s. 1673>
An diversen feinen Japanischen porcellainer Teller: 6 Stück japanische Teller mit bunter Mahlerey und Personen; 6 Stück roth bunte tiefe ditto; 12 Stück roth bunte gebiegelte tiefe ditto; 12 Stück roth bunte gebiegelte tiefe mit goldenen Bluhmen; 26 Stück roth bunte mit goldenen Bluhmen; 12 roth bunte tiefe dito mit Gold; 31 roth bunte flache dito mit Gold; 9 dergleichen Schüßeln diverse Größe; 30 blau bunte Teller mit Gold; 13 feine weiße mit kleinen Bluhmen; 13 großen bunte Salatiers; 18 roth bunte Salatiers; 9 Paar blau und rothbunte Salatiers.	Różne delikatne porcelanowe japońskie talerze: 6 szt. japońskich talerzy z barwną malaturą i [przedstawieniami] osób; 6 szt. czerwono-barwnych głębokich takich samych; 12 szt. czerwono-barwnych puklowanych głębokich takich samych; 12 szt. czerwono--barwnych puklowanych głębokich ze złoconymi kwiatami; 26 szt. czerwono-barwnych ze złoconymi kwiatami; 12 głębokich czerwono-barwnych takich samych ze złoceniami; 31 czerwono-barwnych płaskich takich samych ze złoceniem; 9 takich samych mis różnej wielkości; 30 niebiesko-barwnych talerzy ze złoceniem; 13 delikatnych białych z małymi kwiatkami; 13 dużych barwnych salaterek; 18 czerwono-barwnych salaterek; 9 par niebieskich i czerwono-barwnych salaterek.

<S. 1678>	<s. 1678>
An diversen japanischen Porcellain: 3 bunte japanische Thee--Potts; 16 roth bunte Spühl--Kummen; 13 bunte dito; 7 bunte diverse dito; 9 roth bunte braune dito; 5 braun und blau bunte dito; 5 bunte dito; 2 bunte Spühl-Kummen; 2 bunte Kalt Schaal--Schaalen; 1 große bunte Zucker-Dose; 2 dergeichen kleinere dito; 4 feine bunte Butter-Gießer.	Różnorodna japońska porcelana: 3 barwne imbryki do herbaty; 16 czerwono-barwnych mis do płukania filiżanek; 13 barwnych takich samych; 7 barwnych różnych takich samych; 9 barwy czerwono-brązowej takich samych; 5 brązowo- i niebiesko--barwnych takich samych; 5 barwnych takich samych; 2 barwne misy do płukania filiżanek; 2 barwne misy; 1 barwna cukiernica; 2 tego rodzaju mniejsze takie same; 4 delikatne barwne naczynia [zbliżone kształtem do sosjerki] do polewania potraw roztopionym masłem[6].

APG 300, 1/162

Inventarium von den in Dantzig befindlichen Vermöge, des Wohlseel[igen] Königl[ichen] Polnischen General Major Herr Constantin von Tomberger Nowowiejski [1782]

Inwentarz znajdującego się w Gdańsku majątku św. pamięci generała majora wojsk polskich pana Konstantego von Tombergera Nowowiejskiego [1782]

An diversen Porcellain und Irrden-Zeug	Porcelana i wyroby ceramiczne
<S. 1163>	<s. 1163>
23 porcellaine chinesische Teller; 1 porcellainer chinesischer Confect-Teller; 13 porcellaine bunte ostindische Teller	23 porcelanowe chińskie talerze; 1 porcelanowy chiński talerz deserowy; 13 porcelanowych barwnych wschodnioindyjskich talerzy
<S. 1164>	<s. 1164>
7 Paar porcellaine chinesische bunte dito [Tassen]; 12 Paar dito chinesische rothe und Spül- Kumme (…); 12 Paar chinesische hölzerne Unter Tassen und 2 Spül Kummen; 6 Paar chinesische Chocolad-Tassen dito; 2 Paar chinesische bunte dito; 2 porcellaine chinesische Thee-Potte; 1 dito Milch Kanne; 1 dito Spül Kumme; (…) 1 porcellain chinesisch Service für Kinder	7 porcelanowych chińskich barwnych ditto [tj. filiżanek]; 12 par takich samych chińskich czerwonych i misa do płukania filiżanek (…); 2 par chińskich drewnianych spodków i 2 misy do płukania filiżanek; 6 par chińskich filiżanek do czekolady takich samych; 2 pary chińskich barwnych takich samych [filiżanek]; 2 porcelanowe chińskie imbryki do herbaty; 1 takiż dzbanek do mleka; 1 takaż misa do płukania filiżanek; (…) 1 porcelanowy chiński serwis dla dzieci

[6] Brak precyzyjnej polskiej nazwy przedmiotu.

<S. 1165>	<s. 1165>
1 chinesischer Aufsatz von 5 Stück	1 chiński garnitur waz [złożony] z 5 sztuk

APG 300, 1/293

Güter des seel[igen] E. Daniel Heinrich Ehlert, Bürger und Kaufmann (…) d[en] 7 January A[nno] 1782

Dobra św. pamięci Daniela Heinricha Ehlerta, mieszczanina i kupca (…) 7 stycznia 1782 r.

An Div[ersen] Porcelain	Różna porcelana
< S. 5>	<s. 5>
2 P[aa]r blau und weis[s] ostindische Thee-Taßen	2 pary niebieskich i białych wschodnioindyjskich filiżanek do herbaty

APG 300, 1/163

Inventarium von denen nachgelaßenen Güttern der seel[igen] Frau Florentine geborene Hübner vormahls seel[igen] Cornelis Volkert Gerts Wittwe, letztlich des E[hrwürdigen] Georg Hagen Ehefrau (…) 30. May A[nno]1783 in Danzig

Inwentarz pozostawionych dóbr św. pamięci pani Florentyny z domu Hübner, dawniej wdowy po Corneliusie Volkercie Gertsie, ostatnio żony szlachetnego i dostojnego Georga Hagena (…) 30 maja 1783 r. w Gdańsku

An div[erse] Porcelain und Fajance	Różna porcelana i fajans
<S. 1195>	<s. 1195>
2 Chin[esische] Porcell[aine] Thee-Potte mit Untersetze	2 chińskie porcelanowe imbryki do herbaty z podstawkami [podgrzewaczami]

APG 300, 1/174

Inventarium von dem Nachlaße des d[en] 14 Januar 1789 verstorbenen E[hrwürdigen] Nathanael Kirschberg

Inwentarz spadku po zmarłym 14 stycznia 1789 r. szlachetnym i dostojnym Nathanaelu Kirschbergu

An Mobilien	Ruchomości
<S. 259>	<s. 259>
6 Paar porcellaine chinesische Chocoladtaßen; 1 dergleichen Theepott; 6 Paar d[ito] dergleichen Coffee Tassen; 3 dito Milchkänngen; 1 d[ito] Spülschaale	6 par porcelanowych chińskich filiżanek do czekolady; 1 tego rodzaju imbryczek do herbaty; 6 par [takich samych] filiżanek kawowych; 3 takie same, niewielkie mleczniki; 1 [taka sama] misa do płukania filiżanek

APG 300, 1/171

Inventarium des Nachlaßes der d[en] 2ten April 1789 verstorbenen Albert Jantzeen Klinkerts

Inwentarz spadku po zmarłym 2 kwietnia 1789 r. Albercie Jantzeenie Klinkercie

An Porzellan, Fayence und Glaswerk	Porcelana, fajans i wyroby szklane
<S. 512>	<s. 512>
1 Kaffe-Service ostindische Porzellan – 12 fl.	1 serwis kawowy wschodnioindyjska porcelana – 12 fl.

APG 300, 1/174

Inventarium von dem Nachlasse der d[en] 13 Decbr. 1789 verstorbenen Frau Maria geb. Hannsonin, Vid[ua] seel[igen] Christian Kohlhoff

Inwentarz spadku po zmarłej 13 grudnia 1789 r. pani Marii z domu Hannsonin, wdowie po św. pamięci Christianie Kohlhoffie

An Glaß und Irrden-Zeug	Szkło i wyroby ceramiczne
<S. 59>	<s. 59>
28 Paar diverse porcellaine dreßd[ner] und japanische Tassen	28 par różnych porcelanowych drezdeńskich i japońskich filiżanek

APG 300, 1/173

Inventarium von dem Nachlaß des d[en] 10 April 1790 ohne Hinterlaßung Leibes noch andere hier zu Stelle seyndene Erben, verstorbenen E[hrwürdigen] Samuel Schwiderky

Inwentarz spadku po zmarłym szlachetnym i dostojnym Samuelu Schwiderky, zmarłym 10 kwietnia 1790 r. bez pozostawienia potomków lub innych tu na miejscu przebywających własnych spadkobierców

An Porcellain, Fayance, Glaßwerck und Irdenzeug	Porcelana, fajans, wyroby szklane i wyroby ceramiczne
<S. 36>	<s. 36>
76 Stück alte chines[ische] Teller – 12 fl.	76 sztuk starych chińskich talerzy – 12 fl.

Anonse prasowe dotyczące licytacji przedmiotów z dalekowschodniej porcelany (nowych i używanych)

Kwerenda przeprowadzona została w gdańskiej gazecie ogłoszeniowej „Danziger Erfahrungen" z lat 1739–1800, ukazującej się pod zmieniającymi się, wskazanymi poniżej tytułami:

„Nützlicher Danziger Erfahrungen" (dalej DE), 1739–1742, 1744–1745

„Wiedervereinigter Danziger Erfahrungen" (dalej DE), 1743

„Zum gemeinen Nutzen eingerichtete Danziger Erfahrungen" (dalej DE), 1746–1748

„Danziger Nachrichten nebst gelehrten Anmerkungen allerley nützlicher Dinge und Seltenheiten" (dalej DN), 1749–1751

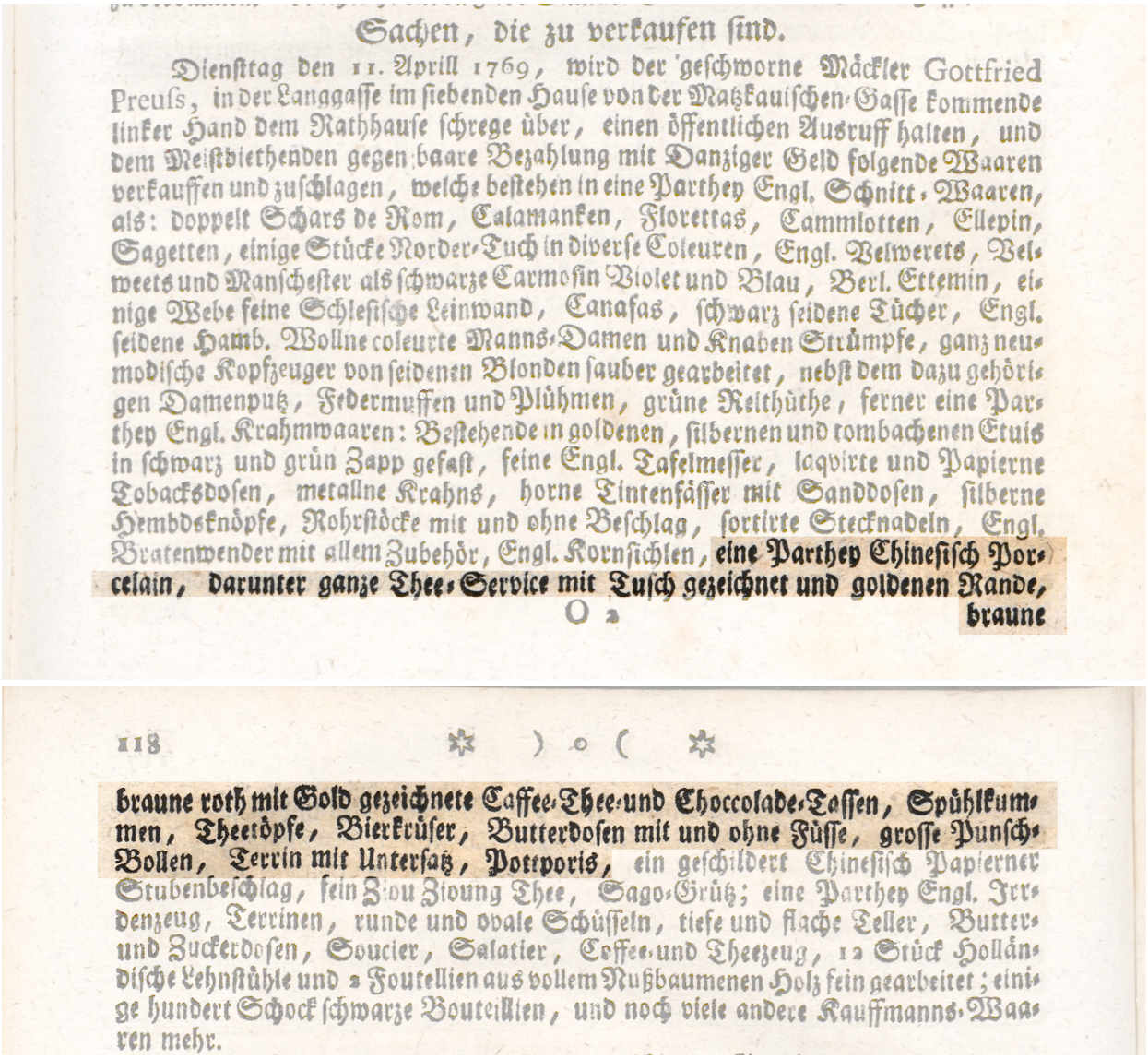
„Danziger Nachrichten, Erfahrungen und Erläuterungen allerley nützlicher Dinge und Seltenheiten" (dalej DNE), 1752–1754

„Gemeinnützige Danziger Anzeigen, Erfahrungen und Erläuterungen allerley nützlicher Dinge und Seltenheiten" (dalej GDA), 1755–1757

„Wöchentliche Danziger Anzeigen und dienliche Nachrichten" (dalej WDA), 1758–1795.

DNE, 1752, No. 39. „Woche", S. 186	**DNE, 1752, 39. „Woche", s. 186**
Ferner: (…) Dresdner und Ostindischen Porcellain (…).	Dalej: (…) drezdeńska i wschodnioindyjska porcelana (…).
WDA, 1768, No. 7, S. 60	**WDA, 1768, nr 7, s. 60**
Chinesische Porcelain Coffee-Tassen	chińskie porcelanowe filiżanki do kawy
WDA, 1768, No. 48, S. 446	**WDA, 1768, nr 48, s. 446**
1 Parthey Chinesische Porcelain amelirte, blau und weisse Teller, Coffee und Theetassen	1 partia chińskiej emaliowanej porcelany, niebiesko-białe talerze, filiżanki do kawy i herbaty
WDA, 1769, No. 14, S. 117–118	**WDA, 1769, nr 14, s. 117–118**[7]
eine Parthey Chinesisch Porcelain, darunter ganze Thee-Service mit Tusch gezeichnet und goldenen Rande / braune roth mit Gold gezeichnete Caffee-Thee und Choccolade-Tassen, Spühlkummen, Theetöpfe, Bierkrüsen, Butterdosen mit und ohne Füsse, grosse Punsch-Bollen, Terrin mit Untersatz, Pottporis	partia chińskiej porcelany, w tym cały serwis do herbaty malowany tuszem ze złoconym brzegiem / brązowo-czerwone oznaczone [dekorowane] złotem filiżanki do kawy, herbaty i czekolady, misy do płukania filiżanek, garnuszki (imbryki) do herbaty, kufle do piwa, maselniczki na nóżkach i bez, wazy z podstawą, potpourri
WDA, 1769, No. 16, S. 133	**WDA, 1769, nr 16, s. 133**
Ferner an ächt Chinesischen Porcellain. Ein Thee-Service bunt und mit vergoldten Ränder, imgleichen diverse braune, blaue und weisse, und roth und weisse Caffee- und Thee-Tassen, Thee-Töpfe und Spühlkummen (…).	Dalej prawdziwa chińska porcelana. Serwis do herbaty barwny i ze złoconym brzegiem, tamże różne brązowe, niebiesko-białe i czerwono-białe filiżanki kawowe i herbaciane, garnuszki (imbryki) do herbaty i misy do płukania filiżanek (…).
WDA, 1769, No. 27, S. 243	**WDA, 1769, nr 27, s. 243**
eine Parthey Ostindisch Porcelain	partia wschodnioindyjskiej porcelany
WDA, 1769, No. 31, S. 394	**WDA, 1769, nr 31, s. 394**
eine Partheychen Chinesische (…) Theezeug	niewielka partia (…) rzeczy [utensyliów] do herbaty
WDA, 1770, No. 25, S. 257	**WDA, 1770, nr 25, s. 257**
Ostindische Coffee und Theetassen	wschodnioindyjskie filiżanki do kawy i do herbaty
WDA, 1770, No. 41, S. 460	**WDA, 1770, nr 41, s. 460**
Eine Parthey Chinesisch-Porcellain von verschiedener Sorte (…).	Jedna partia różnego rodzaju chińskiej porcelany (…).
WDA, 1773, No. 26, S. 300	**WDA, 1773, nr 26, s. 300**
Japanisch Porcellaine Schüsseln, Ponsch-Schaalen und Scheiben	japońskie porcelanowe misy, czarki do ponczu i [płaskie] talerze
WDA, 1773, No. 27, S. 319	**WDA, 1773, nr 27, s. 319**
Ferner blau und weisse, braun und blaue Ostindische Coffee und Theetassen (…).	Dalej niebiesko-białe i brązowo-niebieskie wschodnioindyjskie filiżanki do kawy i herbaty (…).
WDA, 1773, No. 28, S. 373	**WDA, 1773, nr 28, s. 373**
1 Japanisch Coffee-Service, braun mit Gold	1 japoński serwis do kawy, brązowy ze złotem [złoceniem]
WDA, 1774, No. 46, S. 657	**WDA, 1774, nr 46, s. 657**
Chines[ische] Figuren	chińskie figury
WDA, 1774, No. 49, S. 705	**WDA, 1774, nr 49, s. 705**
1 Dutzt feine Chinesische Scheiben und div[erse] Tassen	1 tuzin delikatnych chińskich [płaskich] talerzy i różne filiżanki
WDA, 1775, No. 7, S. 72–73	**WDA, 1775, nr 7, s. 72–73**
2 Chinesische Dito [blau und weiß Porcellan] Service	2 chińskie takie same [tj. niebiesko-białe porcelanowe serwisy]
WDA, 1775, No. 20, S. 264	**WDA, 1775, nr 20, s. 264**
Chinesisch Porcell[an] Coffee- und Thee-Service	chiński porcelanowy serwis do kawy i herbaty
WDA, 1775, No. 25, S. 349	**WDA, 1775, nr 25, s. 349**
Dresdner und Ostindisch Coffee- und Theetassen	drezdeńskie i wschodnioindyjskie filiżanki do kawy i herbaty
WDA, 1776, No. 27, S. 349	**WDA, 1776, nr 27, s. 349**
3 Ostindisch Thee-Service; (…) Ostind[ische] Coffeetassen	3 wschodnioindyjskie serwisy do herbaty; (…) wschodnioindyjskie filiżanki do kawy
WDA, 1776, No. 31, S. 413	**WDA, 1776, nr 31, s. 413**
braune Ostindische Coffee-Tassen	brązowe wschodnioindyjskie filiżanki do kawy

[7] Patrz ryc. 1.

Sachen, die zu verkaufen ſind.

Dienſtag den 11. Aprill 1769, wird der geſchworne Mäckler Gottfried Preuſs, in der Langgaſſe im ſiebenden Hauſe von der Matzkauiſchen-Gaſſe kommende linker Hand dem Rathhauſe ſchrege über, einen öffentlichen Ausruff halten, und dem Meiſtbiethenden gegen baare Bezahlung mit Danziger Geld folgende Waaren verkauffen und zuſchlagen, welche beſtehen in eine Parthey Engl. Schnitt-Waaren, als: doppelt Schars de Rom, Calamanken, Florettas, Cammlotten, Ellepin, Sagetten, einige Stücke Norder-Tuch in diverſe Coleuren, Engl. Velwerets, Velweets und Manſcheſter als ſchwarze Carmoſin Violet und Blau, Berl. Ettemin, einige Webe feine Schleſiſche Leinwand, Canafas, ſchwarz ſeidene Tücher, Engl. ſeidene Hamb. Wollne coleurte Manns-Damen und Knaben Strümpfe, ganz neumodiſche Kopfzeuger von ſeidenen Blonden ſauber gearbeitet, nebſt dem dazu gehörigen Damenputz, Federmuffen und Plühmen, grüne Reithüthe, ferner eine Parthey Engl. Krahmwaaren: Beſtehende in goldenen, ſilbernen und tombachenen Etuis in ſchwarz und grün Zapp gefaſt, feine Engl. Tafelmeſſer, laqvirte und Papierne Tobacksdoſen, metallne Krahns, horne Tintenfäſſer mit Sanddoſen, ſilberne Hembdsknöpfe, Rohrſtöcke mit und ohne Beſchlag, ſortirte Stecknadeln, Engl. Bratenwender mit allem Zubehör, Engl. Kornſichlen, **eine Parthey Chineſiſch Porcelain, darunter ganze Thee-Service mit Tuſch gezeichnet und goldenen Rande,** braune

O 2

118 ✲) o (✲

braune roth mit Gold gezeichnete Caffee-Thee-und Choccolade-Taſſen, Spühlkummen, Theetöpfe, Bierkrüſer, Butterdoſen mit und ohne Füſſe, groſſe Punſch-Bollen, Terrin mit Unterſatz, Potporis, ein geſchildert Chineſiſch Papierner Stubenbeſchlag, fein Ziou Zioung Thee, Sago-Grütz; eine Parthey Engl. Irrdenzeug, Terrinen, runde und ovale Schüſſeln, tiefe und flache Teller, Butter- und Zuckerdoſen, Soucier, Salatier, Coffee-und Theezeug, 12 Stück Holländiſche Lehnſtühle und 2 Foutellien aus vollem Nußbaumenen Holz fein gearbeitet; einige hundert Schock ſchwarze Bouteillien, und noch viele andere Kauffmanns-Waaren mehr.

Ryc. 1. Anons prasowy o licytacji, w trakcie której sprzedawano nowe chińskie wyroby porcelanowe. WDA, 1769, nr 14, s. 117–118, ze zbiorów PAN Biblioteki Gdańskiej

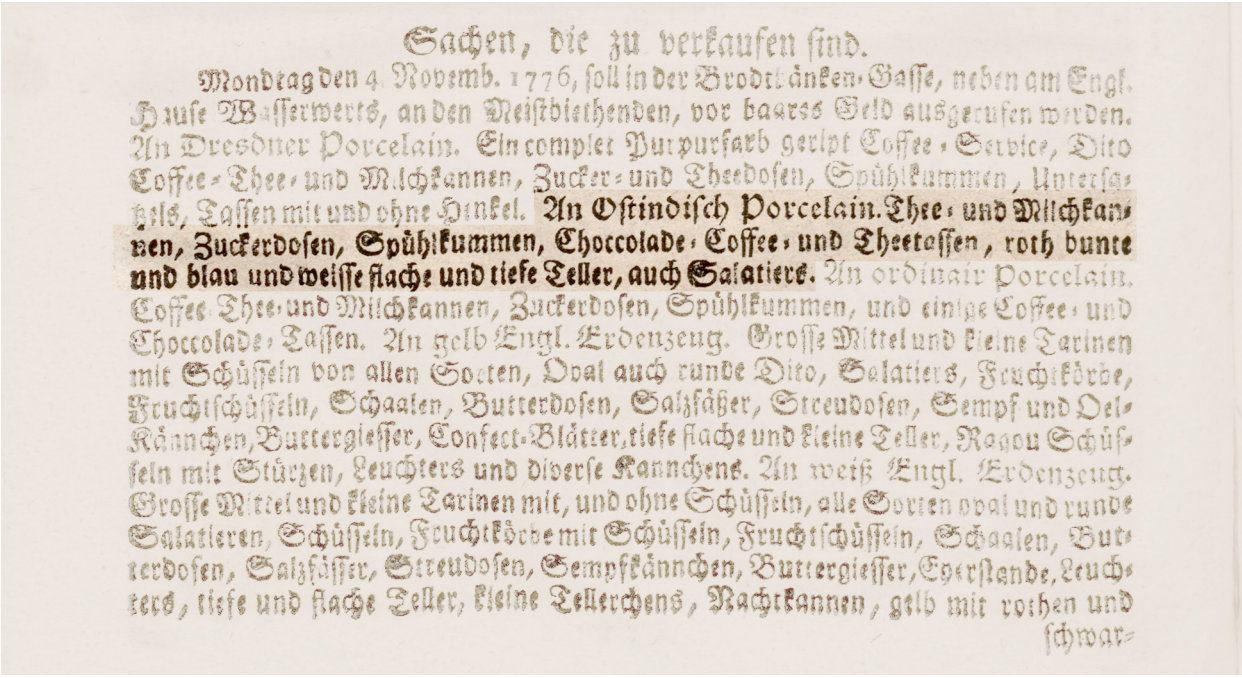
WDA, 1776, No. 41, S. 573	WDA, 1776, nr 41, s. 573
40 Dutz Ostind[ische] Porcell[an] Tassen, braun und weiß und div[erse] andern nebst Schüsseln	40 tuzinów wschodnioindyjskich porcelanowych filiżanek, brązowo-białych i różne inne wraz z misami
WDA, 1776, No. 44, S. 620	**WDA, 1776, nr 44, s. 620**[8]
An Ostindisch Porcelain Thee- und Milchkannen, Zuckerdosen, Spühlkummen, Choccolade-, Coffee- und Theetassen, roth, bunte und blau und weisse flache und tiefe Teller, auch Salatiers.	Wchodnioindyjska porcelana: dzbanki do herbaty i dzbanki do mleka, cukiernice, misy do płukania filiżanek, czerwone, barwne i niebiesko-białe, i białe talerze płaskie i głębokie, a także salaterki.

WDA, 1777, No. 4, S. 38–39	WDA, 1777, nr 4, s. 38–39
Chinesisch Coffe-Service, Tellern, Schüsseln und Töpfen, div[erse] schönen Porcel[lain] Figuren.	Chińskie serwisy do kawy, talerze, półmiski i wazy (?)[9], różne piękne porcelanowe figury.
WDA, 1777, No. 8, S. 90–91	**WDA, 1777, nr 8, s. 90–91**
Chinesisch Coffe-Service, Tellern, Schüsseln und Töpfen, div[erse] schönen Porcel[lain] Figuren.	Chińskie serwisy do kawy, talerze, półmiski i wazy (?)[10], różne piękne porcelanowe figury.
WDA, 1777, No. 27, S. 313	**WDA, 1777, nr 27, s. 313**
Dresdner und Ostindische Coffee- und Theetassen (…).	Drezdeńskie i wschodnioindyjskie filiżanki do kawy i herbaty (…).

[8] Patrz ryc. 2.

[9] Topf – garnek, waza, ale też nocnik.

[10] Topf – garnek, waza, ale też nocnik.

Sachen, die zu verkaufen sind.

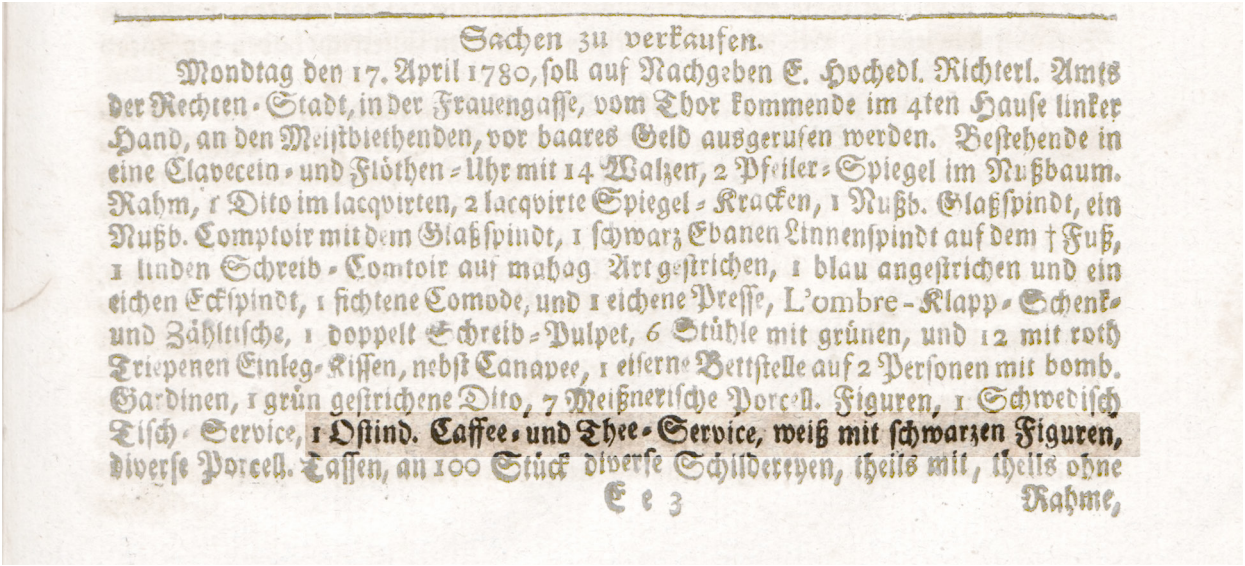
Mondtag den 4 Novemb. 1776, soll in der Brodtbänken-Gasse, neben am Engl. Hause Wasserwerts, an den Meistbiethenden, vor baares Geld ausgerufen werden. An Dresdner Porcelain. Ein complet Purpurfarb geript Coffee-Service, Dito Coffee- Thee- und Milchkannen, Zucker- und Theedosen, Spühlkummen, Untersätzels, Tassen mit und ohne Henkel. **An Ostindisch Porcelain. Thee- und Milchkannen, Zuckerdosen, Spühlkummen, Choccolade- Coffee- und Theetassen, roth bunte und blau und weisse flache und tiefe Teller, auch Salatiere.** An ordinair Porcelain. Coffee Thee- und Milchkannen, Zuckerdosen, Spühlkummen, und einige Coffee- und Choccolade-Tassen. An gelb Engl. Erdenzeug. Grosse Mittel und kleine Tarinen mit Schüssein von allen Sorten, Oval auch runde Dito, Salatiers, Fruchtkörbe, Fruchtschüsseln, Schaalen, Butterdosen, Salzfäßer, Streudosen, Sempf und Oel-Kännchen, Buttergiesser, Confect-Blätter, tiefe flache und kleine Teller, Ragou Schüsseln mit Stürzen, Leuchters und diverse Kannchens. An weiß Engl. Erdenzeug. Grosse Mittel und kleine Tarinen mit, und ohne Schüsseln, alle Sorten oval und runde Salatieren, Schüsseln, Fruchtkörbe mit Schüsseln, Fruchtschüsseln, Schaalen, Butterdosen, Salzfässer, Streudosen, Sempfkännchen, Buttergiesser, Eyerstande, Leuchters, tiefe und flache Teller, kleine Tellerchens, Nachtkannen, gelb mit rothen und schwar-

Ryc. 2. Fragment anonsu prasowego informującego o sprzedaży porcelany wschodnioindyjskiej. WDA, 1776, nr 44, s. 620, ze zbiorów PAN Biblioteki Gdańskiej

WDA, 1777, No. 31, S. 363	WDA, 1777, nr 31, s. 363
An Porcelain, Dresdner und Chinesisch, von Coffe-, Thee- und Choccolade Service, Groupen, Statuen, Viehstücke, Kannen, Schüsseln, Tellern, Terrinen, Körben, Potpourri und Tafel-Service.	Porcelana: drezdeńska i chińska, serwisy do kawy, herbaty i czekolady, grupy [figuralne], statuetki, figurki zwierząt, dzbanki, półmiski, talerze, wazy, kosze, potpourri i serwisy stołowe.
WDA, 1777, No. 41, S. 504–505	**WDA, 1777, nr 41, s. 504–505**
1 Japan[i]sch[e] Thee-Service	1 japoński serwis do herbaty
WDA, 1777, No. 45, S. 552	**WDA, 1777, nr 45, s. 552**
12 Paar Ostind[ischen] Tassen, nebst Tellern und Schüsseln	12 par wschodnioindyjskich filiżanek, wraz z talerzami i misami
WDA, 1778, No. 28, S. 331–332	**WDA, 1778, nr 28, s. 331–332**
Chinesische Thee-Tassen	chińskie filiżanki do herbaty
WDA, 1779, No. 1, S. 4–5	**WDA, 1779, nr 1, s. 4–5**
einige Dresdner und Ostind[ische] Coffe-Tassen	kilka drezdeńskich i wschodnioindyjskich filiżanek do kawy
WDA, 1779, No. 13, S. 156	**WDA, 1779, nr 13, s. 156**
1 Dutzt Ostindische Tassen	1 tuzin wschodnioindyjskich filiżanek
WDA, 1779, No. 25, S. 306	**WDA, 1779, nr 25, s. 306**
ein fein Chinese Tafel-Service	1 wytworny chiński serwis obiadowy

WDA, 1779, No. 25, S. 306	WDA, 1779, nr 25, s. 306
Chinesische Tassen und Teller	chińskie filiżanki i talerze
WDA, 1779, No. 29, S. 364	**WDA, 1779, nr 29, s. 364**
Ostindisch Porcelaine Tassen	wschodnioindyjskie porcelanowe filiżanki
WDA, 1779, No. 49, S. 625–626	**WDA, 1779, nr 49, s. 625–626**
Ostind[ische] Tassen, Figuren, Teller und Schaalen	wschodnioindyjskie filiżanki, figury, talerze i misy
WDA, 1780, No. 4, S. 36	**WDA, 1780, nr 4, s. 36**
Div[erse] Ostind[ische] Tassen (…).	Różne wschodnioindyjskie filiżanki (…).
WDA, 1780, No. 9, S. 97	**WDA, 1780, nr 9, s. 97**
Div[erses] Chinesisches Porcelain (…).	Różnorodna chińska porcelana (…).
WDA, 1780, No. 15, S. 177	**WDA, 1780, nr 15, s. 177**[11]
1 Ostind[ische] Caffe- und Thee-Service, weiß mit schwarzen Figuren, diverse Porcell[ain]Tassen	1 wschodnioindyjski serwis do kawy i herbaty, biały z [przedstawieniami] czarnych figur, różne filiżanki
WDA, 1780, No. 23, S. 277–278	**WDA, 1780, nr 23, s. 277–278**
An Japan und Chinesische Sachen Coffe und Thee-Service, Tassen, und Tellern.	Japońskie i chińskie rzeczy: serwisy do kawy i herbaty, filiżanki i talerze.
WDA, 1780, No. 27, S. 337	**WDA, 1780, nr 27, s. 337**
1 Chinesisch Thee-Service	1 chiński serwis do herbaty

[11] Patrz ryc. 3.

Sachen zu verkaufen.

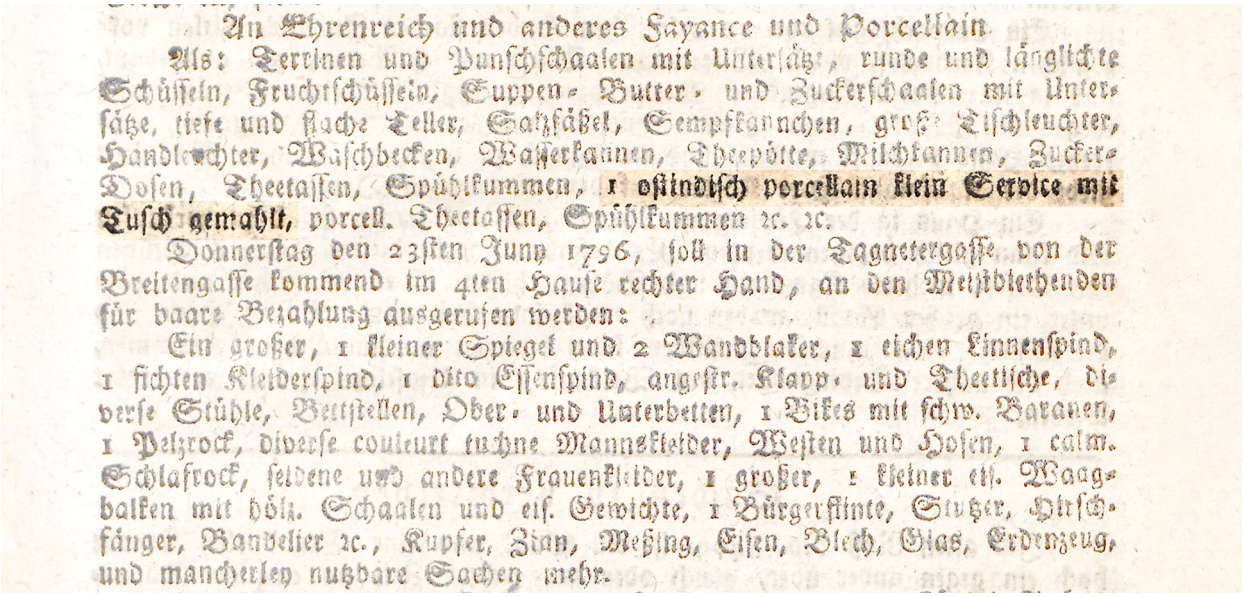
Montag den 17. April 1780, soll auf Nachgeben E. Hochedl. Richterl. Amts der Rechten-Stadt, in der Frauengasse, vom Thor kommende im 4ten Hause linker Hand, an den Meistbiethenden, vor baares Geld ausgerufen werden. Bestehende in eine Clavecein- und Flöthen-Uhr mit 14 Walzen, 2 Pfeiler-Spiegel im Nußbaum. Rahm, 1 Dito im lacqvirten, 2 lacqvirte Spiegel-Kracken, 1 Nußb. Glaßspindt, ein Nußb. Comptoir mit dem Glaßspindt, 1 schwarz Ebanen Linnenspindt auf dem † Fuß, 1 linden Schreib-Comtoir auf mahag Art gestrichen, 1 blau angestrichen und ein eichen Eckspindt, 1 fichtene Comode, und 1 eichene Presse, L'ombre-Klapp-Schenk- und Zähltische, 1 doppelt Schreib-Pulpet, 6 Stühle mit grünen, und 12 mit roth Triepenen Einleg-Kissen, nebst Canapee, 1 eiserne Bettstelle auf 2 Personen mit bomb. Gardinen, 1 grün gestrichene Dito, 7 Meißnerische Porcell. Figuren, 1 Schwedisch Tisch-Service, **1 Ostind. Caffee- und Thee-Service, weiß mit schwarzen Figuren,** diverse Porcell. Tassen, an 100 Stück diverse Schildereyen, theils mit, theils ohne Rahme,

E e 3

Ryc. 3. Fragment anonsu prasowego informującego o sprzedaży na rynku wtórnym wschodnioindyjskiego porcelanowego serwisu do kawy i herbaty. WDA, 1780, nr 15, s. 177, ze zbiorów PAN Biblioteki Gdańskiej

WDA, 1780, No. 40, S. 502	WDA, 1780, nr 40, s. 502
einige Chinesisch und Engl[ische] Coffe-Service	kilka chińskich i angielskich serwisów do herbaty
WDA, 1781, No. 1, S. 5–6	**WDA, 1781, nr 1, s. 5–6**
einige Dutzend Ostindische Coffe-Tassen	kilka tuzinów wschodnioindyjskich filiżanek do kawy
WDA, 1781, No. 8, S. 85	**WDA, 1781, nr 8, s. 85**
An Porcelain: (…) Chinesische Tassen mit Gold (…).	Porcelana: (…) chińskie filiżanki ze złotem (…).
WDA, 1781, No. 19, S. 215–216	**WDA, 1781, nr 19, s. 215–216**
1 Chinesisch Thee- und Choccolade Dito [Porcelain--Service], Tusch mit Gold; 12 porcell[aine] Teller; ein compl[etes] Tisch-Service	1 chiński taki sam [tj. porcelanowy serwis] do herbaty i czekolady, tusz i złoto; 12 porcelanowych talerzy; 1 kompletny serwis stołowy
WDA, 1781, No. 23, S. 269	**WDA, 1781, nr 23, s. 269**
1 gelb und 1 blau auch weiß chinesische Tassen	1 żółta i 1 niebiesko-biała chińska filiżanka
WDA, 1781, No. 29, S. 343–344	**WDA, 1781, nr 29, s. 343–344**
Ostindische Coffetassen	wschodnioindyjskie filiżanki do kawy
WDA, 1781, No. 37, S. 453–454	**WDA, 1781, nr 37, s. 453–454**
Div[erse] Ostind[ische] Tassen (…).	Różne wschodnioindyjskie filiżanki (…).
WDA, 1781, No. 49, S. 596	**WDA, 1781, nr 49, s. 596**
An diverse Pottpoury in ganz neue Façon, und fein durchbrochne Deckel mit blauer Chinesischer Mahlerey (…).	rozmaite potpourri w nowych wzorach i delikatne [pierwszego gatunku] ażurowe nakrywy z niebieską chińską malaturą (…).

WDA, 1790, No. 8, S. 75	WDA, 1790, nr 8, s. 75
26 Japanische dito [Teller] mit Blumen und Gold	26 japońskich takich samych [tj. talerzy] z [dekoracją z przedstawieniem] kwiatów i złotem
DNA, 1796, No. 10, S. 88–89	**DNA, 1796, nr 10, s. 88–89**
1 chinesisch porcellain Koffeservice	1 chiński porcelanowy serwis do kawy
DNA, 1796, No. 49. Stück, S. 425	**DNA, 1796, 49. Część, s. 425**[12]
1 ostindische porcellain klein Service mit Tusch gemahlt	1 wschodnioindyjski mały serwis porcelanowy malowany tuszem
DNA, 1796, No. 83. Stück, S. 733–734	**DNA, 1796, 83. Część, s. 733–734**
1 chin[esische] Porcell[an] Theeservice	1 chiński porcelanowy serwis do herbaty
DNA, 1796, No. 97. Stück, S. 840–841	**DNA, 1796, 97. Część, s. 840–841**
berliner, dresdner und chin[esische] porcell[ain] Caffee-, Thee- und Milchkannen, Tassen, flache und tiefe Teller, theils mit goldenen Rände	berlińskie, drezdeńskie i chińskie porcelanowe kawowe, herbaciane dzbanki i dzbanki do mleka, filiżanki, płaskie i głębokie talerze, częściowo ze złoconym brzegiem

An Ehrenreich und anderes Fayance und Porcellain.

Als: Terrinen und Punschschaalen mit Untersätze, runde und längliche Schüsseln, Fruchtschüsseln, Suppen- Butter- und Zuckerschaalen mit Untersätze, tiefe und flache Teller, Salzfäßel, Sempfkannchen, groß Tischleuchter, Handleuchter, Waschbecken, Wasserkannen, Theepötte, Milchkannen, Zucker-Dosen, Theetassen, Spühlkummen, 1 ostindisch porcellain klein Service mit Tusch gemahlt, porcell. Theetassen, Spühlkummen ꝛc. ꝛc.

Donnerstag den 23sten Juny 1796, soll in der Tagnetergasse von der Breitengasse kommend im 4ten Hause rechter Hand, an den Meistbiethenden für baare Bezahlung ausgerufen werden:

Ein großer, 1 kleiner Spiegel und 2 Wandblaker, 1 eichen Linnenspind, 1 fichten Kleiderspind, 1 dito Essenspind, angestr. Klapp- und Theetische, diverse Stühle, Bettstellen, Ober- und Unterbetten, 1 Bikes mit schw. Baranen, 1 Pelzrock, diverse couleurt tuchne Mannskleider, Westen und Hosen, 1 calm. Schlafrock, seidene und andere Frauenkleider, 1 großer, 1 kleiner eis. Waagbalken mit höls. Schaalen und eis. Gewichte, 1 Bürgerflinte, Stutzer, Hirschfänger, Bandelier ꝛc., Kupfer, Zinn, Meßing, Eisen, Blech, Glas, Erdenzeug, und mancherley nutzbare Sachen mehr.

Ryc. 4. Fragment anonsu prasowego informującego o sprzedaży na rynku wtórnym wyposażenia domowego, w tym wschodnioindyjskiego porcelanowego serwisu. DNA, 1796, 49. Część, s. 425, ze zbiorów PAN Biblioteki Gdańskiej

dr Ewa Barylewska-Szymańska
Muzeum Gdańska
e.szymanska@muzeumgdansk.pl
ORCID: 0000-0003-0887-3714

Aneks 2

Charakterystyka wybranych stanowisk archeologicznych z terenu Gdańska z najliczniejszymi zespołami porcelany dalekowschodniej

Maciej Szyszka

Dzięki kwerendzie przeprowadzonej w magazynach MAG (głównie przejrzeniu blisko 700 pojemników magazynowych z fragmentami nowożytnej ceramiki naczyniowej), dr Maria Jaźwińska i dr Agnieszka Pudlis wyodrębniły obszerny korpus porcelany dalekowschodniej. Pochodzi on z 63 stanowisk archeologicznych z terenu historycznego centrum Gdańska, położonego w obrębie nowożytnych fortyfikacji miejskich. W niniejszym artykule przedstawiono pogłębiony komentarz archeologiczny dotyczący sześciu stanowisk, z których pochodzi najwięcej istotnych obiektów. Stwierdzono, że głównym „rezerwuarem" porcelany odkrytej podczas badań archeologicznych jest Główne Miasto z portem, gdzie wysycenie zabytkami tego typu jest największe.

W pierwszej połowie XIV w. kształtujący się gdański zespół miejski składał się z czterech zasadniczych części: Głównego Miasta – na planie trapezu o wymiarach 600 na 500 m, leżącej po wschodniej stronie Motławy otoczonej rozlewiskami dzielnicy magazynowej Spichrze (późniejsza Wyspa Spichrzów) oraz Starego Miasta – nieregularnego wieloboku o skrajnych wymiarach 700 na 500 m, wraz z sąsiednią osadą rybacką Osiek. Jednym z pierwszych ufortyfikowanych obiektów był zamek wzniesiony przez Krzyżaków w kolejnych latach po roku 1340, w miejscu dawnego grodu książęcego. Obwarowania Głównego Miasta, definiujące przestrzeń lokacyjnej aglomeracji, zaczęły powstawać równocześnie z nadaniem praw miejskich w 1343 r. Mury otaczające Stare Miasto powstawały od 1482 r. Na południe od Głównego Miasta na przełomie XIV i XV w. ukonstytuowało się Stare Przedmieście, na północ od Starego Miasta w latach 1380–1455 funkcjonowało Młode Miasto. Czworoboczna kurtyna murów Głównego Miasta do XV wieku umacniana była licznymi basztami. Bramy miejskie w regularnym układzie powstały u wylotu ulic. Stare Miasto i Stare Przedmieście nie posiadały fortyfikacji od strony Głównego Miasta, co podkreślało jego uprzywilejowaną pozycję[1]. Główne Miasto – organizm miejski z portem, założony nad lewym brzegiem Motławy, składał się z dwóch części, z osią podziału wzdłuż ulicy Szerokiej. Po jej południowej stronie znajdowała się dzielnica mariacka, z głównym kościołem p.w. Najświętszej Marii Panny, po północnej – młodsza dzielnica, zwana „nova civitas" lub „dzielnica świętojańska" – z kościołem p.w. św. Jana. Na osi ulicy Szerokiej od strony pobrzeża wzniesiono bramę z dźwigiem portowym, zwanym Żurawiem[2]. Wraz z rozwojem broni palnej nastąpiła degradacja walorów obronnych fortyfikacji średniowiecznych. Przejściowym środkiem zaradczym było wzniesienie w drugiej połowie XVI w., od strony najbardziej narażonego na ataki zachodniego frontu miasta, bastionowych fortyfikacji typu starowłoskiego. Problem budowy nowoczesnych fortyfikacji uwypuklił się wraz z początkiem wojny w Inflantach, której katalizatorem był konflikt dynastyczny Wazów o koronę Szwecji po śmierci Jana III, ojca Zygmunta III Wazy. Rada Miejska z zagadnieniem po raz pierwszy zmierzyła się w 1600 r. Ostatecznie obwód forteczny ukończony został w 1636 r. wg projektu holenderskiego inżyniera Korneliusza van den Boscha[3]. Spowodowało to włączenie do historycznego Gdańska dawnych przedmieść na wschód i południe od Wyspy Spichrzów oraz Starego Przedmieścia – nazwanych Dolnym Miastem. Całość materiału poddanego analizie pochodzi z terenu wymienionych wyżej historycznych dzielnic Gdańska.

Pierwszym przykładem bogatego w porcelanę dalekowschodnią stanowiska archeologicznego jest stanowisko Tandeta (nr SAZ 255/99/04) (ryc. 1, 2), położone na granicy pomiędzy dwoma najstarszymi dzielnicami historycznego Głównego Miasta, tj. dzielnicy mariackiej, lokowanej przy kościele Mariackim, oraz młodszej dzielnicy świętojańskiej

[1] Bukal 2006, s. 20–22.

[2] Maciakowska 2011, s. 40–52.

[3] Bukal 2006, s. 35–42.

Ryc. 1. Badania przy ulicy Tandeta (nr SAZ 255/99/04). Widok na podwórko parceli Tandeta 7 z szalowanymi dołami kloacznymi latryn. Fot. K. Kaczyńska

Ryc. 2. Badania przy ulicy Tandeta (nr SAZ 255/99/04). Widok ogólny na północną pierzeję ulicy Szerokiej. Fot. K. Kaczyńska

– Nowego Miasta, po północnej stronie ulicy Szerokiej. Dzielnica świętojańska zaczęła powstawać w połowie XIV w., po zbyciu przez Dominikanów na rzecz rady miasta terenu położonego na wschód od kościoła p.w. św. Mikołaja aż do zachodniego brzegu Motławy. Jej główną osią była ulica Świętojańska, przy której położony był kościół p.w. św. Jana[4]. Badania na tym stanowisku prowadzone były w dwóch etapach: pierwszy, obejmujący wschodnią część kwartału wyznaczonego ulicami Tandeta, Grobla II, Świętojańska, Szeroka, wykonany został w listopadzie 2006 r. Prace obejmowały mecha-

[4] Maciakowska 2011, s. 57.

Ryc. 3. Badania przy ulicy Grząskiej (nr SAZ 255/129/02). Relikty parceli po odgruzowaniu. Fot. K. Dyrda

niczne odsłonięcie koron murów przylegających bezpośrednio do północnej pierzei ulicy Szerokiej i miały na celu wstępne rozpoznanie terenu przed dalszymi badaniami ratunkowymi, przewidzianymi przez plan budowy „Zespołu budynków mieszkaniowych, z funkcjami usługowymi w kondygnacji parteru". Badaniami objęto fragmenty parceli przy ulicy Szerokiej 88–96. Na terenie parceli przy ulicy Szerokiej 90–94 odsłonięto relikty wykonane z cegły maszynowej, był to gmach będący od 1894 roku siedzibą redakcji gazety codziennej „Danziger Neueste Nachrichten". Podczas jego wznoszenia starsze budynki zostały wyburzone. Natomiast na pozostałych parcelach, tj. o numerach 88, 89, 95 oraz 96 nadal funkcjonowała starsza zabudowa murowana, o metryce, w najstarszych partiach, wywodzącej się z późnego średniowiecza i wczesnych czasów nowożytnych, wzniesiona z cegieł strychowanych ręcznie[5].

Drugi etap badań obejmował kompleksowe badania archeologiczne prowadzone na terenie inwestycji w latach 2007–2009[6]. Prace rozpoczęto od mechanicznego odgruzowania parceli (z destruktów zabudowy zniszczonej w 1945 r.) od strony ulicy Szerokiej, na całej ich głębokości do poziomu posadzek piwnic. Relikty odkrytych budynków wznoszone były od XV do XX w. Możliwości przebadania najstarszej murowanej zabudowy w znacznej mierze uniemożliwiało głębokie fundowanie (poniżej poziomu wód gruntowych, zawężając pole obserwacji) oraz piwnice gmachu redakcji i drukarni „Danziger Neueste Nachrichten", wzniesionego w ostatnim dziesięcioleciu XIX w. Po zadokumentowaniu, mury kondygnacji podziemnej zostały rozebrane celem umożliwienia dalszej eksploracji nawarstwień. Według numeracji historycznej, dostępnej na planie Buhsego (1866–1869), przebadane zostały następujące parcele położone przy ulicach: Szerokiej, numery od 88 do 95, Tandety 1–7, Świętojańskiej 18–20. Po rozbiórce posadzek w budynkach, podpiwniczony calec osiągnięto po eksploracji 1 do 1,4 m nawarstwień, na rzędnej około 1 m n.p.m. W trakcie badań zadokumentowano obecność i wyeksplorowano 30 szamb o różnej konstrukcji. Były one użytkowane od XV do XVIII w. i znajdowały się głównie w obrębie podwórek i oficyn. Z nich pochodzi najwięcej pozostałości porcelany, co wskazuje, że mogły to być naczynia użyłkowane w obrębie poszczególnych parcel, które po uszkodzeniu były wrzucane do latryn. Prestiżowe lokalizacje posesji w pobliżu najważniejszej bramy portowej oraz pochodzące z nich liczne znaleziska cennej dalekowschodniej porcelany pozwalają domniemywać znaczną zamożność mieszczan będących właścicielami kamienic, ich szerokie kontakty międzynarodowe i otwartość na nowości.

Drugim wytypowanym stanowiskiem z terenu Głównego Miasta była ulica Grząska – stanowi-

[5] Krzywdziński 2006, s. 1–2.

[6] Kaczyńska, Kwapiński 2010, s. 1–11.

sko nr SAZ 255/129/02 (ryc. 3). Badania ratunkowe prowadzone były od grudnia 2006 do września 2007 r.[7] i objęły wykopami powierzchnię 360 m². Stanowisko znajduje się na terenie Głównego Miasta (dawniej zwanego Prawym Miastem), w kwartale zabudowy wyznaczonym ulicami Mariacką, Grząską, Chlebnicką i Kleszą. Obejmuje ono historyczne parcele nr 1, 2, 3 i 4 po zachodniej stronie ulicy Grząskiej, wraz z fragmentem sąsiedniej parceli przy ulicy Chlebnickiej 32. Omawiany obszar nie został objęty odbudową po zniszczeniach wojennych, w latach 50. przekształcono go w skwer. Badany teren położony był około 100 metrów od nadbrzeża portowego znajdującego się za Bramą Mariacką, co przekładało się na dużą wartość terenu. W odróżnieniu od prezentowanego wyżej stanowiska, historyczne parcele przy ulicy Grząskiej miały mniejszą powierzchnię, co ograniczało rozwój zabudowy, prowadząc do wciągnięcia w bryłę kamienicy również przestrzeni zajmowanej pierwotnie przez podwórko. Najstarszą zabudowę zlokalizowano na parceli położonej przy ulicy Grząska 3. Był to drewniany budynek, do wzniesienia którego zastosowano budulec pozyskany w czwartym dziesięcioleciu XIV w. Pierwszy drewniany dom na sąsiedniej parceli przy ulicy Grząska 1 pochodził z połowy XIV w. Dane te korespondują ze źródłami historycznymi, w których datę nadania praw miejskich Głównemu Miastu w 1343 r. odnosi się również do rozpoczęcia budowy kościoła Mariackiego (Marienkirche), będącego główną świątynią miejską. Rejon ulic Grząskiej, Chlebnickiej i Piwnej od drugiej połowy XIV w. związany był z produkcją piwa. Z działalnością tą można powiązać odkrycie w piwnicy posesji przy ulicy Grząska 3 ceglanego pieca z końca XV i pocz. XVI w., wybudowanego na planie litery T. Pełnił on prawdopodobnie dwojaką funkcję – z jednej strony, jako dwukomorowy piec w typie hipokaustum ogrzewał ciepłym powietrzem znajdującą się powyżej sień i położone nad nią sypialnie; można go było również użyć do suszenia słodu koniecznego do produkcji piwa[8].

Od drugiej połowy XV w. zabudowa drewniana była systematycznie zastępowana trwalszą, murowaną. Wiązało się to z koniecznością stabilizacji fundamentów ścian za pomocą rzędów pali, które miały zapobiegać zapadaniu się murów w grząskim podłożu osuszonych obszarów nadrzecznych. Niewielka głębokość parceli przy Grząskiej dawała możliwość budowy murowanej kamienicy z ograniczonym zapleczem. Małe podwórka pięciu pierwotnych parceli usytuowanych przy ulicy Grząskiej były praktycznie w całości zabudowane latrynami. Najstarsza z nich została zbudowana z drewna sosnowego w drugiej połowie XIV w., szalowania dołów kloacznych były wielokrotnie przebudowywane, najpopularniejsza była konstrukcja słupowa na planie kwadratu. Pale stawiano w narożach i w połowie długości ścian, szalowanych dodatkowo poziomymi deskami, wpuszczanymi w pazę słupa. Na stanowisku odkryto łącznie 10 latryn z przedziału czasowego od końca XIV do XVIII w., z których pozyskano bogaty zbiór zabytków, łącznie z porcelaną. Znaleziska dalekowschodniej porcelany należy uznać za destrukty zastawy używanej przez mieszkańców kamienic, których pozbyto się wyrzucając do latryn.

Kwartał ulic Grząska, Mariacka, Chlebnicka, Klesza znajdował się na terenie najstarszej części Głównego Miasta, w dzielnicy mariackiej, w połowie drogi pomiędzy kościołem NMP a nadbrzeżami portowymi. Skutkowało to dużą atrakcyjnością terenu, przez co parcele były drogie, ale niewielkie. Średniowieczny podział parcelacyjny utrwalił się do początku XVII w. i został zaburzony dopiero w 1. jego połowie, poprzez połączenie czterech wąskich parceli w dwie większe. W połowie XIX wieku, ze względu na niewielką powierzchnię działek, również części podwórek zostały zabudowane i połączone z kamienicą w jedną bryłę. W 1927 r. zapadła się ściana fundamentowa kamienicy Grząska 4, co spowodowało konieczność rozbiórki i wzniesienie w 1935 r. nowego budynku o fundamentach betonowych. Cały kwartał zabudowy został zniszczony w 1945 r., na jego miejscu powstał skwer, który na przełomie pierwszego i drugiego dziesięciolecia XXI w. został zabudowany. Prace budowlane poprzedziły badania archeologiczne, w trakcie których pozyskano między innymi fragmenty porcelany dalekowschodniej.

Druga grupa znalezisk porcelany została pozyskana na stanowiskach charakteryzujących się rozległymi warstwami niwelacyjnymi. Akumulowany materiał pochodził z terenu historycznego Gdańska i przemieszczany był w miejsce odkrycia z dwóch zasadniczych powodów. Do wykonania nawarstwień niwelacyjnych konieczny materiał uzyskiwano z wykopów fundamentowych pod budynki rozbudowującego się miasta i wznoszone fortyfikacje (fosy i mury), po czym wywożono w miejsce depozytu. Wykorzystywano także odpady stałe pozyskiwane w trakcie sprzątania nawierzchni miejskich ciągów komunikacyjnych z nagromadzonego błota, śmieci oraz odchodów zwierząt pociągowych, które w odróżnieniu od nieczystości płynnych spływających systemem rynsztoków i kanałów do Motławy, musiały być usuwane ręcznie. Od późnego średniowiecza Wyspa Spich-

[7] Kuczma, Dyrda 2008, s. 1–7.

[8] Kuczma, Dyrda 2008, s. 6-7; Karst 2002, s. 23.

rzów stała się miejscem składowania nadkładów ziemi. Spowodowane to było bezpośrednią bliskością Głównego Miasta, gdyż wystarczyło mostem Krowim (na przedłużeniu ulicy Ogarnej) lub Zielonym – wcześniej Kogi (przedłużeniem Długiego Targu) przekroczyć Motławę, by usuwane nieczystości lub ziemię zrzucić na planowo niwelowanych, nisko położonych i podmokłych gruntach. Konieczność podniesienia poziomu terenu pod zabudowę spichlerzowo-magazynową była podstawową przyczyną niwelacji Wyspy Spichrzów. Przykładem takiej działalności są stanowiska przy ulicach Jaglanej (*Kiebitzgasse*) i Toruńskiej (*Thornscherweg*). Podobną funkcję spełniał również teren Dolnego Miasta, gdzie prace niwelacyjne podjęto głównie w okresie nowożytnym od XVII w. Przyczyną było położenie tego terenu za Wyspą Spichrzów, w kierunku wschodnim i południowym, co powodowało co najmniej dwukrotne wydłużenie transportu mas ziemnych.

Ze względu na unikatowość wydzielonego przez dr Pudlis[9] zbioru porcelany z badań, do szerszego omówienia wytypowane zostały dwa stanowiska z południowej części Wyspy Spichrzów. Pierwsze z nich, położone przy ulicy Jaglana 3/5 (nr SAZ 255/020/46), przebadano w latach 2006–2008. Prace prowadzone przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku objęły powierzchnię 9800 m^2, odsłaniając nawarstwienia i konstrukcje z okresu XV–XIX w.[10] Stanowisko obejmowało parcelę we wschodniej części południowej pierzei ulicy Jaglanej 3/5. Eksplorację stanowiska prowadzono w obrębie 124 wykopów do rzędnej budowlanej na poziomie 0,0 m n.p.m., osiągając w ramach wykopów sondażowych utworzony z ilastych namułów i torfów calec (1,0–1,5 m p.p.m.). Rzędną na poziomie calca ustalono w ramach odrębnych badań (nr SAZ 255/020/60) w roku 2012. Teren badań, podobnie jak całą południową część Wyspy Spichrzów, od czasów późnego średniowiecza wykorzystywano do składowania, przerobu i handlu drewnem. Badany teren wzmiankowany był już w roku 1385 i 1410, wspomniano drogi poprzeczne przebiegające przez obszar stanowiska, w tym późniejszą ulicę Jaglaną. Najstarsze nawarstwienia usystematyzowano w zakresy chronologiczne – tj. fazę 1: XIV–XV w. i fazę 2: XVI w. do roku 1633. Z drugiej połowy XV w. pochodzą wzmianki o zabudowie spichrzowej południowego odcinka ulicy Chmielnej, położonego na zachód od terenu stanowiska. Odkryte w wykopach sondażowych nawarstwienia miały charakter rozległych, niezbyt grubych niwelacji, przewarstwionych akumulacyjnymi warstwami wiórów i trocin drzewnych, podnoszących teren o 0,5–1,5 m powyżej poziomu calca. Pochodzące z sondaży materiały ceramiczne, zawierające od początku znaczne ilości (40–60%) miejscowej ceramiki szkliwionej oraz czytelny udział (5–10%) cienkościennej ceramiki biało-siwej, mogą wskazywać na wykorzystanie terenu jako placów drzewnych w drugiej połowie XV w. W okresie fazy 2 (XVI w. do roku 1633) badany teren nadal pełnił funkcje składów drzewnych. Wzdłuż wyznaczającej wschodnią granicę stanowiska fosy miejskiej, w latach 1517–1519 usypano wał obronny (Psi Wał) rozebrany w roku 1633, po domknięciu nowożytnego obwodu fortecznego. Pozostałości drewniano-ziemnych konstrukcji wału odkryto w południowo-wschodniej części stanowiska. Sekwencję warstw z fazy drugiej na całym obszarze stanowiska tworzą, jak w okresie wcześniejszym, niezbyt grube warstwy niwelacyjne, rozdzielane poziomami akumulacji wiórów drzewnych. Do omawianego horyzontu czasowego zaliczono drewniane podwaliny budynku szkieletowego przy południowej granicy stanowiska, pojedynczy drewniany kanał odwadniający oraz uchwycony w sondażu prostopadły do ulicy Jaglanej ciąg słupów parkanu, wyznaczającego granicę między działkami. Po rozbiórce Psiego Wału, jeszcze w pierwszej połowie XVII w., w jego sąsiedztwie wzniesiono dwa ustawione szczytowo do Nowej Motławy bliźniacze spichlerze, zachowane w postaci rzędów pali fundamentowych, połączonych poprzecznymi legarami. Ceramika dalekowschodnia odnaleziona na stanowisku pochodziła z warstw niwelacyjnych.

Nawieziony materiał przybył prawdopodobnie z Głównego Miasta, przemawia za tym położenie, umożliwiające minimalizację kosztów transportu. Było to możliwe dzięki połączeniu wyspy z Głównym Miastem za pomocą Mostu Krowiego na przedłużeniu ulicy Ogarnej. Mniej prawdopodobne wydaje się pozyskanie materiału użytego na niwelacje z rejonów Starego Miasta czy Starego Przedmieścia. Nadkłady ziemi z terenu Starego Miasta wykorzystywane były do niwelacji rejonu Osieka. W przypadku Starego Przedmieścia niwelacji wymagała terasa zalewowa na lewym brzegu Motławy. Sytuację tę zaobserwowano podczas badań przy ulicy Lastadia, gdzie materiał ceramiczny z XVII i XVIII w. rozkładał się w pasie nadrzecznym, wcześniej niewykorzystywanym osadniczo[11]. Wykorzystanie terasy zalewowej możliwe było po uregulowaniu biegu Motławy za pomocą Kamien-

[9] Pudlis 2021.

[10] Muntowski, Jagusiak 2009, s. 2–8.

[11] Kościński 2020, s. 38–44.

nej Grodzy i po powstaniu nowożytnych obwarowań w typie holenderskim.

Stanowiskiem o zbliżonym charakterze jest teren obejmujący działkę położoną przy ulicy Toruńskiej 10 A (ryc. 4, 5)[12]. Jest ona usytuowana w południowej części Wyspy Spichrzów. Badania prowadzone przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku trwały od czerwca 2007 do kwietnia 2008 r. Przebadano obszar o powierzchni 8000 m². Prace prowadzono w ramach rzędnych 3,5 m n.p.m. – współczesnego poziomu gruntu – do rzędnej budowlanej 0 m n.p.m., punktowo schodząc do poziomu 1,5 m p.p.m. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że teren użytkowany był od XVI w. W odróżnieniu od obszaru usytuowanego w pobliżu ulicy Chmielnej (*Hopfengasse*), był on eksploatowany ekstensywnie. Wynikało to przede wszystkim z tradycyjnego użytkowania tego rejonu wyspy jako składów drewna powiązanych z działającą w pobliżu (po drugiej stronie Motławy) gdańską stocznią – Łasztownią.

Składy drzewne usytuowane były w pobliżu miejsca, gdzie koryto Motławy było najszersze i umożliwiało wodowanie statków, jak również swobodny zwrot jednostek i przybicie burtą do nabrzeża. Najstarszym obiektem zarejestrowanym na stanowisku był Psi Wał, rozebrany w 1633 r. element ziemnych fortyfikacji biegnący wzdłuż brzegu kanału Nowej Motławy. Tworzący go nasyp odkryto w odległości około 16 m od współczesnej linii brzegowej kanału. Jego zniwelowany strop zarejestrowano na głębokości około 0,60 m n.p.m. Szerokość wału u podstawy wynosi około 10 m. Warstwy nasypowe tworzące konstrukcję zalegają na niwelacji ścinek drewna, skór i trzcin, izolującej wał od namułów rzecznych stanowiących calec. W stropie calca wystąpiły nieliczne fragmenty ceramiki datowanej na początek XVI w.

W sondażach założonych wzdłuż Nowej Motławy odkryto pozostałości pali ściętych na wysokości (w zależności od ukształtowania terenu) od około 0,58 m do 0,30 m n.p.m., a posadowionych na głębokości od około 0,30 do 0,80 m p.p.m. Pale te były wbite w wał i stanowiły palisadę fortyfikacji. Wał wzmocniony został palisadą w 1561 r. W pobliżu wału w XVIII w. powstał wodociąg z drewnianych rur łączonych na ołowiane złączki, zakończony drewnianą rzapią, umożliwiającą czerpanie wody. Jedna z drewnianych rur została wtórnie użyta do drenażu terenu, na którym wzniesiono w XVIII wieku najstarszy budynek, początkowo drewniany, następnie przebudowany na obiekt murowany z żółtej cegły, tzw. holenderki. Z przełomu XVIII i XIX w. pochodzą biegnące na linii wschód–zachód licznie zarejestrowane konstrukcje drewniane, na które składały się elementy tworzące ciąg odpływowo-drenażowy. Konstrukcje te wyznaczały podziały między parcelami. Na XIX w. należy datować podwaliny budynku odkrytego przy zachodniej części stanowiska. Jego pozostałości odsłonięto pod posadzką z cegły maszynowej budynku przemysłowego, datowanego na przełom XIX i XX w. Na planie miasta *Freie Stadt Danzig Geländeplan* z kwietnia 1927 roku[13], na terenie parceli Toruńska 10 (*Thornscherweg*) naniesione są budynki fabryczne. Ich fundamenty odsłonięte zostały podczas odgruzowania stanowiska.

Na podstawie analizy układu stratyfikacyjnego nawarstwień możemy przypuszczać, że ta część Wyspy Spichrzów, po niwelacji terenu, była wykorzystywana od początku XVI w. jako place składowe. Dopiero na przełomie XVII i XVIII w. wzniesiono budynki typu spichrzowego, czemu towarzyszyły kolejne niwelacje terenu. Zachowały się one jedynie w formie rzędów pali, które miały za zadanie stabilizowanie fundamentów magazynów zbożowych. Po połowie XIX w. nastąpiła zmiana sposobu użytkowania terenu. Został on wykorzystany pod zabudowę przemysłową. Duży wpływ na przemysłowy rozwój tego obszaru miało uruchomienie połączenia kolejowego z Tczewem w 1851 r., jako odgałęzienie trasy Berlin–Królewiec[14] i powstanie stacji Gdańsk Brama Nizinna (późniejszy dworzec Kłodno). Możliwe to było dopiero po przebiciu obwarowań miejskich w rejonie bastionu Żubr i powstaniu bramy kolejowej. Dalszy rozwój infrastruktury przemysłowej w okolicy ulicy Toruńskiej wynikał z przekształcenia stacji Brama Nizinna w dworzec towarowy, który był czynny do 1995 r. Rozwój sieci kolejowej spowodował konieczność przeniesienia dworca osobowego w rejon Nowych Ogrodów, gdzie powstał Hauptbahnof (Gdańsk Główny). Nowy dworzec obsługiwał podróżnych w trzech kierunkach: do stacji przesiadkowej Tczew, linię lokalną do Sopot i dalej Słupska, oraz do Nowego Portu. W konsekwencji zmiany profilu na dworzec towarowy, rozbiórce uległ budynek przeznaczony do obsługi ruchu osobowego, natomiast otoczenie poddano wytężonej industrializacji. Z okresem tym związane były betonowo-gruzowe fundamenty obiektów przemysłowo-magazynowych, odkryte podczas odgruzowywania stanowiska w 2007 r. Charakter odkrytych podczas badań nawarstwień wskazuje, że zbiór porcelany

[12] Jagusiak 2008, s. 2–14.

[13] Geländeplan 1927.

[14] Gedanopedia 1, Gliński, Michalczonek.

Ryc. 4. Badania przy ulicy Toruńskiej 10 A (nr SAZ 255/20/50). Fortyfikacje południowego brzegu Wyspy Spichrzów, nasyp ziemny „Psiego Wału". Fot. M. Jagusiak

Ryc. 5. Badania przy ulicy Toruńskiej 10 A (nr SAZ 255/20/50). Fundamenty XX-wiecznych budynków fabrycznych. Fot. M. Jagusiak

stanowił wtórny depozyt, usunięty z bliżej nieokreślonego rejonu Głównego Miasta.

Kolejny bogaty zbiór porcelany dalekowschodniej pochodzi z terenu Dolnego Miasta, ze stanowiska Łąkowa 39/44 (nr SAZ 255/86/10), badanego w latach 2015–2017 przez zespół Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej Marii Karoliny Kocińskiej[15]. Dolne Miasto obejmuje południowo-wschodnią część historycznego Gdańska, położoną pomiędzy Nową Motławą a Opływem Motławy, z linią fortyfikacji i od północy Szkocką Groblą (ryc. 6–8). Obszar ten został późno zurbanizowany. W średniowieczu i okresie nowożytnym należał do przedstawicieli cechu rzeźników. Znajdowały się tam łąki, gdzie mieszkańcy Długich Ogrodów wypasali bydło i świnie. W przestrzeni pomiędzy pastwiskami a wałem i fosą znajdował się niewielki lasek, z którego pozyskiwane było drewno. W wyniku zagrożenia szwedzkiego około 1636 r. obszar Dolnego Miasta został włączony w system nowoczesnych obwarowań z Kamienną Śluzą, natomiast teren tzw. Świńskich Łąk poprzecinany zo-

[15] Kocińska, Muntowski, Kij, Murawski 2018, s. 2–69.

Ryc. 6. Badania przy ulicy Łąkowej 35–37 (nr SAZ 255/86/10). Fundament filarowo-łękowy hali przemysłowej. Fot. P. Muntowski

Ryc. 7. Badania przy ulicy Łąkowej 35–37 (nr SAZ 255/86/10). Stanowisko w trakcie eksploracji. Fot. P. Muntowski

stał siecią uporządkowanych kanałów z wygonem dla zwierząt podążających na pastwiska w osi ulicy Toruńskiej. Najstarszym murowanym obiektem był dom dla zakaźnie chorych z połowy XVII w., przy Pestilenzegasse (Zakaźnej) obecnie Radnej. Osią Dolnego Miasta była ulica Łąkowa (Weidengasse), lecz pierwszą wybrukowaną ulicą była Kamienna Grobla (Steindamm), wiodąca do Kamiennej Śluzy – dzięki której regulowano poziom wody w Opływie Motławy. Do końca XVIII w. większość obszaru pełniła funkcję ogrodów bądź placów składowych z niewielką, parterową lub piętrową zabudową. W 1711 r. powstała bezpłatna szkoła fundacji pastora Joachima Weickhamanna, a w 1777 loża masońska przy Herrengarten 1 (obecnie ulica Sadowa). Intensywny rozwój terenu nastąpił po 1814 r., wraz z ponownym włączaniem Gdańska do państwa pruskiego i uzyskaniem przez miasto statusu twierdzy. W 1816 r. na potrzeby garnizonu powstały warsztaty artyleryjskie, w 1839 fabryka karabinów, w jej

Ryc. 8. Badania przy ulicy Łąkowej 35–37 (nr SAZ 255/86/10). Drewniane podwaliny budynku. Fot. P. Muntowski

pobliżu w wykupionym i przebudowanym dworze Uphagena w 1853 r. rozpoczął działalność katolicki Szpital Najświętszej Marii Panny, rozbudowany etapami po połowie XIX wieku. Nieopodal na potrzeby szpitala wzniesiono kaplicę. W 1841 r. przy Łąkowej 34 powstała odlewnia i fabryka maszyn rolniczych Steimmigów. W latach 1869–1871 zasypano kanały, zostały one zastąpione podziemną kanalizacją sanitarną. Pomiędzy rokiem 1892 a 1893, od strony dworca Brama Nizinna do rzeźni przy Angielskiej Grobli, poprowadzona została bocznica kolejowa. Pod koniec XIX w. zbankrutowała fabryka Steimmiga, jej teren został rozparcelowany, na nim wzniesiono domy czynszowe dla pracowników fabryki karabinów, natomiast przy ulicy Łąkowej powstały okazałe kamienice tworzące zwartą pierzeję. Po zakończeniu I wojny światowej Gdańsk został zdemilitaryzowany, linię produkcyjną karabinów wywieziono do Radomia, natomiast w budynkach warsztatów artyleryjskich powstała fabryka opakowań blaszanych. W 1945 r. zniszczona została północno-zachodnia część Dolnego Miasta, natomiast południowa podtopiona. W 1959 r. dzielnica została przecięta przez trasę W-Z, co przyczyniło się do degradacji jej części odciętej od Śródmieścia[16].

Badania archeologiczne przy Łąkowej 35–38 poprzedzały wzniesienie budynków biurowych LPP SA i objęły wykopami powierzchnię 12 808 m². W trakcie badań wyznaczono pięć faz stratyfikacyjnych historycznego zagospodarowania badanego obszaru. Najstarsza, do lat 30. XVII w., obejmowała okres użytkowania tego terenu jako pastwiska i niewielkiego zalesienia – odpowiada jej strop warstwy naturalnej. Kolejna faza dotyczyła czasu szybkiego rozwoju fortyfikacji od lat 30. do końca XVII w. Wiązał się on również z początkiem urbanizacji podmokłego terenu. Nawiezione zostały ogromne masy gruntu, celem stabilizacji torfowego podłoża, a teren przecięto siecią kanałów melioracyjnych z brzegami wzmocnionymi drewnianym szalowaniem. Z okresem tym nie powiązano żadnych reliktów budynków, prawdopodobnie grunt użytkowany był jako ogród. Materiał do niwelacji nawieziony został zapewne z bliżej nieokreślonego obszaru Głównego Miasta lub Starego Przedmieścia.

Trzecia faza użytkowania terenu obejmuje okres od początku XVIII do połowy XIX w., czytelne jest porzucenie planów urbanizacyjnych na rzecz ruralizacji. Drewniane budynki wzniesione były w głębi lub na tyłach parceli w rozproszeniu, wykonane były w konstrukcji słupowej, odkryto również drewniane podwaliny dwóch murowanych budynków ze ścianami wykonanymi z cegły holenderki. Towarzyszyły im urządzenia sanitarne: studnie i latryny znajdujące się na tyłach posesji. Doły latryn szalowane były deskami łącznymi na zacios, ze słupami rozpierającymi na środku ścian. Dwie studnie umiejscowione zostały na tyłach parceli przy wewnętrznej fosie fortyfikacji. Jedna z nich została wykonana z desek usytuowanych pionowo, natomiast druga oszalowana była deskami poziomymi stabilizowanymi słupami, na jej dnie znajdowały się fragmenty drewnianej pompy. Z fazy tej pochodził również rurociąg z zachowaną studnią ujściową, datowaną na połowę XVIII w. Przy ulicy Łąkowej odkryto słabo zachowane relikty fundamentów ra-

[16] Gedanopedia 2, Szczypior.

finerii cukru z 1767 r. Jej powstanie związane było ze skokowym wzrostem spożycia kawy i herbaty w Gdańsku, Rafineria zbankrutowała w 1775 r., trzy lata po I rozbiorze Polski, by ostatecznie zakończyć działalność w latach dwudziestych XIX w.

Czwarta faza obejmuje cały XIX wiek do roku 1945. Początek tego okresu wiąże się z załamaniem żeglugi i handlu zbożem. Spowodowane to było przerwaniem szlaków dostaw przez granice poszczególnych zaborów i przekierowaniem zboża na potrzeby ich rynków wewnętrznych. Zła sytuacja gospodarcza miała odzwierciedlenie w dalszym rozwoju Dolnego Miasta. W pierwszej połowie XIX stulecia nie powstały nowe inwestycje, na południe od ulicy Łąkowej nadal uprawiano ogrody, utrzymywała się – podobnie jak wcześniej – niska rozproszona zabudowa typu wiejskiego. Jedynym odstępstwem była budowa w 1800 r. dworu patrycjuszowskiej rodziny Uphagenów i w miarę ciągła zabudowa wzdłuż ulicy Łąkowej. Powyższy stan trwał do połowy XIX w., co również odzwierciedlała sytuacja stratygraficzna na badanym stanowisku. Fundamenty budynków odsłonięte wzdłuż południowej pierzei ulicy Łąkowej były wzniesione z cegieł ułożonych na legarach opartych na palach. Po połowie XIX w. rozpoczęła się wzmożona industrializacja – katalizatorem było uruchomienie linii kolejowej, natomiast najbliższe otoczenie stanowiska dynamiczny rozwój odnotowało od czasu przeniesienia z Osieka fabryki karabinów. Jako jej lokalizację wytypowano miejsce dawnej rafinerii cukru, na jej terenie w roku 1846 uruchomiono maszynę parową. Ze względu na potrzeby garnizonu, fabryka została w 1853 r. upaństwowiona i przekształcona w Królewską Fabryką Karabinów. Rozwój fabryki był wieloetapowy. Znaczna część podziemnej substancji przetrwała do 2016 r., tj. rozpoczęcia ratowniczych badań archeologicznych. Budynki wznoszone były na kamiennych fundamentach z łamanych eratyków w wąskoprzestrzennych wkopach, ułożonych na drewnianych podwalinach i legarach, wzmacnianych punktowo za pomocą wbijanych pali, co chroniło mury przed osiadaniem. Na tyłach parceli znajdowały się dwie szalowane drewnem latryny. Budynki powstałe w latach 80. XIX w. wzniesione zostały przy zastosowaniu fundamentów odcinkowych, łączonych w jednolity ciąg za pomocą arkad. Na badanym terenie odkryto również obrotnicę związaną z powstałą w 1893 r. bocznicą, prowadzą w kierunku rzeźni. Zabudowa przemysłowa apogeum osiągnęła w latach 1916–1918, gdy praktycznie została zabudowana cała parcela, aż do Bastionu Miś. Powstały wtedy kubaturowe hale z dwoma rzędami filarów wspierających więźbę dachową. Oprócz obiektów produkcyjnych wzniesiono również maszynownię, a poszczególne budynki były ze sobą skomunikowane. Na potrzeby maszyn parowych na trenie zakładu została wykopana duża studnia z ceglaną cembrowiną o średnicy wewnętrznej 5,7 m. Wodę do niej doprowadzano z pobliskiej fosy. Ostatnią inwestycją na terenie fabryki przed 1945 r. było wzniesienie masztu radiowego na T-kształtnym betonowym fundamencie. Wojnę przetrwały tylko dwie hale produkcyjne, pozostałe zostały zniszczone w trakcie nalotów.

Pozyskany zbiór ceramiki dalekowschodniej ze stanowiska Łąkowa 35/39 pochodził z drugiej i trzeciej fazy użytkowania terenu (od lat 30. XVII w. do połowy XIX w.). Wiązał się z okresem powstawania fortyfikacji, w trakcie którego również intensywnie niwelowano podmokły teren, nawożąc materiał z Głównego Miasta i Starego Przedmieścia, przy jednoczesnym meliorowaniu terenu za pomocą rowów, jak również w trakcie powstawania niskiej zabudowy w typie wiejskim w XVIII w., gdy także przemieszczane były masy ziemne. Pojawienie się okazałych kamienic i zabudowy czynszowej dopiero na przełomie XIX i XX w. wyklucza użytkowanie ekskluzywnej porcelany na terenie ogrodów i składów magazynowych, wyjątek stanowić mogły rezydencje, np. dom Uphagena z 1800 r.

Od powyższej grupy odróżniały się znaleziska ze stanowiska nr SAZ 255/16/02. Pozyskano je w trakcie bagrowania i umacniana brzegów Kanału Raduni na odcinku staromiejskim w latach 1983 i 1984. Prace prowadzone przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku miały charakter nadzorów w trakcie robót hydrotechnicznych na odcinku pomiędzy ulicą Wały Jagiellońskie a Wielkim Młynem. Prace hydrotechniczne monitorowane były pod kątem ewentualnego występowania historycznych konstrukcji wzmacniających brzegi. Roboty regulacyjne wymagały pogłębienia koryta. Zmniejszenie przepływu kanału spowodowane było podmywaniem jego brzegów oraz odkładaniem materiału niesionego przez nurt w okresach wysokich stanów wody. Wydobyty materiał składowany był na hałdy przy brzegu kanału, przeglądał go prowadzący nadzór archeolog. W powyższych warunkach, fragmenty porcelany stanowiły na tle szaro-brunatnego szlamu element dość jaskrawy i wyróżniający się. Powyższy sposób prowadzenia robót uniemożliwiał stwierdzenie okresu, w jakim nastąpił depozyt artefaktów. Pozyskany w trakcie nadzorów materiał archeologiczny ma charakter luźnego zbioru, ceramika na dno kanału mogła trafić w wyniku podmywania sztucznie wykonanych brzegów i obwałowań kanału, dlatego moment ich depozytu jest praktycznie niemożliwy do określenia.

Reasumując, na opisanych powyżej stanowiskach, z racji na ich charakterystykę, można było wyróżnić trzy typy depozytów: destrukty porcelany znalezione w wypełniskach latryn, fragmenty pochodzące z warstw niwelacyjnych oraz materiału z cieku wodnego – przemieszane i nie dające się przypisać konkretnemu kontekstowi archeologicznemu.

Przedstawione wyżej stanowiska archeologiczne z terenu historycznego Gdańska – obszaru miejskiego wyznaczonego przez nowożytny obwód forteczny – badane były w trybie systematycznych prac wyprzedzających oraz ratunkowych związanych z planowanymi inwestycjami budowlanymi. W przypadku Głównego Miasta i Wyspy Spichrzów w miejscu wykopalisk, po przebadaniu terenu do poziomu calca, powstały budynki mieszkalno-usługowe, na Dolnym Mieście zabudowa biurowo-przemysłowa przedsiębiorstwa odzieżowego. Badania prowadzono metodami inwazyjnymi. W pierwszej fazie za pomocą sprzętu ciężkiego (koparek) odgruzowywano parcele, następnie były dokumentowane zachowane pod ziemią relikty architektury – fundamenty, przyziemia, piwnice. Kolejnym krokiem była eksploracja nawarstwień stratygraficznych. Eksploracje prowadzono ręcznie w ramach warstw naturalnych, z których pozyskiwano materiał masowy (ceramikę, kafle, fragmenty przedmiotów skórzanych etc.) oraz zabytki wydzielone (monety, zabytki metalowe, przedmioty zachowane w dobrym stanie, elementy unikatowe etc.). Pozyskane artefakty przyporządkowywane były do lokalizacji (parceli) i jednostek stratyfikacyjnych (warstw, obiektów). Poszczególne jednostki stratygraficzne były dokumentowane opisowo, fotograficznie i geodezyjnie. Eksploracja stanowisk prowadzona była zgodnie z zasadami stratygrafii archeologicznej, warstwy i obiekty zdejmowano zgodnie z ich naturalnym zasięgiem, w sekwencji odwrotnej do naturalnego procesu ich sedymentacji[17]. Po zakończeniu badań teren wykopalisk przechodził odbiór konserwatorski Wojewódzkiego Pomorskiego Konserwatora Zabytków i był przekazywany do planowanego procesu inwestycyjnego. Odmienny proces nastąpił w przypadku materiału uzyskanego z Kanału Raduni. Badania archeologiczne miały formę nadzorów. Prace polegały na bagrowaniu odcinka Kanału Raduni, przebiegającego przez teren Starego Miasta. Wydobyty przez koparkę namuł z dna cieku był odkładany na brzeg, gdzie był przeglądany przez archeologa prowadzącego nadzór, z tej racji pozyskany materiał archeologiczny stanowił zbiór luźnych artefaktów pozbawionych kontekstu archeologicznego.

Obecność w zbiorze ceramiki nowożytnej, pozyskanej w trakcie badań archeologicznych także porcelany dalekowschodniej, świadczy o statusie majątkowym kupców i mieszczan gdańskich, ich szerokich kontaktach oraz podatności na mody i nowości implementowane z Europy Zachodniej dzięki transportowi morskiemu.

[17] Harris 1992, s. 22–37.

Maciej Szyszka
Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
m.szyszka@archeologia.pl
ORCID: 0009-0002-1915-7617

Bibliografia

BUHSE D.

1866–1869 *Situations Plan von Danzig. Nach trigonometrisher Aufnahme im Auftage des Magistrats gemessen in gen Jahren 1866 bis 1869*, Danzig, w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej, sygn. C III 610.

BUKAL G.

2006 *Fortyfikacje Gdańska 1454–1793*, [w:] G. Bukal (red.), *Fortyfikacje Gdańska*, Gdańsk, s. 22–47.

GELÄNDEPLAN

1927 *Geländeplan der Freie Stadt Danzig*, Danzig, w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej, sygn. B 552.

HARRIS E.C.

1992 *Zasady stratygrafii archeologicznej*, Warszawa.

JAGUSIAK M.

2008 *Sprawozdanie z badań archeologicznych na Wyspie*

Spichrzów, przy ul. Toruńskiej 10 A w Gdańsku, Gdańsk, maszynopis w archiwum MAG.

KACZYŃSKA K., KWAPIŃSKI A.

2010 *Sprawozdanie z II etapu badań terenowych we wschodniej części kwartału ulic Tandeta, Świętojańska, Grobla II, Szeroka w Gdańsku SAZ 255/99/04*, Gdańsk, sprawozdanie w archiwum MAG.

KARST D.

2002 *Technologia rzemieślniczej produkcji piwa we Wrocławiu w okresie średniowiecznym i nowożytnym na tle browarnictwa europejskiego*, [w:] *Piwo we Wrocławiu od średniowiecza po czasy współczesne*, Wrocław, s. 9-47.

KOCIŃSKA M.K., MUNTOWSKI P., KIJ K., MURAWSKI P.

2018 *Sprawozdanie z badań archeologicznych przy ul. Łąkowej w Gdańsku, działki ewidencyjne nr. 271/4, 273/2, 546, obręb100*, Gdańsk, maszynopis udostępniony przez Patryka Muntowskiego.

KOŚCIŃSKI B.

2020 *Podstawy chronologii stanowiska*, [w:] B. Kościński (red.), *Lastadia najstarsza stocznia w Gdańsku*, Archeologia Gdańska, t. VII, Gdańsk, s. 38–44.

KRZYWDZIŃSKI R.

2006 *Wstępne sprawozdanie z I etapu ratowniczych badań terenowych we wschodniej części kwartału ulic Tandeta, Świętojańska, Grobla II, Szeroka w Gdańsku SAZ 255/99/04*, Gdańsk, sprawozdanie w archiwum MAG.

KUCZMA F., DYRDA K.

2008 *Sprawozdanie z badań archeologicznych przy ul. Grząskiej w Gdańsku 2006/2007 r.*, Gdańsk, sprawozdanie w archiwum MAG.

MACIAKOWSKA Z.

2011 *Kształtowanie przestrzeni miejskiej Głównego Miasta w Gdańsku do XV w.*, Gdańsk.

MUNTOWSKI P., JAGUSIAK M.

2009 *Zmiany zagospodarowania przestrzennego na stanowisku przy ul. Toruńskiej 10A na Wyspie Spichrzów w Gdańsku (SAZ 0255/020/050) w ujęciu chronologicznym*, Gdańsk, maszynopis w archiwum MAG.

PUDLIS A.

2021 *Chińska i japońska porcelana eksportowa z wykopalisk na terenie historycznego centrum Gdańska (wstępne wyniki badań),* [w:] B. Kościński (red.), *Archeologia Gdańska*, t. VIII, Gdańsk, s. 173–189.

Gedanopedia

MIROSŁAW GLIŃSKI I MACIEJ MICHALCZONEK

„Kolej", https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=KOLEJ (dostęp 31-12-2024).

JANUSZ SZCZYPIOR

„Dolne Miasto" https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=DOLNE_MIASTO (dostęp 31-12-2024).

Aneks 3a

Pomiary składu pierwiastkowego próbek porcelany dalekowschodniej przy pomocy skaningowej mikroskopii elektronowej (SEM) z analizą składu chemicznego w mikroobszarze (EDS)

Paulina Tymowicz-Grzyb, Arkadiusz Gąsiński

Cel i przedmiot badań

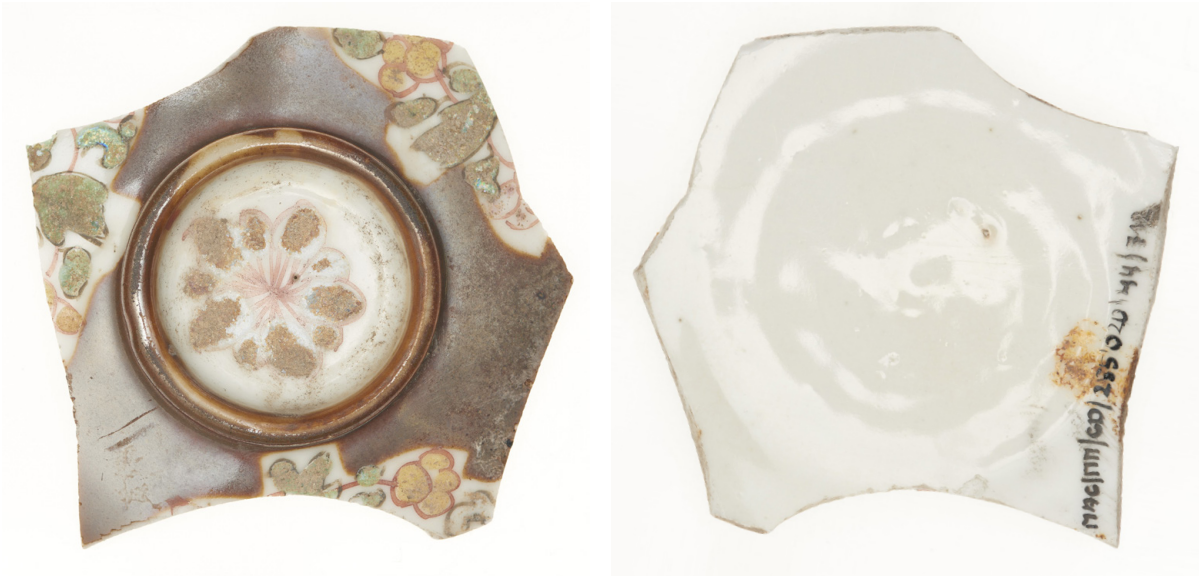
Materiał badawczy stanowiły fragmenty XVI–XVIII-wiecznych naczyń z porcelany dalekowschodniej, pochodzące z badań archeologicznych na terenie historycznego miasta Gdańska, stanowiące element kolekcji Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Prezentowane sprawozdanie stanowi efekt prac zleconych przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku w ramach projektu „Opracowanie korpusu porcelany dalekowschodniej ze zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku", dofinasowanego przez MKiDN z Funduszu Promocji Kultury.

Celem badań ustalonym przez kierownika projektu dr Agnieszkę Pudlis było określenie składu chemicznego szkliw oraz farb i emalii naszkliwnych stosowanych w wytwórczości zabytkowej porcelany. Uzyskane wyniki miały pomóc odtworzyć kolorystykę dekoracji naczyń porcelanowych, zniszczoną w trakcie jej zalegania w warstwach kulturowych, w tym wypaleniskach latryn mieszczańskich.

Badaniom poddano 7 z 15 przekazanych próbek porcelany dalekowschodniej (ryc. 1–7) o numerach zgodnych z dostarczonym przez Zleceniodawcę wykazem:

2 – nr inw. MAG/GD/255/20/44/712
3 – nr inw. MAG/GD/255/20/44/20319
5 – nr inw. MAG/GD/255/30/11/168
6 – nr inw. MAG/GD/255/39/3/19557
9 – nr inw. MAG/GD/255/99/4/2035
12 – nr inw. MAG/GD/255/108/2/2327
13 – nr inw. MAG/GD/255/129/2/657

Próbkami były pojedyncze fragmenty naczyń porcelanowych, jedynie próbka nr 5 zawierała dwa fragmenty takich naczyń.

Ryc. 1. Próbka 2 – fragment pokrywki misy, nr inw. MAG/GD/255/20/44/712

Ryc. 2. Próbka 3 – fragment dużego talerza, nr inw. MAG/GD/255/20/44/20319

Ryc. 3. Próbki 5a–b – fragmenty dwóch czarek, nr inw. MAG/GD/255/30/11/168

Ryc. 4. Próbka 6 – fragment talerzyka, nr inw. MAG/GD/255/39/3/19557

Ryc. 5. Próbka 9 – fragment talerzyka, nr inw. MAG/GD/255/99/4/2035

Ryc. 6. Próbka 12 – fragment misy, nr inw. MAG/GD/255/108/2/2327

Ryc. 7. Próbka 13 – fragment talerzyka, nr inw. MAG/GD/255/129/2/657

Zakres badań oraz miejsce ich wykonania

Zakres badań obejmował obrazowanie oraz analizę składu chemicznego w mikroobszarze przy pomocy skaningowej mikroskopii elektronowej (SEM), z analizą składu chemicznego w mikroobszarze (EDS). Badanie wykonano na siedmiu próbach historycznej porcelany dalekowschodniej, dostarczonych przez Zleceniodawcę.

Badania przeprowadzono w Instytucie Ceramiki i Materiałów Budowlanych funkcjonującym w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, Oddział Ceramiki i Betonów, ul. Kupiecka 4 w Warszawie (nr zlecenia: 0L0000P3, oznaczenie badania: WP.5212.248.2023).

Zakres badań, wybór próbek i lokalizacji punktów pomiaru przeprowadzono w oparciu o wytyczne kierownika projektu dr Agnieszki Pudlis, nie biorącej udziału w procesie badawczym.

Metody badań

Otrzymane próbki poddano analizie składu chemicznego w mikroobszarze przy użyciu spektrometru energodyspersyjnego EDS Octane Elect firmy EDAX, sprzężonego ze skaningowym mikroskopem elektronowym NovaNano SEM 200 firmy FEI.

Obrazowanie mikrostruktury wykonano z zastosowaniem detektora vCD (obrazowanie elektronami wstecznie rozproszonymi BSE – *backscattered electrons*, dające informacje o zróżnicowaniu składu chemicznego: na obrazach im cięższy pierwiastek, tym bardziej „świeci").

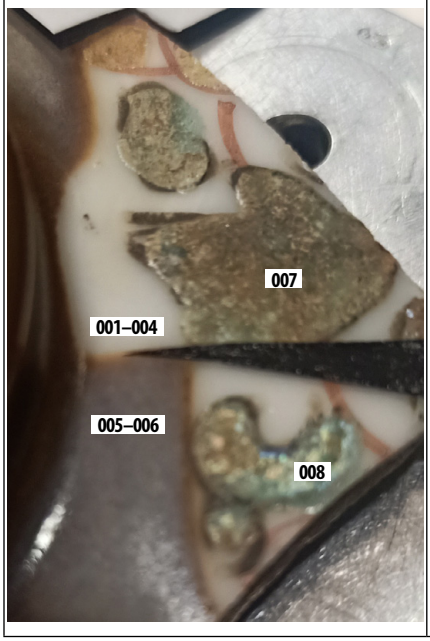
Dla wszystkich próbek badania wykonano w identycznych warunkach pomiarowych, w trybie niskiej próżni, przy napięciu przyspieszającym 15 kV. Czas pomiaru EDS – 25 sekund w punkcie. Widma EDS przedstawiają skład jakościowy (pierwiastkowy) próbki.

Wyniki badań

W składzie próbek pojawiają się pierwiastki charakterystyczne dla ceramiki (tlen, krzem, wapń, sód, magnez, potas oraz ołów i żelazo).

Ponieważ fragmenty naczyń zostały znalezione w latrynie (informacja od Zleceniodawcy), niejednokrotnie na widmach EDS widoczne są pierwiastki, które mogą być jednocześnie w składzie szkliwa/pigmentu i występują w zabrudzeniach próbki (chodzi głównie o węgiel, azot i fosfor). Np. węgiel z węglanu ołowiu (stwierdzonego w badaniach XRD) i węgiel organiczny z zanieczyszczeń.

Próbka 2 (nr inw. MAG/GD/255/20/44/712)

Wykonano 8 zdjęć obszarów, na wybranych czterech obszarach wykonano łącznie 10 analiz EDS. Zaobserwowano różnice w mikrostrukturze i składzie chemicznym szkliwa białego (obszar 003) i brązowego (006). Na obrazie elektronowym szkliwo białe jest jednorodne, w szkliwie brązowym widoczne są kryształy (zdjęcia z tab. 1 i tab. 2).

Obszary 003–004 – na szkliwie białym (tab. 1).

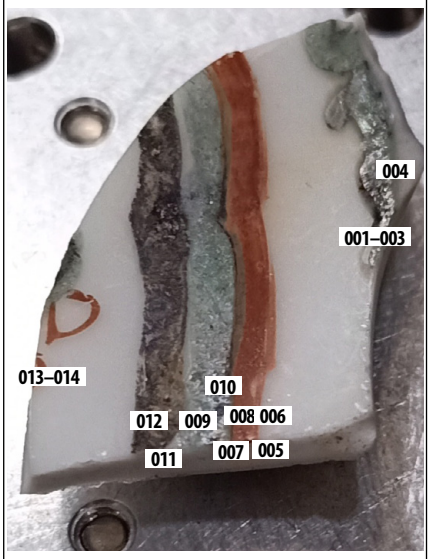
Obszary 005–006 – na szkliwie brązowym. Barwa brązowa badana na obszarze 006 pochodzi od tlenków żelaza (prawdopodobnie Fe_2O_3). Widoczne kryształy prawdopodobnie z grupy skaleni. Analizy wykazały występowanie pierwiastków Si, Al, Na, Ca, K, które są charakterystyczne dla szkliwa oraz dla widocznych mikrokryształów (tab.2).

Poddano analizie pigmenty z barwień.

Obszar 007 – na barwieniu w kolorze złotawym. Analiza EDS wykazała występowanie dysprozu, który najprawdopodobniej występuje w postaci fosforanu dysprozu (tab. 3).

Obszar 008 – na ornamencie tęczowo-niebieskawym. Analiza wykazała występowanie manganu (tab. 4).

Próbka 3 (nr inw. MAG/GD/255/20/44/20319)

Wykonano zdjęcia 14 obszarów, na dziewięciu wybranych obszarach wykonano łącznie 31 analiz EDS.

Obszar 002 – na granicy białe szkliwo–kontur badania wykazały, że za barwę pigmentu w konturze odpowiada żelazo i mangan (ryc. 9, tab. 5).

Obszar 003 – za konturem, w głębi barwienia srebrzystego wystąpiły żelazo, cyna, mangan i ziarna kwarcu (ryc. 9, tab. 6).

Obszar 004 – czarny kontur barwienia zawiera siarkę, żelazo i miedź (tab. 7).

Obszar 006 – na granicy czerwono-rdzawego konturu z białym szkliwem. Dla czerwonego konturu intensywniejszy pik dla żelaza (ryc. 10, tab. 8).

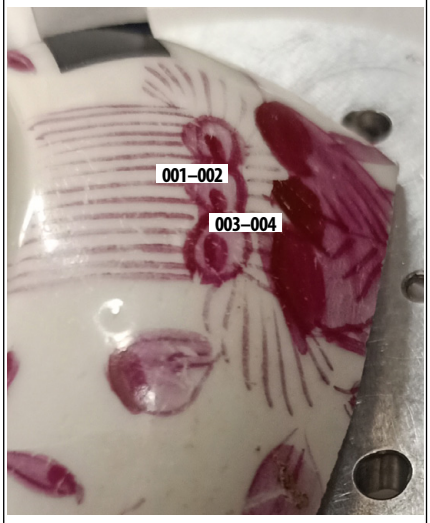
Obszary 008–009 – w strefie srebrzystej wykazują zawartość antymonu, cyny i arsenu oraz miedzi i żelaza (tylko 009) (ryc. 11, tab. 9 i 10).

Obszar 010 – w strefie srebrzystej zawiera arsen i piki fosforu (zanieczyszczenia organiczne?) (tab. 11).

Obszar 014 – na wzorze płatka kwiatka stwierdzono obecność metalicznego złota (ryc. 13, tab. 13).

Próbka 5 (nr inw. MAG/GD/255/30/11/168)

Próbka 5a

Badania wykonano na dwóch elementach próbki.

Dla pierwszego elementu (próbka 5a) wykonano zdjęcia 4 obszarów, na dwóch wybranych obszarach wykonano łącznie 8 analiz EDS.

Obszary 002–003 – w miejscu zabarwień buraczkowych, badania EDS wykazały obecność cyny i złota (ryc. 14, tab. 14 i 15).

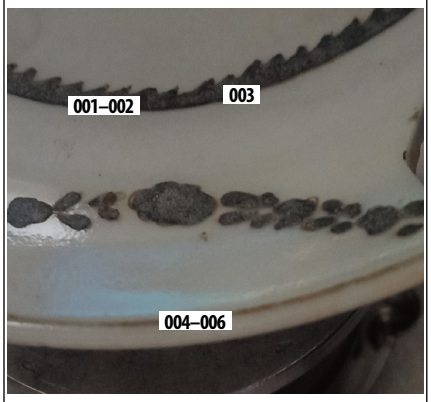
Próbka 5b

Dla drugiego elementu (próbka 5b) wykonano zdjęcia 2 obszarów, na jednym wybranym obszarze wykonano łącznie 4 analizy EDS.

Obszar 006 – w miejscu barwienia stwierdzono obecność arsenu, cyny, siarki i miedzi (ryc. 16, tab. 16).

Próbka 6 (nr inw. MAG/GD/255/39/3/19557)

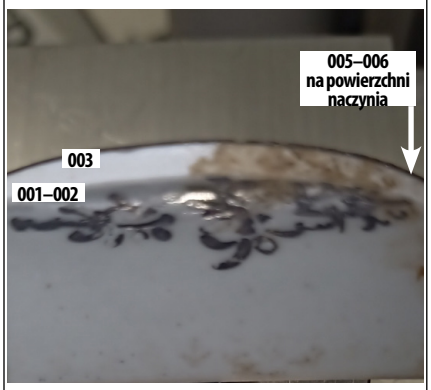
Wykonano zdjęcia 6 obszarów, na trzech wybranych obszarach wykonano łącznie 9 analiz EDS.

Obszary 001–002 – na granicy między białym szkliwem a czarnym wzorkiem w składzie pigmentów występuje m.in. siarka, żelazo, arsen, miedź i ołów. Dla ołowiu piki intensywniejsze w miejscu barwień (punkty 1 i 2) niż w białym szkliwie (punkt 3) (ryc. 17, tab. 17).

Obszar 003 – wewnątrz czarnego barwienia, za jego kolor odpowiada ołów (tab. 18).

Obszar 006 – w obrębie delikatnego wzoru na brzegu naczynia stwierdzono mangan, intensywne piki dla ołowiu, natomiast nie stwierdzono złota (ryc. 18, tab. 19).

Próbka 9 (nr inw. MAG/GD/255/99/4/2035)

Próbkę 9 badano na przełamie (w miejscu pęknięcia naczynia) i na zewnętrznej powierzchni brązowej.

Wykonano 5 zdjęć obszarów, na dwóch wybranych obszarach wykonano łącznie 11 analiz EDS.

Aby zobrazować zmiany mikrostruktury w przekroju próbki, wykonano serię zdjęć (3×14), które za pomocą programu ImageJ połączono w jeden obraz Fused, przedstawiający pełny profil grubości ścianki naczynia (ryc. 19).

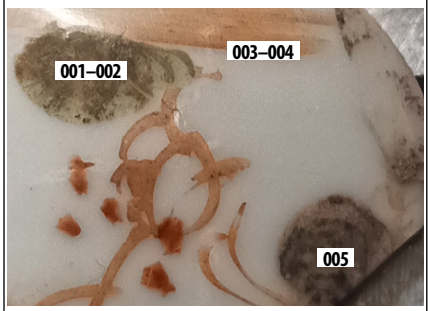
Pomierzono grubości warstw dla obszaru 001 (strona białego szkliwa) i 003 (strona brązowego szkliwa), wynoszące w obu przypadkach około 200 µm (ryc. 20).

Obszar 002 – na przekroju, od strony białego szkliwa, w badaniu EDS brak ołowiu (tab. 20).

Obszar 003 – na przekroju, od strony brązowego szkliwa, w badaniu EDS pojawia się ołów (tab. 21).

Obszar 004 – na brązowej powierzchni talerzyka analizy podobne jak na przekroju od strony brązowego szkliwa, w badaniu EDS widoczny ołów (ryc. 21, tab. 22).

Próbka 12 (nr inw. MAG/GD/255/108/2/2327)

Wykonano 5 zdjęć obszarów, na trzech wybranych obszarach wykonano łącznie 12 analiz EDS.

Obszary 001–002 – na zdobieniu zielonkawym w składzie pigmentów m.in. siarka, żelazo, miedź i ołów (ryc. 22, tab. 23).

Obszary 003–004 – w miejscu, gdzie na białym szkliwie zaczyna się barwienie pomarańczowe, w składzie szkliwa występuje ołów (punkt 1), na barwieniu intensywniejszy pik dla żelaza (punkty 2 i 3) (ryc. 23, tab. 24).

Obszar 005 – na zdobieniu ciemnozielonkawym intensywne piki dla ołowiu (możliwy ołów metaliczny), intensywne piki fosforu (być może pochodzenie organiczne) (tab. 25).

Próbka 13 (nr inw. MAG/GD/255/129/2/657)

Wykonano 10 zdjęć obszarów, na pięciu wybranych obszarach wykonano łącznie 21 analiz EDS.

Obszar 003 – środkowy płatek kwiatka, obecność żelaza, ołowiu, a także złota, najprawdopodobniej w postaci metalicznej (ryc. 24, tab. 26).

Obszar 005 – drugi płatek, brak złota, ołów metaliczny (?) – punkty 3 i 4 (ryc. 25, tab. 27).

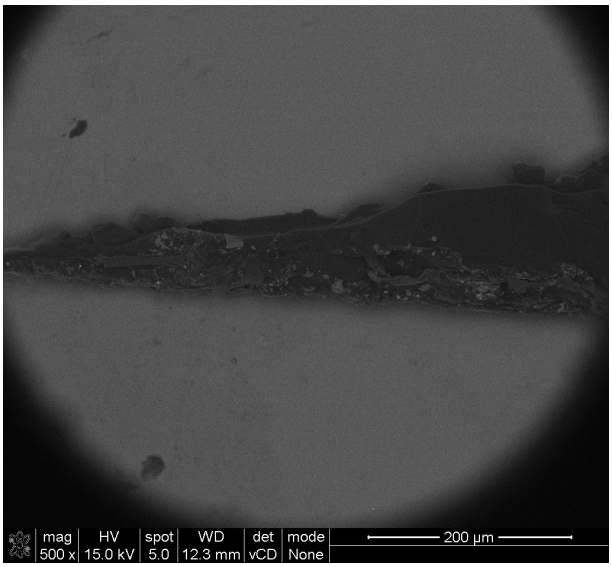
Obszar 007 – trzeci płatek, brak złota, ołów metaliczny (?) – punkty 1 i 2, w punkcie 6 kryształy kwarcu (tab. 28).

Obszar 009 – płatek drugiego kwiatka, występuje ołów metaliczny, ale też siarka, żelazo i miedź, w punkcie 5 kwarc (ryc. 26, tab. 29).

Obszar 010 – płatek drugiego kwiatka, ołów metaliczny, ale też żelazo i miedź (tab. 30).

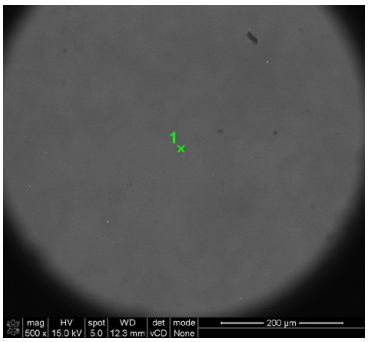
Ryciny, tabele i wykresy analityczne

Próbka 2

Ryc. 8. Powiększenie obszarów 001–002 na pograniczu szkliwa białego i brązowego, rozdzielonych taśmą węglową naklejoną na próbkę

Tabela 1. Próbka 2. Zbliżenie obszaru 003 (jednorodne, białe szkliwo) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

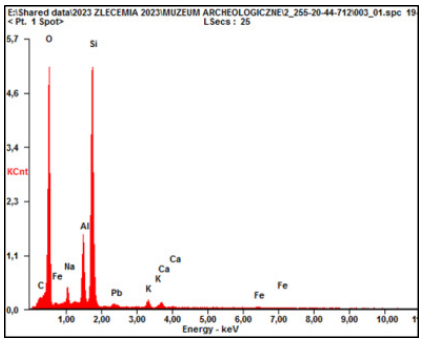
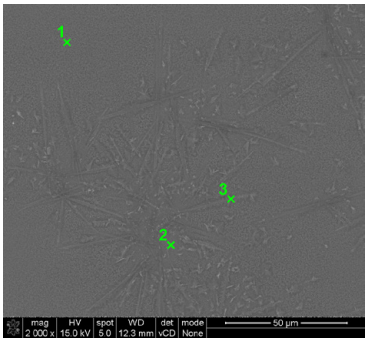
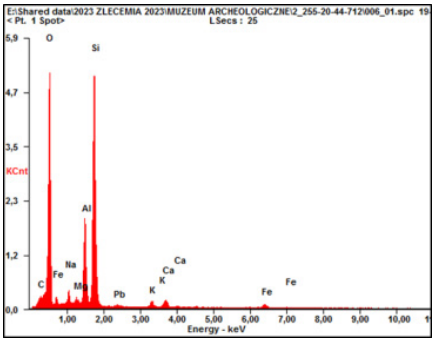
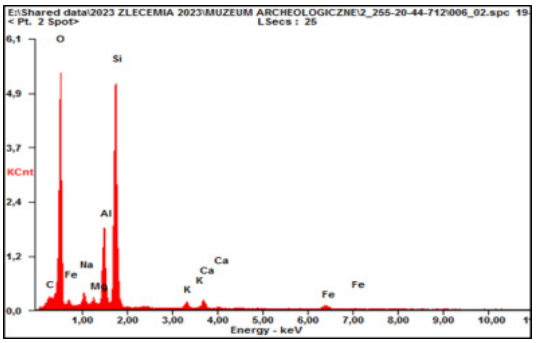

Tabela 2. Próbka 2. Zbliżenie obszaru 006 (szkliwo brązowe z widocznymi kryształami) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

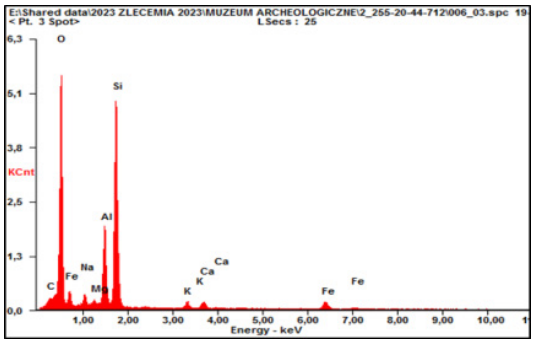
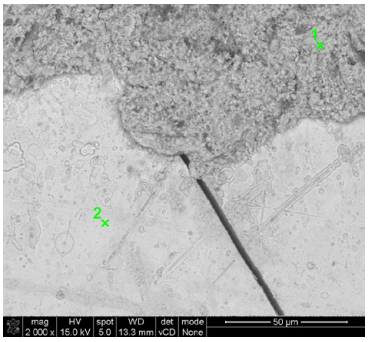
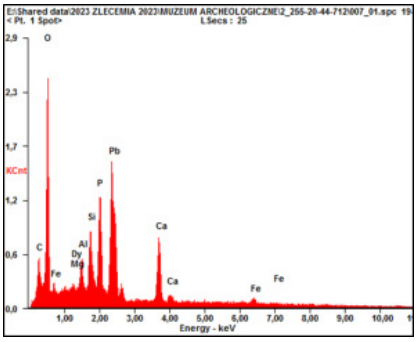

Tabela 3. Próbka 2. Zbliżenie obszaru 007 (barwienie w kolorze złotawym) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

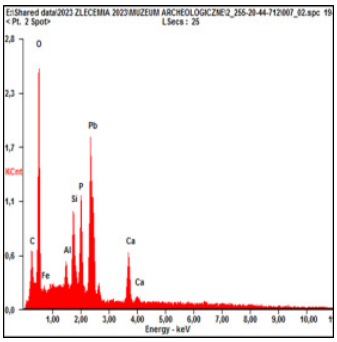
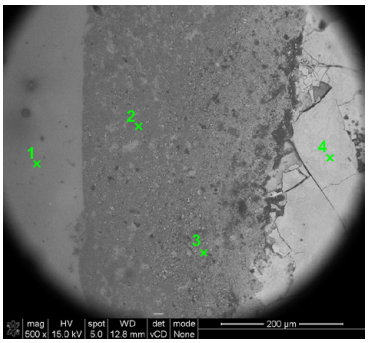
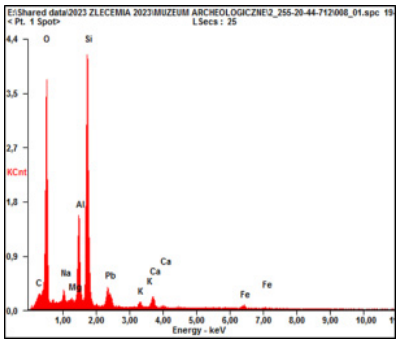
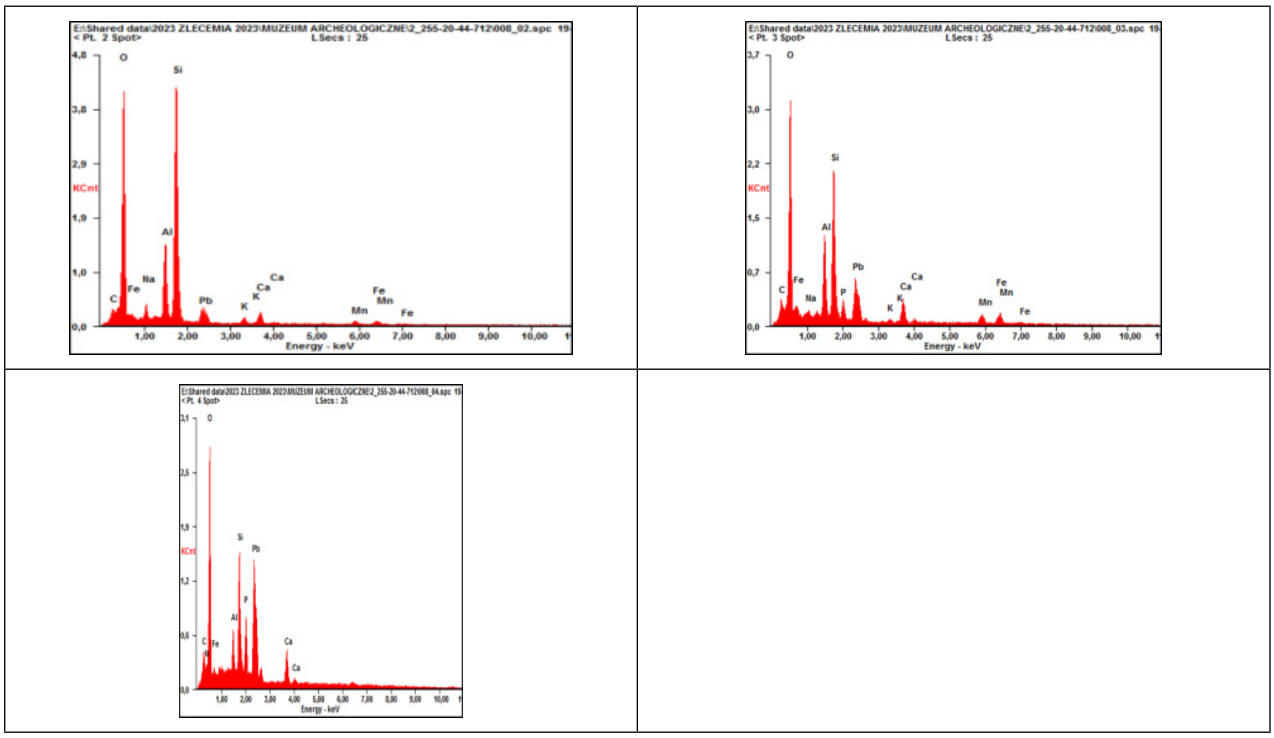

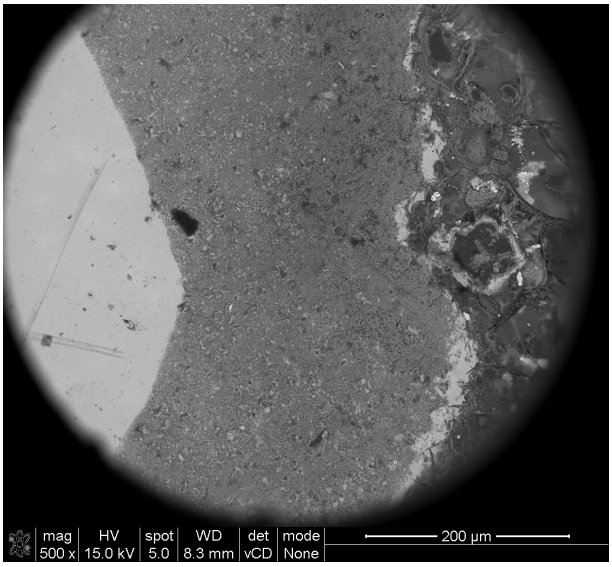
Tabela 4. Próbka 2. Zbliżenie obszaru 008 (barwienie tęczowo-niebieskawe) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

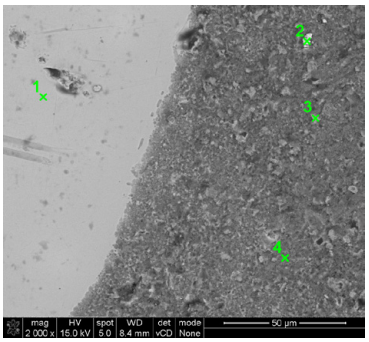

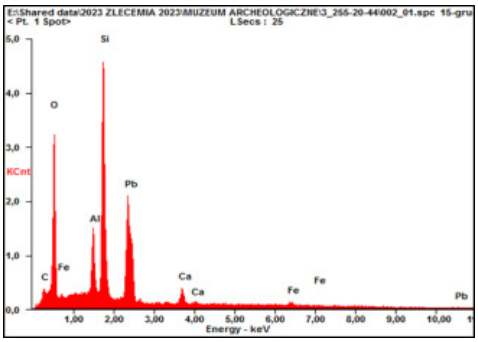
Próbka 3

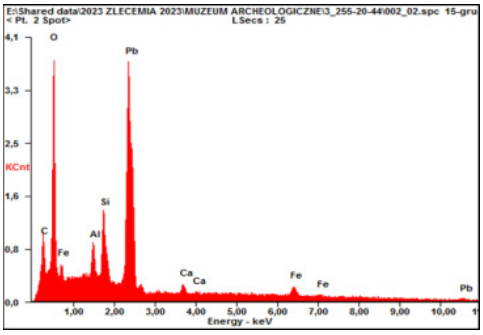

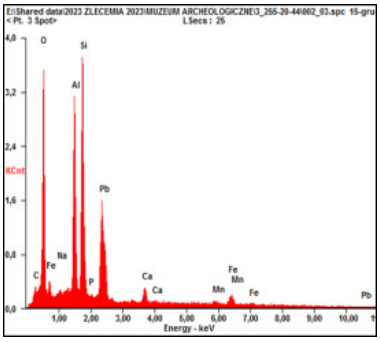
Ryc. 9. Próbka 3. Powiększenie obszarów 001–003 na granicy szkliwa białego i barwienia srebrzystego

Tabela 5. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 002 (granica białe szkliwo / kontur) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego.

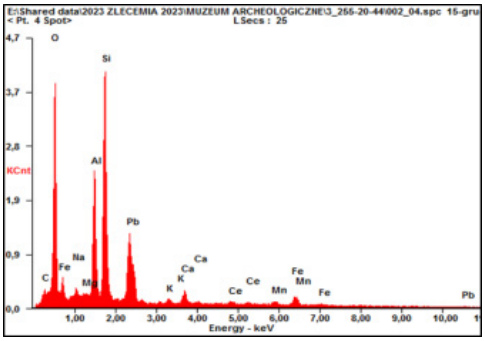
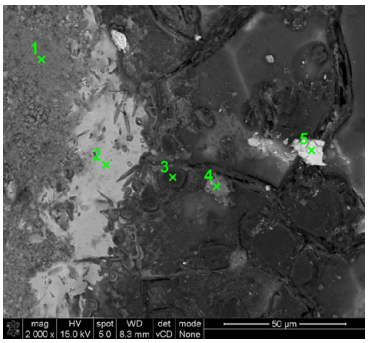
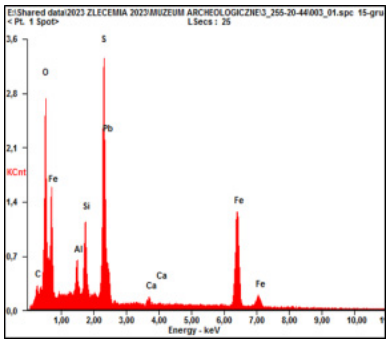
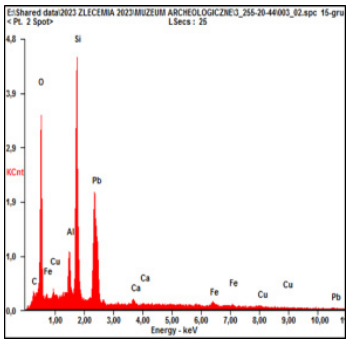
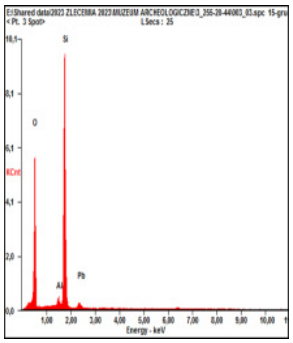

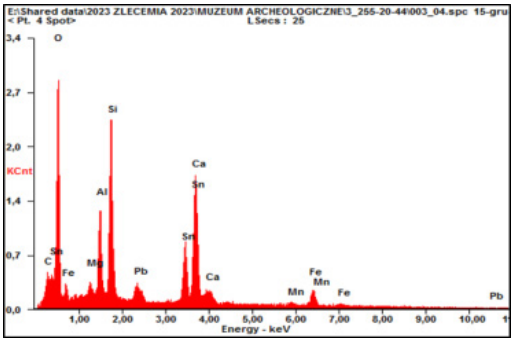
Tabela 6. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 003 (za konturem, w obrębie barwienia srebrzystego) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

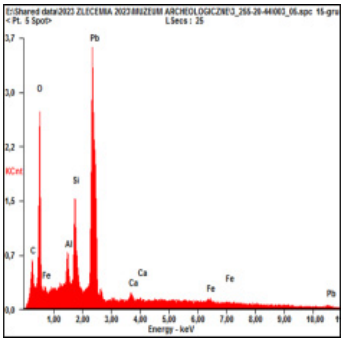
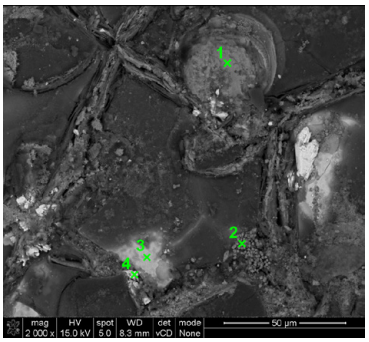
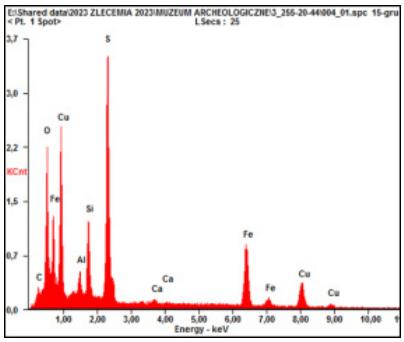
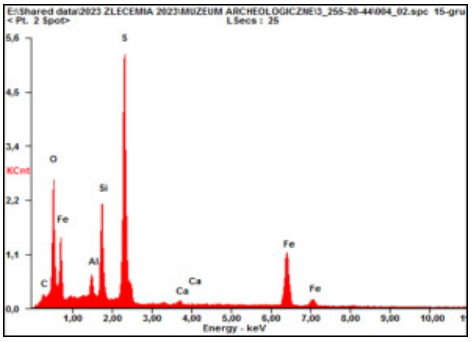
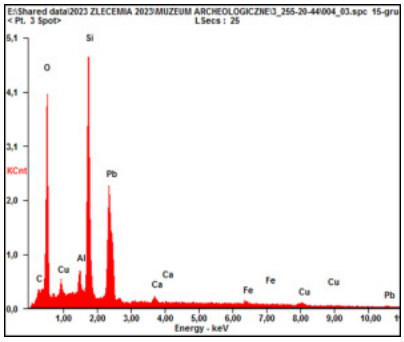

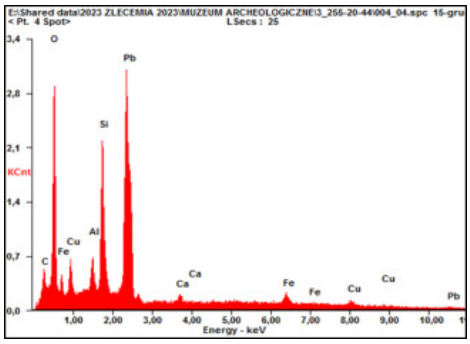
Tabela 7. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 004 (czarny kontur barwienia) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

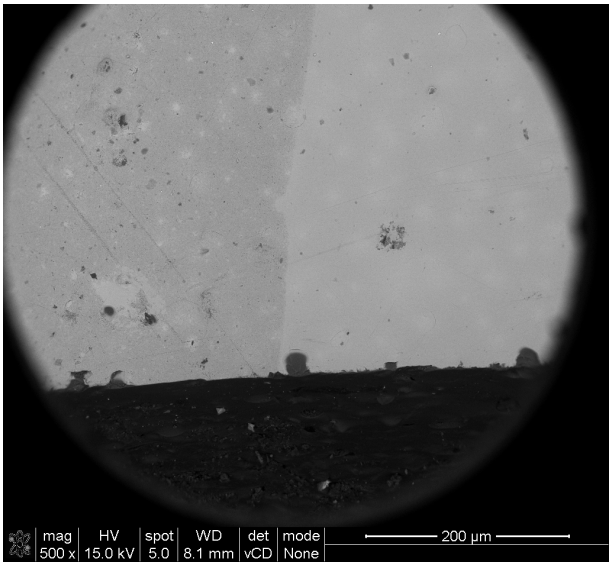

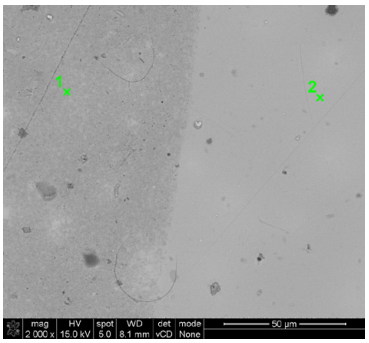

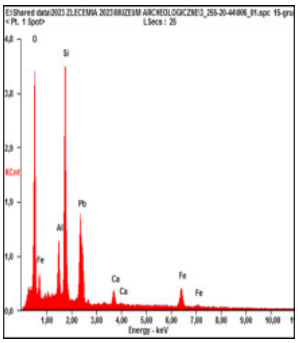

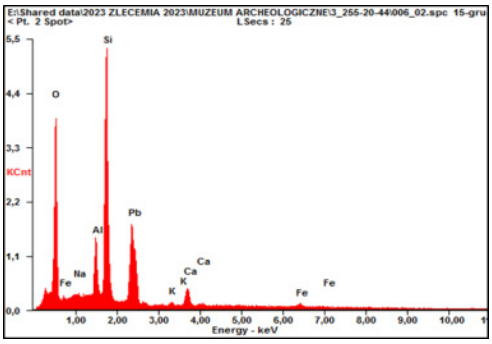

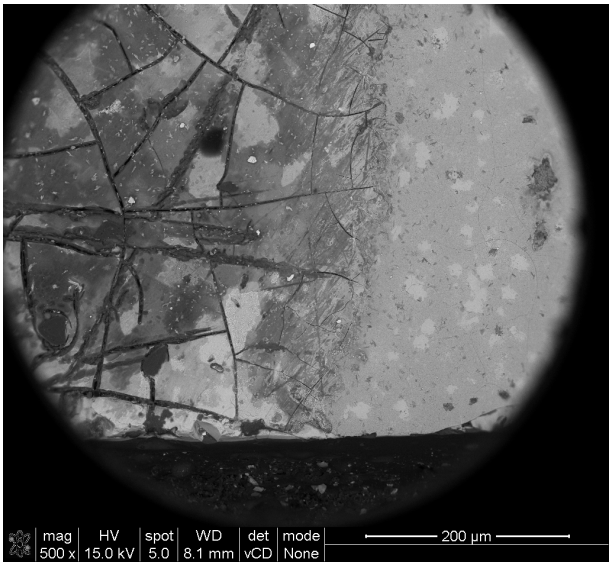
Ryc. 10. Próbka 3. Powiększenie obszarów 005–006 z widocznym brzegiem próbki i granicą pomiędzy czerwono-rdzawym konturem i białym szkliwem

Tabela 8. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 006 (granica czerwono-rdzawego konturu i białego szkliwa) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

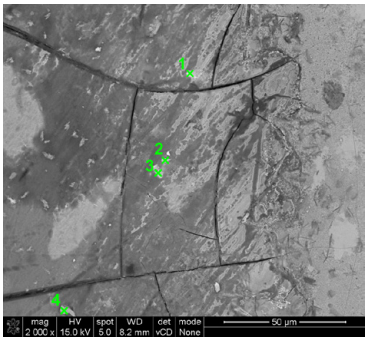

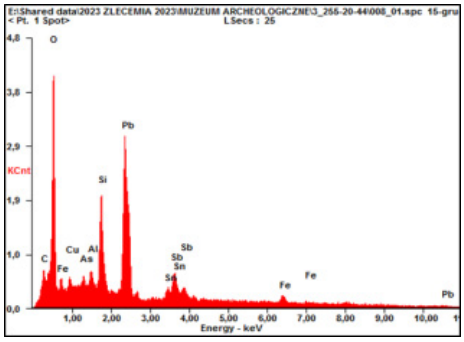

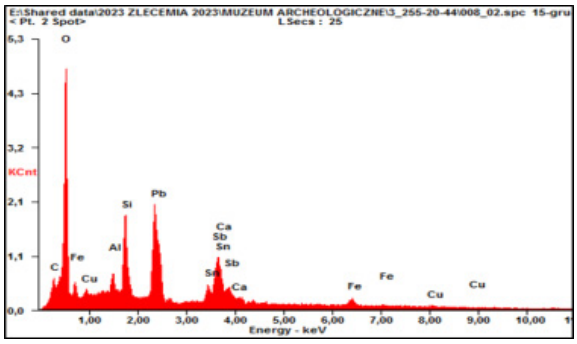

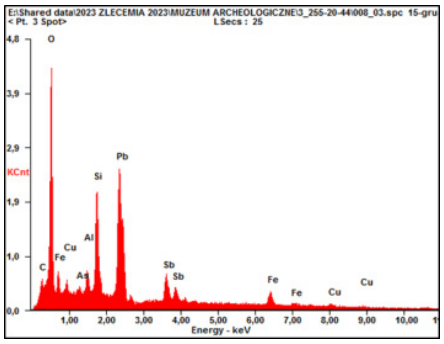
Ryc. 11. Próbka 3. Powiększenie obszarów 007–008 z widocznym brzegiem próbki i granicą pomiędzy barwieniem srebrzystym i barwieniem czerwono-rdzawym

Tabela 9. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 008 (strefa srebrzysta) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

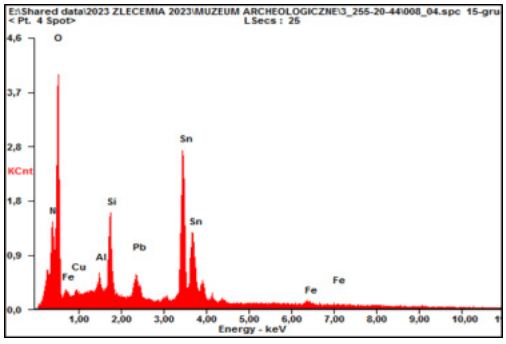
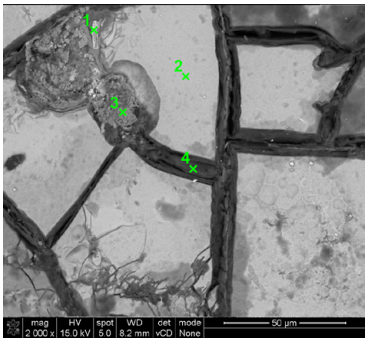
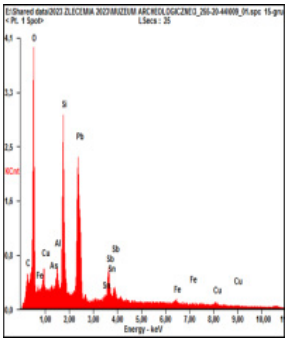
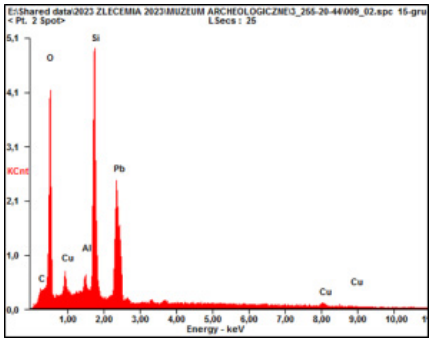
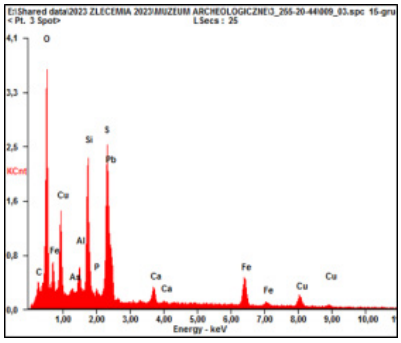

Tabela 10. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 009 (strefa srebrzysta) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

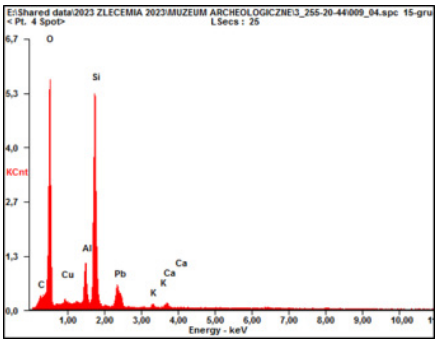
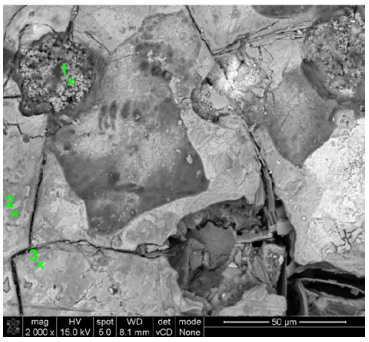
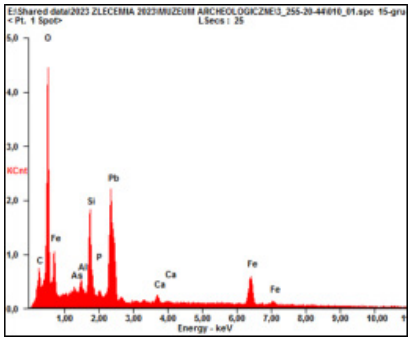
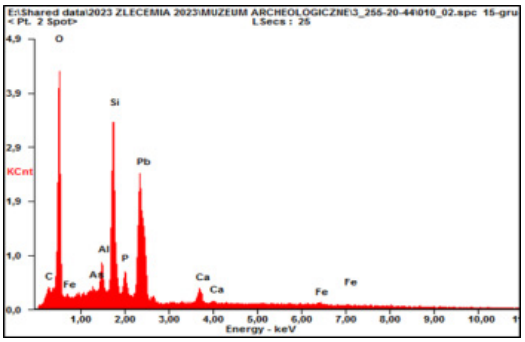
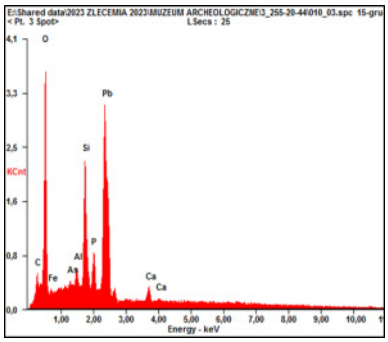

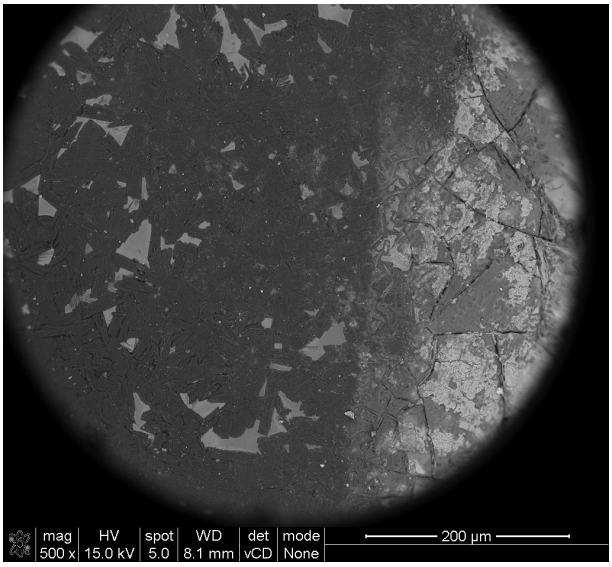
Tabela 11. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 010 (strefa srebrzysta) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

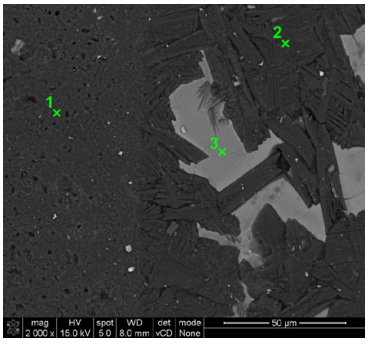

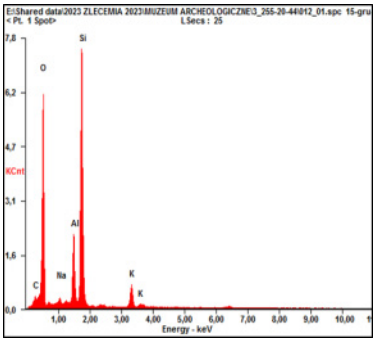

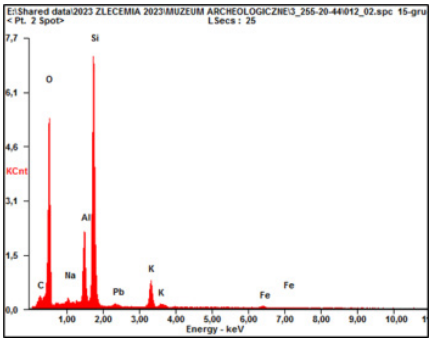

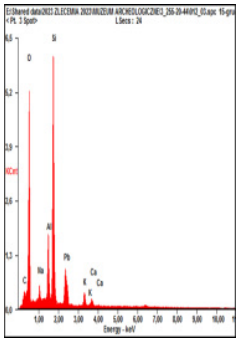
Ryc. 12. Próbka 3. Powiększenie obszaru 011 z widoczną granicą pomiędzy barwieniem ciemnym a srebrzystym

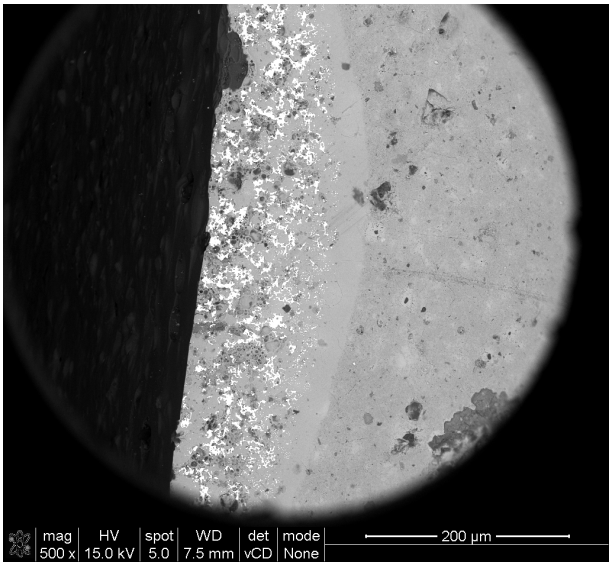
Tabela 12. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 012 (barwienie ciemne) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

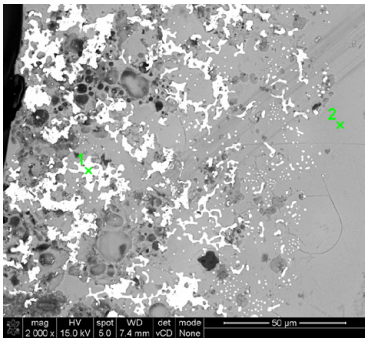

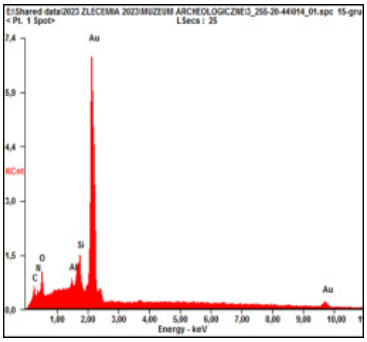

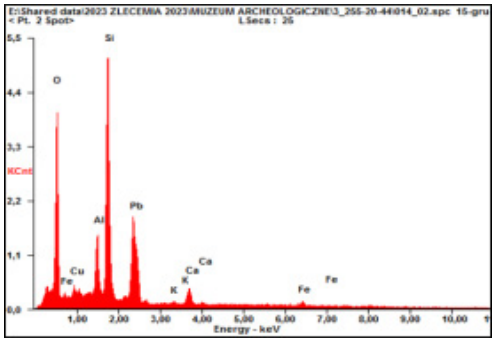

Ryc. 13. Próbka 3. Powiększenie obszarów 013–014 z widocznym brzegiem próbki i fragmentem ornamentu (płatek kwiatka)

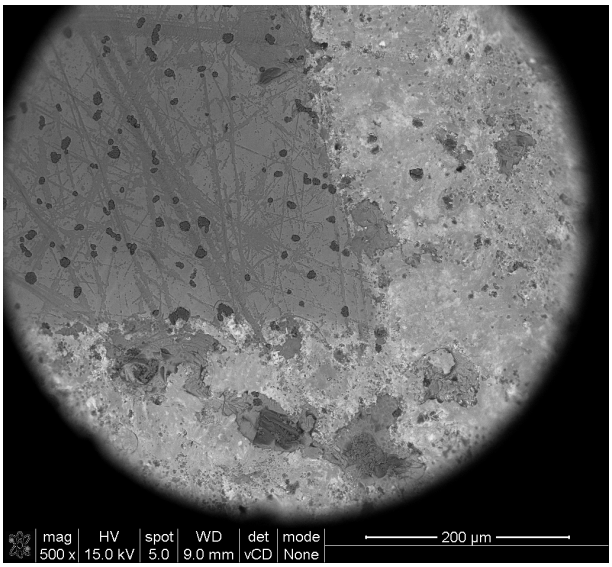
Tabela 13. Próbka 3. Zbliżenie obszaru 014 (ornament – płatek kwiatka) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

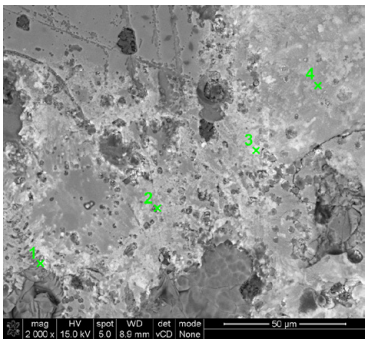

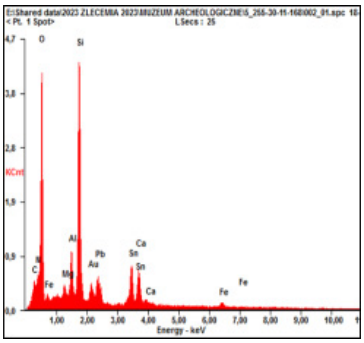
Próbka 5a

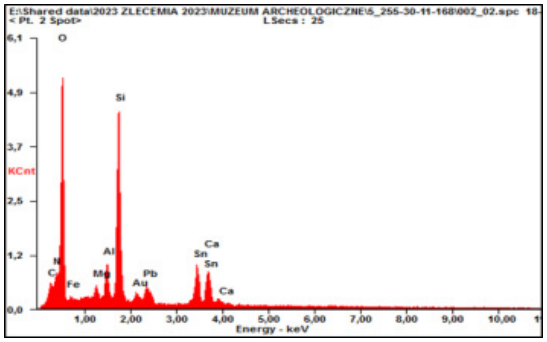

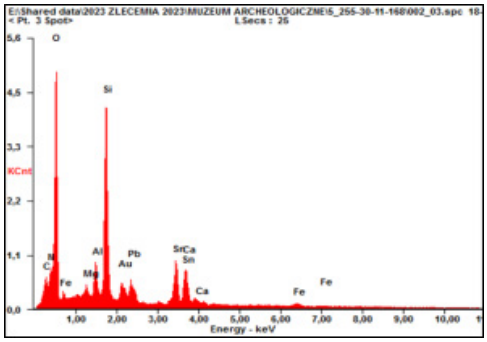
Ryc. 14. Próbka 5a. Powiększenie obszarów 001–002 na barwieniu buraczkowym

Tabela 14. Próbka 5a. Zbliżenie obszaru 002 (barwienie buraczkowe) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

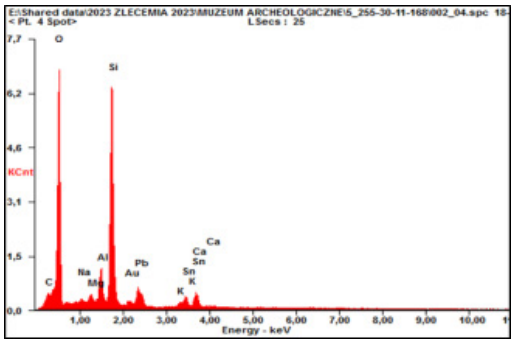
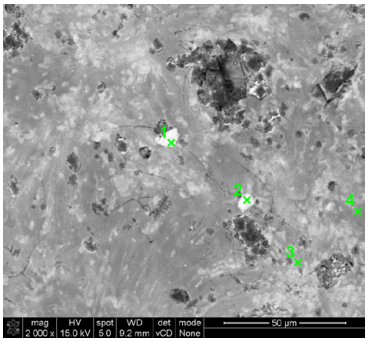
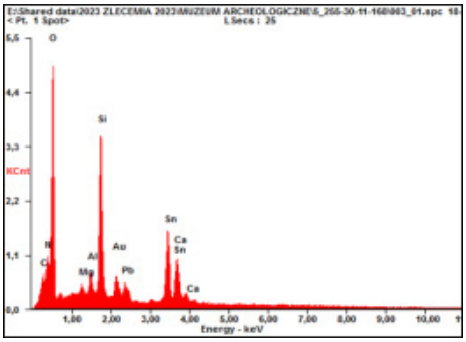
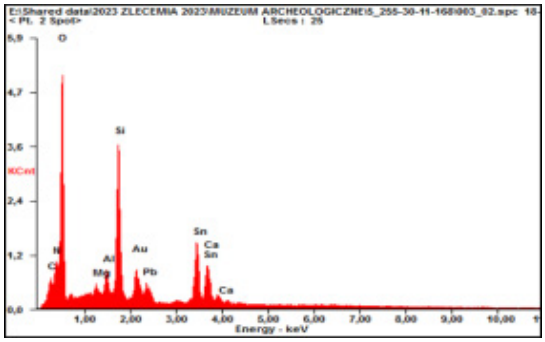
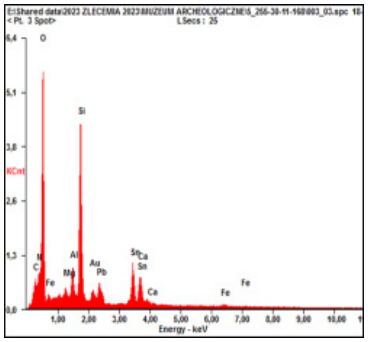

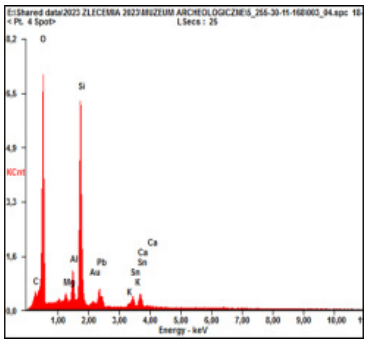
Tabela 15. Próbka 5a. Zbliżenie obszaru 003 (barwienie buraczkowe) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

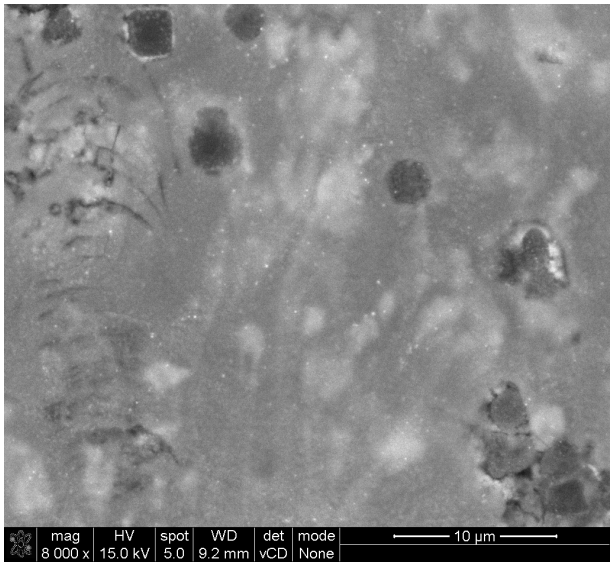

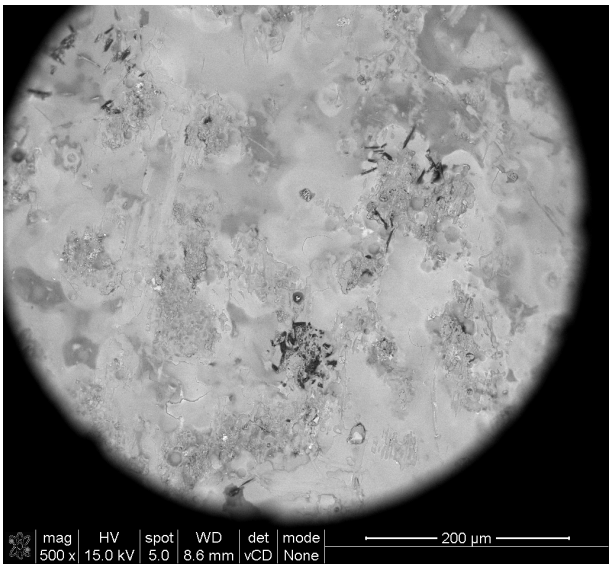

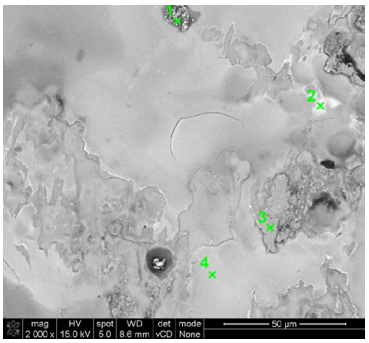
Ryc. 15. Próbka 5a. Zbliżenie 8000× obszaru 004

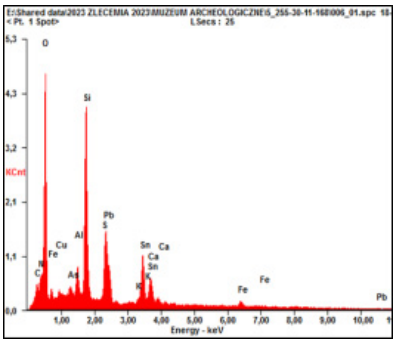
Próbka 5b

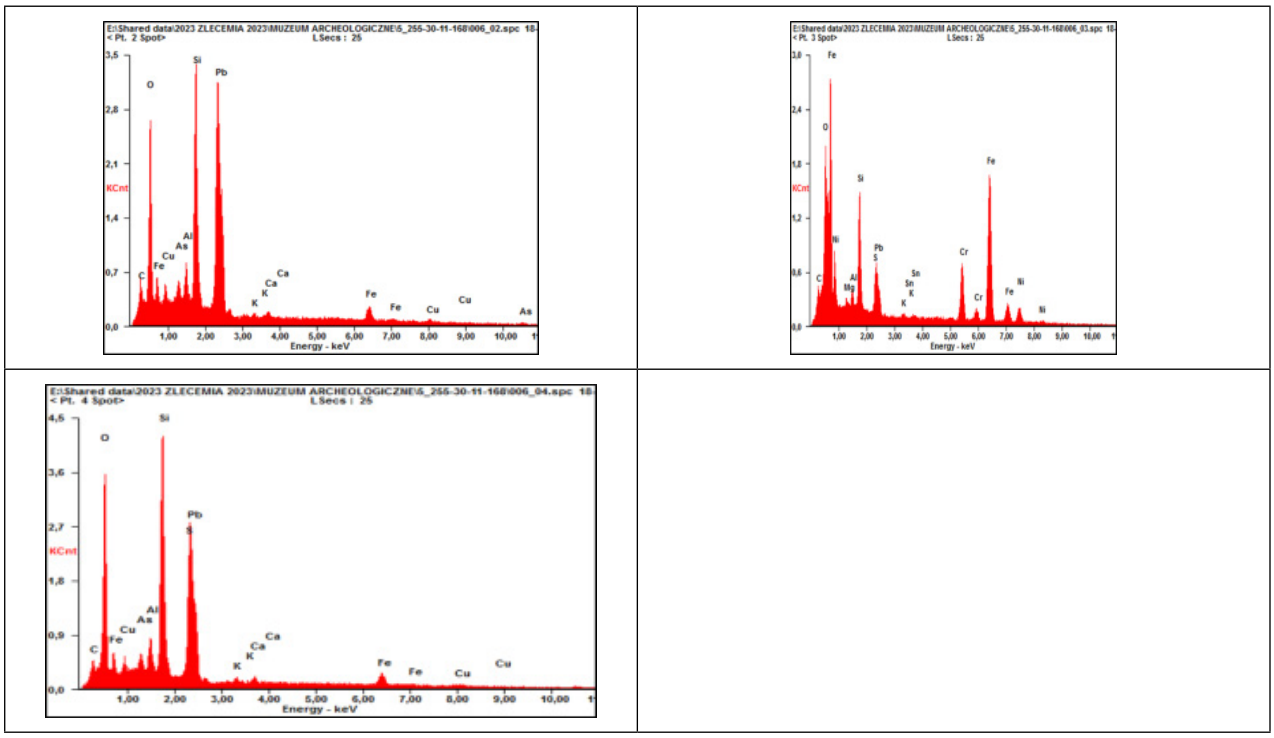

Ryc. 16. Próbka 5b. Powiększenie obszarów 005–006 na elemencie kwiatowym dekoracji

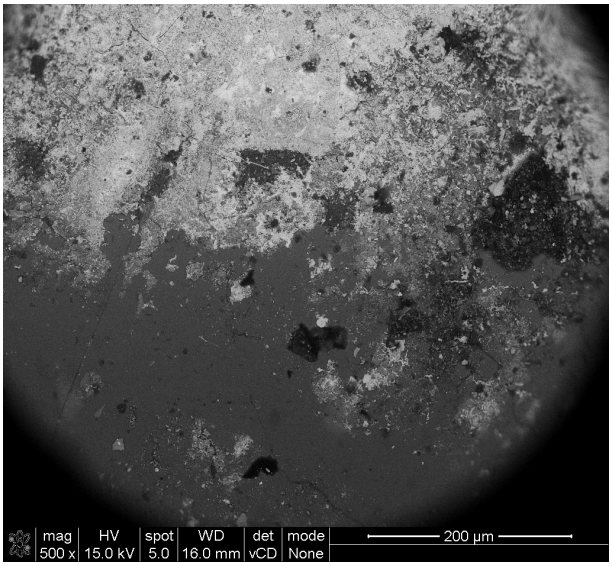
Tabela 16. Próbka 5b. Zbliżenie obszaru 006 (element dekoracji) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego. W punkcie 3 analiza wykazała chrom, żelazo i nikiel, jednak mogą być to ślady po narzędziu (np. łopata, młotek)

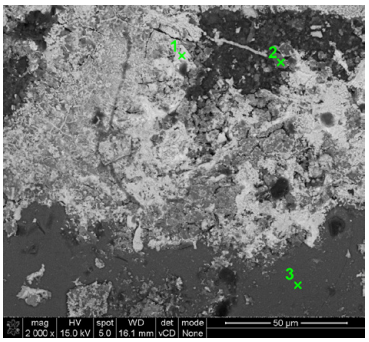

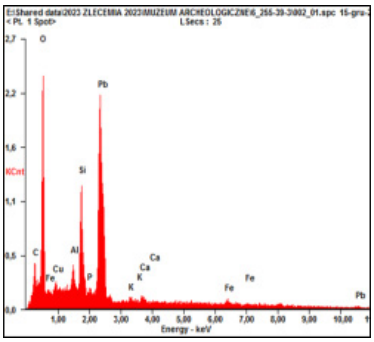
Próbka 6

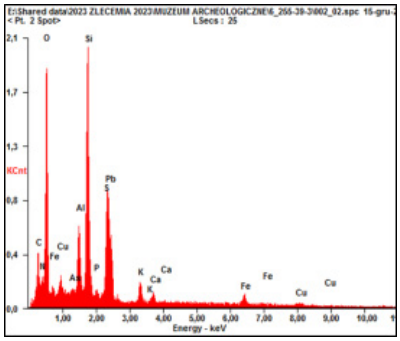

Ryc. 17. Próbka 6. Powiększenie obszarów 001–002 na granicy między białym szkliwem (dół zdjęcia) a czarnym wzorkiem (góra zdjęcia)

Tabela 17. Próbka 6. Zbliżenie obszarów 001–002 (granica białe szkliwo / wzorek) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

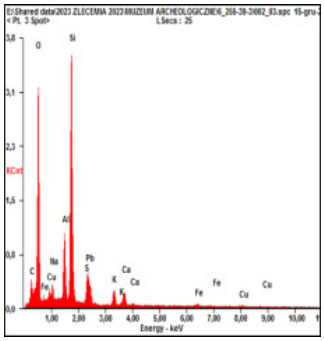
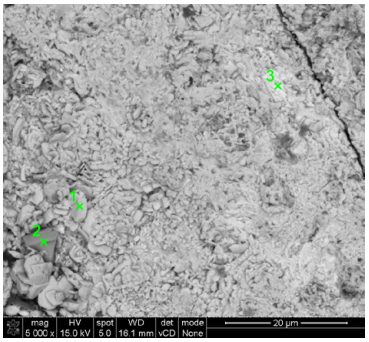
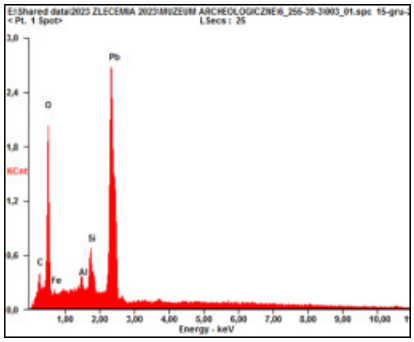
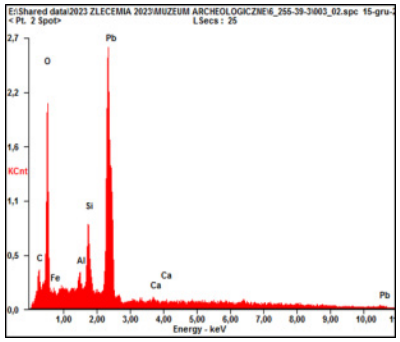
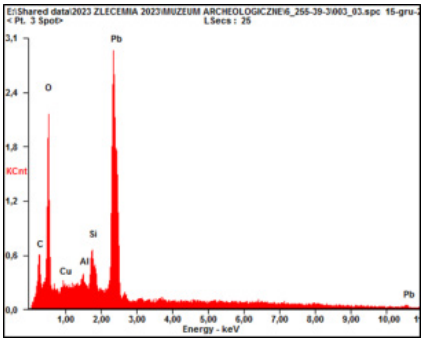

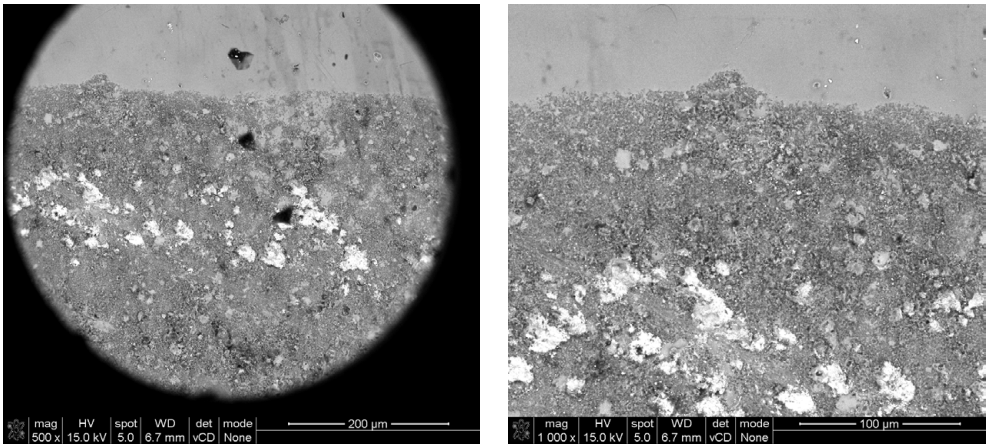
Tabela 18. Próbka 6. Zbliżenie obszaru 003 (wewnątrz czarnego barwienia) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

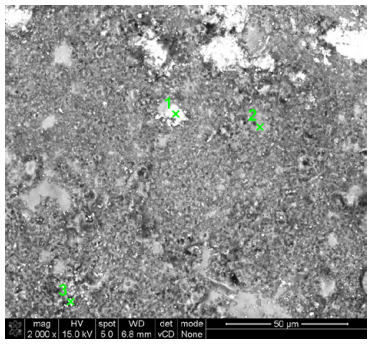

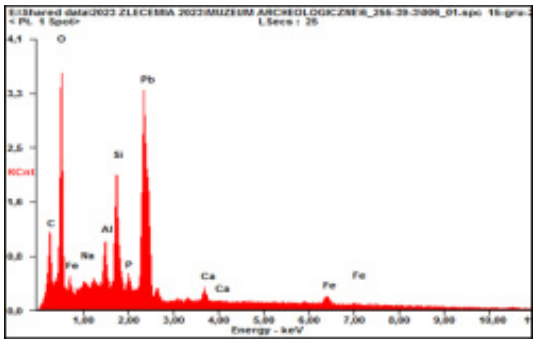

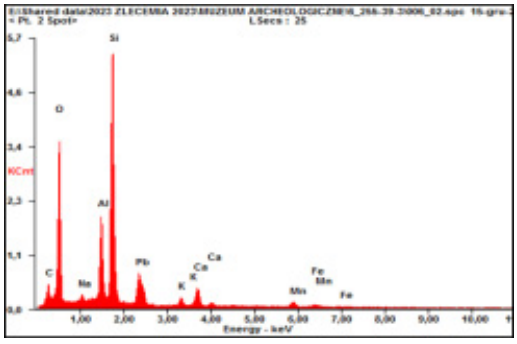

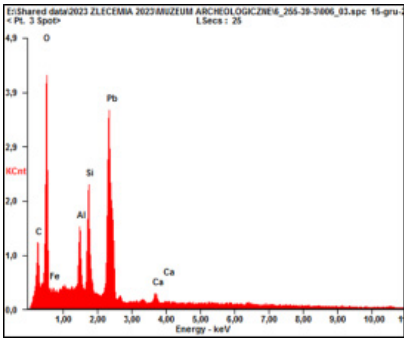
Ryc. 18. Próbka 6. Powiększenie obszarów 004–006 w na granicy delikatnego wzoru i białego szkliwa na krawędzi naczynia

Tabela 19. Próbka 6. Zbliżenie obszaru 006 (w obrębie delikatnego wzoru) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

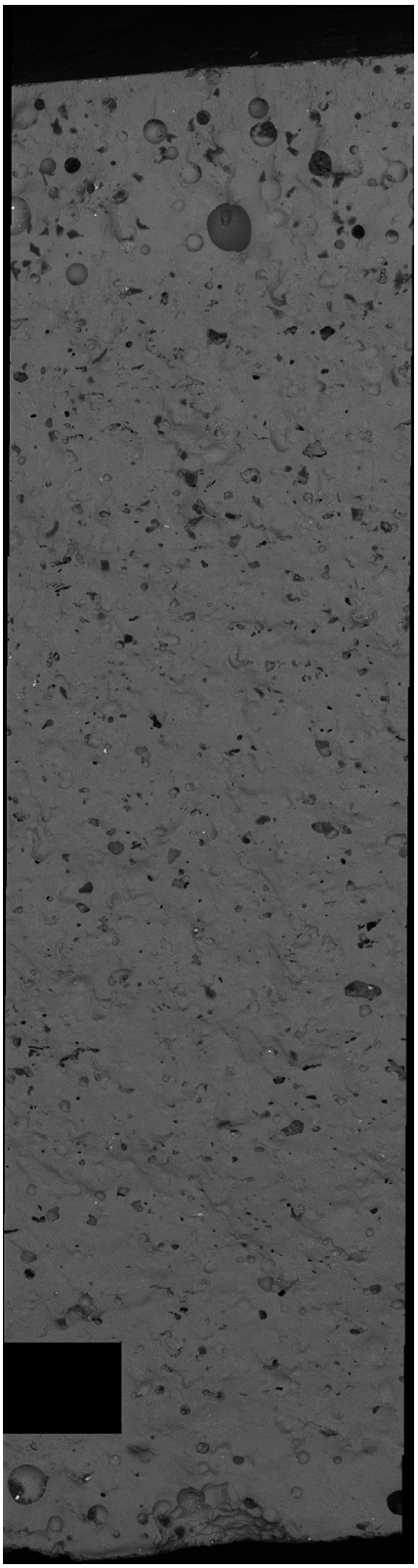

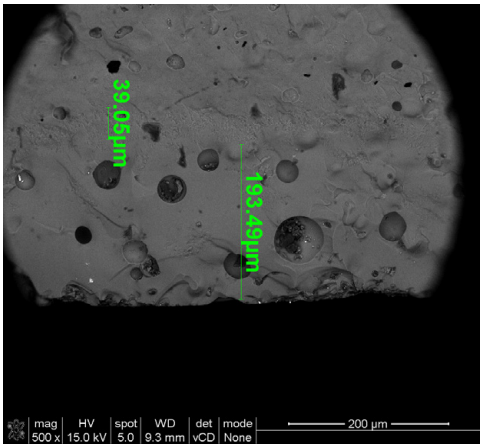

Próbka 9

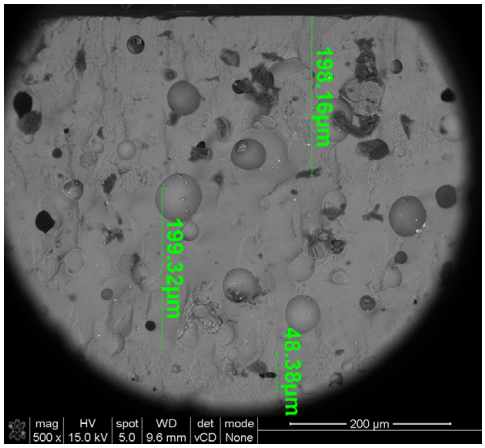

Ryc. 19. Próbka 9. Powiększenie przełamu ścianki w okolicach obszaru 001. Aby zobrazować zmiany mikrostruktury w przekroju próbki, wykonano serię zdjęć, które za pomocą programu ImageJ połączono w jeden obraz

001–002

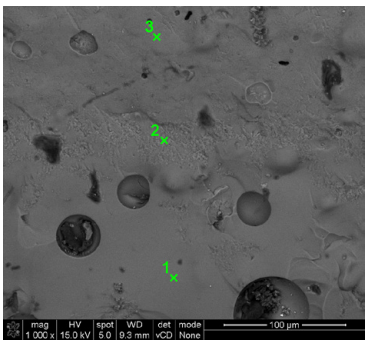

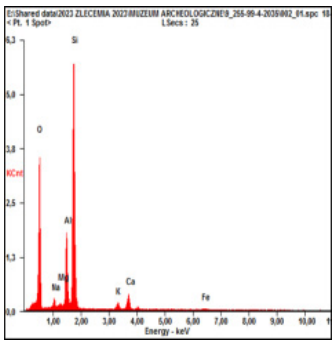
003

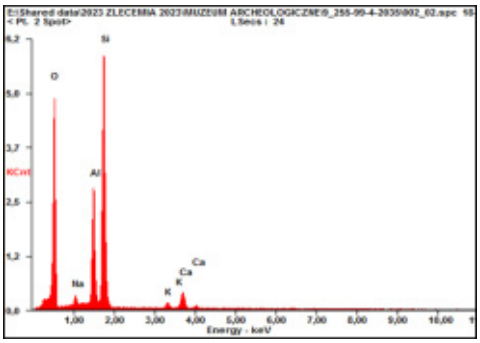

Ryc. 20. Próbka 9. Powiększenie obszarów 001–002 (strona szkliwa białego) oraz 003 (strona szkliwa brązowego) z wynikami pomiarów grubości warstw zeszkliwienia przy krawędziach przekrojów próbki

Tabela 20. Próbka 9. Zbliżenie obszaru 002 (na przekroju, od strony białego szkliwa) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

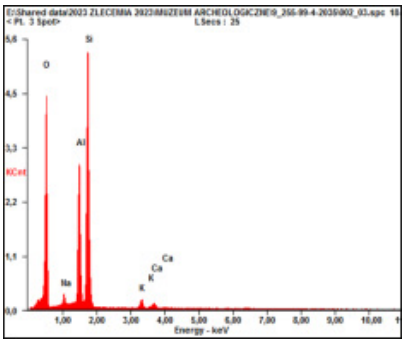
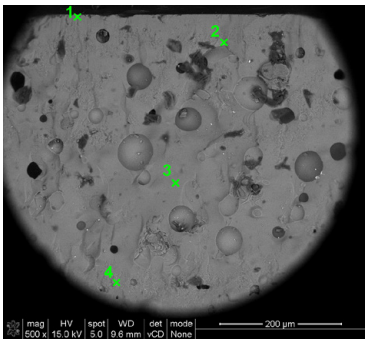
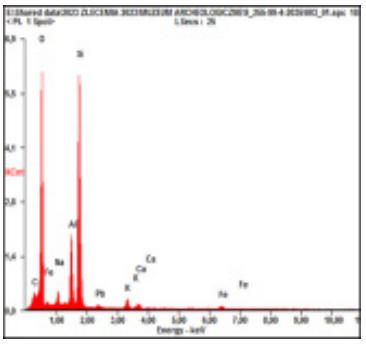
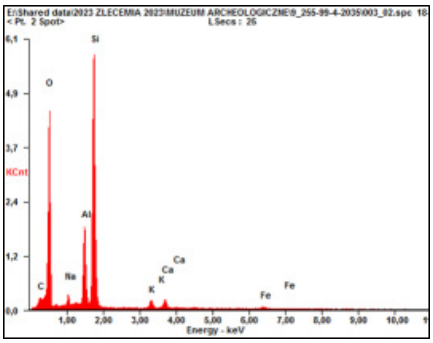
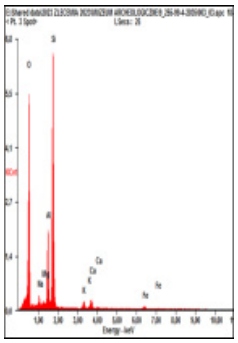

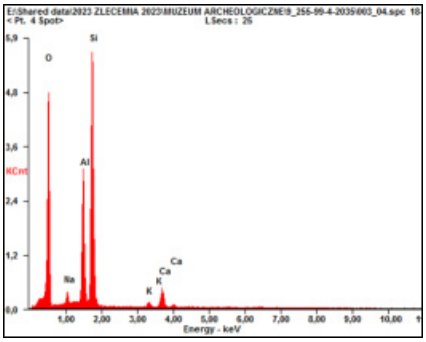
Tabela 21. Próbka 9. Zbliżenie obszaru 003 (na przekroju, od strony białego brązowego) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

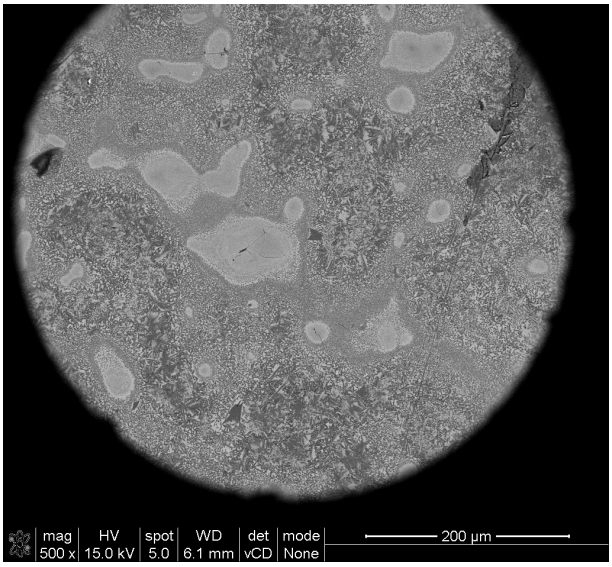

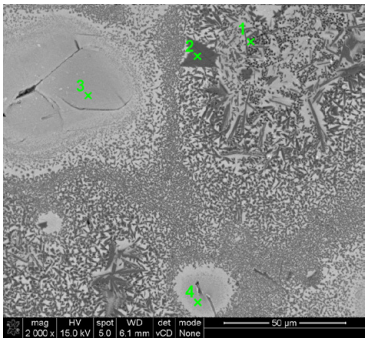

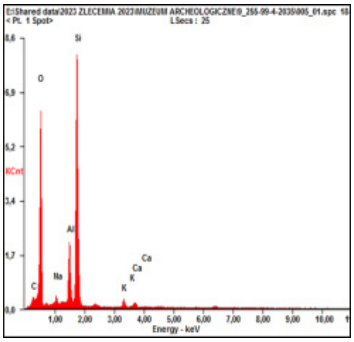

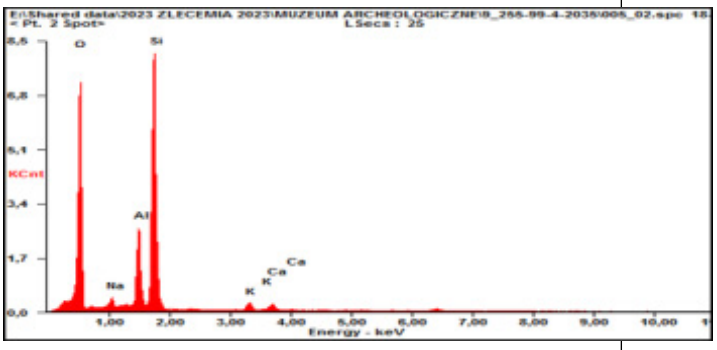

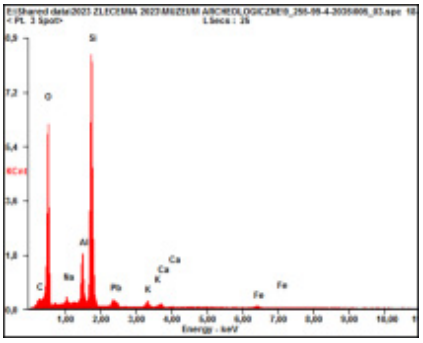
Ryc. 21. Próbka 9. Powiększenie obszarów 004–005 na powierzchni zewnętrznej pokrytej szkliwem brązowym

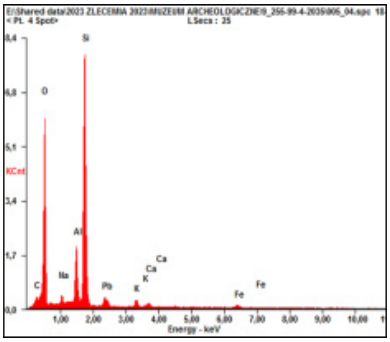
Tabela 22. Próbka 9. Zbliżenie obszaru 004 (szkliwo brązowe) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

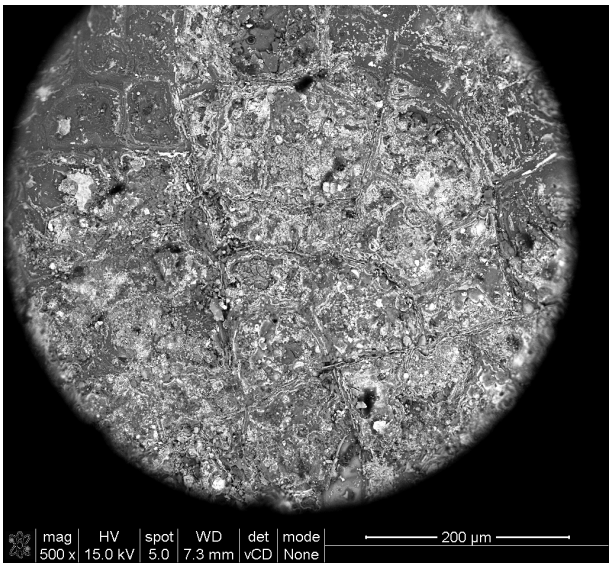

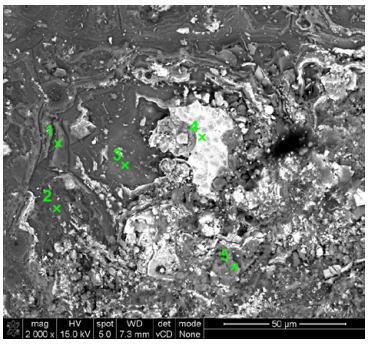

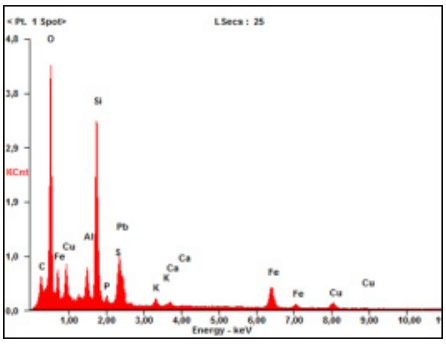
Próbka 12

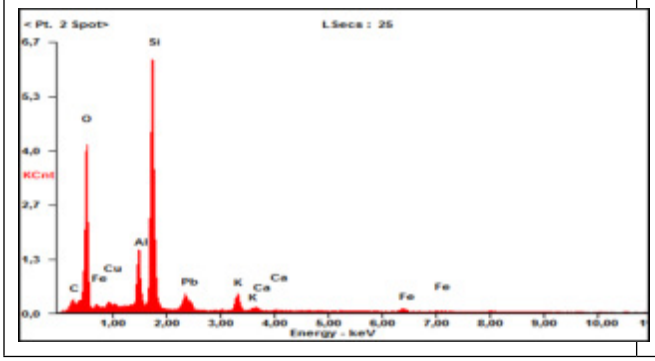

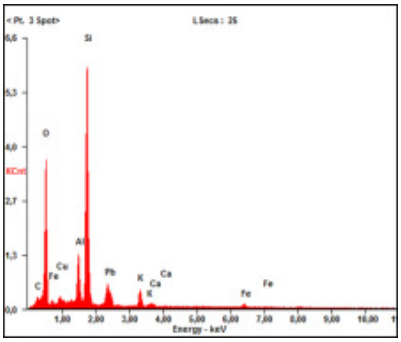
Ryc. 22. Próbka 12. Powiększenie obszarów 001–002 na zdobieniu zielonkawym

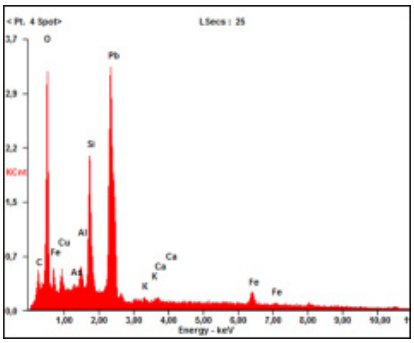
Tabela 23. Próbka 12. Zbliżenie obszarów 001–002 (zdobienie zielonkawe) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

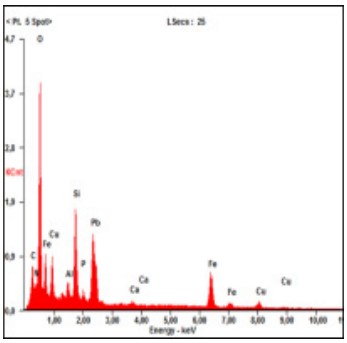

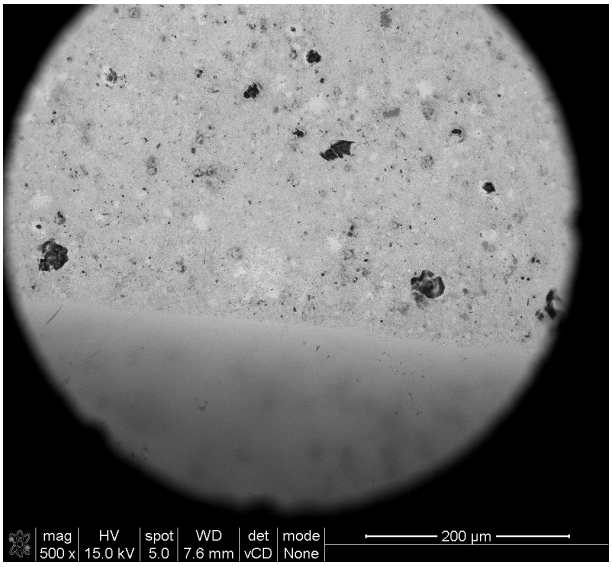

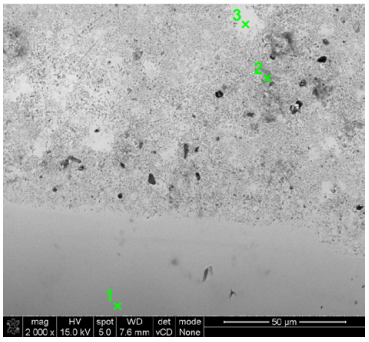

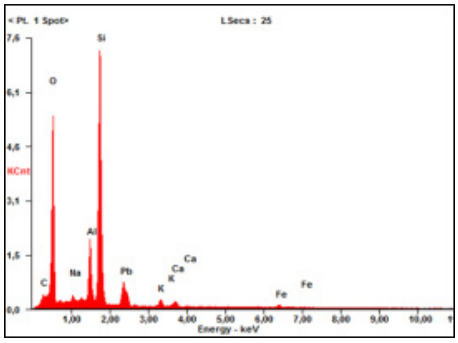

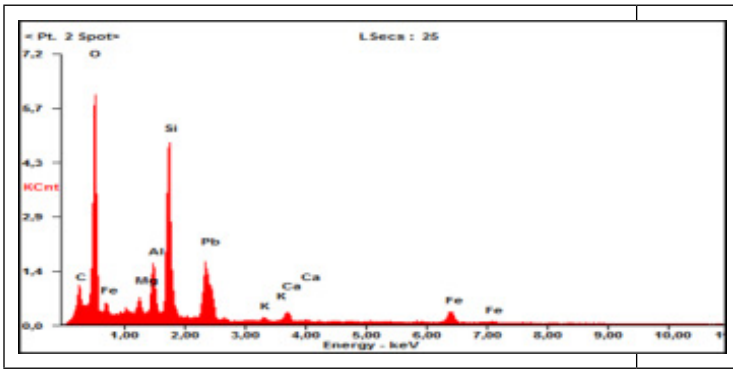

Ryc. 23. Próbka 12. Powiększenie obszarów 003–004 na granicy szkliwa białego i barwienia pomarańczowego

Tabela 24. Próbka 12. Zbliżenie obszaru 004 na granicy szkliwa białego (1) i barwienia pomarańczowego (2, 3) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

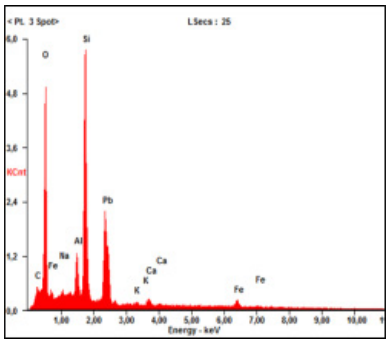
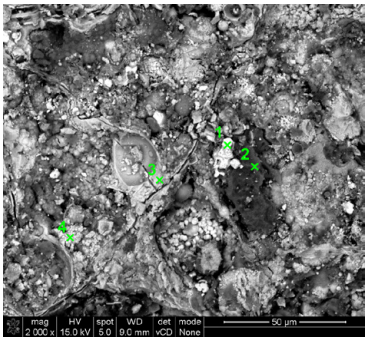
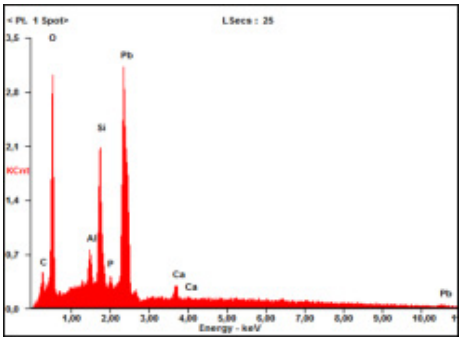
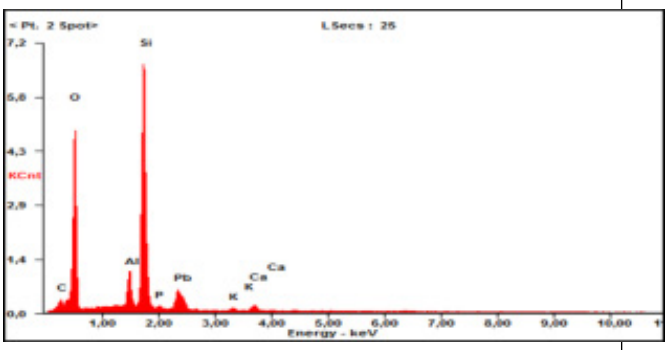
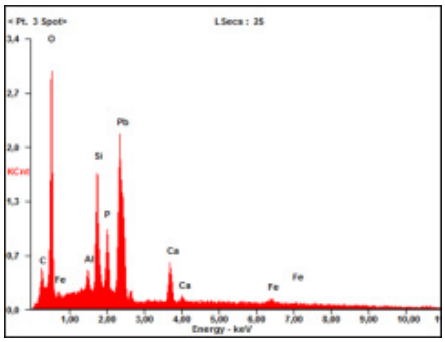

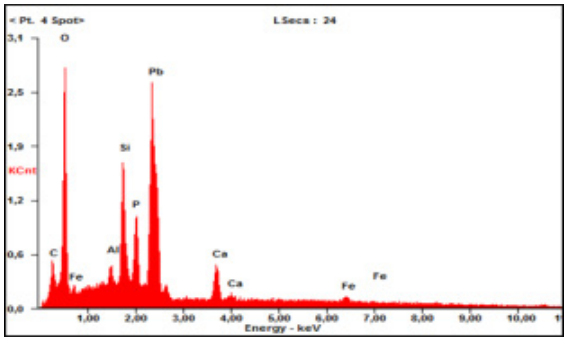
Tabela 25. Próbka 12. Zbliżenie obszaru 005 na zdobieniu ciemnozielonkawym z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

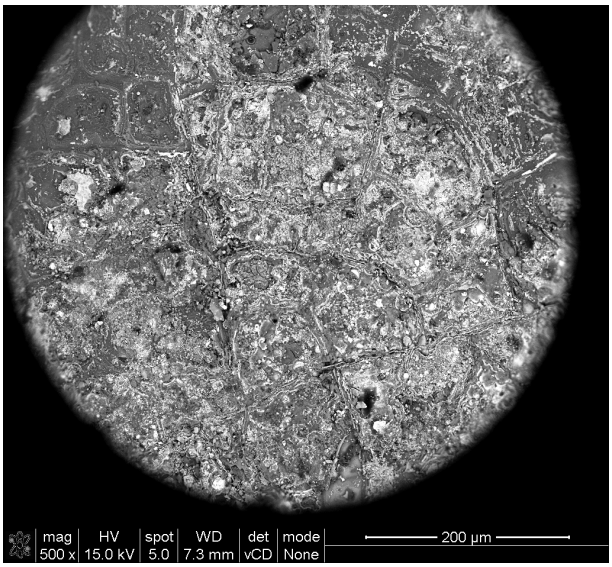

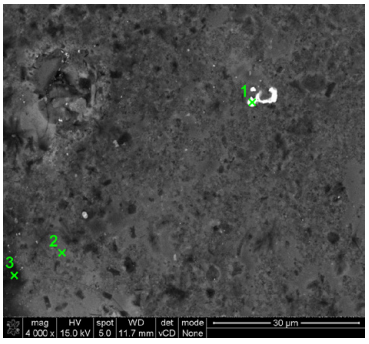

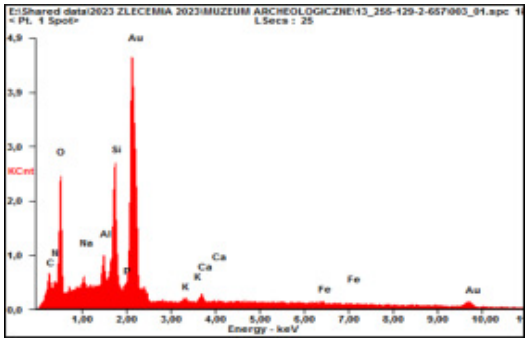
Próbka 13

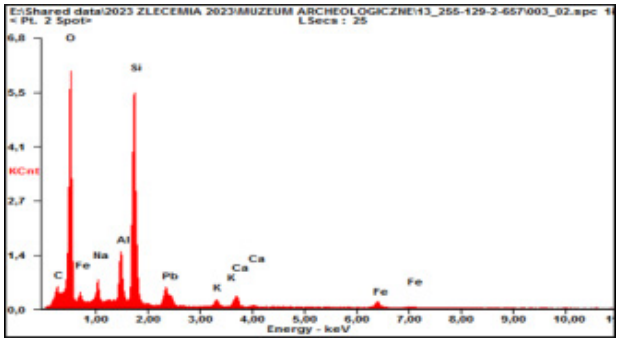

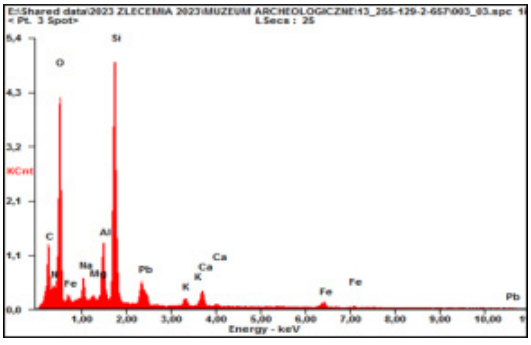
Ryc. 24. Próbka 13. Zbliżenie obszarów 001–003 wewnątrz dekoracji malowanego kwiatka (płatek środkowy)

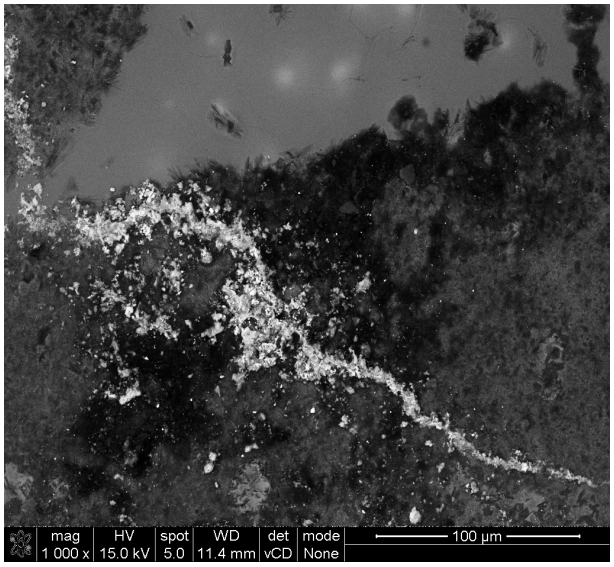
Tabela 26. Próbka 13. Zbliżenie obszaru 003 (barwienie płatka środkowego) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego. Punkt 1 – najprawdopodobniej postać metaliczna złota

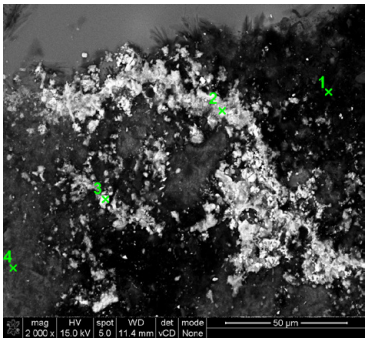

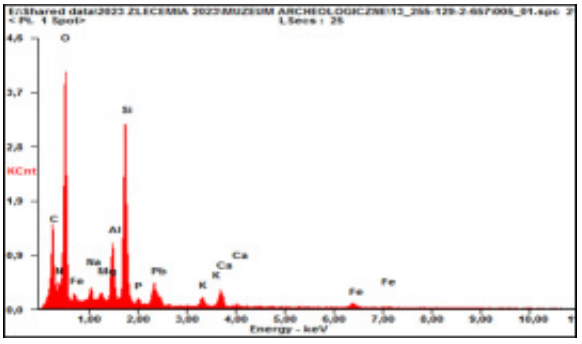

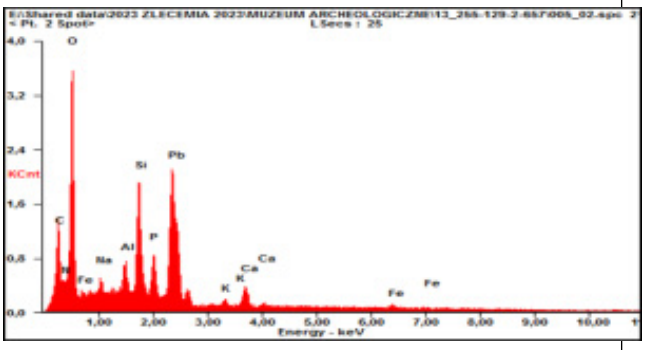

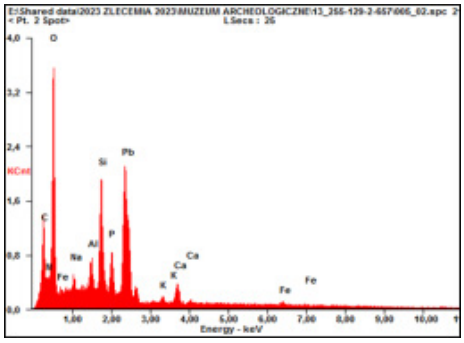
Ryc. 25. Próbka 13. Powiększenie obszarów 004–005 zlokalizowanych na drugim płatku malowanego kwiatka

Tabela 27. Próbka 13. Zbliżenie obszaru 005 (barwienie płatka drugiego) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

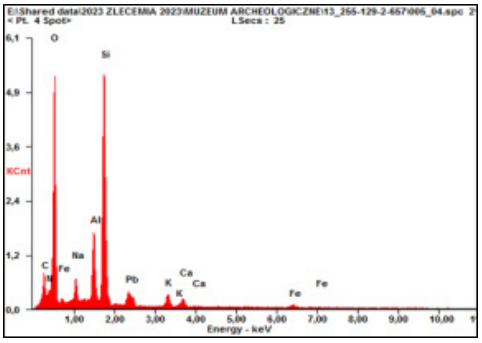
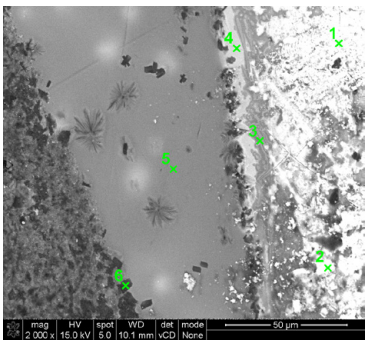
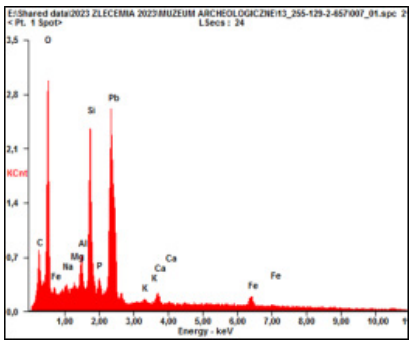
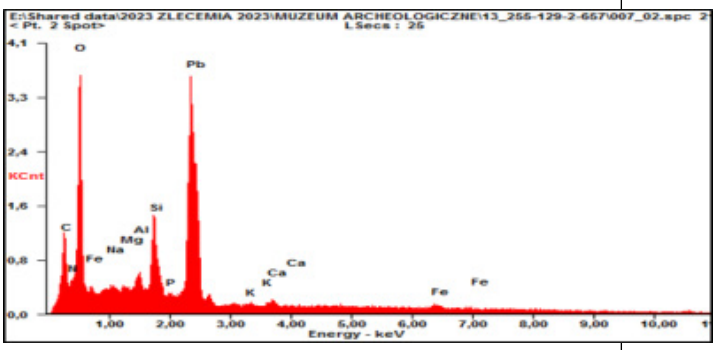
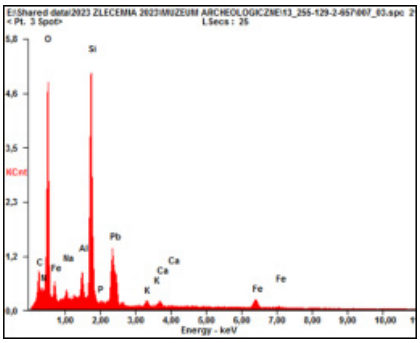

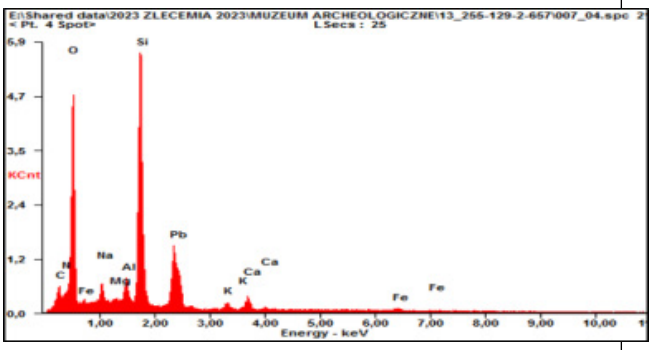
Tabela 28. Próbka 13. Zbliżenie obszaru 007 (barwienie płatka trzeciego) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

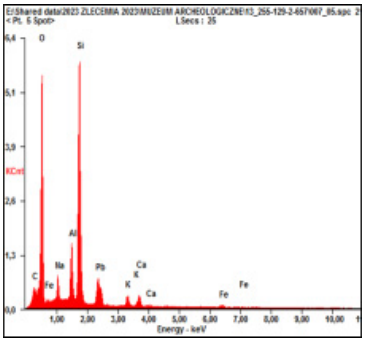

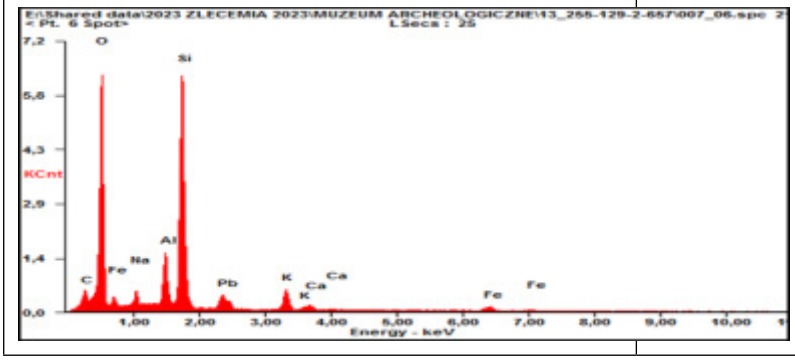

Ryc. 26. Próbka 13. Powiększenie obszarów 008–010 na powierzchni malatury drugiego kwiatka

Tabela 29. Próbka 13. Zbliżenie obszaru 009 (drugi kwiatek) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

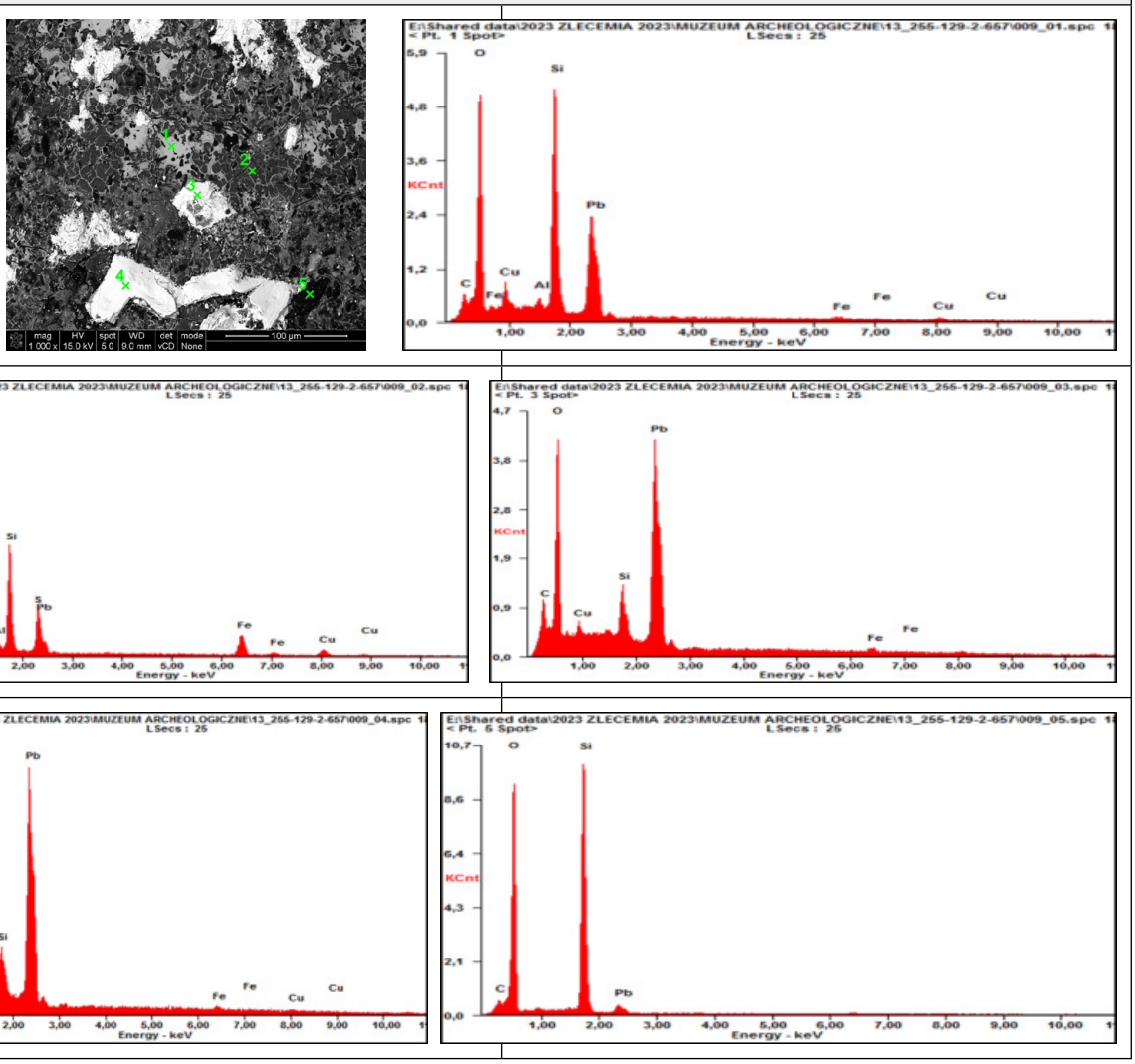
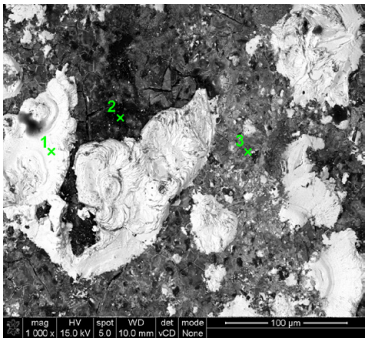
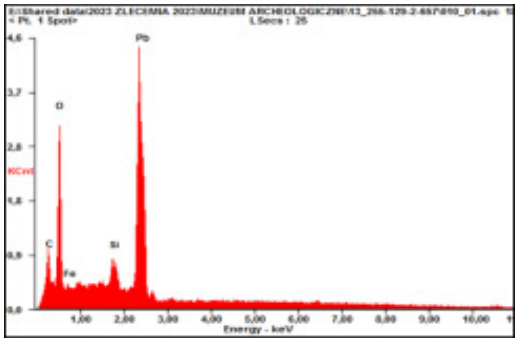
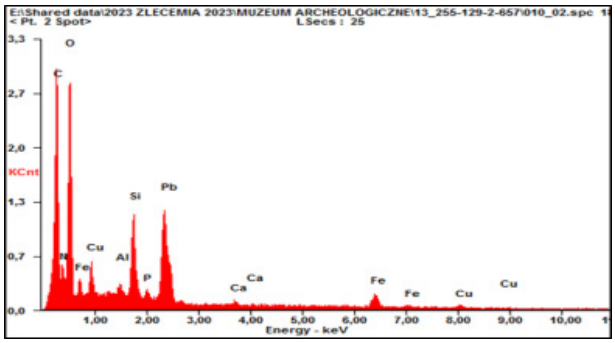
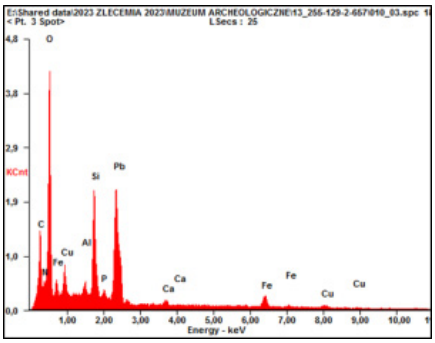

Tabela 30. Próbka 13. Zbliżenie obszaru 010 (drugi kwiatek) z wynikami analizy EDS składu pierwiastkowego

mgr inż. Paulina Tymowicz-Grzyb
Sieć Badawcza Łukasiewicz –
Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych
ul. Cementowa 8, 31-983 Kraków
paulina.tymowicz@icimb.lukasiewicz.gov.pl
ORCID 0000-0002-1525-3401

dr Arkadiusz Gąsiński
Sieć Badawcza Łukasiewicz –
Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych
ul. Cementowa 8, 31-983 Kraków
arkadiusz.gasinski@icimb.lukasiewicz.gov.pl
ORCID 0000-0003-1378-3983

Aneks 3b

Wyniki analizy porcelany dalekowschodniej ze zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku metodą rentgenowskich badań dyfrakcyjnych (XRD)

Arkadiusz Gąsiński, Agnieszka Antosik

Przedmiot badania

Prezentowane sprawozdanie stanowi efekt prac zleconych Grupie Badawczej Ceramika przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku w ramach realizowanego w latach 2023–2024 projektu „Opracowanie korpusu porcelany dalekowschodniej ze zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku", dofinansowanego przez MKiDN z Funduszu Promocji Kultury.

Badaniom poddano 5 z 15 przekazanych próbek porcelany dalekowschodniej (ryc. 1–5), pochodzącej z badań wykopaliskowych na terenie historycznego centrum Gdańska, stanowiących element kolekcji Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Wyboru przeznaczonych do badań próbek dokonano kierując się ich optymalnym rozmiarem i kształtem, umożliwiającym przeprowadzenie badań nieniszczących. Badaniu poddano próbki o numerach:

1 – nr inw. MAG/MM/GD/255/01/25/207
3 – nr inw. MAG/MM/GD/255/20/46/20319
7 – nr inw. MAG/MM/GD/255/39/4/1401
12 – nr inw. MAG/MM/GD/255/108/2/2327
13 – nr inw. MAG/MM/GD/255/129/2/657

Ryc. 1. Próbka 1 – fragmenty talerzyka, nr inw. MAG/MM/GD/255/01/25/207

Ryc. 2. Próbka 3 – fragment dużego talerza, nr inw. MAG/GD/255/20/44/20319

Ryc. 3. Próbka 7 – fragmenty czarki, nr inw. MAG/MM/GD/255/39/04/1401

Ryc. 4. Próbka 12 – fragment misy, nr inw. MAG/GD/255/108/2/2327

Ryc. 5. Próbka 13 – fragment talerzyka, nr inw. MAG/GD/255/129/2/65

Zakres badań oraz miejsce ich wykonania

Zakres badań obejmował identyfikację faz krystalicznych pigmentów w próbkach porcelany metodą rentgenowskiej dyfrakcji (XRD).

Badania przeprowadzono w Pracowni Grupy Badawczej Ceramika CCiB w Warszawie, przy ul. Postępu 9. Zakres badań, wybór próbek i lokalizacji punktów pomiaru przeprowadzono w oparciu o wytyczne kierownika projektu dr Agnieszki Pudlis, nie biorącej udziału w procesie badawczym.

Metody badań

Analiza składu fazowego

Analizę składu mineralnego próbki wykonano metodą dyfrakcji rentgenowskiej (XRD) w układzie Bragg-Brentano na dyfraktometrze Bruker-AXS D8 DAVINCI wyposażonym w lampę z anodą miedzianą. Dyfraktogramy zostały zarejestrowane w zakresie kątowym od 10 do 70° 2θ (Cu Kα), krok pomiarowy 0.02° oraz czas pomiaru: 4 s/krok. Układ optyczny dyfraktometru składa się ze szczeliny dywergencji 0.3°, szczeliny przeciwrozproszeniowej 1.5° dwóch szczelin Sollera 2.5°, filtra Ni oraz detektora paskowego LynxEye o polu widzenia 2.94°. Identyfikacji faz dokonano poprzez porównanie zarejestrowanych dyfraktogramów z wzorcami znajdujących się w bazie COD przy użyciu programu DIFFRACplus EVA-SEARCH.

Wyniki badań

Badania wykazały, że większość próbek zawiera fazę szklistą jako dominującą. W poszczególnych próbkach zidentyfikowano dodatkowe składniki:

Próbka 1:

Zawiera dodatkowo kryształy kwarcu (prawdopodobnie ze szkliwa) oraz kryształy złota, pełniącego tu funkcję pigmentu (ryc. 6).

Próbka 3:

Zawiera cerusyt (węglan ołowiu) i anglezyt (siarczan ołowiu) – prawdopodobnie produkty wietrzenia szkliwa ołowiowego (ryc. 7). Obecna jest szeroka paleta związków barwiących, takich jak:

- Ferryt magnezowy (związki żelaza i magnezu o strukturze spinelu), nadający próbce barwę czarną/ciemnoszarą
- Claudetyt (tlenek arsenu), nadający barwę z zakresu żółtej
- Klinocervantyt (tlenek antymonu) – nadający barwę szarą
- $As_2Cu_2O_7$ (związek arsenu i miedzi) – nadający barwę z zakresu zielonej. W szkliwie stwierdzono obecność tlenków cyny, kwarcu i skaleni.

Próbka 7:

Składa się głównie ze szkliwa. Wśród faz krystalicznych zidentyfikowano kwarc i skalenie typu plagioklazów (ryc. 8).

Próbka 12:

Materiał typowo szklisty, bez obecności faz krystalicznych. Barwa wynika prawdopodobnie z związków rozpuszczonych w szkliwie niebudujących kryształów (ryc. 9).

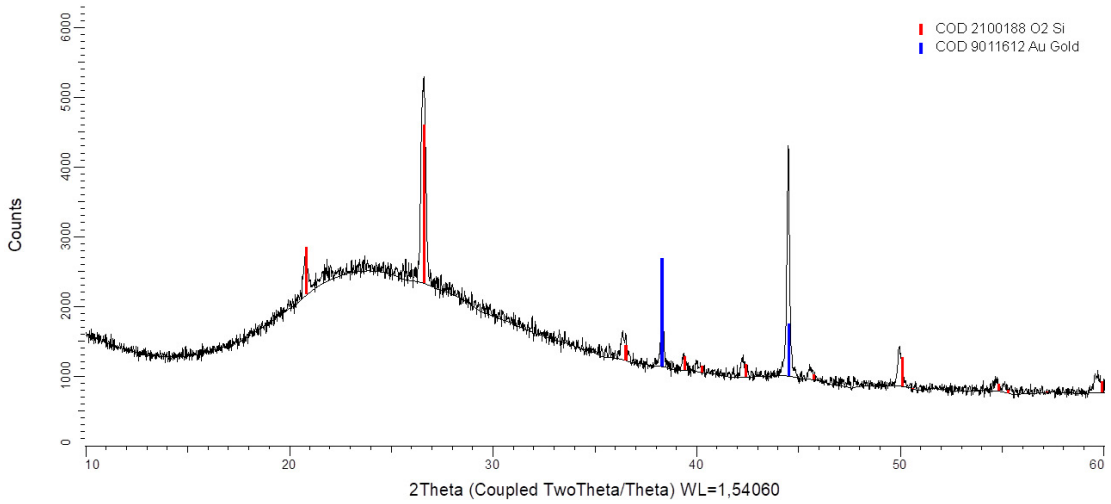
Próbka 13:

Zawiera kryształy kwarcu, skaleni (plagioklazy) oraz trydymitu, co wskazuje na wypalanie w temperaturze powyżej 1000°C. Związki kobaltu i miedzi nadają próbce ciemnoniebieskie zabarwienie (ryc. 10).

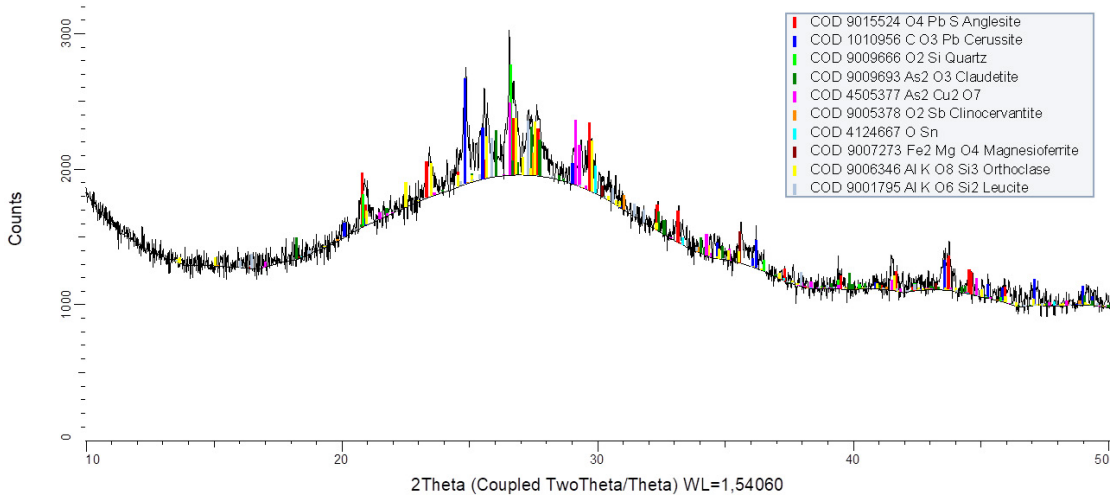
Wnioski

Badania XRD pozwoliły na szczegółową identyfikację składników fazowych próbek porcelany. Uzyskane wyniki wskazują na zróżnicowanie technologiczne i materiałowe badanych obiektów, co może świadczyć o różnicach w procesach produkcyjnych i źródłach surowców. Obecność związków pigmentowych oraz zróżnicowane fazy krystaliczne dostarczają cennych informacji o technikach dekoracyjnych i temperaturach wypalania. Próbki 3 i 13 wyróżniają się szczególną różnorodnością faz, co może być przedmiotem dalszych badań w kontekście ich pochodzenia i technologii wytwarzania.

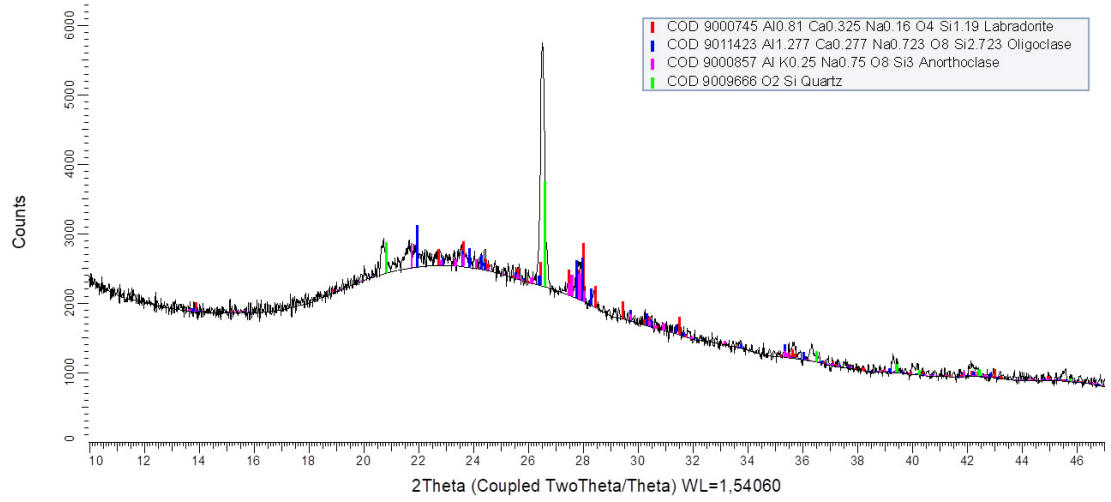
Wykresy analityczne

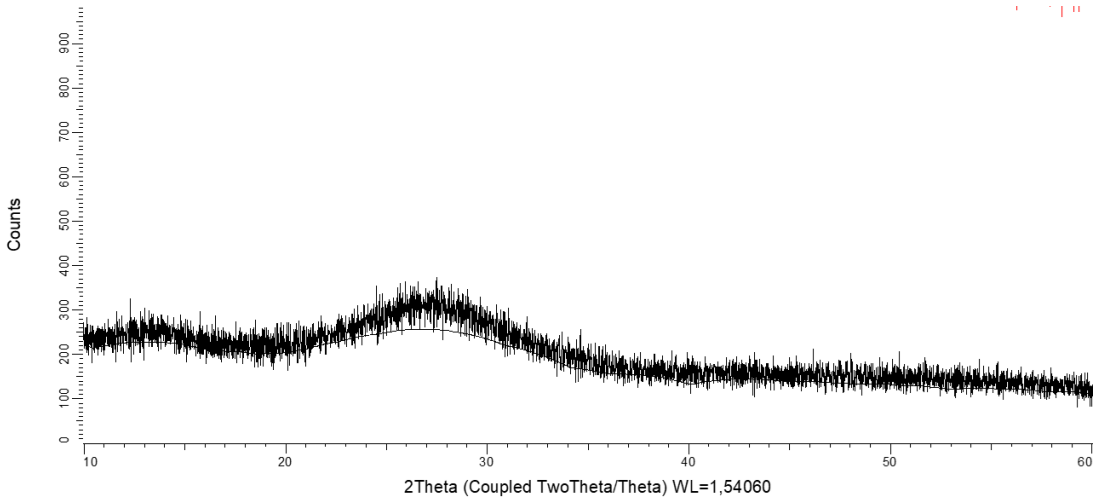
Ryc. 6. Dyfraktogram próbki numer 1

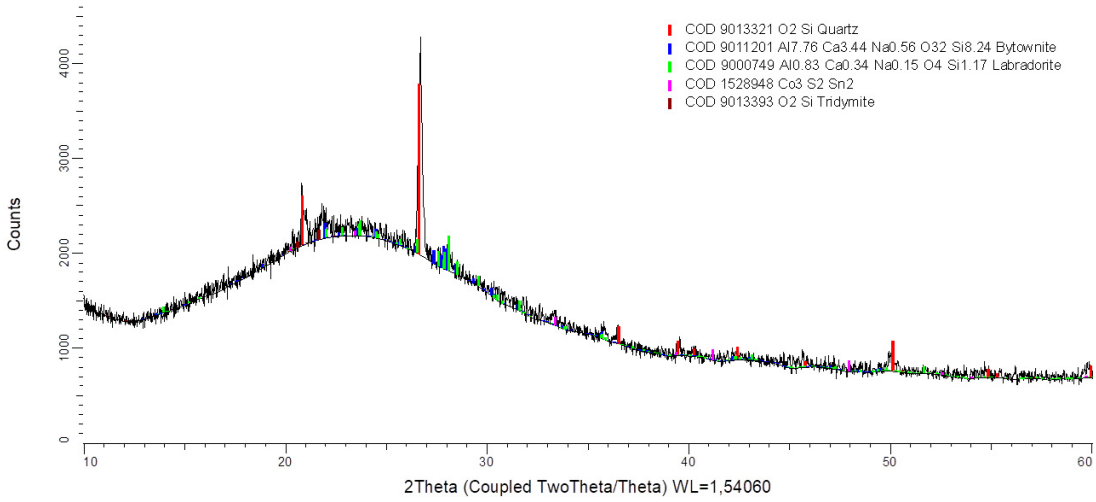
Ryc. 7. Dyfraktogram próbki numer 3

Ryc. 8. Dyfraktogram próbki numer 7

Ryc. 9. Dyfraktogram próbki numer 12

Ryc. 10. Dyfraktogram próbki numer 13

dr Arkadiusz Gąsiński
Sieć Badawcza Łukasiewicz –
Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych
ul. Cementowa 8, 31-983 Kraków
arkadiusz.gasinski@icimb.lukasiewicz.gov.pl
ORCID 0000-0003-1378-3983

dr inż. Agnieszka Antosik
Sieć Badawcza Łukasiewicz –
Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych
ul. Cementowa 8, 31-983 Kraków
agnieszka.antosik@icimb.lukasiewicz.gov.pl
ORCID 0000-0003-0559-4285

ISSN 3071-8821 online